

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ

Β ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ	4
1.1	Εισαγωγή.....	4
1.2	Στρατηγικός σχεδιασμός	7
1.3	Επιχειρησιακός σχεδιασμός.....	12
2	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	20
2.1	Γενικά στοιχεία ανάθεσης και εκπόνησης του Επιχειρησιακού Σχεδίου	20
2.2	Σκοπός και στόχοι του Επιχειρησιακού Σχεδίου.....	24
2.3	Δομή του Επιχειρησιακού Σχεδίου	25
3	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	27
3.1	Καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης	27
3.2	Διαβούλευση με τοπικούς φορείς	27
3.3	Στρατηγική ανάλυση ανάπτυξης ευρύτερης περιοχής παρέμβασης	28
3.3.1	Ανάλυση PESTEL.....	29
3.3.2	Ανάλυση MICMAC.....	30
3.3.3	Ανάλυση MORPHOL	34
3.4	Οικονομοτεχνική μελέτη αξιοποίησης των υπό παραχώρηση εγκαταστάσεων και γηπέδων	39
4	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	40
4.1	Οριοθέτηση.....	40
4.2	Φυσικό περιβάλλον.....	40
4.3	Δημογραφικά - κοινωνικά στοιχεία	50
4.4	Διάρθρωση απασχόλησης - ανεργία	62
4.5	Τομείς παραγωγής.....	66
4.5.1	Πρωτογενής τομέας.....	66
4.5.2	Δευτερογενής τομέας.....	75
4.5.3	Τριτογενής τομέας	77

4.6	Κοινωνική οργάνωση	85
4.7	Τεχνικές υποδομές.....	87
4.8	Διάρθρωση οικιστικού δικτύου	89
4.9	Πολιτιστικό περιβάλλον	90
4.10	Καταγραφή - αξιολόγηση των υπό παραχώρηση εγκαταστάσεων και γηπέδων	91
5	ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ	97
5.1	Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης	97
5.2	Πλαίσιο προστασίας του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης	99
5.3	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007-2013.....	104
5.4	Πλαίσιο ενισχύσεων ιδιωτικής επιχειρηματικότητας.....	105
5.4.1	Προγράμματα ανάπτυξης αγροτικού χώρου	105
5.4.2	Αναπτυξιακός Νόμος	107
5.5	Συμπράξεις Δημοσίου - Ιδιωτικού Τομέα.....	111
5.6	Νέα Προγραμματική Περίοδος για την πολιτική της συνοχής 2014 - 2020	115
6	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	120
6.1	Ανάλυση PESTEL.....	120
6.2	Ανάλυση MICMAC	124
6.3	Ανάλυση MORPHOL	133
6.3.1	Ανάλυση 1	140
6.3.2	Ανάλυση 2	145
6.3.3	Σύνοψη σεναρίων	151
6.3.4	Αξιολόγηση - επιλογή σεναρίων	152
6.4	Γενική θεώρηση της περιοχής παρέμβασης ως αναπτυξιακός χώρος	155
6.5	Οικονομοτεχνική μελέτη αξιοποίησης των υπό παραχώρηση εγκαταστάσεων και γηπέδων	156

6.5.1	Περιγραφή δυνητικών χρήσεων	157
6.5.2	Τεχνικά και οικονομικά στοιχεία.....	167
6.5.3	Ανάλυση χρήσεων	171
6.5.4	Χρηματοοικονομική ανάλυση.....	185
6.5.5	Προσέλκυση επενδυτών και κεφαλαίων	188
6.5.6	Πιθανά χρηματοδοτικά σχήματα.....	189
7	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	191
7.1	Διάρθρωση προτεινόμενου Επιχειρησιακού Προγράμματος.....	191
7.2	Κατάρτιση Επιχειρησιακού Προγράμματος	202
7.2.1	Αποτελέσματα διαβούλευσης	202
7.2.2	Προτεινόμενα έργα και προϋπολογισμός	203
7.2.3	Προτεινόμενες θεσμικές ενέργειες και άλλες παρεμβάσεις	209
8	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ	216
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι - ΥΛΟΠΟΙΗΘΕΙΣΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ.....	218
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ - ΧΑΡΤΕΣ.....	256
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ - ΠΙΝΑΚΕΣ	263
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙV - ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΟΡΦΟΛ	292
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ.....	299
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI - ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΑΣΙΚΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΕΛΑΤΙΑΣ.....	329

1 ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

1.1 Εισαγωγή

Γενικά

Το παρόν αποτελεί ένα ολοκληρωμένο χωρικό σχέδιο ανάπτυξης του ορεινού χώρου του Δήμου Δράμας, ήτοι της Δημοτικής Ενότητας Σιδηρονέρου και των Τοπικών Κοινοτήτων Λιβαδερού και Μακρυπλαγίου της Δημοτικής Ενότητας Δράμας.

Η αναγκαιότητα εκπόνησης του ολοκληρωμένου αυτού σχεδίου πηγάζει από το γεγονός ότι το τμήμα αυτό διαθέτει μια αναπτυξιακή δυναμική που πρέπει να υποκινηθεί, παρά την πληθώρα των προβλημάτων του.

Σε απάντηση της παραπάνω ανάγκης ο Δήμος Δράμας, δυνάμει της υπ' αριθ. 140/2012 απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου του, ανέθεσε στην Αναπτυξιακή Δράμας - Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία ΟΤΑ την εκπόνηση του παρόντος.

Για την εκπόνηση του παρόντος Επιχειρησιακού Σχεδίου εργάστηκαν τα κάτωθι στελέχη της Αναπτυξιακής Δράμας ΑΕ:

- Χατζόπουλος Μανόλης, Γενικός Διευθυντής.
- Δρ Θωμαΐδης Νικόλαος.

Επίσης, εργάστηκαν οι κάτωθι εξωτερικοί συνεργάτες:

- Αλεξιάδης Κλεόβουλος, Γενικός Διευθυντής ALPHA Συμβουλευτικής.
- Παναγιώτου Μαρία, στέλεχος ALPHA Συμβουλευτικής.
- Κύρου Αργύρης, ιδιώτης Μηχανολόγος Μηχανικός.
- Δημητριάδης Ιωάννης, ιδιώτης Τοπογράφος Μηχανικός.

Σε όλες τις φάσεις εκπόνησης του Επιχειρησιακού Σχεδίου, βοήθησε ένας μεγάλος αριθμός ανθρώπων, οι οποίοι είτε συμμετείχαν στη φάση της διαβούλευσης ή συνεισέφεραν με την άποψή τους. Ειδικές, πάντως, ευχαριστίες απευθύνονται στους κάτωθι:

- Μουρατίδη Μάκη, Γενικό Γραμματέα του Δήμου Δράμας.
- Αθανασίου Αιμίλιο, Προϊστάμενο Τμήματος Προγραμματισμού Ανάπτυξης και Οργάνωσης Δήμου Δράμας.

- Μέρου Θεοδώρα, Προϊστάμενη Τμήματος Δασοπονίας & Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος ΤΕΙ Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης (ΑΜΘ).
- Τζήμου Εύη, Στέλεχος ΠΑΜΘ.
- Ξόφη Παντελή, Στέλεχος Δασικής Υπηρεσίας.
- Πορτάλιου Γιούλη, Υπεύθυνη Έργου ΕΠΠΕΡ Φορέα Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης.
- Καλατσιδή Ανέστη, Γεωπόνος - Ιδιώτη Κτηνοτρόφο.
- Βιδάκη Κώστα, μέλος του Ειδικού Τεχνικού Προσωπικού (ΕΤΠ) του Τμήματος Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του ΤΕΙ Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης.

Σκοποί και στόχοι

Οι **σκοποί** του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ανάπτυξης του Ορεινού Χώρου του Δήμου Δράμας είναι:

- η διερεύνηση και κατανόηση των κύριων παραγόντων που δυσχεραίνουν την ανάπτυξη στην περιοχή,
- ο προσδιορισμός των αναπτυξιακών ευκαιριών και απειλών,
- η διερεύνηση των επιπτώσεων των πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών, τεχνολογικών, περιβαλλοντικών και θεσμικών παραγόντων στην προτεινόμενη αναπτυξιακή διαδικασία,
- η κατάσταση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου δημόσιων επενδύσεων.

Οι επιμέρους **στόχοι** του είναι, μεταξύ άλλων:

- η αδρή αναγνώριση των επιπτώσεων στο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον από την εφαρμογή της υπ' αριθ. 40379/01.10.2009 ΚΥΑ χαρακτηρισμού των προστατευόμενων χερσαίων και υδάτινων περιοχών της Οροσειράς της Ροδόπης καθώς και ο προβληματισμός για τον τρόπο διαχείρισής - άμβλυνσής τους,
- η κατάθεση προτάσεων για αλλαγή σημείων του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου προστασίας του ΕΠΟΡ εφόσον κριθεί ότι αυτά δεν ανταποκρίνονται στις τοπικές συνθήκες και ούτε ενισχύουν με ουσιαστικό τρόπο την προστασία των οικοσυστημάτων,
- ο προσδιορισμός των γενικότερων αρνητικών συνθηκών που δυσχεραίνουν την ιδιωτική επιχειρηματικότητα στην ευρύτερη περιοχή (ορεινότητα, έλλειψη πρόσβασης σε πληροφόρηση, δημογραφία, κ.λπ.),

- ο προσδιορισμός και η διατύπωση προτάσεων επίλυσης των προβλημάτων τα οποία δυσχεραίνουν την αναπτυξιακή προσπάθεια καθώς και η ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής,
- ο προσδιορισμός των οικονομικών κλάδων, οι οποίοι είναι «επιρρεπείς» στην εξωτερική «κινητοποίηση - αναζωογόνηση» και μπορούν να συμβάλλουν στην αναπτυξιακή διαδικασία,
- η διερεύνηση των δυνατοτήτων ενίσχυσης της εξωστρέφειας της περιοχής,
- η κατάρτιση αναπτυξιακών σεναρίων για την ευρύτερη περιοχή παρέμβασης,
- η κατάθεση συγκεκριμένων προτάσεων αξιοποίησης των υπό παραχώρηση κτιριακών εγκαταστάσεων και γηπέδων του Δασικού Χωριού Ελατιάς στη βάση των ευρημάτων της αναπτυξιακής δυναμικής της ευρύτερης περιοχής.

Μεθοδολογία υλοποίησης

Κατ' αρχήν έλαβε χώρα **διαβούλευση**, η οποία πραγματοποιήθηκε με δυο τρόπους:

- Α. Με ανοιχτή ανακοίνωση - πρόσκληση για κατάθεση ιδεών, απόψεων και προτάσεων από όλους τους δημότες. Η πρόσκληση αυτή αναρτήθηκε στις ιστοσελίδες του Δήμου Δράμας και της Αναπτυξιακής Δράμας ΑΕ στις 17.09.2012.
- Β. Με ειδική έγγραφη πρόσκληση που απεστάλη στις 05.09.2012 σε υπηρεσίες, φορείς και συλλόγους.

Και στις δυο περιπτώσεις ζητήθηκε να καταγραφούν και να αποσταλούν γραπτώς γενικές απόψεις, αναπτυξιακές προτάσεις (σε μορφή έργων ή μελετών) καθώς και προτάσεις συνεργασίας.

Επίσης, διεξήχθη **στρατηγική ανάλυση**, η οποία είχε ως στόχο: (α) τη συνολική θεώρηση του στενού και ευρύτερου περιβάλλοντος στο οποίο εντάσσεται το υπό εξέταση αναπτυξιακό σύστημα (ειδικότερα εξετάστηκαν πολιτικοί, κοινωνικοί, οικονομικοί και άλλοι παράγοντες) και (β) την παραγωγή εναλλακτικών αναπτυξιακών σεναρίων εξέλιξής του.

Ειδικότερα, και με σκοπό την ικανοποίηση του παραπάνω στόχου, έγινε συνδυασμένη χρήση των αναλύσεων:

- PESTEL για την καταγραφή πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών, τεχνολογικών, περιβαλλοντικών και νομικών παραγόντων,

- MICMAC (υπομοντέλο δομικής ανάλυσης του LIPSOR) με στόχο την αναγνώριση των σχέσεων - αλληλεπιδράσεων των παραγόντων του αναπτυξιακού συστήματος,
- MORPHOL (υπομοντέλο μορφολογικής ανάλυσης του LIPSOR) με στόχο την κατάστρωση και αξιολόγηση αναπτυξιακών σεναρίων,

Τέλος, στο παρόν σχέδιο, όπως και στην περίπτωση της γενικότερης περιοχής της Ελατίας, καταρτίστηκαν σενάρια χρήσης των υπό παραχώρηση εγκαταστάσεων και γηπέδων του Δασικού Χωριού Ελατίας. Κάθε σενάριο αξιοποίησης των εγκαταστάσεων αφορούσε μια συγκεκριμένη χρήση και συνδέονταν με συγκεκριμένα κόστη επένδυσης και, φυσικά, έσοδα σε βάθος χρόνου. Στη χρηματοοικονομική ανάλυση που ακολούθησε, χρησιμοποιήθηκε το μοντέλο προεξόφλησης χρηματοοικονομικών ροών (DCF - Discounted Cash Flow Model). Το μοντέλο αυτό υπολόγισε για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα την καθαρή χρηματοοικονομική ροή που θα προέλθει από την επένδυση αν από τα έσοδα (εισπράξεις από διανυκτέρευση, διατροφή, δραστηριότητες στην φύση) αφαιρεθούν οι δαπάνες (κατασκευαστικό κόστος, κόστος λειτουργίας, κ.α.). Η βιωσιμότητα της κάθε επένδυσης προσδιορίστηκε μέσω των παρακάτω δεικτών:

- IRR (Internal Rate of Return).
- NPV (Net Present Value).
- ROI (Return on Investment).

1.2 Στρατηγικός σχεδιασμός

Τα αποτελέσματα της στρατηγικής ανάλυσης για την ευρύτερη περιοχή του ορεινού χώρου του Δήμου Δράμας «έδειξαν» τέσσερα (4) -συγγενή κατά τα άλλα- αναπτυξιακά σενάρια, τα οποία παρουσιάζονται παρακάτω. Τα σενάρια αυτά βασίζονται στις πιθανότητες μεταβολών τεσσάρων μεταβλητών που προσδιορίστηκαν από την ανάλυση:

1. Πολιτική στον κλάδο της Δασοπονίας
2. Πολιτική στον κλάδο της γεωργίας - κτηνοτροφίας
3. Πολιτική στον κλάδο του τουρισμού
4. Νομικό πλαίσιο προστασίας περιβάλλοντος

Πίνακας 1.2-1: Σύνοψη αναπτυξιακών σεναρίων ευρύτερης περιοχής παρέμβασης

Σενάριο Α1	Σενάριο Α2	Σενάριο Β1	Σενάριο Β2
<ul style="list-style-type: none"> - Διατήρηση επιπέδων δασικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων με βελτίωση της πρόσβασης στα δασικά οικοσυστήματα. - Διατήρηση επιπέδων γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων με βελτίωση των βοσκότοπων. - Βελτίωση προσβασιμότητας και οργάνωση - ανάδειξη του τουριστικού προϊόντος. - Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του ΕΠΟΡ υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγόρευσης εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικότουριστικής ανάπτυξης. Άρση απαγόρευσης βόσκησης σε όλες τις ζώνες υπό προϋποθέσεις. 	<ul style="list-style-type: none"> - Διατήρηση επιπέδων δασικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων με βελτίωση της πρόσβασης στα δασικά οικοσυστήματα. - Διατήρηση επιπέδων γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων με βελτίωση των βοσκότοπων. - Ενίσχυση ιδιωτικής επιχειρηματικότητας στον τομέα των υπηρεσιών βελτίωση προσβασιμότητας και οργάνωση - ανάδειξη - ερμηνεία του τουριστικού προϊόντος. Branding του ορεινού όγκου ως οικότουριστικός προορισμός. - Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του ΕΠΟΡ υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγόρευσης εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικότουριστικής ανάπτυξης. Άρση απαγόρευσης βόσκησης σε όλες τις ζώνες υπό προϋποθέσεις. 	<ul style="list-style-type: none"> - Βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων δασικών προϊόντων με εκπόνηση διαχειριστικών μελετών και εισαγωγή και υιοθέτηση προτύπων ποιότητας και τυποποίησης. Ανόρθωση δασικών οικοσυστημάτων. Έμφαση στην προσέλκυση νέων απασχολούμενων στον κλάδο και εκπαίδευσή τους. Πολιτική προσέλκυσης χρηματοδοτήσεων (μέσω ερευνητικών ή άλλων προγραμμάτων που αφορούν π.χ. στην προστασία της βιοποικιλότητας). - Αύξηση επιπέδων κτηνοτροφικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων (π.χ. εκτροφή ελαφιών, κλπ.) με βελτίωση των βοσκότοπων. Αυστηρή τήρηση του νομικού πλαισίου της λιβαδοκτηνοτροφικής εκμετάλλευσης. Αύξηση γεωργικής ποιοτικής παραγωγής με εισαγωγή νέων μεθόδων καλλιέργειας (π.χ. βιολογική) και παραγωγή νέων προϊόντων υψηλής διατροφικής και φαρμακευτικής αξίας. Ενίσχυση ιδιωτικής ή/και κοινωνικής συνεταιριστικής επιχειρηματικότητας στον κλάδο της μεταποίησης των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων. Μεθοδευμένη ενίσχυση της τοπικής αλυσίδας τροφίμων. Branding προϊόντων. - Συλλογική οργάνωση - ανάδειξη - ερμηνεία του τουριστικού προϊόντος. Στοχευμένη τουριστική αξιοποίηση του Δασικού Χωριού Ελατιάς. Εφαρμογή πολιτικών φιλοξενίας και δράσεων συλλογικότητας στους τομείς του περιβάλλοντος και του πολιτισμού. Ενεργός συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στην υλοποίηση των τουριστικών δράσεων. - Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του ΕΠΟΡ υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγόρευσης εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικότουριστικής ανάπτυξης. Άρση απαγόρευσης βόσκησης σε όλες τις ζώνες υπό προϋποθέσεις. 	<ul style="list-style-type: none"> - Βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων δασικών προϊόντων με εισαγωγή και υιοθέτηση προτύπων ποιότητας και τυποποίησης. Επίσης, παραγωγή νέων προϊόντων και διάθεσή τους από Δασικούς Συνεταιρισμούς (π.χ. pellets, μπριγκέτες). Έμφαση στην προσέλκυση νέων απασχολούμενων στον κλάδο και εκπαίδευσή τους. - Αύξηση επιπέδων κτηνοτροφικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων (π.χ. εκτροφή ελαφιών, κλπ.) με βελτίωση των βοσκότοπων. Αυστηρή τήρηση του νομικού πλαισίου της λιβαδοκτηνοτροφικής εκμετάλλευσης. Αύξηση γεωργικής ποιοτικής παραγωγής με εισαγωγή νέων μεθόδων καλλιέργειας (π.χ. βιολογική) και παραγωγή νέων προϊόντων υψηλής διατροφικής και φαρμακευτικής αξίας. Ενίσχυση ιδιωτικής ή/και κοινωνικής συνεταιριστικής επιχειρηματικότητας στον κλάδο της μεταποίησης των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων. Μεθοδευμένη ενίσχυση της τοπικής αλυσίδας τροφίμων. Branding προϊόντων. - Συλλογική οργάνωση - ανάδειξη - ερμηνεία του τουριστικού προϊόντος. Στοχευμένη τουριστική αξιοποίηση του Δασικού Χωριού Ελατιάς. Εφαρμογή πολιτικών φιλοξενίας και δράσεων συλλογικότητας στους τομείς του περιβάλλοντος και του πολιτισμού. Ενεργός συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στην υλοποίηση των τουριστικών δράσεων. - Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του ΕΠΟΡ υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγόρευσης εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικότουριστικής ανάπτυξης. Άρση απαγόρευσης βόσκησης σε όλες τις ζώνες υπό προϋποθέσεις.

Τα πλέον ικανοποιητικά σενάρια από άποψη εκπλήρωσης πολιτικών στόχων βρέθηκαν να είναι τα κάτωθι:

Σενάριο B1

- Βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων δασικών προϊόντων με εκπόνηση διαχειριστικών μελετών και εισαγωγή και υιοθέτηση προτύπων ποιότητας και τυποποίησης. Ανόρθωση δασικών οικοσυστημάτων. Έμφαση στην προσέλκυση νέων απασχολούμενων στον κλάδο και εκπαίδευσή τους. Πολιτική προσέλκυσης χρηματοδοτήσεων (μέσω ερευνητικών ή άλλων προγραμμάτων που αφορούν π.χ. στην προστασία της βιοποικιλότητας).
- Αύξηση επιπέδων κτηνοτροφικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων (π.χ. εκτροφή ελαφιών, κλπ.) με βελτίωση των βοσκότοπων. Αυστηρή τήρηση του νομικού πλαισίου της λιβαδοκτηνοτροφικής εκμετάλλευσης. Αύξηση γεωργικής ποιοτικής παραγωγής με εισαγωγή νέων μεθόδων καλλιέργειας (π.χ. βιολογική) και παραγωγή νέων προϊόντων υψηλής διατροφικής και φαρμακευτικής αξίας. Ενίσχυση ιδιωτικής ή/και κοινωνικής συνεταιριστικής επιχειρηματικότητας στον κλάδο της μεταποίησης των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων. Μεθοδευμένη ενίσχυση της τοπικής αλυσίδας τροφίμων. Branding προϊόντων.
- Συλλογική οργάνωση - ανάδειξη - ερμηνεία του τουριστικού προϊόντος. Στοχευμένη τουριστική αξιοποίηση του Δασικού Χωριού Ελατιάς. Εφαρμογή πολιτικών φιλοξενίας και δράσεων συλλογικοτήτων στους τομείς του περιβάλλοντος και του πολιτισμού. Ενεργός συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στην υλοποίηση των τουριστικών δράσεων.
- Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του ΕΠΟΡ υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγόρευσης εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικότουριστικής ανάπτυξης. Άρση απαγόρευσης βόσκησης σε όλες τις ζώνες υπό προϋποθέσεις.

Σενάριο B2

- Βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων δασικών προϊόντων με εισαγωγή και υιοθέτηση προτύπων ποιότητας και τυποποίησης. Επίσης, παραγωγή νέων προϊόντων και διάθεσή τους από Δασικούς Συνεταιρισμούς (π.χ. pellets, μπριγκέτες). Έμφαση στην προσέλκυση νέων απασχολούμενων στον κλάδο και εκπαίδευσή τους.

- Αύξηση επιπέδων κτηνοτροφικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων (π.χ. εκτροφή ελαφιών, κλπ.) με βελτίωση των βοσκότοπων. Αυστηρή τήρηση του νομικού πλαισίου της λιβαδοκτηνοτροφικής εκμετάλλευσης. Αύξηση γεωργικής ποιοτικής παραγωγής με εισαγωγή νέων μεθόδων καλλιέργειας (π.χ. βιολογική) και παραγωγή νέων προϊόντων υψηλής διατροφικής και φαρμακευτικής αξίας. Ενίσχυση ιδιωτικής ή/και κοινωνικής συνεταιριστικής επιχειρηματικότητας στον κλάδο της μεταποίησης των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων. Μεθοδευμένη ενίσχυση της τοπικής αλυσίδας τροφίμων. Branding προϊόντων.
- Συλλογική οργάνωση - ανάδειξη - ερμηνεία του τουριστικού προϊόντος. Στοχευμένη τουριστική αξιοποίηση του Δασικού Χωριού Ελατιάς. Εφαρμογή πολιτικών φιλοξενίας και δράσεων συλλογικοτήτων στους τομείς του περιβάλλοντος και του πολιτισμού. Ενεργός συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στην υλοποίηση των τουριστικών δράσεων.
- Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του ΕΠΟΡ υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγόρευσης εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικότουριστικής ανάπτυξης. Άρση απαγόρευσης βόσκησης σε όλες τις ζώνες υπό προϋποθέσεις.

Τα βασικά σενάρια αξιοποίησης των υπάρχουσών εγκαταστάσεων βασίστηκαν σε τρεις (3) πιθανές χρήσεις των υπό παραχώρηση εγκαταστάσεων και γηπέδων, ήτοι:

1. **Ξενοδοχειακό κατάλυμα (ως κέντρο οικότουριστικών δραστηριοτήτων):**
Στόχος θα είναι η δημιουργία ενός τουριστικού καταλύματος τριών αστέρων και δυναμικότητας 62 δίκλινων δωματίων. Θα παρέχει υπηρεσίες διαμονής, εστίασης και υπηρεσίες οικότουριστικών δραστηριοτήτων. Το ξενοδοχειακό κατάλυμα θα λειτουργεί το εαρινό εξάμηνο, δηλαδή από Μάιο έως και Οκτώβριο, καθώς και επιλεκτικά κάποια Σαββατοκύριακα εντός του έτους (η πλήρης 12-μηνιαία χρήση είναι απαγορευτική εξαιτίας των δυσμενών καιρικών συνθηκών που καθιστούν αδύνατη την πρόσβαση στην περιοχή).
2. **Αθλητικό - προπονητικό κέντρο:** Αφορά στη λειτουργία των εγκαταστάσεων ως τόπος φιλοξενίας αθλητών σε ομαδικό επίπεδο. Θα λειτουργεί μόνο τους καλοκαιρινούς μήνες αφού η προετοιμασία των ομάδων γίνεται αυστηρά σε αυτή την περίοδο και πριν την έναρξη των επίσημων αγώνων τους. Το μοναδικό φυσικό περιβάλλον της συγκεκριμένης τοποθεσίας σε συνδυασμό με τις ιδανικές κλιματικές συνθήκες θα εξασφαλίσουν στους επισκέπτες - αθλητές τις κατάλληλες συνθήκες για αναψυχή, χαλάρωση και αθλητική προετοιμασία.

3. **Ξενοδοχειακό κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης (για εκπαιδευτικούς, οικοτουριστικούς, κ.α. λόγους):** Αφορά στην λειτουργία του ως κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης από συγκεκριμένες Ομάδες Στόχου όπως παιδιά, ερευνητές, φοιτητές, σωματεία, κ.λπ. Επειδή αποτελεί κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης ορεινού τύπου, συνεπάγεται ότι θα λειτουργεί αποκλειστικά τους καλοκαιρινούς μήνες. Οι 3 μήνες λειτουργίας θα χωρίζονται σε περιόδους των 10-12 ημερών.

Στο τέλος εξετάστηκε και ένα τέταρτο σενάριο αξιοποίησης που αφορά στην συνδυαστική χρήση των εγκαταστάσεων (χρήση 1 και 3) με το σκεπτικό να προσελκυστούν όσο το δυνατόν περισσότεροι επισκέπτες.

Ακολούθησε χρηματοοικονομική ανάλυση για κάθε πιθανή μορφή επένδυσης, η οποία υπέδειξε ότι βιώσιμα επενδυτικά σενάρια σε βάθος 5ετούς λειτουργίας είναι: (1) η χρήση ως ξενοδοχειακό κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης, (2) η συνδυαστική χρήση (ξενοδοχειακό κατάλυμα ατομικής και ομαδικής διαβίωσης), και (3) η χρήση ως ξενοδοχειακό κατάλυμα (ατομικής διαβίωσης). Το σενάριο του αθλητικού κέντρου απορρίφθηκε.

Για την αξιοποίηση των εγκαταστάσεων του Δασικού Χωριού Ελατιάς, παρουσιάστηκαν (χωρίς να αξιολογηθούν) τα εξής τρία (3) εναλλακτικά σενάρια:

1. Η αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας γίνεται εξ' ολοκλήρου από ιδιωτικά κεφάλαια. Η λειτουργία της επένδυσης αναλαμβάνεται εξ' ολοκλήρου από τον κατασκευαστή, ο οποίος εκμεταλλεύεται το σύνολο των εγκαταστάσεων για ορισμένο χρονικό διάστημα βάσει σύμβασης παραχώρησης με τον Δήμο. Μετά τη λήξη της περιόδου παραχώρησης το ακίνητο περιέρχεται στη δικαιοδοσία του Δήμου. Σύμφωνα με το σενάριο αυτό, το κόστος κατασκευής μπορεί να καλυφθεί από ίδια κεφάλαια σε ποσοστό 25%, από επιδότηση μέσω του αναπτυξιακού νόμου (βάσει επιλεξιμότητας) κατά 50% - το ανώτερο ποσοστό της κατηγορίας του έργου - και το υπόλοιπο 25% από τραπεζικό δανεισμό του ιδιώτη επενδυτή.
2. Ο Δήμος συμμετέχει με ένα ποσό στο κόστος αξιοποίησης, η εκμετάλλευση του ακινήτου στη συνέχεια ανατίθεται εξ' ολοκλήρου στον ιδιώτη για μικρότερο χρονικό διάστημα από ότι στο Σενάριο 1, μετά τη λήξη του οποίου η δικαιοδοσία του ακινήτου περιέρχεται στον Δήμο. Το σενάριο αυτό αποτελεί μια μορφή ΣΔΙΤ, που ιδρύεται μόνο για την κατασκευή του έργου. Την εκμετάλλευση την αναλαμβάνει εξ' ολοκλήρου ο ιδιώτης.
3. Ο Δήμος συμμετέχει στο κόστος αξιοποίησης με ένα μέρος του, ενώ το υπόλοιπο καλύπτεται από ιδιωτικά κεφάλαια, όπως και στο Σενάριο 2. Η εκμετάλλευση του ακινήτου αναλαμβάνεται από μικτή εταιρεία εκμετάλλευσης την οποία συστήνουν

ο Δήμος και ο ιδιώτης. Η μικτή εταιρεία εκμεταλλεύεται το ακίνητο με τους ίδιους όρους παραχώρησης που ισχύουν για το Σενάριο 1. Μετά το πέρας της περιόδου παραχώρησης η δικαιοδοσία του ακινήτου περιέρχεται στον Δήμο. Αποτελεί μια μορφή ΣΔΙΤ, που ιδρύεται και για την κατασκευή και για την εκμετάλλευση του έργου.

1.3 Επιχειρησιακός σχεδιασμός

Τα/οι προτεινόμενα/-ες έργα/ενέργειες/μελέτες για την ανάπτυξη του ορεινού χώρου του Δήμου Δράμας (βλ. Πίνακα 1.3-1) βασίστηκαν στη φιλοσοφία της διασποράς της αναπτυξιακής παρέμβασης, της άμεσης απάντησης σε ορισμένα σημαντικά ζητήματα υποδομών που είναι αναγνωρισμένα από το Δήμο Δράμας, της ενεργοποίησης της αναπτυξιακής διαδικασίας βάσει των επικρατέστερων αναπτυξιακών σεναρίων αλλά και της ικανοποίησης ορισμένων σημαντικών ζητημάτων που προέκυψαν από την όχι ιδιαίτερα «γόνιμη» διαδικασία της διαβούλευσης.

Έτσι, λοιπόν, οι κύριες «πηγές» από τις οποίες αντλήθηκαν τα έργα αυτά ήταν το εγκεκριμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Δράμας (και τα σχετικά Τεχνικά Προγράμματα), το Επιχειρησιακό Σχέδιο του ΟΠΒΑΟΡ και, φυσικά, η διαβούλευση που έγινε στο πλαίσιο του παρόντος. Ειδικά για το ΟΠΒΑΟΡ αναφέρεται ότι έγινε «χρήση» έργων που μεν αρχικά προτάθηκαν σε αυτό, αλλά τελικά δεν εντάχθηκαν και χαρακτηρίστηκαν ως έργα Β Ομάδας (δηλ. επιλέξιμα προς χρηματοδότηση σε μεταγενέστερη φάση). Επίσης, παρουσιάστηκαν προτάσεις έργων που προέκυψαν από την Ομάδα Εργασίας του παρόντος.

Σημειώνεται ότι ο Φορέας Πρότασης δεν ταυτίζεται απαραίτητα με το δυνητικό Δικαιούχο του έργου και ότι η/οι πηγή/-ές χρηματοδότησης είναι ενδεικτικές.

Πίνακας 1.3-1: Προτεινόμενα/-ες έργα/ενέργειες/μελέτες για την ανάπτυξη του ορεινού χώρου του Δήμου Δράμας

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ / ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ / ΜΕΛΕΤΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΠΗΓΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΕΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΤΟΠΙΚΗ(ΕΣ) ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)	ΠΗΓΗ/ΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
ΑΞΟΝΑΣ 1. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ						111.500,00	
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 1.1. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ						61.500,00	
1	ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ (ΣΤΑΘΕΡΟΣ ΚΑΙ ΦΟΡΗΤΟΣ) ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΥΠΟΠΕΡΙΟΧΗ Α ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ - ΤΜΗΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	61.500,00	ΣΕΣ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 1.2. ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ						50.000,00	
2	ΕΡΓΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΑΓΡΙΑΣ ΠΑΝΙΔΑΣ	ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	50.000,00	ΣΕΣ
ΑΞΟΝΑΣ 2. ΕΝΙΣΧΥΣΗ - ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ						9.022.600,00	
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 2.1. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΑΣΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ						8.100.000,00	
3	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΑΙ ΟΔΟΣΤΡΩΣΙΑ ΤΟΥ ΔΑΣΙΚΟΥ ΔΡΟΜΟΥ «ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΕΛΑΤΙΑΣ - ΒΑΘΥΡΕΜΑ»	ΔΑΣΑΡΧΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΚΑΛΩΤΗΣ	2.600.000,00	ΣΕΣ
4	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΑΙ ΟΔΟΣΤΡΩΣΙΑ ΤΟΥ ΔΑΣΙΚΟΥ ΔΡΟΜΟΥ «ΟΡΟΠΕΔΙΟ - ΦΡΑΓΜΑ ΘΗΣΑΥΡΟΥ»	ΔΑΣΑΡΧΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	2.500.000,00	ΣΕΣ
5	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΑΙ ΟΔΟΣΤΡΩΣΙΑ ΤΟΥ ΔΑΣΙΚΟΥ ΔΡΟΜΟΥ «ΒΑΘΥΡΕΜΑ - ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΝΑΓΙΑ» (ΟΡΙΑ ΔΑΣΑΡΧΕΙΟΥ ΔΡΑΜΑΣ)	ΔΑΣΑΡΧΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΚΑΛΩΤΗΣ	2.000.000,00	ΣΕΣ

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ / ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ / ΜΕΛΕΤΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΠΗΓΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΕΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΤΟΠΙΚΗ(ΕΣ) ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)	ΠΗΓΗ/ΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
6	ΕΡΓΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΒΟΣΚΟΤΟΠΩΝ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ ΑΕ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	1.000.000,00	ΣΕΣ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 2.2. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ						675.000,00	
7	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	500.000,00	ΣΕΣ
8	ΕΚΔΟΣΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ ΟΔΗΓΩΝ ΓΙΑ ΤΡΕΙΣ (3) ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ ΑΕ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	50.000,00	ΣΕΣ
9	ΕΡΕΥΝΑ ΑΝΑΒΙΩΣΗΣ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	50.000,00	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ
10	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ «ΔΑΣΙΚΟ ΧΩΡΙΟ ΕΛΑΤΙΑΣ - ΣΤΡΑΒΟΡΕΜΑ»	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ ΑΕ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	25.000,00	ΣΕΣ
11	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ «ΔΕΝΔΡΑΚΙΑ - ΛΙΒΑΔΕΡΟ»	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ ΑΕ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΔΡΑΜΑΣ	ΔΡΑΜΑΣ	25.000,00	ΣΕΣ
12	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ «ΠΑΛΙΟ ΕΡΓΟΤΑΞΙΟ ΕΛΑΤΙΑΣ - ΕΡΕΙΠΙΑ ΕΛΑΤΙΑΣ - ΒΑΘΥΡΕΜΑ»	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ ΑΕ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	25.000,00	ΣΕΣ

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ / ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ / ΜΕΛΕΤΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΠΗΓΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΕΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΤΟΠΙΚΗ(ΕΣ) ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)	ΠΗΓΗ/ΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 2.3. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ						247.600,00	
13	ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΗΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ (ΠΟΑΥ) ΣΤΟ ΒΑΘΥΡΕΜΑ ΔΡΑΜΑΣ	ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ - ΤΜΗΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	147.600,00	ΣΕΣ
14	ΜΕΛΕΤΗ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ ΑΕ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	50.000,00	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ
15	ΜΕΛΕΤΗ ΛΙΒΑΔΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	50.000,00	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ
ΑΞΟΝΑΣ 3. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ						22.166.016,00	
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 3.1. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ						20.000,00	
16	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΙΑΤΡΕΙΟΥ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	20.000,00	ΣΕΣ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 3.2. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ / ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ						19.720.000,00	
17	ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ «ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟ - ΣΚΑΛΩΤΗ» (12 ΧΛΜ) ΤΗΣ ΕΟ «ΔΡΑΜΑ - ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟ - ΣΚΑΛΩΤΗ»	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ, ΣΚΑΛΩΤΗΣ	8.000.000,00	ΣΕΣ
18	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΟΔΟΥ «ΜΙΚΡΟΜΗΛΙΑ - ΠΑΠΑΔΕΣ»	ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ - ΤΜΗΜΑ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	7.300.000,00	ΣΕΣ

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ / ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ / ΜΕΛΕΤΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΠΗΓΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΕΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΤΟΠΙΚΗ(ΕΣ) ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)	ΠΗΓΗ/ΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
19	ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ ΚΑΙ ΟΔΙΚΗ ΣΥΝΔΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	1.500.000,00	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ, ΣΕΣ
20	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΟΔΟΥ «ΛΙΒΑΔΕΡΟ - ΔΕΝΔΡΑΚΙΑ»	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΔΡΑΜΑΣ	ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	420.000,00	ΣΕΣ
21	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΟΥ «ΚΑΛΛΙΦΥΤΟΣ - ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙ»	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΔΡΑΜΑΣ	ΚΑΛΛΙΦΥΤΟΥ, ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	2.500.000,00	ΣΕΣ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 3.3. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ						100.000,00	
22	ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΜΜΕΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΦΥΛΑΚΙΩΝ - ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΣΕ ΣΤΑΘΜΟΥΣ ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	100.000,00	ΣΕΣ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 3.4. ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ						2.276.016,00	
23	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ - ΕΞΩΡΑΙΣΜΟΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	1.500.000,00	ΣΕΣ
24	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΩΛΗΝΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΝΕΡΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	626.016,00	ΣΕΣ
25	ΕΡΓΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΔΡΑΜΑΣ	ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	150.000,00	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ / ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ / ΜΕΛΕΤΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΠΗΓΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΕΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΤΟΠΙΚΗ(ΕΣ) ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)	ΠΗΓΗ/ΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 3.5. ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ						50.000,00	
26	ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ - ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΤΗΣ ΟΡΕΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ ΑΕ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	50.000,00	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ
ΑΞΟΝΑΣ 4. ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ						350.000,00	
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 4.1. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΔΙΑΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ						50.000,00	
27	ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟ ΔΗΜΟ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ ΑΕ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	50.000,00	ΣΕΣ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 4.2. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗΣ / ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ						300.000,00	
28	ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΣΕ ΔΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ ΑΕ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	300.000,00	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ						31.650.116,00	

Προτεινόμενες θεσμικές ενέργειες και άλλες παρεμβάσεις

Στο πλαίσιο του παρόντος σχεδίου, προτάθηκαν, τέλος, μια σειρά προτεινόμενων θεσμικών ενεργειών και άλλων παρεμβάσεων. Ειδικότερα:

- Για τα τέλη υλοτομίας αναφέρεται ότι το γενικό σύνολο των φόρων (της τάξης του 5%) από την πώληση των δασικών προϊόντων που παρακρατήθηκαν υπέρ ΟΤΑ (δυνάμει του Ν 4260/62) ανήλθε για το σύνολο των Δήμων της ΠΕ Δράμας σε περίπου 300.000 € κατά την πενταετία 2006-2010. Αν και τα χρήματα αυτά του παρακρατηθέντος φόρου δασικών προϊόντων δεν έχουν -παρατύπως- ακόμη αποδοθεί στους ΟΤΑ, μέρος των τελών αυτών, εφόσον οι υλοτομίες λαμβάνουν χώρα εντός της περιοχής του ΕΠΟΡ, θα μπορούσε να εισπράττει ο ΦΔΟΡ βάσει σχετικής ρύθμισης.
- Για τα παράβολα έκδοσης άδειας κυνηγίου προτείνεται η επιβολή ειδικού πρόσθετου παράβολου, στην περίπτωση κατά την οποία κάποιος θέλει να κυνηγήσει σε επιτρεπόμενη περιοχή εντός της χωρικής αρμοδιότητας ΦΔ. Τα αναλογούντα ποσά θα πρέπει να αποδίδονται απευθείας, εν προκειμένω στον ΦΔΟΡ.
- Ειδικά για το Δασικό Χωριό Ελατιάς προκύπτει άμεσα η ανάγκη τροποποίησης του υπάρχοντος σχεδίου (και υπό κατάρτιση) Προεδρικού Διατάγματος (ΠΔ) χαρακτηρισμού της περιοχής ως Εθνικό Πάρκο έτσι ώστε να αποδοθεί ιδιαίτερη έμφαση (κατά αντίστοιχο τρόπο που δίδεται στο Προεδρικό Διάταγμα στις ιαματικές πηγές Θερμιών του Δήμου Παρανεστίου στην περιοχή Γ6.Β του ΕΠΟΡ) στην τουριστική αξιοποίηση της ιδιαίτερης υποπεριοχής του «Δασικού Χωριού Ελατιάς» με κομβικό σημείο τις ήδη υφιστάμενες και υπό παραχώρηση στο Δήμο Δράμας κτιριακές εγκαταστάσεις και εκτάσεις ευθύνης της Δασικής Υπηρεσίας. Η ενέργεια αυτή είναι απαραίτητο να διεκπεραιωθεί πριν την έναρξη οποιασδήποτε συνεργασίας - σύμπραξης με ή προσέλκυσης ιδιώτη.
- Προτείνεται να εξεταστεί, στο πλαίσιο του υπό διαβούλευση ΠΔ, η δυνατότητα δημιουργίας ειδικών ομαδικών θέσεων διανυκτέρευσης για τους δασεργάτες, τους κτηνοτρόφους και όποιους άλλους βρίσκονται σε ανάγκη διανυκτέρευσης στο δάσος. Οι οργανωμένες θέσεις κατασκήνωσης ή διαμονής με τροχόσπιτα θεωρείται ως πιο ενδεδειγμένη λύση για ένα Εθνικό Πάρκο τέτοιας εμβέλειας.
- Σημαντική κρίνεται για όλη την περιοχή του ορεινού χώρου του Δήμου Δράμας, η αναβίωση του οικιστικού δικτύου. Για να γίνει αυτό απαιτείται η θεσμική κατοχύρωση της κυριότητας των οικισμών που ήταν κατοικημένοι πριν λίγες δεκαετίες και έχουν πλέον παραχωρηθεί στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Η θεσμική

αυτή ενέργεια θα έχει ως αποτέλεσμα την κατοχύρωση μικρών δυνητικών «θυλάκων» ανάπτυξης (κυρίως τουριστικής) εντός προστατευόμενων περιοχών όπως αυτής του ΕΠΟΡ. Απαραίτητη προϋπόθεση, πάντως, για την προσπάθεια αναβίωσης του οικιστικού δικτύου είναι η διερεύνηση, ιστορική αναδρομή και οριστικοποίηση της κυριότητας των δεκάδων κτημάτων που κάποτε ανήκαν (έπειτα από οριστικές διανομές αγροκτημάτων ή Νόμων προηγούμενων δεκαετιών) στις πρώην αυτόνομες Κοινότητες και νυν Τοπικές Κοινότητες του Δήμου Δράμας. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος θα πρέπει να γίνει μια συνδυασμένη νομική και χωρική προσέγγιση των δεδομένων των εν λόγω κτημάτων από τις Υπηρεσίες του Δήμου Δράμας.

- Σχετικά με την ιδιωτική επιχειρηματικότητα, επισημάνθηκε η χαρακτηριστική «αδυναμία» του τοπικού δυναμικού να αναπτύξει επιχειρηματική δράση, ειδικά στον τομέα της μεταποίησης. Στην παρούσα κοινωνική και οικονομική συγκυρία, θεωρείται αδύνατη οποιαδήποτε προσπάθεια στήριξης της επιχειρηματικότητας αλλά και προσέλκυσης δυναμικού στην ορεινή ύπαιθρο (πολιτικές υποδοχής και φιλοξενίας). Θεωρείται όμως σκόπιμη η έναρξη κάποιου δημόσιου διαλόγου για τη δημιουργία και ενεργοποίηση ενός στοιχειώδους Κέντρου Ορεινής Επιχειρηματικότητας, το οποίο θα προσπαθήσει (εν όψει του ΣΕΣ) να προσεγγίσει άμεσα και να ενεργοποιήσει τα λιγοστά αλλά ενεργά και «ηγετικά» μέλη (leaders) των τοπικών κοινωνιών.
- Προτείνεται η διάθεση μέρους των πόρων του ΕΠ Μακεδονίας - Θράκης (στο πλαίσιο του ΟΠΒΑΟΡ) (ή εναλλακτικά του ΕΠΠΕΡΑΑ ή του ΕΤΕΡΠΣ) για το σκοπό εκπόνησης ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ από τους Δήμους που βρίσκονται εντός του ΕΠΟΡ ή γειτνιάζουν με αυτό.

2 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

2.1 Γενικά στοιχεία ανάθεσης και εκπόνησης του Επιχειρησιακού Σχεδίου

Με την πρόσφατη διεύρυνση του Δήμου Δράμας προς τα βόρεια, δυνάμει του Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης), στην ευθύνη του Δήμου Δράμας περιήλθε η πρώην Κοινότητα Σιδηρονέρου (νυν Δημοτική Ενότητα Σιδηρονέρου). Η ορεινή αυτή Δημοτική Ενότητα, μαζί με τις Τοπικές Κοινότητες Μακρυπλαγίου και Λιβαδερού (οι οποίες προϋπήρχαν ως ορεινά Δημοτικά Διαμερίσματα στον προ-Καλλικρατικό Δήμο Δράμας) καθώς και τον οικισμό των Ταξιάρχων (Δημοτικό Διαμέρισμα Δράμας), συνθέτουν έναν ιδιαίτερο φυσικό, κοινωνικό και οικονομικό χώρο που είναι ριζικά διαφορετικός από το αστικό συγκρότημα του Δήμου Δράμας και τις δορυφορικές πεδινές του περιοχές.

Πράγματι, και σε ότι αφορά τις φυσικές ιδιαιτερότητες, στη μεγαλύτερη έκτασή του ο χώρος είναι προστατευόμενος, ως τμήμα του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης (ΕΠΟΡ). Το ΕΠΟΡ εκτείνεται στα τμήματα της Οροσειράς Ροδόπης που υπάγονται διοικητικά στις ΠΕ Δράμας και Ξάνθης βορείως του ποταμού Νέστου μέχρι τα ελληνοβουλγαρικά σύνορα, και περιλαμβάνει προστατευόμενες περιοχές του δικτύου NATURA 2000 (Ειδικές Ζώνες Διατήρησης ή ΕΖΔ και Ζώνες Ειδικής Προστασίας ή ΖΕΠ).

Αναφορικά με τις οικονομικές δραστηριότητες, σημειώνεται ότι η συμβολή της δασοπονίας (πρωτογενής τομέας) στον ορεινό αυτό χώρο είναι υψίστης σημασίας, υπό την έννοια ότι αυτός χαρακτηρίζεται από διαχειριζόμενα δασικά οικοσυστήματα με υψηλό παραγωγικό δυναμικό προς διάφορες κατευθύνσεις: ξύλο, βοσκήσιμη ύλη (κτηνοτροφία), γεωργία, μελισσοκομία, βότανα, αρωματικά φυτά, νερό. Αποτελούν δε πολύτιμη πηγή απασχόλησης και εισοδήματος για τους τοπικούς πληθυσμούς της ορεινής ζώνης. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στους οικισμούς Λιβαδερό, Μακρυπλάγι, Σιδηρόνερο και Σκαλωτή εδρεύουν τέσσερις δασικοί συνεταιρισμοί με σαράντα (40) μέλη, πλην της πληθώρας άλλων συνεταιρισμών με έδρα άλλες περιοχές της ΠΕ Δράμας που δραστηριοποιούνται στον ορεινό αυτό χώρο.

Αναφορικά με το δευτερογενή τομέα, επισημαίνεται ότι αυτός είναι πρακτικά ανύπαρκτος με καταγεγραμμένες επίσημα (βάσει στοιχείων του Επιμελητηρίου Δράμας) μόλις τέσσερις (4) επιχειρήσεις.

Σε ότι αφορά τον τριτογενή τομέα, αναφέρεται ότι το πλούσιο φυσικό περιβάλλον της περιοχής είναι ένας από τους κύριους λόγους για τους οποίους αυτός αποτελεί την τελευταία δεκαετία έναν (αργά αλλά σταθερά) αναδυόμενο προορισμό αγροτικού τουρισμού και ειδικότερα οικοτουρισμού. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφέρουμε και τη συμβολή του κυνηγιού στην επισκεψιμότητα της περιοχής, με ένα σημαντικό αριθμό κυνηγών (όχι κατά ανάγκη τουριστών με την κλασική έννοια) να επισκέπτονται την περιοχή του ΕΠΟΡ

Για λόγους ευνόητους, η τουριστική δραστηριότητα στον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας συγκεντρώνεται επί του οδικού Άξονα Δράμας - Ελατιάς. Στον άξονα αυτό, το κύριο χαρακτηριστικό είναι το δασικό οικοσύστημα της Ελατιάς με τις ποικίλες αλλά μη αξιοποιημένες πλήρως δυνατότητες οικοτουριστικής ανάπτυξης. Ένας άλλος πόρος που εμφανίζει ενδιαφέρον κατά μήκος αυτού του άξονα είναι ο Νέστος και η τεχνητή του λίμνη, η γέφυρα των Παπάδων, κ.λπ. Η ιδιωτική υποδομή φιλοξενίας αναπτύσσεται σε αυτόν τον άξονα εντός των ορίων των οικισμών Ταξιαρχών, Λιβαδερού, Σιδηρονέρου αλλά και στην Ελατιά, σε πολύ κοντινή απόσταση από το δασικό εργοτάξιο Ελατιάς.

Στο τέλος του άξονα, το «Δασικό Χωριό Ελατιάς» αποτελεί αναπτυξιακή πρόκληση λόγω των ποικίλων δυνατικών χρήσεων του. Επισημαίνεται ότι το δασικό χωριό είναι εργοτάξιο των δασικών υπηρεσιών της περιοχής (Διεύθυνση Δασών, Δασαρχείο) και προς το παρόν χρησιμοποιείται για τους σκοπούς της διαχείρισης του δάσους αλλά και για τη δωρεάν φιλοξενία ειδικών ομάδων όπως οι φοιτητές του Τμήματος Δασολογίας και Διαχείρισης Φυσικών Πόρων του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, ΜΚΟ, κ.λπ. Ο Δήμος Δράμας, με το υπ' αριθ. 42491/12.07.2012 έγγραφό του προς την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας - Θράκης αιτήθηκε την παραχώρηση τμήματος του οικιστικού συγκροτήματος του Εργοταξίου Ελατιάς Δράμας ή «Δασικού Χωριού Ελατιάς» καθώς και τριών γηπέδων περίξ αυτού:

1. Έκταση 18.124,58 τ.μ. που περιλαμβάνει κτιριακές εγκαταστάσεις.
2. Έκταση 5.258,69 τ.μ. που αφορά χώρο αθλοπαιδιών.
3. Έκταση 5.000,00 τ.μ. που αφορά χώρο αποθηκών, στάβλου και συνεργείου.
4. Έκταση 24.003,00 τ.μ. που αφορά γήπεδα όπου ασκούνται αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες.

Ο φάκελος του αιτήματος ετοιμάστηκε από τον ανάδοχο, ο οποίος προχώρησε στην λεπτομερή τοπογραφική αποτύπωση των ανωτέρω γηπέδων και συνέταξε το αίτημα (βλ. Παράρτημα Ι).

Ενδιαφέρον για τις προοπτικές τουριστικής ανάπτυξης παρουσιάζουν, εντός της περιοχής, μεταξύ άλλων:

- Ο χώρος υπαίθριας αναψυχής του Στραβορέματος, σε απόσταση επτά χιλιομέτρων από το δασικό χωριό Ελατιάς.
- Το δίκτυο μονοπατιών της περιοχής.
- Το δίκτυο των δασικών δρόμων της περιοχής.
- Η τεχνητή λίμνη του Νέστου.
- Οι οικισμοί κατά μήκος του άξονα (Ταξιάρχες, Λιβαδερό, Σιδηρόνερο, Σκαλωτή).

Τέλος, αναφέρονται κάποιες δημογραφικές - κοινωνικές ιδιαιτερότητες για τον ορεινό χώρο (βάσει των στοιχείων της απογραφής του 2001) που περιληπτικά έχουν ως εξής:

- Είναι σαφώς λιγότερο δυναμικός δημογραφικά, συγκρινόμενος με τον πεδινό αγροτικό χώρο του Δήμου. Πράγματι, ο δεύτερος χαρακτηρίζονταν από σχετικά ηπιότερη γήρανση, μεγαλύτερη πιθανότητα αντικατάστασης των συνταξιούχων ή σχεδόν συνταξιούχων από παραγωγικούς κατοίκους και χαμηλότερη εξάρτηση των ηλικιωμένων από τις παραγωγικές ηλικίες.
- Είναι λιγότερο δυναμικός από δημογραφική άποψη όταν συγκρίνεται με άλλες περιοχές της Περιφέρειας ΑΜΘ με μεγάλες και έντονες διαχρονικές απώλειες του δυναμικού του και μικρή πυκνότητα πληθυσμού.
- Παρουσιάζει εξαιρετικά χαμηλή πυκνότητα κατοίκησης, δηλαδή λίγα άτομα ανά νοικοκυριό.

Με βάση τα παραπάνω συνοπτικά στοιχεία και τη συσσωρευμένη εμπειρία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης προκύπτει η αναγκαιότητα παρεμβάσεων σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας αλλά και σε θεσμικό επίπεδο, έτσι ώστε το ορεινό τμήμα του Δήμου Δράμας να καταστεί αξιοβίωτο, να αποτελέσει πόλο έλξης επισκεπτών και τουριστών, και να συνεισφέρει αποφασιστικά στην τοπική οικονομία του Δήμου αλλά και ευρύτερα.

Ήδη, μέσω του Ολοκληρωμένου Προγράμματος Βιώσιμης Ανάπτυξης Οροσειράς Ροδόπης (ΟΠΒΑΟΡ), προτάθηκαν έργα στους τομείς της βελτίωσης των μεταφορών, της ποιότητας ζωής και της τουριστικής ανάπτυξης στην περιοχή αυτή. Παρόλα αυτά, τα παραπάνω έργα εντάσσονται σε μια ευρύτερη λογική ανάπτυξης του συνολικού ορεινού χώρου της Περιφέρειας ΑΜΘ και αντιμετωπίζουν σημαντικές μεν περιορισμένες δε ανάγκες της τοπικής κοινωνίας. Εξάιρεση, φυσικά, αποτελεί το

μεγάλο έργο της βελτίωσης της Επαρχιακής Οδού Δράμας - Σιδηρονέρου - Δασικού χωριού, του οποίου η ολοκλήρωση αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση άλλων αναπτυξιακών παρεμβάσεων, αίροντας ανεπιστρεπτί τη σχετική απομόνωση της περιοχής.

Παράλληλα επισημαίνεται ότι κατά καιρούς προτάθηκαν συγκεκριμένες ενέργειες θεσμικού - διοικητικού τύπου για την ανάπτυξη του ορεινού αυτού τμήματος.

Μέχρι και σήμερα που έχει περιέλθει το τμήμα αυτό εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Δράμας, δεν έχει γίνει καμία συντονισμένη προσπάθεια από πλευράς Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την κατάρτιση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου ανάπτυξης της ορεινής περιοχής. Με δεδομένο ότι το ορεινό τμήμα έχει περιέλθει εντός των ορίων ενός Δήμου με ισχυρό αναπτυξιακό προφίλ, και λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω θέματα, προκύπτει σαφώς η αναγκαιότητα εκπόνησης ενός ολοκληρωμένου σχεδίου ανάπτυξης του ορεινού όγκου στη βάση των πολιτικών επιλογών της διοίκησης, του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Δράμας, κ.λπ.

Σε απάντηση της παραπάνω ανάγκης ο Δήμος Δράμας, δυνάμει της υπ' αριθ. 140/2012 απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου του, ανέθεσε στην Αναπτυξιακή Δράμας - Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία ΟΤΑ την εκπόνηση του παρόντος Επιχειρησιακού Σχεδίου ανάπτυξης του Ορεινού Χώρου του Δήμου Δράμας.

Για την εκπόνηση του παρόντος Επιχειρησιακού Σχεδίου εργάστηκαν τα κάτωθι στελέχη της Αναπτυξιακής Δράμας ΑΕ:

- **Χατζόπουλος Μανόλης**, Γενικός Διευθυντής.
- **Δρ Θωμαΐδης Νικόλαος**.

Επίσης, εργάστηκαν οι κάτωθι εξωτερικοί συνεργάτες:

- **Αλεξιάδης Κλεόβουλος**, Γενικός Διευθυντής ALPHA Συμβουλευτικής.
- **Παναγιώτου Μαρία**, στέλεχος ALPHA Συμβουλευτικής.
- **Κύρου Αργύρης**, ιδιώτης Μηχανολόγος Μηχανικός.
- **Δημητριάδης Ιωάννης**, ιδιώτης Τοπογράφος Μηχανικός.

Σε όλες τις φάσεις εκπόνησης του Επιχειρησιακού Σχεδίου, βοήθησε ένας μεγάλος αριθμός ανθρώπων, οι οποίοι είτε συμμετείχαν στη φάση της διαβούλευσης ή συνεισέφεραν με την άποψή τους. Ειδικές, πάντως, ευχαριστίες απευθύνονται στους κάτωθι:

- **Μουρατίδη Μάκη**, Γενικό Γραμματέα του Δήμου Δράμας.

- **Αθανασίου Αιμίλιο**, Προϊστάμενο Τμήματος Προγραμματισμού Ανάπτυξης και Οργάνωσης Δήμου Δράμας.
- **Μέρου Θεοδώρα**, Προϊστάμενη Τμήματος Δασοπονίας & Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος ΤΕΙ Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης (ΑΜΘ).
- **Τζήμου Εύη**, Στέλεχος ΠΑΜΘ.
- **Ξόφη Παντελή**, Στέλεχος Δασικής Υπηρεσίας.
- **Πορτάλιου Γιούλη**, Υπεύθυνη Έργου ΕΠΠΕΡ Φορέα Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης.
- **Καλατσιδή Ανέστη**, Γεωπόνο - Ιδιώτη Κτηνοτρόφο.
- **Βιδάκη Κώστα**, μέλος του Ειδικού Τεχνικού Προσωπικού (ΕΤΠ) του Τμήματος Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του ΤΕΙ Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης.

2.2 Σκοπός και στόχοι του Επιχειρησιακού Σχεδίου

Οι σκοποί του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ανάπτυξης του Ορεινού Χώρου του Δήμου Δράμας είναι:

- η διερεύνηση και κατανόηση των κύριων παραγόντων που δυσχεραίνουν την ανάπτυξη στην περιοχή,
- ο προσδιορισμός των αναπτυξιακών ευκαιριών και απειλών,
- η διερεύνηση των επιπτώσεων των πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών, τεχνολογικών, περιβαλλοντικών και θεσμικών παραγόντων στην προτεινόμενη αναπτυξιακή διαδικασία,
- η κατάστρωση ενός ολοκληρωμένου σχεδίου δημόσιων επενδύσεων.

Οι επιμέρους στόχοι του είναι, μεταξύ άλλων:

- η αδρή αναγνώριση των επιπτώσεων στο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον από την εφαρμογή της υπ' αριθ. 40379/01.10.2009 ΚΥΑ χαρακτηρισμού των προστατευόμενων χερσαίων και υδάτινων περιοχών της Οροσειράς της Ροδόπης καθώς και ο προβληματισμός για τον τρόπο διαχείρισής των επιπτώσεων αυτών,
- η κατάθεση προτάσεων για αλλαγή σημείων του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου προστασίας του ΕΠΟΡ εφόσον κριθεί ότι αυτά δεν ανταποκρίνονται στις τοπικές

συνθήκες και ούτε ενισχύουν με ουσιαστικό τρόπο την προστασία των οικοσυστημάτων,

- ο προσδιορισμός των γενικότερων αρνητικών συνθηκών που δυσχεραίνουν την ιδιωτική επιχειρηματικότητα στην ευρύτερη περιοχή (ορεινότητα, έλλειψη πρόσβασης σε πληροφόρηση, δημογραφία, κ.λπ.),
- ο προσδιορισμός και η διατύπωση προτάσεων επίλυσης των προβλημάτων τα οποία δυσχεραίνουν την αναπτυξιακή προσπάθεια καθώς και η ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής,
- ο προσδιορισμός των οικονομικών κλάδων, οι οποίοι είναι «επιρρεπείς» στην εξωτερική «κινητοποίηση - αναζωογόνηση» και μπορούν να συμβάλλουν στην αναπτυξιακή διαδικασία,
- η διερεύνηση των δυνατοτήτων ενίσχυσης της εξωστρέφειας της περιοχής,
- η κατάρτιση αναπτυξιακών σεναρίων για την ευρύτερη περιοχή παρέμβασης,
- η κατάθεση συγκεκριμένων προτάσεων αξιοποίησης των υπό παραχώρηση κτιριακών εγκαταστάσεων και γηπέδων του Δασικού Χωριού Ελατιάς στη βάση των ευρημάτων της αναπτυξιακής δυναμικής της ευρύτερης περιοχής.

2.3 Δομή του Επιχειρησιακού Σχεδίου

Το παρόν Επιχειρησιακό Σχέδιο δομείται ως εξής:

Στο Κεφάλαιο 3 παρουσιάζεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την εκπόνηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου και αφορά στις διαδικασίες της καταγραφής της υφιστάμενης κατάστασης, της διαβούλευσης με τοπικούς φορείς και της στρατηγικής ανάλυσης.

Στο Κεφάλαιο 4 γίνεται μια λεπτομερής καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης με βάση κυρίως δευτερογενή στοιχεία από την ΕΛΣΤΑΤ αλλά και από πρωτογενείς έρευνες. Οι χάρτες παρουσιάζονται στο Παράρτημα II και οι Πίνακες στο Παράρτημα III. Από το κεφάλαιο αυτό εξάγονται πολύτιμα συμπεράσματα για την τωρινή κατάσταση του κοινωνικού και οικονομικού συστήματος της περιοχής παρέμβασης.

Στο Κεφάλαιο 5 παρατίθεται μια λεπτομερής περιγραφή του πλαισίου πολιτικών και παρεμβάσεων που αφορούν το παρόν Επιχειρησιακό Σχέδιο. Το πλαίσιο αυτό περιλαμβάνει το χρηματοδοτικό πλαίσιο δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων, το θεσμικό πλαίσιο των Συμπράξεων Δημόσιου - Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ), αλλά και το

νομικό πλαίσιο προστασίας του ΕΠΟΡ, το οποίο θεωρείται εξαιρετικά μεγάλης σημασίας για την αναπτυξιακή διαδικασία.

Ακολούθως, στο Κεφάλαιο 6, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της στρατηγικής ανάλυσης που διεξήχθη για την αναπτυξιακή προοπτική της ευρύτερης περιοχής παρέμβασης αλλά και τα αποτελέσματα της ειδικής οικονομοτεχνικής μελέτης που αφορά τα υπό παραχώρηση κτίρια και γήπεδα του Δασικού Χωριού Ελατίας. Στο κεφάλαιο αυτά, τόσο για τον ευρύτερο χώρο όσο για τα υπό παραχώρηση ακίνητα, παρουσιάζονται συγκεκριμένα εναλλακτικά σενάρια αξιοποίησης και ανάπτυξης.

Στο Κεφάλαιο 7, παρουσιάζεται μια λίστα προτεινόμενων έργων που προέκυψαν από το εγκεκριμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Δράμας (και τα σχετικά Τεχνικά Προγράμματα), το Επιχειρησιακό Σχέδιο του ΟΠΒΑΟΡ και, φυσικά, τη διαβούλευση που έγινε στο πλαίσιο του παρόντος. Επίσης, παρουσιάζονται προτάσεις έργων που προέκυψαν από την Ομάδα Εργασίας.

3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

3.1 Καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης

Αναφορικά με την **καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης** στην περιοχή παρέμβασης, αυτή πραγματοποιήθηκε στη βάση των στοιχείων που αναζητήθηκαν:

- από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) και αφορούσαν **σε δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά σε επίπεδο οικισμού για τα έτη 1951 - 2001**, όπως επίσης στοιχείων που αφορούσαν **σε δεδομένα απασχόλησης για τα έτη 1981, 1991 και 2001 σε επίπεδο Τοπικού Διαμερίσματος**. Με στόχο τα παραπάνω στοιχεία αλλά και τα αντίστοιχα συμπεράσματα τους να αντικατοπτρίζουν την παρούσα διοικητική δομή, όπως αυτή έχει προκύψει από την πρόσφατη εφαρμογή του Νόμου 3852/2010, έγινε η σχετική χωρική προσαρμογή τους,
- από την ΕΛΣΤΑΤ και αφορούσαν στον **πρωτογενή τομέα** (γεωργία, κτηνοτροφία),
- σε τοπικό επίπεδο από τη Διεύθυνση Δασών ΑΜΘ και τα Δασαρχεία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης που αφορούσαν σε **θέματα δασικής παραγωγής** και διαχειριστικών σχεδίων δασικών συμπλεγμάτων,
- σε τοπικό επίπεδο από επαγγελματικούς φορείς, όπως είναι τα Εμπορικά και Βιομηχανικά η Βιοτεχνικά Επιμελητήρια και αφορούσαν σε δεδομένα για τον **δευτερογενή και τριτογενή τομέα παραγωγής**,
- μέσω του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης που αφορούσαν σε **θέματα χορήγησης αδειών για μικρά Υ/Η φράγματα**,
- σε υφιστάμενες μελέτες για την περιοχή παρέμβασης.

3.2 Διαβούλευση με τοπικούς φορείς

Η διαβούλευση έγινε με δυο τρόπους:

- A. Με **ανοιχτή ανακοίνωση - πρόσκληση** για κατάθεση ιδεών, απόψεων και προτάσεων **από όλους τους δημότες**. Η πρόσκληση αυτή αναρτήθηκε στις ιστοσελίδες του Δήμου Δράμας και της Αναπτυξιακής Δράμας ΑΕ στις 17.09.2012.

Β. Με ειδική **έγγραφη πρόσκληση** που απεστάλη στις 05.09.2012 προς τις κάτωθι υπηρεσίες, φορείς και συλλόγους:

1. Διεύθυνση Δασών Δράμας.
2. Δασαρχείο Δράμας.
3. Περιφερειακή Ενότητα Δράμας / Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής.
4. Περιφερειακή Ενότητα Δράμας / Διεύθυνση Ανάπτυξης.
5. Περιφερειακή Ενότητα Δράμας / Διεύθυνση Τεχνικών Έργων.
6. ΤΕΙ Καβάλας, Παράρτημα Δράμας, Τμήμα Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος.
7. Φορέας Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης.
8. Επιμελητήριο Δράμας.
9. Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας - Παράρτημα Ανατολικής Μακεδονίας.
10. Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας - Παράρτημα Ανατολικής Μακεδονίας.
11. Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Δράμα).
12. Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Δράμας.
13. Ένωση Ξενοδόχων Δράμας.
14. Κυνηγητικός Σύλλογος Δράμας.
15. Οικολογική Κίνηση Δράμας.
16. Σωματείο Υλοτόμων Δράμας.
17. Σύλλογος Κτηνοτρόφων - Αιγοπροβατοτρόφων Ν. Δράμας.

Και στις δυο περιπτώσεις ζητήθηκε να καταγραφούν και να αποσταλούν γραπτώς γενικές απόψεις, αναπτυξιακές προτάσεις (σε μορφή έργων ή μελετών) καθώς και προτάσεις συνεργασίας. Οι προσκλήσεις συνοδεύονταν από σχετικό ενημερωτικό έντυπο για το Επιχειρησιακό Σχέδιο (βλ. Παράρτημα Ι).

3.3 Στρατηγική ανάλυση ανάπτυξης ευρύτερης περιοχής παρέμβασης

Η στρατηγική ανάλυση που εφαρμόστηκε στο παρόν σχέδιο είχε ως στόχο: (α) τη συνολική θεώρηση του στενού και ευρύτερου περιβάλλοντος στο οποίο εντάσσεται

το υπό εξέταση αναπτυξιακό σύστημα (ειδικότερα εξετάζονται πολιτικοί, κοινωνικοί, οικονομικοί και άλλοι παράγοντες) και (β) την παραγωγή εναλλακτικών αναπτυξιακών σεναρίων εξέλιξής του.

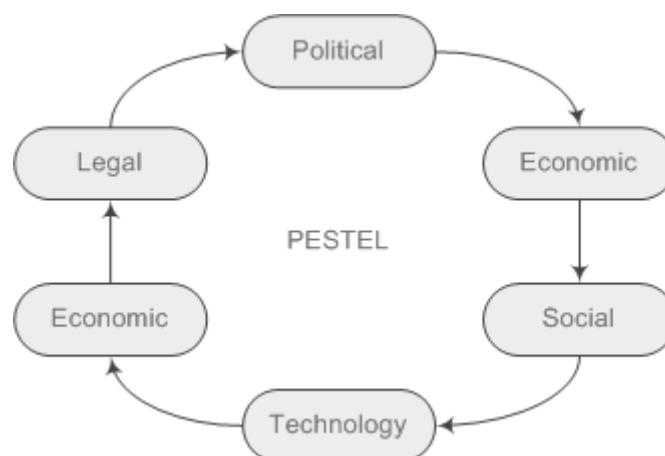
Ειδικότερα, και με σκοπό την ικανοποίηση του παραπάνω στόχου, έγινε συνδυασμένη χρήση των αναλύσεων:

- PESTEL για την καταγραφή πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών, τεχνολογικών, περιβαλλοντικών και νομικών παραγόντων,
- MICMAC (υπομοντέλο δομικής ανάλυσης του LIPSOR) με στόχο την αναγνώριση των σχέσεων - αλληλεπιδράσεων των παραγόντων του αναπτυξιακού συστήματος,
- MORPHOL (υπομοντέλο μορφολογικής ανάλυσης του LIPSOR) με στόχο την κατάστρωση και αξιολόγηση αναπτυξιακών σεναρίων,

3.3.1 Ανάλυση PESTEL

Η ανάλυση PESTEL είναι ένα απλό και αποτελεσματικό εργαλείο που χρησιμοποιείται για να προσδιοριστούν οι βασικές εξωτερικές δυνάμεις που θα μπορούσαν να επηρεάσουν ένα σύστημα. Αυτές οι δυνάμεις μπορεί να δημιουργήσουν ευκαιρίες και απειλές. Ως εκ τούτου, ο στόχος της ανάλυσης είναι να αποτυπώσει τους τρέχοντες παράγοντες (ή τρέχουσες μεταβλητές) που επηρεάζουν το σύστημα. Το αποτέλεσμα της ανάλυσης είναι η κατανόηση της συνολικής εικόνας γύρω από το σύστημα.

Σχήμα 3.3-1: Γραφική απεικόνιση της ανάλυσης PESTEL

Η ανάλυση PESTEL γίνεται επίσης για να εκτιμηθεί η αναπτυξιακή δυνατότητα ενός συστήματος. Ο γενικός κανόνας είναι ότι όσο περισσότερες αρνητικές δυνάμεις επηρεάζουν ένα σύστημα τόσο πιο δύσκολο είναι να αναπτυχθεί αυτό. Σε αυτήν την περίπτωση, οι δυσκολίες που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν μειώνουν σημαντικά τις δυνατότητες επιτυχίας και δυσχεραίνουν την αναπτυξιακή προσπάθεια.

3.3.2 Ανάλυση MICMAC

Το υπομοντέλο MICMAC¹ αποτελεί το πρώτο από τα πέντε στάδια της διαδικασίας σχεδιασμού σεναρίων με την εφαρμογή του μοντέλου LIPSOR και στηρίζεται στη μέθοδο της δομικής ανάλυσης (structural analysis) του υπό μελέτη συστήματος.

Η μέθοδος της δομικής ανάλυσης (structural analysis) στηρίζεται στη συστηματική προσέγγιση και αποτελεί ένα από τα πλέον χρησιμοποιούμενα εργαλεία² στις μελέτες προσέγγισης του μέλλοντος, σχεδιασμένο κατάλληλα για να συνθέτει ιδέες.

Η εφαρμογή του υπομοντέλου MICMAC στοχεύει στη συστηματική εμβάθυνση του υπό μελέτη συστήματος, με απώτερο σκοπό τον εντοπισμό όλων εκείνων των μεταβλητών που επηρεάζουν τη μελλοντική του εξέλιξη. Το σύνολο των μεταβλητών που εξετάζονται με τη βοήθεια του MICMAC αφορά τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό περιβάλλον του υπό μελέτη συστήματος, στοιχείο το οποίο αποτελεί πλεονέκτημα της μεθόδου, δεδομένου ότι ενσωματώνει το στοιχείο της αλληλεπίδρασης του συστήματος που μελετάται με το ευρύτερο περιβάλλον του.

Η συστηματική διεύθυνση στο υπό μελέτη σύστημα γίνεται μέσα από τη μελέτη κάθε είδους πληροφορίας που μπορεί να αντληθεί από την υπάρχουσα κατάσταση του συστήματος, προκειμένου μέσα από αυτή τη διαδικασία, από το σύνολο των μεταβλητών που θα προκύψουν να εντοπιστούν οι κυρίαρχες μεταβλητές του συστήματος, οι μεταβλητές αυτές δηλαδή οι οποίες θεωρούνται κρίσιμες για τη μετάβασή του στο μέλλον.

¹ Το MICMAC όπως και τα υπόλοιπα υπομοντέλα MACTOR, MORPHOL, SMIC και MULTIPOL αφορούν σε λογισμικό το οποίο δημιουργήθηκε από τον Michael Godet - LIPSOR (Laboratory for Investigation in Prospective and Strategy). Το MICMAC προέρχεται από τα αρχικά Matrix of Crossed Impact Multiplications Applied to a Classification.

² Η δομική ανάλυση γνώρισε σημαντική ώθηση στα τέλη της δεκαετίας του 1960. Από τις πρώτες αναφορές είναι η χρήση της μεθόδου από τον Jay Forrester στις μελέτες του για το πρότυπο της βιομηχανικής δυναμικής. Στη συνέχεια η ανάγκη να ληφθούν υπόψη ποιοτικές και ποσοτικές μεταβλητές του συστήματος έκαναν τους πρωτοπόρους της δομικής ανάλυσης να εισάγουν την έννοια της μήτρας και των διαγραμμάτων. Το 1974 οι Godet και Duperrin, στα πλαίσια της μελέτης τους για τη μελλοντική εξέλιξη της πυρηνικής ενέργειας στη Γαλλία, έθεσαν ένα νέο πρότυπο για τη μέθοδο προκειμένου να γίνει λειτουργικότερη. Από τότε χρησιμοποιείται σε πλήθος εφαρμογών σε επιχειρήσεις αλλά και σε θέματα που αφορούν στην κοινωνία (Futures Research Methodology, Structural analysis by Arcade, Godet, Roubelat, Meunier).

Στη συστηματική προσέγγιση, η οποία αποτελεί τη βάση της μεθόδου MICMAC, μία μεταβλητή υφίσταται μόνο μέσα από τη σχέση της με άλλες μεταβλητές. Απαραίτητο λοιπόν στην όλη διαδικασία είναι ο προσδιορισμός των σχέσεων επίδρασης - επιρροής μεταξύ των μεταβλητών, αφού μέσα από τις σχέσεις αυτές θα προκύψει ο ρόλος κάθε μεταβλητής στη μελλοντική εξέλιξη του συστήματος και εξ αυτού οι κρίσιμες μεταβλητές του συστήματος. Μία μεταβλητή η οποία ασκεί σημαντική επίδραση στις υπόλοιπες μεταβλητές είναι ιδιαίτερα σημαντική, αφού ενδεχόμενη μεταβολή της στο μέλλον θα επηρεάσει και όλες τις υπόλοιπες μεταβλητές, οι οποίες εξαρτώνται από αυτή.

Η μέθοδος MICMAC περιλαμβάνει τέσσερα στάδια, τα οποία αναφέρονται:

1. Στον καθορισμό και την απαρίθμηση όλων των μεταβλητών τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού περιβάλλοντος, η σύνθεση των οποίων αποδίδει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το υπό μελέτη σύστημα.
2. Στην περιγραφή των σχέσεων επίδρασης - επιρροής μεταξύ των μεταβλητών.
3. Στην ταξινόμηση των μεταβλητών με βάση τη μέθοδο MICMAC.
4. Στη σύγκριση των επιμέρους ταξινομήσεων έτσι ώστε να προκύψουν οι κυρίαρχες μεταβλητές του συστήματος.

Αναλυτικότερα κάθε στάδιο περιλαμβάνει τα εξής:

Καθορισμός των μεταβλητών

Το πρώτο στάδιο της διαδικασίας συνίσταται στην επιλογή όλων των μεταβλητών του υπό μελέτη συστήματος, οι οποίες θεωρούνται ότι είναι σημαντικές για την περιγραφή του συστήματος. Οι μεταβλητές αυτές αφορούν στο εσωτερικό περιβάλλον του υπό μελέτη συστήματος. Επιπλέον επιλέγεται ένα σύνολο μεταβλητών που αφορούν στο εξωτερικό περιβάλλον του υπό μελέτη συστήματος και είναι σημαντικές για την περαιτέρω εξέλιξη του συστήματος. Το στάδιο αυτό θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο λεπτομερές, καθώς αποσκοπεί στη συστηματική εμβάθυνση στο υπό μελέτη σύστημα, χωρίς να αποκλείεται καμία πιθανή κατεύθυνση έρευνας. Η διαδικασία αυτή πραγματοποιείται μέσω συζητήσεων με ομάδα εμπειρογνομώνων.

Το αποτέλεσμα αυτής της φάσης είναι ένας κατάλογος με όλες τις μεταβλητές του εσωτερικού αλλά και του ευρύτερου εξωτερικού περιβάλλοντος, οι οποίες διαδραματίζουν ή δύνανται να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στη μελλοντική εξέλιξη του συστήματος.

Απαραίτητη σε αυτή τη διαδικασία είναι η σαφής και πλήρης περιγραφή όλων αυτών των μεταβλητών προκειμένου να εξασφαλίζεται η μονοσήμαντη ερμηνεία τους. Το στοιχείο αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την αξιόπιστη εφαρμογή της μεθόδου και τη συμπλήρωση του πίνακα δομικής ανάλυσης, από όπου θα διαφανούν οι σχέσεις επίδρασης - επιρροής μεταξύ των μεταβλητών. Αποκαθίσταται, έτσι η επικοινωνία και η κοινή αντίληψη των μεταβλητών από τα διαφορετικά μέρη που εμπλέκονται στη διαδικασία αυτή.

Περιγραφή των σχέσεων μεταξύ των μεταβλητών

Το δεύτερο στάδιο της μεθόδου συνίσταται στην περιγραφή των σχέσεων εξάρτησης - επιρροής μεταξύ των μεταβλητών.

Στη συστηματική προσέγγιση μια μεταβλητή υφίσταται μόνο από τη σχέση της με άλλες μεταβλητές. Η δομική ανάλυση προσπαθεί έτσι να εμβαθύνει στις σχέσεις μεταξύ των μεταβλητών με τη βοήθεια ενός πίνακα διπλής εισόδου, του πίνακα δομικής ανάλυσης.

Η συμπλήρωση του πίνακα δομικής ανάλυσης έχει ποιοτικό χαρακτήρα. Για κάθε ζεύγος μεταβλητών ερευνάται αν υπάρχει σχέση άμεσης επίδρασης, καθώς και η ένταση της σχέσης αυτής, η οποία καθορίζεται ποσοτικά με τη βοήθεια μιας κλίμακας που παίρνει τις εξής τιμές:

0: Όταν δεν υπάρχει σχέση άμεσης επίδρασης της μεταβλητής V_i στη V_j .

1: Όταν υπάρχει χαμηλή επίδραση της μεταβλητής V_i στη V_j .

2: Όταν υπάρχει μέτρια επίδραση της μεταβλητής V_i στη V_j .

3: Όταν υπάρχει υψηλή επίδραση της μεταβλητής V_i στη V_j .

P: Όταν υπάρχει εν δυνάμει επίδραση της μεταβλητής V_i στη V_j (potential influence).

Μέσα από αυτή τη διαδικασία δίνεται η δυνατότητα αποφυγής λαθών, αλλά και η ταξινόμηση των απόψεων και ιδεών με τη δημιουργία κοινής γλώσσας μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών. Δίνει επίσης την ευκαιρία για τον επαναπροσδιορισμό των μεταβλητών, οι οποίες επελέγησαν κατά το προηγούμενο στάδιο.

Ταξινόμηση των μεταβλητών με βάση τη μέθοδο MICMAC

Στο τρίτο στάδιο της διαδικασίας γίνεται η ταξινόμηση των μεταβλητών προκειμένου να προκύψουν οι κυρίαρχες μεταβλητές του συστήματος. Αυτό επιτυγχάνεται με τη βοήθεια τεσσάρων διαφορετικών ταξινομήσεων των μεταβλητών καθεμία από τις οποίες περιλαμβάνει τα εξής:

Άμεση ταξινόμηση

Στην άμεση ταξινόμηση προσδιορίζονται οι άμεσες σχέσεις εξάρτησης - επιρροής μεταξύ των μεταβλητών του υπό μελέτη συστήματος.

Στον πίνακα δομικής ανάλυσης το άθροισμα των τιμών μιας σειράς καθορίζει την επίδραση της μεταβλητής στο σύνολο των υπόλοιπων μεταβλητών του συστήματος. Αντιθέτως, το άθροισμα των τιμών μιας στήλης δίνει το επίπεδο εξάρτησης μιας μεταβλητής από τις υπόλοιπες μεταβλητές του συστήματος. Προκύπτει, έτσι, μια άμεση ιεράρχηση των μεταβλητών τόσο ως προς την επίδραση που ασκούν στις άλλες μεταβλητές όσο και ως προς την εξάρτηση που υφίστανται από αυτές.

Η απόδοση της πληροφορίας που περιέχεται στον πίνακα δομικής ανάλυσης μπορεί να γίνει με τη βοήθεια ενός χάρτη ή ενός διαγράμματος. Ο χάρτης απεικονίζει την πληροφορία ομαδοποιώντας τις μεταβλητές σε τέσσερις ομάδες, ανάλογα με την εξάρτηση - επιρροή που ασκεί η καθεμία στις υπόλοιπες μεταβλητές. Το γράφημα απεικονίζει τις σχέσεις με τη βοήθεια θεματικού χάρτη, στηριζόμενο στη χρήση βελών, το πάχος των οποίων υποδηλώνει την ένταση της σχέσης εξάρτησης - επιρροής.

Έμμεση ταξινόμηση

Η έμμεση ταξινόμηση διερευνά τις μη εμφανείς σχέσεις μεταξύ των μεταβλητών (έμμεσες σχέσεις εξάρτησης - επιρροής), οι οποίες μπορεί να προκύπτουν διαμέσου μιας τρίτης μεταβλητής. Προκύπτει, έτσι μια νέα ιεράρχηση των μεταβλητών στηριζόμενη σε έμμεσες σχέσεις εξάρτησης - επιρροής.

Εν δυνάμει άμεση ταξινόμηση

Η συγκεκριμένη ταξινόμηση αναφέρεται σε εν δυνάμει άμεσες σχέσεις, δηλαδή σχέσεις οι οποίες δεν υφίστανται τώρα αλλά ενδέχεται να προκύψουν στο μέλλον.

Εν δυνάμει έμμεση ταξινόμηση

Στη συγκεκριμένη ταξινόμηση προσδιορίζονται οι εν δυνάμει έμμεσες σχέσεις μεταξύ των μεταβλητών του υπό μελέτη συστήματος.

Σύγκριση των επιμέρους ταξινομήσεων

Στο τέταρτο στάδιο της διαδικασίας γίνεται ο προσδιορισμός των κυρίαρχων μεταβλητών, όπως αυτές προκύπτουν από τις διαφορετικές ιεραρχήσεις στα πλαίσια καθεμιάς από τις παραπάνω τέσσερις ταξινομήσεις.

Από αυτή τη διαδικασία είναι δυνατόν να προκύψουν μεταβλητές, οι οποίες τελικά δεν έχουν τόσο καθοριστικό ρόλο για την εξέλιξη του συστήματος, όπως αυτός που αρχικά μπορεί να είχε εκτιμηθεί, αλλά και μεταβλητές πολύ σημαντικές για τη μελλοντική εξέλιξη του συστήματος, λόγω των έμμεσων σχέσεων που αυτές δημιουργούν.

3.3.3 Ανάλυση MORPHOL

Το υπομοντέλο MORPHOL αποτελεί το τέταρτο από τα πέντε στάδια της διαδικασίας σχεδιασμού σεναρίων με την εφαρμογή του μοντέλου LIPSOR και στηρίζεται στη μέθοδο της μορφολογικής ανάλυσης (morphological analysis) του υπό μελέτη συστήματος.

Η μορφολογική ανάλυση (MA) αποσκοπεί στη συστηματική διερεύνηση των πιθανών μελλοντικών καταστάσεων - σεναρίων ενός συστήματος, μέσα από τη μελέτη όλων των δυνατών συνδυασμών των διαφορετικών εικόνων των επιμέρους υποσυστημάτων, στα οποία αναλύεται το υπό μελέτη σύστημα (Γιαουτζή και Στρατηγέα, 2006).

Η μορφολογική ανάλυση³ είναι μια μέθοδος η οποία έχει τύχει ευρείας αποδοχής για πολλές δεκαετίες. Έχει εφαρμοστεί για τη δόμηση σεναρίων τεχνολογικής πρόβλεψης (technological prediction), ενώ είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για τη δόμηση σεναρίων οικονομικής ή τομεακής ανάπτυξης, παρά το γεγονός ότι δεν έχει τύχει ακόμα ευρείας εφαρμογής σε αυτούς τους τομείς.

Αποτελεί μια επιστημονική μέθοδο για την ανάλυση πολύπλοκων προβλημάτων και τη σύνθεση των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από την ανάλυση αυτή. Είναι μια μέθοδος με τη βοήθεια της οποίας δομούνται και διερευνώνται με ποιοτικό τρόπο πολύπλοκα προβλήματα - συστήματα, τα οποία εμπεριέχουν έναν αριθμό από ανόμοιες μεταβλητές. Η ανάλυση στηρίζεται σε έναν αριθμό από ποιοτικές μεταβλητές και σε ένα φάσμα πιθανών μελλοντικών εικόνων των μεταβλητών αυτών,

³ Η μορφολογική ανάλυση αναπτύχθηκε από τον Ελβετοαμερικανό αστροφυσικό επιστήμονα Fritz Zwicky του Τεχνολογικού Ινστιτούτου Καλιφόρνιας, ως μια μέθοδος κατάλληλη για τη δόμηση και έρευνα του συνόλου των σχέσεων που περιλαμβάνονται σε πολυδιάστατα, μη ποσοτικά προβλήματα. Ο Zwicky πρώτος χρησιμοποίησε τη μέθοδο κατά τη διάρκεια του δεύτερου παγκοσμίου πολέμου για την ανάπτυξη συστημάτων προώθησης αεριοθωμένων αεροπλάνων και πυραύλων. Τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιείται από ένα σύνολο ερευνητών σε Ευρώπη και Αμερική σε ζητήματα που αφορούν στη χάραξη πολιτικής (policy analysis) και τις μελέτες του μέλλοντος (future studies). Η δημιουργία κατάλληλου λογισμικού για την υποστήριξη της μεθόδου διέυρυνε περαιτέρω τα πεδία εφαρμογής της, συμπεριλαμβάνοντας τους τομείς του σχεδιασμού και της χάραξης πολιτικής, της μελέτης της δομής πολύπλοκων προβλημάτων, το σχεδιασμό σεναρίων, καθώς και την ανάλυση στρατηγικής (strategy analysis).

τα οποία μέσα από μία διαδικασία ανάλυσης και σύνθεσης οδηγούν στο επιθυμητό αποτέλεσμα.

Βασικό χαρακτηριστικό της παραπάνω διαδικασίας είναι η συμμετοχική προσέγγιση για την ανταλλαγή απόψεων μεταξύ ομάδων διαφορετικών ενδιαφερόντων (stakeholders) και τη δόμηση των διαφορετικών μελλοντικών εικόνων του υπό μελέτη συστήματος, στη βάση των διαφορετικών απόψεων.

Οι διαδικασίες αξιολόγησης - κρίσης (judgement processes) και η διασφάλιση της εσωτερικής συνέπειας (internal consistency) του προβλήματος - συστήματος που εξετάζεται αποτελούν κυρίαρχα χαρακτηριστικά της μεθόδου. Η μέθοδος στηρίζεται κυρίως στην έννοια της συστημικής προσέγγισης και τη μελέτη των σχέσεων αλληλεπίδρασης μεταξύ των διαφορετικών διαστάσεων του εν λόγω προβλήματος και όχι στην ποσοτική διάσταση των μεταβλητών αυτών καθ'αυτών.

Στα πλαίσια του λογισμικού LIPSOR, η μορφολογική ανάλυση χρησιμοποιείται για το σχεδιασμό σεναρίων με τη βοήθεια του μοντέλου MORPHOL.

Το μοντέλο περιλαμβάνει έξι στάδια, τα οποία αναφέρονται:

- στον καθορισμό του υπό μελέτη συστήματος,
- στην επιλογή των επιμέρους υποσυστημάτων του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος,
- στον προσδιορισμό των μορφών - εικόνων των επιμέρους υποσυστημάτων,
- στον προσδιορισμό όλων των συνδυασμών των διαφορετικών μορφών - εικόνων των διαφορετικών υποσυστημάτων, τα οποία αποτελούν δυνατά μελλοντικά σενάρια του υπό μελέτη προβλήματος - συστήματος (μορφολογικός χώρος),
- στον περιορισμό του μορφολογικού χώρου σε ένα μικρότερο υποσύνολο εύλογων μελλοντικών εικόνων, οι οποίες αποτελούν τα σενάρια που απορρέουν από την εφαρμογή της μεθόδου MORPHOL,
- τέλος, στο τελευταίο στάδιο γίνεται η ποιοτική επεξεργασία των σεναρίων που απομένουν από την παραπάνω διαδικασία και η σύνθεση και η περιγραφή των σεναρίων αυτών, που αποτελούν το τελικό προϊόν (σενάρια) της παραπάνω διαδικασίας. Η ποιοτική επεξεργασία αποβλέπει στη σύνθεση κοντινών σεναρίων, έτσι ώστε από τη διαδικασία να προκύψει ένας μικρός αριθμός, σαφώς διακριτών μεταξύ τους, μελλοντικών εικόνων.

Αναλυτικότερα κάθε στάδιο περιλαμβάνει τα εξής:

Καθορισμός του υπό μελέτη συστήματος

Στο στάδιο αυτό καθορίζεται το υπό μελέτη σύστημα. Η διαδικασία αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς από αυτήν απορρέουν όλες οι μεταβλητές, οι οποίες στη συνέχεια θα χρησιμοποιηθούν για τη μελέτη των μελλοντικών καταστάσεων του υπό μελέτη συστήματος. Επιπλέον, εξετάζονται ζητήματα τα οποία δύναται να επηρεάσουν το σύστημα στη μελλοντική του εξέλιξη.

Επιλογή επιμέρους υποσυστημάτων του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος

Στο στάδιο αυτό, το υπό μελέτη σύστημα αναλύεται σε επιμέρους υποσυστήματα (components). Η επιλογή των υποσυστημάτων είναι ιδιαίτερα σημαντική στην όλη διαδικασία, καθώς η σύνθεση αυτών θα πρέπει να περιγράφει με αντιπροσωπευτικό τρόπο το υπό εξέταση σύστημα, δίνοντας μια όσο το δυνατόν πιο πλήρη εικόνα αυτού, ενώ θα πρέπει να είναι ανεξάρτητα μεταξύ τους.

Η επιλογή των απαραίτητων υποσυστημάτων είναι μια διαδικασία, η οποία μπορεί να στηριχτεί και στα αποτελέσματα που προέκυψαν από προηγούμενα στάδια του μοντέλου LIPSOR, π.χ. τη διαδικασία της δομικής ανάλυσης (υπομοντέλο MICMAC).

Ο αριθμός των υποσυστημάτων αποτελεί σημαντικό στοιχείο της διαδικασίας, καθώς η θεώρηση ενός μεγάλου αριθμού υποσυστημάτων θα μπορούσε να δημιουργήσει πρόβλημα, λόγω των πολλών συνδυασμών που θα προκύψουν κατά τη δόμηση των σεναρίων και την αδυναμία σύνθεσης των αποτελεσμάτων, ενώ ένας μικρός αριθμός υποσυστημάτων μπορεί, από την άλλη, να οδηγήσει σε υπέρ - απλούστευση του αποτελέσματος και ελλιπή παρουσίαση των μελλοντικών εξελίξεων του υπό μελέτη συστήματος.

Στη διαδικασία λαμβάνονται υπόψη επίσης μεταβλητές, οι οποίες αφορούν στο εξωτερικό περιβάλλον και επηρεάζουν το υπό μελέτη σύστημα, καθώς οι διαφορετικές εκβάσεις των εν λόγω μεταβλητών μπορεί να είναι πολύ σημαντικές για την εξέλιξη του συστήματος, δεδομένης της επιρροής που αυτές ασκούν στις υπόλοιπες μεταβλητές του εσωτερικού περιβάλλοντος του υπό μελέτη συστήματος. Παράδειγμα τέτοιας μεταβλητής μπορεί να αποτελεί η τεχνολογία, η κλιματική αλλαγή, η πληθυσμιακή εξέλιξη, κ.λπ.

Προσδιορισμός μορφών - εικόνων των επιμέρους υποσυστημάτων

Στο στάδιο αυτό για τις μεταβλητές κάθε υποσυστήματος, όπως αυτά ορίστηκαν στο προηγούμενο στάδιο, προσδιορίζονται όλες οι πιθανές διαφορετικές μορφές - εικόνες, τις οποίες μπορεί να εμφανίσουν για την περιοχή μελέτης.

Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας πολυδιάστατης μήτρας, η οποία περιλαμβάνει όλες τις πιθανές μελλοντικές καταστάσεις κάθε μεταβλητής που εμπεριέχεται σε αυτήν.

Δημιουργία μορφολογικού χώρου

Όλοι οι δυνατοί συνδυασμοί, οι οποίοι προκύπτουν από τις διαφορετικές εικόνες - μορφές των μεταβλητών, τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού περιβάλλοντος, μπορούν να αποτελέσουν δυνατά σενάρια. Το σύνολο όλων αυτών των δυνατών συνδυασμών δημιουργεί το λεγόμενο μορφολογικό χώρο.

Τα σενάρια που δομούνται με τον τρόπο αυτό, αναφέρονται στις διαφορετικές μελλοντικές καταστάσεις εξέλιξης της περιοχής μελέτης, οι οποίες στηρίζονται στο διαφορετικό κάθε φορά συνδυασμό των μορφών των υποσυστημάτων του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος της περιοχής μελέτης.

Η μορφολογική ανάλυση δίνει το σύνολο των διαφορετικών μελλοντικών σεναρίων εξέλιξης του υπό μελέτη συστήματος, πολλά από τα οποία μπορεί να αναφέρονται σε οριακές καταστάσεις, οι οποίες σε διαφορετική περίπτωση δεν θα λαμβάνονταν υπόψη από το μελετητή και οι οποίες μπορεί να αποτελούν νέες, ενδιαφέρουσες, κατευθύνσεις για την εξέλιξη του συστήματος. Με αυτή τη διαδικασία δίνεται η δυνατότητα στο μελετητή να εξετάσει όλες τις δυνατές περιπτώσεις, καθώς μέσα από αυτές μπορεί να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για την περιοχή και να γίνουν ορατές εικόνες του μέλλοντος που δεν είχαν διαφανεί από την αρχή.

Ο μορφολογικός χώρος μεγαλώνει όσο αυξάνεται ο αριθμός των υποσυστημάτων, αλλά και ο αριθμός των διαφορετικών εικόνων - μορφών που μπορούν να πάρουν οι αντίστοιχες μεταβλητές.

Ο μεγάλος αριθμός σεναρίων που μπορεί να προκύψει δυσκολεύει σημαντικά τον προσδιορισμό των εύλογων σεναρίων, των σεναρίων δηλαδή που είναι τα επικρατέστερα για την περιοχή μελέτης.

Περιορισμός του μορφολογικού χώρου

Στο στάδιο αυτό, το σύνολο των σεναρίων που προέκυψαν εξετάζονται στη βάση της διασφάλισης της εσωτερικής τους συνέπειας. Από το σύνολο των σεναρίων που

προκύπτουν από τη μορφολογική ανάλυση, αποκλείονται εκείνα τα οποία εμπεριέχουν αντιφατικά ή αμοιβαία αποκλειόμενα ή μη εφικτά ή μη επιθυμητά ζεύγη υποθέσεων. Η λογική αυτή επεκτείνεται για όλα τα ζεύγη υποθέσεων ανά δύο, οπότε αποκλείονται σταδιακά όλα τα σενάρια τα οποία εμπεριέχουν ζεύγη που δεν εξασφαλίζουν την εσωτερική συνέπεια⁴ του υπό μελέτη συστήματος.

Στο στάδιο λοιπόν αυτό, επιχειρείται ο περιορισμός της ενυπάρχουσας ασάφειας, μέσα από την απόρριψη κάποιων συνδυασμών, π.χ. ως μη εφικτών.

Για τον περιορισμό του μορφολογικού χώρου σε ένα μικρότερο αριθμό σεναρίων χρησιμοποιούνται κριτήρια αποκλεισμού ή κριτήρια επιλογής. Η διαδικασία αυτή γίνεται με τη βοήθεια της μεθόδου Cross Consistency Assessment (CCA)⁵, με τη βοήθεια της οποίας επιλέγεται ο λεγόμενος «χώρος λύσεων» (solution space), ο οποίος αφορά στα σενάρια εκείνα που είναι βιώσιμα, ρεαλιστικά, πιθανά, ενδιαφέροντα, κ.λπ., ανάλογα με τα κριτήρια που έχουν τεθεί.

Η εφαρμογή της μεθόδου στηρίζεται στο γεγονός ότι σε κάθε μορφολογική ανάλυση υπάρχουν συνδυασμοί υποθέσεων, οι οποίοι είναι αμοιβαία αποκλειόμενοι ή μη εφικτοί.

Επιλογή - περιγραφή των σεναρίων που επιλέγονται

Αποτελεί το τελευταίο στάδιο της διαδικασίας, αφού σύμφωνα με τα αποτελέσματα τα οποία έχουν προκύψει από όλα τα παραπάνω στάδια, σε αυτό γίνεται η σύνθεση των αποτελεσμάτων των προηγούμενων σταδίων. Πιο συγκεκριμένα, ο αριθμός των εύλογων σεναρίων που έχουν ήδη επιλεγεί εξετάζεται ως προς την εγγύτητα των διαφορετικών σεναρίων μεταξύ τους. Στο στάδιο αυτό, κοντινά σενάρια συντίθενται σε ένα σενάριο. Το τελικό αποτέλεσμα είναι ένας εύλογος αριθμός διακριτών σεναρίων (τρία με τέσσερα σενάρια) που αφορούν σε εναλλακτικές κατευθύνσεις μελλοντικής εξέλιξης του υπό μελέτη συστήματος.

⁴ Οι εμπειρικές μελέτες δείχνουν ότι ποσοστό περίπου 90% των δυνατών σεναρίων που προκύπτουν από τη μορφολογική ανάλυση ενός συστήματος εμπεριέχουν συνδυασμούς υποθέσεων, οι οποίοι δεν εξασφαλίζουν την εσωτερική συνέπεια του υπό μελέτη συστήματος και ως εκ τούτου απορρίπτονται.

⁵ Η μέθοδος Cross Consistency Assessment επιτελεί έναν τριπλό ρόλο, ο οποίος στηρίζεται στο συντονισμό, την αλληλεπίδραση, και την πλήρη συμμετοχή της ομάδας εργασίας. Συγκεκριμένα, αφορά στην πλήρη αποσαφήνιση των διαφόρων εννοιών του προβλήματος, στην ανάπτυξη του διαλόγου και της αλληλεπίδρασης μεταξύ των διαφορετικών γνωστικών πεδίων των συμμετεχόντων στη διαδικασία και στον περιορισμό του μορφολογικού χώρου σε ένα επιχειρησιακό υποσύνολο το οποίο αναφέρεται σε μια σειρά από διαφορετικές μελλοντικές δομές του υπό εξέταση προβλήματος.

3.4 Οικονομοτεχνική μελέτη αξιοποίησης των υπό παραχώρηση εγκαταστάσεων και γηπέδων

Στο παρόν σχέδιο, όπως και στην περίπτωση της γενικότερης περιοχής της Ελατίας, καταρτίστηκαν σενάρια χρήσης των υπό παραχώρηση εγκαταστάσεων και γηπέδων. Κάθε σενάριο αφορούσε μια συγκεκριμένη χρήση και συνδέονταν με συγκεκριμένα κόστη επένδυσης και, φυσικά, έσοδα σε βάθος χρόνου. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονίσουμε ότι η κατάρτιση των σεναρίων έγινε συμμετοχικά, αλλά όχι με δομημένη διαδικασία όπως παραπάνω.

Για τον υπολογισμό του κατασκευαστικού κόστους της επένδυσης, ελήφθη υπόψη αδρή τεχνική προμελέτη, η οποία υπολόγιζε τα βασικά κόστη των κύριων εργασιών που απαιτούνται για την μετατροπή των υπό παραχώρηση εγκαταστάσεων και γηπέδων σε ένα σύνολο ασφαλών και λειτουργικών εγκαταστάσεων που θα εξυπηρετούν τους σκοπούς κάθε χρήσης (βλ. Ενότητα 4.10).

Για κάθε σενάριο, επιχειρήθηκε στη συνέχεια μια αδρή σκιαγράφηση των Ομάδων Στόχου αλλά και της ευρύτερης αγοράς, έτσι ώστε να προκύψουν τα απαιτούμενα οικονομικά στοιχεία για τη χρηματοοικονομική ανάλυση κάθε δυνητικής χρήσης των υπό παραχώρηση εγκαταστάσεων και γηπέδων του Δασικού Χωριού Ελατίας.

Ειδικά σε ότι αφορά τη χρηματοοικονομική ανάλυση, ακολουθήθηκε το μοντέλο προεξόφλησης χρηματοοικονομικών ροών (DCF - Discounted Cash Flow Model). Το μοντέλο αυτό υπολογίζει για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα την καθαρή χρηματοοικονομική ροή που θα προέλθει από την επένδυση αν από τα έσοδα (εισπράξεις από διανυκτέρευση, διατροφή, δραστηριότητες στην φύση) αφαιρεθούν οι δαπάνες (κατασκευαστικό κόστος, κόστος λειτουργίας, κ.α.). Η βιωσιμότητα της επένδυσης προσδιορίζεται μέσω των παρακάτω δεικτών.

1. **IRR (Internal Rate of Return):** δείκτης της εσωτερικής απόδοσης επί του κεφαλαίου σε μια σειρά ταμειακών ροών (μας δίνει το προεξοφλητικό επιτόκιο στο οποίο η καθαρή παρούσα αξία εξισώνεται με το μηδέν).
2. **NPV (Net Present Value):** δείκτης της παρούσας αξίας των μελλοντικών χρηματικών ροών μιας επένδυσης μείον το αρχικό κόστος επένδυσης προεξοφλημένων με το κόστος κεφαλαίου της επένδυσης.
3. **ROI (Return on Investment):** δείκτης αποδοτικότητας επενδυμένων κεφαλαίων και προκύπτει αν διαιρεθούν τα λειτουργικά κέρδη μετά φόρων με την συνολική αξία των περιουσιακών στοιχείων (αξία ενεργητικού).

4 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

4.1 Οριοθέτηση

Η περιοχή παρέμβασης του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ανάπτυξης του Ορεινού Χώρου του Δήμου Δράμας (βλ. Πίνακα 4.3-1), έκτασης 547 τ.χμ., ταυτίζεται με τα διοικητικά όρια:

- τμήματος της Δημοτικής Ενότητας Δράμας (Τοπικές Κοινότητες Λιβαδερού και Μακρυπλαγίου) και του οικισμού Ταξιάρχων της Δημοτικής Κοινότητας Δράμας (για τον οποίον δεν υπάρχουν ξεχωριστά διαθέσιμα δευτερογενή στοιχεία),
- της Δημοτικής Ενότητας Σιδηρονέρου (δηλ. των Τοπικών Κοινοτήτων Σιδηρονέρου και Σκαλωτής).

Το συγκεκριμένο οικιστικό σύνολο, όπως φαίνεται στο Χάρτη 1 - Παράρτημα II, τοποθετείται κατά μήκος του οδικού άξονα Δράμας - Ελατιάς.

4.2 Φυσικό περιβάλλον

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται και αναλύεται η κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος στην περιοχή παρέμβασης. Ειδικότερα παρατίθενται γενικά στοιχεία για τις προστατευόμενες περιοχές, το ανάγλυφο, την υδρολογία, το κλίμα, τη χλωρίδα και την πανίδα.

Γενικά

Το κύριο χαρακτηριστικό του ορεινού χώρου του Δήμου Δράμας είναι η ύπαρξη σημαντικών φυσικών οικοσυστημάτων που προστατεύονται στο πλαίσιο της λειτουργίας του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης (ΕΠΟΡ). Το ΕΠΟΡ με τις θεσμοθετημένες ζώνες προστασίας του (βλ. Χάρτη 2Α - Παράρτημα II) εκτείνεται στα τμήματα της Οροσειράς Ροδόπης που υπάγονται διοικητικά στις ΠΕ Δράμας και Ξάνθης βορείως του ποταμού Νέστου μέχρι τα ελληνοβουλγαρικά σύνορα. Το σύνολο της περιοχής του ΕΠΟΡ ανήκει στο Δημόσιο, με εξαίρεση μικρο - ιδιοκτησίες σε αγροτικές και χορτολιβαδικές εκτάσεις, οι οποίες όμως δεν επηρεάζουν σημαντικά το καθεστώς διαχείρισης της περιοχής (ΦΔΟΡ, 2011). Οι χρήσεις γης κατά CORINE παρουσιάζονται στο Χάρτη 3 (Παράρτημα II).

Το ΕΠΟΡ αποτέλεσε αρχικά, δυνάμει την ενοποίηση των περιοχών NATURA 2000 αλλά και άλλων προστατευόμενων περιοχών των ορεινών περιοχών Δράμας και Ξάνθης. Ειδικότερα, αυτό απαρτίζονταν αρχικά από τις κάτωθι προστατευόμενες περιοχές:

Περιοχές του Δικτύου NATURA 2000

1. GR1120003 - Όρος Χαϊντού - Κούλα και Γύρω Κορυφές
2. GR1140001 - Δάσος Φρακτού
3. GR1140002 - Ροδόπη (Σημύδα)
4. GR1140003 - περιοχή Ελατιά
5. GR1140004 - Κορυφές Όρους Φαλακρό
6. GR1140007 - Παρθένο Δάσος Κεντρικής Ροδόπης

Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης

1. περιοχή Τσίχλα - Δρυμού Ν. Ξάνθης
2. Παρθένο Δάσος Φρακτού Κεντρικής Ροδόπης Ν. Δράμας

Καταφύγια θηραμάτων

1. Δάσος Παρανεστίου
2. Αετοράχης
3. Τσανάκ Ντερέ
4. Γέρακα - Ωραίου
5. Δασικό σύμπλεγμα Καρυόφυτου

Δυνάμει του πρόσφατου Ν. 3937/2011⁶ (ΦΕΚ Α/60/31.03.2011) και της ΚΥΑ υπ' αριθ. ΗΠ37338/1807/Ε.103⁷ (ΦΕΚ Β/1495/09.09.2010), στο δίκτυο NATURA 2000 υπάγονται πλέον δυο κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών και συγκεκριμένα οι Ειδικές Ζώνες Διατήρησης ή ΕΖΔ (Special Areas of Conservation) και οι Ζώνες Ειδικής Προστασίας ή ΖΕΠ (Special Protection Areas). Με βάση αυτήν την

⁶ «Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις».

⁷ «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και των οικοτόπων/ενδιαιτημάτων της, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, «Περί διατηρήσεως των άγριων πτηνών», του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 2ας Απριλίου 1979, όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2009/147/ΕΚ».

τυπολογία, οι περιοχές NATURA 2000 εντός του ΕΠΟΡ (βλ. Χάρτη 4 - Παράρτημα II) είναι πλέον οι κάτωθι:

1. GR1120003 (ΕΖΔ) - Όρος Χαϊντού - Κούλα και Γύρω Κορυφές
2. GR1140001 (ΕΖΔ) - Δάσος Φρακτού
3. GR1140002 (ΕΖΔ) - Ροδόπη (Σημύδα)
4. GR1140003 (ΕΖΔ) - περιοχή Ελατιά
5. GR1140004 (ΕΖΔ) - Κορυφές Όρους Φαλακρό
6. GR1140008 (ΖΕΠ) - Κεντρική Ροδόπης και Κοιλάδα Νέστου
7. GR1140009 (ΖΕΠ) - Όρος Φαλακρό

Ανάγλυφο

Το κύριο χαρακτηριστικό της μορφολογίας του υπό εξέταση χώρου είναι ο έντονα ορεινός του χαρακτήρας με τις απότομες κλίσεις, τα μεγάλα υψόμετρα και το πολυσχιδές του ανάγλυφου. Πράγματι, αυτή στερείται πεδινών εκτάσεων και συγκροτείται κυρίως από υψηλές ορεινές (μέχρι 1.700 μ.) και υπαλπικές (1.700 - 1.814 μ.) εκτάσεις.

Ο ορεινός όγκος του Δήμου Δράμας είναι αυτός της Οροσειράς της Ροδόπης με την πληθώρα των ορεινών εξάρσεων της και κυρίως αυτών της Τριζενίτσας, Τσάκαλου, Ελατιάς, κ.λπ.

Υδρολογία

Η περιοχή, σύμφωνα με το ΠΕΣΔΑ (2009), ανήκει κατά βάση στο ευρύτερο υδατικό διαμέρισμα της Θράκης. Το κύριο χαρακτηριστικό του υδατικού διαμερίσματος της Θράκης είναι η λεκάνη απορροής του Ποταμού Νέστου με μία έκταση 2.429 τ.χλμ. επί του Ελληνικού εδάφους.

Ο Ποταμός Νέστος, ο οποίος διατρέχει την περιοχή, καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τη φυσιογνωμία της από άποψη οικολογική αλλά και αισθητική. Δημιουργεί ένα πλούσιο υδατικό σύστημα που αποτελείται από μια πληθώρα ρευμάτων όπως το Διαβολόρεμα, το Βαθύρεμα, το Στραβόρεμα, κ.α. (ΕΠΜ Οροσειράς Ροδόπης, 2006).

Ο Ποταμός Νέστος πηγάζει από το όρος Ρίλα της Βουλγαρίας και εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος από τα ΒΔ της ΠΕ Δράμας. Διασχίζει σχεδόν ολόκληρη την ΠΕ Δράμας, διέρχεται μεταξύ των συνόρων των ΠΕ Καβάλας και Ξάνθης και αφού εγκαταλείψει τους ορεινούς όγκους εξαπλώνεται νότια προς το Θρακικό Πέλαγος,

απέναντι από τη Θάσο, σχηματίζοντας Δέλτα. Έχει συνολικό μήκος 234 χλμ. από τα οποία τα 130 βρίσκονται στο ελληνικό έδαφος (ΠΕΣΔΑ, 2009).

Με τα νερά του Νέστου αρδεύονται περί τα 250.000 στρέμματα στις ΠΕ Δράμας, Καβάλας, Ξάνθης. Ο ποταμός έχει υποστεί αλλοιώσεις από την αναρίθμηση της ροής των υδάτων του, με την κατασκευή των φραγμάτων Θησαυρού και Πλατανόβρυσης προκειμένου τα νερά του να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή ενέργειας και για αρδευτικούς σκοπούς. Δέχεται ρεύματα από αστικά και βιομηχανικά απόβλητα, ρύπανση από γεωργικές δραστηριότητες. Επίσης, υπάρχει και εισερχόμενη ρύπανση από την Βουλγαρία (ΠΕΣΔΑ, 2009).

Κλίμα

Σύμφωνα με την ΕΠΜ Οροσειράς Ροδόπης (2006: 30) «το κλίμα της περιοχής Ροδόπης μπορεί να χαρακτηριστεί ως μεταβατικό από μεσογειακό προς μεσευρωπαϊκό, με τόνο υγρού ηπειρωτικού. Χαρακτηρίζεται από δριμείς χειμώνες, μικρής διάρκειας θερμά καλοκαίρια και από μια σχετικά ομοιόμορφη κατανομή των βροχοπτώσεων στη διάρκεια του έτους. Από βιοκλιματική άποψη η περιοχή έχει χαρακτήρα αξηρικό (ο χαρακτήρας αυτός δεν ανήκει στα μεσογειακά βιοκλίματα, αλλά πλησιάζει ή ανήκει στα βιοκλίματα της Μεσευρώπης) και υπάγεται στον υγρό βιοκλιματικό όροφο, με δριμύ χειμώνα και συγκεκριμένα σε έναν ανώτερο υπέρυγρο βιοκλιματικό υπόροφο».

Το μέσο ύψος βροχής στην περιοχή είναι 1.200 - 1.500 mm, όταν στην Ελλάδα οι περιοχές που δέχονται βροχή από 601 - 1.000 mm καλύπτουν το 50,6% και από 1.001 - 1.400 mm είναι μόνο το 22,3%. Την προηγούμενη δεκαετία διαπιστώθηκε μείωση των βροχοπτώσεων κατά 70 χιλιοστά ανά έτος και μεταβολή των θερμών μηνών σε θερμότερους κατά +1,1°C, ενώ οι ψυχροί μήνες μεταβάλλονται σε ελάχιστα ψυχρότερους κατά - 0,4°C (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Δράμας, 2011).

Χλωρίδα - Οικότοποι

Στην Οροσειρά της Ροδόπης (μέρος της οποίας είναι ο ορεινός χώρος του Δήμου Δράμας), σύμφωνα με τους Πέτρου και Βιδάκη (2009), απαντώνται σχεδόν όλες οι ευρωπαϊκές ζώνες βλάστησης και συγκεκριμένα, από την πόλη της Δράμας μέχρι και την περιοχή της Ελατιάς:

- Τα αζωνικά υδροχαρή δάση του Νέστου. Αυτά χαρακτηρίζονται από φυτά όπως οι ιτιές (*Salix ssp.*), οι λεύκες (*Populus spp.*), ο πλάτανος (*Platanus orientalis*), οι κλήθρες (*Alnus glutinosa*, *A. incana*), τα γέα (*Geum spp.*), η οξαλίδα (*Oxalis acetosella*), η κάλθα (*Caltha palustris*), κ.λπ.

- Η ευμεσογειακή ζώνης βλάστησης, εκατέρωθεν των στενών του Νέστου, με κύριο χαρακτηριστικό τα σκληρόφυλλα αείφυλλα πλατύφυλλα της όπως οι αγριελιές (*Olea europaea*) και οι κουμαριές (*Arbutus unedo*).
- Η παραμεσογειακή ζώνη βλάστησης. Στη ζώνη αυτή κυριαρχούν ξηρόφιλα φυλλοβόλα δάση πλατύφυλλης και χνοώδους δρυός (*Quercus frainetto*, *Q. pubescens*). Συχνά απαντώνται εκτάσεις με θαμνώνες από πουρνάρια (*Quercus coccifera*), οι οποίοι αποτελούν το αποτέλεσμα ανθρώπινων επεμβάσεων (βοσκή, πυρκαγιά, καυσοξύλευση).
- Η ζώνη οξιάς - ελάτης με κυρίαρχο στοιχείο τα δάση οξιάς (*Fagus sylvatica*). Εδώ, το κλίμα είναι ορεινό μεσογειακό και προσεγγίζει αυτό της Μεσευρώπης. Εμφανίζεται στις ορεινές περιοχές των ΠΕ Δράμας και Ξάνθης. Κατακόρυφα φθάνει μέχρι τα ανθρωπογενή δασοόρια (1.800 - 1.900 μ.). Η ζώνη αυτή καλύπτεται τόσο από μικτά δάση οξιάς - ελάτης, όσο και αμιγή δάση οξιάς. Τα δάση της μαύρης πεύκης (*Pinus nigra*) εμφανίζονται στο γεωγραφικό χώρο εξάπλωσης της οξιάς και ελάτης αλλά και στο χώρο της παραμεσογειακής ζώνης βλάστησης και οι φυτοκοινωνίες της παρουσιάζουν πολύ μικρή χλωριδική συγγένεια με αυτές της ελάτης και της οξιάς.
- Η ζώνη των ψυχροβίων κωνοφόρων, η οποία εμφανίζεται στις ψηλότερες κορυφές της οροσειράς και αποτελείται από «λείψανα» δασών. Χαρακτηριστικά είδη που σχηματίζουν εκτενή δάση είναι η ερυθρελάτη (*Picea abies*) και η δασική πεύκη (*Pinus sylvestris*). Η ερυθρελάτη αποτελεί δασικό είδος της Βόρειας και Κεντρικής Ευρώπης με νοτιότερο όριο εξάπλωσης την περιοχή της Ελατίας, ενώ η δασική πεύκη, επίσης είδος της Βόρειας Ευρώπης, επεκτάθηκε ιδιαίτερα στις περιοχές που εγκαταλείφθηκαν από τον άνθρωπο στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα. Από τα ενδιαφέροντα είδη των δασών της περιοχής είναι η σπάνια πενταβέλονη ή βαλκανική πεύκη (*Pinus peuce*), είδος ενδημικό της Βαλκανικής χερσονήσου. Σε αυτήν τη ζώνη εμφανίζεται ως πρόδρομο είδος το *Betula pendula* (σημύδα).

Οι κυριότεροι δασικοί οικοτόποι που εμφανίζονται στην περιοχή παρέμβασης, απόρροια της παραπάνω ζωνοποίησης, σύμφωνα τους Πέτρου και Βιδάκη (2009), είναι οι κάτωθι:

Θαμνώνες

Ως θαμνότοποι ή θαμνολίβαδα χαρακτηρίζονται οι εκτάσεις στις οποίες κυριαρχούν οι θάμνοι σε συνδυασμό (περισσότερο ή λιγότερο) με ποώδη βλάστηση. Εκτός από την

προφανή λιβαδική τους αξία (ιδιαίτερα για τα ζώα), τα θαμνολίβαδα προσφέρονται και για άλλες χρήσεις, όπως είναι η συγκράτηση και προστασία του εδάφους, η ευνοϊκή ρύθμιση της υδρολογίας των λεκανών απορροής, η παραγωγή καυσοξύλων, η ανάδειξη του τοπίου, κ.α.

Θαμνώνες πουρναριού (πρινώνες - pseudomaquis)

Η εμφάνιση των pseudomaquis του πουρναριού (*Quercus coccifera*) είναι αποτέλεσμα της σταθερής αλλά και μακροχρόνιας υποβάθμισης των εδαφικών συνθηκών. Κύρια χρήση των εκτάσεων αυτών αποτελεί η βόσκηση αγροτικών ζώων. Τα pseudomaquis του πουρναριού αποτελούν πολύτιμες εκτάσεις, τόσο οικονομικά, εξαιτίας της μεγάλης αξίας που έχουν για την παραγωγή καυσόξυλων και ιδιαίτερα βοσκήσιμης ύλης για την κτηνοτροφία, όσο και οικολογικά, εξαιτίας της μεγάλης φυτοποικιλότητας αλλά και της τροφής και κάλυψης που παρέχουν στην άγρια πανίδα.

Θαμνώνες φυλλοβόλων πλατύφυλλων (sibljak)

Πολλές φορές τα δάση λόγω της συνεχούς ξύλευσης και της υπέρμετρης βόσκησης, καταστρέφονται. Στη θέση τους εγκαθίστανται άλλα είδη, όπως φυλλοβόλοι θάμνοι, που πολλές φορές φέρουν αγκάθια. Οι θαμνώνες αυτοί χαρακτηρίζονται ως sibljak, ενώ στη Βόρεια Ελλάδα ονομάζονται συνήθως «τσαλιά», που σημαίνει «λεπτά ξύλα». Τα «τσαλιά» λειτουργούν είτε ως φυσικοί φράκτες - σύνορα των ιδιόκτητων γεωργικών εκτάσεων είτε ως όρια των βοσκήσιμων εκτάσεων. Τα sibljak έχουν μεγάλη σημασία για την άγρια πανίδα, γιατί αποτελούν σημαντικό καταφύγιο δίπλα σε καλλιέργειες και λιβάδια αλλά και γιατί περιέχουν πολλά είδη με εδώδιμους καρπούς για την άγρια πανίδα.

Φυλλοβόλα δάση

Στην Ροδόπη απαντώνται σχεδόν όλα τα δάση φυλλοβόλων πλατύφυλλων που υπάρχουν στην Ευρώπη και για αυτό είναι από τις λίγες περιοχές της γης που οι εποχές του χρόνου διαφοροποιούνται τόσο έντονα.

Δρυοδάση

Οι δρυς εξαπλώνονται σε όλη την Ευρώπη και δημιουργούν δάση εκτεταμένα και σημαντικά τόσο από οικολογική όσο και οικονομική άποψη. Στη Ροδόπη τα δάση δρυός εμφανίζονται από τα 200 μέχρι τα 1300 μέτρα και συνίστανται από τέσσερα κυρίως δασικά είδη (*Quercus frainetto*, *Q. petraea*, *Q. pubescens* και *Q. cerris*). Συναντώνται στην περιοχή της Ελατιάς, στο αισθητικό δάσος Νέστου, στην περιοχή

Χαϊντού - Κούλα, στο δάσος Σημύδας και στο ανατολικό τμήμα της Ροδόπης (προς τον ομώνυμο νομό). Η διαχείριση των δρυοδασών αποσκοπεί κυρίως στην παραγωγή καυσόξυλων.

Δάση οξιάς

Στη Ροδόπη τα πιο εκτεταμένα φυλλοβόλα δάση είναι αυτά της οξιάς (*Fagus sylvatica*). Συναντώνται στο Φρακτό, στην Ελατιά, στην περιοχή Χαϊντού - Κούλα (όπου έχει χαρακτηριστεί Μνημείο της Φύσης μια μικρής έκτασης συστάδα οξιάς), στο Δάσος Σημύδας και στο Παρθένο Δάσος Ροδόπης.

Δάση σημύδας

Η σημύδα εξαπλώνεται κυρίως στη Βόρεια Ευρώπη και το νοτιότερο όριο εξάπλωσής της είναι η Ελλάδα και συγκεκριμένα η Βορειοανατολική Ελλάδα. Συνήθως εμφανίζεται εκεί όπου το δάσος καταστρέφεται από φυσικές ή ανθρωπογενείς αιτίες και για αυτό η παρουσία της και τα δάση που σχηματίζει είναι συνήθως πρόσκαιρα. Η Ροδόπη αποτελεί το νοτιότερο άκρο που η σημύδα σχηματίζει δάσος για αυτό και χρήζει ιδιαίτερης διαχείρισης.

Κωνοφόρα δάση

Τα δάση αυτά έχουν πολύ μεγάλη οικονομική σημασία και έχουν πρωταρχικό ρόλο στον εφοδιασμό της αγοράς με ξύλο, αφού οι κορμοί των δένδρων είναι ευθυτενείς, χωρίς σφάλματα και προβλήματα.

Δάση μαύρης πεύκης

Η μαύρη πεύκη (*Pinus nigra*) αποτελεί ένα από τα κυριότερα δασοπονικά είδη της Ελλάδας. Στη Ροδόπη σχηματίζει μικτά δάση κυρίως με την οξιά (*Fagus sylvatica*) και την ελάτη (*Abies borisii - regis*). Εξαπλώνεται κυρίως από τα 900 μέχρι τα 1300μ. Συναντάται στα δάση Στάμνας, Φρακτού και Ελατίας σε μείξη με οξιές (*Fagus sylvatica*), βαλανιδιές (*Quercus spp.*) και δασική πεύκη (*Pinus sylvestris*).

Δάση δασικής πεύκης

Τα μεγαλύτερα δάση δασικής πεύκης (*Pinus sylvestris*) στην Ελλάδα και γενικά στη Νότια Ευρώπη εμφανίζονται στη Ροδόπη κυρίως πάνω από τα 800 μ., αμιγή ή και μικτά με ερυθρελάτη (*Picea excelsa*) και οξιά (*Fagus sylvatica*).

Δάση ερυθρελάτης

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα δάση ερυθρελάτης (*Picea excelsa*) που εμφανίζονται στην Ελλάδα μόνο στη Ροδόπη και αμιγώς μόνο στον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας. Η περιοχή αυτή αποτελεί το νοτιότερο όριο εξάπλωσης του είδους στην Ευρώπη. Αμιγές δάσος ερυθρελάτης υπάρχει στην περιοχή της Ελατιάς, ενώ μικτές συστάδες με άλλα είδη συναντώνται στα Δάση Φρακτού και Σημύδας. Τα δάσος που σχηματίζει η ερυθρελάτη αποκαλείται «Καράντερε» δηλαδή «Μαύρο Δάσος» λόγω του πυκνού φυλλώματος του είδους που δεν επιτρέπει να φτάσει το φως του ήλιου στο έδαφος.

Υγρότοποι - Υγροτοπικά δάση

Πρόκειται για δάση που αποτελούνται κυρίως από είδη που επιβιώνουν στις συνθήκες κατάκλυσης ή στην υψηλή στάθμη του υπόγειου νερού. Ο ορεινός όγκος της Ροδόπης διατρέχεται από ένα πυκνό δίκτυο ρυακιών μόνιμης ροής, που συμβάλλουν στην πολυπλοκότητα και τον οικολογικό της πλούτο. Τα ρυάκια είναι πολύ ευαίσθητα οικοσυστήματα. Μικρής έκτασης επεμβάσεις οδηγούν σε διαταραχές μη αναστρέψιμες. Οι βασικότεροι κίνδυνοι είναι η ρίψη απορριμμάτων, η διάνοιξη δρόμων και η εκμετάλλευση για ύδρευση ή άρδευση.

Υγροτοπικά δάση ιτιάς

Οι ιτιές βρίσκουν το άριστο της ανάπτυξής τους σε περιοχές υψηλής εποχιακής κατάκλυσης και υψηλής στάθμης υπόγειου και υπέργειου ρέοντος ύδατος καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Στη Ροδόπη οι ιτιές (*Salix alba*, *S. Amplexicaulis*, κ.α.) σχηματίζουν, κυρίως στα χαμηλότερα υψόμετρα μαζί με τις λευκές και τις μαύρες λεύκες (*Populus alba*, *P. nigra*), στοές που πολλές φορές είναι αδιαπέραστες.

Υγροτοπικά δάση κλήθρας

Στη Ροδόπη εμφανίζονται δυο είδη κλήθρας: η κολλώδης κλήθρα (*Alnus glutinosa*), που εμφανίζεται σε πολλές περιοχές στην Ελλάδα, και η πόλια κλήθρα (*Alnus incana*), που η μοναδική της εμφάνιση στην Ελλάδα είναι στη Ροδόπη και ανακαλύφθηκε πρόσφατα (1989).

Υγροτοπικά δάση πλατάνου

Τα πλατάνια απαιτούν εδάφη χαλαρά με καλό αερισμό των ριζών τους, με αποτέλεσμα να μην αντέχουν υψηλή υπόγεια στάθμη νερού και για αυτό εμφανίζονται σε περιοχές όπου υπάρχει τρεχούμενο νερό.

Σφαγνώνες

Πρόκειται για χαμηλή ποώδη βλάστηση που εμφανίζεται σε περιοδικά ή καθ' όλη τη διάρκεια του έτους κατακλυζόμενους σταθμούς όπου κυριαρχούν τα σφάγνα (είδος βρύου). Στην Ελλάδα είναι σπάνιος τύπος βλάστησης, που εμφανίζεται μόνο σε υψηλά όρη του Βορρά και για αυτά τα δεδομένα ο αριθμός τους στη Ροδόπη είναι αρκετά μεγάλος. Στους σφαγνώνες η φυσιογνωμία αλλά και τα φυτικά είδη αλλάζουν δραστηρικά σε σχέση με τα λιβάδια που συνήθως τους περιτριγυρίζουν και εμφανίζονται σπάνια και εντυπωσιακά είδη, όπως, π.χ., το σαρκοφάγο είδος *Drosera rotundifolia*.

Βράχια

Συνήθως τα βράχια δίνουν την αίσθηση της φτωχής χλωρίδας και πανίδας και της κυριαρχίας του ανόργανου στοιχείου. Παρ' όλα αυτά όμως εμφανίζεται μεγάλος αριθμός φυτικών ειδών, πολλά εκ των οποίων είναι σπάνια και ενδημικά, και σημαντικός αριθμός ζώων, όπως αρπακτικά πουλιά και πολλά ερπετά. Από τα πιο σπάνια φυτικά είδη που εμφανίζονται σε βραχώδεις οικότοπους της Ροδόπης είναι η *Haberlea rhodopensis*.

Απόρροια της ανωτέρω ποικιλίας οικοτόπων είναι, όπως μας πληροφορούν οι Πέτρου και Βιδάκης (2009), να εμφανίζονται στην περιοχή και αρκετά ενδημικά είδη, τα οποία είναι: Η αβερλία της Ροδόπης (*Haberlea rhodopensis*), ο κρίνος της Ροδόπης (*Lilium rhodopaeum*), η σολδανέλα της Ροδόπης (*Soldanella rhodopaea*), το γέο της Ροδόπης (*Geum rhodopaeum*), η βιόλα του Γκανιάτσα (*Viola ganiatsasii*), η βιόλα της Ροδόπης (*Viola rhodopeja*), καθώς και τα είδη *Anthemis orbelica* και *Anthemis stribrnyi*. Στη Ροδόπη επίσης εμφανίζονται 10 ελληνικά ενδημικά είδη, 80 βαλκανικά ενδημικά, 71 βαλκανικά υποενδημικά, ενώ 59 αναφέρονται σε κάποιον κατάλογο ή υπόκεινται σε καθεστώς προστασίας.

Πανίδα

Σύμφωνα με τους Πέτρου και Βιδάκη (2009), το πολυσχιδές του ανάγλυφου, η πληθώρα των διαφορετικών οικοτόπων και η δυσκολία πρόσβασης στην περιοχή αποτελούν τους κύριους λόγους για τους οποίους η πανίδα διακρίνεται από μεγάλη ποικιλότητα και αντιπροσωπεύεται από είδη που έχουν σημαντικά μειωθεί ή εξαφανιστεί σε άλλες περιοχές της χώρας. Ανά μεγάλη κατηγορία, τα ζώα **στο σύνολο της περιοχής της Οροσειράς της Ροδόπης** περιγράφονται αδρά, από την ανωτέρω πηγή, ως εξής:

Θηλαστικά

Στα δάση της περιοχής ζουν όλα τα μεγάλα οπληφόρα συμπεριλαμβανομένων των αγριογούρουνων (*Sus scrofa*) και των ζαρκαδιών (*Capreolus capreolus*) τα οποία είναι κοινά σε όλη την περιοχή, σε αντίθεση με τα ελάφια (*Cervus elaphus*) τα οποία είναι λιγοστά. Επίσης υπάρχουν λύκοι (*Canis lupus*) σε μικρούς αριθμούς, και σε μεγαλύτερους αριθμούς, άλλοι θηρευτές όπως η αλεπού (*Vulpes vulpes*), η αγριόγατα (*Felis sylvestris*), το πετροκούναβο (*Martes foina*) και η νυφίτσα (*Mustela nivalis*).

Το χαρακτηριστικότερο και πλέον σπάνιο θηλαστικό της περιοχής είναι η καφέ αρκούδα (*Ursus arctos*), η οποία - σημειωτέον - διαβιεί σε άλλον ένα πυρήνα στην Ελλάδα (ο πληθυσμός τους στην περιοχή της Ροδόπης υπολογίζεται σε 25 - 30 άτομα).

Ορινοθοπανίδα

Σύμφωνα με την ανωτέρω πηγή, στην περιοχή έχουν καταγραφεί συνολικά 139 είδη πουλιών. Χαρακτηριστικά είδη της περιοχής είναι η δασόκοτα (*Bonasa bonasia*) και ο αγριόκουρκος (*Tetrao urogalus*) στα πιο δυσπρόσιτα σημεία, κυρίως κατά μήκος των συνόρων με τη Βουλγαρία. Άλλα σημαντικά είδη είναι η μπεκάτσα (*Scolopax rusticola*), ο δασοφυλλοσκόπος (*Phylloscopus sibilatrix*) και ο καρυοθραύστης (*Nucifraga caruocatactes*).

Αμφίβια - Ερπετά

Από τα 18 είδη αμφιβίων που υπάρχουν στην Ελλάδα, τα 15 συναντώνται στη Ροδόπη. Από αυτά τα 5 είναι τρίτωνες και σαλαμάνδρες και τα υπόλοιπα 10 βατράχια και φρύνοι. Στην περιοχή απαντώνται και 36 από τα 55 είδη ερπετών της Ελλάδας (4 χελώνες, 16 σαύρες και 16 φίδια).

Έντομα

Αν και δεν έχει συστηματικά καταγραφεί η εντομοπανίδα της περιοχής, ωστόσο είναι γνωστά περισσότερα από 200 είδη λεπιδοπτέρων στην περιοχή, ενώ μια και μόνο οικογένεια σκαθαριών (*Carabidae*) χαρακτηρίζεται από διπλάσιο αριθμό ειδών στην ίδια περιοχή. Οι γρύλοι και οι ακρίδες, με τουλάχιστον 150 είδη, αποτελούν σημαντικό κομμάτι της πανίδας των λιβαδιών και δασών της Ροδόπης.

4.3 Δημογραφικά - κοινωνικά στοιχεία

Στο παρόν τμήμα ακολουθεί μια ανάλυση των κύριων δημογραφικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών της περιοχής παρέμβασης βάσει δευτερογενών δεδομένων της ΕΛΣΤΑΤ. Τα κυριότερα δημογραφικά μεγέθη που εξετάζονται είναι αυτά της πυκνότητας πληθυσμού, του ρυθμού μείωσης του πληθυσμού και των δημογραφικών δεικτών. Από τα κοινωνικά στοιχεία εξετάζεται το επίπεδο ανέσεων των νοικοκυριών και του επιπέδου εκπαίδευσης του πληθυσμού.

Πληθυσμός - μέσο μέγεθος οικισμών

Όπως παρουσιάσαμε παραπάνω, και όπως φαίνεται στον Πίνακα 4.3-1, ο συνολικός πληθυσμός της περιοχής παρέμβασης ανέρχονταν το 2001 σε μόλις 660 κατοίκους, οι οποίοι διασπείρονταν σε 9 οικισμούς. Η επεξεργασία των στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ έδειξε ότι το μέσο μέγεθος οικισμού για το σύνολο της περιοχής παρέμβασης το 2001 ήταν 73,3 κάτοικοι. Το Σιδηρόνερο με 206 κατοίκους ήταν το 2001 ο μεγαλύτερος οικισμός της περιοχής ενώ ο μικρότερος (με μόλις 10 άτομα πληθυσμό) ήταν αυτός του Πολύκαρπου. Η δημοσίευση των στοιχείων της πλέον πρόσφατης απογραφής του 2011 θα αναδείξει το κατά πόσο αυτοί οι τόσο μικροί οικισμοί θα συνεχίσουν να υφίστανται στο τέλος της τρέχουσας δεκαετίας.

Πυκνότητα πληθυσμού

Γενικά, η εξαιρετικά χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού είναι ένα στοιχείο που χαρακτηρίζει την περιοχή παρέμβασης. Πράγματι, η επεξεργασία των στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ για το 2001 έδειξε ότι η πυκνότητα πληθυσμού στην περιοχή το 2001 ανέρχονταν σε μόλις 2,40 κατοίκους ανά τ.χμ. με την Τοπική Κοινότητα Σκαλωτής μάλιστα να εμφανίζει πυκνότητα πληθυσμού κάτω της μονάδας (0,90 κάτοικοι ανά τ.χμ.).

Διαχρονική εξέλιξη πληθυσμού

Η διαχρονική μελέτη του μεγέθους του πληθυσμού στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης επιβεβαιώνει το γνωστό και επικρατούν πρότυπο για τις αγροτικές περιοχές της Ελλάδας και ειδικά για τις ορεινές περιοχές: αυτό δηλαδή της σταδιακής μείωσης και γήρανσης⁸ του πληθυσμού.

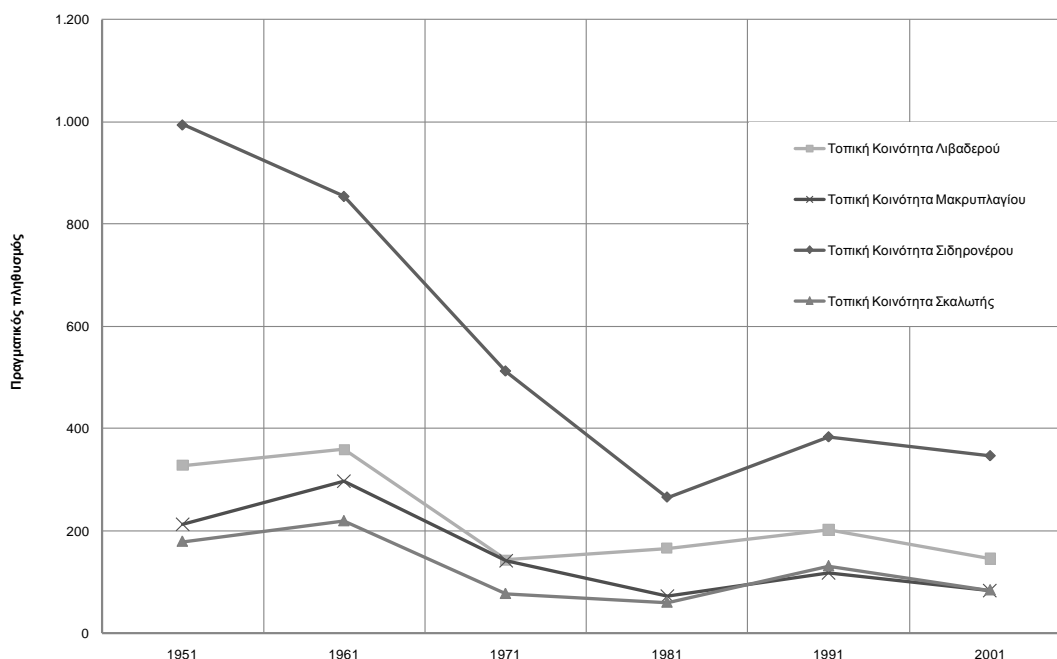
Όπως φαίνεται στο Γράφημα 4.3-1 (βάσει στοιχείων του Πίνακα 4.3-2), ο συνολικός πληθυσμός της περιοχής παρέμβασης για την περίοδο 1951 - 2001 μειωνόταν από

⁸ Επισημαίνεται βέβαια ότι η γήρανση του πληθυσμού είναι γενικότερο φαινόμενο στον Ελληνικό χώρο και όχι μόνο των ορεινών περιοχών.

το 1951 και έπειτα, λιγότερο ή περισσότερο ραγδαία, πέφτοντας από 1.713 κατοίκους το 1951 σε 660 κατοίκους το 2001. Η περισσότερο ραγδαία περίοδος μείωσης πληθυσμού είναι αυτή της δεκαετίας 1961 - 1971. Πάντως, από το 1991 και μετά, το κύμα εξόδου φαίνεται να σταματά και ο πληθυσμός να σταθεροποιείται. Αυτό είναι αναμενόμενο, με δεδομένη την «αφαίμαξη» της περιοχής από το νεανικό ανθρώπινο δυναμικό της.

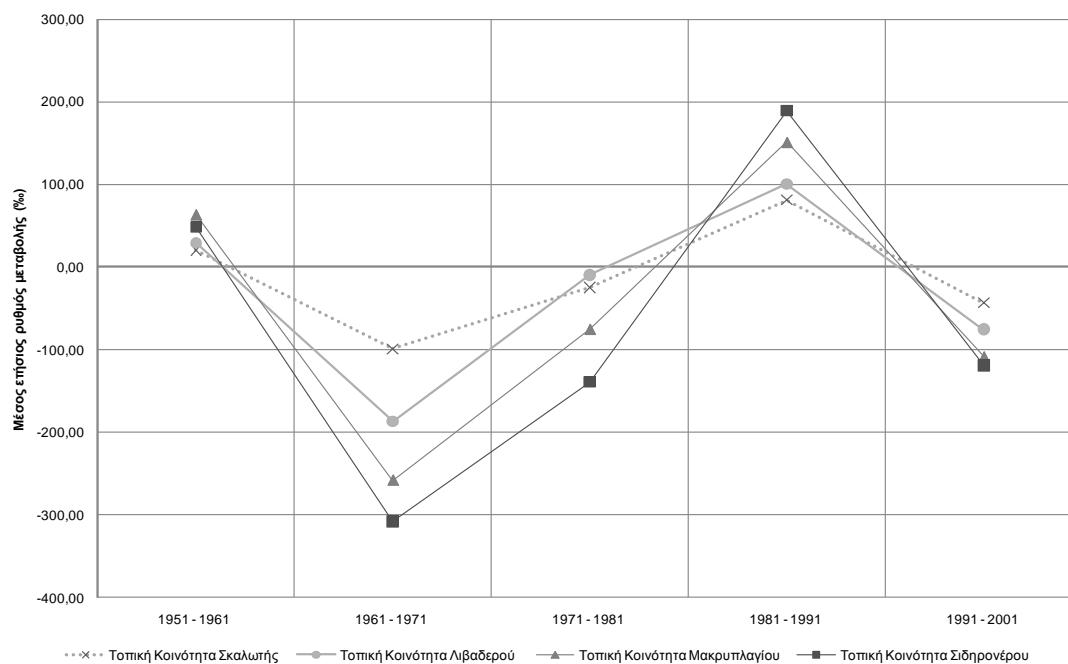
Αν εξετάσουμε το μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής του πληθυσμού (βλ. Πίνακα 4.3-2 και Γράφημα 4.3-2), θα διαπιστώσουμε πως αυτός δεν διαφέρει ιδιαίτερα από Κοινότητα σε Κοινότητα. Αν δε τον εξετάσουμε για το σύνολο της 50ετίας 1951 - 2001, τότε (όπως φαίνεται χαρακτηριστικά στο Γράφημα 4.3-3) προκύπτει ότι κάθε έτος από το 1951 έως και το 2001 η περιοχή παρέμβασης είχε μια μέση ετήσια «απώλεια» περίπου 19 κατοίκων από κάθε χιλιάδα του. Την περισσότερη ραγδαία μείωση του πληθυσμού φαίνεται να έχει υποστεί η Τοπική Κοινότητα Σιδηρονέρου.

Γράφημα 4.3-1: Εξέλιξη πληθυσμού στην περιοχή παρέμβασης ανά Τοπική Κοινότητα (1951 - 2001)

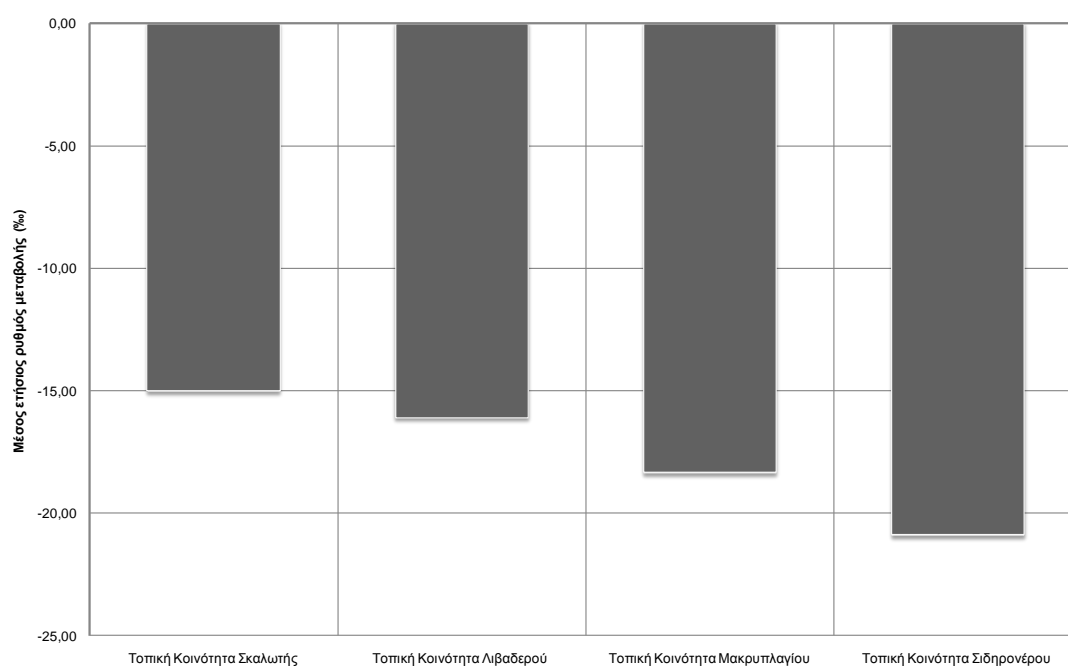
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πίνακα 4.3-2

Γράφημα 4.3-2: Εξέλιξη μέσου ετησίου ρυθμού μεταβολής (r) πραγματικού πληθυσμού στην περιοχή παρέμβασης (1950-1990)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πίνακα 4.3-2

Γράφημα 4.3-3: Εξέλιξη μέσου ετησίου ρυθμού μεταβολής (r) πραγματικού πληθυσμού στην περιοχή παρέμβασης ανά Τοπική Κοινότητα (1951 - 2001)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πίνακα 4.3-2

Δομικοί δείκτες πληθυσμού - ηλικιακές πυραμίδες

Χρήσιμα εργαλεία για την κατανόηση της ανθρωπογεωγραφίας ενός χώρου μπορούν να είναι οι δομικοί δείκτες του πληθυσμού, αφού η «υποκίνηση» της ανάπτυξης είναι υπόθεση (ή τουλάχιστον θεωρούμε πως θα πρέπει να είναι) του τοπικού ανθρώπινου δυναμικού. Οι δείκτες ονομάζονται «δομικοί» ακριβώς επειδή εξετάζουν τη δομή του πληθυσμού, και μπορούν να βοηθήσουν προς την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων για τη «δυναμικότητά» του, κυρίως από οικονομική άποψη.

Στο παρόν Επιχειρησιακό Σχέδιο χρησιμοποιήσαμε τους πλέον διαδεδομένους δομικούς δείκτες, δηλαδή, σύμφωνα το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (2011), τους κάτωθι:

1. Δείκτης αναλογίας φύλων

$\frac{P(h)_j}{P(f)_j} \times 100$, όπου $P(h/f)$ ο συνολικός πληθυσμός ανδρών / γυναικών στην αρχή ή τη μέση του έτους αντίστοιχα και j αναφέρεται στο αντίστοιχο χωρικό επίπεδο (Χώρα, Περιφέρεια, Περιφερειακή Ενότητα, Δήμος, Δημοτική - Τοπική Κοινότητα). Στο παρόν σχέδιο υπολογίσαμε το δείκτη συμμετοχής της ηλικιακής ομάδας 0 - 14 στο σύνολο του πληθυσμού έτσι ώστε να έχουμε μια εικόνα του ποσοστού των νέων στην περιοχή παρέμβασης.

2. Δείκτες συμμετοχής στο σύνολο του πληθυσμού των μεγάλων ηλικιακών ομάδων

$\frac{P_{ij}}{P_j} \times 100$, όπου (όπως και για όλους τους δείκτες) το P αναφέρεται στο συνολικό πληθυσμό, το i αναφέρεται στον πληθυσμό των αντίστοιχων ηλικιακών ομάδων (0 - 14, 15 - 64, ≥ 65 ετών) και το j αναφέρεται στο αντίστοιχο χωρικό επίπεδο.

3. Δείκτης εξάρτησης

$\frac{(P_{(0-14),j} + P_{(\geq 65),j})}{P_{(15-64),j}} \times 100$, όπου $P_{(0-14, 15-64, \geq 65)}$ ο πληθυσμός των αντίστοιχων ηλικιακών ομάδων και j το αντίστοιχο χωρικό επίπεδο. Με αυτόν το δείκτη μετράται η εξάρτηση των μη παραγωγικών ηλικιακών ομάδων $P_{(0-14, \geq 65)}$ από τις παραγωγικές $P_{(15-64)}$.

4. Δείκτης γήρανσης

$\frac{P_{(\geq 65),j}}{P_{(0-14),j}} \times 100$, όπου $P_{(0-14, \geq 65)}$ ο πληθυσμός των αντίστοιχων ηλικιακών ομάδων και j το αντίστοιχο χωρικό επίπεδο. Σκοπός του δείκτη αποτελεί ο προσδιορισμός της αναλογίας «γέροι» προς «νέοι», δηλαδή πόσα άτομα ηλικίας 65 και άνω αντιστοιχούν σε άτομα ηλικίας 0 - 14 ετών. Όσο μεγαλύτερος είναι ο δείκτης τόσο πιο «γηρασμένος» είναι ο πληθυσμός.

5. Δείκτης αντικατάστασης (A)

$\frac{P_{(10-14),j}}{P_{(60-64),j}} \times 100$, όπου $P_{(10-14, 60-64)}$ ο πληθυσμός των αντίστοιχων ηλικιακών ομάδων και j το αντίστοιχο χωρικό επίπεδο. Εκφράζει την εναλλαγή μεταξύ των ατόμων που ετοιμάζονται να εισέλθουν στην παραγωγική διαδικασία $P_{(10-14)}$ και αυτών που ετοιμάζονται να εξέλθουν $P_{(60-64)}$.

6. Δείκτης αντικατάστασης (B)

$\frac{P_{(15-19),j}}{P_{(65-69),j}} \times 100$, όπου $P_{(15-19, 65-69)}$ ο πληθυσμός των αντίστοιχων ηλικιακών ομάδων και j το αντίστοιχο χωρικό επίπεδο. Εκφράζει την εναλλαγή μεταξύ των νεοεισελθέντων στην παραγωγική διαδικασία $P_{(10-14)}$ και αυτών που έχουν εξέλθει $P_{(65-69)}$.

7. Δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων

$\frac{P_{(\geq 65),j}}{P_{(15-64),j}} \times 100$, όπου $P_{(\geq 65, 15-64)}$ ο πληθυσμός των αντίστοιχων ηλικιακών ομάδων και j το αντίστοιχο χωρικό επίπεδο. Εκφράζει την αναλογία συνταξιούχων προς εργαζόμενους.

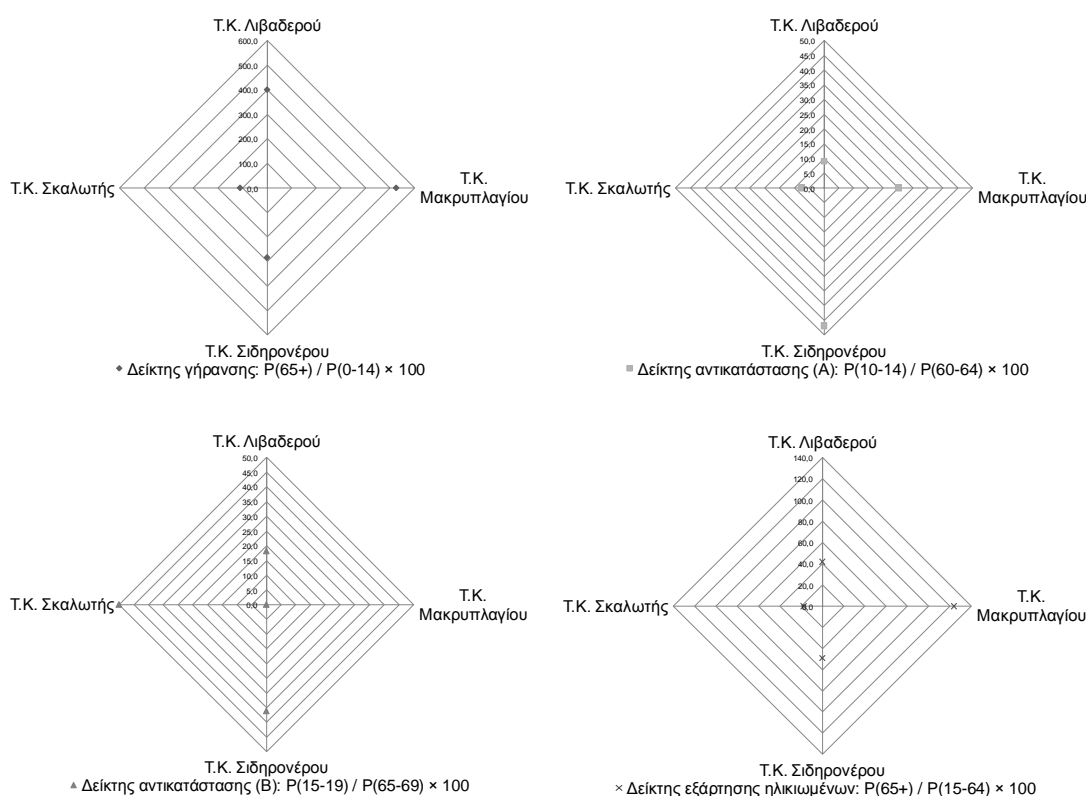
Όλοι οι ανωτέρω δείκτες υπολογίστηκαν σε επίπεδο Τοπικής Κοινότητας για την περιοχή παρέμβασης για το έτος 2001 και παρουσιάζονται στον Πίνακα 4.3-3. Εντούτοις, η ανάλυση επικεντρώθηκε στους τέσσερεις βασικούς δομικούς δείκτες δηλαδή στους δείκτες γήρανσης, αντικατάστασης (A), αντικατάστασης (B) και εξάρτησης ηλικιωμένων (βλ. Γράφημα 4.3-4). Για τους δε δείκτες γήρανσης και εξάρτησης ηλικιωμένων - και όπου ήταν δυνατόν λόγω της έλλειψης στοιχείων σε ορισμένες περιπτώσεις - έγινε και ενδεικτική σύγκριση μεταξύ των τιμών τους κατά τα έτη 1991 και 2001.

Μια πρώτη ανάγνωση των δεικτών γήρανσης, αντικατάστασης (A), αντικατάστασης (B) και εξάρτησης ηλικιωμένων, σε επίπεδο Κοινότητας δεν ανέδειξε μεγάλες διαφορές που μεταξύ τους. Όλες οι Τοπικές Κοινότητες παρουσιάζουν αυξημένους δείκτες γήρανσης και εξάρτησης ηλικιωμένων και μικρούς δείκτες αντικατάστασης.

Επισημαίνεται βέβαια ότι όλες οι Τοπικές Κοινότητες βρίσκονταν σε διαδικασία «γήρανσης», όπως φαίνεται και στον Πίνακα 4.3-3· ένα στοιχείο που τις διαφοροποιεί όμως είναι ο ρυθμός της γήρανσης. Πράγματι, και όπως φαίνεται στον Πίνακα 4.3-4 που παραθέτει τις μεταβολές των δεικτών γήρανσης και εξάρτησης ηλικιωμένων για τα έτη 1991 και 2001 εξαιρετικά ραγδαία ήταν η γήρανση στην Τοπική Κοινότητα Λιβαδερού. Ο δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων ήταν σε κάθε Τοπική Κοινότητα θετικός το 2001, γεγονός το οποίο σημαίνει ότι υπήρχαν περισσότεροι συνταξιούχοι

από ότι εργαζόμενοι. Τέλος, η διαχρονική εξέταση του δείκτη εξάρτησης ηλικιωμένων υπέδειξε ένα σχέδιο όμοιο με αυτό της εξέλιξης του δείκτη γήρανσης (βλ. παραπάνω). Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι το υπό εξέταση τμήμα του Δήμου Δράμας βρίσκονταν το 2001 σε μια κατάσταση δημογραφικού μαρασμού.

Γράφημα 4.3-4: Δομικοί δείκτες πληθυσμού στην περιοχή παρέμβασης ανά Τοπική Κοινότητα (2001)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πίνακα 4.3-3

Χρήσιμα εργαλεία είναι και οι ηλικιακές πυραμίδες, οι οποίες στη δική μας περίπτωση κατασκευάστηκαν σε επίπεδο Τοπικών Κοινοτήτων με βάση τις «μικρές» ηλικιακές ομάδες (μικρότερου εύρους), σε αντίθεση με τους δομικούς δείκτες που συνήθως υπολογίζονται με βάση τις «μεγάλες» ηλικιακές ομάδες (μεγαλύτερου εύρους). Η επιφάνεια της πυραμίδας υποδεικνύει το συνολικό πληθυσμό, η «μορφή» της μας πληροφορεί σχετικά με τη δομή του πληθυσμού κατά ηλικία, γεγονός που παραπέμπει στις συνθήκες γονιμότητας και θνησιμότητας (και στην περίπτωση που ο πληθυσμός μας δεν είναι κλειστός, και στις μεταναστεύσεις). Η πυραμίδα έχει μια βάση τόσο πιο ευρεία, όσο η γονιμότητα είναι έντονη, και μια κορυφή τόσο πιο

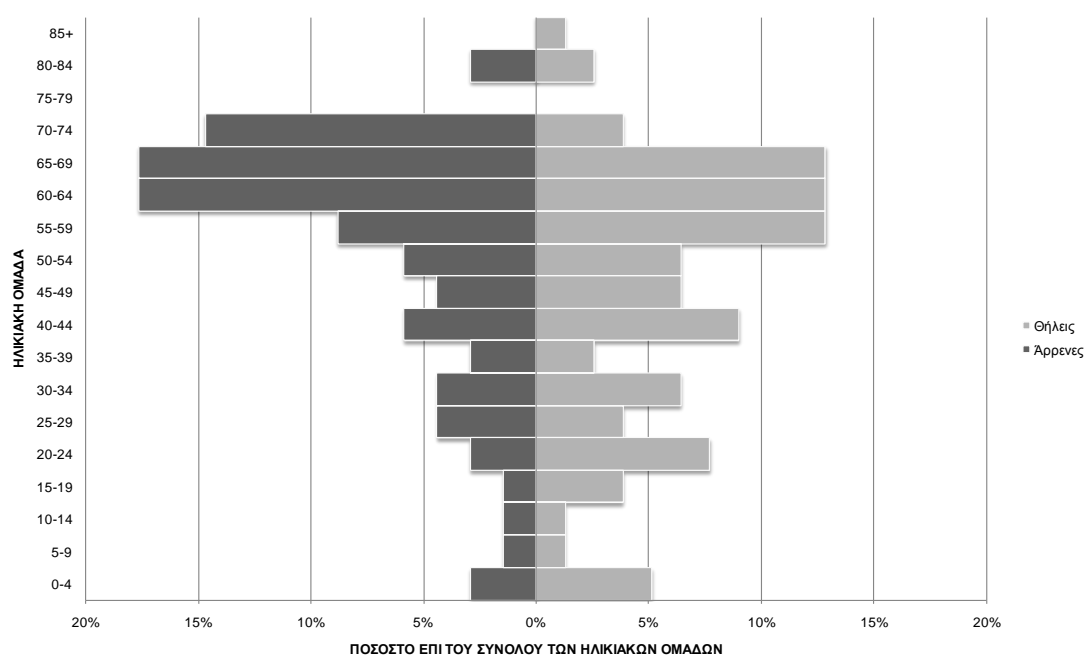
επιμήκη, όσο η θνησιμότητα είναι χαμηλή. Οι εσοχές και εξοχές της πυραμίδας μεταφράζουν τις διακυμάνσεις της γονιμότητας και της θνησιμότητας. Ο πραγματικός πληθυσμός των Τοπικών Κοινοτήτων της περιοχής παρέμβασης ανά «μικρή» ηλικιακή ομάδα για το έτος 2001 παρουσιάζεται στον Πίνακα 3.3-5 ενώ οι σχετικές ηλικιακές πυραμίδες παρουσιάζονται στα Γραφήματα 4.3-5 έως 4.3-8.

Όλες οι Τοπικές Κοινότητες εμφανίζουν τις «χειρότερες» - από δημογραφική άποψη - μορφές πυραμίδας (δηλαδή «με αντεστραμμένη βάση»· αυτό σημαίνει ότι σε αυτές τις περιοχές οι μεγαλύτερες ηλικίες υπερτερούσαν σημαντικά το 2001.

Συμπερασματικά, και σε σχέση με τα δημογραφικά στοιχεία της περιοχής παρέμβασης, εξάγεται το συμπέρασμα ότι η περιοχή είναι έντονα αποδυναμωμένη. Συγκεκριμένα, διαφαίνεται (με βάση τα στοιχεία του 2001) ένα δημογραφικό πρότυπο το οποίο χαρακτηρίζεται από έντονη γήρανση, μικρή δυνατότητα αντικατάστασης των συνταξιούχων ή σχεδόν συνταξιούχων από παραγωγικούς κατοίκους και υψηλή εξάρτηση των ηλικιωμένων από τις παραγωγικές ηλικίες.

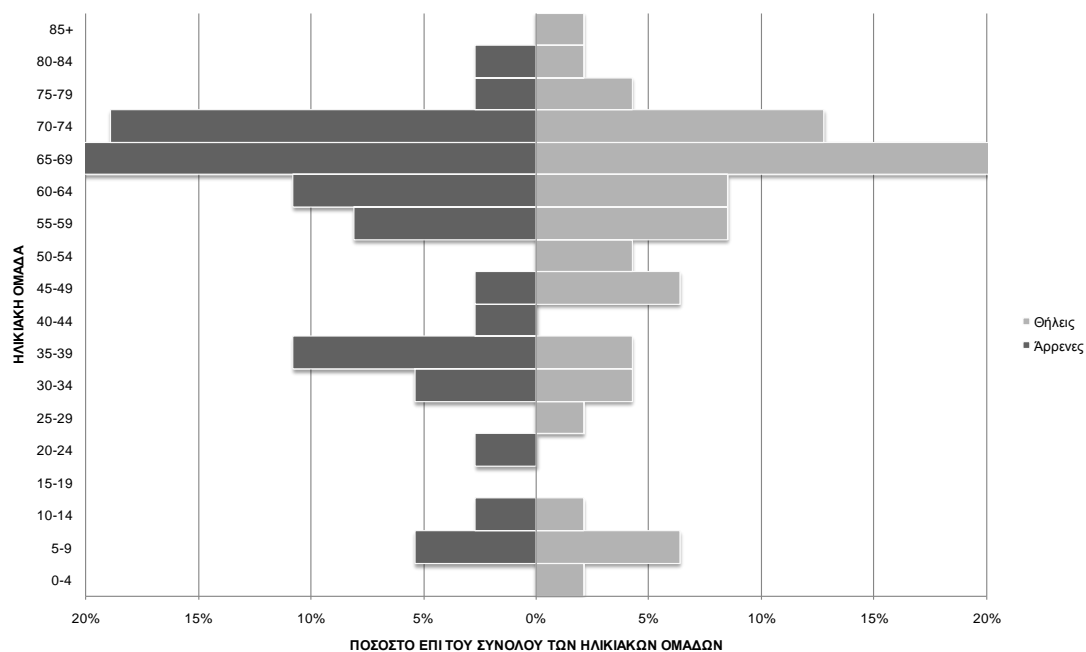
Σημειώνεται εδώ ότι, όπως προέκυψε από άλλες μελέτες (π.χ. Επιχειρησιακό Σχέδιο ΟΠΒΑΟΡ), το υπό εξέταση τμήμα του Δήμου Δράμας φαίνεται να είναι το λιγότερο δυναμικό από δημογραφική άποψη τμήμα της Οροσειράς της Ροδόπης με μεγάλες και έντονες διαχρονικές απώλειες.

Γράφημα 4.3-5: Ηλικιακή πυραμίδα της Τοπικής Κοινότητας Λιβαδερού (2001)

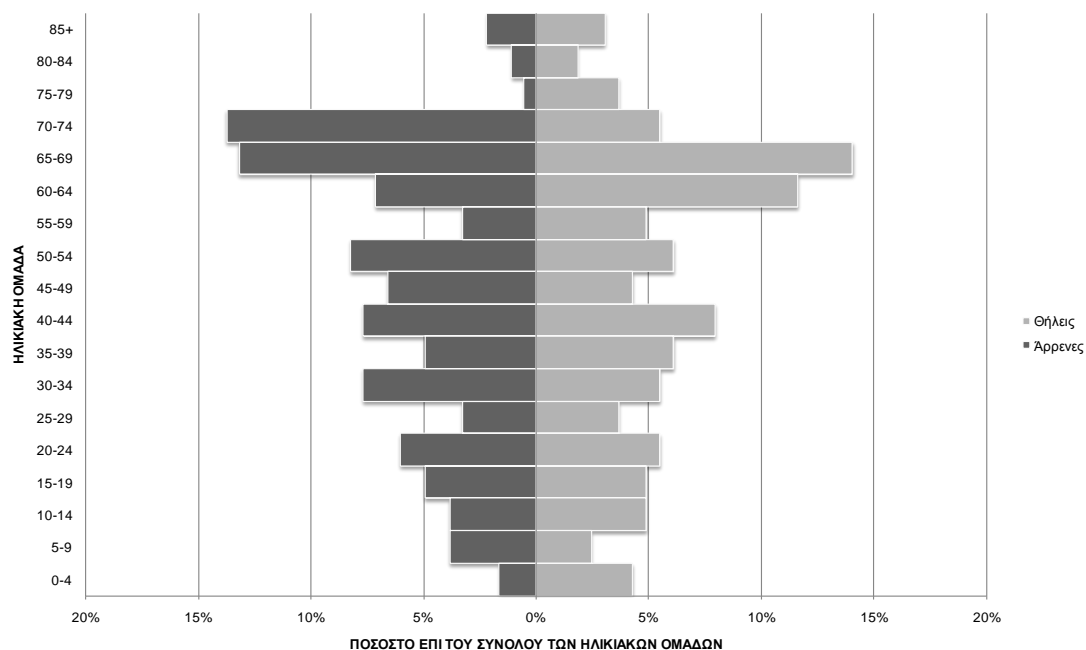
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πίνακα 4.3-5

Γράφημα 4.3-6: Ηλικιακή πυραμίδα της Τοπικής Κοινότητας Μακρυτπλαγίου (2001)

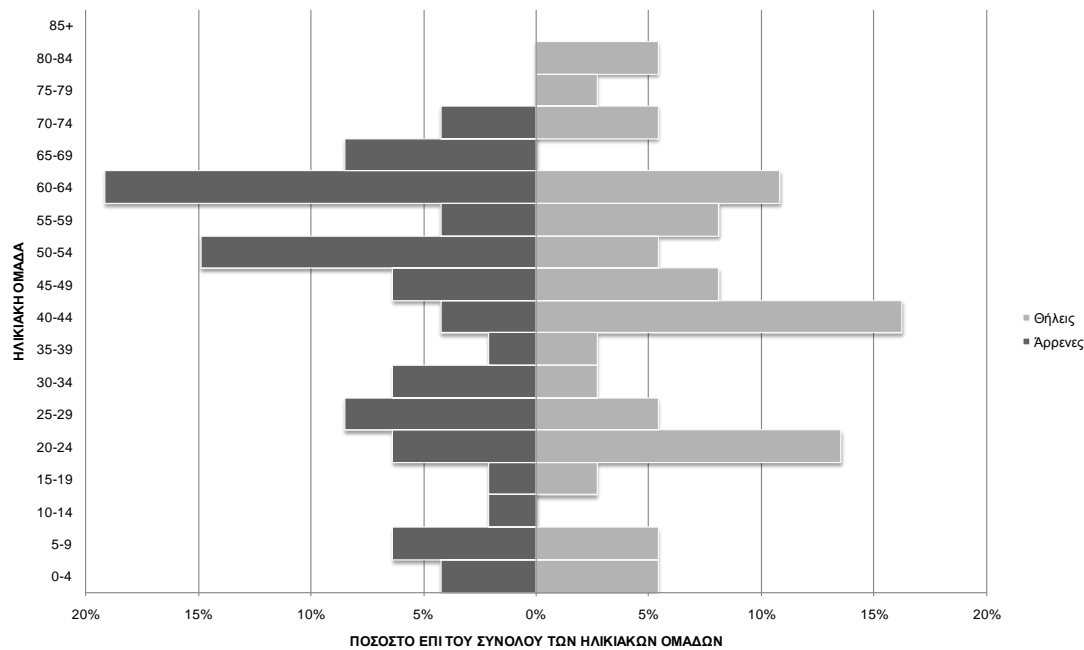

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πίνακα 4.3-5

Γράφημα 4.3-7: Ηλικιακή πυραμίδα της Τοπικής Κοινότητας Σιδηρονέρου (2001)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πίνακα 4.3-5

Γράφημα 4.3-8: Ηλικιακή πυραμίδα της Τοπικής Κοινότητας Σκαλωτής (2001)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πίνακα 4.3-5

Πυκνότητα κατοίκησης και ανέσεις νοικοκυριών

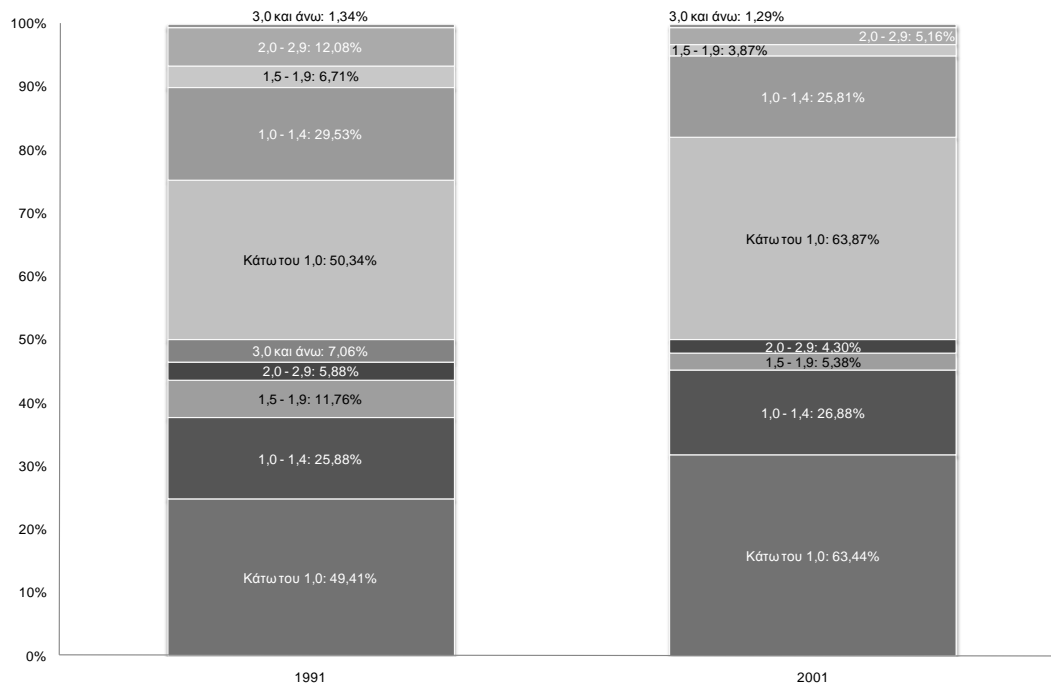
Η διαθεσιμότητα των δευτερογενών κοινωνικών στοιχείων της ΕΛΣΤΑΤ για την περιοχή παρέμβασης θα πρέπει να θεωρείται περιορισμένη, ειδικά δε αυτών που αφορούν απογραφές πληθυσμού προγενέστερες του 2001. Τα στοιχεία τα οποία τελικά συλλέχθηκαν από την ΕΛΣΤΑΤ σε επίπεδο Τοπικής Κοινότητας αφορούσαν τα νοικοκυριά και ειδικότερα την πυκνότητα κατοίκησης των (αριθμός μελών ανά δωμάτιο) και τις ανέσεις σε αυτά το έτος 2001. Τα ίδια στοιχεία ήταν διαθέσιμα και για το έτος 1991, επιτρέποντας έτσι και την εξαγωγή κάποιων συμπερασμάτων για τη διαχρονικότητά τους. Ειδικότερα, όπως φαίνεται στους Πίνακες 4.3-6 και 4.3-7, πέραν της πυκνότητας κατοίκησης εξετάστηκαν οι κάτωθι ανέσεις νοικοκυριών:

- Κουζίνα.
- Ηλεκτρικό φως.
- Λουτρό ή ντους.
- Ύδρευση με βρύση μέσα στην κατοικία.
- Κεντρική θέρμανση.
- WC με υδραυλική εγκατάσταση μέσα στην κατοικία.

- Αποχέτευση (σύνδεση με δίκτυο).

Αρχικά, η ανάλυσή μας επικεντρώθηκε στην εξέταση της μεταβολής - από το 1991 στο 2001 - του ποσοστού των νοικοκυριών που ανήκαν σε κάθε κατηγορία πυκνότητας κατοίκησης στο σύνολο της περιοχής παρέμβασης, με βάση τα στοιχεία των Πινάκων 4.3-6 και 4.3-7. Η ανάλυση αυτή επέτρεψε την εξέταση της διαχρονικής εξέλιξης του υπό εξέταση χαρακτηριστικού (βλ. Γράφημα 4.3-9).

Γράφημα 4.3-9: Ποσοστό νοικοκυριών κατά πυκνότητα κατοίκησης (αριθμός ατόμων ανά δωμάτιο) στην περιοχή παρέμβασης (1991 και 2001)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πινάκων 4.3-6 και 4.3-7

Από τη μελέτη των παραπάνω γραφημάτων προκύπτουν τα εξής:

- Το ποσοστό των νοικοκυριών των οποίων ο αριθμός ατόμων ανά δωμάτιο ήταν μικρότερος της μονάδας ήταν σαφώς μεγαλύτερο των άλλων κατηγοριών νοικοκυριών τόσο κατά το έτος 1991 όσο και κατά το έτος 2001. Αυτό το γεγονός δεν θα πρέπει να ερμηνευτεί ως απόρροια της κατασκευής μεγαλύτερων οικιών σε αυτές τις περιοχές αλλά ως απόρροια της γήρανσης του πληθυσμού και της ελάττωσης των γεννήσεων (πράγμα που οδηγεί σε λιγότερο πολυπληθή νοικοκυριά).

- Σε γενικές γραμμές ισχύει ο κανόνας της διαχρονικής αύξησης από το 1991 στο 2001 των πολύ μικρών σε αριθμό μελών νοικοκυριών εις βάρος των μεγαλύτερων.

Οι ανέσεις αποτελούν έμμεσους δείκτες ευημερίας, οπότε η μελέτη τους θα πρέπει να στραφεί προς τη διερεύνηση της ύπαρξής τους στα νοικοκυριά της περιοχής παρέμβασης. Για το σκοπό αυτό, υπολογίστηκε το ποσοστό των νοικοκυριών που διαθέτουν τις ανέσεις που αναφέραμε παραπάνω (κουζίνα, ηλεκτρικό φως, κ.λπ.) σε επίπεδο Τοπικής Κοινότητας για τα έτη 1991 και 2001 (βλ. Πίνακα 4.3-8). Καθώς ένας ακόμη σκοπός της ανάλυσης ήταν να εκτιμηθεί η «εξέλιξη» (δηλαδή έμμεσα και η μεταβολή του βιοτικού επιπέδου) κατασκευάστηκε (βάσει των στοιχείων του Πίνακα 4.3-8) ο Πίνακας 4.3-9 που παραθέτει τη διαχρονική μεταβολή (1991 - 2001) των ποσοστών των νοικοκυριών που διαθέτουν κάποια άνεση σε επίπεδο Τοπικής Κοινότητας. Αν αναλύσουμε τα δεδομένα αυτά (δηλαδή της μεταβολής του ποσοστού των νοικοκυριών με ανέσεις) τότε προκύπτουν τα εξής κυριότερα συμπεράσματα:

- Παρατηρείται μια σημαντική αύξηση του ποσοστού των νοικοκυριών που εγκατέστησαν λουτρό ή ντους και εσωτερική τουαλέτα, γεγονός που υποδηλώνει ένα σαφή εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων οικιών (ή ανοικοδόμηση) κατά την υπό εξέταση δεκαετία.
- Ειδικότερα για την κεντρική θέρμανση, φαίνεται ότι ένα στα τέσσερα σπίτια στο Μακρυπλάγι εγκατέστησαν κεντρική θέρμανση μέσα σε μια δεκαετία.
- Ένα στα τέσσερα σπίτια στο Μακρυπλάγι ηλεκτροδοτήθηκαν μέσα στη δεκαετία 1991 - 2001, γεγονός το οποίο πιθανώς συνδέεται με ανοικοδόμηση.

Επίπεδο εκπαίδευσης πληθυσμού

Το επίπεδο της εκπαίδευσης του πληθυσμού είναι ένας κοινωνικός παράγοντας που σχετίζεται έμμεσα και άμεσα με μια πληθώρα άλλων μεταβλητών όπως το βιοτικό επίπεδο, τη δυνατότητα ανάληψης επιχειρηματικής πρωτοβουλίας, κ.λπ. Υπό την έννοια αυτή, η εξέταση του είναι ιδιαίτερα χρήσιμη και, μάλιστα, ακόμη χρησιμότερη στο παραγωγικό κομμάτι της κοινωνίας (15 - 64 ετών).

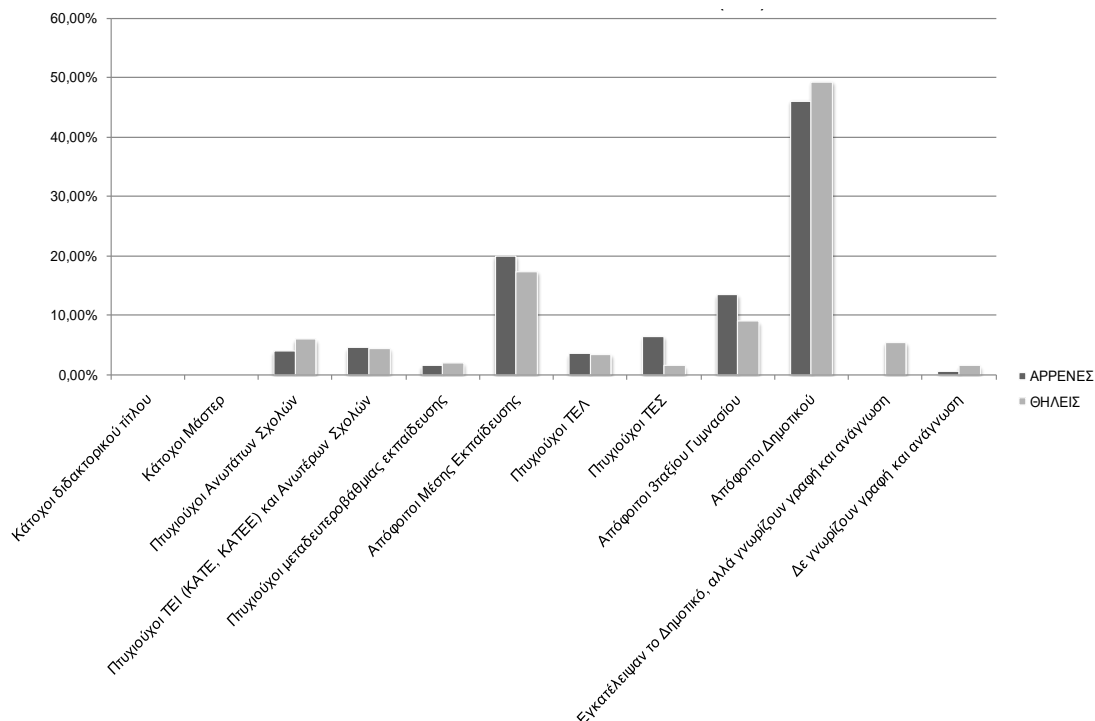
Από την εξέταση του Πίνακα 4.3-10 (με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία για τις ηλικίες 10 ετών και άνω) προκύπτει ότι για το σύνολο της περιοχής παρέμβασης -για το έτος αναφοράς 2001- ίσχυε ο γενικός κανόνας της ύπαρξης πολύ λίγων πτυχιούχων και πολλών κατοίκων με στοιχειώδη εκπαίδευση (ενδεικτικά αναφέρεται ότι οι απόφοιτοι Δημοτικού Σχολείου ανέρχονταν στο μισό περίπου του συνόλου). Αίσθηση προκαλεί η ύπαρξη ενός εύλογου ποσοστού αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης (12%) και ενός

διόλου ευκαταφρόνητου ποσοστού της τάξεως του 15% που αντιπροσώπευε αυτούς που δεν γνώριζαν γραφή και ανάγνωση. Φυσικά, θα πρέπει να διευκρινιστεί εδώ ότι το επίπεδο εκπαίδευσης είναι μια μεταβλητή που συνδέεται άμεσα με την ηλικία. Εφόσον η περιοχή παρέμβασης χαρακτηρίζεται από έντονη γήρανση, και με δεδομένο ότι στο παρελθόν οι άνθρωποι μορφώνονταν λιγότερο, τα αποτελέσματα είναι αναμενόμενα. Αυτό ίσως που δεν είναι αναμενόμενο είναι το μεγάλο ποσοστό των ανθρώπων που δεν γνώριζαν γραφή και ανάγνωση.

Από την εξέταση του Πίνακα 4.3-11 προκύπτει ότι το ανωτέρω πρότυπο ίσχυε και μια δεκαετία νωρίτερα, το 1991. Πράγματι, οι πτυχιούχοι ήταν σαφώς λιγότεροι σε σχέση με αυτούς που είτε είχαν στοιχειώδη εκπαίδευση ενώ μικρότερο ήταν το ποσοστό των ανθρώπων που δεν γνώριζαν γραφή και ανάγνωση.

Συγκεντρωτικά στοιχεία (εποπτικά) για το ποσοστό πληθυσμού της περιοχής παρέμβασης ηλικίας 15 - 64 ετών ανά επίπεδο εκπαίδευσης για το έτος 2001 παρουσιάζονται στο Γράφημα 4.3-10.

Γράφημα 4.3-10: Ποσοστό πληθυσμού περιοχής παρέμβασης ηλικίας 15 - 64 ετών ανά επίπεδο εκπαίδευσης (2001)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πίνακα 4.3-10

Συμπερασματικά, μπορεί να γραφεί πως στην περιοχή παρέμβασης καταγράφεται ένα ικανοποιητικό (για τα δεδομένα του ορεινού χώρου) ποσοστό αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης, ένα σχετικά υψηλό ποσοστό ατόμων που δεν γνώριζαν γραφή και ανάγνωση και μικρά αλλά αναγνωρίσιμα ποσοστά κατοίκων με μεταδευτεροβάθμια, ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση. Επισημαίνεται εδώ πως η εικόνα αυτή έρχεται σε αντιδιαστολή με αυτή της γειτονικής ορεινής Θράκης, όπου καταγράφονται πολύ χαμηλό ποσοστό αποφοίτων μέσης εκπαίδευσης, ένα υψηλό ποσοστό ατόμων που δεν γνώριζαν γραφή και ανάγνωση και σχεδόν ανύπαρκτα ποσοστά κατοίκων με μεταδευτεροβάθμια, ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση. Επίσης, σημειώνεται πως, σε γενικές γραμμές δεν εμφανίζονταν το 2001, διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης.

4.4 Διάρθρωση απασχόλησης - ανεργία

Για την αποτύπωση της παρούσας κατάστασης της διάρθρωσης απασχόλησης και της ανεργίας χρησιμοποιήθηκαν τα επίσημα στατιστικά δεδομένα των ετών 1991 και 2001, με ιδιαίτερη αναφορά στα στοιχεία του 2001. Τα στοιχεία του 1981 περιελάμβαναν πολύ χαμηλό επίπεδο οργάνωσης των πληροφοριών - π.χ. αφορούσαν σε δειγματοληπτικό έλεγχο για θέματα απασχόλησης και ανεργίας σε οικισμούς άνω των 2.000 κατοίκων - που εάν χρησιμοποιούνταν για συγκρίσεις με τα επόμενα έτη απογραφών θα διαστρέβλωνε περαιτέρω την προσέγγιση της κατάστασης που επιχειρήθηκε αναφορικά με την απασχόληση και την ανεργία.

Επίσης, χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία τα οποία ελήφθησαν από τον ΟΑΕΔ και αφορούσαν την καταγεγραμμένη ανεργία στον Οργανισμό σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας.

Εκείνο που χαρακτηρίζει τα μεγέθη της απασχόλησης και της ανεργίας στην υπό εξέταση περιοχή είναι η ραγδαία αρνητική εξέλιξή τους στη δεκαετία 2001 - 2011, σημάδια της οποίας είχαν ήδη διαφανεί από την προηγούμενη δεκαετία. Εν πολλοίς, το φαινόμενο είναι ακόμη σε εξέλιξη. Η ραγδαία αυτή επιδείνωση, που σε ορισμένες περιπτώσεις έχει οδηγήσει και στην κατάρρευση του παραγωγικού προτύπου, σηματοδοτήθηκε από ένα σημαντικό ρεύμα μετανάστευσης (εσωτερικού και εξωτερικού). Το γεγονός αυτό οδήγησε συνακόλουθα στη μείωση του συνολικά οικονομικώς ενεργού πληθυσμού.

Οικονομικώς ενεργός πληθυσμός

Το σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στην περιοχή παρέμβασης (έτος αναφοράς 2001) ανέρχεται σε 235 άτομα (από σύνολο 660 ατόμων). Οι άντρες οικονομικώς ενεργοί ήταν σαφώς περισσότεροι από τις γυναίκες.

Απασχολούμενοι

Το σύνολο των απασχολούμενων στην περιοχή παρέμβασης, με έτος αναφοράς το 2001, ήταν 207 άτομα (ποσοστό 88% του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού). Εξ' αυτών, η πλειοψηφία ήταν άντρες. Τα στατιστικά στοιχεία επαληθεύουν την αναμενόμενη σημαντική εκπροσώπηση των ανδρών στην απασχόληση σε σχέση με τις γυναίκες για την περιοχή παρέμβασης.

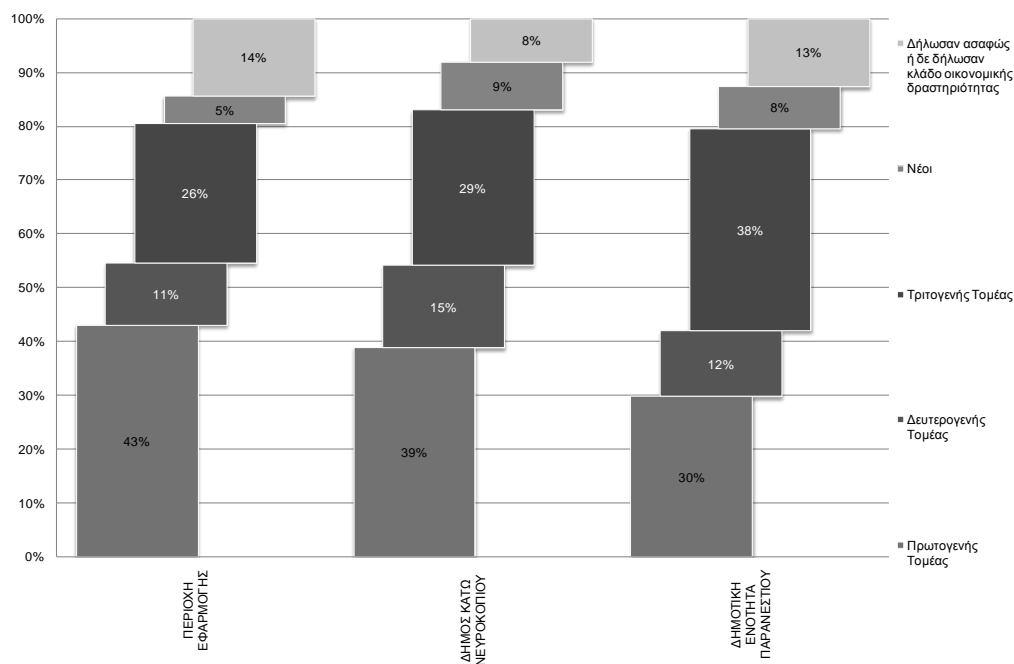
Είδος απασχόλησης

Το παραγωγικό πρότυπο στην περιοχή παρέμβασης, άλλα και σε όλο το ορεινό τμήμα της Δράμας (βλ. Γράφημα 4.4-1), είναι ιδιαίτερο και θα πρέπει να εξεταστεί σε συνάρτηση με την ηλικιακή της διάρθρωση. Η ιδιαιτερότητά του έγκειται στο γεγονός ότι ο Πρωτογενής Τομέας είναι πρωταρχικός, καταγράφεται όμως και ένα σημαντικό ποσοστό απασχόλησης στον τριτογενή τομέα. Αυτή η σταδιακή «τριτογενοποίηση» της οικονομίας (tertiarisation) θα διαφαίνονταν καλύτερα αν υπήρχαν και πιο πρόσφατα στοιχεία, με δεδομένο ότι από το 2001 και μετά, άρχισαν να λειτουργούν και μονάδες φιλοξενίας στον ορεινό αυτό χώρο.

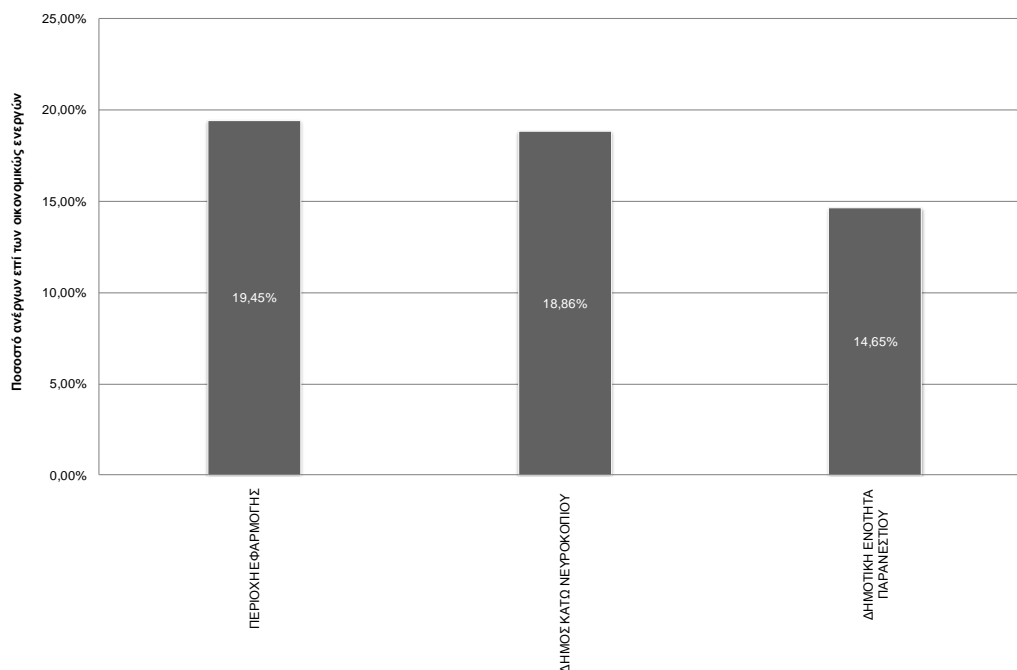
Άνεργοι

Ο αριθμός ανέργων στην περιοχή παρέμβασης ήδη από το 2001 κινείται σε σχετικά υψηλά επίπεδα, προσεγγίζοντας περίπου το 20% του οικονομικώς ενεργού πληθυσμού για το έτος 2001 (βλ. Γράφημα 4.4-2). Το ποσοστό αυτό είναι σαφώς χαμηλότερο από αυτά που καταγράφονταν στα αντίστοιχα ορεινά τμήματα της ΠΕ Δράμας, ήτοι του Δήμου Κάτω Νευροκοπίου και του ορεινού τμήματος του Δήμου Παρανεστίου (Δημοτική Ενότητα Παρανεστίου).

Γράφημα 4.4-1: Ποσοστά απασχόλησης ανά τομέα παραγωγής στο ορεινό τμήμα της ΠΕ Δράμας (2001)

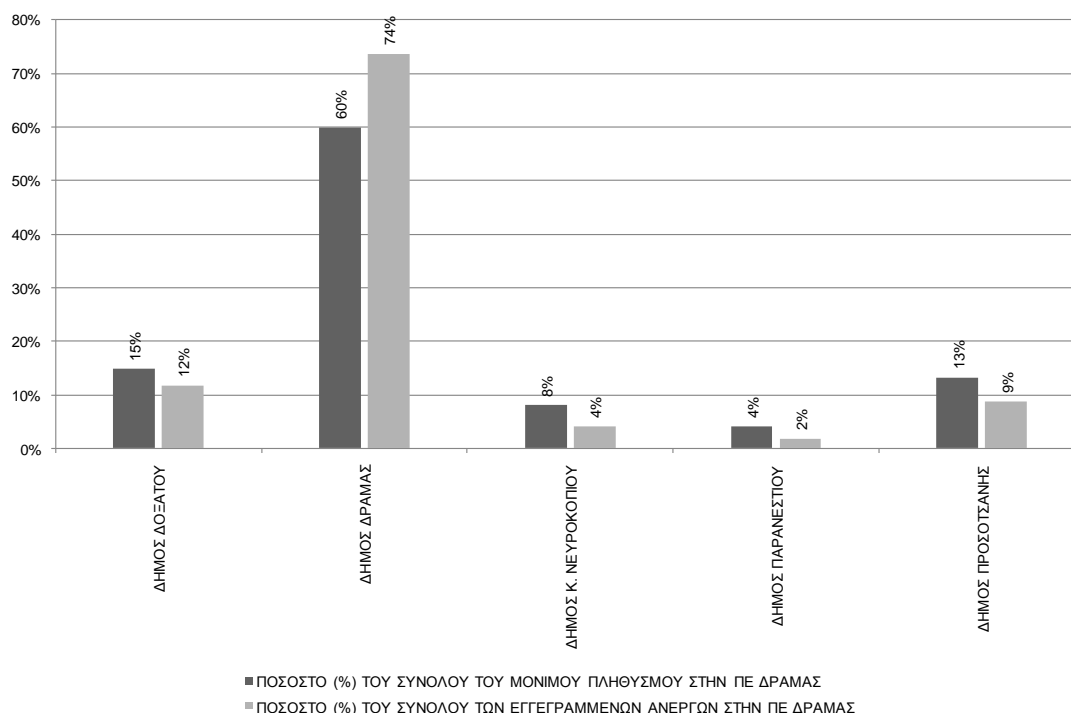
Γράφημα 4.4-2: Ποσοστά ανέργων επί των οικονομικώς ενεργών στο ορεινό τμήμα της ΠΕ Δράμας (2001)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΛΣΤΑΤ (2011) Στατιστικά θέματα / Απογραφή πληθυσμού της 18ης Μαρτίου 2001 / Μόνιμος πληθυσμός. Δημογραφικά, οικονομικά και στοιχεία κατοικιών - νοικοκυριών (Δήμοι / Κοινότητες - ΔΔ/ΚΔ) (Τόμος V) (06. Οικονομικώς ενεργός πληθυσμός κατά φύλο, ομάδες)

Δυστυχώς, τα πλέον πρόσφατα στοιχεία που δόθηκαν στην Ομάδα Έργου από τον ΟΑΕΔ (βλ. Πίνακα 4.4-1) αφορούν τους Δήμους της περιοχής παρέμβασης στο σύνολό τους, χωρίς να υπάρχει αναφορά σε Δημοτικές Ενότητες. Έτσι, είναι δύσκολο να αντιληφθούμε τη διαφοροποίηση μεταξύ του ορεινού και του πεδινού χώρου του Δήμου Δράμας. Ωστόσο, μια σχετικά ασφαλής προσέγγιση είναι να εξετάσουμε τη δηλωμένη ανεργία στους ορεινούς Δήμους Κάτω Νευροκοπίου και Παρανεστίου και στη συνέχεια να θεωρήσουμε ότι θα είναι παρόμοια με αυτή του ορεινού χώρου του Δήμου Δράμας. Όπως φαίνεται λοιπόν στο Γράφημα 4.4-3, γενικά σε όλες τις αγροτικές περιοχές της ΠΕ Δράμας (αλλά ειδικά στις ορεινές), τα ποσοστά της καταγεγραμμένης ανεργίας (επί του συνόλου της σε επίπεδο ΠΕ) εμφανίζονται χαμηλότερα, ακολουθώντας (λιγότερο ή περισσότερο) και την κατανομή του πληθυσμού.

Γράφημα 4.4-3: Ποσοστά (% του συνόλου) του μόνιμου πληθυσμού και των εγγεγραμμένων στον ΟΑΕΔ ανέργων ανά Δήμο στην ΠΕ Δράμας

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πίνακα 4.4-1

4.5 Τομείς παραγωγής

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται η διάρθρωση και τα κύρια χαρακτηριστικά του πρωτογενούς, του δευτερογενούς και του τριτογενούς τομέα παραγωγής. Ειδικότερα, στην Ενότητα 4.5.1 παρουσιάζεται η ανάλυση του πρωτογενούς τομέα σε ότι αφορά τη γεωργία - κτηνοτροφία και ειδικότερα τη δασοπονία, καθώς αυτή αποτελεί ένα σημαντικό πόρο (ειδικά για την περιοχή).

Στην Ενότητα 4.5.2 εξετάζουμε το δευτερογενή τομέα, τόσο όσον αφορά τη διάρθρωσή του μέσω δευτερογενών στοιχείων όσο και ότι αφορά την καταγεγραμμένη πρόσφατη επιχειρηματική δραστηριότητα μέσω προγραμμάτων τοπικής αγροτικής ανάπτυξης (LEADER, ΟΠΑΑΧ).

Τέλος, στην Ενότητα 4.5.3, εξετάζεται η δομή και η διάρθρωση του τριτογενούς τομέα. Όπως και στην Ενότητα 4.5.1, εξετάζονται δυο διακριτοί κλάδοι του τομέα αυτού δηλαδή ο τουρισμός και οι λοιπές υπηρεσίες.

4.5.1 Πρωτογενής τομέας

Παρακάτω παρουσιάζεται η διάρθρωση του πρωτογενούς τομέα, με σαφή αναφορά σε δυο ιδιαίτερους κλάδους για την ορεινή περιοχή: τη γεωργία - κτηνοτροφία και τη δασοπονία.

Γεωργία - κτηνοτροφία

Ξεκινώντας την ανάλυσή μας από το τμήμα του Δήμου Δράμας, αναφέρεται ότι ο συνολικός καταγεγραμμένος αριθμός εκμεταλλεύσεων το 2006 ήταν 121. Ο κύριος χαρακτήρας της αγροτικής εκμετάλλευσης είναι αυτός της αμιγώς γεωργικής με ποσοστό 62% (βλ. Γράφημα 4.5Α-1).

Η κάθε ΤΚ της περιοχής παρέμβασης παρουσιάζει ιδιομορφία ως προς την συνολική επιφάνεια που κατέχεται από κάθε εκμετάλλευση. Όπως φαίνεται και παρακάτω ο μέσος κλήρος ανά εκμετάλλευση είναι μικρός και αυτό έχει ως αποτέλεσμα το μέγεθος των παραγόμενων προϊόντων στην περιοχή να είναι σχετικά μικρό. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι στην ΤΚ Μακρυπλαγίου είναι 71,67 στρ. (η οποία παρουσιάζει και τον μεγαλύτερη συγκριτικά επιφάνεια ανά εκμετάλλευση με τις υπόλοιπες περιοχές), για την ΤΚ Λιβαδερού 2,13 στρ., για την ΤΚ Σιδηρονέρου 6,28 στρ. και για την ΤΚ Σκαλωτής 2,27 στρ. (βλ. Γράφημα 4.5Α-2).

Ως προς την διάρθρωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, αναφέρεται ότι στην περιοχή παρέμβασης καλλιεργούνται φυτά μεγάλων καλλιεργειών με κυρίαρχο τη

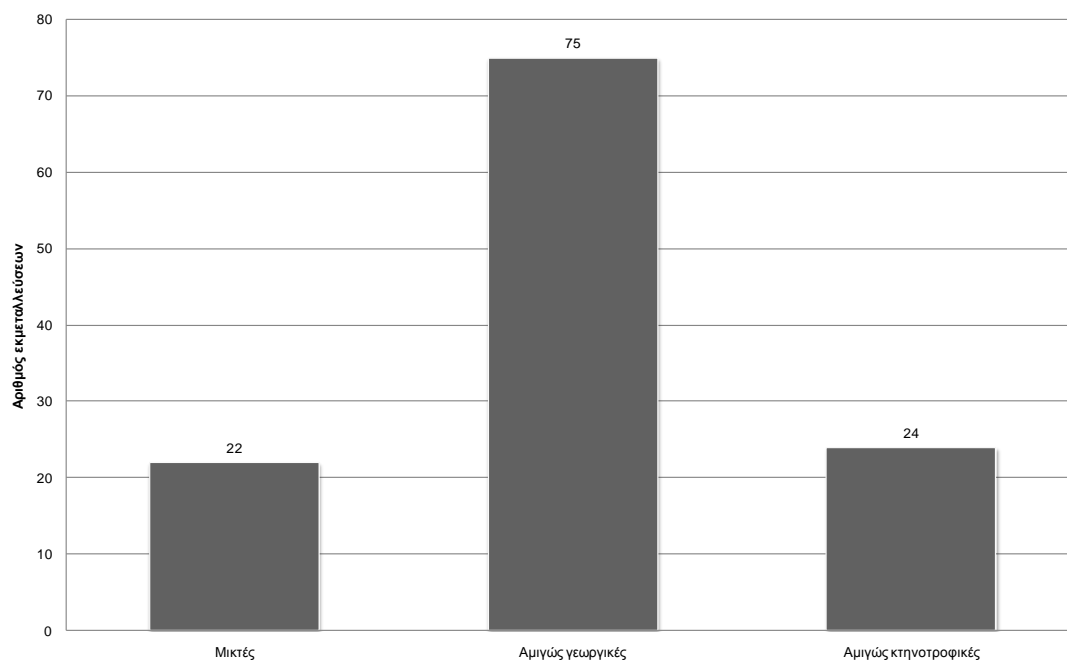
βρώμη για σανό (ποσοστό 50%). Ακολουθούν: σιτάρι μαλακό, μηδική, κριθάρι για σανό, καλαμπόκι χωρίς συγκαλλιέργεια καθώς και άλλες καλλιέργειες χωρίς ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Η καλλιεργούμενη επιφάνεια θεωρείται σχετικά μικρή και ως επί το πλείστον τα καλλιεργούμενα είδη εκτός του μαλακού σίτου χρησιμοποιούνται κυρίως για ζωοτροφή (βλ. Γράφημα 4.5Α-3).

Από τις δένδρως καλλιέργειες που αναπτύσσονται στο ορεινό τμήμα του Δήμου Δράμας κυρίως καταγράφεται η καλλιέργεια της καρυδιάς με ποσοστό 9%. Ακολουθούν οι λεπτοκαρυές (φουντουκιές), μηλιές, καστανιές και αχλαδιές. Το μέγεθος της επιφάνειας που καλύπτεται θεωρείται ότι είναι σχετικά μικρό και η διάθεση των παραγόμενων προϊόντων γίνεται σε τοπικό επίπεδο. Στην περιοχή καλλιεργούνται και άλλα είδη τα οποία βρίσκονται στους αγρούς μεμονωμένα σε ελάχιστο αριθμό και εξυπηρετούν τις ανάγκες των κατοίκων (βλ. Γράφημα 4.5Α-4).

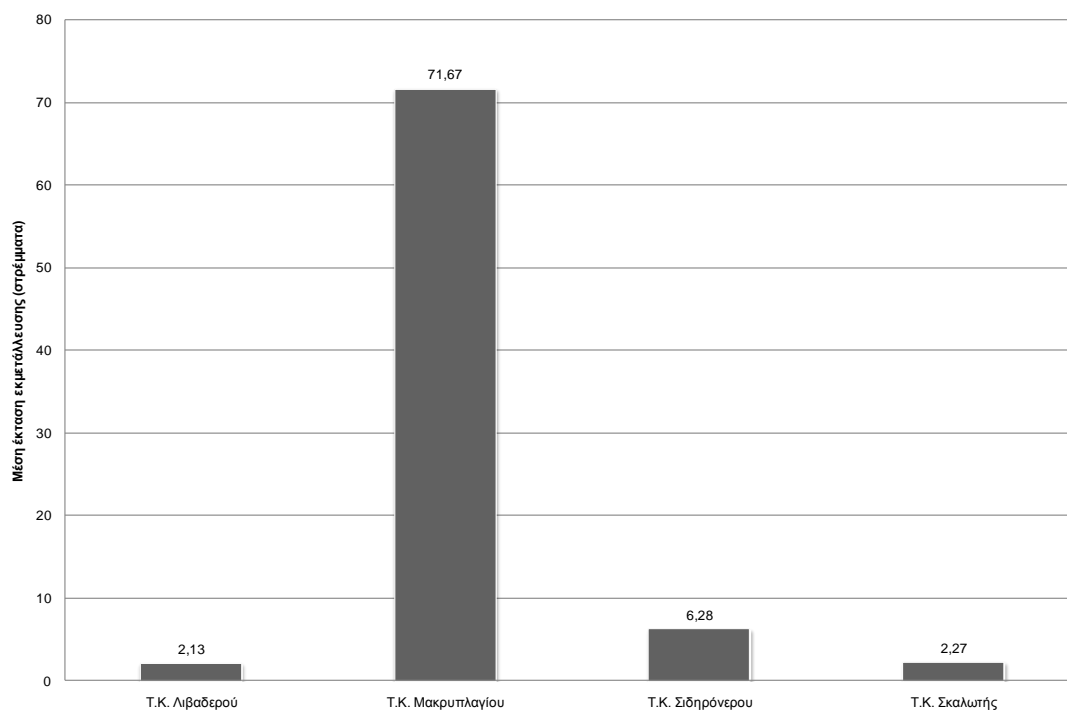
Σχετικά με τα καλλιεργούμενα είδη λαχανικών και πατάτας, σημειώνεται ότι ενδιαφέρον παρουσιάζει η καλλιέργεια της πατάτας. Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις των παραγόμενων λαχανικών είναι μικρές. Επίσης καλλιεργείται η επιτραπέζια τομάτα, νωπά φασολάκια και φασόλια, και πλήθος άλλων λαχανικών που χρησιμοποιούνται καθημερινά στη διατροφή χωρίς να παρουσιάζουν κάποιο οικονομικό ενδιαφέρον για την περιοχή (βλ. Γράφημα 4.5Α-5).

Ως προς τις εκτροφές των αγροτικών ζώων στην περιοχή, σημειώνεται ότι στο ορεινό τμήμα του Δήμου Δράμας εκτρέφονται όλα τα είδη. Επικρατέστερη εκτροφή είναι αυτή των κοπαδιάρικων αιγών σε ποσοστό 4%. Ακολουθούν τα βελτιωμένα θήλεα βοοειδή, τα κοπαδιάρικα πρόβατα, και οι όρνιθες χωρικής εκτροφής (βλ. Γράφημα 4.5Α-6). Επίσης αναφέρονται -χωρίς ιδιαίτερο ενδιαφέρον- οι εκτροφές χοίρων, αβελτίωτων βοοειδών και ζώα εργασίας όπως όνοι και ίπποι. Αντίστοιχη είναι και η παραγωγή γάλακτος (βλ. Γράφημα 4.5Α-7) η οποία είναι ανάλογη του μεγέθους της εκτροφής των κοπαδιάρικων αιγών. Μέρος της παραγωγής γάλακτος στην περιοχή του Σιδηρονέρου μεταποιείται σε τυρί μαλακό.

Η εκμηχάνιση της αγροτικής παραγωγής είναι ικανοποιητική και περιλαμβάνει τον απαραίτητο εξοπλισμό προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι προβλεπόμενες παρεμβάσεις στην δημιουργία των προϊόντων (βλ. Γράφημα 4.5Α-8).

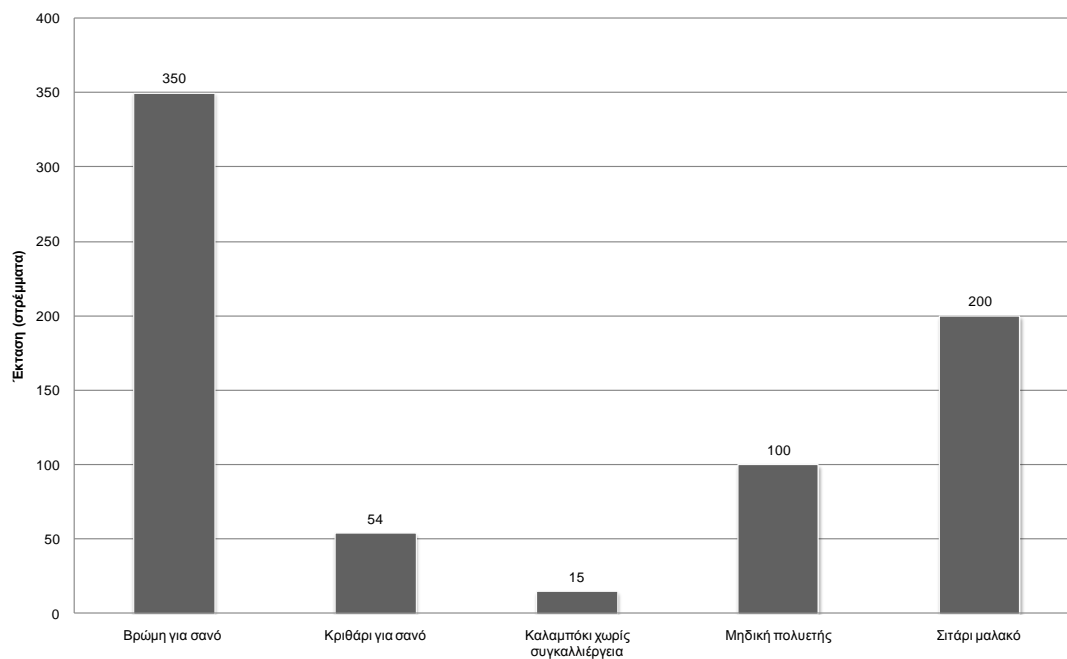
Γράφημα 4.5Α-1: Διάρθρωση εκμεταλλεύσεων (περιοχή παρέμβασης)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πίνακα 4.5Α-1

Γράφημα 4.5Α-2: Μέση έκταση ανά εκμετάλλευση (περιοχή παρέμβασης)

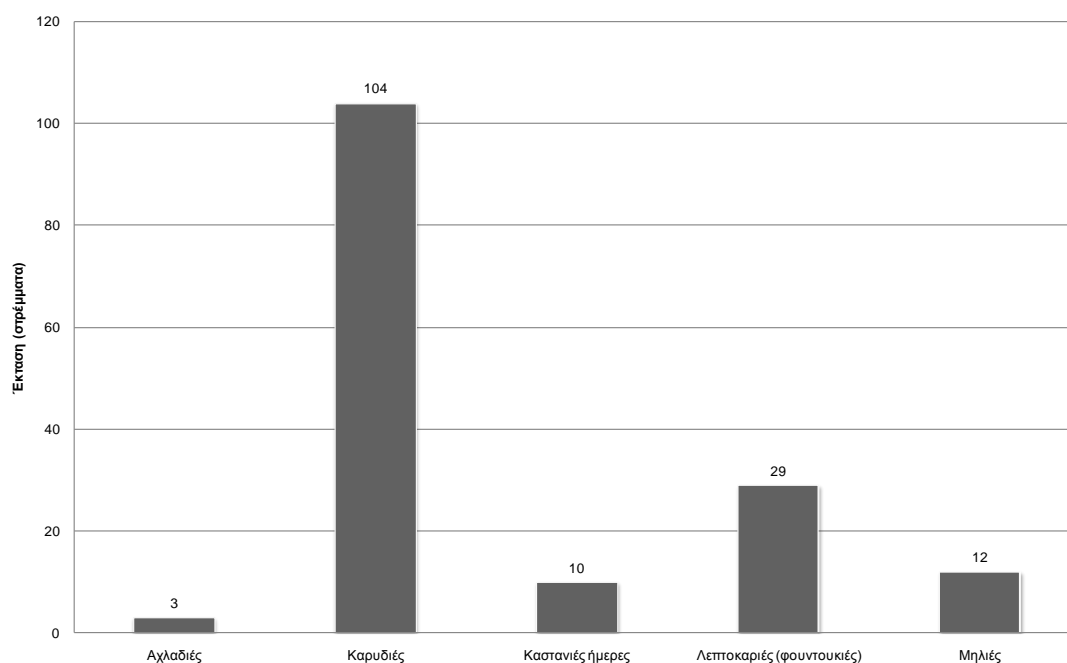
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πίνακα 4.5Α-1

Γράφημα 4.5Α-3: Μεγάλες καλλιέργειες κτηνοτροφικά και βιομηχανικά φυτά (περιοχή παρέμβασης)

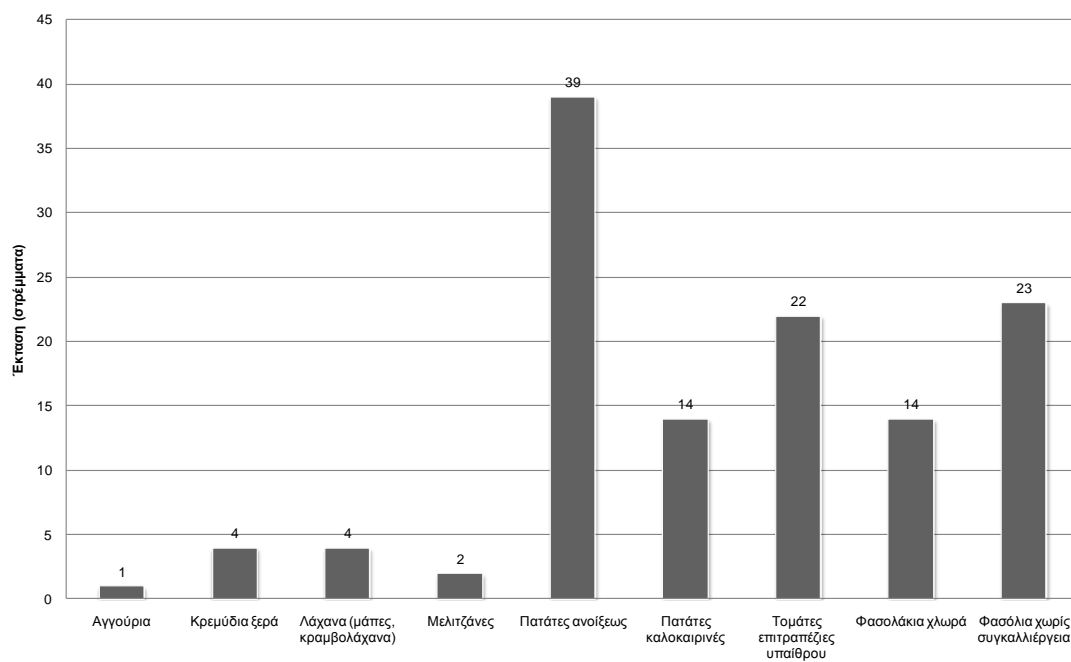

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πίνακα 4.5Α-1

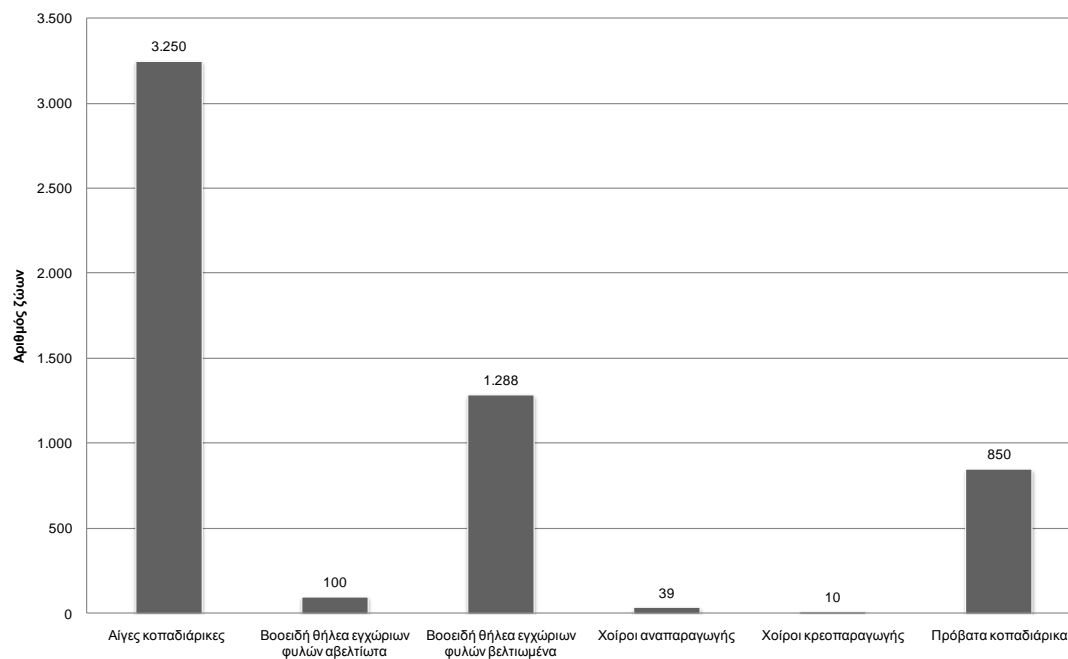
Γράφημα 4.5Α-4: Δενδρώδεις καλλιέργειες (περιοχή παρέμβασης)

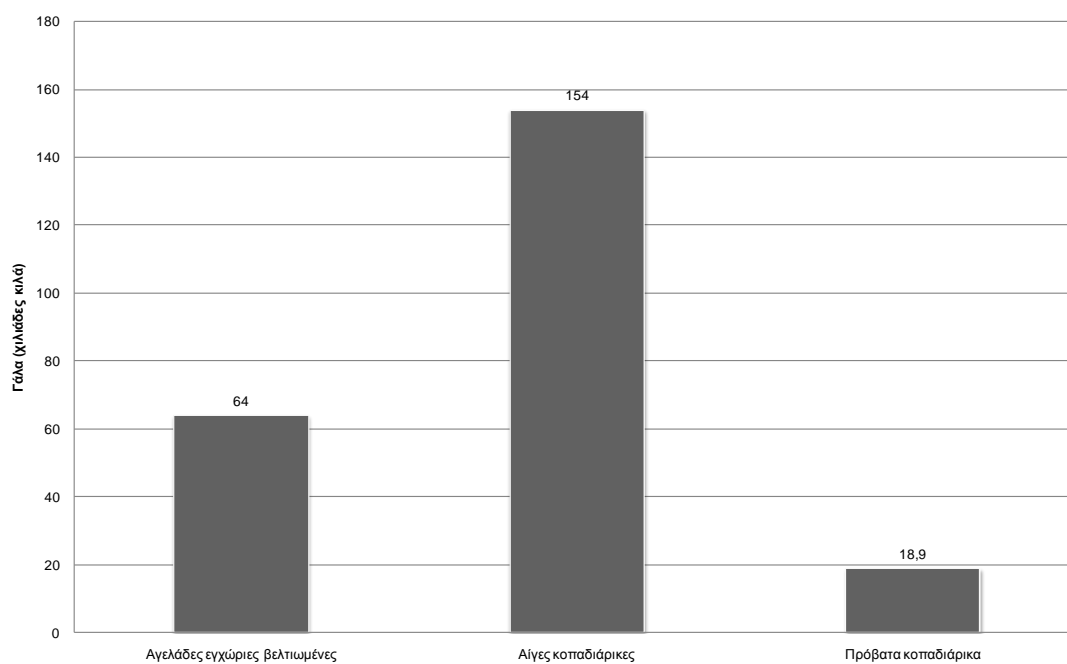
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πίνακα 4.5Α-1

Γράφημα 4.5Α-5: Καλλιέργειες λαχανικών (περιοχή παρέμβασης)

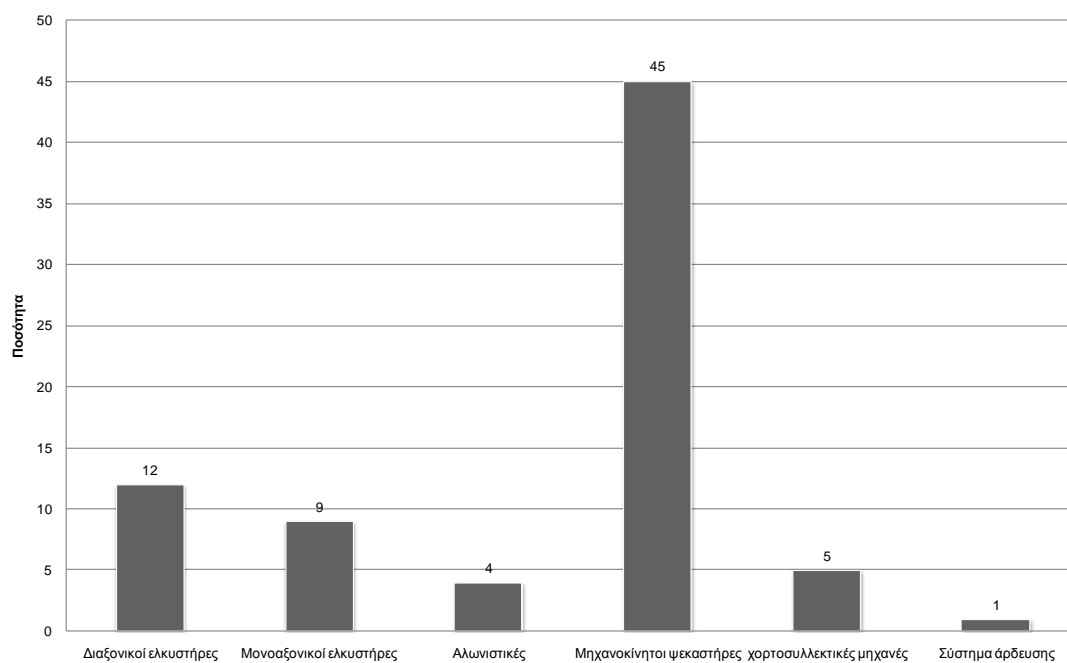
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πίνακα 4.5Α-1

Γράφημα 4.5Α-6: Κτηνοτροφία (περιοχή παρέμβασης)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πίνακα 4.5Α-1

Γράφημα 4.5Α-7: Παραγωγή γάλακτος (περιοχή παρέμβασης)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πίνακα 4.5Α-1

Γράφημα 4.5Α-8: Εκμηχάνιση της γεωργίας - κτηνοτροφίας (περιοχή παρέμβασης)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Πίνακα 4.5Α-1

Δασοπονία

Η συμβολή της δασοπονίας στον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας είναι υψίστης σημασίας, υπό την έννοια ότι αυτή χαρακτηρίζεται από πλούσια διαχειριζόμενα δασικά οικοσυστήματα με κύριο χαρακτηριστικό τους τα υψηλά παραγωγικά δάση. Πράγματι, η πρώτη εθνική απογραφή των ελληνικών δασών, της οποίας τα αποτελέσματα δημοσιεύθηκαν από το Υπουργείο Γεωργίας το 1992, χαρακτήρισε την ΠΕ Δράμας ως μια από τις πλέον δασοσκεπείς περιοχές της Ελλάδος με μια παραγωγή που στέκεται στις πρώτες θέσεις σε εθνικό επίπεδο και δικαίως της αποδίδουν το χαρακτηρισμό «μητρόπολη της δασοπονίας». Πράγματι, τα δάση της περιοχής χαρακτηρίζονται από ένα υψηλό παραγωγικό δυναμικό προς διάφορες κατευθύνσεις: ξύλο, βοσκήσιμη ύλη (κτηνοτροφία), γεωργία, μελισσοκομία, βότανα, αρωματικά φυτά, νερό. Αποτελούν δε πολύτιμη πηγή απασχόλησης και εισοδήματος για τους τοπικούς πληθυσμούς της ορεινής ζώνης⁹. Η διαχείριση των δασών της περιοχής πραγματοποιείται βάσει διαχειριστικών μελετών οι οποίες συντάσσονται για κάθε δασικό σύμπλεγμα από το Δασαρχείο Δράμας.

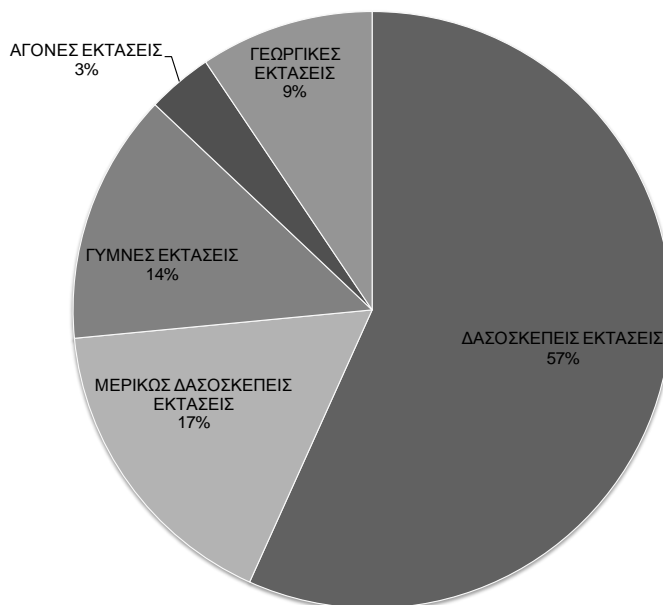
Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία που παρασχέθηκαν από τη Διεύθυνση Δασών Δράμας (βλ. Πίνακα 4.5Α-2 το Δασαρχείο Δράμας διαχειρίζεται 11 συμπλέγματα, ενώ το Δασαρχείο Κάτω Νευροκοπίου διαχειρίζεται τρία (3). Το σύνολο των δασικών συμπλεγμάτων που διαχειρίζονται τα Δασαρχεία Δράμας και κάτω Νευροκοπίου ανήκουν στο Ελληνικό Δημόσιο.

Αν εξαιρέσουμε τα δυο συμπλέγματα που βρίσκονται στο σύνολό τους εκτός της ορεινής ζώνης, τότε -για το σύνολο του ορεινού τμήματος της ΠΕ Δράμας- προκύπτει ο συγκεντρωτικός Πίνακας 4.5Α-3 και το Γράφημα 4.5Α-9. Από το συνδυασμό της επιφάνειας των δασοσκεπών εκτάσεων και των στοιχείων παραγωγής προκύπτει ότι σε αντίθεση με τα δάση των λοιπών ορεινών περιοχών της Περιφέρειας ΑΜΘ, τα δάση της ΠΕ Δράμας είναι υψηλά και με μεγάλη παραγωγικότητα. Αυτό αποδίδεται και στην έκταση των συμπλεγμάτων της ΠΕ Δράμας (ενδεικτικά αναφέρεται ότι είναι 3,5 φορές μεγαλύτερη από την αντίστοιχη των συμπλεγμάτων της ΠΕ Ξάνθης) αλλά και στα οικολογικά χαρακτηριστικά τους (π.χ. ύπαρξη συγκροτημένων υψηλών δασών Ερυθρελάτης). Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το ξυλαπόθεμα των διαχειριζόμενων δασών του τμήματος της ΠΕ Δράμας ανέρχεται σε 17 περίπου εκατομμύρια κ.μ. όταν το συνολικό ξυλαπόθεμα των διαχειριζόμενων δασών της ΠΕ Ξάνθης ανέρχεται σε λιγότερο από 5 εκατομμύρια κ.μ. Αντίστοιχα, το μέσο ετήσιο λήμμα στο τμήμα ΠΕ

⁹ Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στο ορεινό τμήμα της ΠΕ Δράμας εδρεύουν 53 δασικοί συνεταιρισμοί με 421 μέλη. Τα μέλη αυτά αντιπροσωπεύουν το 74% του συνολικού αριθμού μελών των συνεταιρισμών σε όλη την ΠΕ Δράμας (δηλαδή και στο πεδινό τμήμα).

Δράμας ανέρχεται σε 156.167,7 κ.μ. όταν το λήμμα δεκαετίας για το τμήμα ΠΕ Ξάνθης ανήλθε σε 675.600 κ.μ., δηλαδή το μέσο ετήσιο λήμμα σε 67.560 κ.μ.

Γράφημα 4.5Α-9: Κατανομή επιφάνειας ανά τύπο έκτασης διαχειριζόμενων δασικών συμπλεγμάτων ορεινού τμήματος ΠΕ Δράμας

Πηγή: Επεξεργασία Πίνακα 4.5Α-3

Τα δασικά συμπλέγματα του τμήματος της ΠΕ Δράμας περιλαμβάνουν τις εξής βασικές διαχειριστικές κλάσεις (διαχειριστικές κατηγορίες που βασίζονται στο δασοπονικό είδος): ψυχροβίων κωνοφόρων (ερυθρελάτης, δασικής πεύκης, ελάτης), μαύρης πεύκης, οξιάς, δρυός, μικτών κωνοφόρων με διάφορα πλατύφυλλα (οξιάς, σημύδας, κ.λπ.), δρυός και λοιπών βραδυαυξών ειδών, παραποτάμιων ειδών και υγροτόπων και αείφυλλων πλατύφυλλων. Από αυτές, εξαιρετικά σημαντική από άποψη μοναδικότητας και ποιότητας θα πρέπει να θεωρηθεί η κλάση των ψυχροβίων κωνοφόρων (κυρίως ερυθρελάτης και δασικής πεύκης) στο σύμπλεγμα «Δυτικού Νέστου» με ένα μέσο ετήσιο λήμμα 44.785,3 κ.μ. και ένα ξυλαπόθεμα που ξεπερνά τα 5,5 εκατομμύρια κ.μ.

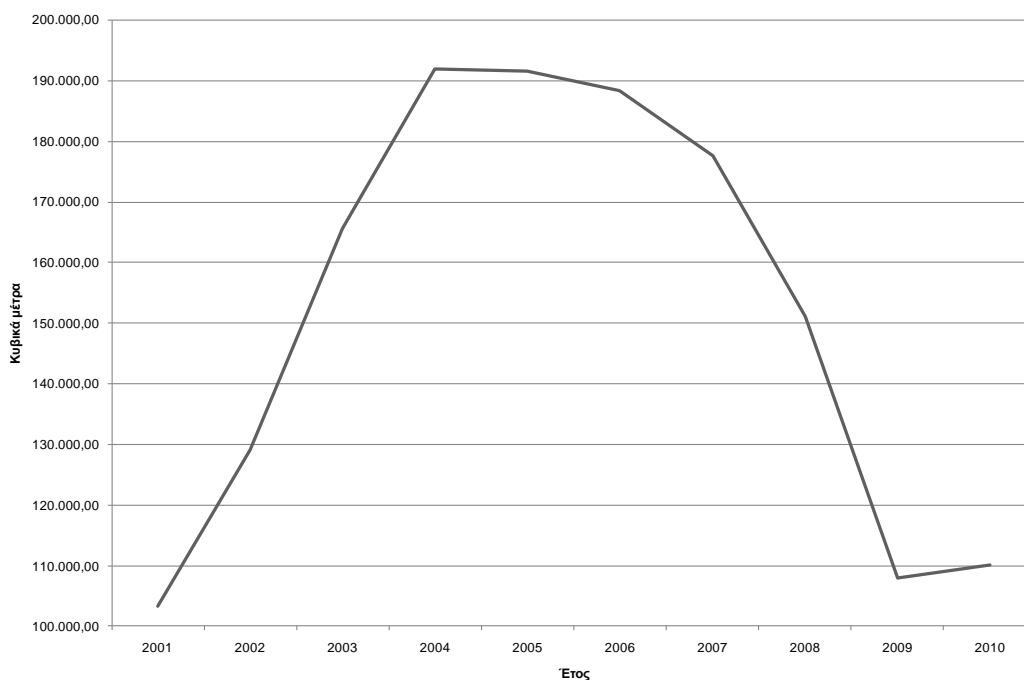
Αναφορικά με την παραγωγή στο σύνολο του ορεινού τμήματος της ΠΕ Δράμας (βλ. Πίνακα 4.5Α-4), θα πρέπει να επισημάνουμε (πέραν της ποσότητας) και την ποιότητα αλλά και το είδος των παραγόμενων προϊόντων. Ποιοτικά προϊόντα όπως η στρογγύλη ξυλεία ερυθρελάτης, δασικής πεύκης, μαύρης πεύκης και οξιάς παράγονται αποκλειστικά στα ορεινά, υψηλά δάση της περιοχής.

Αθροιστικά πάντως και διαχρονικά για τα έτη 2001 - 2010, η παραγωγή των Δασαρχείων Δράμας και Κάτω Νευροκοπίου (παρουσιάζεται στο Γράφημα 4.5Α-10) φαίνεται να ακολουθεί μια φθίνουσα πορεία. Η μείωση της δασικής παραγωγής στο ορεινό τμήμα της ΠΕ Δράμας, όπως θα δούμε και παρακάτω, αποτελεί μια σημαντική απόρροια των βασικών δομικών προβλημάτων της ελληνικής δασοπονίας. Αυτά τα προβλήματα αποδίδονται:

- στο πρότυπο της δασικής οικονομίας, το οποίο βασίζεται σχεδόν αποκλειστικά στην ξυλοπονία,
- στο δαιδαλώδες και παρωχημένο θεσμικό και τεχνικό πλαίσιο διαχείρισης των δασών,
- στο χαμηλό επίπεδο του εκσυγχρονισμού των μεθόδων παραγωγής και της εισαγωγής της σύγχρονης τεχνολογίας στη διαχείριση,
- στους περιορισμένους οικονομικούς πόρους και την ελλιπή χρηματοδότηση της Ελληνικής δασοπονίας από την κεντρική κυβέρνηση, μερική συνέπεια της κατάργησης του συστήματος της Κρατικής Εκμετάλλευσης Δασών (ΚΕΔ) και της εισαγωγής του ΠΔ 126/86 βάσει του οποίου οι δασικοί συνεταιρισμοί μετατράπηκαν σε εμπόρους δασικών προϊόντων,
- στην ευρωπαϊκή πολιτική για το περιβάλλον και το χαρακτηρισμό προστατευόμενων περιοχών,

Από τα παραπάνω, ιδιαίτερη σημασία για την άσκηση της δασοπονίας στην περιοχή, και ειδικότερα στο τμήμα της ΠΕ Δράμας, έχουν οι δυο τελευταίοι παράγοντες με δεδομένο ότι με βάση την ΚΥΑ χαρακτηρισμού του ΕΠΟΡ (και ειδικότερα τις παραγράφους 2.2.6 και 2.3.9) προβλέπεται η τροποποίηση του συστήματος διαχείρισης από το ισχύον σύστημα (ΠΔ 126/86) σε αυτό της δασικής εκμετάλλευσης με αυτεπιστασία από τα Δασαρχεία. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η παρούσα κατάσταση των Δασαρχείων αναφορικά με τη στελέχωση και χρηματοδότησή τους δεν είναι ευνοϊκή, εύλογα γεννήθηκαν προβληματισμοί από το Φορέα Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης, τους δασικούς συνεταιρισμούς αλλά και τα Δασαρχεία της περιοχής για το κατά πόσο θα μπορούσαν τα τελευταία να ανταποκριθούν στις αυξημένες ανάγκες της δασικής διαχείρισης. Αν και με συντονισμένες ενέργειες επιτεύχθηκε η αναστολή από το Υπουργείο ΠΕΚΑ της παραπάνω διάταξης για εφαρμογή της εκμετάλλευσης με αυτεπιστασία, ωστόσο θα πρέπει να δοθεί μια οριστική λύση στο πλαίσιο του επερχόμενου Προεδρικού Διατάγματος χαρακτηρισμού της περιοχής το οποίο και βρίσκεται σε φάση διαβούλευσης από τους τοπικούς φορείς.

Γράφημα 4.5Α-10: Κατανομή επιφάνειας ανά τύπο έκτασης διαχειριζόμενων δασικών συμπλεγμάτων ορεινού τμήματος ΠΕ Δράμας

Πηγή: Επεξεργασία Πίνακα 4.5Α-4

Κρίνεται επίσης σκόπιμο να διερευνηθούν σε βάθος οι επιπτώσεις του χαρακτηρισμού του ΕΠΟΡ στη δασική παραγωγή της περιοχής, στο πλαίσιο μια συνολικής μελέτης που θα εξετάζει τις επιπτώσεις και σε άλλους παραγωγικούς κλάδους του πρωτογενούς τομέα όπως η γεωργία και η κτηνοτροφία.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί πως σημαντικά είναι τα προβλήματα των υποδομών της δασικής διαχείρισης σε όλους τους τομείς όπως δρόμοι, κτίρια, μέσα, κ.λπ. Στο πλαίσιο αυτό δυσχεραίνεται η αποστολή των Δασικών Υπηρεσιών και τίθεται σε κίνδυνο ένα σημαντικό κομμάτι της δημόσιας περιουσίας της χώρας.

4.5.2 Δευτερογενής τομέας

Στην παρούσα ενότητα εξετάζονται ζητήματα του δευτερογενούς τομέα στην περιοχή παρέμβασης. Συγκεκριμένα εξετάζονται: η φύση και χωροθέτηση των επιχειρήσεων του δευτερογενούς τομέα αλλά και η καταγεγραμμένη επιχειρηματικότητα μέσω της χρήσης χρηματοδοτικών προγραμμάτων της Β και Γ Προγραμματικής Περιόδου. Για την καταγραφή της φύσης και χωροθέτησης των επιχειρήσεων χρησιμοποιούνται στοιχεία του Επιμελητηρίου Δράμας.

Φύση και χωροθέτηση επιχειρήσεων δευτερογενούς τομέα

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της περιοχής παρέμβασης αναφορικά με την διάρθρωση της τοπικής επιχειρηματικότητας είναι ο εξαιρετικά χαμηλός (ίσως και ανύπαρκτος πλέον αριθμός επιχειρήσεων μεταποίησης και κατασκευών) σε σχέση με τις λοιπές ορεινές περιοχές της ΠΕ Δράμας, γεγονός το οποίο διαφαίνεται άλλωστε έμμεσα και από τη διάρθρωση της απασχόλησης στην περιοχή (βλ. Πίνακα 4.5B-1).

Με εξαίρεση τις μεγάλες ή μεσαίες εταιρείες που υπάγονται στους τομείς Β (Ορυχεία και λατομεία), και Δ (Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού), η πλειονότητα των επιχειρήσεων του τμήματος της ΠΕ Δράμας είναι μικρές και πολύ μικρές ατομικές επιχειρήσεις.

Επενδυτικό ενδιαφέρον στο δευτερογενή τομέα

Η λίστα των επιχειρήσεων από το Επιμελητήριο Δράμας αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο για την κατανόηση της διάρθρωσης του δευτερογενούς τομέα, ωστόσο η Ομάδα Έργου θεώρησε ότι η συμπληρωματική παράθεση των υλοποιηθεισών ιδιωτικών επενδύσεων του δευτερογενούς τομέα από προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης της Β και Γ Προγραμματικής Περιόδου θα βοηθούσε περαιτέρω προς την κατεύθυνση αυτή. Αυτές οι επενδύσεις μπορούν να αποδώσουν (συμπληρωματικά) μια διαχρονική αίσθηση του επενδυτικού ενδιαφέροντος στην περιοχή παρέμβασης, αίσθηση η οποία είναι χρήσιμη για την εκτίμηση του ενδογενούς αναπτυξιακού δυναμικού.

Η Β Προγραμματική Περίοδος ταυτίστηκε ουσιαστικά στην περιοχή της ΠΕ Δράμας με την εφαρμογή της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας (ΚΠ) LEADER II (1996 - 2001). Το εν λόγω πρόγραμμα εφαρμόστηκε σε μια περιοχή που περιλάμβανε 2 Δήμους και 27 πρώην Κοινότητες και συγκεκριμένα, το σύνολο των Δήμων Κάτω Νευροκοπίου και Παρανεστίου (νυν ΔΕ Παρανεστίου του Δήμου Παρανεστίου), τμήμα του Δήμου Προσοτσάνης, την Κοινότητα Σιδηρονέρου (νυν ΔΕ Σιδηρονέρου Δήμου Δράμας) και την νυν ΤΚ Λιβαδερού του Δήμου Δράμας. Η περιοχή περιελάμβανε το σύνολο των ορεινών εκτάσεων και ένα τμήμα των ημιορεινών, του βόρειου τμήματος της ΠΕ Δράμας.

Παρατηρώντας, κατ' αρχάς, την κατανομή των ιδιωτικών έργων του δευτερογενούς τομέα κατά Δήμο (Πίνακας 4.5B-2) δεν μπορούμε παρά να διαπιστώσουμε ότι στη συντριπτική τους πλειοψηφία τα έργα αυτά υλοποιήθηκαν στο Δήμο Κάτω Νευροκοπίου. Πράγματι, από ένα πλήθος 18 έργων τα 16 υλοποιήθηκαν στο Δήμο

Κάτω Νευροκοπίου, 2 στο Δήμο Παρανεστίου και **κανένα στον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας.**

Η επόμενη (Γ) Προγραμματική Περίοδος στην ορεινή περιοχή της ΠΕ Δράμας χαρακτηρίστηκε αντίστοιχα από την εφαρμογή της ΚΠ LEADER+ (συνέχεια της ΚΠ LEADER II) και την εφαρμογή των Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (ΟΠΑΑΧ) του Άξονα 7 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη - Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000 - 2006».

Η συνολική περιοχή παρέμβασης LEADER+ αποτελούνταν από δύο τμήματα:

- την «επικαλυπτόμενη περιοχή» (το τμήμα ΠΕ Δράμας της περιοχής του ΟΠΒΑΟΡ), που περιελάμβανε τους Δήμους Κάτω Νευροκοπίου, Παρανεστίου και την Κοινότητα Σιδηρονέρου, στην οποία εφαρμόστηκε παράλληλα το τοπικό πρόγραμμα LEADER+ και τα ΟΠΑΑΧ.
- την «καθαρή περιοχή», που περιελάμβανε δημοτικά διαμερίσματα στα οποία εφαρμόστηκε μόνο η ΚΠ LEADER+.

Στην «καθαρή περιοχή» μπορούσε να υλοποιηθεί το σύνολο των δράσεων του τοπικού προγράμματος LEADER+, ενώ στην «επικαλυπτόμενη περιοχή» η εφαρμογή του ήταν δυνατή μόνο για δράσεις δημοσίου χαρακτήρα, πιλοτικές δράσεις, δράσεις προβολής, κ.λπ. και όχι ιδιωτικής φύσεως. **Και στη Γ Προγραμματική Περίοδο κανένα ιδιωτικό συγχρηματοδοτούμενο έργο του δευτερογενούς τομέα δεν υλοποιήθηκε στον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας** (βλ. Πίνακα 4.5B-3).

4.5.3 Τριτογενής τομέας

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται ο τομέας των υπηρεσιών με ιδιαίτερη έμφαση στον τουρισμό. Ειδικότερα, εξετάζονται τα θέματα της τουριστικής υποδομής (κυρίως της φιλοξενίας) και επιχειρείται μια αποτύπωση του χώρου συγκέντρωσης της τουριστικής δραστηριότητας.

Τουρισμός

Χωρίς αμφιβολία, το πλούσιο φυσικό περιβάλλον της ΠΕ Δράμας είναι ένας από τους κύριους λόγους για τους οποίους αυτή αποτελεί την τελευταία δεκαετία έναν (αργά αλλά σταθερά) αναδυόμενο προορισμό αγροτικού τουρισμού. Φυσικά, αυτό είναι ιδιαίτερα προφανές στις περιοχές του ΕΠΟΡ (όπως η Ελατιά), για τους λόγους οι οποίοι αναλύθηκαν προηγουμένως. Θα πρέπει να αναφέρουμε σε αυτό το σημείο και τη συμβολή του κυνηγιού στην επισκεψιμότητα της περιοχής με ένα σημαντικό

αριθμό κυνηγών (όχι κατ' ανάγκη τουριστών με την κλασική έννοια, δηλ. της διανυκτέρευσης) να επισκέπτονται την περιοχή του ΕΠΟΡ¹⁰.

Πέρα όμως από τους φυσικούς πόρους οι οποίοι προωθούνται περισσότερο ως τουριστικά πλεονεκτήματα, μπορούμε να αναγνωρίσουμε ένα σημαντικό απόθεμα πολιτιστικών πόρων (τόσο άυλων όσο και υλικών) του οποίου ο ρόλος στην τουριστική αναπτυξιακή διαδικασία θα μπορούσε να ενισχυθεί περαιτέρω, πάντοτε με γνώμονα τον εμπλουτισμό της τουριστικής εμπειρίας.

Αυταπόδεικτο είναι επίσης ότι και η τουριστική υποδομή είναι ακόμη ένας πόρος - συστατικό του τουριστικού συστήματος με σημαντικά γνωρίσματα όπως η ποιότητα, η προσβασιμότητα, κ.λπ.

Μπορούμε να πούμε λοιπόν ότι το λεγόμενο «τουριστικό σύστημα» της περιοχής, εδράζεται και αναπτύσσεται πάνω σε τρεις κύριες κατηγορίες πόρων:

1. Το φυσικό κεφάλαιο.
2. Το πολιτισμικό κεφάλαιο (άυλο και υλικό).
3. Την τουριστική υποδομή.

Οι δυο πρώτες κατηγορίες πόρων, οι οποίες αποτελούν ή θα μπορούσαν να αποτελέσουν αναπτυξιακά πλεονεκτήματα για τον τουρισμό παρουσιάστηκαν αναλυτικά σε προηγούμενες ενότητες του σχεδίου. Η τρίτη κατηγορία πόρων (τουριστική υποδομή) απαρτίζεται κυρίως από τις μονάδες φιλοξενίας και σίτισης, καθώς, επίσης, και από ένα πλέγμα υποστηρικτικών υπηρεσιών όπως οι σταθμοί ανεφοδιασμού καυσίμων, υπηρεσίες υγείας, πολιτισμού, κ.α.

Από τις ανωτέρω συνιστώσες της τουριστικής υποδομής, εξαιρετικά σημαντικές πρέπει να θεωρούνται οι άμεσες τουριστικές υπηρεσίες, δηλαδή αυτές οι οποίες έχουν να κάνουν με τη διαμόρφωση της εμπειρίας του τουρίστα αλλά και την απόδοση ενός σαφούς χαρακτήρα στην περιοχή (φιλοξενία, σίτιση, δραστηριότητες, πληροφόρηση, κ.λπ.).

Αναφορικά με τις δραστηριότητες (και όσον αφορά τη δημόσια υποδομή), σημειώνεται ότι οι Δασικές Υπηρεσίες και οι ΟΤΑ συνέβαλαν αποφασιστικά στη δημιουργία ενός σχετικά πυκνού δικτύου οικοτουριστικών μονοπατιών και χώρων αναψυχής στο δασικό χώρο, χωρίς βέβαια αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσης και εξαιρετικά μεγάλες ανάγκες συντήρησης.

¹⁰ Σύμφωνα με στοιχεία του Κυνηγετικού Συλλόγου Δράμας για την κυνηγητική περίοδο 2009 - 2010, και με βάση στοιχεία επιτόπιας έρευνάς του στο χώρο του ΕΠΟΡ, καταμετρήθηκαν 755 κυνηγοί με έναν εκτιμώμενο συνολικό αριθμό ημερήσιων κυνηγητικών εξορμήσεων που άγγιζε τις 22.483.

Σε ότι αφορά τις υποδομές φιλοξενίας, επισημαίνεται ότι ενδιαφέρον που παρουσιάζουν οι υπηρεσίες αυτές έγκειται στο γεγονός ότι αποτελούν καρπούς της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και αποτέλεσμα (ως επί το πλείστον) προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης όπως το LEADER τα Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (ΟΠΑΑΧ, κ.λπ.). Πράγματι, σημειώνεται ότι πριν από την έναρξη της υλοποίησης της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας LEADER II δεν υπήρχε καμία μονάδα φιλοξενίας στον ορεινό χώρο. Τόσο το LEADER II όσο και τα επερχόμενα LEADER+ και ΟΠΑΑΧ ενίσχυσαν περαιτέρω την τριτογενεποίηση της οικονομίας στην περιοχή και οδήγησαν - σε συνδυασμό φυσικά με τα πλεονεκτήματα της περιοχής - στη δημιουργία ενός σταθερού και σταδιακά αυξανόμενου τουριστικού ρεύματος.

Η κατάσταση αναφορικά με τον τύπο, την τοποθεσία, την ποιότητα και τη δυναμικότητα των καταλυμάτων του ορεινού τμήματος ΠΕ Δράμας αποτυπώνεται στον Πίνακα 4.5Γ-1. Η γεωγραφική κατανομή των καταλυμάτων αυτών ανά τοποθεσία αποτελεί και την πρώτη ένδειξη της χωροταξίας της υπάρχουσας τουριστικής δραστηριότητας στο ορεινό τμήμα της ΠΕ Δράμας.

Βάσει αυτής της χωροταξίας -σε συνδυασμό με τους πόρους- μπορούμε να επιχειρήσουμε τη χωρική κατανομή της τουριστικής δραστηριότητας και κατ' επέκταση την αναγνώριση ευρύτερων ή στενότερων δυνητικών αναπτυξιακών περιοχών. Προκύπτει λοιπόν μια σαφής περιοχή συγκέντρωσης τουριστικής δραστηριότητας, αυτή του άξονα Δράμας - Ελατιάς (βλ. Πίνακα 4.5Γ-2). Στον άξονα αυτό, το κύριο χαρακτηριστικό είναι το δασικό οικοσύστημα της Ελατιάς με τις ποικίλες αλλά μη αξιοποιημένες δυνατότητες οικοτουριστικής ανάπτυξης. Ένας άλλος πόρος που εμφανίζει ενδιαφέρον κατά μήκος αυτού του άξονα είναι ο Νέστος και οι τεχνητή του λίμνη, η γέφυρα των Παπάδων, κ.λπ. Η ιδιωτική υποδομή φιλοξενίας αναπτύσσεται σε αυτόν τον άξονα εντός των ορίων των οικισμών Ταξιαρχών, Λιβαδερού, Σιδηρονέρου αλλά και στην Ελατιά, σε πολύ κοντινή απόσταση από το Δασικό Χωριό Ελατιάς. Η συνολική δυναμικότητα σε κλίνες ανέρχεται σε 127 κλίνες (23% του συνόλου των κλινών).

Στο τέλος του άξονα, το Δασικό Χωριό Ελατιάς αποτελεί αναπτυξιακή πρόκληση για τους τοπικούς φορείς λόγω των ποικίλων δυνατοτήτων χρήσης του. Επισημαίνεται ότι το δασικό χωριό είναι εργοτάξιο των δασικών υπηρεσιών της περιοχής (Διεύθυνση Δασών, Δασαρχείο) και προς το παρόν χρησιμοποιείται για τους σκοπούς της διαχείρισης του δάσους αλλά και για τη δωρεάν φιλοξενία ειδικών ομάδων όπως οι φοιτητές του Τμήματος Δασολογίας και Διαχείρισης Φυσικών Πόρων του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, ΜΚΟ, κ.λπ.

Η πρόσβαση στο δασικό οικοσύστημα Ελατιάς, το οποίο και αποτελεί την κορωνίδα των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του άξονα, επιτυγχάνεται από τη Δράμα μέχρι και τον οικισμό της Σκαλωτής μέσω ασφαλτοστρωμένου δρόμου καλής ποιότητας και από την Σκαλωτή μέχρι και το δασικό εργοτάξιο Ελατιάς μέσω χαλικόστρωτου δρόμου προδιαγραφών δασικού δρόμου Α κατηγορίας παρά το γεγονός ότι αυτός βάσει του ΒΔ 6/08.07.1956 (ΦΕΚ Α/47) χαρακτηρίζεται ως επαρχιακός δρόμος.

Ενδιαφέρον για τις προοπτικές τουριστικής ανάπτυξης παρουσιάζουν, εντός της περιοχής, μεταξύ άλλων:

- Ο χώρος υπαίθριας αναψυχής του Στραβορέματος, σε απόσταση επτά χιλιομέτρων από το δασικό χωριό Ελατιάς.
- Το δίκτυο μονοπατιών της περιοχής, το οποίο συνέδεε παλαιότερα τους πλέον εγκαταλειμμένους οικισμούς της περιοχής και σε πολλές περιπτώσεις περιλαμβάνει και στοιχεία της υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς (γεφύρια). Ενδεικτικά αναφέρονται τα μονοπάτια: «Δασικό Χωριό Ελατιάς - Στραβόρεμα», «Παλιό Εργοτάξιο Ελατιάς - Ερείπια Ελατιάς - Βαθύρεμα».
- Το δίκτυο των δασικών δρόμων της περιοχής που προσφέρεται για τετρακίνητη οδήγηση. Επισημαίνεται ότι για τους σκοπούς της διαχείρισης του δάσους η περιοχή της Ελατιάς διαθέτει ένα σχετικά πυκνό δασικό οδικό δίκτυο που θα μπορούσε να εξυπηρετήσει και τουριστικές ανάγκες πέρα από τις δασικές διαχειριστικές με προϋπόθεση τη χωροθέτηση - ζωνοποίηση συγκρουόμενων χρήσεων όπως η υλοτομία και ο τουρισμός.
- Η τεχνητή λίμνη του Νέστου με την ιδιαίτερη αισθητική της αξία (π.χ. γέφυρα Παπάδων).
- Οι οικισμοί κατά μήκος του άξονα (Ταξιάρχες, Λιβαδερό, Σιδηρόνερο, Σκαλωτή) οι οποίοι θα μπορούσαν λειτουργήσουν ως χώροι πληροφόρησης και ερμηνείας των δασικών οικοσυστημάτων της Ελατιάς ή εφελήρια εξορμήσεων. Το ενδιαφέρον τους έγκειται στο γεγονός ότι θα μπορούσαν να αποτελέσουν κέντρα συγκέντρωσης των τουριστικών υποδομών που θα απέτρεπαν την πίεση στο ΕΠΟΡ.

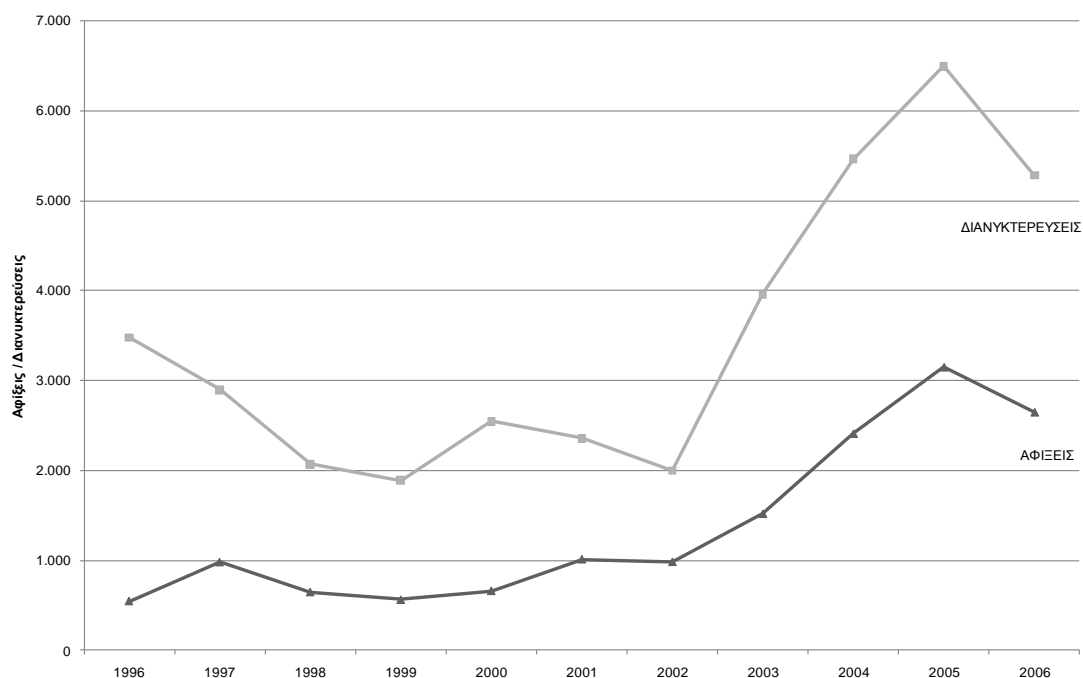
Η μελέτη παλαιότερων στοιχείων¹¹ για το σύνολο της ορεινής περιοχής της ΠΕ Δράμας αλλά και η γνώση της Ομάδας Έργου για την περιοχή καθιστούν σαφές ότι

¹¹ Πρόκειται για στοιχεία που αφορούν την ΠΕ Δράμας και έχουν ληφθεί από την Αναπτυξιακή Δράμας πριν την παύση της δημοσιοποίησης στοιχείων ανά Δημοτικό Διαμέρισμα από την ΕΛΣΤΑΤ. Τα στοιχεία αυτά χρησιμοποιούνται μόνο συγκεντρωτικά και δεν παρατίθενται στο παράρτημα λόγω της «απαγόρευσης» της δημοσίευσής τους από την ΕΛΣΤΑΤ.

πριν από τις δυο προηγούμενες Προγραμματικές Περιόδους Β και Γ (1994 - 1999 και 2000 - 2006 αντίστοιχα) η τουριστική κίνηση ήταν ανύπαρκτη έως μηδαμινή. Το Γράφημα 4.5Γ-1, που βασίζεται σε στοιχεία της Αναπτυξιακής Δράμας που δεν παρατίθενται στο παρόν, επιβεβαιώνει πλήρως αυτήν τη θέση: οι αφίξεις στο ορεινό τμήμα της ΠΕ Δράμας (δηλ. ο ορεινός χώρος του Δήμου Δράμας, ο Δήμος Κάτω Νευροκοπίου και η Δημοτική Ενότητα Παρανεοστίου) φαίνεται να αυξάνονται από το 1999 μέχρι το 2006 (οι διανυκτερεύσεις δεν ακολουθούν ανάλογη πορεία αλλά συνολικά αυξάνονται και αυτές), περίοδο εφαρμογής των προγραμμάτων LEADER II, LEADER+ και ΟΠΑΑΧ. Ραγδαία φαίνεται να είναι η αύξηση τόσο στις αφίξεις όσο στις διανυκτερεύσεις ιδίως από το έτος 2002 και μετά (Γ Προγραμματική Περίοδος). Η αύξηση αυτή αποδίδεται στη δημιουργία ξενοδοχειακών κλινών οι οποίες έθεσαν τις βάσεις για τη σταδιακή και σταθερή δημιουργία ενός τουριστικού προϊόντος στο ορεινό τμήμα της ΠΕ Δράμας.

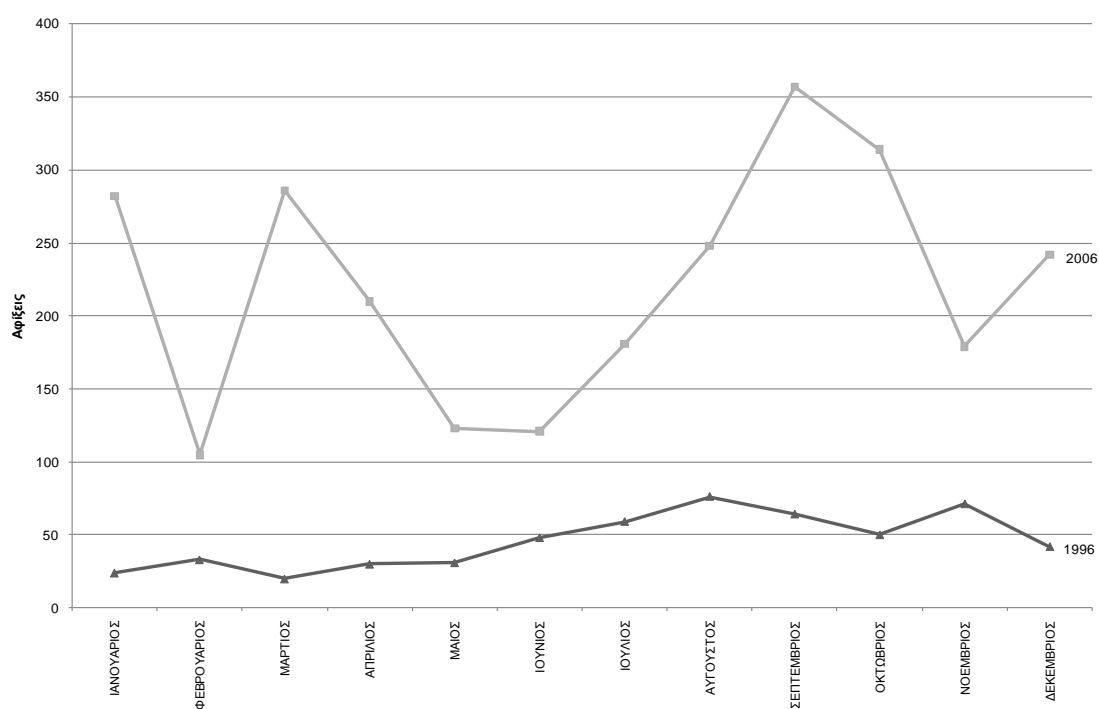
Το γεγονός ότι ο τουρισμός στο ορεινό τμήμα της ΠΕ Δράμας απέκτησε ένα σαφή αναψυχικό ρόλο φαίνεται στη σύγκριση της εποχικότητας των αφίξεων μεταξύ των ετών 1996 και 2006. Πράγματι, όπως προκύπτει από το Γράφημα 4.5Γ-2, η σχετικά ομοιόμορφη ζήτηση για ξενοδοχειακές κλίνες καθ' όλη τη διάρκεια του έτους 1996 υποδηλώνει μια ζήτηση απαλλαγμένη από αναψυχικές δραστηριότητες: η ζήτηση αυτή προφανώς συνδέεται με άλλους λόγους επίσκεψης πέραν των καθαρά αναψυχικών όπως επαγγελματικοί ή επίσκεψης συγγενών. Αντίθετα, η εξέταση της εποχικότητας της ζήτησης κατά το έτος 2006 έδειξε περιόδους έξαρσης της ζήτησης: (α) κατά τη χειμερινή περίοδο (Δεκέμβριος - Μάρτιος), (β) την περίοδο του Απριλίου και (γ) την περίοδο Αυγούστου - Οκτωβρίου. Η πρώτη περίοδος συνδέεται σαφώς με τη δραστηριότητα της χιονοδρομίας, η δεύτερη με την περίοδο του Πάσχα ενώ η τρίτη αποτελεί μια ένδειξη του αυξανόμενου κύματος οικοτουριστών στην περιοχή (σημειώνεται ότι η πλειονότητα των ενεργητικών δραστηριοτήτων αναψυχής λαμβάνουν χώρα κατά την περίοδο του τέλους του καλοκαιριού και του φθινοπώρου). Η έξαρση που εμφανίζουν οι αφίξεις το Σεπτέμβριο μπορεί να συν - αποδίδεται και στη διεξαγωγή του Φεστιβάλ Ταινιών Μικρού Μήκους Δράμας κατά το μήνα αυτό, ένα γεγονός το οποίο οδηγεί σε διασπορά της τουριστικής κίνησης σε όλη την ΠΕ Δράμας λόγω της μεγάλης πληρότητας που εμφανίζουν τα ξενοδοχεία της πόλης της Δράμας.

Γράφημα 4.5Γ-1: Εξέλιξη αριθμού αφίξεων και διανυκτερεύσεων στο ορεινό τμήμα της ΠΕ Δράμας (1996 - 2006)

Πηγή: Αναπτυξιακή Δράμας

Γράφημα 4.5Γ-2: Σύγκριση εποχικότητας αφίξεων στο ορεινό τμήμα της ΠΕ Δράμας (έτη 1996 και 2006)

Πηγή: Αναπτυξιακή Δράμας

Τέλος, και σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουμε στη διάθεσή μας, η πλειοψηφία των τουριστών είναι Έλληνες με το ποσοστό των αλλοδαπών τουριστών να μην διαφοροποιείται σημαντικά από την περίοδο της «τουριστικής ανάπτυξης» και μετά.

Τα ανωτέρω δευτερογενή στοιχεία σε συνδυασμό με τα στοιχεία κάποιων πρωτογενών - εμπειρικών ερευνών βοηθούν προς την κατεύθυνση της καλύτερης κατανόησης της φύσης του τουρισμού αλλά και των ειδικότερων χαρακτηριστικών των τουριστών που επισκέπτονται την περιοχή του ορεινού τμήματος της ΠΕ Δράμας. Παρακάτω παραθέτουμε στοιχεία από τις εμπειρικές έρευνες των Thomaidis (2003), Απτόγλου (2007) και της εταιρείας ΑΤΛΑΝΤΙΣ (2007).

Η έρευνα του Thomaidis (2003), που εκτός των άλλων επιχείρησε να δώσει μια εικόνα του τουρίστα που επισκέπτονταν την περιοχή, έδειξε ότι η πλειονότητα των τουριστών ήταν Έλληνες που ταξίδευαν κυρίως από τα μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, είχαν ένα σχετικά υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο και εισόδημα και είχαν μάθει για την περιοχή από συγγενείς και φίλους. Ίσως λόγω του χαρακτήρα αυτού επέλεξαν (κατά τη διεξαγωγή της έρευνας) να επιδοθούν σε δραστηριότητες σχετικές με τη φύση (περπάτημα, περιήγηση στη φύση, κλπ.) ενώ θεωρούσαν - σε ένα βαθμό - τους εαυτούς τους «εξερευνητές». Η έρευνα επίσης έδειξε ότι η μορφή του τουρισμού στο ορεινό τμήμα της ΠΕ Δράμας πριν μια δεκαετία περίπου παρουσίαζε μια σχετικά μικρή διάρκεια παραμονής, έλλειψη σύνδεσης με τα τοπικά προϊόντα και τον πολιτισμό της περιοχής αλλά και ένα έντονο καταγεγραμμένο ενδιαφέρον για επιστροφή στην περιοχή. Οι κυριότεροι προορισμοί των τουριστών ήταν το Δάσος της Ελατίας, το Δάσος του Φρακτού, το Χιονοδρομικό Κέντρο Φαλακρού, κ.λπ.

Νεότερη έρευνα που εξέτασε ειδικά την ανάπτυξη του οικοτουρισμού στις περιοχές NATURA 2000 του Φρακτού και της Ελατίας (Απτόγλου, 2007) έδειξε ότι η πλειοψηφία των επισκεπτών το 2007 αποτελούνταν από άτομα με έντονη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και άρτια ενημέρωση σχετικά με τις περιοχές που επισκέπτονται, με βασικές πηγές πληροφόρησής τους το οικείο περιβάλλον (συγγενείς, φίλοι) και το έντυπο υλικό (βιβλία, τουριστικά φυλλάδια). Οι περισσότεροι, είχαν επισκεφθεί τους εν λόγω προορισμούς και στο παρελθόν (κυρίως οι ντόπιοι), ενώ εξέφρασαν τη σχετική ικανοποίησή τους, δηλώνοντας ότι θα επιθυμούσαν να επανέλθουν στις περιοχές αυτές και στο προσεχές μέλλον. Τα συμπεράσματα αυτά έρχονται σχεδόν σε πλήρη ταύτιση με αυτήν της προαναφερθείσας έρευνας (Thomaidis, 2003), δείχνοντας έτσι - κατά κάποιον τρόπο - και την «παγίωση» του προορισμού ως κατά βάση οικοτουριστικό.

Ενδιαφέροντα, ωστόσο, είναι τα ευρήματα του Απτόγλου (2007) αναφορικά με την πρόθεση επανεπίσκεψης στις περιοχές Ελατιάς και Φρακτού. Πολλοί ήταν αυτοί που, προκειμένου να επαναλάβαν την επίσκεψή τους, έθεσαν ως απαραίτητη προϋπόθεση τη βελτίωση των υπαρχουσών συνθηκών, υποδομών και υπηρεσιών που προσφέρονταν.

Με δεδομένο ότι οι συνθήκες επισκεψιμότητας δεν έχουν αλλάξει, αλλά και λαμβάνοντας υπόψη το σχετικά «παγιωμένο» προφίλ του τουρίστα στις περιοχές αυτές, εξάγεται το συμπέρασμα ότι η υποβοήθηση του οικότουρισμού με τη δημιουργία δημόσιων και ιδιωτικών υποδομών θα πρέπει να αποτελέσει αναπτυξιακή επιλογή για το ορεινό τμήμα της Δράμας.

Φύση και χωροθέτηση επιχειρήσεων τριτογενούς τομέα

Όπως είδαμε και προηγουμένως, ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά του ορεινού τμήματος της ΠΕ Δράμας είναι η σταδιακή λεγόμενη τριτογενοποίηση (tertiarisation) της τοπικής οικονομίας, τουλάχιστον από άποψη απασχόλησης (σημ. δεν έχουμε στοιχεία παραγωγής όπως το ΑΕΠ για να κάνουμε μια περισσότερο εμπεριστατωμένη ανάλυση). Φυσικά, στην περιοχή παραμένει σχετικά υψηλό το ποσοστό των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα αλλά όχι τόσο υψηλό όσο σε άλλες περιοχές της ορεινής Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης. Η σταδιακή αυτή τριτογενοποίηση θα μπορούσαμε να πούμε ότι οφείλεται στη μετάβαση σε ένα άλλο παραγωγικό πρότυπο με βάση τις υπηρεσίες αλλά επίσης στα αρνητικά δημογραφικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού σε συνδυασμό με τη διάρθρωση της απασχόλησης και ειδικότερα στο γεγονός ότι η γεωργία σταδιακά εγκαταλείπεται από τους ηλικιωμένους.

Σε κάθε περίπτωση - και συνεκτιμώντας τα στοιχεία των ιδιωτικών επιχειρήσεων του δευτερογενούς τομέα - προκύπτει πως ο Δήμος Κάτω Νευροκοπίου αποτελεί ένα κέντρο οικονομικής δραστηριότητας στον τριτογενή τομέα, γεγονός που υποδηλώνει ένα σαφές προβάδισμά του αναφορικά με την προτεραιότητά του ως χώρος υλοποίησης ιδιωτικών επενδύσεων (βλ. Πίνακα 4.5Γ-3). Αντίθετα, εξαιρετικά περιορισμένη φαίνεται να είναι η οικονομική δραστηριότητα στην περιοχή παρέμβασης, δηλ. στον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας. Οι υπάρχουσες επιχειρήσεις αφορούν καφενεία, μικρές ταβέρνες και εστιατόρια, μικρά ξενοδοχεία, καταστήματα λιανικού εμπορίου, συνεργεία επισκευής αυτοκινήτων και γεωργικών μηχανημάτων, πρατηρίων υγρών καυσίμων, κ.λπ. Ειδικά ο ξενοδοχειακός κλάδος παρουσιάστηκε αναλυτικά παραπάνω.

Όπως και στην περίπτωση των ιδιωτικών επιχειρήσεων του δευτερογενούς τομέα, ο επικρατέστερος τύπος των επιχειρήσεων σύμφωνα με τα στοιχεία του Επιμελητηρίου Δράμας, φαίνεται να είναι αυτός της ατομικής πολύ μικρής επιχείρησης.

Επενδυτικό ενδιαφέρον στον τριτογενή τομέα

Ενδιαφέροντα είναι και τα αποτελέσματα της παράθεσης των ιδιωτικών επενδύσεων του τριτογενούς τομέα που συγχρηματοδοτήθηκαν από προγράμματα της Β και Γ Προγραμματικής Περιόδου. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 4.5Γ-4, αξιοσημείωτη ήταν η συμβολή του LEADER II (Β Προγραμματική Περίοδος) στην τόνωση της ξενοδοχειακής υποδομής και της υποδομής εστίασης στο ορεινό τμήμα της ΠΕ Δράμας με τη διάθεση Δημόσιας Δαπάνης ύψους 1.056.817,20€ σε ιδιώτες. Η κατανομή της Δημόσιας αυτής Δαπάνης ανά Δήμο παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.5Γ-5.

Η ανωτέρω στροφή στον τομέα των ξενοδοχειακών και των υποδομών εστίασης ενισχύθηκε περαιτέρω κατά την Γ Προγραμματική Περίοδο στο πλαίσιο της ΚΠ LEADER+ και των ΟΠΑΑΧ. Το γεγονός αυτό προκύπτει ξεκάθαρα από τους τίτλους των έργων τριτογενούς τομέα που επιδοτήθηκαν από τα προγράμματα αυτά αλλά και από τους προϋπολογισμούς τους (βλ. Πίνακα 4.5Γ-6).

Λόγω του χώρου εφαρμογής τους, τα ΟΠΑΑΧ είχαν τα πρωτεία όσον αφορά τη διατεθείσα Δημόσια Δαπάνη για ιδιωτικές επενδύσεις του τριτογενούς τομέα (βλ. Πίνακα 4.5Γ-7).

4.6 Κοινωνική οργάνωση

Στην παρούσα ενότητα θα αναφερθούμε στην κοινωνική οργάνωση των οικισμών της περιοχής παρέμβασης και ειδικά σε ότι αφορά στην υποδομή στους τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας, της κοινωνικής μέριμνας, του αθλητισμού και του πολιτισμού. Τα στοιχεία που παρουσιάζονται προέρχονται κυρίως από την έρευνα με που διεξήχθη με πρότυπα ερωτηματολόγια στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Σχεδίου για το ΟΠΒΑΟΡ και δευτερογενή στοιχεία από παλιές μελέτες όπως τα Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα (ΤΑΠ) των Δήμων.

Εκπαίδευση

Είναι λογικό ότι η υποδομή της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αντικατοπτρίζουν άμεσα τα δημογραφικά δεδομένα μιας περιοχής. Υπό την έννοια

αυτή, θα πρέπει να αναμένουμε μια σαφή υστέρηση του υπό εξέταση χώρου. Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι στο ίδιο χώρο αλλά και σε όλο το ορεινό τμήμα της ΠΕ Δράμας δεν υπάρχει καμία υποδομή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ούτε θεσμοθετημένης βοηθητικής) πάρα το γεγονός ότι στην πόλη της Δράμας υπάρχουν τμήματα του ΤΕΙ ΑΜΘ με ένα από τα τμήματα να είναι αυτό της Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος, δηλαδή ένα τμήμα του οποίου το γνωστικό αντικείμενο έχει άμεση σχέση με την περιοχή παρέμβασης.

Ειδικότερα, και αναφορικά με την υποδομή εκπαίδευσης, αναφέρεται ότι δεν υπάρχει καμία. Αυτό είναι ένα σαφές αποτέλεσμα της πληθυσμιακής υποβάθμισης της περιοχής αφού σύμφωνα με τη ΤΕΔΚ (2001γ) μέχρι και το σχολικό έτος 1997 - 1998 στο Σιδηρόνερο λειτουργούσε Δημοτικό Σχολείο με 4 μαθητές, οι οποίοι κάλυπταν 3 τάξεις και δίδασκε ένας δάσκαλος. Έκτοτε δεν υπάρχουν λειτουργούσες υποδομές στην εκπαίδευση.

Στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα μπορούσε να αναφερθεί - ως άτυπη βοηθητική χρήση - η εποχιακή παραχώρηση μέρους του Δασικού Χωριού Ελατιάς στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, για πρακτική εξάσκηση των φοιτητών του τμήματος Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων της Ορεσιτιάδας.

Υγεία

Η υποδομή υγείας αποτελεί μια από τις σημαντικότερες συνιστώσες της ποιότητας ζωής των κατοίκων μιας περιοχής αλλά και μια απαραίτητη προϋπόθεση για τη στροφή της προς τον τουρισμό.

Αναφορικά με την ειδικότερη κατάσταση της υποδομής υγείας στο τμήμα του Δήμου Δράμας, αυτή μπορεί να χαρακτηριστεί ως γενικά ικανοποιητική και επαρκής. Φυσικά, θα πρέπει να κριθεί ως ικανοποιητική για το επίπεδο για το οποίο σχεδιάστηκε, δηλαδή αυτό της αντιμετώπισης έκτακτων περιστατικών, της συνταγογράφησης και της τακτικής παρακολούθησης της υγείας των ηλικιωμένων κατοίκων των ορεινών οικισμών. Σύμφωνα με στοιχεία που συλλέχθηκαν, στον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας, 9 από τους 10 οικισμούς διαθέτουν αγροτικό ιατρείο (συγκεκριμένα δεν διαθέτει ιατρείο ο οικισμός του Πολύκαρπου). Τα ιατρεία αυτά επισκέπτεται κάποιος ιατρός μία με δυο φορές την εβδομάδα.

Κοινωνική μέριμνα

Δεν υπάρχει καμία υποδομή κοινωνικής μέριμνας στην υπό εξέταση περιοχή παρέμβασης.

Αθλητισμός

Αν και στο ΤΑΠ της πρώην Κοινότητας Σιδηρονέρου (ΤΕΔΚ, 2001γ) αναφέρεται ότι στην περιοχή υπάρχει γήπεδο ποδοσφαίρου, κατάλληλα διαμορφωμένο, στην πρωτογενή έρευνά μας δεν καταγράφηκε καμία υποδομή αθλητισμού για το τμήμα του Δήμου Δράμας.

Πολιτισμός

Πολιτιστικός σύλλογος υπάρχει σε κάθε οικισμό του τμήματος της ΠΕ Δράμας, ανεξαρτήτως μεγέθους. Σε κάθε περίπτωση όμως, στις μικρές αυτές κοινότητες, οι σύλλογοι αυτοί είναι πολύ μικροί σε μέγεθος, ενεργοποιούνται μόνο κατά τη διάρκεια συγκεκριμένων θρησκευτικών εκδηλώσεων (συνήθως μια ή δυο φορές το χρόνο) και δεν έχουν κάποια ιδιόκτητη υποδομή.

4.7 Τεχνικές υποδομές

Στην παρούσα ενότητα θα αναφερθούμε στα ζητήματα των τεχνικών υποδομών της περιοχής παρέμβασης, με απώτερο σκοπό την κατανόηση της υφιστάμενης κατάστασης και των δυνατοτήτων ενίσχυσης της υποδομής και ειδικότερα την ενίσχυση της τοπικής οικονομικής βάσης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Οδικό δίκτυο - συγκοινωνίες

Σε ότι αφορά το τμήμα της ΠΕ Δράμας αναφέρεται ότι το οδικό δίκτυο είναι κυρίως επαρχιακό και σε πολλά σημεία ανεπαρκές, ιδιαίτερα στα ορεινά σημεία (κατολισθήσεις, διαβρώσεις, λακκούβες). Οι χωματόδρομοι απαντώνται συχνά στις δασικές περιοχές και οι διαδικασίες βελτίωσης της υπάρχουσας κατάστασης είναι απαραίτητες ιδιαίτερα στα τμήματα που απέχουν από τους βασικούς οδικούς άξονες.

Δρομολόγια του ΚΤΕΛ από Δράμα προς Σιδηρόνερο εκτελούνται μόνο μια φορά την εβδομάδα. Τη θερινή περίοδο δύναται το λεωφορείο να φτάνει μέχρι και τη Σκαλωτή.

Ενέργεια - τηλεπικοινωνίες

Σε ότι αφορά το θέμα την ενέργειας στο τμήμα της ΠΕ Δράμας και πιο συγκεκριμένα του ηλεκτρισμού υπάρχει πλήρης κάλυψη σε ολόκληρο την ΠΕ Δράμας με εναέριο δίκτυο. Η μεγαλύτερη κατανάλωση πραγματοποιείται από τη βιομηχανική χρήση και έπεται η οικιακή και εμπορική. Προβληματική είναι και η κάλυψη των δικτύων κινητής τηλεφωνίας στις περιοχές που υπάρχουν έντονες μεταβολές του ανάγλυφου.

Μεγάλο είναι και το ενδιαφέρον για την κατασκευή πληθώρας μικρότερων φραγμάτων (στην κατηγορία «Μικρά Υδροηλεκτρικά») από άλλους ιδιώτες, όπως ενδεικτικά παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.7-1 που αφορά το αρχείο θετικών γνωμοδοτήσεων της ΡΑΕ για εγκαταστάσεις ΑΠΕ μέχρι 30-11-2009 εντός του ΕΠΟΡ.

Στο τμήμα της επικοινωνίας, σχεδόν όλοι οι Δήμοι του τμήματος της ΠΕ Δράμας εξυπηρετούνται από το τηλεπικοινωνιακό δίκτυο του ΟΤΕ. Οι ορεινές περιοχές τροφοδοτούνται από Συνδρομητικά Αγροτικά Ραδιοσυστήματα. Εξάιρεση αποτελούν τα ευρυζωνικά δίκτυα, τα οποία απουσιάζουν από τις ορεινές περιοχές ή είναι πολύ μικρής ταχύτητας (μέχρι 2Mbps). Η σύγχρονη τεχνολογία προσφέρει πλέον ουσιαστική βοήθεια στην άρση της απομόνωσης μέσω της τηλεματικής - σύγχρονων επικοινωνιών και είναι καθοριστικός πλέον παράγοντας για τη γενικότερη βελτίωση της ζωής των κατοίκων.

Διαχείριση απορριμμάτων

Αναφορικά με το σύνολο του ορεινού τμήματος της ΠΕ Δράμας, και σύμφωνα με τα στοιχεία του Επιχειρησιακού Σχεδίου του ΟΠΒΑΟΡ, προκύπτει πως η διάθεση των απορριμμάτων μέχρι πρόσφατα γινόταν για τον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας σε ΧΑΔΑ στην περιοχή των Ταξιαρχών.

Ειδικότερα για τη διάθεση των απορριμμάτων και στο μεσοδιάστημα μεταξύ της συμπλήρωσης του εν λόγω ερωτηματολογίου και της συγγραφής του παρόντος έλαβαν χώρα οι κάτωθι εξελίξεις, που εν μέρει πηγάζουν και από τον περιφερειακό σχεδιασμό για τη διαχείριση των απορριμμάτων:

- Μέχρι και την εφαρμογή του περιφερειακού σχεδιασμού για τη διαχείριση των απορριμμάτων (ΠΕΣΔΑ, 2009) θα συνεχίσουν να λειτουργούν σε επίπεδο ΠΕ Δράμας οι ΧΑΔΑ Προσοτσάνης και Ταξιαρχών.
- Σε χώρο πλησίον του ΧΑΔΑ Ταξιαρχών (στο Σταθμό Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων και Διαλογής Ανακυκλώσιμων Υλικών - ΣΜΑ - ΚΔΑΥ) θα λειτουργήσει ένα σύστημα προ-επεξεργασίας - κομποστοποίησης και δεματοποίησης απορριμμάτων έτσι ώστε να επιτευχθεί η αξιοποίηση αλλά και η μείωση του όγκου των απορριμμάτων.

Η αποκομιδή των απορριμμάτων σε όλο το ορεινό τμήμα γίνεται μία φορά την εβδομάδα για τους περισσότερους οικισμούς.

Σε έναν οικισμό στην περιοχή παρέμβασης (Καλλίκαρπος) δεν γίνεται αποκομιδή των απορριμμάτων και οι κάτοικοι τα μεταφέρουν από μόνοι τους στους πλησιέστερους οικισμούς.

Ύδρευση - υποδομή αντιπλημμυρικής προστασίας

Αναφορικά με τα σημεία υδροληψίας των ορεινών οικισμών της ΠΕ Δράμας προκύπτει πως η υδροδότηση των τελευταίων γίνεται κατά βάση από πηγές. Σε αυτό το σημείο επισημαίνεται πάντως ότι σύμφωνα με παλαιότερη έρευνα, η προστασία των σημείων υδροληψίας σε όλο το ορεινό τμήμα της ΠΕ Δράμας θεωρήθηκε ανεπαρκής.

Ειδικότερα προβλήματα που καταγράφηκαν στον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας, εν προκειμένω, είναι:

- η μέτρια κατάσταση του εξωτερικού δικτύου ύδρευσης του οικισμού Σιδηρονέρου,
- η μέτρια ποιότητα του δικτύου ύδρευσης στο Μακρυπλάγι.

Αποχέτευση - διαχείριση λυμάτων

Στον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας, κανένας οικισμός δεν διαθέτει αποχετευτικό δίκτυο πέραν του Λιβαδερού, δίκτυο το οποίο κατασκευάστηκε με πρωτοβουλία των κατοίκων του. Σε όλους τους οικισμούς πέραν της ΤΚ Λιβαδερού η διάθεση των υγρών αστικών λυμάτων γίνεται σε σηπτικούς βόθρους.

4.8 Διάρθρωση οικιστικού δικτύου

Στο παρελθόν, η ορεινή ενδοχώρα (και η περιοχή παρέμβασης αντίστοιχα) διέθετε ένα ιδιαίτερα πυκνό δίκτυο μικρών οικισμών που έχουν σήμερα εγκαταλειφθεί (βλ. ενδεικτικά τον Πίνακα 4.8-1). Το γεγονός της εγκατάλειψης και της ολοσχερούς διαφοροποίησης του δικτύου των ορεινών οικισμών είναι ένα στοιχείο που συνδέεται τόσο με την εξέλιξη του παραγωγικού προτύπου όσο και με μια σειρά ιστορικούς λόγους.

Σε ότι αφορά στον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας, και ειδικά στην τωρινή οικιστική του διάρθρωση, παρατηρούμε (βλ. Πίνακα 4.8-2) πως αυτό χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη μικρών οικισμών (κάτω των 200 κατοίκων). Πάνω (οριακά) από τους μισούς κατοίκους (53,64%) συγκεντρώνονται σε πολύ μικρούς οικισμούς (1 - 99 κατοίκων).

Ο οικισμός του Σιδηρονέρου, αν και έχει χαρακτηριστεί ως κέντρο ανάπτυξης της ορεινής περιοχής, εξαρτάται αποκλειστικά και μόνο από το αστικό κέντρο της Δράμας, ενώ δεν συνδέεται άμεσα με το έτερο κέντρο ανάπτυξης ορεινής περιοχής, και έδρα του Δήμου Παρανεστίου, το Παρανέστι.

Μία παράμετρος που σχετίζεται άμεσα με την εγκατάλειψη του ορεινού χώρου αλλά και με την πληθώρα των διοικητικών μεταβολών που έλαβαν χώρα κατά τις τελευταίες δεκαετίες είναι και η έλλειψη σαφούς γνώσης της ακριβούς έκτασης και κατάστασης της ακίνητης περιουσίας του Δήμου Δράμας στον ορεινό χώρο. Πράγματι, και ελλείψει κτηματολογίου, ο ακριβής αριθμός των γηπέδων, ο χαρακτήρας τους (π.χ. χερσολίβαδα, δάση, κλ.π.) και τυχόν μεταβολές αυτών των εκτάσεων είναι -σε μεγάλο βαθμό- άγνωστα.

4.9 Πολιτιστικό περιβάλλον

Ιδιαίτερα αξιόλογο χαρακτηρίζεται το πολιτιστικό κεφάλαιο του ορεινού τμήματος της ΠΕ Δράμας λόγω του γεγονότος ότι σε αυτό εμφανίζονται στοιχεία της αρχαίας και μεταγενέστερης ιστορίας των πληθυσμών που είτε είναι αυτόχθονες είτε μετοίκησαν στην περιοχή μετά την ανταλλαγή πληθυσμών τον προηγούμενο αιώνα. Εκφράσεις αυτού του έντονου και πολυσχιδούς τοπικού πολιτιστικού στοιχείου αποτελούν: (α) τα μνημεία της υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς και, (β) η άυλη πολιτιστική κληρονομιά με τις πολιτιστικές εκδηλώσεις, τη μουσική, την τοπική κουζίνα καθώς και μια πληθώρα άλλων στοιχείων που συνθέταν και συνθέτουν την καθημερινότητα των κατοίκων.

Και οι δυο αυτές συνιστώσες του πολιτιστικού κεφαλαίου της περιοχής παρέμβασης εμφανίζονται εξαιρετικά περιορισμένες στον ειδικότερο ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας λόγω της απομύζησης του από το ανθρώπινο κεφάλαιο που δραστηριοποιούνταν σε αυτό. Εντούτοις, σημαντικά μπορεί να είναι τα πολιτιστικά εκείνα «αποθέματα» που συνδέονται με τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον και την καθημερινή του περιπέτεια σε αυτό.

Σχετικά με την άυλη πολιτιστική κληρονομιά στο ορεινό τμήμα της ΠΕ Δράμας, θα πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή έχει επηρεαστεί αποφασιστικά από την ιστορία των μετακινήσεων και ανακατατάξεων των πληθυσμών. Πράγματι,

«το πολιτισμικό προφίλ της Δράμας είναι ένα μωσαϊκό διαφορετικών χαρακτηριστικών που έχουν παραμείνει ασυναίρετα στην πορεία του χρόνου: το [γηνγενές πολιτισμικό υπόβαθρο], με την πολυτυπία και τη θαλερότητα των εθιμικών του δρωμένων, ήρθε να συμπληρώσει η πλούσια και εύρωστη ποντιακή πολιτισμική παράδοση, που και αυτή πλαισιώνεται από τους θησαυρούς της ακμαίας και αισθαντικής θρακικής κληρονομιάς, τους μυστηριακούς απόηχους του ξεριζωμένου μικρασιατικού κόσμου και τις σθεναρές εκδηλώσεις της διαχρονικής σαρακατσανέικης αυθεντικότητας» ΤΕΔΚ Ν. Δράμας (2009: 1).

Στο πλαίσιο αυτό, η άυλη πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής χαρακτηρίζεται από ποικιλία εκφράσεων και στοιχείων, γεγονός που δυνητικά θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος. Ιδιαίτερες εκφράσεις αυτού του πολυσχιδούς πολιτιστικού τοπίου είναι και οι αυθόρμητες (ή μη) αναβιώσεις παραδοσιακών δρώμενων και οι κοινωνικές εκδηλώσεις που σχετίζονται με τη θρησκεία (θρησκευτικά πανηγύρια), καθώς και οι εκδηλώσεις που έχουν ως θέμα τα τοπικά προϊόντα (Αικατερινίδης, 1997· ΤΕΔΚ Ν. Δράμας, 2009).

Οι κυριότερες των εκδηλώσεων καθώς και οι ημερομηνίες διεξαγωγής τους στο σύνολο του ορεινού τμήματος της ΠΕ Δράμας παρουσιάζονται στον Πίνακα 3.9-1. Με έντονη γραφή σημειώνεται το «Αντάμωμα των Σαρακατσάνων» στην περιοχή του Δασικού Χωριού Ελατιάς, το οποίο προσελκύει πληθώρα επισκεπτών και επιδέχεται εμπεριστατωμένης ερμηνείας.

4.10 Καταγραφή - αξιολόγηση των υπό παραχώρηση εγκαταστάσεων και γηπέδων

Αναλυτικά, και όπως φαίνεται στο Σκαρίφημα 4.10-1, οι υπό παραχώρηση εγκαταστάσεις και γήπεδα είναι οι κάτωθι:

- Έκταση 18.124,58 τ.μ. που περιλαμβάνει κτιριακές εγκαταστάσεις (Γήπεδο Β).
- Έκταση 5.258,69 τ.μ. που αφορά χώρο αθλοπαιδιών (Γήπεδο Γ).
- Έκταση 5.000,00 τ.μ. που αφορά χώρο αποθηκών, στάβλου και συνεργείου (Γήπεδο Δ).
- Έκταση 24.003,00 τ.μ. που αφορά γήπεδα όπου ασκούνται αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες (Γήπεδο Ε).

Ειδικά για τις κτιριακές εγκαταστάσεις (συνολικού εμβαδού 3.500,00 τ.μ.) στο Γήπεδο Β, αναφέρεται ότι αυτές περιλαμβάνουν τα κάτωθι κτίρια (βλ. Πίνακα 4.10-1 και Σκαρίφημα 4.10-2):

Πίνακας 4.10-1: Κτιριακές εγκαταστάσεις στο υπό παραχώρηση Γήπεδο Β του Δασικού Χωριού Ελατίας

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΡΟΦΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΜΒΑΔΟΝ (Τ.Μ.)	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ	ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
Κτίριο υπηρεσιών	1	Ισόγειο	166,76	Διοικητικές Υπηρεσίες	Καλή
Κτίριο 1	2	Ισόγειο	261,79	8 δωμάτια	Καλή
		Όροφος	261,79	8 δωμάτια	Καλή
Κτίριο 2	2	Ισόγειο	107,30	3 δωμάτια	Καλή
		Όροφος	107,30	3 δωμάτια	Καλή
Κτίριο 3	2	Ισόγειο	160,68	6 δωμάτια	Καλή
		Όροφος	160,68	6 δωμάτια	Καλή
Κτίριο 4	2	Ισόγειο	204,04	7 δωμάτια	Καλή
		Όροφος	204,04	7 δωμάτια	Καλή
Κτίριο 5	2	Ισόγειο	207,50	7 δωμάτια	Καλή
		Όροφος	207,50	7 δωμάτια	Καλή
Κτίριο 6	2	Υπόγειο	117,17	Υποσταθμός, Λεβητοστάσιο	
		Ισόγειο	117,17	4 δωμάτια	Καλή
		Όροφος	117,17	4 δωμάτια	Καλή
Κτίριο 7	2	Ισόγειο	157,49	5 δωμάτια	Καλή
		Όροφος	157,49	5 δωμάτια	Καλή
Εσπιατόριο	3	Υπόγειο		Λεβητοστάσιο	
		Ισόγειο	725,80	Εστίαση	Καλή
		Όροφος	177,89	Αίθουσα διαλέξεων	Καλή

Παρατηρήσεις:

(1) Τα κτίρια 2 και 3 επικοινωνούν μέσω του ορόφου

(2) Τα κτίρια 5 και 6 επικοινωνούν μέσω του ορόφου

Αναλυτικά τοπογραφικά σχέδια των υπό παραχώρηση γηπέδων και των κατόψεων των υπό παραχώρηση κτιρίων παρουσιάζονται στο Παράρτημα VII του παρόντος.

Σκαρίφημα 4.10-1: Υπό παραχώρηση εγκαταστάσεις και γήπεδα του Δασικού Χωριού Ελατιάς

Σκαρίφημα 4.10-2: Υπό παραχώρηση κτιριακές εγκαταστάσεις γηπέδου Β

Κατά την αυτοψία στις εγκαταστάσεις του δασικού χωριού διαπιστώθηκαν τα κάτωθι:

Κτιριακές εγκαταστάσεις

- Τα κτίρια, οπτικά, βρίσκονται σε καλή κατάσταση, τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά. Παρατηρήθηκαν φθορές σε μερικά WC (σπασμένα είδη υγιεινής), καθώς και βανδαλισμοί στους εσωτερικούς χώρους και στα καλύμματα φωτιστικών σωμάτων. Απαιτούνται εσωτερικοί και εξωτερικοί ελαιοχρωματισμοί.
- Οι στέγες είναι σε καλή κατάσταση. Πρόσφατα αντικαταστάθηκαν οι στέγες κάποιων κτιρίων.
- Το κέλυφος παρουσιάζει δικαιολογημένες φθορές, λόγω υγρασίας κυρίως, εύκολα επιδιορθώσιμες (τοπικές πτώσεις επιχρισμάτων, ρηγματώσεις, κ.α.).
- Τα εσωτερικά κουφώματα χρήζουν αντικαταστάσεως.
- Τα εξωτερικά κουφώματα χρήζουν αντικατάστασης ανάλογα με τον τρόπο αξιοποίησης.
- Τα δάπεδα χρήζουν αντικαταστάσεως ανάλογα με τον τρόπο αξιοποίησης.

ΗΜ εγκαταστάσεις

- Το κτίριο υπηρεσιών και τα κτίρια 1-8 θερμαίνονται από κεντρικό λεβητοστάσιο (στο υπόγειο του κτιρίου 6) με δύο λέβητες σε σειρά και μεγάλο δίκτυο σωληνώσεων (με διαρροές σύμφωνα με τα λεγόμενα υπαλλήλου του Δασαρχείου), που το καθιστούν δυσλειτουργικό τόσο όσον αφορά τους χρόνους απόκρισης θέρμανσης από τη στιγμή που τίθεται σε λειτουργία το σύστημα, όσο στον έλεγχό του (παντελής απουσία στοιχείων ελέγχου - αυτοματισμών και στο κόστος λειτουργίας. Το κόστος λειτουργίας επιβαρύνεται σημαντικά από την ποσότητα του θερμαντικού μέσου που πρέπει να θερμανθεί λόγω του μεγέθους των κεντρικών σωληνώσεων προσαγωγής και επιστροφής. Ο εσωτερικός σχεδιασμός του δικτύου θέρμανσης είναι απόλυτα ξεπερασμένος (καμία δυνατότητα εφαρμογής θερμοστατικού ελέγχου) λόγω της συνδεσμολογίας των θερμαντικών σωμάτων, τα οποία είναι σε μέτρια κατάσταση. Έχουν τοποθετηθεί υπεράριθμα σώματα στους κοινόχρηστους χώρους των κτιρίων (διάδρομοι), ενώ και μέσα στα δωμάτια το μέγεθός τους κρίνεται υπερβολικό για τις απαιτήσεις των χώρων. Προτείνεται ανεπιφύλακτα η κατάργηση του υφιστάμενου συστήματος θέρμανσης και η αντικατάστασή του με τοπικούς λέβητες σε κάθε κτίριο, τοποθετημένους σε χώρους κατάλληλους και σύμφωνους με τις προδιαγραφές (απαιτείται η θυσία κάποιων δωματίων), καθιστώντας οικονομικότερη τη

λειτουργία του μειώνοντας δραστικά την απαιτούμενη ποσότητα θερμαντικού μέσου, αλλά και παρέχοντας αυτονομία ώστε κάθε κτίριο να μπορεί να λειτουργήσει ανεξάρτητα. Αυτό βέβαια θα συμβεί ανάλογα και με τον τρόπο αξιοποίησης.

- Το εστιατόριο διαθέτει δικό του λεβητοστάσιο και σύστημα διανομής το οποίο βρίσκεται σε καλή κατάσταση και δεν κρίνεται απαραίτητη καμία παρέμβαση, παρά μόνο συντήρηση.
- Οι ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις βρίσκονται οπτικά σε καλή κατάσταση. Πίνακες και καλώδια δεν εμφανίζουν φθορές. Κρίνεται απαραίτητη η αντικατάσταση διακοπών ελέγχου φωτισμού, πριζών και φωτιστικών σωμάτων.
- Τα δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης φαίνονται σε καλή κατάσταση.
- Το δίκτυο πυρόσβεσης εμφανίζει διαρροές. Είναι γενικά σε καλή κατάσταση και με μικρές παρεμβάσεις θα λειτουργεί καλά.
- Σύμφωνα με τα λεγόμενα υπαλλήλου του Δασαρχείου, απαιτείται αντικατάσταση του μετασχηματιστή ηλεκτρικής ενέργειας που είναι τοποθετημένος στο υπόγειο του κτιρίου 6.
- Κρίνεται σκόπιμη η εγκατάσταση συστημάτων ΑΠΕ. Χρήση ΑΠΕ θα οδηγήσει είτε σε εξοικονόμηση ηλεκτρικής ενέργειας (φωτοβολταϊκά, μικρές ανεμογεννήτριες), είτε σε μείωση του κόστους θέρμανσης του νερού χρήσης (γίνεται αποκλειστικά με boiler συνδεδεμένου με το λέβητα), και των χώρων (με προθέρμανση του θερμαντικού μέσου πριν την είσοδο στο λέβητα). Αυτό θα επιτευχθεί με την τοποθέτηση ηλιακών. Η γεωθερμία κρίνεται ασύμφορη λόγω ακρίβειας και μεγάλων αναγκών σε γεωτρήσεις ή εκσκαφές (ανάλογα με το είδος της γεωθερμίας). Επίσης, δεν μπορούν να εφαρμοστούν εναλλακτικοί οικονομικοί τρόποι θέρμανσης (π.χ. αντλία θερμότητας), λόγω των ειδικών καιρικών συνθηκών στην περιοχή.

5 ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ

5.1 Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης

Το πλαίσιο καταγράφει και αξιολογεί τη θέση της Περιφέρειας στο διεθνή και ευρωπαϊκό χώρο, αξιολογεί τους παράγοντες που επηρεάζουν τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και διάρθρωση του χώρου της, εξετάζει τις χωρικές επιπτώσεις των ευρωπαϊκών και περιφερειακών πολιτικών και προγραμμάτων και προσδιορίζει τις βασικές προτεραιότητες για την ολοκληρωμένη και αειφόρο ανάπτυξη του χώρου στο επίπεδο της Περιφέρειας, με προοπτική δεκαπέντε (15) ετών, οι οποίες θα προωθούν την ισότιμη ένταξή της στον ευρύτερο διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο.

Σύμφωνα με το πλαίσιο, οι ορεινές περιοχές της Περιφέρειας καλύπτουν το 40% της συνολικής της έκτασης και η περιοχή παρέμβασης του επιχειρησιακού σχεδίου ανήκει εξ ολοκλήρου σε αυτή την κατηγορία και μάλιστα είναι οι επτά (7) από τους οκτώ (8) συνολικά ορεινούς ΟΤΑ της Περιφέρειας.

Στην ΠΕ Δράμας οι φθίνοντες οικισμοί της ορεινής περιοχής με κέντρο το Κάτω Νευροκόπι και κάποια μικρότερα κέντρα μεταξύ ΠΕ Ξάνθης και Κάτω Νευροκοπίου (Σταυρούπολη - Παρανέστι - Σιδηρόνερο) μπορούν να αποκτήσουν δυναμική με την αξιοποίηση της παρουσίας τεχνητών λιμνών στους Υ/Η σταθμούς της ΔΕΗ, την ορθολογική διαχείριση των παραγωγικών δασών και δασικών οικοσυστημάτων, την εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου της γεωργικής γης και των βοσκοτόπων.

Γενικότερα, ο ορεινός χώρος της Περιφέρειας περιλαμβάνει αξιόλογους φυσικούς και ιστορικούς πόρους που μπορούν να ενταχθούν σε συστήματα χωρικών συνόλων, δικτύων και διαδρομών, προωθώντας ένα πρότυπο ποιοτικού και ήπιου τουρισμού, με έμφαση στον αγροτουρισμό και τον οικοτουρισμό και την παραγωγή και προβολή των τοπικών προϊόντων.

Σύμφωνα με την πρόταση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας ΑΜΘ, η διάρθρωση του οικιστικού δικτύου για την ορεινή περιοχή της Περιφέρειας ΑΜΘ είναι η ακόλουθη:

- Κέντρα ενίσχυσης αξόνων

Κατηγορία όπου ανήκουν οι οικισμοί 3^{ου} επιπέδου, ο ρόλος των οποίων υπερκαλύπτει το επίπεδο της γενικής κατάταξης, καθώς στηρίζεται σε αναπτυξιακές

επιλογές υπερτοπικής και ευρύτερης σημασίας με μέγεθος πληθυσμού 10.000-25.000 κάτοικοι.

- **Τοπικά αναπτυξιακά κέντρα**

Οικισμοί 3^{ου} επιπέδου που δεν εντάχθηκαν στην προηγούμενη κατηγορία και πρόκειται για παραδοσιακά κέντρα του αγροτικού χώρου με δυνατότητες ενίσχυσης, ανάλογα με τις προοπτικές ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής.

- **Λοιποί οικισμοί με ιδιαίτερο ρόλο**

Οικισμοί 4^{ου} και 5^{ου} επιπέδου, οι οποίοι πρέπει να οργανωθούν με βάση τα τοπικά αναπτυξιακά κέντρα αφού αξιολογηθούν σύμφωνα με τη θέση, το χαρακτήρα και τη βιωσιμότητά τους. **Εδώ εντάσσεται και το Σιδηρόνερο, το οποίο ορίζεται ως κέντρο ανάπτυξης ορεινών περιοχών.**

Πίνακας 5.1-1: Χαρακτηρισμός οικισμών ορεινής περιοχής ΠΕ Δράμας με βάση το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης

ΠΕ	ΚΕΝΤΡΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΑΞΙΩΝ	ΤΟΠΙΚΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΚΕΝΤΡΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ	ΧΕΡΣΑΙΟΣ ΜΕΘΟΡΙΑΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ
Δράμας	Κάτω Νευροκόπι (Ενδιάμεσος σταθμός εμπορικής δραστηριότητας και διασυνοριακής συνεργασίας)		Παγονέρι Περιθώριο	Ποταμοί Σιδηρόνερο Παρανέστι κατά μήκος του ορεινού άξονα Ξάνθη - Κάτω Νευροκόπι	Εξοχή - πύλη στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα

Πηγή: Απόφαση Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ 29310/2003 (ΦΕΚ1471/9-10-2003)

Όσον αφορά την ενδοπεριφερειακή διοικητική οργάνωση με βάση το ρόλο που έχει περιγραφεί παραπάνω απαιτούνται οι εξής διοικητικές και κοινωνικές υποδομές που θα πρέπει να ενισχυθούν ή να δημιουργηθούν αν δεν υπάρχουν για το Κάτω Νευροκόπι (Κέντρο Ενίσχυσης Αξιών):

- Περιφερειακές υπηρεσίες
- Υπηρεσίες διασυνοριακής συνεργασίας
- Παραγωγικές δραστηριότητες
- Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών
- Κέντρο Υγείας
- Δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Οι βασικές κατευθύνσεις για την ανάπτυξη του ορεινού όγκου που προτείνονται είναι:

- Ήπια ανάπτυξη των οικισμών.
- Οριοθέτηση οικισμών.
- ΣΧΟΟΑΠ.
- Οριοθέτηση και προστασία δασών, δασικών εκτάσεων, γεωργικής γης, βοσκοτόπων και λατομικών περιοχών.
- Ήπιος τουρισμός.
- Οργάνωση ορεινών διαδρομών οικότουρισμού για αυτοκίνητα και πεζούς.
- Προώθηση τοπικών προϊόντων.

Οι κατευθύνσεις αυτές μπορούν να διευρύνουν τις δυνατότητες συμπληρωματικής απασχόλησης με στόχο τη συγκράτηση του πληθυσμού των ορεινών περιοχών, διαφυλάσσοντας ταυτόχρονα την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

5.2 Πλαίσιο προστασίας του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 40379/01-10-2009 οι χερσαίες και υδάτινες περιοχές της Οροσειράς Ροδόπης θεσμοθετούνται ως «Εθνικό Πάρκο Οροσειράς Ροδόπης» (ΕΠΟΡ) και καλύπτει στο σύνολό του μία έκταση 1,7 εκατομμυρίων στρεμμάτων, στην οποία με την ΚΥΑ προβλέπονται περιορισμοί σε ορισμένες δραστηριότητες και χρήσεις.

Η συγκεκριμένη έκταση αποτελεί ένα συνολικό βιότοπο διεθνούς σημασίας και ενδιαφέροντος στον οποίο ενδημούν και αναπαράγονται πολλά και σημαντικά είδη χλωρίδας, πανίδας και ορνιθοπανίδας.

Σκοπός της ΚΥΑ είναι η προστασία, βελτίωση, διατήρηση διαχείριση και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος της Οροσειράς Ροδόπης, καθώς επίσης και των αρχαιολογικών, ιστορικών, πολιτιστικών και αισθητικών στοιχείων της περιοχής.

Τα χαρακτηριστικά του ΕΠΟΡ είναι:

- Οι υδάτινες και χερσαίες περιοχές τού Ορεινού Όγκου Ροδόπης που βρίσκονται εκτός των ορίων των εγκεκριμένων Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων και εκτός των ορίων των οριοθετημένων οικισμών κάτω των 2000 κατοίκων των Δήμων Παρανεστίου, Κάτω Νευροκοπίου και των ΔΕ Σιδηρονέρου (Δήμος Δράμας) και Σταυρούπολης (Δήμος Ξάνθης).

- Συνολική έκταση 1.732 χιλιάδες στρέμματα
- Η περιοχή χωρίζεται σε (2) δύο χωρικές ενότητες: Χωρική Ενότητα I (Κύρια έκταση του Εθνικού Πάρκου) και Χωρική Ενότητα II (Περιφερειακή Έκταση του Εθνικού Πάρκου) που περιλαμβάνουν (4) τέσσερις κατηγορίες ζωνών προστασίας, στις οποίες ορίζονται ρητά και περιοριστικά οι επιτρεπόμενες χρήσεις και δραστηριότητες.

Οι ζώνες που οριοθετούνται είναι (βλ. Χάρτη 2B):

- Ζώνες Α (Α1, Α2, Α3), Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης
- Ζώνες Β (Β1, Β2, Β3, Β4, Β5, Β6, Β7), Περιοχές Προστασίας της Φύσης
- Ζώνες Γ (Γ1, Γ2, Γ3, Γ4, Γ5, Γ6-Α), Περιοχές Ειδικής Διαχείρισης και Αειφορικής Χρήσης και Ανάπτυξης

Οι χωρικές ενότητες είναι:

1. Χωρική Ενότητα I (Κύρια Έκταση του Εθνικού Πάρκου) που περιλαμβάνει:
 - τις Ζώνες Α1, Α2, Α3 (Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης).
 - τις Ζώνες Β1, Β2, Β3, Β4, Β5, Β6, Β7 (Περιοχές Προστασίας της Φύσης).
 - τις Ζώνες Γ1, Γ2, Γ5 (Περιοχές Ειδικής Διαχείρισης) και Γ6-Α (Περιοχή Ειδικής Διαχείρισης Συνδετικών Εκτάσεων του Εθνικού Δρυμού που περιλαμβάνει έκταση που εξασφαλίζει χωρική συνέχεια μεταξύ των παραπάνω περιοχών).
2. Χωρική Ενότητα II (Περιφερειακή Έκταση του Εθνικού Πάρκου) που περιλαμβάνει όλες τις υπόλοιπες περιοχές, δηλαδή τις Ζώνες Γ3, Γ4 (Περιοχές Ειδικής Διαχείρισης) και το υπόλοιπο -μεγαλύτερο- τμήμα της Ζώνης Γ6 (Γ6-Β, Περιοχή Αειφορικής Χρήσης και Ανάπτυξης που περιλαμβάνει τις εκτάσεις που περιέχονται στο ΕΠΟΡ και δεν εντάσσονται στις προαναφερόμενες ζώνες).

Όσον αφορά τις δραστηριότητες και τις επιτρεπόμενες δράσεις, στο σύνολο της έκτασης του Εθνικού Πάρκου επιτρέπεται:

- Η επιστημονική έρευνα που σχετίζεται με την παρακολούθηση βιοτικών και αβιοτικών παραμέτρων, καθώς και αρχαιολογικών, ιστορικών, πολιτιστικών και κοινωνικών στοιχείων και που διεξάγεται από νομικά ή φυσικά πρόσωπα τα οποία διαθέτουν τις απαραίτητες άδειες από τους κατά περίπτωση αρμόδιους φορείς και από το Φορέα Διαχείρισης του ΕΠΟΡ
- Τα απαραίτητα έργα - ενέργειες - λειτουργίες που προβλέπονται από το πενταετές Σχέδιο Διαχείρισης του ΕΠΟΡ για την προστασία, διατήρηση και

αναβάθμιση των προστατευόμενων αντικειμένων και που πραγματοποιούνται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

- Η συντήρηση, επισκευή - αναστήλωση, αξιοποίηση και ανάδειξη μνημείων, κτισμάτων, αρχαιολογικών και πολιτισμικών χώρων που βρίσκονται εντός των ζωνών προστασίας του ΕΠΟΡ, καθώς και η αρχαιολογική έρευνα εφόσον έχει εκδοθεί η απαραίτητη άδεια.
- Η φύλαξη - επόπτευση του ΕΠΟΡ όλης της περιοχής βάσει της κείμενης νομοθεσίας και του πενταετούς Σχεδίου Διαχείρισης και του Κανονισμού Λειτουργίας του ΕΠΟΡ.

Οι επιτρεπόμενες χρήσεις ανά ζώνη είναι:

Στο σύνολο των Ζωνών Α1, Α2 και Α3 (Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης) επιτρέπεται σύμφωνα με όρους και προϋποθέσεις η επιστημονική έρευνα, οι διαχειριστικές δράσεις, η συντήρηση - αξιοποίηση αρχαιολογικών χώρων και η αρχαιολογική έρευνα, η φύλαξη - επόπτευση.

Στο σύνολο των Ζωνών Β1 έως και Β7 (Περιοχές Προστασίας της Φύσης) επιτρέπεται σύμφωνα με όρους και προϋποθέσεις η επιστημονική έρευνα, οι διαχειριστικές δράσεις, η φύλαξη - επόπτευση, η επίσκεψη της περιοχής με σκοπό την περιήγηση, εκπαίδευση και παρατήρηση της φύσης, η δημιουργία ελαφράς υποδομής, μικρής κλίμακας, προσαρμοσμένης στη φυσιογνωμία της περιοχής, τα έργα συντήρησης, βελτίωσης και συμπλήρωσης των υφιστάμενων δικτύων και υποδομών που εξυπηρετούν τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες, η καλλιέργεια των δασικών συστάδων βάσει του υφιστάμενου δασικού διαχειριστικού σχεδίου για λόγους αναβάθμισης και προστασίας των οικοσυστημάτων, η διάνοιξη των οδικών αξόνων Ξάνθης - Βουλγαρίας και Παρανεστίου - Βουλγαρίας, εφόσον ισχύουν οι περιβαλλοντικοί όροι.

Στο σύνολο των Ζωνών Γ1, Γ2, Γ3, Γ5, Γ6-Α (Περιοχές Ειδικής Διαχείρισης) επιτρέπεται σύμφωνα με όρους και προϋποθέσεις η επιστημονική έρευνα και η εκπαίδευση, οι διαχειριστικές δράσεις, η φύλαξη - επόπτευση, η επίσκεψη της περιοχής με σκοπό την περιήγηση, εκπαίδευση και παρατήρηση της φύσης, η δημιουργία ελαφράς υποδομής μικρής κλίμακας προσαρμοσμένης στη φυσιογνωμία της περιοχής, τα έργα συντήρησης, βελτίωσης και συμπλήρωσης των υφιστάμενων δικτύων και υποδομών που εξυπηρετούν τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες, η κτηνοτροφία - βόσκηση σε εκτατική μορφή με παραδοσιακές μεθόδους σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, η συντήρηση - αξιοποίηση αρχαιολογικών χώρων και η αρχαιολογική έρευνα, η θήρα βάσει ειδικών προϋποθέσεων, η εκμετάλλευση του

δασικού πλούτου βάσει ειδικών προϋποθέσεων, η γεωργία στις νομίμως υφιστάμενες καλλιεργούμενες εκτάσεις, η μελισσοκομία και η συλλογή φύλλων, καρπών και κλάδων βάσει ειδικών προϋποθέσεων.

Στην Ζώνη Γ4 (Περιοχή Ειδικής Διαχείρισης Νέστου) επιτρέπεται μεταξύ άλλων και σύμφωνα με όρους και προϋποθέσεις η γεωργία και τα έργα αναδασμού στις νομίμως υφιστάμενες καλλιεργούμενες εκτάσεις, η αλιεία, η μελισσοκομία και η λειτουργία του φράγματος Τεμένους και της σχετικής με αυτό υποδομής.

Στην Ζώνη Γ6 (Περιοχή Αειφορικής Χρήσης και Ανάπτυξης) επιτρέπεται μεταξύ άλλων και σύμφωνα με όρους και προϋποθέσεις η γεωργία και τα έργα αναδασμού στις νομίμως υφιστάμενες καλλιεργούμενες εκτάσεις, η βόσκηση και η λειτουργία κτηνοτροφικών μονάδων, η λειτουργία εκτροφείων ζώων στα πλαίσια της διατήρησης της βιοποικιλότητας, η μελισσοκομία, η υλοτομία - δασική εκμετάλλευση, η κατασκευή κτηρίων και υποδομών κοινής ωφέλειας που αφορούν την περιθαλψη, την εκπαίδευση και τον αθλητισμό, η κατασκευή έργων υδροληψίας και εναλλακτικών μορφών ενέργειας, η κατασκευή τουριστικών υποδομών μικρής κλίμακας, ο ιαματικός τουρισμός στην περιοχή Πηγών Θερμών και σε ακτίνα έως 1.000 μέτρα από τις πηγές.

Γενικότερα σε ολόκληρη την έκταση του ΕΠΟΡ:

- Η κάθε είδους επιτρεπόμενη δραστηριότητα έχει ως γνώμονα την εξασφάλιση της αειφορίας των φυσικών πόρων.
- Οι επιτρεπόμενες δραστηριότητες ασκούνται σύμφωνα με τους όρους και περιορισμούς που στη συνέχεια περιγράφονται ανά δραστηριότητα εκτός και αν κατά περίπτωση διαφορετικά αναφέρεται.
- Στα τμήματα των ζωνών προστασίας που συμπίπτουν με τις θεσμοθετημένες περιοχές των καταφυγίων άγριας ζωής «Δάσους Παρανεστίου», «Αετοράχης», «Τσανάκ Ντερέ», «Γέρακα - Ωραίου», «Δασικού Συμπλέγματος Καρυοφύτου» δεν επιτρέπεται η κοπή και συλλογή ειδών άγριας ζωής (χλωρίδα - πανίδα) εκτός των περιπτώσεων που η κοπή και συλλογή ειδών αφορά δραστηριότητες για επιστημονική Έρευνα ή διαχειριστικές Δράσεις.
- Δεν επιτρέπονται τα έργα και δραστηριότητες της 1^{ης} υποκατηγορίας της Α κατηγορίας της υπ' αρ. 15393/2332 ΚΥΑ (ΦΕΚ1022 Β/5.8.02).

Ειδικά για την έκταση του ΕΠΟΡ εντός της ορεινής περιοχής του Δήμου Δράμας επισημαίνεται ότι:

- Ένα εξαιρετικά μικρό τμήμα της ΤΚ Μακρυπλαγίου (στα όρια της με την ΤΚ

Λιβαδερού και ΤΚ Παρανεστίου) αποτελεί τμήμα του ΕΠΟΡ (Ζώνη Γ4).

- Το μισό σχεδόν της έκτασης της ΤΚ Λιβαδερού αποτελεί τμήμα του ΕΠΟΡ (Ζώνες Γ3 και Γ4). Στην ίδια ΤΚ τοποθετείται επίσης και μεγάλο τμήμα της σημαντικής περιοχής NATURA 2000 «Κορυφές Όρους Φαλακρό».
- Το σύνολο της έκτασης της ΤΚ Σκαλωτής βρίσκεται αποτελεί τμήμα του ΕΠΟΡ, με το μεγαλύτερο εξ' αυτού να ανήκει στη Ζώνη Γ6-B και σημειακά να καταλαμβάνει τμήματα των Ζωνών Β4-Β5 και Β3.
- Η ΤΚ Σιδηρονέρου είναι η πλέον σημαντική σε ότι αφορά την έκταση και την ποικιλία των προστατευόμενων περιοχών. Το σύνολό της ΤΚ αποτελεί τμήμα του ΕΠΟΡ Ειδικότερα, σε αυτήν απαντώνται τμήματα των Ζωνών Β4, Β5, Β6, Β7, Γ2, Γ4, Γ6Α και Γ6Β.

Ειδικά σε ότι αφορά τις υπό παραχώρηση εγκαταστάσεις του «Δασικού Χωριού Ελατιάς» αλλά και των δορυφορικών γηπέδων (βλ. Εισαγωγή), επισημαίνεται ότι προ της υποβολής του αιτήματος, ο ανάδοχος είχε αλληλογραφία με το Φορέα Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης της ακριβούς ζώνης προστασίας στην οποία τοποθετούνται τα εν λόγω γήπεδα (βλ. Παράρτημα Ι). **Έπειτα από έγγραφη επικοινωνία προέκυψε πως τα εν λόγω ακίνητα βρίσκονται εντός της ζώνης Γ2 του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης όπου απαγορεύεται η ίδρυση τουριστικών καταλυμάτων.**

Αυταπόδεικτα, προέκυψε η ανάγκη τροποποίησης του υπάρχοντος σχεδίου (και υπό ψήφιση) Προεδρικού Διατάγματος (ΠΔ) χαρακτηρισμού της περιοχής ως Εθνικό Πάρκο έτσι ώστε να αποδοθεί ιδιαίτερη έμφαση (κατά αντίστοιχο τρόπο που δίδεται στο Προεδρικό Διάταγμα στις ιαματικές πηγές Θερμιών του Δήμου Παρανεστίου στην περιοχή Γ6.Β του ΕΠΟΡ) στην τουριστική αξιοποίηση της ιδιαίτερης υποπεριοχής του «Δασικού Χωριού Ελατιάς» με κομβικό σημείο τις ήδη υφιστάμενες και υπό παραχώρηση στο Δήμο Δράμας κτιριακές εγκαταστάσεις και εκτάσεις ευθύνης της Δασικής Υπηρεσίας.

Ο Δήμος Δράμας απέστειλε στο Φορέα Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης (ΦΔΟΡ) ένα αρχικό σχέδιο τροποποιήσεων του υπό διαμόρφωση Π.Δ., το οποίο είχε συνταχθεί από τον ανάδοχο. Στη συνέχεια, ο Γενικός Γραμματέας του Δήμου Δράμας κος Ι. Μουρατίδης παρουσίασε, μαζί με εκπρόσωπο του αναδόχου, τις τροποποιήσεις αυτές (και τις γενικότερες αναπτυξιακές θέσεις του Δήμου) στη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΦΔΟΡ της 02.10.2012.

Αποτέλεσμα της διαβούλευσης αυτής ήταν η μερική αναδιαμόρφωση των αρχικών προτάσεων τροποποιήσεων και η επανυποβολή τους μαζί με την έκθεση τεκμηρίωσης σκοπιμότητας των προτεινόμενων από το Δήμο Δράμας τροποποιήσεων του σχεδίου ΠΔ χαρακτηρισμού των χερσαίων και υδάτινων περιοχών της Οροσειράς Ροδόπης ως Εθνικό Πάρκο. Η τελευταία υποβολή των τροποποιήσεων μαζί με την έκθεση τεκμηρίωσης συντάχθηκαν από τον ανάδοχο και παρουσιάζονται στο Παράρτημα Ι.

5.3 Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007-2013

Συνακόλουθη με το δημογραφικό μαρασμό και τη χαμηλή επιχειρηματική δυναμική ήταν και η χρηματοδότηση έργων ΕΤΠΑ μέσω του ΕΣΠΑ 2007-2013 και ειδικά του ΕΠ «Μακεδονία - Θράκη». Αυτή εκφράστηκε σχετικά όψιμα μέσα από τα έργα που εντάχθηκαν στο ΟΠΒΑΟΡ Ειδικότερα, τα έργα που εντάχθηκαν σε αυτό, και αφορούν αποκλειστικά τον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας, είναι τα εξής:

Πίνακας 5.3-1: Ενταγμένα έργα στο ΕΠ «Μακεδονία - Θράκη» που αφορούν τον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΝΤΑΞΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)
11/10/2011	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΔΡΑΜΑΣ - ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ - ΔΑΣΙΚΟΥ ΧΩΡΙΟΥ (ΑΠΟ ΤΔ ΣΚΑΛΩΤΗΣ ΠΡΟΣ ΔΑΣΙΚΟ ΧΩΡΙΟ) ΕΩΣ ΧΘ 11+800	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΜΘ - Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ	6.205.475,00
28/12/2012	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΩΛΗΝΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΝΕΡΟΥ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΔΕΥΑ ΔΡΑΜΑΣ	770.000,00
13/03/2013	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΔΡΑΜΑΣ - ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ - ΔΑΣΙΚΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΘ 11+800 ΕΩΣ ΤΟ ΔΑΣΙΚΟ ΕΡΓΟΤΑΞΙΟ ΕΛΑΤΙΑΣ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ	2.700.000,00

Πηγή: ΕΔΑ ΑΜΘ (2013)

Επισημαίνεται ότι σημαντική είναι επίσης η συμβολή του ΕΠ «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» στον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας μέσω της χρηματοδότησης του Έργου «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης» με δικαιούχο το Φορέα Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης (προϋπολογισμός 3.505.498,00€). Ειδικότερα, Υποέργα του εν λόγω Έργου τα οποία έχουν άμεση και καθοριστική σχέση και με τον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας είναι, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Σχέδιο Διαχείρισης - Κανονισμός Λειτουργίας Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης», «Πρόγραμμα Παρακολούθησης

Τύπων Οικοτόπων - Χλωρίδας», «Πρόγραμμα Παρακολούθησης Θηλαστικών», «Πρόγραμμα Παρακολούθησης Ορνιθοπανίδας».

5.4 Πλαίσιο ενισχύσεων ιδιωτικής επιχειρηματικότητας

Η ιδιωτική επιχειρηματικότητα στηρίζεται μέσω χρηματοδοτικών εργαλείων των τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και του Αναπτυξιακού Νόμου.

5.4.1 Προγράμματα ανάπτυξης αγροτικού χώρου

Ειδικότερα αναφέρεται ότι το κατ' εξοχήν αρμόδιο πρόγραμμα για την ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων στην ορεινή περιοχή της Περιφέρειας ΑΜΘ και του ορεινού χώρου του Δήμου Δράμας, είναι ο Άξονας 3 του ΠΑΑ. Ο Άξονας 3 «Ποιότητα ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας» του ΠΑΑ έχει ως στόχο κυρίως την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών της χώρας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην προώθηση δραστηριοτήτων εκτός της γεωργίας, στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας μικρής κλίμακας και στην αναστροφή των δυσμενών τάσεων της πληθυσμιακής συρρίκνωσης σε μια ελκυστικότερη ύπαιθρο με προοπτικές ήπιας ανάπτυξης.

Ο Άξονας 3 προκηρύχθηκε δυο φορές τα τελευταία τρία (3) χρόνια, μια το 2010 και μία το 2013. Το 2010 προκηρύχθηκαν τα Μέτρα 311 (Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες), 312 (Στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων), και 313 (Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων), με δικαιούχους ιδιώτες (και δημόσιους φορείς σε ότι αφορά το Μέτρο 313). Μια χαρακτηριστική αστοχία της πρώτης αυτής προκήρυξης ήταν η πρόσκληση για υποβολή προτάσεων από τους ενδιαφερόμενους κεντρικά (δηλαδή από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων), αφού κατά την περίοδο εκείνη δεν είχε ξεκινήσει ακόμη η διαδικασία ανάθεσης της διαχείρισης του προγράμματος σε Δομές Στήριξης. Το πρόβλημα που δημιουργήθηκε από την απόφαση αυτή ήταν να μη λάβει η προκήρυξη την ανάλογη δημοσιότητα αλλά ούτε και οι ενδιαφερόμενοι ιδιώτες να ανταπεξέλθουν στην απευθείας επικοινωνία τους με το αρμόδιο υπουργείο. Το αποτέλεσμα ήταν να σημειωθεί ένα εξαιρετικά ισχνό επενδυτικό ενδιαφέρον που αποτυπώνεται στα πολύ χαμηλά ποσοστά κάλυψης της προκηρυχθείσας Δημόσιας Δαπάνης σε επίπεδο Περιφέρειας ΑΜΘ (βλ. Πίνακα 5.4-1).

Πίνακας 5.4-1: Χρηματοδοτικά στοιχεία 1^{ης} προκήρυξης και επενδυτικού ενδιαφέροντος των Μέτρων 311, 312 και 313 του Άξονα 3 του ΠΑΑ - Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης

ΜΕΤΡΟ	ΠΡΟΚΗΡΥΧΘΕΙΣΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΩΝ ΠΡΟΣ ΕΝΤΑΞΗ ΕΡΓΩΝ (€)	ΥΠΟΛΟΙΠΟ (€)	ΚΑΛΥΨΗ ΠΡΟΚΗΡΥΧΘΕΙΣΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ (ΠΡΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ)
311-Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες	3.500.000,00	548.061,00	2.951.939,00	16%
312-Στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων	3.500.000,00	1.351.346,00	2.148.654,00	39%
313-Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων	8.000.000,00	4.495.920,00	3.504.080,00	56%
ΣΥΝΟΛΟ	15.000.000,00	6.395.327,00	8.604.673,00	43%

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Επισημαίνεται ότι κατά την 1^η προκήρυξη του εν λόγω Άξονα 3 δεν υποβλήθηκε καμία επενδυτική πρόταση που να αφορά τη χωρική ενότητα του ορεινού Δήμου Δράμας, γεγονός που υποδηλώνει την πολύ χαμηλή δυναμική των τομέων της μεταποίησης και των υπηρεσιών στο χώρο αυτό.

Τα ίδια μέτρα, δηλ. 311 (Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες), 312 (Στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων), και 313 (Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων), με δικαιούχους μόνο ιδιώτες προκηρύχθηκαν ξανά το 2013.

Η διαφορά μεταξύ των χρηματοδοτικών στοιχείων αλλά και του επενδυτικού ενδιαφέροντος μεταξύ των δυο προκηρύξεων είναι εμφανής (βλ. Πίνακα 5.4-2). Πράγματι, στη 2^η προκήρυξη η Δημόσια Δαπάνη υπερκαλύπτεται, γεγονός το οποίο οφείλεται σε δυο σημαντικές εξελίξεις, και συγκεκριμένα: (1) στο ότι η διαχείριση του προγράμματος ανατέθηκε στο μεσοδιάστημα μεταξύ της 1^{ης} και 2^{ης} προκήρυξης σε Δομές Στήριξης, και (2) στο ότι στην περιοχή παρέμβασης του προγράμματος σε επίπεδο ΑΜΘ εντάχθηκε συμπληρωματικά το νησί της Θάσου (ΠΕ Καβάλας), απ' όπου και καταγράφηκε έντονο επενδυτικό ενδιαφέρον στο Μέτρο 313.

Πίνακας 5.4-2: Χρηματοδοτικά στοιχεία 2^{ης} προκήρυξης και επενδυτικού ενδιαφέροντος των Μέτρων 311, 312 και 313 του Άξονα 3 του ΠΑΑ - Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης

ΜΕΤΡΟ	ΠΡΟΚΗΡΥΧΘΕΙΣΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ (€)	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΥΠΟΒΛΗΘΕΝΤΩΝ ΠΡΟΣ ΕΝΤΑΣΗ ΕΡΓΩΝ (€)	ΥΠΟΛΟΙΠΟ (€)	ΚΑΛΥΨΗ ΠΡΟΚΗΡΥΧΘΕΙΣΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ (ΠΡΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ)
311-Διαφοροποίηση προς μη γεωργικές δραστηριότητες	700.000,00	1.169.198,12	-469.198,12	167%
312-Στήριξη της δημιουργίας και ανάπτυξης πολύ μικρών επιχειρήσεων	1.000.000,00	1.168.598,91	-168.598,91	117%
313-Ενθάρρυνση τουριστικών δραστηριοτήτων	5.100.000,00	14.042.452,64	-8.942.452,64	275%
ΣΥΝΟΛΟ	6.800.000,00	16.380.249,67	-9.580.249,67	241%

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Επισημαίνεται ότι και κατά τη 2^η προκήρυξη του εν λόγω Άξονα 3 δεν υποβλήθηκε καμία επενδυτική πρόταση που να αφορά τη χωρική ενότητα του ορεινού Δήμου Δράμας.

5.4.2 Αναπτυξιακός Νόμος

Ο σκοπός του Αναπτυξιακού Νόμου 4146/2013 (ΦΕΚ 90/818-4-2013) είναι η ενίσχυση των Γενικών Επενδυτικών Σχεδίων των επιχειρήσεων, δηλαδή των επενδύσεων που προτίθενται να πραγματοποιήσουν οι Μεσαίες, Μικρές και Πολύ Μικρές Επιχειρήσεις σε υλικά και άυλα πάγια στοιχεία ενεργητικού. Με βάση το νέο νόμο επιδοτούνται εγκαταστάσεις Ειδικής Τουριστικής Υποδομής (Συνεδριακών Κέντρων, Κέντρων Θαλασσοθεραπείας, Θεματικών Πάρκων, Τουριστικών Λιμένων Σκαφών Αναψυχής, γηπέδων Γκολφ, Εγκαταστάσεων Τουρισμού Υγείας, εγκαταστάσεων Αξιοποίησης Ιαματικών Πηγών, Χιονοδρομικών Κέντρων, Κέντρων Προπονητικού - Αθλητικού Τουρισμού, Αυτοκινητοδρομίων) και οργανωμένοι υποδοχείς τουριστικών δραστηριοτήτων αλλά και σύνθετα τουριστικά καταλύματα. Ο επενδυτικός νόμος επιτρέπει επενδυτικά σχέδια δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών, καθώς και των θυγατρικών εταιρειών τους, στις οποίες συμμετέχουν με ποσοστό μικρότερο του 49% του μετοχικού τους κεφαλαίου. Επίσης, επενδυτικά σχέδια εταιρειών στις οποίες συμμετέχουν το Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (ΝΠΔΔ) ή οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) Α και Β βαθμού με ποσοστό μικρότερο του 49% του μετοχικού τους κεφαλαίου ή λαμβάνουν τακτική ή έκτακτη επιχορήγηση από τους φορείς αυτούς και η επιχορήγηση δεν υπερβαίνει το 50% των ετήσιων εσόδων τους.

Κατηγορίες επενδυτικών σχεδίων

- Γενικής Επιχειρηματικότητας: Περιλαμβάνεται το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων που στοχεύουν στον εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων μέσω της αναβάθμισης των υλικών και άυλων παγίων στοιχείων ενεργητικού.
- Τεχνολογικής Ανάπτυξης: Περιλαμβάνεται το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων που στοχεύουν στον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων μέσω της χρησιμοποίησης τεχνολογικών και οργανωτικών καινοτομιών.
- Περιφερειακής Συνοχής: Περιλαμβάνεται το σύνολο των επενδυτικών σχεδίων που στοχεύουν στην ενίσχυση παραγωγικών δραστηριοτήτων οι οποίες αξιοποιούν τοπικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και αντιμετωπίζουν περιφερειακές ανάγκες και προβλήματα.

Παρεχόμενα είδη ενισχύσεων

- Επιχορήγηση Κεφαλαίου: Αφορά στην κάλυψη από το Δημόσιο μέρους της ενισχυόμενης δαπάνης με την μορφή επιχορήγησης.
- Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing): Αφορά στην κάλυψη από το Δημόσιο μέρους των καταβαλλόμενων δόσεων leasing για την απόκτηση μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού. Η μέγιστη διάρκεια χορήγησης της επιδότησης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 7 έτη.
- Φορολογική Απαλλαγή: Αφορά στην απαλλαγή της καταβολής φόρου εισοδήματος όπως προκύπτει από τα πραγματοποιηθέντα προ φόρων κέρδη που απορρέουν από το σύνολο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Η μέγιστη διάρκεια χορήγησης της ενίσχυσης μέσω Φορολογικής Απαλλαγής ισχύει για 15 διαχειριστικά έτη και το έτος έναρξης χορήγησης της ενίσχυσης είναι το έτος κατά το οποίο εκδίδεται η απόφαση ολοκλήρωσης της επένδυσης. Σε κάθε περίπτωση το συνολικό όφελος (χρηματικό ποσό) από την Φορολογική Απαλλαγή δεν δύναται να ξεπερνάει το αντίστοιχο ποσό της Επιχορήγησης Κεφαλαίου.

Επιλέξιμες επιχειρήσεις

Υφιστάμενες ή υπό σύσταση επιχειρήσεις που πληρούν σωρευτικά τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- Είναι εγκατεστημένες στην Ελληνική Επικράτεια.
- Είναι ατομικές επιχειρήσεις ή διαθέτουν τις Νομικές μορφές: ΟΕ, ΕΕ, ΕΠΕ, ΑΕ, ΙΚΕ, Συνεταιρισμός.

- Τηρούν Βιβλία Β ή Γ Κατηγορίας.

Επιλέξιμες δαπάνες

- Κατασκευή, επέκταση και εκσυγχρονισμός κτιριακών ειδικών και βοηθητικών εγκαταστάσεων καθώς και περιβάλλοντος χώρου (έως 70% του προϋπολογισμού για νέες ΜΜΕ και έως 60% για μεγάλες και υφιστάμενες μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις).
- Αγορά και εγκατάσταση καινούργιων σύγχρονων μηχανημάτων και λοιπού εξοπλισμού.
- Άυλες δαπάνες (Συστήματα ελέγχου Ποιότητας, Πιστοποιήσεις, Λογισμικών Προγραμμάτων και Συστημάτων οργάνωσης της επιχείρησης). Το ανώτατο ποσοστό είναι έως 50% του προϋπολογισμού.
- Δαπάνες για έργα και προγράμματα Έρευνας και Ανάπτυξης και Καινοτομίας που σχετίζονται με τη δραστηριότητα και τα προϊόντα της επιχείρησης (Δαπάνες εφαρμοσμένης έρευνας, δαπάνες για την απόκτηση και την επικύρωση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και διπλωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας).
- Αμοιβές Συμβούλων έως 5% του προϋπολογισμού (Παρακολούθηση επενδυτικού σχεδίου)

Επιχορηγούμενος προϋπολογισμός

Ο ελάχιστος επιλέξιμος προϋπολογισμός των επενδυτικών σχεδίων χωρίζεται ανά κατηγορία επιχείρησης και έχει ως εξής:

- Μεγάλες επιχειρήσεις: 1.000.000€
- Μεσαίες επιχειρήσεις: 500.000€
- Μικρές επιχειρήσεις: 300.000€
- Πολύ Μικρές επιχειρήσεις: 200.000€
- Ατομικές επιχειρήσεις: Ο μέγιστος προϋπολογισμός είναι 500.000€

(Σημείωση: Δεν περιλαμβάνεται ο ΦΠΑ στα παραπάνω ποσά.)

Τρόπος αποπληρωμής

Δίνεται η δυνατότητα χορήγησης προκαταβολής μέχρι και το 100% της επιδότησης με την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής ύψους +10% από την αιτούμενη προκαταβολή, καθώς και λήψη δεύτερης δόσης προκαταβολής στην περίπτωση όπου με την α' δόση δεν έχει εξαντληθεί το σύνολο της επιχορήγησης, ενώ έχει

διενεργηθεί έλεγχος στο 50% του έργου και έχει καταβληθεί το σύνολο της ίδιας συμμετοχής.

Ίδια συμμετοχή

Για όλα τα είδη των επενδυτικών σχεδίων το ποσοστό της ίδιας συμμετοχής της επιχείρησης (αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ή χρήση φορολογηθέντων αποθεματικών) δεν μπορεί να είναι κατώτερη του 25% του προϋπολογισμού. Η ίδια συμμετοχή για την πραγματοποίηση της επένδυσης μπορεί να καλυφθεί με ίδια και δανειακά κεφάλαια. Τα ίδια κεφάλαια πρέπει να καλύπτουν τουλάχιστον το 25% του συνόλου της επένδυσης.

Σημείωση: Η Ίδια Συμμετοχή τεκμηριώνεται από την αξία των καταθέσεων ή/και κινητών αξιών ή/και τις τελευταίες λογιστικές καταστάσεις ή/και άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία, σύμφωνα με την μέση αξία των τελευταίων τριών μηνών. Είναι εφικτή η λήψη μεσομακροπρόθεσμου δανείου για να καλυφθεί το ποσοστό του προϋπολογισμού που δεν αντιστοιχεί στην ίδια Συμμετοχή και στην Δημόσια Χρηματοδότηση. Η υποβολή της έγκρισης του δανείου μπορεί να γίνει και έως 6 μήνες μετά την δημοσίευση του οριστικού πίνακα αποτελεσμάτων.

Ποσοστά επιδοτήσεων

Η χώρα χωρίζεται σε τρεις ζώνες κινήτρων:

- Στην Α Ζώνη κινήτρων, στην οποία ανήκουν οι ΠΕ Αττικής και της Βοιωτίας.
- Στη Β Ζώνη κινήτρων ανήκουν οι ΠΕ Φθιώτιδας, Φωκίδας, Ευβοίας, Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής, Κοζάνης, Λάρισας, Ηρακλείου, Χανίων, Λασιθίου, Ρεθύμνης, Κορινθίας, Αργολίδας και Αρκαδίας.
- Στη Γ Ζώνη κινήτρων, όλες οι άλλες ΠΕ καθώς και η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, τα νησιά των Περιφερειών Νοτίου και Βορείου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων, τα νησιά που ανήκουν διοικητικά σε νομούς της ηπειρωτικής Ελλάδας, καθώς και οι παραμεθόριοι νομοί της χώρας.

Τα ποσοστά ενίσχυσης, κατά ζώνη κινήτρων, ανέρχονται:

- Στην Α ζώνη, σε 15% για Μεγάλες, 20% για Μεσαίες και 25% για Μικρές και Πολύ Μικρές επιχειρήσεις.
- Στη Β ζώνη, σε 30% για Μεγάλες, 35% για Μεσαίες και 40% για Μικρές και Πολύ Μικρές επιχειρήσεις

- Στη Γ ζώνη, σε 40% για Μεγάλες, 45% για Μεσαίες και 50% για Μικρές και Πολύ Μικρές επιχειρήσεις.

5.5 Συμπράξεις Δημόσιου - Ιδιωτικού Τομέα

Οι Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) είναι συμβάσεις, κατά κανόνα μακροχρόνιες, οι οποίες συνάπτονται μεταξύ ενός δημόσιου φορέα και ενός ιδιωτικού, με σκοπό την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών. Στην Ελλάδα το νομικό πλαίσιο των ΣΔΙΤ προσδιορίζεται με το Νόμο 3389/2005. Οι ΣΔΙΤ αποτελούν έναν νέο τρόπο παραγωγής των δημοσίων έργων και των έργων της Αυτοδιοίκησης. Δίνεται η δυνατότητα στους δημόσιους φορείς και ειδικότερα στους ΟΤΑ να χρησιμοποιούν ένα πρόσθετο χρηματοδοτικό εργαλείο, ώστε να καλύπτουν ταχύτερα τις ανάγκες τους για υποδομές και υπηρεσίες προς τους πολίτες.

Ρόλοι δημόσιου και ιδιωτικού φορέα

Σε μια ΣΔΙΤ οι ρόλοι του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα είναι σαφώς ορισμένοι. Ο δημόσιος τομέας αναλαμβάνει:

- τον καθορισμό του γενικού σχεδίου ΣΔΙΤ,
- την αξιολόγηση της πρότασης του ιδιωτικού φορέα,
- την υποστήριξη εκτέλεσης του έργου,
- την παρακολούθηση της υλοποίησης του έργου και της τήρησης των συμβατικών υποχρεώσεων του Ιδιώτη.

Ο ιδιωτικός τομέας αναλαμβάνει:

- την εκπόνηση των μελετών σύμφωνα με το γενικό σχέδιο της προκήρυξης,
- την κατασκευή του έργου,
- την εξασφάλιση της απαιτούμενης χρηματοδότησης του έργου,
- τη διαχείριση και λειτουργία του έργου ή τη συντήρησή του,
- την επιστροφή στο Δημόσιο του έργου μετά τη λήξη της συμβατικής περιόδου.

Κατηγορίες έργων

Ενδεικτικά οι κατηγορίες έργων που μπορούν να υλοποιηθούν μέσω ΣΔΙΤ είναι: αξιοποίηση δημόσιας ακίνητης περιουσίας, κατασκευή δημόσιων κτιρίων, μαρίνες και αξιοποίηση ακτών, ορεινός και χιονοδρομικός τουρισμός, χώροι στάθμευσης,

ξενοδοχειακές μονάδες και τουριστικές υποδομές, συνεδριακοί χώροι, θεματικά πάρκα, αθλητικά κέντρα, διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων.

Προϋποθέσεις υπαγωγής

Για να υπαχθεί στις προβλέψεις του Ν. 3389/2005 μια ΣΔΙΤ θα πρέπει να συντρέχουν όλες οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- η σύμπραξη να έχει ως αντικείμενο την εκτέλεση έργου ή την παροχή υπηρεσιών που ανήκει στην αρμοδιότητα δημοσίου φορέα
- να προβλέπεται ότι οι ιδιωτικοί φορείς, έναντι ανταλλάγματος που καταβάλλεται εφάπαξ ή τμηματικά από τους δημόσιους φορείς ή τους τελικούς χρήστες των έργων ή των υπηρεσιών αυτών, αναλαμβάνουν ουσιώδες μέρος των κινδύνων που συνδέονται με τη χρηματοδότηση, την κατασκευή, τη διαθεσιμότητα ή τη ζήτηση του αντικείμενου της σύμπραξης και των συναφών κινδύνων
- να προβλέπεται ότι η χρηματοδότηση, εν όλω ή εν μέρει, της κατασκευής των έργων ή της παροχής των υπηρεσιών θα γίνει με κεφάλαια και πόρους που εξασφαλίζουν οι ιδιωτικοί φορείς
- το συνολικό συμβατικό προϋπολογιζόμενο κόστος της υλοποίησης του αντικείμενου της σύμπραξης δεν υπερβαίνει το ποσό των διακοσίων εκατομμυρίων ευρώ, χωρίς συνυπολογισμό του αναλογούντος ΦΠΑ.

Υποβολή πρότασης για σύναψη ΣΔΙΤ

Ο δήμος που σκοπεύει να προχωρήσει σε μία ΣΔΙΤ σύμφωνα με το Ν. 3389/2005, πρέπει να υποβάλλει σχετική πρόταση προς την Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ, η οποία θα συνοδεύεται από τα απαραίτητα στοιχεία που θα τεκμηριώνουν τη σκοπιμότητα υλοποίησής της. Η πρόταση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει:

- Αναλυτική περιγραφή του έργου που αποτελεί το αντικείμενο της Σύμπραξης και τα τεχνικά χαρακτηριστικά του.
- Ενδεικτικό προϋπολογισμό.
- Κόστος λειτουργίας και συντήρησης.
- Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης.
- Προτεινόμενη μορφή σύμπραξης (είσπραξη τελών από χρήστες ή Δημόσιο, χρηματοδοτική συμβολή του Δημοσίου, κλπ.).

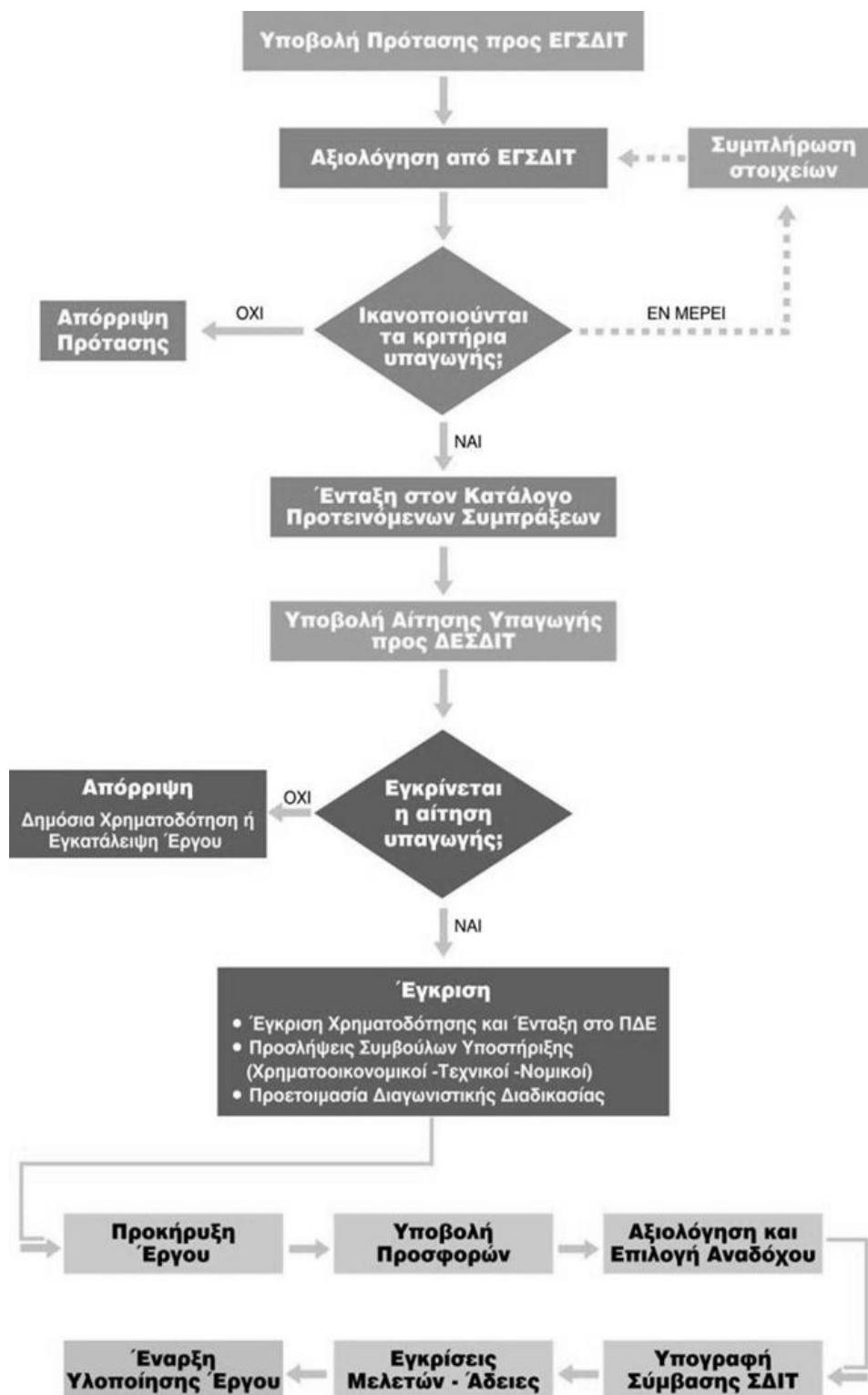
- Έλεγχο οικονομικής αποδοτικότητας (value for money) που θα αιτιολογεί την επιλογή της σύμπραξης σε σχέση με την υλοποίηση του έργου με δημόσια χρηματοδότηση.
- Άλλα θέματα που μπορεί να επηρεάζουν σημαντικά την υλοποίηση του έργου, όπως, νομικά, περιβαλλοντικά, κ.λπ.

Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να δίνουν μια αξιόπιστη εικόνα του έργου και της απαιτούμενης χρηματοδότησης για τη συνολική διάρκεια ζωής του. Για αυτό απαιτείται λεπτομερής χρηματοοικονομική ανάλυση, ιδιαίτερα στην περίπτωση των ανταποδοτικών έργων, όπου πρέπει να συνεκτιμηθούν και οι κίνδυνοι ζήτησης και προβλεπόμενων εσόδων. Η Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ μελετά την πρόταση του Δημοσίου Φορέα και αξιολογεί κατά πόσο αυτή μπορεί να υλοποιηθεί ως Σύμπραξη και να υπαχθεί στις διατάξεις του Ν. 3389/2005. Σε περίπτωση που η πρόταση αξιολογείται θετικά, όπως αρχικά είχε κατατεθεί ή όπως τελικά διαμορφώθηκε κατόπιν αναγκαίων τροποποιήσεων, η Ειδική Γραμματεία την περιλαμβάνει στον «Κατάλογο Προτεινόμενων Συμπράξεων», γνωστοποιεί την απόφασή της στο Δημόσιο Φορέα και τον καλεί εντός αποκλειστικής προθεσμίας δύο μηνών να καταθέσει στη Διυπουργική Επιτροπή ΣΔΙΤ «Αίτηση Υπαγωγής» της συγκεκριμένης Σύμπραξης στο Ν. 3389/2005.

Διαδικασία Ανάθεσης

Μετά την έκδοση της «Απόφασης Υπαγωγής», η Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ αναλαμβάνει το συντονισμό των διαδικασιών ανάθεσης για την επιλογή του ιδιωτικού φορέα που θα συμμετάσχει στη Σύμπραξη. Στις διαδικασίες ανάθεσης εφαρμόζονται οι γενικές αρχές της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας (ίσης μεταχείρισης, διαφάνειας, προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, κλπ.). Η ανάθεση γίνεται μετά από δημόσιο διαγωνισμό με ανοικτή ή κλειστή διαδικασία. Υπό ορισμένους όρους, που προβλέπονται στον νόμο, μπορεί να εφαρμοστεί και η διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου ή η διαδικασία διαπραγμάτευσης. Η ανάθεση των συμβάσεων ΣΔΙΤ γίνεται με κριτήριο είτε την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, είτε τη χαμηλότερη τιμή. Τα ελάχιστα προσόντα και ικανότητες των υποψηφίων που συμμετέχουν στη διαδικασία ανάθεσης ορίζονται στην προκήρυξη του διαγωνισμού. Η διαδικασία που ακολουθείται παρουσιάζεται παρακάτω.

Σχήμα 5.5-1: Διάγραμμα ροής διαδικασίας ΣΔΙΤ

Πηγή: Ιστοσελίδα Ειδικής Γραμματείας ΣΔΙΤ (<http://www.sdit.mnec.gr/el/>)

Τέλος, επισημαίνεται ότι η υπαγωγή ενός έργου στις διατάξεις του Ν. 3389/2005 παρέχει και τα εξής πλεονεκτήματα:

- επίσπευση των διαδικασιών πρόσληψης συμβούλων λόγω της συνδρομής που παρέχει η Ειδική Γραμματεία ΣΔΙΤ,
- έγκαιρη και πλήρης ενημέρωση των αρμοδίων κάθε φορά Υπουργών για τα εγκεκριμένα έργα ΣΔΙΤ, που έχει σαν αποτέλεσμα την ταχεία επίλυση τυχόν προβλημάτων,
- διασφάλιση κονδυλίων για τις πληρωμές διαθεσιμότητας στο πλαίσιο μη ανταποδοτικών ΣΔΙΤ (ένταξη στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων σε ξεχωριστές ΣΑΕ ΣΔΙΤ),
- διευκόλυνση διαδικασιών ανάθεσης της σύμβασης ΣΔΙΤ λόγω του συντονισμού που παρέχει η Διυπουργική Επιτροπή αλλά και της υποστήριξης της Ειδικής Γραμματείας, και
- ευελιξία και σαφήνεια νομικού πλαισίου.

5.6 Νέα Προγραμματική Περίοδος για την πολιτική της συνοχής 2014 - 2020

Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πολιτική της Συνοχής (ΠΣ) κατά την Προγραμματική περίοδο 2014-2020 τοποθετεί την ΠΣ ως όχημα για την επίτευξη της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Καλείται όχι απλά να συμβάλει σ' αυτήν, προωθώντας τον κατεξοχήν στόχο της σύγκλισης που υπηρετεί, αλλά να προσανατολιστεί αποκλειστικά στις θεματικές προτεραιότητες της στρατηγικής, με αυστηρούς όρους και προϋποθέσεις για την εκπλήρωσή τους.

Βασική διαφοροποίηση έναντι της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου αποτελεί η πρόταση υιοθέτησης Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου σε επίπεδο Ένωσης, που στοχεύει στον καλύτερο συντονισμό μεταξύ των Ταμείων, συμπεριλαμβανομένων των Ταμείων Γεωργικής Ανάπτυξης και Αλιείας, μέσω της επικέντρωσης στους έντεκα θεματικούς στόχους της «Ευρώπη 2020», πάνω στους οποίους θα βασιστούν οι Συμφωνίες Εταιρικής Σχέσης (ΣΕΣ, δηλαδή τα νέα ΕΣΠΑ των Κρατών Μελών) και τα Επιχειρησιακά Προγράμματα. Απώτερος σκοπός είναι η επίτευξη των ευρύτερων στόχων της ΕΕ, ειδικότερα δε αυτών που συμβάλλουν στην «Ευρώπη 2020».

Το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο (ΚΣΠ) έχει ως στόχο την περιγραφή επενδυτικών προτεραιοτήτων για τα Κράτη Μέλη και τις Περιφέρειες. Οι αρχές σχεδιασμού θα

πρέπει να λάβουν υπ' όψιν τους το ΚΣΠ κατά την προετοιμασία των Συμφωνιών Εταιρικής Σχέσης. Οι άξονες στους οποίους διαμορφώνεται το ΚΣΠ έχουν ως εξής:

- Μεγαλύτερη σύνδεση με τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», αλλά και την ενισχυμένης οικονομικής διακυβέρνησης.
- Αντικατάσταση των μέχρι σήμερα ισχυουσών στρατηγικών κατευθύνσεων για τη Συνοχή, την Απασχόληση, την Αγροτική Ανάπτυξη, την Αλιεία και τη Θαλάσσια πολιτική με ένα ενιαίο στρατηγικό κείμενο. Επιδιώκεται η δημιουργία συνεργειών μεταξύ των Ταμείων.
- Αποτύπωση δεσμεύσεων που απορρέουν από αποφάσεις της ΕΕ στο πλαίσιο των θεματικών στόχων της πρότασης Γενικού Κανονισμού και δύνανται να εξυπηρετηθούν μέσω της πολιτικής της Συνοχής.

Τονίζεται ότι, σε σχέση με το πλαίσιο σχεδιασμού που εφαρμόστηκε έως σήμερα, θα υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές, ως προς το ύψος των διαθέσιμων πόρων, που αναμένεται να μειωθεί, ως προς τις προϋποθέσεις εκταμίευσης, με την εισαγωγή σειράς αιρεσιμοτήτων και συνεχούς αξιολόγησης που θα εφαρμόζονται καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος, και με την δεσμευτικότερη κατεύθυνση πόρων σε συγκεκριμένες επενδυτικές προτεραιότητες με ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία.

Τα βασικά σημεία του περιεχομένου της πρότασης Κανονισμού, που αποτελούν και τα κύρια σημεία διαπραγμάτευσης μεταξύ των Κρατών Μελών και της Επιτροπής είναι:

Στρατηγικός προγραμματισμός

- Ενδυνάμωση του στρατηγικού προγραμματισμού, καθορίζοντας κατάλογο με έντεκα θεματικούς στόχους, που εξυπηρετούν την επίτευξη των στόχων της «Ευρώπη 2020» και τους στόχους των Εθνικών Προγραμμάτων Μεταρρυθμίσεων.
- Υιοθέτηση Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου σε επίπεδο Ένωσης, για όλα τα Ταμεία, επιδιώκοντας συνέργειες και συμπληρωματικότητες για την επίτευξη των κοινών στόχων.
- Σύναψη Συμφωνιών Εταιρικής Σχέσης μεταξύ της Επιτροπής και του κάθε Κράτους Μέλους, όπου θα καθορίζονται οι δεσμεύσεις των εταίρων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Πλαίσιο επιδόσεων

Επικέντρωση στις επιδόσεις και την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», στη βάση οροσήμων που συνδέονται με ποσοτικούς στόχους εκροών και αποτελεσμάτων για κάθε άξονα προτεραιότητας των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Το 5% του προϋπολογισμού των σχετικών κονδυλίων προτείνεται να κρατηθεί ως αποθεματικό επίδοσης, για να κατανεμηθεί, κατά την ενδιάμεση εξέταση των επιδόσεων, στα ΚΜ των οποίων τα Προγράμματα θα έχουν επιτύχει τα ορόσημά τους. Αποτυχία της επίτευξης των οροσήμων μπορεί να οδηγήσει σε παύση πληρωμών, ενώ σοβαρή υστέρηση στην επίτευξη των στόχων ενός Προγράμματος ενδέχεται να οδηγήσει σε δημοσιοοικονομικές διορθώσεις στο τέλος της προγραμματικής περιόδου.

Αιρεσιμότητες - προϋποθέσεις

- Σύνδεση της ΠΣ με την οικονομική διακυβέρνηση της Ένωσης για την αντιμετώπιση των μακροοικονομικών ανισορροπιών στη βάση των συστάσεων του Συμβουλίου.
- Εισαγωγή προϋποθέσεων για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των πόρων: (α) μακρο-οικονομικές προϋποθέσεις ευθυγραμμισμένες με τα μέτρα του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, (β) εκ των προτέρων προϋποθέσεις σε συνάρτηση με διαρθρωτικές αλλαγές και στόχους του ΕΠΜ. Αδυναμία εκπλήρωσης των προϋποθέσεων οδηγεί σε παύση της χρηματοδότησης.

Κατηγορίες Περιφερειών - θεματική συγκέντρωση

- Τρεις κατηγορίες Περιφερειών: λιγότερο ανεπτυγμένες (κατά κεφαλήν ΑΕΠ <75% του μέσου ευρωπαϊκού), περιφέρειες σε μετάβαση (κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεταξύ 75% και 90%) και περισσότερο ανεπτυγμένες (κατά κεφαλήν ΑΕΠ >90%). Οι περιφέρειες που παρουσιάζουν κατά κεφαλήν ΑΕΠ >75%, αλλά κατά την τρέχουσα περίοδο εντάσσονταν στο στόχο Σύγκλιση, θα λάβουν ενίσχυση από τα διαρθρωτικά ταμεία ίση με τουλάχιστον τα δύο τρίτα της ενίσχυσης που τους αναλογούσε την περίοδο 2007-2013.
- Δέσμευση συγκεκριμένου ποσοστού πόρων σε συγκεκριμένο αριθμό θεματικών προτεραιοτήτων - στόχων, για το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ.

Ολοκληρωμένη χωρική προσέγγιση

Πρωώθηση της τοπικής ανάπτυξης με την πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων ή CLLD (Community Led Local Development): δυνατότητα διαμόρφωσης τοπικών

προγραμμάτων ανάπτυξης με τη χρήση - συνδυασμό πόρων από τα διαρθρωτικά Ταμεία (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΤΣ, ΕΓΤΑΑ και Ταμείο Αλιείας), δημιουργία «πλατφόρμας αστικής ανάπτυξης», δυνατότητα διαμόρφωσης ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων στη βάση αστικών και χωρικών στρατηγικών. Εισαγωγή Κοινών Σχεδίων Δράσης (Joint Action Plans).

Επισημαίνεται, σε αυτό το σημείο, ότι η ολοκληρωμένη χωρική προσέγγιση είναι ένα από τα βασικότερα σημεία της νέας Προγραμματικής Περιόδου για την πολιτική της συνοχής με σημαντικές δυνατότητες αλλά και δυσκολίες.

Η Επιτροπή προτείνει μια ενιαία μεθοδολογία για τα Διαρθρωτικά Ταμεία σε ότι αφορά την τοπική ανάπτυξη με την πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (CLLD), η οποία:

- εστιάζει σε συγκεκριμένες υπο-περιφερειακές περιοχές,
- είναι καθοδηγούμενη από κοινότητες, δηλαδή από τις Ομάδες Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) που αποτελούνται από εκπροσώπους των τοπικών δημόσιων και ιδιωτικών κοινωνικο-οικονομικών συμφερόντων,
- πραγματοποιείται μέσω ολοκληρωμένων - πολυτομεακών προγραμμάτων με βάση στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης,
- σχεδιάζεται λαμβάνοντας υπόψη τις τοπικές ανάγκες και τις δυνατότητες, και
- περιλαμβάνει καινοτόμα στοιχεία σε τοπικό πλαίσιο, π.χ. τη δικτύωση και τη συνεργασία.

Αυτή η ενιαία μεθοδολογία θα επιτρέψει να γίνεται συνδυασμένη και ολοκληρωμένη χρήση των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Σημειώνεται ότι το παρόν Επιχειρησιακό Σχέδιο, λαμβάνοντας υπόψη τη μεθοδολογία και τις ιδιαίτερες συμμετοχικές τεχνικές εκπόνησής του (βλ. στρατηγική ανάλυση), μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό πολιτικό εργαλείο κατά την επόμενη Προγραμματική Περίοδο (ΣΕΣ), με δεδομένη τη χωρική και πολυτομεακή προσέγγισή του.

Μορφές υποστήριξης

Προώθηση της χρήσης δανείων, χρηματοδοτικών εργαλείων και επιστρεπτέων ενισχύσεων, με διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής τους.

Παρακολούθηση και αξιολόγηση

Πρόβλεψη διατάξεων για την παρακολούθηση των Προγραμμάτων και την αξιολόγηση, μετρήσιμοι στόχοι και ορόσημα, εστίαση στα αποτελέσματα με δείκτες, αξιολόγηση, εκθέσεις παρακολούθησης.

6 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

6.1 Ανάλυση PESTEL

Η εφαρμογή της επιμέρους ανάλυσης PESTEL έδειξε ότι -κατά βάση- μπορούν να αναγνωριστούν είκοσι (20) συγκεκριμένες μεταβλητές (ως μέρη του Πολιτικού, Οικονομικού - παραγωγικού, Κοινωνικού, Τεχνολογικού, Περιβαλλοντικού - γεωγραφικού και Νομικού υποσυστήματος). Αυτές οι μεταβλητές παρουσιάζονται στον παρακάτω Πίνακα 6.1-1:

Πίνακας 6.1-1: Πίνακας καταγραφής Πολιτικού, Οικονομικού - παραγωγικού, Κοινωνικού, Τεχνολογικού, Περιβαλλοντικού - γεωγραφικού και Νομικού υποσυστήματος και σχετικών μεταβλητών

Α/Α ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑ	ΚΩΔ. ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ
1	Πολιτικό	V01	Πολιτικές συνοχής ΕΕ
		V02	Πολιτικές κυβέρνησης και Περιφέρειας ΑΜΘ
		V03	Πολιτικές Δήμου Δράμας
2	Οικονομικό - παραγωγικό	V04	Οικονομική κρίση
		V05	Δασοπονία
		V06	Γεωργία - κτηνοτροφία
		V07	Μεταποίηση
		V08	Τουρισμός
		V09	Υπηρεσίες
		V10	Τοπικό εργατικό δυναμικό
3	Κοινωνικό	V11	Δημογραφικά δεδομένα
		V12	Επίπεδο μόρφωσης τοπικού πληθυσμού
		V13	Πολιτιστικό κεφάλαιο
4	Τεχνολογικό	V14	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)
		V15	Διαδίκτυο - νέες τεχνολογίες
5	Περιβαλλοντικό - γεωγραφικό	V16	Ορεινό ανάγλυφο
		V17	Κλίμα
		V18	Προστατευόμενες περιοχές
		V19	Προσβασιμότητα
6	Νομικό	V20	Νομικό πλαίσιο προστασίας περιβάλλοντος

Αναλυτικά, η περιγραφή των υποσυστημάτων και των μεταβλητών έχει ως εξής:

Πολιτικό υποσύστημα

Μεταβλητή V01: Πολιτικές συνοχής ΕΕ

Αναφέρεται σε όλες τις πολιτικές και τα σχετιζόμενα με αυτές χρηματοδοτικά εργαλεία της ΕΕ που σκοπό έχουν να στηρίξουν συγκεκριμένους τομείς (π.χ. γεωργία) ή χωρικά υποσύνολα. Τέτοια χαρακτηριστικά παραδείγματα πολιτικών μπορεί να είναι η εφαρμογή του ΕΣΠΑ, των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων χωρικής ανάπτυξης όπως ο Άξονας 3 του ΠΑΑ, κ.λπ.

Μεταβλητή V02: Πολιτικές κυβέρνησης και Περιφέρειας ΑΜΘ

Αντίστοιχα με τη μεταβλητή V1, η μεταβλητή V2 αναφέρεται στις πολιτικές και τα σχετιζόμενα με αυτές χρηματοδοτικά εργαλεία που σκοπό έχουν να στηρίξουν συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας (π.χ. η δασοπονία που στηρίζεται κατά βάση από το ΠΔΕ). Σε αυτήν τη μεταβλητή εντάσσονται επίσης και οι παρεμβάσεις του ΕΠ «Μακεδονία - Θράκη» και ειδικά μέρη του όπως το ΟΠΒΑΟΡ.

Μεταβλητή V03: Πολιτικές Δήμου Δράμας

Αφορά τυχόν πολιτικές και τα σχετιζόμενα με αυτές χρηματοδοτικά εργαλεία που προέρχονται απ' ευθείας από το Δήμο Δράμας και σκοπό έχουν τη βελτίωση της ποιότητας ζωής ή την ανάπτυξη στον ορεινό χώρο.

Οικονομικό - παραγωγικό υποσύστημα

Μεταβλητή V04: Οικονομική κρίση

Η οικονομική κρίση θα πρέπει να θεωρείται από τις πιο σημαντικές μεταβλητές του συστήματος τουλάχιστον σε ότι αφορά την αυταπόδεικτη, άμεση και καθοριστική επιρροή της σε όλες σχεδόν τις άλλες μεταβλητές του υπό εξέταση συστήματος. Είναι σαφές ότι η μεταβλητή αυτή έχει εξ' ορισμού αρνητική επιρροή στην αναπτυξιακή διαδικασία και για αυτό και καταγράφεται και εξετάζεται ως κύριος ανασταλτικός εξωτερικός παράγοντας.

Μεταβλητή V05: Δασοπονία

Όπως αναφέρθηκε στην καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης, η δασοπονία -ως παραγωγική διαδικασία- έχει ιδιαίτερη σημασία για την ανάπτυξη του ορεινού όγκου. Η φθίνουσα πορεία της ξυλοπονίας, απόρροια των δομικών προβλημάτων του κλάδου, θα μπορούσε να αναστραφεί ή να μετριαστεί, συμβάλλοντας έτσι ενεργά στο

τοπικό παραγωγικό σύστημα. Επίσης, καταγράφεται και η προοπτική αλλαγής του συγκεκριμένου παραγωγικού προτύπου της Δασοπονίας προς άυλα αγαθά όπως η αναψυχή, κ.λπ.

Μεταβλητή V06: Γεωργία - κτηνοτροφία

Αναφέρεται στα ποιοτικά περισσότερο, και λιγότερο στα ποσοτικά, χαρακτηριστικά του γεωργοκτηνοτροφικού συστήματος της περιοχής παρέμβασης. Ιδιαίτερα, θα πρέπει να ερευνηθεί η πιθανή εξέλιξη της γεωργοκτηνοτροφίας σε ότι αφορά την παραγωγή, αφού η υφιστάμενη παραγωγή κινείται σε παραδοσιακά πρότυπα.

Μεταβλητή V07: Μεταποίηση

Η μεταποίηση δεν παίζει κανέναν απολύτως ρόλο στο υφιστάμενο παραγωγικό σύστημα της περιοχής. Εντούτοις, θεωρείται ως μια μεταβλητή η οποία θα μπορούσε με κατάλληλες παρεμβάσεις και οργανικές συναρθρώσεις με τους άλλους τομείς να παράξει σχετικά θετικά αποτελέσματα.

Μεταβλητή V08: Τουρισμός

Θα μπορούσε να αποτελέσει μια από τις σημαντικότερες αναπτυξιακές μεταβλητές και αυτό γιατί υπάρχει μεγάλο απόθεμα πόρων πάνω στο οποίο θα μπορούσε να εδραστεί. Η μεταβλητή αυτή είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την προοπτική της εκμετάλλευσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς αλλά και του ευρύτερου χώρου ως χώρος τουριστικής ανάπτυξης. Αυταπόδεικτα, συνδέεται ισχυρά με σχεδόν όλες τις αναπτυξιακές μεταβλητές, και αυτό γιατί τα τουριστικά συστήματα είναι εκ φύσεως σύνθετα και πολυσχιδή.

Μεταβλητή V09: Υπηρεσίες

Πρόκειται για μεταβλητή που συνδέεται άμεσα με τη λεγόμενη τριτογεννοποίηση της οικονομίας, δηλαδή τη μεταβολή της οικονομίας προς ένα λιγότερο παραγωγικό (βιομηχανικό) μοντέλο και ένα περισσότερο μετα-παραγωγικό μοντέλο, δηλαδή μοντέλο παροχής υπηρεσιών που βασίζεται κυρίως στην τουριστική αξιοποίηση των τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής.

Μεταβλητή V10: Τοπικό εργατικό δυναμικό

Ουσιαστικά, αποτελεί μερική ένδειξη της ευρωστίας του ενδογενούς δυναμικού του τοπικού συστήματος και ειδικά της τοπικής κοινωνίας. Φαίνεται ότι δεν επιδρά άμεσα στο τοπικό σύστημα λόγω της αρνητικής δημογραφικής κατάστασης στην περιοχή.

Κοινωνικό υποσύστημαV11: Δημογραφικά δεδομένα

Τα αρνητικά δημογραφικά δεδομένα της περιοχής, όπως αυτά παρουσιάστηκαν στο παρόν σχέδιο, φαίνεται ότι αποτελούν γενικά τροχοπέδη για την ενδογενή αναπτυξιακή διαδικασία και ειδικά για τη διαδικασία ανάπτυξης του κλάδου των υπηρεσιών. Σε κάποιο βαθμό, αυτά θα μπορούσαν μακροπρόθεσμα να βελτιωθούν ελάχιστα με την ενίσχυση πολιτικών φιλοξενίας - προσέλκυσης ανθρώπων στην ύπαιθρο από αστικές περιοχές.

V12: Επίπεδο μόρφωσης τοπικού πληθυσμού

Το επίπεδο μόρφωσης του τοπικού πληθυσμού επηρεάζει τη «δυνατότητα» του τοπικού αναπτυξιακού συστήματος να σχεδιάζει, να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και να καινοτομεί. Φυσικά, η μεταβλητή αυτή είναι στενά συνδεδεμένη με τα δημογραφικά δεδομένα και μπορεί να επηρεαστεί από πολιτικές φιλοξενίας - προσέλκυσης ανθρώπων στην ύπαιθρο από αστικές περιοχές.

V13: Πολιτιστικό κεφάλαιο

Πρόκειται για καίριο παράγοντα, ο οποίος στη διαδικασία της τριτογενεοποίησης της οικονομίας και της ανάπτυξης του τουρισμού θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο, ειδικά ως προς το σκέλος εκείνο που αφορά την ερμηνεία και την ανάδειξη των φυσικών πόρων.

Τεχνολογικό υποσύστημαV14: Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)

Αφορά τη δυνατότητα ανάπτυξης της οικονομίας μέσω της προώθησης και ενίσχυσης της παραγωγής ενέργειας μέσω ΑΠΕ. Πρόκειται για μεταβλητή που εξαρτάται σημαντικά από το εξωτερικό περιβάλλον (π.χ. οικονομική κρίση) αλλά και εσωτερικών μεταβλητών όπως η προσβασιμότητα.

V15: Διαδίκτυο - νέες τεχνολογίες

Η ανάπτυξη του διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών θα μπορούσε να υποβοηθήσει καίρια την ανάπτυξη όλων των κλάδων της οικονομίας αλλά και της τοπικής κοινωνίας εν γένει. Θα μπορούσε επίσης να δράσει υποστηρικτικά προς την κατεύθυνση των πολιτικών φιλοξενίας στην ύπαιθρο με δεδομένο ότι η εργασία από απόσταση (telework) είναι αρκετά διαδεδομένη στο εξωτερικό.

Περιβαλλοντικό - γεωγραφικό υποσύστημαV16: Ορεινό ανάγλυφο

Πρόκειται για καθαρά «εσωτερικής φύσης» μεταβλητή που ταυτοποιεί το συγκεκριμένο χώρο. Επηρεάζει αρκετές μεταβλητές του συστήματος αλλά ελάχιστα επηρεάζεται από άλλες.

V17: Κλίμα

ο.π.

V18: Προστατευόμενες περιοχές

Η έκταση των προστατευόμενων περιοχών, η φύση και δομή τους, η χωρική τους κατανομή αλλά και η σημασία τους ως πόλοι έλξης είναι σημαντικές πτυχές της εν λόγω μεταβλητής. Η εν λόγω μεταβλητή συνδέεται άμεσα με τη μεταβλητή V20 (Νομικό πλαίσιο προστασίας περιβάλλοντος).

V19: Προσβασιμότητα

Αφορά το ζήτημα της φυσικής προσβασιμότητας στον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας. Αφορά την ποιότητα του κεντρικού οδικού Άξονα «Δράμα - Δασικό Χωριό Ελατιάς» αλλά και την έκταση και την ποιότητα του δικτύου των δασικών δρόμων εντός των οικοσυστημάτων της περιοχής.

Νομικό υποσύστημαV20: Νομικό πλαίσιο προστασίας περιβάλλοντος

Το νομικό πλαίσιο της προστασίας του περιβάλλοντος στον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας αποτελεί έναν από τους κυριότερους αναπτυξιακούς ή από-αναπτυξιακούς παράγοντες, ανάλογα φυσικά με τον προσανατολισμό του συστήματος.

6.2 Ανάλυση MICMAC

Σε αυτή την ενότητα γίνεται η εμβάθυνση στη διαθέσιμη πληροφορία που προκύπτει από την υπάρχουσα κατάσταση του υπό μελέτη συστήματος, εντοπίζονται οι κρίσιμες μεταβλητές, κατασκευάζεται ο πίνακας δομικής ανάλυσης και στη συνέχεια ο πίνακας αυτός εισάγεται στο υπομοντέλο MICMAC το οποίο επεξεργάζεται τα δεδομένα για να οδηγήσει στην ταξινόμηση και ιεράρχηση των μεταβλητών και τον εντοπισμό των κυρίαρχων και εξαρτημένων εξ' αυτών. Ο πίνακας δομικής ανάλυσης

είναι ένας τετραγωνικός πίνακας διπλής εισόδου, ο οποίος στη συγκεκριμένη περίπτωση αποτελείται από 20 σειρές και 20 στήλες, όσες δηλαδή και οι μεταβλητές που περιγράφουν το σύστημα (βλ. Πίνακα 6.2-1).

Πίνακας 6.2-1: Πίνακας δομικής ανάλυσης συστήματος ορεινού χώρου Δήμου Δράμας

Α/Α ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑ	ΚΩΔ. ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7	V8	V9	V10	V11	V12	V13	V14	V15	V16	V17	V18	V19	V20
				Πολιτικές συνοχής ΕΕ	Πολιτικές κυβέρνησης και Περιφέρειας ΑΜΘ	Πολιτικές Δήμου Δράμας	Οικονομική κρίση	Δασοπονία	Γεωργία - κτηνοτροφία	Μεταποίηση	Τουρισμός	Υπηρεσίες	Τοπικό εργατικό δυναμικό	Δημογραφικά δεδομένα	Επίπεδο μόρφωσης τοπικού πληθυσμού	Πολιτιστικό κεφάλαιο	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)	Διαδίκτυο - νέες τεχνολογίες	Ορεινό ανάγλυφο	Κλίμα	Προστατευόμενες περιοχές	Προσβασιμότητα	Νομικό πλαίσιο προστασίας περιβάλλοντος
1	Πολιτικό	V01	Πολιτικές συνοχής ΕΕ	0	3	3	3	1	3	4	3	4	4	0	0	0	2	1	0	0	0	3	3
		V02	Πολιτικές κυβέρνησης και Περιφέρειας ΑΜΘ	0	0	3	3	3	3	4	3	4	4	4	0	0	4	4	0	0	4	3	3
		V03	Πολιτικές Δήμου Δράμας	0	0	0	1	1	2	4	3	3	4	4	0	4	4	4	0	0	4	3	3
2	Οικονομικό - παραγωγικό	V04	Οικονομική κρίση	3	3	3	0	3	3	4	3	3	3	3	0	0	4	0	0	0	4	3	4
		V05	Δασοπονία	0	3	3	0	0	4	4	4	4	4	4	4	0	4	0	0	0	4	0	4
		V06	Γεωργία - κτηνοτροφία	0	3	3	0	4	0	4	4	4	4	4	4	0	4	0	0	0	4	0	4
		V07	Μεταποίηση	0	0	0	0	4	4	0	4	4	4	4	4	0	4	4	0	0	4	0	4
		V08	Τουρισμός	0	2	3	0	4	4	4	0	3	3	4	4	4	4	4	0	0	4	3	4
		V09	Υπηρεσίες	0	4	4	0	4	4	4	4	0	4	4	4	4	4	4	0	0	4	0	4
		V10	Τοπικό εργατικό δυναμικό	0	0	0	0	4	3	4	3	4	0	0	0	0	4	4	0	0	4	0	0
3	Κοινωνικό	V11	Δημογραφικά δεδομένα	3	3	3	0	0	3	3	3	3	3	0	3	0	4	3	0	0	3	0	3
		V12	Επίπεδο μόρφωσης τοπικού πληθυσμού	0	0	0	0	0	3	4	4	4	3	0	0	3	4	4	0	0	4	0	4
		V13	Πολιτιστικό κεφάλαιο	0	0	0	0	0	0	0	4	4	4	0	3	0	0	4	0	0	3	0	4
4	Τεχνολογικό	V14	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)	0	0	0	0	4	4	4	4	4	4	4	0	0	0	4	0	0	4	0	4
		V15	Διαδίκτυο - νέες τεχνολογίες	0	0	0	0	0	4	4	4	4	4	0	4	4	4	0	0	0	3	3	0
5	Περιβαλλοντικό - γεωγραφικό	V16	Ορεινό ανάγλυφο	3	3	3	0	3	3	4	3	4	0	3	0	0	4	2	0	3	3	3	3
		V17	Κλίμα	3	3	3	0	3	3	4	3	4	0	3	0	0	4	0	0	0	3	0	0
		V18	Προστατευόμενες περιοχές	3	3	3	0	3	3	4	3	4	4	0	0	4	0	0	0	0	0	0	4
		V19	Προσβασιμότητα	0	3	2	0	3	3	4	3	4	0	2	0	0	3	3	0	0	3	0	4
6	Νομικό	V20	Νομικό πλαίσιο προστασίας περιβάλλοντος	3	3	3	0	3	3	4	3	4	0	0	0	0	3	0	0	0	3	3	0

Μέσα από τον πίνακα δομικής ανάλυσης ερευνώνται οι άμεσες σχέσεις εξάρτησης - επιρροής για κάθε ζεύγος μεταβλητών και συμπληρώνονται οι αντίστοιχες τιμές, οι οποίες προσδιορίζουν την ένταση της εξάρτησης ή της επιρροής, με βάση την ακόλουθη ποσοτική κλίμακα:

0: Δεν υπάρχει άμεση επίδραση της μιας μεταβλητής στην άλλη.

1: Υπάρχει χαμηλή επίδραση της μεταβλητής V_i στη V_j .

2: Υπάρχει μέτρια επίδραση της μεταβλητής V_i στη V_j .

3: Υπάρχει υψηλή επίδραση της μεταβλητής V_i στη V_j .

4: Υπάρχει εν δυνάμει επίδραση.

Μετά την συμπλήρωση του πίνακα γίνεται η εισαγωγή του στο λογισμικό του MICMAC. Τα αποτελέσματα της επεξεργασίας των δεδομένων του πίνακα δομικής ανάλυσης παρουσιάζονται με τη βοήθεια τεσσάρων γραφημάτων (βλ. Γραφήματα 6.2-1 έως 6.2-4), ήτοι αυτά,

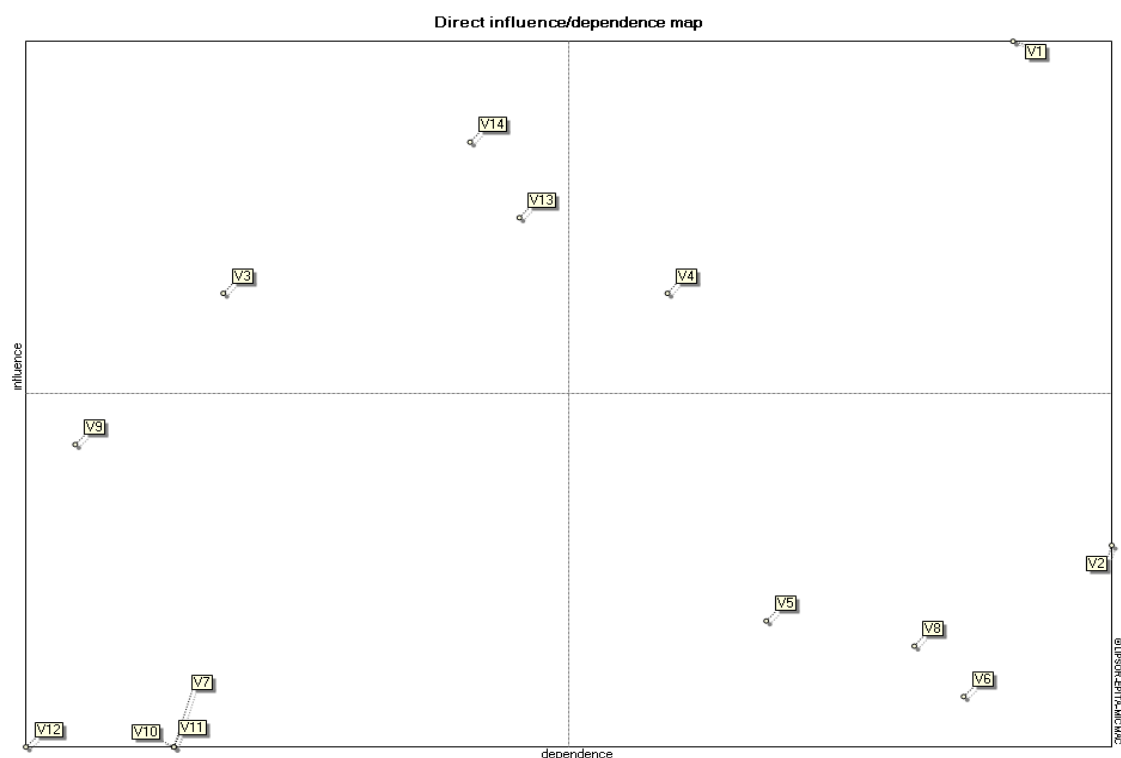
- της άμεσης ταξινόμησης,
- της εν δυνάμει άμεσης ταξινόμησης,
- της έμμεσης ταξινόμησης, και
- της εν δυνάμει έμμεσης ταξινόμησης.

Σε κάθε γράφημα ταξινόμησης, οι μεταβλητές απεικονίζονται σε τέσσερα τεταρτημόρια, με βάση το επίπεδο επιρροής (κατακόρυφος άξονας) και το επίπεδο εξάρτησης (οριζόντιος άξονας).

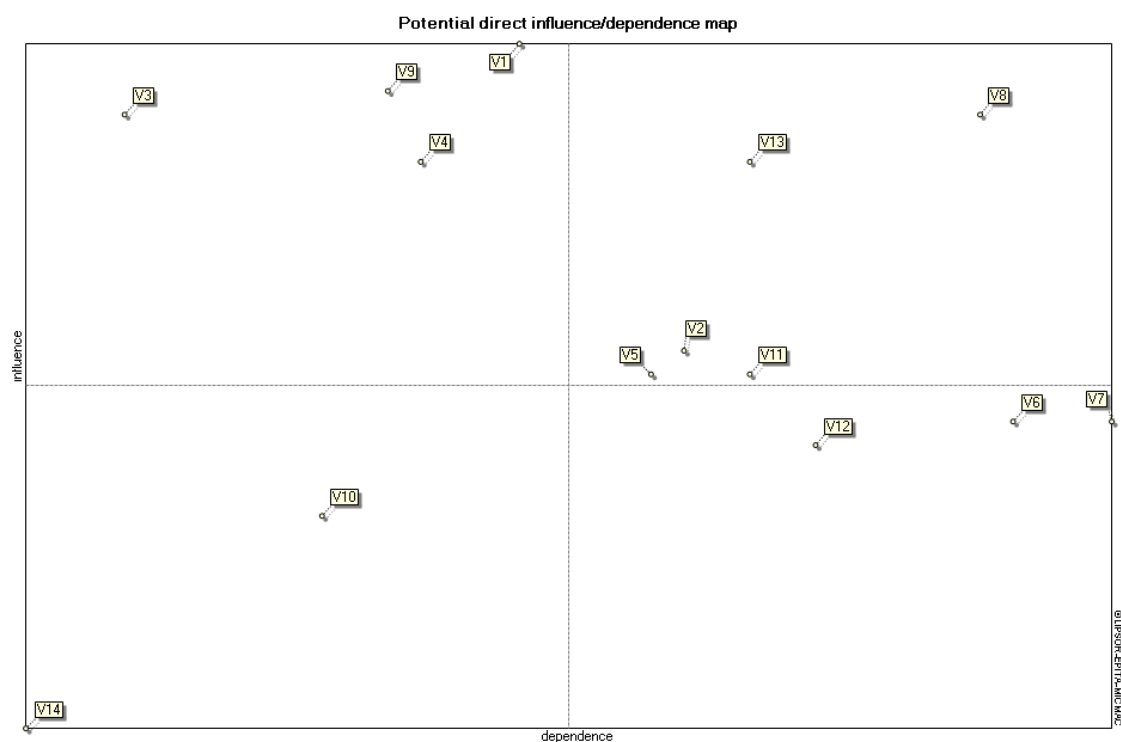
Συγκεκριμένα, οι μεταβλητές οι οποίες βρίσκονται στο πάνω αριστερά τεταρτημόριο κάθε γραφήματος ταξινόμησης είναι οι μεταβλητές οι οποίες ασκούν τη μεγαλύτερη επίδραση (influence) στις υπόλοιπες μεταβλητές και δέχονται τη μικρότερη εξάρτηση (dependence) από αυτές και χαρακτηρίζονται ως «κυρίαρχες» μεταβλητές του υπό μελέτη συστήματος. Οι εν λόγω μεταβλητές αποτελούν τις κυρίαρχες μεταβλητές του συστήματος, οι οποίες δύναται να επηρεάσουν το σύστημα στην μελλοντική του εξέλιξη.

Οι μεταβλητές που εμφανίζονται στο πάνω δεξιά τεταρτημόριο είναι οι μεταβλητές «επικοινωνίας», αυτές δηλαδή που ασκούν μεγάλη επίδραση στις υπόλοιπες μεταβλητές του συστήματος, αλλά ταυτόχρονα δέχονται και μεγάλη εξάρτηση από αυτές.

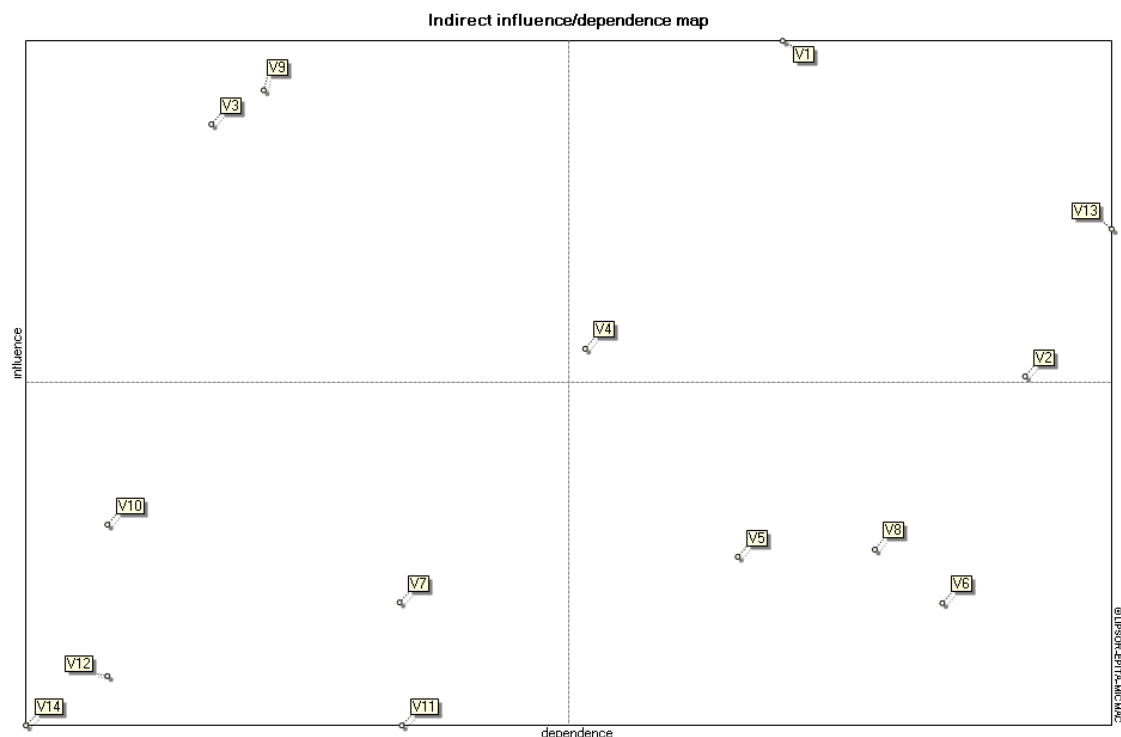
Γράφημα 6.2-1: Γράφημα άμεσης ταξινόμησης δεδομένων του πίνακα δομικής ανάλυσης συστήματος ορεινού χώρου Δήμου Δράμας

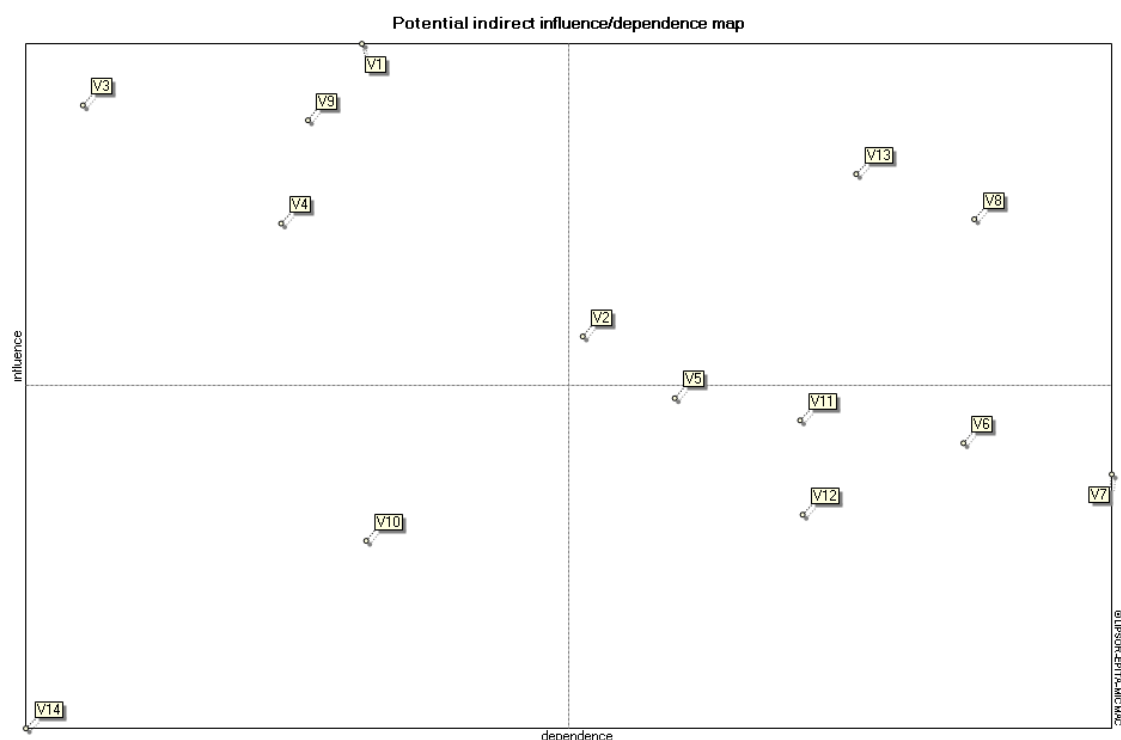
Γράφημα 6.2-2: Γράφημα εν δυνάμει άμεσης ταξινόμησης δεδομένων του πίνακα δομικής ανάλυσης συστήματος ορεινού χώρου Δήμου Δράμας

Γράφημα 6.2-3: Γράφημα έμμεσης ταξινόμησης δεδομένων του πίνακα δομικής ανάλυσης συστήματος ορεινού χώρου Δήμου Δράμας

Γράφημα 6.2-4: Γράφημα εν δυνάμει έμμεσης ταξινόμησης δεδομένων του πίνακα δομικής ανάλυσης συστήματος ορεινού χώρου Δήμου Δράμας

Στο κάτω αριστερά τεταρτημόριο απεικονίζονται οι μεταβλητές που ασκούν το μικρότερο βαθμό επιρροής, αλλά ταυτόχρονα δέχονται και το μικρότερο βαθμό εξάρτησης και αποτελούν τις «ανεξάρτητες» μεταβλητές του υπό μελέτη συστήματος.

Τέλος, στο κάτω δεξιά τεταρτημόριο βρίσκονται οι «εξαρτημένες» μεταβλητές, αυτές δηλαδή οι οποίες δέχονται τη μεγαλύτερη εξάρτηση από τις υπόλοιπες μεταβλητές του συστήματος και ασκούν τη μικρότερη επιρροή.

Πέραν της εποπτικής αυτής προσέγγισης, η σύνθεση των αποτελεσμάτων της επεξεργασίας και τελικά η επιλογή των κυρίαρχων και εξαρτημένων μεταβλητών μπορεί να συνδυαστεί και με την κατάταξη των μεταβλητών με βάση την πιθανότητα επιρροής τους στις άλλες αλλά και με βάση την πιθανότητα εξάρτησης κάθε μιας από τις άλλες (η πιθανότητα εκφράζεται ως απόλυτος αριθμός ικανοποίησης της σχέσης για κάθε 10.000 φορές). Η κατάταξη αυτή γίνεται για κάθε μια από τις παραπάνω τέσσερις (4) ταξινομήσεις που προαναφέρθηκαν και δίνει τη δυνατότητα να επιλεγούν εκείνες οι μεταβλητές (κύριες ή εξαρτημένες) που εμφανίζονται σε όλες τις ταξινομήσεις.

Πίνακας 6.2-2: Πίνακας κατάταξης των μεταβλητών του συστήματος του ορεινού χώρου Δήμου Δράμας με βάση την πιθανότητα επιρροής

ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΚΩΔ. ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	ΑΜΕΣΗ ΕΠΙΡΡΟΗ
5	V01	806
8	V02	677
10	V03	516
3	V04	967
1	V11	1161
2	V16	1129
7	V17	774
9	V18	580
6	V19	806
4	V20	870
11	V08	451
12	V12	290
13	V05	193
14	V06	193
15	V10	193
16	V13	193
17	V15	193
18	V07	0
19	V09	0
20	V14	0

ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΚΩΔ. ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	ΕΜΜΕΣΗ ΕΠΙΡΡΟΗ
5	V01	900
7	V02	764
10	V03	491
2	V04	948
3	V11	936
1	V16	1428
4	V17	907
9	V18	601
8	V19	684
6	V20	856
11	V08	359
12	V15	255
13	V05	250
14	V06	250
15	V13	139
16	V10	121
17	V12	101
18	V07	0
19	V09	0
20	V14	0

ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΚΩΔ. ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΑΜΕΣΗ ΕΠΙΡΡΟΗ
10	V01	487
3	V02	602
7	V03	530
4	V04	602
8	V05	516
9	V06	516
1	V08	631
5	V09	602
6	V11	559
2	V16	631
11	V19	487
12	V7	473
13	V17	473
14	V18	473
15	V20	473
16	V12	430
17	V14	430
18	V15	430
19	V10	344
20	V13	301

ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΚΩΔ. ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΕΜΜΕΣΗ ΕΠΙΡΡΟΗ
10	V01	509
3	V02	611
9	V03	511
2	V04	620
7	V05	521
8	V06	521
4	V08	601
5	V09	576
6	V11	552
1	V16	657
11	V19	506
12	V17	502
13	V20	498
14	V18	474
15	V07	463
16	V14	431
17	V15	401
18	V12	400
19	V10	347
20	V13	287

Πίνακας 6.2-3: Πίνακας κατάταξης των μεταβλητών του συστήματος του ορεινού χώρου Δήμου Δράμας με βάση την πιθανότητα εξάρτησης

ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΚΩΔ. ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	ΑΜΕΣΗ ΕΞΑΡΤΗΣΗ
8	V01	580
4	V02	1032
1	V03	1129
6	V05	741
2	V06	1129
3	V08	1064
10	V09	387
7	V18	677
5	V19	774
9	V20	483
11	V10	387
12	V11	354
13	V15	290
14	V14	258
15	V04	225
16	V12	193
17	V07	96
18	V13	96
19	V17	96
20	V16	0

ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΚΩΔ. ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	ΕΜΜΕΣΗ ΕΞΑΡΤΗΣΗ
3	V02	1099
1	V03	1326
10	V04	369
6	V05	803
4	V06	1053
2	V08	1132
7	V09	605
9	V18	415
5	V19	1015
8	V20	586
11	V14	361
12	V10	349
13	V01	315
14	V15	264
15	V11	208
16	V12	42
17	V07	41
18	V13	8
19	V16	0
20	V17	0

ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΚΩΔ. ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΑΜΕΣΗ ΕΞΑΡΤΗΣΗ
10	V03	545
9	V05	588
5	V06	760
3	V07	774
1	V08	817
2	V09	817
8	V10	645
6	V14	717
4	V18	774
7	V20	688
11	V15	516
12	V02	502
13	V11	502
14	V12	344
15	V19	344
16	V01	258
17	V13	258
18	V04	100
19	V17	43
20	V16	0

ΚΑΤΑΤΑΞΗ	ΚΩΔ. ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	ΕΝ ΔΥΝΑΜΕΙ ΕΜΜΕΣΗ ΕΞΑΡΤΗΣΗ
9	V05	616
5	V06	759
4	V07	773
1	V08	800
2	V09	800
6	V10	722
7	V14	705
10	V15	556
3	V18	786
8	V20	698
11	V03	509
12	V11	494
13	V02	454
14	V12	447
15	V13	339
16	V19	284
17	V01	178
18	V04	69
19	V16	0
20	V17	0

Οι κυρίαρχες και εξαρτημένες μεταβλητές που επιλέγονται από τις παραπάνω ταξινομήσεις και κατατάξεις πιθανοτήτων παρουσιάζονται στους παρακάτω Πίνακες Πίνακας 6.2-4 και 6.2-5.

Πίνακας 6.2-4: Πίνακας κυρίαρχων μεταβλητών του συστήματος του ορεινού χώρου Δήμου Δράμας

Α/Α ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑ	ΚΩΔ. ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ
1	Πολιτικό	V01	Πολιτικές συνοχής ΕΕ
1	Πολιτικό	V02	Πολιτικές κυβέρνησης και Περιφέρειας ΑΜΘ
1	Πολιτικό	V03	Πολιτικές Δήμου Δράμας
2	Οικονομικό - παραγωγικό	V04	Οικονομική κρίση
3	Κοινωνικό	V11	Δημογραφικά δεδομένα
5	Περιβαλλοντικό - γεωγραφικό	V16	Ορεινό ανάγλυφο

Πίνακας 6.2-5: Πίνακας εξαρτημένων μεταβλητών του συστήματος του ορεινού χώρου Δήμου Δράμας

Α/Α ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑ	ΚΩΔ. ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ
2	Οικονομικό - παραγωγικό	V05	Δασοπονία
2	Οικονομικό - παραγωγικό	V06	Γεωργία - κτηνοτροφία
2	Οικονομικό - παραγωγικό	V08	Τουρισμός
5	Περιβαλλοντικό - γεωγραφικό	V18	Προστατευόμενες περιοχές
6	Νομικό	V20	Νομικό πλαίσιο προστασίας περιβάλλοντος

6.3 Ανάλυση MORPHOL

Η παρούσα ενότητα αφορά στη διαδικασία της δόμησης των σεναρίων για την περιοχή μελέτης, μέσα από την εφαρμογή του υπομοντέλου MORPHOL. Στην προσπάθεια αυτή συνυπολογίζονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν στην προηγούμενη ενότητα, κατά την εφαρμογή του υπομοντέλου MICMAC και τον προσδιορισμό των κυρίαρχων και εξαρτημένων μεταβλητών του συστήματος.

Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάζονται στη συνέχεια τα δεδομένα τα οποία υπεισέρχονται στο μοντέλο, κατασκευάζεται ο πίνακας των υποθέσεων και με τη βοήθεια του υπομοντέλου MORPHOL, το οποίο επεξεργάζεται τα δεδομένα, προκύπτουν τα αποτελέσματα που αφορούν στο σύνολο των δυνατών μελλοντικών σεναρίων για την περιοχή.

Τα δεδομένα τα οποία εισήχθησαν στο σχετικό λογισμικό προέκυψαν -στην ουσία- από την εφαρμογή υπομοντέλου MICMAC παραπάνω. Οι μεταβλητές που

χρησιμοποιήθηκαν τελικά ήταν αποτέλεσμα της σύνθεσης των αποτελεσμάτων αλλά και απόρριψης ορισμένων στη βάση της σχετικής ομοιότητάς τους (π.χ. «νομικό πλαίσιο προστασίας περιβάλλοντος» με «προστατευόμενες περιοχές») ή της έλλειψης ουσιαστικής δυνατότητας παρέμβασης σε αυτές (π.χ. «Οικονομική κρίση», «Δημογραφικά δεδομένα» και «Ορεινό ανάγλυφο»).

Οι κυρίαρχες μεταβλητές που απέμειναν μετά την απαλοιφή συγκεκριμένων μεταβλητών αφορούσαν κυρίως την σφαίρα της πολιτικής και οι περισσότερο εξαρτώμενες μεταβλητές φαίνονταν να αφορούν το τοπικό οικονομικό παραγωγικό σύστημα. Έτσι, πραγματοποιήθηκε μια σύνθεση μεταβλητών με το αποτέλεσμα να απεικονίζεται στον παρακάτω Πίνακα 6.3-1.

Πίνακας 6.3-1: Πίνακας υποσυστημάτων και μεταβλητών του υπομοντέλου MORPHOL

ΥΠΟΣΥΣΤΗΜΑ	ΚΩΔ. ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ
D01 - Οικονομικό - παραγωγικό	V01	Πολιτική στον κλάδο της Δασοπονίας
	V02	Πολιτική στον κλάδο της γεωργίας - κτηνοτροφίας
	V03	Πολιτική στον κλάδο του τουρισμού
D02 - Νομικό	V04	Νομικό πλαίσιο προστασίας περιβάλλοντος

Όπως αναφέρθηκε στη μεθοδολογία, ο σκοπός της εφαρμογής του υπομοντέλου MORPHOL είναι η δόμηση σεναρίων με βάση τις διαφορετικές εκβάσεις - εξελίξεις κάθε μεταβλητής. Στην περίπτωση του παρόντος Επιχειρησιακού Σχεδίου, η εφαρμογή του υπομοντέλου έγινε **συμμετοχικά**, δηλαδή με τη βοήθεια μιας ομάδας ειδικών που συνέδραμαν την ομάδα εργασίας του παρόντος.

Οι συμμετέχοντες στο σχεδιασμό ήταν οι παρακάτω:

Γενικός Συντονισμός (Εκπρόσωπος Δήμου Δράμας):

- Μουρατίδης Μάκης, Γενικός Γραμματέας Δήμου Δράμας, Σύμβουλος Ανάπτυξης ΠΕΔ Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης.

Ειδικοί:

- Καλατσιδής Ανέστης, Γεωπόνος, MSc - Ιδιώτης Κτηνοτρόφος.
- Μέρου Θεοδώρα, Δρ Δασολόγος - Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Προϊστάμενη Τμήματος Δασοπονίας & Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος ΤΕΙ ΑΜΘ.
- Ξόφης Παντελής, Δρ Δασοπόνος - Στέλεχος Δασικής Υπηρεσίας.
- Πορτάλιου Γιούλη, Μηχανικός Περιβάλλοντος, MSc - Υπεύθυνη Έργου ΕΠΠΕΡ Φορέα Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης.

- Τζήμου Εύη, Αρχιτέκτων Μηχανικός - Στέλεχος ΠΑΜΘ.
- Χατζόπουλος Μανόλης, Ηλεκτρολόγος Μηχανικός και Οικονομολόγος - Διευθυντής Αναπτυξιακής Δράμας ΑΕ.

Όλοι οι ανωτέρω συμμετείχαν -κατόπιν προσκλήσεως (βλ. Παράρτημα V)- σε σχετική συνάντηση εργασίας την Πέμπτη 20.06.2013 και ώρα 18.00 στα γραφεία της Αναπτυξιακής Δράμας ΑΕ, όπου οι ειδικοί κλήθηκαν να καταθέσουν τις απόψεις και τις εκτιμήσεις τους πάνω στην εξέλιξη των αναπτυξιακών μεταβλητών.

Φωτογραφία 6.3-1: Στιγμιότυπο από το συμμετοχικό σχεδιασμό κατά την εφαρμογή του υπομοντέλου MORPHOL

Η συμμετοχική παραγωγή υποθέσεων ανάπτυξης και δόμηση εναλλακτικών σεναρίων περιέλαβε αρχικά την επεξεργασία των απαντήσεων των ειδικών επί συγκεκριμένων ερωτηματολογίων διαβούλευσης (βλ. Παράρτημα IV), τα οποία διανεμήθηκαν κατά τη διάρκεια της συνάντησής τους.

Συγκεκριμένα, οι ειδικοί κλήθηκαν να αποδώσουν ποσοστά -δηλαδή πιθανότητες- υιοθέτησης - πραγματοποίησης συγκεκριμένων πολιτικών σε τέσσερις μεταβλητές του αναπτυξιακού συστήματος που αναγνωρίστηκαν εκ των προτέρων.

Ειδικότερα, το αναπτυξιακό «σύστημα», το οποίο αρχικά τέθηκε υπόψη των ειδικών απεικονίζεται στον Πίνακα 6.3-2.

Πίνακας 6.3-2: Πίνακας μεταβλητών και υποθέσεων υπομοντέλου MORPHOL πριν το συμμετοχικό σχεδιασμό

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ 1	ΥΠΟΘΕΣΗ 2	ΥΠΟΘΕΣΗ 3
V01	Πολιτική στον κλάδο της δασοπονίας	FORE-HYP01 Αύξηση δασικής παραγωγής με διάνοιξη δασικών δρόμων και εκπόνηση διαχειριστικών μελετών. Προώθηση εκμηχάνισης και εντατικής απασχόλησης.	FORE-HYP02 Βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων δασικών προϊόντων με εισαγωγή και υιοθέτηση προτύπων ποιότητας και τυποποίησης. Επίσης, παραγωγή νέων προϊόντων. Έμφαση στην προσέλκυση νέων απασχολούμενων στον κλάδο και εκπαίδευσή τους.	FORE-HYP03 Διατήρηση επιπέδων δασικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων με βελτίωση της πρόσβασης στα δασικά οικοσυστήματα.
		ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %
V02	Πολιτική στον κλάδο της γεωργίας - κτηνοτροφίας	AGRI-HYP01 Αύξηση γεωργοκτηνοτροφικής ποιοτικής παραγωγής με εισαγωγή νέων μεθόδων καλλιέργειας (π.χ. βιολογική) και παραγωγή νέων προϊόντων υψηλής διατροφικής και φαρμακευτικής αξίας. Έμφαση στην προσέλκυση νέων απασχολούμενων στον κλάδο και εκπαίδευσή τους. Branding προϊόντων.	AGRI-HYP02 Μεθοδευμένη και στοχευμένη εισαγωγή τοπικών προϊόντων στο τουριστικό προϊόν. Ενίσχυση ιδιωτικής ή/και κοινωνικής συνεταιριστικής επιχειρηματικότητας στον κλάδο της μεταποίησης των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων. Μεθοδευμένη ενίσχυση της τοπικής αλυσίδας τροφίμων. Branding προϊόντων.	AGRI-HYP03 Διατήρηση επιπέδων γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων με βελτίωση των βοσκοτόπων.
		ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ 1	ΥΠΟΘΕΣΗ 2	ΥΠΟΘΕΣΗ 3
V03	Πολιτική στον κλάδο του τουρισμού	TOUR-HYP01 Βελτίωση προσβασιμότητας και οργάνωση - ανάδειξη του τουριστικού προϊόντος.	TOUR-HYP02 Ενίσχυση ιδιωτικής επιχειρηματικότητας στον τομέα των υπηρεσιών βελτίωση προσβασιμότητας και οργάνωση - ανάδειξη - ερμηνεία του τουριστικού προϊόντος. Branding του ορεινού όγκου ως οικοτουριστικός προορισμός.	TOUR-HYP03 Τουριστική αξιοποίηση του Δασικού Χωριού Ελατιάς, ενίσχυση ιδιωτικής επιχειρηματικότητας στους τομείς της φιλοξενίας και των τουριστικών υπηρεσιών, βελτίωση προσβασιμότητας και οργάνωση - ανάδειξη - ερμηνεία του τουριστικού προϊόντος. Branding του ορεινού όγκου ως οικοτουριστικός προορισμός.
		ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %
V04	Νομικό πλαίσιο προστασίας περιβάλλοντος	LEGA-HYP01 Αυστηρό νομικό πλαίσιο με ενίσχυση του υπάρχοντος καθεστώτος προστασίας του ΕΠΟΡ Απαγόρευση εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς. Απαγόρευση βόσκησης σε συγκεκριμένες ζώνες.	LEGA-HYP02 Μετριοπαθές νομικό πλαίσιο με επανεξέταση του υπάρχοντος καθεστώτος προστασίας του ΕΠΟΡ	LEGA-HYP03 Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του ΕΠΟΡ υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγόρευσης εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικοτουριστικής ανάπτυξης. Άρση απαγόρευσης βόσκησης σε όλες τις ζώνες.
		ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %

Φυσικά, δόθηκε η δυνατότητα στους ειδικούς να προσθέσουν δικές τους εναλλακτικές εκβάσεις - πολιτικές των ανωτέρω αναπτυξιακών μεταβλητών. Παράλληλα, οι ειδικοί κλήθηκαν να «περιορίσουν» το μορφολογικό χώρο αναγνωρίζοντας αδύνατους συνδυασμούς υποθέσεων αλλά και να αναγνωρίσουν επιθυμητούς συνδυασμούς καθώς και ολοκληρωμένα επιθυμητά σενάρια. Τα αποτελέσματα της σύνθεσης αυτής των απόψεων των ειδικών εισήχθησαν στη συνέχεια στο λογισμικό MORPHOL με σκοπό την παραγωγή σεναρίων.

Το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπίστηκε κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας των απαντήσεων των ειδικών ήταν η ίσως μεγάλη διάσταση απόψεων επί συγκεκριμένων πολιτικών. Αυτό επηρέαζε σε σημαντικό βαθμό το Μέσο Όρο που εξαγονταν ως μέση πιθανότητα υιοθέτησης - υλοποίησης μια πολιτικής. Πράγματι, για παράδειγμα, η γνώμη των δυο (2) ειδικών επί των θεμάτων της Δασοπονίας έδειχνε να υπερκαλύπτεται από τη γνώμη ειδικών σε άλλους τομείς, προσδίδοντας έτσι μια στρεβλή (ή ίσως υπέρ-εκτιμημένη) εικόνα της μελλοντικής πορείας του αναπτυξιακού συστήματος.

Η ομάδα εργασίας, για να λύσει το πρόβλημα, επέλεξε τελικά να εκτελέσει δυο ειδών αναλύσεις, ήτοι:

- Μία (1) ανάλυση όπου θα προσμετρούνταν η γνώμη όλων των ειδικών, ανεξαρτήτως εξειδίκευσης.
- Μία (1) ανάλυση όπου θα προσμετρούνταν η γνώμη των ειδικών, μόνο στη/στις μεταβλητή/-τες στην/στις οποία/οποίες έχουν εξειδίκευση. Ειδικότερα, αναγνωρίστηκαν τα εξής ζεύγη ειδικών που αντιστοιχούν σε συγκεκριμένες μεταβλητές του υπό εξέταση ζητήματος:
 1. Ξόφης Παντελής, Μέρου Θεοδώρα / Πολιτική στον κλάδο της δασοπονίας.
 2. Καλατσίδης Ανέστης, Μέρου Θεοδώρα / Πολιτική στον κλάδο της γεωργίας - κτηνοτροφίας.
 3. Τζήμου Εύη, Θωμαΐδης Νικόλαος / Πολιτική στον κλάδο του τουρισμού.
 4. Πορτάλιου Γιούλη, Χατζόπουλος Μανόλης / Νομικό πλαίσιο προστασίας περιβάλλοντος.

Στη συνέχεια, από κάθε ζεύγος ειδικών εξήχθη ο Μέσος Όρος των ποσοστών που απεδόθησαν σε κάθε υπόθεση. Τέλος, ελήφθησαν υπόψη τα τυχόν νέα σενάρια που προτάθηκαν, μόνο από τους «αναγνωρισμένους ειδικούς» σε κάθε μεταβλητή.

Τέλος, αποφασίστηκε να επιλεγθούν δυο (2) σενάρια από κάθε ανάλυση, με σκοπό την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη «δεξαμενή» επιλογής σεναρίων με γνώμονα την ικανοποίηση των γενικών πολιτικών στόχων της ΠΑΜΘ αλλά και του Δήμου Δράμας σε ότι αφορά την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών.

6.3.1 Ανάλυση 1

Επεξεργασία με γνώμονα τις απαντήσεις όλων των ειδικών σε όλες τις μεταβλητές.

Πίνακας 6.3-2: Ανάλυση 1 - Πίνακας απαντήσεων ειδικών και καθορισμού πιθανοτήτων

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	FORE-HYP01	FORE-HYP02	FORE-HYP03	FORE-HYP04	FORE-HYP05	
V01	Δασοπονία	Αύξηση δασικών παραγωγής με διάφορη δασοκομικών μελετών. Προώθηση εμμελούς και εντατικής ασχολίας.	Βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων δασικών προϊόντων με εισαγωγή και υιοθέτηση προϊόντων ποιότητας και τυποποίησης. Επίσης, παραγωγή νέων προϊόντων και διάθεσή τους από δασικούς Συντηρησιούς (π.χ. ρεβίθε, μπριζόλες). Έμφαση στην προσέλκυση νέων απασχολούμενων στον κλάδο και εκπαίδευσή τους.	Διατήρηση επιπέδων δασικής παραγωγής και κλάσης παραγόμενων προϊόντων με βελτίωση της πρόσβασης στα δασικά οικοσυστήματα.	Βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων με εκπόνηση διαμεριστικών μελετών και εισαγωγή και υιοθέτηση προϊόντων ποιότητας και τυποποίησης. Ανάπτυξη δασικών οικοσυστημάτων. Έμφαση στην προσέλκυση νέων απασχολούμενων στον κλάδο και εκπαίδευσή τους. Πρακτική προσέλευση χρηματοδοτήσεων (μέσω κεραιών ή άλλων προγραμμάτων που σφαιρών π.χ. στην προστασία της βιοποικιλότητας).	Μικρή μείωση επιπέδων δασικής παραγωγής και βελτίωση της πρόσβασης στα δασικά οικοσυστήματα με διάφορα νέων μικρού μήκους δασικών δρόμων. Μικρή αύξηση της κλάσης προϊόντων και εισαγωγή και υιοθέτηση προϊόντων ποιότητας και τυποποίησης.	
	Πιθανότητα υλοποίησης	23	21	45	6	5	
		10 20 20 10 30 30 30	30 20 20 20 20 20 20	10 20 60 70 50 50 50	50 0 0 0 0 0 0	0 40 0 0 0 0 0	
		ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.	ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.	ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.	ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.	ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.	
V02	Γεωργία - κτηνοτροφία	Αύξηση γεωργικοκτηνοτροφικής ποιότητας παραγωγής με εισαγωγή νέων μεθόδων καλλιέργειας (π.χ. βιολογική) και παραγωγή νέων προϊόντων υψηλής διατροφικής και φαρμακευτικής αξίας. Έμφαση στην προσέλκυση νέων απασχολούμενων στον κλάδο και εκπαίδευσή τους. Branding προϊόντων.	Μεθοδεύμενη και στοχευμένη εισαγωγή τοπικών προϊόντων στο τουριστικό προϊόν. Ενίσχυση ιδιωτικής ή/και κοινωνικής συνεταιριστικής επιχειρηματικότητας στο κλάδο της μεταποίησης των γεωργικοκτηνοτροφικών προϊόντων. Μεθοδεύμενη ενίσχυση της τοπικής αλυσίδας τροφίμων. Branding προϊόντων.	Διατήρηση επιπέδων γεωργικοκτηνοτροφικής παραγωγής και κλάσης παραγόμενων προϊόντων με βελτίωση των βιοσυστημάτων.	Αύξηση επιπέδων κτηνοτροφικής παραγωγής και κλάσης παραγόμενων προϊόντων (π.χ. εκτροφή ιδιόκτητων κτην) με βελτίωση των βιοσυστημάτων. Αυστηρή λήψη του νομικού πλαισίου της λιθοδοτικής ορογραφικής εκμετάλλευσης. Αύξηση γεωργικής ποιότητας παραγωγής με εισαγωγή νέων μεθόδων καλλιέργειας (π.χ. βιολογική) και παραγωγή νέων προϊόντων υψηλής διατροφικής και φαρμακευτικής αξίας. Ενίσχυση διαμεριστικών επιχειρηματικότητας στο κλάδο της μεταποίησης των γεωργικοκτηνοτροφικών προϊόντων.	Αύξηση γεωργικής ποιότητας παραγωγής με εισαγωγή νέων μεθόδων καλλιέργειας (π.χ. βιολογική) και παραγωγή νέων προϊόντων υψηλής διατροφικής και φαρμακευτικής αξίας. Αύξηση επιπέδων κτηνοτροφικής παραγωγής και κλάσης παραγόμενων προϊόντων με βελτίωση των βιοσυστημάτων. Ενίσχυση επιχειρηματικότητας στο κλάδο της μεταποίησης των γεωργικοκτηνοτροφικών προϊόντων.	Συνδυασμό των παραγόμενων κτηνοτροφικών προϊόντων με Γεωγραφική Ενδειξη Ονομασίας Προστασίας (DEN) στον τουριστικό προϊόν της περιοχής του Δήμου Δράμας.
	Πιθανότητα υλοποίησης	19	25	39	6	6	5
		20 20 20 10 20 20 20	20 20 20 20 20 30 30	10 10 60 30 50 50 50	50 0 0 0 0 0 0	0 50 0 0 0 0 0	0 0 0 40 0 0 0
		ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.	ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.	ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.	ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.	ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.	ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.
V03	Τουρισμός	Βελτίωση προσβασιμότητας και οργάνωση - ανάδειξη του τουριστικού προϊόντος.	Ενίσχυση ιδιωτικής επιχειρηματικότητας στον τομέα των υπηρεσιών βελτίωση προσβασιμότητας και οργάνωση - ανάδειξη - χρημίσια του τουριστικού προϊόντος. Branding του ορεινού όγκου ως οικοτουριστικής προορισμού.	Πλήρης τουριστική αφοσίωση του Δασικού Χωριού Εκτετατός, ενίσχυση ιδιωτικής επιχειρηματικότητας στους τομείς της φιλοξενίας και των τουριστικών υπηρεσιών. Βελτίωση προσβασιμότητας και οργάνωση - ανάδειξη - χρημίσια του τουριστικού προϊόντος. Branding του ορεινού όγκου ως οικοτουριστικής προορισμού.	Συλλογή ορέων υψ. - ανάδειξη - χρημίσια του τουριστικού προϊόντος. Σχεδιασμένη τουριστική αφοσίωση του Δασικού Χωριού Εκτετατός. Εφαρμογή πρακτικών φιλοξενίας και δράσεων ενημέρωσης στους τομείς του περιβάλλοντος και του πολιτισμού. Εντατική συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στην υλοποίηση των τουριστικών δράσεων.		
	Πιθανότητα υλοποίησης	30	29	24	18		
		10 30 30 60 10 40 10	10 40 20 10 10 30 30	10 30 50 10 30 30 10	0 0 0 70 0 0 70		
		ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.	ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.	ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.	ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.		
V04	Νομικό πλαίσιο προστασίας περιβάλλοντος	Διατήρηση νομικού πλαισίου με ενίσχυση του υπάρχοντος καθεστώτος προστασίας του Ε.Π.Ο.Ρ. - διαμόρφωση εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Εκτετατός για τουριστικούς σκοπούς. Διαμόρφωση βιοσυστημάτων σε συγκεκριμένες ζώνες.	Μερισσώδης νομικό πλαίσιο με επανένταξη του υπάρχοντος καθεστώτος προστασίας του Ε.Π.Ο.Ρ.	Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του Ε.Π.Ο.Ρ. υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγορεύσεων εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Εκτετατός για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικοτουριστικής ανάπτυξης. Άρση απαγορεύσεων βιοσυστημάτων σε όλες τις ζώνες υπό προϋποθέσεις.	Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του Ε.Π.Ο.Ρ. υπό προϋποθέσεις και για συμβατές χρήσεις. (Απαιτούμενη καθορισμός των όρων, η οποία με τις αντίστοιχες δυνατότητες συμβατών χρήσεων)	Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του Ε.Π.Ο.Ρ. υπό προϋποθέσεις. Θεσπίση κινήτρων για υιοθέτηση πρακτικών φιλικών προς το περιβάλλον.	Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του Ε.Π.Ο.Ρ. υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγορεύσεων εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Εκτετατός για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικοτουριστικής ανάπτυξης. Απαιτούμενη βιοσυστημάτων σε συγκεκριμένες ζώνες.
	Πιθανότητα υλοποίησης	15	30	39	9	1	6
		10 10 10 10 20 20 20	10 30 30 40 40 40 40	10 30 50 60 40 40 40	70 0 0 0 0 0 0	0 0 10 0 0 0 0	0 50 0 0 0 0 0
		ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.	ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.	ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.	ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.	ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.	ΜΕΡΟΥ Θ. ΣΟΦΗΣ Π. ΠΟΡΤΑΛΟΥ, Γ. ΚΑΛΑΥΤΙΑΝΗ, Α. ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν. ΜΟΥΡΤΙΑΝΗΣ, Μ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ. ΤΖΙΜΟΥ, Ε.

Πίνακας 6.3-3: Ανάλυση 1 - Επεξεργασία απαντήσεων και καθορισμός επιθυμητών συνδυασμών - αποκλεισμών και σεναρίων

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ/-Α ΕΙΔΙΚΟΥ/-ΩΝ	ΕΠΙΘΥΜΗΤΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ		ΑΔΥΝΑΤΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ		ΣΕΝΑΡΙΟ ΠΟΥ ΠΡΟΚΡΙΝΕΤΑΙ
ΚΑΛΑΤΣΙΔΗΣ, Α.	FORE-HYP03	AGRI-HYP06	LEGA-HYP01	FORE-HYP03	FORE-HYP03
	TOUR-HYP03	AGRI-HYP03	LEGA-HYP01	TOUR-HYP03	AGRI-HYP06
	LEGA-HYP03	AGRI-HYP03	LEGA-HYP01	AGRI-HYP03	TOUR-HYP03
	-	-	-	-	LEGA-HYP03
ΜΕΡΟΥ, Θ.	FORE-HYP04	AGRI-HYP04	FORE-HYP01	TOUR-HYP03	FORE-HYP04
	AGRI-HYP02	TOUR-HYP02	-	-	AGRI-HYP04
	FORE-HYP03	AGRI-HYP03	-	-	TOUR-HYP03
	-	-	-	-	LEGA-HYP04
ΞΟΦΗΣ, Π.	FORE-HYP05	AGRI-HYP04	AGRI-HYP05	LEGA-HYP01	FORE-HYP05
	AGRI-HYP05	LEGA-HYP06	TOUR-HYP02	LEGA-HYP01	AGRI-HYP05
	AGRI-HYP05	TOUR-HYP02	-	-	TOUR-HYP02
	-	-	-	-	LEGA-HYP06
ΠΟΡΤΑΛΙΟΥ, Γ.	AGRI-HYP02	TOUR-HYP03	LEGA-HYP01	TOUR-HYP03	FORE-HYP02
	LEGA-HYP05	TOUR-HYP03	-	-	AGRI-HYP01
	FORE-HYP02	AGRI-HYP02	-	-	TOUR-HYP02
	-	-	-	-	LEGA-HYP05
ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ, Μ. - ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ.	FORE-HYP02	AGRI-HYP02	LEGA-HYP01	TOUR-HYP03	FORE-HYP02
	AGRI-HYP02	TOUR-HYP03	-	-	AGRI-HYP02
	AGRI-HYP03	TOUR-HYP03	-	-	TOUR-HYP03
	-	-	-	-	LEGA-HYP02
ΤΖΗΜΟΥ, Ε. - ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν.	FORE-HYP02	AGRI-HYP02	LEGA-HYP01	TOUR-HYP03	FORE-HYP04
	AGRI-HYP02	TOUR-HYP04	LEGA-HYP01	TOUR-HYP04	AGRI-HYP04
	AGRI-HYP03	TOUR-HYP04	-	-	TOUR-HYP04
	-	-	-	-	LEGA-HYP03

Πίνακας 6.3-4: Ανάλυση 1 - Γενική αναφορά

DESCRIPTION	NUMBER
Total number of scenarios	1470
Number of scenarios after exclusion	1212
Number of preferred scenarios	462
Number of kept scenarios	6

Πίνακας 6.3-5: Ανάλυση 1 - Κατάλογος σεναρίων

S1	S2	S3	S4	S5	S6
30,18	29,18	24,15	23,22	23,22	22,44
FORE-HYP03	FORE-HYP03	FORE-HYP03	FORE-HYP03	FORE-HYP03	FORE-HYP03
AGRI-HYP03	AGRI-HYP03	AGRI-HYP03	AGRI-HYP03	AGRI-HYP03	AGRI-HYP03
TOUR-HYP01	TOUR-HYP02	TOUR-HYP03	TOUR-HYP01	TOUR-HYP01	TOUR-HYP02
LEGA-HYP03	LEGA-HYP03	LEGA-HYP03	LEGA-HYP02	LEGA-HYP02	LEGA-HYP02
S7	S8	S9	S10	S11	S12
19,35	18,7	18,57	18,11	15,48	15,43
FORE-HYP03	FORE-HYP03	FORE-HYP03	FORE-HYP03	FORE-HYP03	FORE-HYP01
AGRI-HYP02	AGRI-HYP02	AGRI-HYP03	AGRI-HYP03	AGRI-HYP02	AGRI-HYP03
TOUR-HYP01	TOUR-HYP02	TOUR-HYP03	TOUR-HYP04	TOUR-HYP03	TOUR-HYP01
LEGA-HYP03	LEGA-HYP03	LEGA-HYP02	LEGA-HYP03	LEGA-HYP03	LEGA-HYP03
S13	S14	S15	S16	S17	S18
15,43	14,91	14,88	14,71	14,39	14,21
FORE-HYP01	FORE-HYP01	FORE-HYP03	FORE-HYP03	FORE-HYP03	FORE-HYP03
AGRI-HYP03	AGRI-HYP03	AGRI-HYP02	AGRI-HYP01	AGRI-HYP02	AGRI-HYP01
TOUR-HYP01	TOUR-HYP02	TOUR-HYP01	TOUR-HYP01	TOUR-HYP02	TOUR-HYP02
LEGA-HYP03	LEGA-HYP03	LEGA-HYP02	LEGA-HYP03	LEGA-HYP02	LEGA-HYP03
S19	S20	S21	S22	S23	S24
14,09	13,93	13,62	11,91	11,87	11,76
FORE-HYP02	FORE-HYP03	FORE-HYP02	FORE-HYP03	FORE-HYP01	FORE-HYP03
AGRI-HYP03	AGRI-HYP03	AGRI-HYP03	AGRI-HYP02	AGRI-HYP03	AGRI-HYP01
TOUR-HYP01	TOUR-HYP04	TOUR-HYP02	TOUR-HYP03	TOUR-HYP01	TOUR-HYP03
LEGA-HYP03	LEGA-HYP02	LEGA-HYP03	LEGA-HYP02	LEGA-HYP02	LEGA-HYP03
S25	S26	S27	S28	S29	S30
11,61	11,61	11,61	11,47	11,31	11,27
FORE-HYP03	FORE-HYP03	FORE-HYP03	FORE-HYP01	FORE-HYP03	FORE-HYP02
AGRI-HYP03	AGRI-HYP03	AGRI-HYP02	AGRI-HYP03	AGRI-HYP01	AGRI-HYP03
TOUR-HYP01	TOUR-HYP01	TOUR-HYP04	TOUR-HYP02	TOUR-HYP01	TOUR-HYP03
LEGA-HYP01	LEGA-HYP01	LEGA-HYP03	LEGA-HYP02	LEGA-HYP02	LEGA-HYP03

Πίνακας 6.3-6: Ανάλυση 1 - Κατάταξη και επιλογή σεναρίων

NO	SCENARIO	P / MEAN	NO	SCENARIO	P / MEAN	NO	SCENARIO	P / MEAN
1	3 3 1 3 Pr	30,18	18	3 1 2 3	14,21	35	1 2 2 3 Pr	9,56
2	3 3 2 3 Pr	29,18	19	2 3 1 3 Pr	14,09	36	1 3 3 2 Pr	9,49
3	3 3 3 3 Pr	24,15	20	3 3 4 2 Pr	13,93	37	1 3 4 3 Pr	9,26
4	3 3 1 2 Pr	23,22	21	2 3 2 3 Pr	13,62	38	3 1 3 2	9,05
5	3 3 1 2 Pr	23,22	22	3 2 3 2 Pr	11,91	39	2 2 1 3 Pr	9,03
6	3 3 2 2 Pr	22,44	23	1 3 1 2	11,87	40	3 2 4 2 Pr	8,93
7	3 2 1 3	19,35	24	3 1 3 3	11,76	41	3 1 4 3	8,82
8	3 2 2 3 Pr	18,7	25	3 3 1 1 Pr	11,61	42	2 2 2 3 Pr	8,73
9	3 3 3 2 Pr	18,57	26	3 3 1 1 Pr	11,61	43	2 3 3 2 Pr	8,67
10	3 3 4 3 Pr	18,11	27	3 2 4 3 Pr	11,61	44	2 3 4 3 Pr	8,45
11	3 2 3 3 Pr	15,48	28	1 3 2 2	11,47	45	1 2 3 3 Pr	7,91
12	1 3 1 3 Pr	15,43	29	3 1 1 2	11,31	46	1 2 1 2	7,61
13	1 3 1 3 Pr	15,43	30	2 3 3 3 Pr	11,27	47	1 1 1 3	7,52
14	1 3 2 3 Pr	14,91	31	3 1 2 2	10,93	48	1 2 2 2 Pr	7,35
15	3 2 1 2	14,88	32	2 3 1 2	10,84	49	1 1 2 3	7,27
16	3 1 1 3	14,71	33	2 3 2 2	10,47	50	2 2 3 3 Pr	7,22
17	3 2 2 2 Pr	14,39	34	1 2 1 3	9,89			

Πίνακας 6.3-7: Ανάλυση 1 - Ανάλυση προεπιλεγμένων σεναρίων

NO	SCENARIO	TYPE	LIST OF PREFERENCES / EXCLUSIONS	P / MEAN	LIST OF CLOSEST SCENARIOS
1	2 2 3 2	Ke Pr	<AGRI-HYP02;TOUR-HYP03>	5,56	
2	6 3 3 3	Ke Pr	<FORE-HYP03;AGRI-HYP06>	3,1	
3	4 4 4 3	Ke Pr	<FORE-HYP04;AGRI-HYP04>	0,37	
4	2 1 2 5	Ke		0,17	
5	4 4 3 4	Ke Pr	<FORE-HYP04;AGRI-HYP04>	0,11	
6	5 5 2 6	Ke Pr	<AGRI-HYP05;TOUR-HYP02>	0,08	

Πίνακας 6.3-8: Ανάλυση 1 - Ανάλυση σεναρίων με βάση δείκτες

	CT	CM	CX
1 : 3 3 1 3 Pr	93	12	1
2 : 3 3 2 3 Pr	89	8	1
3 : 3 3 3 3 Pr	86	7	2
4 : 3 3 1 2 Pr	85	11	5
5 : 3 3 1 2 Pr	85	11	5
6 : 3 3 2 2 Pr	81	9	5
7 : 3 2 1 3	84	8	4
8 : 3 2 2 3 Pr	80	8	4
9 : 3 3 3 2 Pr	78	9	6
10 : 3 3 4 3 Pr	82	8	2
11 : 3 2 3 3 Pr	77	8	4
12 : 1 3 1 3 Pr	81	8	5
13 : 1 3 1 3 Pr	81	8	5
14 : 1 3 2 3 Pr	77	8	5
15 : 3 2 1 2	76	8	6
16 : 3 1 1 3	77	7	5
17 : 3 2 2 2 Pr	72	7	7

	CT	CM	CX
18 : 3 1 2 3	73	7	5
19 : 2 3 1 3 Pr	77	8	6
20 : 3 3 4 2 Pr	74	6	8
21 : 2 3 2 3 Pr	73	7	6
22 : 3 2 3 2 Pr	69	6	9
23 : 1 3 1 2	73	8	8
24 : 3 1 3 3	70	6	6
25 : 3 3 1 1 Pr	67	4	6
26 : 3 3 1 1 Pr	67	4	6
27 : 3 2 4 3 Pr	73	6	6
28 : 1 3 2 2	69	6	8
29 : 3 1 1 2	69	6	9
30 : 2 3 3 3 Pr	70	6	7
31 : 3 1 2 2	65	5	10
32 : 2 3 1 2	69	6	9
33 : 2 3 2 2	65	5	9
34 : 1 2 1 3	72	8	7

	CT	CM	CX
35 : 1 2 2 3 Pr	68	7	10
36 : 1 3 3 2 Pr	66	4	8
37 : 1 3 4 3 Pr	70	5	6
38 : 3 1 3 2	62	5	11
39 : 2 2 1 3 Pr	68	5	7
40 : 3 2 4 2 Pr	65	5	8
41 : 3 1 4 3	66	5	8
42 : 2 2 2 3 Pr	64	5	10
43 : 2 3 3 2 Pr	62	5	10
44 : 2 3 4 3 Pr	66	5	8
45 : 1 2 3 3 Pr	65	4	10
46 : 1 2 1 2	64	4	9
47 : 1 1 1 3	65	5	8
48 : 1 2 2 2 Pr	60	4	11
49 : 1 1 2 3	61	4	11
50 : 2 2 3 3 Pr	61	5	10

Ο πρώτος δείκτης (CT), εκφράζει τη συμβατότητα κάθε σεναρίου σε σχέση με τα υπόλοιπα σενάρια. Η τιμή του υπολογίζεται από το άθροισμα των τιμών μιας σειράς του πίνακα εγγύτητας σεναρίων, στον οποίο κάθε τιμή αντιστοιχεί στις κοινές υποθέσεις που έχει με τα υπόλοιπα σενάρια. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη CT τόσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των σεναρίων με τα οποία το κάθε σενάριο είναι συμβατό.

Ο δεύτερος δείκτης (CM) αναφέρεται στον αριθμό των σεναρίων που είναι πιο κοντά στο κάθε σενάριο.

Ο τρίτος δείκτης (CX) δείχνει πόσες φορές το εξεταζόμενο σενάριο είναι τελείως διαφορετικό από τα άλλα (καμία κοινή υπόθεση). Η τιμή μηδέν σημαίνει ότι το εξεταζόμενο σενάριο έχει τουλάχιστον μια υπόθεση κοινή, συγκρινόμενο με κάποιο άλλο σενάριο.

Επιλογή σεναρίων 1ης ανάλυσης

Σενάριο A1 (3 3 1 3 Pr) / Πιθανότητα: 30,18%

- Διατήρηση επιπέδων δασικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων με βελτίωση της πρόσβασης στα δασικά οικοσυστήματα.

- Διατήρηση επιπέδων γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων με βελτίωση των βοσκότοπων.
- Βελτίωση προσβασιμότητας και οργάνωση - ανάδειξη του τουριστικού προϊόντος.
- Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του ΕΠΟΡ υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγόρευσης εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικότουριστικής ανάπτυξης. Άρση απαγόρευσης βόσκησης σε όλες τις ζώνες υπό προϋποθέσεις.

Σενάριο Α2 (3 3 2 3 Pr) / Πιθανότητα: 29,18%

- Διατήρηση επιπέδων δασικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων με βελτίωση της πρόσβασης στα δασικά οικοσυστήματα.
- Διατήρηση επιπέδων γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων με βελτίωση των βοσκότοπων.
- Ενίσχυση ιδιωτικής επιχειρηματικότητας στον τομέα των υπηρεσιών βελτίωση προσβασιμότητας και οργάνωση - ανάδειξη - ερμηνεία του τουριστικού προϊόντος. Branding του ορεινού όγκου ως οικότουριστικός προορισμός.
- Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του ΕΠΟΡ υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγόρευσης εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικότουριστικής ανάπτυξης. Άρση απαγόρευσης βόσκησης σε όλες τις ζώνες υπό προϋποθέσεις.

Πίνακας 6.3-9: Ανάλυση 2 - Επεξεργασία απαντήσεων και καθορισμός επιθυμητών συνδυασμών - αποκλεισμών και σεναρίων

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ/-Α ΕΙΔΙΚΟΥ/-ΩΝ	ΕΠΙΘΥΜΗΤΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ		ΑΔΥΝΑΤΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ		ΣΕΝΑΡΙΟ ΠΟΥ ΠΡΟΚΡΙΝΕΤΑΙ
ΚΑΛΑΤΣΙΔΗΣ, Α.	FORE-HYP03	AGRI-HYP06	LEGA-HYP01	FORE-HYP03	FORE-HYP03
	TOUR-HYP03	AGRI-HYP03	LEGA-HYP01	TOUR-HYP03	AGRI-HYP06
	LEGA-HYP03	AGRI-HYP03	LEGA-HYP01	AGRI-HYP03	TOUR-HYP03
	-	-	-	-	LEGA-HYP03
ΜΕΡΟΥ, Θ.	FORE-HYP04	AGRI-HYP04	FORE-HYP01	TOUR-HYP03	-
	AGRI-HYP02	TOUR-HYP02	-	-	-
	FORE-HYP03	AGRI-HYP03	-	-	-
	-	-	-	-	-
ΞΟΦΗΣ, Π.	FORE-HYP05	AGRI-HYP04	-	-	-
	-	-	TOUR-HYP02	LEGA-HYP01	-
	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-
ΠΟΡΤΑΛΙΟΥ, Γ.	AGRI-HYP02	TOUR-HYP03	LEGA-HYP01	TOUR-HYP03	-
	-	-	-	-	-
	FORE-HYP02	AGRI-HYP02	-	-	-
	-	-	-	-	-
ΜΟΥΡΑΤΙΔΗΣ, Μ. - ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, Μ.	FORE-HYP02	AGRI-HYP02	LEGA-HYP01	TOUR-HYP03	FORE-HYP02
	AGRI-HYP02	TOUR-HYP03	-	-	AGRI-HYP02
	AGRI-HYP03	TOUR-HYP03	-	-	TOUR-HYP03
	-	-	-	-	LEGA-HYP02
ΤΖΗΜΟΥ, Ε. - ΘΩΜΑΪΔΗΣ, Ν.	FORE-HYP02	AGRI-HYP02	LEGA-HYP01	TOUR-HYP03	FORE-HYP04
	AGRI-HYP02	TOUR-HYP04	LEGA-HYP01	TOUR-HYP04	AGRI-HYP04
	AGRI-HYP03	TOUR-HYP04	-	-	TOUR-HYP04
	-	-	-	-	LEGA-HYP03

Πίνακας 6.3-9: Ανάλυση 2 - Γενική αναφορά

DESCRIPTION	NUMBER
Total number of scenarios	900
Number of scenarios after exclusion	702
Number of preferred scenarios	288
Number of kept scenarios	3

Πίνακας 6.3-10: Ανάλυση 2 - Λίστα σεναρίων

S1	S2	S3	S4	S5	S6
17,72	17,72	14,18	14,18	14,18	14,18
AGRI-HYP04	FORE-HYP02	FORE-HYP02	FORE-HYP04	FORE-HYP02	FORE-HYP04
TOUR-HYP04	AGRI-HYP04	AGRI-HYP03	AGRI-HYP03	AGRI-HYP02	AGRI-HYP02
FORE-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04
LEGA-HYP03	LEGA-HYP03	LEGA-HYP03	LEGA-HYP03	LEGA-HYP03	LEGA-HYP03
S7	S8	S9	S10	S11	S12
14,18	14,18	14,18	13,78	13,78	11,34
FORE-HYP05	FORE-HYP02	FORE-HYP04	FORE-HYP04	FORE-HYP02	FORE-HYP05
AGRI-HYP04	AGRI-HYP06	AGRI-HYP06	AGRI-HYP04	AGRI-HYP04	AGRI-HYP03
TOUR-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04
LEGA-HYP03	LEGA-HYP03	LEGA-HYP03	LEGA-HYP02	LEGA-HYP02	LEGA-HYP03
S13	S14	S15	S16	S17	S18
11,34	11,34	11,34	11,34	11,02	11,02
FORE-HYP05	FORE-HYP05	FORE-HYP02	FORE-HYP04	FORE-HYP02	FORE-HYP04
AGRI-HYP02	AGRI-HYP06	AGRI-HYP01	AGRI-HYP01	AGRI-HYP03	AGRI-HYP03
TOUR-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04
LEGA-HYP03	LEGA-HYP03	LEGA-HYP03	LEGA-HYP03	LEGA-HYP02	LEGA-HYP02
S19	S20	S21	S22	S23	S24
11,02	11,02	11,02	11,02	11,02	10,63
FORE-HYP02	FORE-HYP04	FORE-HYP05	FORE-HYP02	FORE-HYP04	FORE-HYP01
AGRI-HYP02	AGRI-HYP02	AGRI-HYP04	AGRI-HYP06	AGRI-HYP06	AGRI-HYP04
TOUR-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04
LEGA-HYP02	LEGA-HYP02	LEGA-HYP02	LEGA-HYP02	LEGA-HYP02	LEGA-HYP03
S25	S26	S27	S28	S29	S30
10,63	9,07	8,82	8,82	8,82	8,82
FORE-HYP03	FORE-HYP05	FORE-HYP05	FORE-HYP05	FORE-HYP05	FORE-HYP02
AGRI-HYP04	AGRI-HYP01	AGRI-HYP03	AGRI-HYP02	AGRI-HYP06	AGRI-HYP01
TOUR-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04	TOUR-HYP04
LEGA-HYP03	LEGA-HYP03	LEGA-HYP02	LEGA-HYP02	LEGA-HYP02	LEGA-HYP02

Πίνακας 6.3-11: Ανάλυση 2 - Κατάταξη και επιλογή σεναρίων

NO	SCENARIO	P / MEAN	NO	SCENARIO	P / MEAN	NO	SCENARIO	P / MEAN
1	4 4 4 3 Ke Pr	17,72	17	2 3 4 2 Pr	11,02	34	1 2 4 3 Pr	8,5
2	2 4 4 3	17,72	18	4 3 4 2 Pr	11,02	35	3 2 4 3 Pr	8,5
3	2 3 4 3 Pr	14,18	19	2 2 4 2 Pr	11,02	36	3 5 4 3 Pr	8,5
4	4 3 4 3 Pr	14,18	20	4 2 4 2 Pr	11,02	37	1 5 4 3	8,5
5	2 2 4 3 Pr	14,18	21	5 4 4 2 Pr	11,02	38	1 4 4 2	8,27
6	4 2 4 3 Pr	14,18	22	2 5 4 2	11,02	39	3 4 4 2	8,27
7	5 4 4 3 Pr	14,18	23	4 5 4 2	11,02	40	5 1 4 2	7,06
8	2 5 4 3	14,18	24	1 4 4 3	10,63	41	1 1 4 3	6,8
9	4 5 4 3	14,18	25	3 4 4 3	10,63	42	3 1 4 3	6,8
10	4 4 4 2 Pr	13,78	26	5 1 4 3	9,07	43	1 3 4 2 Pr	6,61
11	2 4 4 2	13,78	27	5 3 4 2 Pr	8,82	44	3 3 4 2 Pr	6,61
12	5 3 4 3 Pr	11,34	28	5 2 4 2 Pr	8,82	45	1 2 4 2 Pr	6,61
13	5 2 4 3 Pr	11,34	29	5 5 4 2	8,82	46	3 2 4 2 Pr	6,61
14	5 5 4 3	11,34	30	2 1 4 2	8,82	47	3 5 4 2 Pr	6,61
15	2 1 4 3	11,34	31	4 1 4 2	8,82	48	1 5 4 2	6,61
16	4 1 4 3	11,34	32	1 3 4 3 Pr	8,5	49	1 1 4 2	5,29
			33	3 3 4 3 Pr	8,5	50	3 1 4 2	5,29

Πίνακας 6.3-12: Ανάλυση 2 - Ανάλυση προεπιλεγμένων σεναρίων

N°	SCENARIO	TYPE	LIST OF PREFERENCES/EXCLUSIONS	P / MEAN	LIST OF CLOSEST SCENARIOS
1	4 4 4 3	Ke Pr	<FORE-HYP04;AGRI-HYP04>	17,72	2 4 6 7 9 10 16 24 25
2	4 4 3 4	Ke Pr	<FORE-HYP04;AGRI-HYP04>	0,28	
3	2 1 2 4	Ke		0,18	

Πίνακας 6.3-13: Ανάλυση 2 - Ανάλυση σεναρίων με βάση δείκτες

	CT	CM	CX
1 : 4 4 4 3 Ke Pr	91	9	0
2 : 2 4 4 3	91	9	0
3 : 2 3 4 3 Pr	91	9	0
4 : 4 3 4 3 Pr	91	9	0
5 : 2 2 4 3 Pr	91	9	0
6 : 4 2 4 3 Pr	91	9	0
7 : 5 4 4 3 Pr	91	9	0
8 : 2 5 4 3	91	9	0
9 : 4 5 4 3	91	9	0
10 : 4 4 4 2 Pr	91	9	0
11 : 2 4 4 2	91	9	0
12 : 5 3 4 3 Pr	91	9	0
13 : 5 2 4 3 Pr	91	9	0
14 : 5 5 4 3	91	9	0
15 : 2 1 4 3	91	9	0
16 : 4 1 4 3	91	9	0
17 : 2 3 4 2 Pr	91	9	0

	CT	CM	CX
18 : 4 3 4 2 Pr	91	9	0
19 : 2 2 4 2 Pr	91	9	0
20 : 4 2 4 2 Pr	91	9	0
21 : 5 4 4 2 Pr	91	9	0
22 : 2 5 4 2	91	9	0
23 : 4 5 4 2	91	9	0
24 : 1 4 4 3	91	9	0
25 : 3 4 4 3	91	9	0
26 : 5 1 4 3	91	9	0
27 : 5 3 4 2 Pr	91	9	0
28 : 5 2 4 2 Pr	91	9	0
29 : 5 5 4 2	91	9	0
30 : 2 1 4 2	91	9	0
31 : 4 1 4 2	91	9	0
32 : 1 3 4 3 Pr	91	9	0
33 : 3 3 4 3 Pr	91	9	0
34 : 1 2 4 3 Pr	91	9	0

	CT	CM	CX
35 : 3 2 4 3 Pr	91	9	0
36 : 3 5 4 3 Pr	91	9	0
37 : 1 5 4 3	91	9	0
38 : 1 4 4 2	91	9	0
39 : 3 4 4 2	91	9	0
40 : 5 1 4 2	91	9	0
41 : 1 1 4 3	91	9	0
42 : 3 1 4 3	91	9	0
43 : 1 3 4 2 Pr	91	9	0
44 : 3 3 4 2 Pr	91	9	0
45 : 1 2 4 2 Pr	91	9	0
46 : 3 2 4 2 Pr	91	9	0
47 : 3 5 4 2 Pr	91	9	0
48 : 1 5 4 2	91	9	0
49 : 1 1 4 2	91	9	0
50 : 3 1 4 2	91	9	0

Ο πρώτος δείκτης (CT), εκφράζει τη συμβατότητα κάθε σεναρίου σε σχέση με τα υπόλοιπα σενάρια. Η τιμή του υπολογίζεται από το άθροισμα των τιμών μιας σειράς του πίνακα εγγύτητας σεναρίων, στον οποίο κάθε τιμή αντιστοιχεί στις κοινές υποθέσεις που έχει με τα υπόλοιπα σενάρια. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του δείκτη CT τόσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των σεναρίων με τα οποία το κάθε σενάριο είναι συμβατό.

Ο δεύτερος δείκτης (CM) αναφέρεται στον αριθμό των σεναρίων που είναι πιο κοντά στο κάθε σενάριο.

Ο τρίτος δείκτης (CX) δείχνει πόσες φορές το εξεταζόμενο σενάριο είναι τελείως διαφορετικό από τα άλλα (καμία κοινή υπόθεση). Η τιμή μηδέν σημαίνει ότι το εξεταζόμενο σενάριο έχει τουλάχιστον μια υπόθεση κοινή, συγκρινόμενο με κάποιο άλλο σενάριο.

Επιλογή σεναρίων 2ης ανάλυσης

Σενάριο B1 (4 4 4 3 Ke Pr) / Πιθανότητα: 17,72%

- Βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων δασικών προϊόντων με εκπόνηση διαχειριστικών μελετών και εισαγωγή και υιοθέτηση προτύπων ποιότητας και τυποποίησης. Ανόρθωση δασικών οικοσυστημάτων. Έμφαση στην προσέλκυση νέων απασχολούμενων στον κλάδο και εκπαίδευσή τους. Πολιτική προσέλκυσης

χρηματοδοτήσεων (μέσω ερευνητικών ή άλλων προγραμμάτων που αφορούν π.χ. στην προστασία της βιοποικιλότητας).

- Αύξηση επιπέδων κτηνοτροφικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων (π.χ. εκτροφή ελαφιών, κλπ.) με βελτίωση των βοσκότοπων. Αυστηρή τήρηση του νομικού πλαισίου της λιβαδοκτηνοτροφικής εκμετάλλευσης. Αύξηση γεωργικής ποιοτικής παραγωγής με εισαγωγή νέων μεθόδων καλλιέργειας (π.χ. βιολογική) και παραγωγή νέων προϊόντων υψηλής διατροφικής και φαρμακευτικής αξίας. Ενίσχυση ιδιωτικής ή/και κοινωνικής συνεταιριστικής επιχειρηματικότητας στον κλάδο της μεταποίησης των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων. Μεθοδευμένη ενίσχυση της τοπικής αλυσίδας τροφίμων. Branding προϊόντων.
- Συλλογική οργάνωση - ανάδειξη - ερμηνεία του τουριστικού προϊόντος. Στοχευμένη τουριστική αξιοποίηση του Δασικού Χωριού Ελατιάς. Εφαρμογή πολιτικών φιλοξενίας και δράσεων συλλογικοτήτων στους τομείς του περιβάλλοντος και του πολιτισμού. Ενεργός συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στην υλοποίηση των τουριστικών δράσεων.
- Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του ΕΠΟΡ υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγόρευσης εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικότουριστικής ανάπτυξης. Άρση απαγόρευσης βόσκησης σε όλες τις ζώνες υπό προϋποθέσεις.

Σενάριο B2 (2 4 4 3) / Πιθανότητα: 17,72%

- Βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων δασικών προϊόντων με εισαγωγή και υιοθέτηση προτύπων ποιότητας και τυποποίησης. Επίσης, παραγωγή νέων προϊόντων και διάθεσή τους από Δασικούς Συνεταιρισμούς (π.χ. pellets, μπριγκέτες). Έμφαση στην προσέλκυση νέων απασχολούμενων στον κλάδο και εκπαίδευσή τους.
- Αύξηση επιπέδων κτηνοτροφικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων (π.χ. εκτροφή ελαφιών, κλπ.) με βελτίωση των βοσκότοπων. Αυστηρή τήρηση του νομικού πλαισίου της λιβαδοκτηνοτροφικής εκμετάλλευσης. Αύξηση γεωργικής ποιοτικής παραγωγής με εισαγωγή νέων μεθόδων καλλιέργειας (π.χ. βιολογική) και παραγωγή νέων προϊόντων υψηλής διατροφικής και φαρμακευτικής αξίας. Ενίσχυση ιδιωτικής ή/και κοινωνικής συνεταιριστικής επιχειρηματικότητας στον κλάδο της μεταποίησης των γεωργοκτηνοτροφικών

προϊόντων. Μεθοδευμένη ενίσχυση της τοπικής αλυσίδας τροφίμων. Branding προϊόντων.

- Συλλογική οργάνωση - ανάδειξη - ερμηνεία του τουριστικού προϊόντος. Στοχευμένη τουριστική αξιοποίηση του Δασικού Χωριού Ελατιάς. Εφαρμογή πολιτικών φιλοξενίας και δράσεων συλλογικότητας στους τομείς του περιβάλλοντος και του πολιτισμού. Ενεργός συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στην υλοποίηση των τουριστικών δράσεων.
- Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του ΕΠΟΡ υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγόρευσης εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικοτουριστικής ανάπτυξης. Άρση απαγόρευσης βόσκησης σε όλες τις ζώνες υπό προϋποθέσεις.

6.3.3 Σύνοψη σεναρίων

Πίνακας 6.3-14: Σύνοψη αναπτυξιακών σεναρίων ευρύτερης περιοχής παρέμβασης

<p>Σενάριο A1 (3 3 1 3 Pr) / Πιθανότητα: 30,18%</p> <ul style="list-style-type: none"> - Διατήρηση επιπέδων δασικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων με βελτίωση της πρόσβασης στα δασικά οικοσυστήματα. - Διατήρηση επιπέδων γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων με βελτίωση των βοσκότοπων. - Βελτίωση προσβασιμότητας και οργάνωση - ανάδειξη του τουριστικού προϊόντος. - Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του ΕΠΟΡ υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγόρευσης εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικοτουριστικής ανάπτυξης. Άρση απαγόρευσης βόσκησης σε όλες τις ζώνες υπό προϋποθέσεις. 	<p>Σενάριο A2 (3 3 2 3 Pr) / Πιθανότητα: 29,18%</p> <ul style="list-style-type: none"> - Διατήρηση επιπέδων δασικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων με βελτίωση της πρόσβασης στα δασικά οικοσυστήματα. - Διατήρηση επιπέδων γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων με βελτίωση των βοσκότοπων. - Ενίσχυση ιδιωτικής επιχειρηματικότητας στον τομέα των υπηρεσιών βελτίωση προσβασιμότητας και οργάνωση - ανάδειξη - ερμηνεία του τουριστικού προϊόντος. Branding του ορεινού όγκου ως οικοτουριστικός προορισμός. - Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του ΕΠΟΡ υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγόρευσης εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικοτουριστικής ανάπτυξης. Άρση απαγόρευσης βόσκησης σε όλες τις ζώνες υπό προϋποθέσεις. 	<p>Σενάριο B1 (4 4 4 3 Ke Pr) / Πιθανότητα: 17,72%</p> <ul style="list-style-type: none"> - Βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων δασικών προϊόντων με εκπόνηση διαχειριστικών μελετών και εισαγωγή και υιοθέτηση προτύπων ποιότητας και τυποποίησης. Ανόρθωση δασικών οικοσυστημάτων. Έμφαση στην προσέλκυση νέων απασχολούμενων στον κλάδο και εκπαίδευσή τους. Πολιτική προσέλκυσης χρηματοδοτήσεων (μέσω ερευνητικών ή άλλων προγραμμάτων που αφορούν π.χ. στην προστασία της βιοποικιλότητας). - Αύξηση επιπέδων κτηνοτροφικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων (π.χ. εκτροφή ελαφιών, κλπ.) με βελτίωση των βοσκότοπων. Αυστηρή τήρηση του νομικού πλαισίου της λιβαδοκτηνοτροφικής εκμετάλλευσης. Αύξηση γεωργικής ποιοτικής παραγωγής με εισαγωγή νέων μεθόδων καλλιέργειας (π.χ. βιολογική) και παραγωγή νέων προϊόντων υψηλής διατροφικής και φαρμακευτικής αξίας. Ενίσχυση ιδιωτικής ή/και κοινωνικής συνεταιριστικής επιχειρηματικότητας στον κλάδο της μεταποίησης των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων. Μεθοδευμένη ενίσχυση της τοπικής αλυσίδας τροφίμων. Branding προϊόντων. - Συλλογική οργάνωση - ανάδειξη - ερμηνεία του τουριστικού προϊόντος. Στοχευμένη τουριστική αξιοποίηση του Δασικού Χωριού Ελατιάς. Εφαρμογή πολιτικών φιλοξενίας και δράσεων συλλογικότητας στους τομείς του περιβάλλοντος και του πολιτισμού. Ενεργός συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στην υλοποίηση των τουριστικών δράσεων. - Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του ΕΠΟΡ υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγόρευσης εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικοτουριστικής ανάπτυξης. Άρση απαγόρευσης βόσκησης σε όλες τις ζώνες υπό προϋποθέσεις. 	<p>Σενάριο B2 (2 4 4 3) / Πιθανότητα: 17,72%</p> <ul style="list-style-type: none"> - Βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων δασικών προϊόντων με εισαγωγή και υιοθέτηση προτύπων ποιότητας και τυποποίησης. Επίσης, παραγωγή νέων προϊόντων και διάθεσή τους από Δασικούς Συνεταιρισμούς (π.χ. pellets, μπριγκέτες). Έμφαση στην προσέλκυση νέων απασχολούμενων στον κλάδο και εκπαιδευτή τους. - Αύξηση επιπέδων κτηνοτροφικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων (π.χ. εκτροφή ελαφιών, κλπ.) με βελτίωση των βοσκότοπων. Αυστηρή τήρηση του νομικού πλαισίου της λιβαδοκτηνοτροφικής εκμετάλλευσης. Αύξηση γεωργικής ποιοτικής παραγωγής με εισαγωγή νέων μεθόδων καλλιέργειας (π.χ. βιολογική) και παραγωγή νέων προϊόντων υψηλής διατροφικής και φαρμακευτικής αξίας. Ενίσχυση ιδιωτικής ή/και κοινωνικής συνεταιριστικής επιχειρηματικότητας στον κλάδο της μεταποίησης των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων. Μεθοδευμένη ενίσχυση της τοπικής αλυσίδας τροφίμων. Branding προϊόντων. - Συλλογική οργάνωση - ανάδειξη - ερμηνεία του τουριστικού προϊόντος. Στοχευμένη τουριστική αξιοποίηση του Δασικού Χωριού Ελατιάς. Εφαρμογή πολιτικών φιλοξενίας και δράσεων συλλογικότητας στους τομείς του περιβάλλοντος και του πολιτισμού. Ενεργός συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στην υλοποίηση των τουριστικών δράσεων. - Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του ΕΠΟΡ υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγόρευσης εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικοτουριστικής ανάπτυξης. Άρση απαγόρευσης βόσκησης σε όλες τις ζώνες υπό προϋποθέσεις.
--	---	--	--

6.3.4 Αξιολόγηση - επιλογή σεναρίων

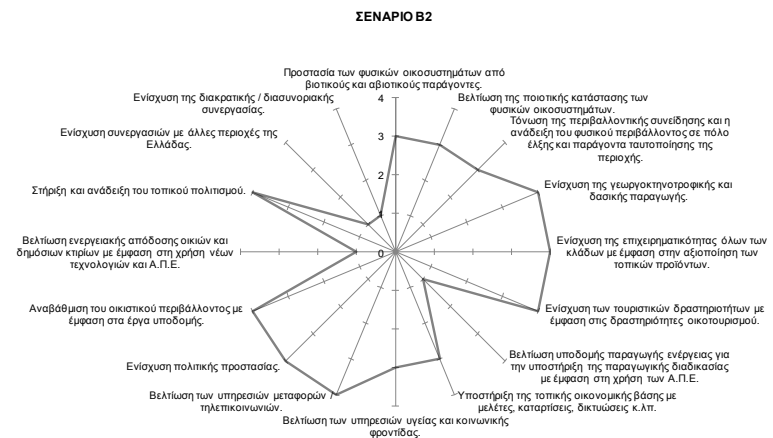
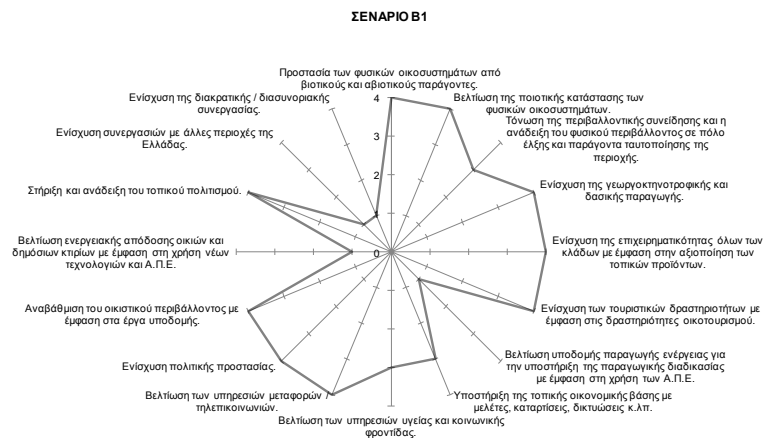
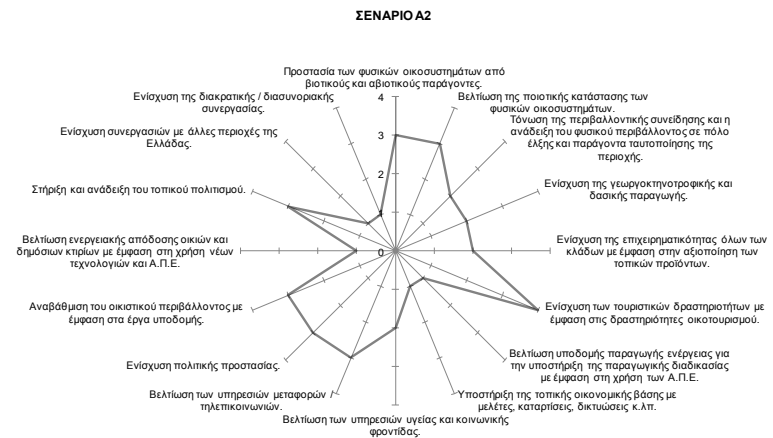
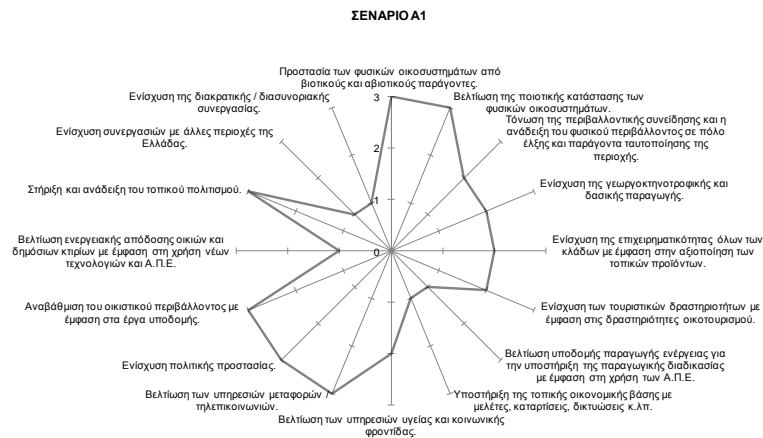
Παρακάτω παρουσιάζεται η αξιολόγηση των σεναρίων με βάση τους πολιτικούς στόχους του ΟΠΒΑΟΡ.

Πίνακας 6.3-14: Αξιολόγηση σεναρίων με βάση την κάλυψη των στόχων του ΟΠΒΑΟΡ

	ΣΕΝΑΡΙΟ Α1	ΣΕΝΑΡΙΟ Α2	ΣΕΝΑΡΙΟ Β1	ΣΕΝΑΡΙΟ Β2
Ειδικός σκοπός: Ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος σε παράγοντα ανάπτυξης και ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας.				
Προστασία των φυσικών οικοσυστημάτων από βιοτικούς και αβιοτικούς παράγοντες.	3	3	4	3
Βελτίωση της ποιοτικής κατάστασης των φυσικών οικοσυστημάτων.	3	3	4	3
Τόνωση της περιβαλλοντικής συνείδησης και η ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος σε πόλο έλξης και παράγοντα ταυτοποίησης της περιοχής.	2	2	3	3
Ειδικός σκοπός: Τόνωση της ιδιωτικής επιχειρηματικότητας και η σταδιακή στροφή της τοπικής οικονομίας στην πράσινη ανάπτυξη.				
Ενίσχυση της γεωργικοκτηνοτροφικής και δασικής παραγωγής.	2	2	4	4
Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας όλων των κλάδων με έμφαση στην αξιοποίηση των τοπικών προϊόντων.	2	2	4	4
Ενίσχυση των τουριστικών δραστηριοτήτων με έμφαση στις δραστηριότητες οικοτουρισμού.	2	4	4	4
Βελτίωση υποδομής παραγωγής ενέργειας για την υποστήριξη της παραγωγικής διαδικασίας με έμφαση στη χρήση των Α.ΠΕ	1	1	1	1
Υποστήριξη της τοπικής οικονομικής βάσης με μελέτες, καταρτίσεις, δικτυώσεις, κ.λπ.	1	1	3	3
Ειδικός σκοπός: Δημιουργία ενός βιώσιμου κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος.				
Βελτίωση των υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής φροντίδας.	2	2	3	3
Βελτίωση των υπηρεσιών μεταφορών / τηλεπικοινωνιών.	3	3	4	4
Ενίσχυση πολιτικής προστασίας.	3	3	4	4
Αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος με έμφαση στα έργα υποδομής.	3	3	4	4
Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης οικιών και δημόσιων κτιρίων με έμφαση στη χρήση νέων τεχνολογιών και Α.ΠΕ	1	1	1	1
Στήριξη και ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού.	3	3	4	4
Ειδικός σκοπός: Εξαγωγή της μοναδικής ταυτότητας της περιοχής, η εισαγωγή καλών αναπτυξιακών πρακτικών και η ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας.				
Ενίσχυση συνεργασιών με άλλες περιοχές της Ελλάδας.	1	1	1	1
Ενίσχυση της διακρατικής / διασυνοριακής συνεργασίας.	1	1	1	1
Πολύ καλό	0	1	9	7
Καλό	6	6	3	5
Μέτριο	5	4	0	0
Κακό / αδιάφορο	5	5	4	4

Όπου 1: Κακό / αδιάφορο, 2: Μέτριο, 3: Καλό, 4: Πολύ καλό

Γράφημα 6.2-5: Αξιολόγηση σεναρίων με βάση την κάλυψη των στόχων του ΟΠΒΑΟΡ

Τα πλέον ικανοποιητικά σενάρια από άποψη εκπλήρωσης πολιτικών στόχων φαίνεται να είναι τα κάτωθι:

Σενάριο B1 (4 4 4 3 Ke Pr) / Πιθανότητα: 17,72%

- Βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων δασικών προϊόντων με εκπόνηση διαχειριστικών μελετών και εισαγωγή και υιοθέτηση προτύπων ποιότητας και τυποποίησης. Ανόρθωση δασικών οικοσυστημάτων. Έμφαση στην προσέλκυση νέων απασχολούμενων στον κλάδο και εκπαίδευσή τους. Πολιτική προσέλκυσης χρηματοδοτήσεων (μέσω ερευνητικών ή άλλων προγραμμάτων που αφορούν π.χ. στην προστασία της βιοποικιλότητας).
- Αύξηση επιπέδων κτηνοτροφικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων (π.χ. εκτροφή ελαφιών, κλπ.) με βελτίωση των βοσκότοπων. Αυστηρή τήρηση του νομικού πλαισίου της λιβαδοκτηνοτροφικής εκμετάλλευσης. Αύξηση γεωργικής ποιοτικής παραγωγής με εισαγωγή νέων μεθόδων καλλιέργειας (π.χ. βιολογική) και παραγωγή νέων προϊόντων υψηλής διατροφικής και φαρμακευτικής αξίας. Ενίσχυση ιδιωτικής ή/και κοινωνικής συνεταιριστικής επιχειρηματικότητας στον κλάδο της μεταποίησης των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων. Μεθοδευμένη ενίσχυση της τοπικής αλυσίδας τροφίμων. Branding προϊόντων.
- Συλλογική οργάνωση - ανάδειξη - ερμηνεία του τουριστικού προϊόντος. Στοχευμένη τουριστική αξιοποίηση του Δασικού Χωριού Ελατιάς. Εφαρμογή πολιτικών φιλοξενίας και δράσεων συλλογικοτήτων στους τομείς του περιβάλλοντος και του πολιτισμού. Ενεργός συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στην υλοποίηση των τουριστικών δράσεων.
- Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του ΕΠΟΡ υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγόρευσης εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικότουριστικής ανάπτυξης. Άρση απαγόρευσης βόσκησης σε όλες τις ζώνες υπό προϋποθέσεις.

Σενάριο B2 (2 4 4 3) / Πιθανότητα: 17,72%

- Βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων δασικών προϊόντων με εισαγωγή και υιοθέτηση προτύπων ποιότητας και τυποποίησης. Επίσης, παραγωγή νέων προϊόντων και διάθεσή τους από Δασικούς Συνεταιρισμούς (π.χ. pellets, μπριγκέτες). Έμφαση στην προσέλκυση νέων απασχολούμενων στον κλάδο και εκπαίδευσή τους.

- Αύξηση επιπέδων κτηνοτροφικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων (π.χ. εκτροφή ελαφιών, κλπ.) με βελτίωση των βοσκότοπων. Αυστηρή τήρηση του νομικού πλαισίου της λιβαδοκτηνοτροφικής εκμετάλλευσης. Αύξηση γεωργικής ποιοτικής παραγωγής με εισαγωγή νέων μεθόδων καλλιέργειας (π.χ. βιολογική) και παραγωγή νέων προϊόντων υψηλής διατροφικής και φαρμακευτικής αξίας. Ενίσχυση ιδιωτικής ή/και κοινωνικής συνεταιριστικής επιχειρηματικότητας στον κλάδο της μεταποίησης των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων. Μεθοδευμένη ενίσχυση της τοπικής αλυσίδας τροφίμων. Branding προϊόντων.
- Συλλογική οργάνωση - ανάδειξη - ερμηνεία του τουριστικού προϊόντος. Στοχευμένη τουριστική αξιοποίηση του Δασικού Χωριού Ελατιάς. Εφαρμογή πολιτικών φιλοξενίας και δράσεων συλλογικοτήτων στους τομείς του περιβάλλοντος και του πολιτισμού. Ενεργός συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας στην υλοποίηση των τουριστικών δράσεων.
- Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του ΕΠΟΡ υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγόρευσης εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικότουριστικής ανάπτυξης. Άρση απαγόρευσης βόσκησης σε όλες τις ζώνες υπό προϋποθέσεις.

6.4 Γενική θεώρηση της περιοχής παρέμβασης ως αναπτυξιακός χώρος

Από την καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης αλλά και από τη στρατηγική ανάλυση που διεξήχθη στο πλαίσιο του ΟΠΒΑΟΡ προέκυψε πως η παρούσα κοινωνικοοικονομική διαδικασία στην ορεινή περιοχή της ΠΑΜΘ συγκεντρώνεται ή θα μπορούσε να συγκεντρωθεί σε συγκεκριμένους θύλακες και άξονες.

Υπενθυμίζεται ότι οι συγκεκριμένοι αναπτυξιακοί θύλακες και άξονες δεν ήταν αποτέλεσμα ακαδημαϊκής έρευνας και επεξεργασίας και ούτε βασίζονται σε συγκεκριμένα δεδομένα πρωτογενούς ή δευτερογενούς χαρακτήρα που συνήθως χρησιμοποιούνται για την οριοθέτηση θυλάκων επιρροής με βάση το οικονομικό ίχνος (π.χ. μετακίνηση με σκοπό την εργασία, μετακίνηση με σκοπό την αγορά καταναλωτικών αγαθών ή τη χρήση υπηρεσιών, κ.λπ.). Αποτελούν εκτιμήσεις, οι οποίες βασίστηκαν σε συγκεκριμένα δεδομένα που εκτιμήθηκαν ποιοτικά και ποσοτικά από την Ομάδα Έργου του ΟΠΒΑΟΡ και μπορεί να περιλαμβάνουν στοιχεία: συγκέντρωσης ή δυνητικής συγκέντρωσης της οικονομικής δραστηριότητας

ή ορισμένων οικονομικών κλάδων σε συγκεκριμένες χωρικές ενότητες, τουριστικούς προορισμούς, σε χώρους που συνδέονται μέσω οδικών αξόνων, κ.λπ.

Με βάση τις ως ανωτέρω περιγραφείσες εκτιμήσεις της Ομάδας Έργου του ΟΠΒΑΟΡ, για τον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας αναγνωρίστηκε ο Αναπτυξιακός Άξονας Δράμας - Ελατιάς (βλ. Χάρτη 5, Παράρτημα II). Ο αναπτυξιακός αυτός άξονας χαρακτηρίστηκε μάλιστα ως ένας από τους σημαντικότερους χώρους της περιοχής παρέμβασης του ΟΠΒΑΟΡ, παρά τα ιδιαίτερος αρνητικά δημογραφικά - κοινωνικά του δεδομένα. Εντούτοις, μεγάλη είναι η σημασία του αλλά και η δυναμική του σημασία για τον πρωτογενή τομέα και ειδικά για τη δασοπονία καθώς και λόγω των προοπτικών στον τομέα του τουρισμού. Χαρακτηρίζεται ως «άξονας» αφού η κοινωνική και οικονομική δραστηριότητα συγκεντρώνεται στους οικισμούς κατά μήκος του ομώνυμου οδικού άξονα Δράμας - Ελατιάς και ειδικά στους Ταξιάρχες, Λιβαδερό, Σιδηρόνερο, Σκαλωτή/Ελατιά. Ο άξονας αυτός επηρεάζεται σχεδόν αποκλειστικά από το αστικό κέντρο της ΠΕ Δράμας, δηλαδή τη Δράμα και εμφανίζει μεγάλες προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης από την σύνδεσή του με τους αναπτυξιακούς θύλακες Κάτω Νευροκοπίου και Βώλακα. Εξαιρετικά σημαντική για οικισμούς όπως το Σιδηρόνερο θα πρέπει να θεωρείται η σύνδεση αυτού του άξονα με αυτόν του Παρανεοστίου σε όλους τους τομείς αλλά κυρίως στους τομείς των υπηρεσιών υγείας. Αυταπόδεικτη είναι φυσικά, η σημασία των συνδέσεων Μικρομηλιάς - Παπάδων και Σιδηρονέρου - Θησαυρού, αλλά και άλλων βορειότερων που επιτυγχάνονται μέσω δασικών οδών (π.χ. «Πιστόλα - Ζήτα»), για τους σκοπούς του οικότουρισμού.

6.5 Οικονομοτεχνική μελέτη αξιοποίησης των υπό παραχώρηση εγκαταστάσεων και γηπέδων

Τα βασικά σενάρια αξιοποίησης των υπαρχουσών εγκαταστάσεων βασίζονται σε τρεις (3) πιθανές χρήσεις των υπό παραχώρηση εγκαταστάσεων και γηπέδων:

- 1. Ξενοδοχειακό κατάλυμα (ως κέντρο οικότουριστικών δραστηριοτήτων).**
- 2. Αθλητικό - προπονητικό κέντρο.**
- 3. Ξενοδοχειακό κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης (για εκπαιδευτικούς, οικότουριστικούς, κ.α. λόγους).**

Στο τέλος εξετάζεται και ένα τέταρτο σενάριο αξιοποίησης που αφορά στην συνδυαστική χρήση των εγκαταστάσεων (χρήση 1 και 3) με το σκεπτικό να προσελκυστούν όσο το δυνατόν περισσότεροι επισκέπτες.

Ακολουθεί ανάλυση για κάθε πιθανή μορφή επένδυσης, όπου αναφέρονται όλα τα απαραίτητα στοιχεία που θα βοηθήσουν στη σωστή αξιολόγηση και στην επιλογή της βέλτιστης πρότασης αξιοποίησης. Στο τέλος, αξιολογείται κάθε πρόταση χωριστά και παρατίθενται συγκριτικοί πίνακες για όλα τα σενάρια.

Ειδική αναφορά σε αυτό το σημείο πρέπει να γίνει στο θέμα της θέρμανσης. Αποτελεί ένα βασικό πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί ανεξάρτητα με το είδος της χρήσης των καταλυμάτων. Μέχρι στιγμής, η θέρμανση όλων των κτιρίων γίνεται από κεντρικό λεβητοστάσιο με μεγάλο δίκτυο σωληνώσεων. Το σύστημα είναι δυσλειτουργικό και ενεργοβόρο γιατί δεν υπάρχουν στοιχεία ελέγχου και αυτοματισμού του συστήματος και επίσης έχουν παρατηρηθεί μεγάλες διαρροές και μεγάλοι χρόνοι απόκρισης. Για αυτούς τους λόγους, και με βάση την πρόταση του μηχανικού (βλ. Ενότητα 4.10), θεωρείται απαραίτητη η κατάργηση του υφιστάμενου συστήματος θέρμανσης και η αντικατάστασή του με τοπικούς λέβητες σε κάθε κτίριο (θα καταργηθεί ένας αριθμός των υφισταμένων δωματίων) καθιστώντας οικονομικότερη τη λειτουργία του, μειώνοντας δραστικά την ποσότητα του θερμαντικού μέσου και παρέχοντας παράλληλα αυτόνομη λειτουργία σε κάθε κτίριο. Ενίσχυση της θερμομόνωσης του εξωτερικού κελύφους των κτιρίων δεν κρίνεται απαραίτητη λόγω του υψηλού κόστους της και επιπλέον θεωρείται ότι η εγκατάσταση ατομικού λέβητα θα καλύπτει πλήρως τις ενεργειακές ανάγκες κάθε κτιρίου. Τέλος, θα εγκατασταθούν ηλιακοί συλλέκτες ως συμπληρωματική πηγή θέρμανσης και παροχής ζεστού νερού.

6.5.1 Περιγραφή δυνητικών χρήσεων

6.5.1.1 Χρήση ως ξενοδοχειακό κατάλυμα

Στόχος θα είναι η δημιουργία ενός τουριστικού καταλύματος τριών αστέρων και δυναμικότητας 62 δίκλινων δωματίων. Θα παρέχει υπηρεσίες διαμονής, εστίασης και υπηρεσίες οικοτουριστικών δραστηριοτήτων. Το ξενοδοχειακό κατάλυμα θα λειτουργεί το εαρινό εξάμηνο, δηλαδή από Μάιο έως και Οκτώβριο, καθώς και επιλεκτικά κάποια Σαββατοκύριακα εντός του έτους (η πλήρης δωδεκάμηνη χρήση είναι απαγορευτική εξαιτίας των δυσμενών καιρικών συνθηκών που καθιστούν αδύνατη την πρόσβαση στην περιοχή). Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται η τελική διαμόρφωση των κτιρίων και η ετήσια λειτουργία της ξενοδοχειακής μονάδας.

Πίνακας 6.5-1: Ανάλυση χρήσης των υπό παραχώρηση ακινήτων ως ξενοδοχειακό κατάλυμα

ΚΤΙΡΙΑ	ΧΡΗΣΗ ΚΤΙΡΙΩΝ					ΗΜΕΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ												ΣΥΝΟΛΟ ΗΜΕΡΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
	ΥΠΑΡΧΟΝΤΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	ΔΩΜΑΤΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	ΔΩΜΑΤΙΑ ΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΔΩΜΑΤΙΑ ΓΙΑ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ	ΧΡΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ	
1	16	15	0	15	Standard 2κλινο	8	-	6	10	20	30	31	31	30	15	-	10	191
2	6	5	0	5	Superior 2κλινο	10	-	8	20	20	30	31	31	30	20	-	15	215
3	12	11	0	11	Superior 2κλινο	10	-	8	20	20	30	31	31	30	20	-	15	215
4	14	13	0	13	Standard 2κλινο	8	-	6	10	20	30	31	31	30	15	-	10	191
5	14	13	0	13	Standard 2κλινο	8	-	6	10	20	30	31	31	30	15	-	10	191
6	8	0	0	0	Βοηθητικοί χώροι	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	10	9	4	5	Standard 2κλινο	8	-	6	10	20	30	31	31	30	15	-	10	191
Σύνολο δωματίων	80	66	4	62														
Κτίριο υπηρεσιών	-	-	-	-	Γυμναστήριο / Spa	10	-	8	20	20	30	31	31	30	20	-	15	215
Κτίριο εστιατορίου	-	-	-	-	Υποδοχή / Εστίαση / Κέντρο ενημέρωσης	10	-	8	20	20	30	31	31	30	20	-	15	215

Από κατασκευαστικής πλευράς προβλέπονται τα εξής:

Έκταση Β συνολικού εμβαδού 18.124,58 τ.μ.

Κτίριο Υπηρεσιών: στο κτίριο το οποίο χρησιμοποιείται ως διοικητήριο θα κατασκευαστούν ειδικά διαμορφωμένοι χώροι για γυμναστήριο και σάουνα/spa (για το κτίριο αυτό προβλέπεται ηλεκτρική θέρμανση).

Κτίρια 1, 4, 5, 7: στα κτίρια αυτά θα διαμορφωθούν 50 standard δίκλινα δωμάτια (από τα 54 δωμάτια που υπάρχουν συνολικά, τα 4 θα καταργηθούν γιατί σε κάθε κτίριο θα εγκατασταθεί νέο λεβητοστάσιο)

Κτίρια 2 και 3: τα δύο αυτά κτίρια θα είναι συνολικής δυναμικότητας 16 superior δίκλινων δωματίων και για αυτό η διαμόρφωσή τους θα είναι πιο προσεγμένη από τα υπόλοιπα, καθώς θα προορίζονται για την διαμονή των πιο «απαιτητικών» πελατών (από τα 18 δωμάτια των δύο κτιρίων, 2 θα καταργηθούν γιατί θα εγκατασταθούν ξεχωριστά λεβητοστάσια σε κάθε κτίριο).

Κτίριο 6: στο παρόν κτίριο θα στεγαστούν οι βοηθητικοί χώροι για τις απαραίτητες λειτουργίες του ξενοδοχείου όπως χώροι πλυντηρίων, στεγνωτηρίων, σιδερωτηρίων και αποθηκών για τα αναλώσιμα.

Κτίριο εστιατορίου: εντός του χώρου αυτού θα συστεγάζονται (α) ο χώρος υποδοχής των επισκεπτών/reception, που θα εξυπηρετεί τις διοικητικές υπηρεσίες της επιχείρησης (β) ο χώρος εστίασης (καφετέρια - εστιατόριο) που υφίσταται και σήμερα και θα εξυπηρετεί και τις ανάγκες των επισκεπτών που δεν διανυκτερεύουν και (γ) ο χώρος περιβαλλοντικής ενημέρωσης του κοινού, όπου θα παρέχονται πληροφορίες για το φυσικό περιβάλλον και θα διατίθενται χάρτες και έντυπο ενημερωτικό υλικό.

Εντός του χώρου που βρίσκονται τα καταλύματα θα γίνει χαλικόστρωση του εδάφους ώστε να είναι κατάλληλο για τη στάθμευση των οχημάτων.

Έκταση Γ συνολικού εμβαδού 5.258,69 τ.μ.

Η έκταση αυτή προτείνεται να διαμορφωθεί κατάλληλα για να φιλοξενήσει οικοτουριστικές δραστηριότητες, όπως τοξοβολία, σκοποβολή, τεχνητή αναρρίχηση, paintball, κ.α. (για αυτές τις δραστηριότητες δεν θα υπάρχει επιπλέον χρέωση).

Έκταση Δ συνολικού εμβαδού 5.000,00 τ.μ.

Σε αυτό το χώρο υπάρχουν ήδη 3 κτίσματα που χρησιμοποιούνται ως αποθήκες και στάβλοι. Προτείνεται η διαμόρφωση του χώρου αυτού σε χώρο εξυπηρέτησης

φυσιολατρικών δραστηριοτήτων (όπως περιηγητικός τουρισμός, ποδηλασία, ιππασία, κ.α.)

Αγοραστικό Κοινό - Πελάτες

Η ζήτηση για διαμονή, τα τελευταία χρόνια εμφανίζεται αυξημένη, αλλά λόγω της απουσίας οργάνωσης δεν μπορεί να απορροφηθεί. Αυτή η αυξητική τάση αναμένεται να παγιωθεί και να ενταθεί λόγω της προβολής και δημοσιότητας που θα αποκτήσει η περιοχή μετά τη λειτουργία ενός οργανωμένου καταλύματος. Στις Ομάδες Στόχου εντάσσονται όλοι οι δυνητικοί οικοτουρίστες.

Στοιχεία αγοράς - ανταγωνισμού

Η πόλη της Δράμας διαθέτει σχετικά περιορισμένο αριθμό κλινών (ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια). Συγκεκριμένα, το δυναμικό της πόλης ανέρχεται σε 500 κλίνες, οι οποίες κρίνονται οριακά επαρκείς για τις ανάγκες του νομού, με εξαίρεση την περίοδο της διεξαγωγής του φεστιβάλ ταινιών μικρού μήκους και τις περιόδους διεξαγωγής συνεδρίων. Στην ευρύτερη περιοχή (Ελατιά, Παρανέστι, Σιδηρόνερο) υπάρχουν ξενοδοχειακές μονάδες και ξενώνες με ενοικιαζόμενα δωμάτια. Οι τιμές στα ξενοδοχεία αρχίζουν από 45€ και φτάνουν έως 60€ το δίκλινο με πρωινό (δηλαδή 22,50€ έως 30€ / ανά άτομο). Οι τιμές στα ενοικιαζόμενα δωμάτια κυμαίνονται στα 35€ για ένα δίκλινο δωμάτιο με πρωινό (17,50€ / ανά άτομο). Αξίζει σε αυτό το σημείο να αναφερθεί ότι στην Ελλάδα ήδη λειτουργούν δασικά χωριά με κατάλληλες εγκαταστάσεις που επιτρέπουν την διαμονή των επισκεπτών. Ενδεικτικά αναφέρονται τα κάτωθι:

Πίνακας 6.5-2: Ενδεικτικό κόστος φιλοξενίας ανά άτομο σε άλλα Δασικά Χωριά της Ελλάδας

ΔΑΣΙΚΟ ΧΩΡΙΟ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΚΟΣΤΟΣ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΑΝΑ ΑΤΟΜΟ
«ΚΕΔΡΟΣ»	Τζουμέρκα, Ήπειρος	27 - 30€
«PARADES VILLAGE»	Βόρεια Εύβοια	25€
«ΕΡΥΜΑΝΘΟΣ»	Σταυρούπολη Ξάνθης	14 - 20€
«ΛΙΒΑΔΑΚΙ»	Φθιώτιδα	32€

Λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που συλλέχθηκαν από τον ανταγωνισμό η τιμολόγηση έχει ως εξής:

Πίνακας 6.5-3: Ενδεικτική τιμολόγηση παρεχομένων υπηρεσιών για ξενοδοχειακή μονάδα

ΕΙΔΟΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	ΤΙΜΗ
Μικτό έσοδο standard δίκλινου δωματίου με πρωινό	50,00€
Μικτό έσοδο superior δίκλινου δωματίου με πρωινό	60,00€
Καθαρό έσοδο γεύματος ανά άτομο*	7,00€
Μικτό έσοδο χρήσης spa - γυμναστηρίου	20,00€
Μικτό έσοδο χρήσης δραστηριοτήτων (ιππασία, ποδηλασία) ανά άτομο και ανά ώρα	10,00€

*αναφορά στο καθαρό έσοδο έχοντας εξαιρέσει τα αναλώσιμα και υλικά που απαιτούνται για την παρασκευή και την προετοιμασία τους

6.5.1.2 Χρήση ως αθλητικό - προπονητικό κέντρο

Η δεύτερη πρόταση αξιοποίησης του Δασικού Χωριού Ελατιάς αφορά στη λειτουργία των εγκαταστάσεων ως τόπος φιλοξενίας αθλητών σε ομαδικό επίπεδο. Θα λειτουργεί μόνο τους καλοκαιρινούς μήνες αφού η προετοιμασία των ομάδων γίνεται αυστηρά σε αυτή την περίοδο και πριν την έναρξη των επίσημων αγώνων τους. Το μοναδικό φυσικό περιβάλλον της συγκεκριμένης τοποθεσίας σε συνδυασμό με τις ιδανικές κλιματικές συνθήκες θα εξασφαλίσουν στους επισκέπτες - αθλητές τις κατάλληλες συνθήκες για αναψυχή, χαλάρωση και αθλητική προετοιμασία. Η ύπαρξη στην ίδια περιοχή των καταλυμάτων και των αθλητικών εγκαταστάσεων θα αποτρέψει τις μετακινήσεις των επισκεπτών - αθλητών, επιτρέποντάς τους να συγκεντρωθούν στο προπονητικό τους πρόγραμμα. Διευκρινίζεται ότι σε πρώτη φάση σκοπός δεν είναι η ίδρυση ενός πρότυπου Κέντρου Προπονητικού Αθλητικού Τουρισμού (ΚΕΠΑΤ) γιατί η κατασκευή και λειτουργία αυτών διέπεται από την ΚΥΑ 12061/2007 (ΦΕΚ 1393/3-8-2007) με πολύ συγκεκριμένες προδιαγραφές. Εάν η πορεία της επένδυσης εξελιχθεί θετικά, θα μπορούσαν να γίνουν ενέργειες πιστοποίησης της μονάδας ως ΚΕΠΑΤ, αφού ο κλάδος αυτός του τουρισμού εμφανίζει σημαντική ανάπτυξη.

Από κατασκευαστικής πλευράς προβλέπονται τα εξής:

Έκταση Ε συνολικής επιφάνειας 24.003 τ.μ.

Στο χώρο αυτό θα εγκατασταθούν οι αθλητικές εγκαταστάσεις. Συγκεκριμένα προτείνεται να κατασκευαστούν 4 γήπεδα συνολικής επιφάνειας περίπου 8.000 τ.μ., ήτοι:

- ένα γήπεδο ποδοσφαίρου διαστάσεων 100 x 64 μ.

- ένα mini γήπεδο ποδοσφαίρου (5x5) διαστάσεων 40 x 20 μ.
- ένα γήπεδο μπάσκετ διαστάσεων 28 x 15 μ.
- ένα γήπεδο βόλεϊ 18 x 9 μ.

Έκταση Β συνολικού εμβαδού 18.124,58 τ.μ.

Η διαμόρφωση του ξενοδοχειακού καταλύματος για την φιλοξενία των αθλητών προβλέπει ότι και στην περίπτωση της αμιγούς τουριστικής χρήσης. Το κατάλυμα θα περιλαμβάνει 61 δίκλινα δωμάτια. Το μόνο επιπλέον που θα προστεθεί θα είναι ένα εργομετρικό κέντρο, που θεωρείται απαραίτητο για την παρακολούθηση της φυσικής κατάστασης των αθλητών. Θα εγκατασταθεί στο σημερινό κτίριο υπηρεσιών, μαζί με το γυμναστήριο και το spa.

Αγοραστικό κοινό - πελάτες

Αθλητικοί σύλλογοι και ομοσπονδίες της Ελλάδας, αθλητικά σχολεία, εταιρικές ομάδες θα μπορούσαν να εντάξουν την περιοχή της Ελατίας στους προορισμούς τους για να υλοποιήσουν την ολιγοήμερη προετοιμασία των ομάδων τους. Η προετοιμασία γίνεται κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών (Ιούνιο έως Σεπτέμβριο). Η διάρκεια της προετοιμασίας μιας ομάδας διαρκεί από 10 έως και 15 ημέρες και περιλαμβάνει αναψυχή, προπόνηση και χαλάρωση των μελών της. Ο αριθμός των αθλητικών συλλόγων/ομάδων που υπάρχουν στην Ελλάδα είναι πολύ μεγάλος, αρκεί να αναλογιστούμε ότι απευθυνόμαστε σε όλες τις κατηγορίες τόσο σε επαγγελματικό όσο και σε ερασιτεχνικό επίπεδο στα 3 πιο δημοφιλή αθλήματα (ποδόσφαιρο, καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση) για τα οποία θα κατασκευαστούν και οι αντίστοιχες εγκαταστάσεις. Αν σε αυτές τις ομάδες προσθέσουμε τους τοπικούς αθλητικούς συλλόγους και ομάδες εφήβων, νέων, κορασίδων στα αντίστοιχα αθλήματα, τότε το target group διευρύνεται σημαντικά (βλ. Πίνακα 6.5-5).

Πίνακας 6.5-4: Ανάλυση χρήσης των υπό παραχώρηση ακινήτων ως αθλητικό κέντρο

ΚΤΙΡΙΑ	ΧΡΗΣΗ ΚΤΙΡΙΩΝ					ΗΜΕΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ												ΣΥΝΟΛΟ ΗΜΕΡΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
	ΥΠΑΡΧΟΝΤΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	ΔΩΜΑΤΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	ΔΩΜΑΤΙΑ ΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΔΩΜΑΤΙΑ ΓΙΑ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ	ΧΡΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ	
1	16	15	0	15	Standard 2κλινο	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
2	6	5	0	5	Superior 2κλινο	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
3	12	11	0	11	Superior 2κλινο	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
4	14	13	0	13	Standard 2κλινο	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
5	14	13	0	13	Standard Δίκλινο	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
6	8	0	0	0	Βοηθητικοί Χώροι	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
7	10	9	5	4	Standard Δίκλινο	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
Σύνολο Δωματίων	80	66	5	61														
Κτίριο υπηρεσιών	-	-	-	-	Γυμναστήριο / Spa	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
Κτίριο εστιατορίου	-	-	-	-	Υποδοχή / Εστίαση / Κέντρο ενημέρωσης	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92

Πίνακας 6.5-5: Συνολική αγορά αθλητικών ενώσεων και σωματείων

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ - ΑΘΛΗΜΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΜΑΔΩΝ
Ποδόσφαιρο ανδρών επαγγελματικές ομάδες	61
Ποδόσφαιρο ανδρών ερασιτεχνικές ομάδες	107
Ποδόσφαιρο γυναικών επαγγελματικές ομάδες	24
Καλαθοσφαίριση ανδρών επαγγελματικές ομάδες (μπάσκετ)	54
Καλαθοσφαίριση ανδρών ερασιτεχνικές ομάδες	48
Καλαθοσφαίριση γυναικών επαγγελματικές ομάδες	36
Πετοσφαίριση ανδρών επαγγελματικές ομάδες (βόλεϊ)	46
Πετοσφαίριση γυναικών επαγγελματικές ομάδες	43
Σύνολο ομάδων	419

Στοιχεία αγοράς - ανταγωνισμού

Στην περιοχή δεν υπάρχει επιχείρηση σε παρεμφερή κλάδο δραστηριότητας, οπότε αναγκαστικά η συλλογή πληροφοριών έγινε από επιχειρήσεις σε άλλες περιοχές της Ελλάδας. Αυτό που προέκυψε είναι ότι τα εξειδικευμένα πρότυπα αθλητικά κέντρα στην Ελλάδα είναι σχετικά περιορισμένα σε αριθμό και πολλές ομάδες μέχρι πρότινος κατέφευγαν σε αθλητικά κέντρα του εξωτερικού. Αλλά επειδή τελευταία ο κλάδος του αθλητικού τουρισμού εμφανίζει ιδιαίτερη ανάπτυξη, παρατηρήθηκε το φαινόμενο αρκετές ξενοδοχειακές μονάδες να διαμορφώνουν κατάλληλα τις εγκαταστάσεις τους, ώστε να προσελκύσουν το ενδιαφέρον για την φιλοξενία αθλητικών ομάδων και συλλόγων. Ο αριθμός των ατόμων που συμμετέχουν στην προετοιμασία ποικίλλει ανάλογα με το άθλημα και περιλαμβάνει, εκτός από τους παίκτες, τους προπονητές, φυσιοθεραπευτές, αθλητικούς γιατρούς και άλλα υποστηρικτικά μέλη. Το κόστος ανά άτομο για διαμονή και διατροφή σε αθλητικά κέντρα κυμαίνεται από 32€ έως και 35€ ανά άτομο. Στην συγκεκριμένη περίπτωση θα ισχύουν οι τιμές του Πίνακα 6.5-6.

Πίνακας 6.5-6: Τιμολόγηση παρεχομένων υπηρεσιών για αθλητικό κέντρο

ΕΙΔΟΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	ΤΙΜΗ
Μικτό έσοδο standard δίκλινου δωματίου με πρωινό	50,00€
Μικτό έσοδο superior δίκλινου δωματίου με πρωινό	60,00€
Καθαρό έσοδο γεύματος ανά άτομο*	7,00€
Μικτό έσοδο χρήσης spa - γυμναστηρίου	20,00€

*αναφορά στο καθαρό έσοδο έχοντας εξαιρέσει τα αναλώσιμα και υλικά που απαιτούνται για την παρασκευή και την προετοιμασία τους

6.5.1.3 Χρήση ως ξενοδοχειακό κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης

Η τρίτη πρόταση αξιοποίησης των υπάρχουσών εγκαταστάσεων του Δασικού Χωριού Ελατιάς αφορά στην λειτουργία τους ως κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης από συγκεκριμένες Ομάδες Στόχου όπως παιδιά, ερευνητές, φοιτητές, σωματεία, κ.λπ.

Πίνακας 6.5-7: Ανάλυση χρήσης των υπό παραχώρηση ακινήτων ως ξενοδοχειακό κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης

ΚΤΙΡΙΑ	ΧΡΗΣΗ ΚΤΙΡΙΩΝ					ΗΜΕΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ												ΣΥΝΟΛΟ ΗΜΕΡΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
	ΥΠΑΡΧΟΝΤΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	ΔΩΜΑΤΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ	ΔΩΜΑΤΙΑ ΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΔΩΜΑΤΙΑ ΓΙΑ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ	ΧΡΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ	
1	16	15	0	15	Standard 4κλινο	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
2	6	5	0	5	Standard 4κλινο	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
3	12	11	0	11	Standard 4κλινο	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
4	14	13	0	13	Standard 4κλινο	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
5	14	13	0	13	Standard 4κλινο	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
6	8	0	0	0	Βοηθητικοί χώροι	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
7	10	9	6	3	Standard 4κλινο	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
Σύνολο Δωματίων	80	66	6	60														
Κτίριο υπηρεσιών	-	-	-	-	Γυμναστήριο / Spa	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
Κτίριο εστιατορίου	-	-	-	-	Υποδοχή / Εστίαση / Κέντρο ενημέρωσης	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92

Επειδή αποτελεί κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης ορεινού τύπου, συνεπάγεται ότι θα λειτουργεί αποκλειστικά τους καλοκαιρινούς μήνες. Οι 3 μήνες λειτουργίας θα χωρίζονται σε περιόδους των 10-12 ημερών.

Από κατασκευαστικής πλευράς προβλέπονται τα εξής:

Έκταση Β συνολικού εμβαδού 18.124,58 τ.μ.

Η διαμόρφωση του ξενοδοχειακού καταλύματος προβλέπει ότι και στην περίπτωση της αμιγούς τουριστικής χρήσης σε σχέση με τη χρήση του κάθε κτιρίου με μόνη διαφορά στη διαμόρφωση των δωματίων. Στην περίπτωση αυτή τα δωμάτια θα είναι standard τετράκλινα με τοποθέτηση διώροφων κρεβατιών (κουκέτες).

Έκταση Γ συνολικού εμβαδού 5.258,69 τ.μ.

Η έκταση αυτή προτείνεται να διαμορφωθεί κατάλληλα ως χώρος αθλοπαιδιών, όπου θα εγκατασταθούν διάφορα όργανα ψυχαγωγίας (όπως κούνιες, τσουλήθρες, τραμπάλες, όργανα αναρρίχησης, σπιτάκια δραστηριοτήτων, κ.α.).

Έκταση Δ συνολικού εμβαδού 5.000,00 τ.μ.

Σε αυτό το χώρο θα φιλοξενηθούν οι φυσιολατρικές δραστηριότητες (όπως περιηγητικός τουρισμός, ποδηλασία, ιππασία, κ.α.) που περιγράφηκαν στο πρώτο σενάριο του ξενοδοχείου.

Αγοραστικό κοινό - Πελάτες

Παιδιά ηλικίας από 6 έως και 15 ετών, νέοι - εθελοντές, αλλογοι, σωματεία, ΜΚΟ, κ.λπ.

Στοιχεία αγοράς - ανταγωνισμού

Ειδικά για τον κλάδο των παιδικών κατασκηνώσεων έγινε έρευνα αγοράς σε όλη την επικράτεια, τόσο σε ορεινές περιοχές όσο και σε παραθαλάσσιες. Υπάρχουν τρεις κατασκηνωτικές περίοδοι: από 20/6 έως 10/7, από 11/7 έως 2/8 και από 3/8 έως και 23/8. Οι τιμές είναι υψηλότερες κατά την Β κατασκηνωτική περίοδο και κυμαίνονται από 21€ έως και 28€ με μέση τιμή τα 25€ ανά ημέρα και ανά άτομο. Την Α και Γ κατασκηνωτική περίοδο οι τιμές είναι αισθητά χαμηλότερες και κυμαίνονται από 18€ έως και 20€. Αυξημένο είναι το κόστος συμμετοχής όταν η κατασκήνωση περιλαμβάνει ειδικές δραστηριότητες στη φύση ή όταν η κατασκήνωση συνδυάζει αθλητικές δραστηριότητες εκτός από αναψυχή. Σε τέτοιες περιπτώσεις το κόστος ανέρχεται σε 42€ έως και 55€ ανά άτομο και ανά ημέρα φιλοξενίας. Για την παρούσα επένδυση θα ισχύει:

Πίνακας 6.5-6: Τιμολόγηση παρεχομένων υπηρεσιών για ξενοδοχειακό κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης (παιδική κατασκήνωση)

ΕΙΔΟΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	ΤΙΜΗ
Μικτό έσοδο τετράκλινου δωματίου με πρωινό	120,00€
Μικτό έσοδο φιλοξενίας ανά παιδί	30,00€
Καθαρό έσοδο γεύματος ανά άτομο*	7,00€
Μικτό έσοδο χρήσης δραστηριοτήτων (ιππασία, ποδηλασία) ανά άτομο και ανά ώρα	10,00€

*αναφορά στο καθαρό έσοδο έχοντας εξαιρέσει τα αναλώσιμα και υλικά που απαιτούνται για την παρασκευή και την προετοιμασία τους

6.5.2 Τεχνικά και οικονομικά στοιχεία

Η διαδικασία του εντοπισμού των αναμενόμενων εσόδων (εισροών) και εξόδων (εκροών) της επένδυσης, είναι δύσκολη και εμπεριέχει μια σχετική αβεβαιότητα για τα συμπεράσματα της αξιολόγησης. Για το λόγο αυτό σε κάθε μέρος της οικονομικής ανάλυσης που ακολουθεί, γίνεται χρήση της αρχής της συντηρητικότητας των προβλέψεων, σύμφωνα με την οποία όλα τα αναμενόμενα έσοδα/έξοδα εκτιμώνται με ελαφρώς απαισιόδοξα σενάρια, προκειμένου να διασφαλίζονται σε κάθε περίπτωση τα εξαγόμενα αποτελέσματα που αφορούν τη βιωσιμότητα του επενδυτικού σχεδίου. Ειδικά ο προσδιορισμός των εσόδων είναι ένα αντικείμενο με ιδιαίτερες απαιτήσεις καθώς ενέχει κινδύνους τόσο στην εκτίμηση της ζήτησης όσο και στην εκτίμηση της τιμής πώλησης.

Για κάθε σενάριο αξιοποίησης παρατίθενται οι παρακάτω πίνακες:

- Προϋπολογισμός Επενδυτικού Προγράμματος: προσδιορισμός των αρχικών απαιτούμενων δαπανών για την έναρξη λειτουργίας της επένδυσης και αφορούν στα έξοδα ίδρυσης, στη διαμόρφωση των κτιριακών εγκαταστάσεων, στα έργα περιβάλλοντος χώρου, στον μηχανολογικό και λοιπό εξοπλισμό (παρουσιάζεται αναλυτικά) και στο κόστος των αδειών/μελετών. Καθοριστική ήταν η συμβολή μηχανολόγου μηχανικού, ο οποίος μετά από επιτόπιο έλεγχο των εγκαταστάσεων προσδιόρισε τις απαραίτητες κατασκευαστικές εργασίες και παρεμβάσεις για κάθε κτίριο του Δασικού Χωριού ανάλογα με τη χρήση που προορίζεται το καθένα (επισυνάπτεται ο πίνακας του μηχανικού με τις απαιτούμενες εργασίες στο Παράρτημα VI). Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι δαπάνες για την ίδρυση της επιχείρησης διαφοροποιούνται ανάλογα με την νομική μορφή της υπό σύσταση εταιρίας, δηλαδή αν θα είναι Ανώνυμη Εταιρία (ΑΕ), Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ), Ετερόρρυθμη Εταιρία (ΕΕ), Ομόρρυθμη Εταιρία (ΟΕ) ή Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία (ΙΚΕ). Το συνολικό κόστος κυμαίνεται από 300,00€ έως και 2.500,00€.)

- Διοικητική Οργάνωση Επιχείρησης: ανάγκες της επιχείρησης σε προσωπικό για τη στελέχωση των τμημάτων της και προσδιορισμός του συνολικού κόστους μισθοδοσίας.
- Προσδιορισμός Κόστους Λειτουργίας: καλύπτει όλη τη διαδικασία σε σχέση με το είδος της παρεχόμενης υπηρεσίας καθώς και τα γενικά έξοδα διάθεσης, διοίκησης (αμοιβές προσωπικού, ύδρευσης, φωτισμού, τηλεφώνου, προβολής - διαφήμισης, γραφική ύλη, αναλώσιμα, κ.α.).
- Πρόβλεψη Εσόδων: προσδιορισμός εσόδων από την παροχή υπηρεσιών (διαμονή, διατροφή, οικοτουριστικές δράσεις).
- Πρόβλεψη αποτελεσμάτων - Βιωσιμότητα: συγκεντρωτική παρουσίαση των εσόδων και των δαπανών σε βάθος 5-ετίας με σκοπό την απεικόνιση των καθαρών κερδών και της απόδοσης της επένδυσης.

Οι οικονομικές παραδοχές που έγιναν στην παρούσα είναι οι κάτωθι:

- Ακολουθείται σταθερή πολιτική τιμών σε όλη τη διάρκεια του έτους. Αυτό στην πράξη θα αλλάξει μέχρι να καταγραφεί συστηματικά η ζήτηση, ώστε χρησιμοποιώντας το κριτήριο την εποχικότητα της επίσκεψης να τιμολογήσουμε διακρίνοντας τις εποχές/ημέρες σε low season και high season.
- Για την εστίαση δεν υπολογίζονται έξοδα τροφοδοσίας (πρώτες ύλες, αναλώσιμα) οπότε το κόστος των γευμάτων αναφέρεται στο καθαρό έσοδο από την παροχή της υπηρεσίας.
- Οι δαπάνες επισκευής - συντήρησης υπολογίζονται ως το 1% επί του συνολικού κεφαλαίου επένδυσης.
- Υπολογίζεται ετήσια αύξηση 5% για κάθε κατηγορία λειτουργικού εξόδου εκτός από την δαπάνη για την μισθοδοσία.
- Το αναγκαίο κεφάλαιο κίνησης υπολογίζεται στην παρούσα μελέτη ως το μηνιαίο κόστος λειτουργίας επί 6 μήνες.
- Τα απρόβλεπτα έξοδα υπολογίζονται σε ποσοστό 5% επί των προβλεπόμενων ετήσιων λειτουργικών εξόδων.
- Με σκοπό την συντηρητικότητα των προβλέψεων η παραδοχή για τα αναμενόμενα έσοδα είναι η εξής: για το πρώτο έτος λειτουργίας η πληρότητα ανέρχεται στο 25% των δωματίων, για το δεύτερο έτος στο 40 % και για το τρίτο έως και το πέμπτο έτος στο 55%.
- Για τον προσδιορισμό των κερδών, αφαιρείται το ποσό της απόσβεσης των

πάγιων στοιχείων από τα ακαθάριστα κέρδη. Η μέθοδος που ακολουθούμε είναι της σταθερής απόσβεσης και θεωρούμε ότι η απόσβεση της επένδυσης θα πραγματοποιηθεί σε βάθος 5ετίας.

Πριν παρουσιαστεί η ανάλυση των οικονομικών στοιχείων για κάθε σενάριο χωριστά, παρατίθεται ο συγκριτικός Πίνακας 6.5.-6 όπου απεικονίζεται το επενδυτικό κεφάλαιο που απαιτείται για κάθε σενάριο αξιοποίησης.

Πίνακας 6.5-6: Συγκριτικός πίνακας για το συνολικό επενδυτικό κεφάλαιο για κάθε σενάριο αξιοποίησης

ΣΕΝΑΡΙΟ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	ΈΡΓΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ	ΓΗΠΕΔΑ (ΧΩΡΟΣ Ε)	ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ: ΙΠΠΑΣΙΑ, ΠΟΔΗΛΑΣΙΑ (ΧΩΡΟΣ Δ)	ΧΩΡΟΣ ΓΙΑ ΤΟΞΟΒΟΛΙΑ, ΡΑΙΝΤΒΑΛΛ, Κ.Α. (ΧΩΡΟΣ Γ)	ΧΩΡΟΣ ΑΘΛΟΠΑΙΔΙΩΝ (ΧΩΡΟΣ Γ)	ΣΥΝΟΛΟ ΚΟΣΤΟΥΣ ΣΥΝΟΔΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	ΕΞΟΔΑ ΙΔΡΥΣΗΣ+ ΚΟΣΤΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ- ΑΔΕΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
Ξενοδοχειακό κατάλυμα ατομικής διαβίωσης	973.671,20€	206.647,00€	10.000,00€	1.190.318,20€	0,00€	10.000,00€	4.000,00€	0,00€	14.000,00€	22.000,00€	1.226.318,20€
Αθλητικό κέντρο	973.671,20€	206.647,00€	10.000,00€	1.190.318,20€	300.000,00€	0,00€	0,00€	0,00€	300.000,00€	22.000,00€	1.512.318,20€
Ξενοδοχειακό κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης	890.291,20€	206.647,00€	10.000,00€	1.106.938,20€	0,00€	10.000,00€	0,00€	15.000,00€	25.000,00€	22.000,00€	1.153.938,20€
Ξενοδοχειακό κατάλυμα ατομικής και ομαδικής διαβίωσης	973.671,20€	206.647,00€	10.000,00€	1.190.318,20€	0,00€	10.000,00€	4.000,00€	15.000,00€	29.000,00€	22.000,00€	1.241.318,20€

6.5.3 Ανάλυση χρήσεων

6.5.3.1 Ξενοδοχειακό κατάλυμα

Πίνακας 6.5-7: Προϋπολογισμός επενδυτικού προγράμματος (ξενοδοχειακό κατάλυμα)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ (ΑΡΧΙΚΩΣ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ)	ΚΟΣΤΟΣ
Δαπάνες ίδρυσης επιχείρησης	2.000,00€
Κτιριακές εγκαταστάσεις	973.671,20€
Έργα περιβάλλοντος χώρου	24.000,00€
Μηχανολογικός και λοιπός εξοπλισμός	206.647,00€
Κόστος αδειών μελέτης και επίβλεψης του έργου	20.000,00€
Συνολικό κόστος επένδυσης	1.226.318,20€

Πίνακας 6.5-8: Μηχανολογικός και λοιπός εξοπλισμός (ξενοδοχειακό κατάλυμα)

ΕΙΔΟΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	ΤΕΜΑΧΙΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΑΣ	ΚΟΣΤΟΣ
Εξοπλισμός δωματίων			
Κρεβάτι μονό (208 x 100 x 99)	132	190,00€	25.080,00€
Στρώμα μονό (200 x 90)	132	90,00€	11.880,00€
Κομοδίνο (46 x 30 x 61)	132	70,00€	9.240,00€
Πάγκος αποσκευών (μπανκαζιέρα) (65 x 46 x 72)	66	27,00€	1.782,00€
Ιματιοθήκη (ντουλάπα) (80 x 50 x 180)	66	90,00€	5.940,00€
Έπιπλο γραφείου με καθρέφτη και σκαμπό (33 x 90 x 148)	66	102,00€	6.732,00€
Συσκευή τηλεόρασης	66	170,00€	11.220,00€
Συσκευή τηλεφώνου	66	25,00€	1.650,00€
Συσκευή ψυγείου	66	100,00€	6.600,00€
Φωτιστικό σποτ	132	8,00€	1.056,00€
Φωτιστικό κρεμαστό	66	25,00€	1.650,00€
Κουρτινόξυλα	66	7,00€	462,00€
Κουρτίνα (245 x 140)	66	20,00€	1.320,00€
Διαδρόμος (200 x 70)	66	30,00€	1.980,00€
Καλάθι απορριμμάτων	66	3,00€	198,00€
Σεντόνι	300	6,00€	1.800,00€
Κουβέρτα	300	50,00€	15.000,00€
Κουβερλί	300	34,00€	10.200,00€
Μαξιλαροθήκη	300	2,50€	750,00€
Μαξιλάρι	300	6,00€	1.800,00€
Πετσέτα σώματος	300	7,00€	2.100,00€
Πετσέτα προσώπου	300	4,00€	1.200,00€
Δορυφορικός δέκτης	1	90,00€	90,00€
Μερικό σύνολο			119.730,00€
Εξοπλισμός τουαλετών			
Έπιπλο μπάνιου με καθρέπτη	75	70,00€	5.250,00€
Αξεσουάρ μπάνιου - μικροαντικείμενα	75	100,00€	7.500,00€
Μερικό σύνολο			12.750,00€
Εξοπλισμός χώρου υποδοχής (reception)			
Γραφείο για υπολογιστή (120 x 80)	1	120,00€	120,00€
Καρέκλα γραφείου	1	40,00€	40,00€
Συρταριέρα (40 x 48 x 56)	1	75,00€	75,00€
Έπιπλο βιβλιοθήκης (90 x 30 x 142)	1	200,00€	200,00€
Ηλεκτρονικός υπολογιστής	1	500,00€	500,00€
Συσκευή fax - φωτοτυπικό	1	110,00€	110,00€
Συσκευή εκτυπωτή	1	100,00€	100,00€
Συσκευή τηλεφωνικού κέντρου	1	2.000,00€	2.000,00€
Μερικό σύνολο			3.145,00€
Εξοπλισμός χώρου ενημέρωσης κοινού			
Καρέκλες	20	18,00€	360,00€

ΕΙΔΟΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	ΤΕΜΑΧΙΑ	ΤΙΜΗ ΜΟΝΑΔΑΣ	ΚΟΣΤΟΣ
Τραπέζι	2	60,00€	120,00€
Οθόνη προβολής	1	150,00€	150,00€
Συσκευή projector	1	340,00€	340,00€
Συσκευή τηλεόρασης	1	300,00€	300,00€
Συσκευή κλιματισμού	1	300,00€	300,00€
Stand για ενημερωτικό υλικό (έντυπα, χάρτες, κ.α.)	2	50,00€	100,00€
Μερικό σύνολο:			1.670,00€
Εξοπλισμός χώρου υποδοχής (σαλόνι)			
Καναπές τριθέσιος	3	350,00€	1.050€
Τραπέζι	2	70,00€	140,00€
Συσκευή τηλεόρασης	1	300,00€	300,00€
Διάφορα μικροαντικείμενα		500,00€	500,00€
Μερικό σύνολο			1.990,00€
Εξοπλισμός χώρου εστίασης			
Τραπέζι (120 x 75)	60	50,00€	3.000,00€
Καρέκλα	240	20,00€	4.800,00€
Ποτήρι	300	0,80€	240,00€
Πιάτο	300	1,30€	390,00€
Πιατέλα	50	3,50€	175,00€
Κούπα για καφέ μικρή	300	2,00€	600,00€
Κούπα για καφέ μεγάλη	300	4,00€	1.200,00€
Πιρούνι	300	0,50€	150,00€
Κουτάλι	300	0,50€	150,00€
Μαχαίρι	300	1,00€	300,00€
Σύστημα πυρασφάλειας	1	290,00€	290,00€
Πυροσβεστήρας	3	22,00€	66,00€
Ερμάριο με συρόμενες πόρτες	1	560,00€	560,00€
Ψυγείο	1	510,00€	510,00€
Ψυγείο φιαλών	1	1.180,00€	1.180,00€
Καταψύκτης	1	380,00€	380,00€
Φούρνος κυκλοθέρμιος	1	1.350,00€	1.350,00€
Ηλεκτρική κουζίνα 6 εστιών με φούρνο	1	4.800,00€	4.800,00€
Πλυντήριο πιάτων - ποτηριών	1	1.860,00€	1.860,00€
Ηλεκτρική σκαριέρα	1	1.235,00€	1.235,00€
Ηλεκτρική κουζίνα 6 εστιών με φούρνο	1	4.800,00€	4.800,00€
Φούσκα τοίχου (απορροφητήρας)	1	270,00€	270,00€
Μηχανή καφέ φίλτρου	1	100,00€	100,00€
Μηχανή καφέ espresso	1	1.330,00€	1.330,00€
Φραπιέρα	1	120,00€	120,00€
Μπλέντερ	1	206,00€	206,00€
Τοστιέρα διπλή	1	260,00€	260,00€
Στίφτης	1	110,00€	110,00€
Φριτέζα κλειστή	1	160,00€	160,00€
Θερμοθάλαμος	1	480,00€	480,00€
Θερμοβιτρίνα	1	540,00€	540,00€
Λάντζα ανοιχτή	1	380,00€	380,00€
Ερμάριο καθαριότητας	1	300,00€	300,00€
Κάδος απορριμμάτων inox	3	240,00€	720,00€
Τράπεζα εργασίας	2	180,00€	360,00€
Ραφιέρες επιδαπέδιες	2	315,00€	630,00€
Ποτηριέρες	2	205,00€	410,00€
Ταψί	15	20,00€	300,00€
Χύτρα	2	30,00€	60,00€
Κατσαρόλα	10	20,00€	200,00€
Τηγάνι	5	10,00€	50,00€
Τραπεζομάντηλα (140 x 140)	60	10,00€	600,00€
Λοιπά εξαρτήματα (σκεύη αποθήκευσης, κουτάλες, κ.α.)		1.000,00€	1.000,00€
Μερικό σύνολο			36.622,00€
Εξοπλισμός χώρου πλυντηρίου - σιδερωτηρίου			
Επαγγελματικό πλυντήριο ρούχων	1	5.820,00€	5.820,00€
Επαγγελματικό στεγνωτήριο	1	3.860,00€	3.860,00€
Επαγγελματικό σιδερωτήριο	1	5.200,00€	5.200,00€
Καρότσι μεταφοράς ιματισμού	4	165,00€	660,00€
Μερικό σύνολο			15.540,00€
Λοιπός εξοπλισμός			
Αυτοκίνητο	1	10.200,00€	10.200,00€
Μηχανογραφικές εφαρμογές - site	1	5.000,00€	5.000,00€
Μερικό σύνολο			15.200,00€
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ			206.647,00€

Πίνακας 6.5-9: Διοικητική οργάνωση επιχείρησης (ξενοδοχειακό κατάλυμα)

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ / ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	(ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ: 6 ΜΗΝΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΕΤΟΣ)		
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	ΜΙΚΤΟ ΜΗΝΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΤΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ*
Διευθυντής	1	1.800€	22.300€
Υποδοχή - γραμματεία	2	1.900€	23.500€
Μάγειρας	1	1.300€	16.080€
Βοηθός μάγειρα	1	1.000€	12.370€
Καμαριέρα - καθαρίστρια	2	1.600€	19.790€
Τεχνικός συντήρησης	1	1.200€	14.850€
ΣΥΝΟΛΑ	8	8.800€	108.890€

* Οι ανωτέρω αμοιβές υπολογίζονται με βάση τη διάρκεια λειτουργίας της επιχείρησης

Πίνακας 6.5-10: Προσδιορισμός κόστους λειτουργίας (ξενοδοχειακό κατάλυμα)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	1Ο ΕΤΟΣ	2Ο ΕΤΟΣ	3Ο ΕΤΟΣ	4Ο ΕΤΟΣ	5Ο ΕΤΟΣ
Αμοιβές προσωπικού	108.890€	108.890€	108.890€	108.890€	108.890€
Αμοιβές και έξοδα τρίτων (λογιστών, δικηγόρων, μηχανικών και λοιπών ελευθέρων επαγγελματιών)	6.000€	6.300€	6.615€	6.946€	7.293€
Δαπάνες ύδρευσης - ηλεκτρισμού	16.000€	16.800€	17.640€	18.522€	19.448€
Δαπάνες τηλεφώνου	5.000€	5.250€	5.513€	5.788€	6.078€
Δαπάνες επισκευής - συντήρησης (κτιρίων, εξοπλισμού, κ.α.)	12.000€	12.600€	13.230€	13.892€	14.586€
Δαπάνες προβολής - διαφήμισης	10.000€	10.500€	11.025€	11.576€	12.155€
Δαπάνες γραφικής ύλης - αναλώσιμων Η/Υ	5.000€	5.250€	5.513€	5.788€	6.078€
Δαπάνες αναλώσιμων (είδη καθαριότητας, φαρμακείου ανταλλακτικά, κ.α.)	4.000€	4.200€	4.410€	4.631€	4.862€
Λοιπές δαπάνες (ασφάλιστρα, ISO, κ.λπ.)	6.000€	6.300€	6.615€	6.946€	7.293€
Δαπάνες θέρμανσης	7.000€	7.350€	7.718€	8.103€	8.509€
Δαπάνες κίνησης αυτοκινήτου	6.000€	6.300€	6.615€	6.946€	7.293€
Φόροι - τέλη (δημοτικοί φόροι, τέλη ακίνητης περιουσίας, κ.α.)	2.000€	2.100€	2.205€	2.315€	2.431€
Έξοδα δημοσιεύσεων	1.500€	1.575€	1.654€	1.736€	1.823€
Απρόβλεπτα έξοδα (5% επί των ανωτέρω)	9.470€	9.671€	9.882€	10.104€	10.337€
ΣΥΝΟΛΑ ΔΑΠΑΝΩΝ	198.860€	203.086€	207.523€	212.183€	217.075€

Πίνακας 6.5-11: Πρόβλεψη εσόδων από κλίνες για το 1ο έτος λειτουργίας (ξενοδοχειακό κατάλυμα)

ΚΤΙΡΙΑ	ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	ΧΡΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΚΟΣΤΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ		ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΚΛΙΝΕΣ												ΗΜΕΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΟΔΑ
					ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΪ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ	
1	15	Standard 2κλινο	50€	Πληρότητα	4	-	4	4	4	4	4	4	4	4	-	4	
				Ημέρες λειτουργίας	8	-	6	10	20	30	31	31	30	15	-	10	191
				Αριθμός επισκεπτών*	64	0	48	80	160	240	248	248	240	120	0	80	1528
				Εσοδα**	1.600€	0€	1.200€	2.000€	4.000€	6.000€	6.200€	6.200€	6.000€	3.000€	0€	2.000€	38.200,00€
2	5	Superior 2κλινο	60€	Πληρότητα	1	-	1	1	1	1	1	1	1	-	1		
				Ημέρες λειτουργίας	10	-	8	20	20	30	31	31	30	20	-	15	215
				Αριθμός επισκεπτών	20	0	16	40	40	60	62	62	60	40	0	30	430
				Εσοδα	600€	0€	480€	1.200€	1.200€	1.800€	1.860€	1.860€	1.800€	1.200€	0€	900€	12.900,00€
3	11	Superior 2κλινο	60€	Πληρότητα	3	-	3	3	3	3	3	3	3	-	3		
				Ημέρες λειτουργίας	10	-	8	20	20	30	31	31	30	20	-	15	215
				Αριθμός επισκεπτών	60	0	48	120	120	180	186	186	180	120	0	90	1290
				Εσοδα	1.800€	0€	1.440€	3.600€	3.600€	5.400€	5.580€	5.580€	5.400€	3.600€	0€	2.700€	38.700,00€
4	13	Standard 2κλινο	50€	Πληρότητα	3	-	3	3	3	3	3	3	3	-	3		
				Ημέρες λειτουργίας	8	-	6	10	20	30	31	31	30	15	-	10	191
				Αριθμός επισκεπτών	48	0	36	60	120	180	186	186	180	90	0	60	1146
				Εσοδα	1.200€	0€	900€	1.500€	3.000€	4.500€	4.650€	4.650€	4.500€	2.250€	0€	1.500€	28.650,00€
5	13	Standard 2κλινο	50€	Πληρότητα	3	-	3	3	3	3	3	3	3	-	3		
				Ημέρες λειτουργίας	8	-	6	10	20	30	31	31	30	15	-	10	191
				Αριθμός επισκεπτών	48	0	36	60	120	180	186	186	180	90	0	60	1146
				Εσοδα	1.200€	0€	900€	1.500€	3.000€	4.500€	4.650€	4.650€	4.500€	2.250€	0€	1.500€	28.650,00€
7	5	Standard 2κλινο	50€	Πληρότητα	1	-	1	1	1	1	1	1	1	-	1		
				Ημέρες λειτουργίας	8	-	6	10	20	30	31	31	30	15	-	10	191
				Αριθμός επισκεπτών	16	0	12	20	40	60	62	62	60	30	0	20	382
				Εσοδα	400€	0€	300€	500€	1.000€	1.500€	1.550€	1.550€	1.500€	750€	0€	500€	9.550,00€
Σύνολο δωματίων	62	Πληρότητα δωματίων (25%)	Πληρότητα	15	0	15	15	15	15	15	15	15	15	0	15		
			Αριθμός επισκεπτών	256	0	196	380	600	900	930	930	900	490	0	340	5.922	
			Εσοδα	6.800€	0€	5.220€	10.300€	15.800€	23.700€	24.490€	24.490€	23.700€	13.050€	0€	9.100€	156.650,00€	

* Αριθμός επισκεπτών = Πληρότητα x 2 x ημέρες λειτουργίας.

** Έσοδα = πληρότητα x ημέρες λειτουργίας x τιμή δωματίου.

Πίνακας 6.5-12: Πρόβλεψη εσόδων από εστίαση και λοιπές υπηρεσίες για το 1ο έτος λειτουργίας (ξενοδοχειακό κατάλυμα)

ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΟΥΝ		5.922
Επισκέπτες (το 70% του συνόλου: 1 γεύμα)		4.145
Επισκέπτες (το 30% του συνόλου: 2 γεύματα)		1.777
Συνολικός αριθμός γευμάτων		7.699
Κόστος γεύματος		7,00€
ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΣΤΙΑΣΗ		53.893€
Αριθμός επισκεπτών που θα κάνουν χρήση spa (15%)		888
Κόστος χρήσης spa ανά ώρα		20€
ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΧΡΗΣΗ SPA		17.760€
Αριθμός επισκεπτών που θα κάνουν χρήση ιππασίας (10%)		592
Κόστος χρήσης ιππασίας ανά ώρα		10€
ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΧΡΗΣΗ ΙΠΠΑΣΙΑΣ		5.920€
Αριθμός επισκεπτών που θα κάνουν χρήση ποδηλάτων (10%)		592
Κόστος χρήσης ποδηλάτων ανά ώρα		10€
ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΧΡΗΣΗ ΠΟΔΗΛΑΣΙΑΣ		5.920€
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΟΔΑ		83.493€

Πίνακας 6.5-13: Συγκεντρωτικός πίνακας εσόδων για το 1ο έτος λειτουργίας (ξενοδοχειακό κατάλυμα)

Εσοδα από κλίνες	156.650€
Εσοδα από εστίαση και λοιπές υπηρεσίες	83.493€
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ 1ΟΥ ΕΤΟΥΣ	240.143€

Πίνακας 6.5-14: Πρόβλεψη αποτελεσμάτων - βιωσιμότητα (ξενοδοχειακό κατάλυμα)

	1 ^ο ΕΤΟΣ	2 ^ο ΕΤΟΣ	3 ^ο ΕΤΟΣ	4 ^ο ΕΤΟΣ	5 ^ο ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΑ 5ΕΤΙΑΣ
Σύνολο εσόδων	240.143,00€	382.631,00€	544.072,00€	544.072,00€	544.072,00€	2.254.990,00€
Σύνολο δαπανών	198.860,00€	203.086,00€	207.523,00€	212.183,00€	217.075,00€	1.038.727,00€
Κέρδη προ φόρων, τόκων, Αποσβέσεων (EBIDA)	41.283,00€	179.545,00€	336.549,00€	331.889,00€	326.997,00€	1.216.263,00€
EBIDA (%)	17,19%	46,92%	61,86%	61,00%	60,10%	53,94%
Αποσβέσεις	240.863,64€	240.863,64€	240.863,64€	240.863,64€	240.863,64€	1.204.318,20€
Κέρδη προ φόρων	-199.580,64€	-61.318,64€	95.685,36€	91.025,36€	86.133,36€	11.944,80€
Απόδοση (κέρδη / έσοδα x 100)	-83,11%	-16,03%	17,59%	16,73%	15,83%	0,53%

Συμπεράσματα

- Στο 3ο έτος λειτουργίας εμφανίζεται κερδοφορία η οποία και διατηρείται σταθερά μέχρι το 5ο έτος.
- Στο τέλος της 5ετίας πραγματοποιείται και η απόσβεση του επενδυτικού κεφαλαίου.
- Το νεκρό σημείο εμφανίζεται για τζίρο ύψους 448.386,64€, δηλαδή μεταξύ 2ου και 3ου έτους.

6.5.3.2 Ανάλυση χρήσης ως αθλητικό κέντρο

Πίνακας 6.5-15: Προϋπολογισμός επενδυτικού προγράμματος (αθλητικό κέντρο)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ (ΑΡΧΙΚΩΣ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ)	ΚΟΣΤΟΣ
Δαπάνες ίδρυσης επιχείρησης	2.000,00€
Κτιριακές εγκαταστάσεις	973.671,20€
Έργα περιβάλλοντος χώρου	310.000,00€
Μηχανολογικός και λοιπός εξοπλισμός	206.647,00€
Κόστος αδειών μελέτης και επίβλεψης του έργου	20.000,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	1.512.318,20€

Πίνακας 6.5-16: Διοικητική οργάνωση επιχείρησης (αθλητικό κέντρο)

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ-ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ: 3 ΜΗΝΕΣ		
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	ΜΙΚΤΟ ΜΗΝΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΤΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ*
Διευθυντής	1	1.800€	9.530€
Υποδοχή - γραμματεία	2	1.900€	10.060€
Μάγειρας	1	1.300€	6.880€
Βοηθός μάγειρα	1	1.000€	5.290€
Καμαριέρα - καθαρίστρια	2	1.600€	8.470€
Τεχνικός συντήρησης	2	2.400€	12.700€
ΣΥΝΟΛΑ	9	10.000€	52.930€

* Οι ανωτέρω αμοιβές υπολογίζονται με βάση τη διάρκεια λειτουργίας της επιχείρησης

Πίνακας 6.5-17: Προσδιορισμός κόστους λειτουργίας (αθλητικό κέντρο)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	1 ^ο ΕΤΟΣ	2 ^ο ΕΤΟΣ	3 ^ο ΕΤΟΣ	4 ^ο ΕΤΟΣ	5 ^ο ΕΤΟΣ
Αμοιβές προσωπικού	52.930€	52.930€	52.930€	52.930€	52.930€
Αμοιβές και έξοδα τρίτων (λογιστών, δικηγόρων, μηχανικών και λοιπών ελευθέρων επαγγελματιών)	5.000€	5.250€	5.513€	5.788€	6.078€
Δαπάνες ύδρευσης - ηλεκτρισμού	7.000€	7.350€	7.718€	8.103€	8.509€
Δαπάνες τηλεφώνου	3.000€	3.150€	3.308€	3.473€	3.647€
Δαπάνες επισκευής - συντήρησης (κτιρίων, εξοπλισμού, κ.α.)	15.000€	15.750€	16.538€	17.364€	18.233€
Δαπάνες προβολής - διαφήμισης	10.000€	10.500€	11.025€	11.576€	12.155€
Δαπάνες γραφικής ύλης - αναλώσιμων Η/Υ	2.200€	2.310€	2.426€	2.547€	2.674€
Δαπάνες αναλώσιμων (είδη καθαριότητας, φαρμακείου ανταλλακτικά, κ.α.)	2.000€	2.100€	2.205€	2.315€	2.431€
Λοιπές δαπάνες (ασφάλιστρα, ISO, κ.λπ.)	6.000€	6.300€	6.615€	6.946€	7.293€
Δαπάνες θέρμανσης	0€	0€	0€	0€	0€
Δαπάνες κίνησης αυτοκινήτου	2.500€	2.625€	2.756€	2.894€	3.039€
Φόροι - τέλη (δημοτικοί φόροι, τέλη ακίνητης περιουσίας, κ.α.)	2.000€	2.100€	2.205€	2.315€	2.431€
Έξοδα δημοσιεύσεων	1.500€	1.575€	1.654€	1.736€	1.823€
Απρόβλεπτα έξοδα (5% επί των ανωτέρω)	5.457€	5.597€	5.745€	5.899€	6.062€
ΣΥΝΟΛΑ ΔΑΠΑΝΩΝ	114.587€	117.537€	120.635€	123.888€	127.304€

Πίνακας 6.5-18: Πρόβλεψη εσόδων από κλίνες για το 1ο έτος λειτουργίας (αθλητικό κέντρο)

ΚΤΙΡΙΑ	ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	ΧΡΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΚΟΣΤΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ		ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΚΛΙΝΕΣ												ΗΜΕΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΟΔΑ
					ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΪ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ	
1	15	Standard 2κλινο	50€	Πληρότητα	-	-	-	-	-	4	4	4	-	-	-	-	92
				Ημέρες λειτουργίας	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	
				Αριθμός επισκεπτών*	0	0	0	0	0	240	248	248	0	0	0	0	
				Εσοδα**	0€	0€	0€	0€	0€	6.000€	6.200€	6.200€	0€	0€	0€	0€	
2	5	Superior 2κλινο	60€	Πληρότητα	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	92
				Ημέρες λειτουργίας	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	
				Αριθμός επισκεπτών	0	0	0	0	0	60	62	62	0	0	0	0	
				Εσοδα	0€	0€	0€	0€	0€	1.800€	1.860€	1.860€	0€	0€	0€	0€	
3	11	Superior 2κλινο	60€	Πληρότητα	-	-	-	-	-	3	3	3	-	-	-	-	92
				Ημέρες λειτουργίας	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	
				Αριθμός επισκεπτών	0	0	0	0	0	180	186	186	0	0	0	0	
				Εσοδα	0€	0€	0€	0€	0€	5.400€	5.580€	5.580€	0€	0€	0€	0€	
4	13	Standard 2κλινο	50€	Πληρότητα	-	-	-	-	-	3	3	3	-	-	-	-	92
				Ημέρες λειτουργίας	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	
				Αριθμός επισκεπτών	0	0	0	0	0	180	186	186	0	0	0	0	
				Εσοδα	0€	0€	0€	0€	0€	4.500€	4.650€	4.650€	0€	0€	0€	0€	
5	13	Standard 2κλινο	50€	Πληρότητα	-	-	-	-	-	3	3	3	-	-	-	-	92
				Ημέρες λειτουργίας	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	
				Αριθμός επισκεπτών	0	0	0	0	0	180	186	186	0	0	0	0	
				Εσοδα	0€	0€	0€	0€	0€	4.500€	4.650€	4.650€	0€	0€	0€	0€	
7	4	Standard 2κλινο	50€	Πληρότητα	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	92
				Ημέρες λειτουργίας	-	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	
				Αριθμός επισκεπτών	0	0	0	0	0	60	62	62	0	0	0	0	
				Εσοδα	0€	0€	0€	0€	0€	1.500€	1.550€	1.550€	0€	0€	0€	0€	
Σύνολο δωματίων	61	Πληρότητα δωματίων (25%)	Πληρότητα	-	-	-	-	-	15	15	15	-	-	-	-	2.760	
			Αριθμός επισκεπτών	0	0	0	0	0	900	930	930	0	0	0	0		
			Εσοδα	0€	0€	0€	0€	0€	23.700€	24.490€	24.490€	0€	0€	0€	0€		72.680,00€

* Αριθμός επισκεπτών = Πληρότητα x 2 x ημέρες λειτουργίας.

** Εσοδα = πληρότητα x ημέρες λειτουργίας x τιμή δωματίου.

Πίνακας 6.5-19: Πρόβλεψη εσόδων από εστίαση και λοιπές υπηρεσίες για το 1ο έτος λειτουργίας (αθλητικό κέντρο)

ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ - ΑΘΛΗΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΟΥΝ	2.760
Επισκέπτες (το 100% του συνόλου: 2 γεύματα)	2.760
Συνολικός αριθμός γευμάτων	5.520
Κόστος γεύματος	7€
ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΣΤΙΑΣΗ	38.640€
Αριθμός επισκεπτών που θα κάνουν χρήση spa (30%)	828
Κόστος χρήσης spa ανά ώρα	20€
ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΧΡΗΣΗ SPA	16.560€
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΟΔΑ	55.200€

Πίνακας 6.5-20: Συγκεντρωτικός πίνακας εσόδων για το 1ο έτος λειτουργίας (αθλητικό κέντρο)

Εσοδα από κλίνες	72.680€
Εσοδα από εστίαση και λοιπές υπηρεσίες	55.200€
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ 1ΟΥ ΕΤΟΥΣ	127.880€

Πίνακας 6.5-21: Πρόβλεψη αποτελεσμάτων - βιωσιμότητα (αθλητικό κέντρο)

	1Ο ΕΤΟΣ	2Ο ΕΤΟΣ	3Ο ΕΤΟΣ	4Ο ΕΤΟΣ	5Ο ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΑ 5ΕΤΙΑΣ
Σύνολο Εσόδων	127.880,00€	203.168,00€	281.528,00€	281.528,00€	281.528,00€	1.175.632,00€
Σύνολο Δαπανών	114.587,00€	117.537,00€	120.635,00€	123.888,00€	127.304,00€	603.951,00€
Κέρδη προ φόρων, τόκων, αποσβέσεων (EBIDA)	13.293,00€	85.631,00€	160.893,00€	157.640,00€	154.224,00€	571.681,00€
EBIDA (%)	10,39%	42,15%	57,15%	55,99%	54,78%	48,63%
Αποσβέσεις	298.063,64€	298.063,64€	298.063,64€	298.063,64€	298.063,64€	1.490.318,20€
Κέρδη προ φόρων	-284.770,64€	-212.432,64€	-137.170,64€	-140.423,64€	-143.839,64€	-918.637,20€
Απόδοση (κέρδη / έσοδα x 100)	-222,69%	-104,56%	-48,72%	-49,88%	-51,09%	-78,14%

Συμπεράσματα

- Στο βάθος της 5ετίας η επένδυση εμφανίζει ζημίες και αρνητικούς συντελεστές απόδοσης και άρα απορρίπτεται.

6.5.3.3 Ανάλυση χρήσης ως ξενοδοχειακό κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης

Πίνακας 6.5-22: Προϋπολογισμός επενδυτικού προγράμματος (ξενοδοχειακό κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ (ΑΡΧΙΚΩΣ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ)	ΚΟΣΤΟΣ
Δαπάνες ίδρυσης επιχείρησης	2.000,00€
Κτιριακές εγκαταστάσεις	890.291,20€
Έργα περιβάλλοντος χώρου	35.000,00€
Μηχανολογικός και λοιπός εξοπλισμός	206.647,00€
Κόστος αδειών μελέτης και επίβλεψης του έργου	20.000,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	1.153.938,20€

Πίνακας 6.5-23: Διοικητική οργάνωση επιχείρησης (ξενοδοχειακό κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης)

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ / ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	(ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ: 3 ΜΗΝΕΣ)		
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	ΜΙΚΤΟ ΜΗΝΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΤΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ *
Διευθυντής	1	1.800€	9.530€
Υποδοχή - γραμματεία	2	1.900€	10.060€
Μάγειρας	1	1.300€	6.880€
Βοηθός μάγειρα	1	1.000€	5.290€
Καμαριέρα - καθαρίστρια	2	1.600€	8.470€
Τεχνικός συντήρησης	1	1.200€	6.350€
Ιατρός	1	1.500€	8.000€
Ομαδάρχες (ψυχαγωγία - αθλητισμός)	3	2.700€	14.300€
ΣΥΝΟΛΑ	12	13.000€	68.880€

* Οι ανωτέρω αμοιβές υπολογίζονται με βάση τη διάρκεια λειτουργίας της επιχείρησης

Πίνακας 6.5-24: Προσδιορισμός κόστους λειτουργίας (ξενοδοχειακό κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	1 ^ο ΕΤΟΣ	2 ^ο ΕΤΟΣ	3 ^ο ΕΤΟΣ	4 ^ο ΕΤΟΣ	5 ^ο ΕΤΟΣ
Αμοιβές προσωπικού	68.880€	68.880€	68.880€	68.880€	68.880€
Αμοιβές και έξοδα τρίτων (λογιστών, δικηγόρων, μηχανικών και λοιπών ελεύθερων επαγγελματιών)	5.000€	5.250€	5.513€	5.788€	6.078€
Δαπάνες ύδρευσης - ηλεκτρισμού	7.000€	7.350€	7.718€	8.103€	8.509€
Δαπάνες τηλεφώνου	3.000€	3.150€	3.308€	3.473€	3.647€
Δαπάνες επισκευής - συντήρησης (κτιρίων, εξοπλισμού, κ.α.)	11.300€	11.865€	12.458€	13.081€	13.735€
Δαπάνες προβολής - διαφήμισης	10.000€	10.500€	11.025€	11.576€	12.155€
Δαπάνες γραφικής ύλης - αναλώσιμων Η/Υ	2.200€	2.310€	2.426€	2.547€	2.674€
Δαπάνες αναλώσιμων (είδη καθαριότητας, φαρμακείου ανταλλακτικά, κ.α.)	2.000€	2.100€	2.205€	2.315€	2.431€
Λοιπές δαπάνες (ασφάλιστρα, ISO, κ.λπ.)	6.000€	6.300€	6.615€	6.946€	7.293€
Δαπάνες θέρμανσης	0€	0€	0€	0€	0€
Δαπάνες κίνησης αυτοκινήτου	2.500€	2.625€	2.756€	2.894€	3.039€
Φόροι - τέλη (δημοτικοί φόροι, τέλη ακίνητης περιουσίας, κ.α.)	2.000€	2.100€	2.205€	2.315€	2.431€
Έξοδα δημοσιεύσεων	1.500€	1.575€	1.654€	1.736€	1.823€
Απρόβλεπτα έξοδα (5% επί των ανωτέρω)	6.069€	6.200€	6.338€	6.483€	6.635€
ΣΥΝΟΛΑ ΔΑΠΑΝΩΝ	127.449€	130.205€	133.099€	136.138€	139.329€

Πίνακας 6.5-25: Πρόβλεψη εσόδων από κλίνες για το 1ο έτος λειτουργίας (ξενοδοχειακό κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης)

ΚΤΙΡΙΑ	ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	ΧΡΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΚΟΣΤΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΚΛΙΝΕΣ												ΗΜΕΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΟΔΑ
				ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΪ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ	
1	15	Standard 4κλινο	120€	Πληρότητα	-	-	-	-	4	4	4	-	-	-	-	-
			120€	Ημέρες λειτουργίας	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
			120€	Αριθμός επισκεπτών*	0	0	0	0	240	248	248	0	0	0	0	736
			120€	Εσοδα**	0€	0€	0€	0€	14.400€	14.880€	14.880€	0€	0€	0€	0€	44.160,00€
2	5	Superior 2κλινο	120€	Πληρότητα	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-
			120€	Ημέρες λειτουργίας	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
			120€	Αριθμός επισκεπτών	0	0	0	0	60	62	62	0	0	0	0	184
			120€	Εσοδα	0€	0€	0€	0€	3.600€	3.720€	3.720€	0€	0€	0€	0€	11.040,00€
3	11	Superior 2κλινο	120€	Πληρότητα	-	-	-	-	3	3	3	-	-	-	-	-
			120€	Ημέρες λειτουργίας	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
			120€	Αριθμός επισκεπτών	0	0	0	0	180	186	186	0	0	0	0	552
			120€	Εσοδα	0€	0€	0€	0€	10.800€	11.160€	11.160€	0€	0€	0€	0€	33.120,00€
4	13	Standard 4κλινο	120€	Πληρότητα	-	-	-	-	3	3	3	-	-	-	-	-
			120€	Ημέρες λειτουργίας	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
			120€	Αριθμός επισκεπτών	0	0	0	0	180	186	186	0	0	0	0	552
			120€	Εσοδα	0€	0€	0€	0€	10.800€	11.160€	11.160€	0€	0€	0€	0€	33.120,00€
5	13	Standard 4κλινο	120€	Πληρότητα	-	-	-	-	3	3	3	-	-	-	-	-
			120€	Ημέρες λειτουργίας	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
			120€	Αριθμός επισκεπτών	0	0	0	0	180	186	186	0	0	0	0	552
			120€	Εσοδα	0€	0€	0€	0€	10.800€	11.160€	11.160€	0€	0€	0€	0€	33.120,00€
7	3	Standard 4κλινο	120€	Πληρότητα	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-
			120€	Ημέρες λειτουργίας	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
			120€	Αριθμός επισκεπτών	0	0	0	0	60	62	62	0	0	0	0	184
			120€	Εσοδα	0€	0€	0€	0€	3.600€	3.720€	3.720€	0€	0€	0€	0€	11.040,00€
Σύνολο δωματίων	60	Πληρότητα δωματίων (25%)	120€	Πληρότητα	-	-	-	-	15	15	15	-	-	-	-	-
			120€	Αριθμός επισκεπτών	0	0	0	0	900	930	930	0	0	0	0	2.760
			120€	Εσοδα	0€	0€	0€	0€	54.000€	55.800€	55.800€	0€	0€	0€	0€	165.600,00€

* Αριθμός επισκεπτών = Πληρότητα x 4 x ημέρες λειτουργίας.

** Έσοδα = πληρότητα x ημέρες λειτουργίας x τιμή δωματίου.

Πίνακας 6.5-26: Πρόβλεψη εσόδων από εστίαση και λοιπές υπηρεσίες για το 1ο έτος λειτουργίας (ξενοδοχειακό κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης)

ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ - ΠΑΙΔΙΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΟΥΝ	2.760
Επισκέπτες (το 100% του συνόλου: 2 γεύματα)	2.760
Συνολικός αριθμός γευμάτων	5.520
Κόστος γεύματος	7€
ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΣΤΙΑΣΗ	38.640€
Αριθμός επισκεπτών που θα κάνουν χρήση ιππασίας (50%)	1.380
Κόστος χρήσης ιππασίας ανά ώρα	10€
ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΧΡΗΣΗ ΙΠΠΑΣΙΑΣ	13.800€
Αριθμός επισκεπτών που θα κάνουν χρήση ποδηλάτων (50%)	1.380€
Κόστος χρήσης ποδηλάτων ανά ώρα	10€
ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΧΡΗΣΗ ΠΟΔΗΛΑΣΙΑΣ	13.800€
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΟΔΑ	66.240€

Πίνακας 6.5-27: Συγκεντρωτικός πίνακας εσόδων για το 1ο έτος λειτουργίας (ξενοδοχειακό κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης)

Εσοδα από κλίνες	165.600€
Εσοδα από εστίαση και λοιπές υπηρεσίες	66.240€
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ 1ΟΥ ΕΤΟΥΣ	231.840€

Πίνακας 6.5-28: Πρόβλεψη αποτελεσμάτων - βιωσιμότητα (ξενοδοχειακό κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης)

	1 ^ο ΕΤΟΣ	2 ^ο ΕΤΟΣ	3 ^ο ΕΤΟΣ	4 ^ο ΕΤΟΣ	5 ^ο ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΑ 5ΕΤΙΑΣ
Σύνολο εσόδων	231.840,00€	457.056,00€	655.776,00€	655.776,00€	655.776,00€	2.656.224,00€
Σύνολο δαπανών	127.449,00€	130.205,00€	133.099,00€	136.138,00€	139.329,00€	666.220,00€
Κέρδη προ φόρων, τόκων, αποσβέσεων (EBIDA)	104.391,00€	326.851,00€	522.677,00€	519.638,00€	516.447,00€	1.990.004,00€
EBIDA (%)	45,03%	71,51%	79,70%	79,24%	78,75%	74,92%
Αποσβέσεις	226.387,64€	226.387,64€	226.387,64€	226.387,64€	226.387,64€	1.131.938,20€
Κέρδη προ φόρων	-121.996,64€	100.463,36€	296.289,36€	293.250,36€	290.059,36€	858.065,80€
Απόδοση (κέρδη / έσοδα x 100)	-52,62%	21,98%	45,18%	44,72%	44,23%	32,30%

Συμπεράσματα

- Η κερδοφορία ξεκινάει στο 2ο έτος λειτουργίας.
- Στο τέλος της 5ετίας πραγματοποιείται και η απόσβεση του επενδυτικού κεφαλαίου.
- Το νεκρό σημείο εμφανίζεται για τζίρο ύψους 356.592,64€, δηλαδή μεταξύ 1ου και 2ου έτους.

6.5.3.4 Ανάλυση χρήσης ως ξενοδοχειακό κατάλυμα ατομικής και ομαδικής διαβίωσης

Πίνακας 6.5-29: Προϋπολογισμός επενδυτικού προγράμματος (ξενοδοχειακό κατάλυμα ατομικής και ομαδικής διαβίωσης)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ (ΑΡΧΙΚΩΣ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ)	ΚΟΣΤΟΣ
Δαπάνες ίδρυσης επιχείρησης	2.000,00€
Κτιριακές εγκαταστάσεις	973.671,20€
Έργα περιβάλλοντος χώρου	39.000,00€
Μηχανολογικός και λοιπός εξοπλισμός	206.647,00€
Κόστος αδειών μελέτης και επίβλεψης του έργου	20.000,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	1.241.318,20€

Πίνακας 6.5-30: Διοικητική οργάνωση επιχείρησης (ξενοδοχειακό κατάλυμα ατομικής και ομαδικής διαβίωσης)

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ / ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ		
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ	ΜΙΚΤΟ ΜΗΝΙΑΙΟ ΚΟΣΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΤΗΣΙΟ ΚΟΣΤΟΣ*
Διευθυντής	1	1.800€	22.300€
Υποδοχή - γραμματεία	2	1.900€	23.500€
Μάγειρας	1	1.300€	16.080€
Βοηθός μάγειρα	1	1.000€	12.379€
Καμαριέρα - καθαρίστρια	2	1.600€	19.800€
Τεχνικός συντήρησης	1	1.200€	14.850€
Ιατρός	1	1.500€	8.000€
Ομαδάρχες (ψυχαγωγία - αθλητισμός)	3	2.700€	14.300€
ΣΥΝΟΛΑ	12	13.000€	131.209€

*Οι ανωτέρω αμοιβές υπολογίζονται με βάση τη διάρκεια λειτουργίας της επιχείρησης

Πίνακας 6.5-30: Προσδιορισμός κόστους λειτουργίας (ξενοδοχειακό κατάλυμα ατομικής και ομαδικής διαβίωσης)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	1 ^ο ΕΤΟΣ	2 ^ο ΕΤΟΣ	3 ^ο ΕΤΟΣ	4 ^ο ΕΤΟΣ	5 ^ο ΕΤΟΣ
Αμοιβές προσωπικού	131.209€	131.209€	131.209€	131.209€	131.209€
Αμοιβές και έξοδα τρίτων (λογιστών, δικηγόρων, μηχανικών και λοιπών ελεύθερων επαγγελματιών)	6.000€	6.300€	6.615€	6.946€	7.293€
Δαπάνες ύδρευσης - ηλεκτρισμού	20.000€	21.000€	22.050€	23.153€	24.310€
Δαπάνες τηλεφώνου	6.000€	6.300€	6.615€	6.946€	7.293€
Δαπάνες επισκευής - συντήρησης (κτιρίων, εξοπλισμού, κ.α.)	13.000€	13.650€	14.333€	15.049€	15.802€
Δαπάνες προβολής - διαφήμισης	10.000€	10.500€	11.025€	11.576€	12.155€
Δαπάνες γραφικής ύλης - αναλωσίμων Η/Υ	5.000€	5.250€	5.513€	5.788€	6.078€
Δαπάνες αναλωσίμων (είδη καθαριότητας, φαρμακείου ανταλλακτικά, κ.α.)	5.000€	5.250€	5.513€	5.788€	6.078€
Λοιπές δαπάνες (ασφάλιστρα, ISO, κ.λπ.)	6.000€	6.300€	6.615€	6.946€	7.293€
Δαπάνες θέρμανσης	7.000€	7.350€	7.718€	8.103€	8.509€
Δαπάνες κίνησης αυτοκινήτου	6.000€	6.300€	6.615€	6.946€	7.293€
Φόροι - τέλη (δημοτικοί φόροι, τέλη ακίνητης περιουσίας, κ.α.)	2.000€	2.100€	2.205€	2.315€	2.431€
Έξοδα δημοσιεύσεων	1.500€	1.575€	1.654€	1.736€	1.823€
Απρόβλεπτα έξοδα (5% επί των ανωτέρω)	10.935€	11.154€	11.384€	11.625€	11.878€
ΣΥΝΟΛΑ ΔΑΠΑΝΩΝ	229.644€	234.238€	239.062€	244.126€	249.444€

Πίνακας 6.5-30: Πρόβλεψη εσόδων από κλίνες για το 1ο έτος λειτουργίας (ξενοδοχειακό κατάλυμα ατομικής και ομαδικής διαβίωσης)

ΚΤΙΡΙΑ	ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	ΧΡΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΚΟΣΤΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΚΛΙΝΕΣ												ΗΜΕΡΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΟΔΑ
				ΙΑΝ	ΦΕΒ	ΜΑΡ	ΑΠΡ	ΜΑΙ	ΙΟΥΝ	ΙΟΥΛ	ΑΥΓ	ΣΕΠ	ΟΚΤ	ΝΟΕ	ΔΕΚ	
1 (Ομαδική διαβίωση)	15	Standard 4κλινο	120€	Πληρότητα	4	-	4	4	4	4	4	4	4	-	4	
				Ημέρες λειτουργίας	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
				Αριθμός επισκεπτών*	0	0	0	0	480	496	496	0	0	0	0	1472
				Εσοδα**	0€	0€	0€	0€	14.400€	14.880€	14.880€	0€	0€	0€	0€	44.160,00€
2 (Ατομική διαβίωση)	5	Superior 2κλινο	60€	Πληρότητα	1	-	1	1	1	1	1	1	1	1	-	1
				Ημέρες λειτουργίας	10	-	8	20	20	30	31	30	20	-	15	215
				Αριθμός επισκεπτών	20	0	16	40	40	60	62	60	40	0	30	430
				Εσοδα	600€	0€	480€	1.200€	1.200€	1.800€	1.860€	1.800€	1.200€	0€	900€	12.900,00€
3 (Ατομική διαβίωση)	11	Superior 2κλινο	60€	Πληρότητα	3	-	3	3	3	3	3	3	3	-	3	
				Ημέρες λειτουργίας	10	-	8	20	20	30	31	30	20	-	15	215
				Αριθμός επισκεπτών	60	0	48	120	120	180	186	180	120	0	90	1290
				Εσοδα	1.800€	0€	1.440€	3.600€	3.600€	5.400€	5.580€	5.400€	3.600€	0€	2.700€	38.700,00€
4 (Ομαδική διαβίωση)	13	Standard 4κλινο	120€	Πληρότητα	3	-	3	3	3	3	3	3	3	-	3	
				Ημέρες λειτουργίας	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
				Αριθμός επισκεπτών	0	0	0	0	360	372	372	0	0	0	0	1104
				Εσοδα	0€	0€	0€	0€	10.800€	11.160€	11.160€	0€	0€	0€	0€	33.120,00€
5 (Ομαδική διαβίωση)	13	Standard 4κλινο	120€	Πληρότητα	3	-	3	3	3	3	3	3	3	-	3	
				Ημέρες λειτουργίας	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
				Αριθμός επισκεπτών	0	0	0	0	360	372	372	0	0	0	0	1104
				Εσοδα	0€	0€	0€	0€	10.800€	11.160€	11.160€	0€	0€	0€	0€	33.120,00€
7 (Ομαδική διαβίωση)	5	Standard 4κλινο	120€	Πληρότητα	1	-	1	1	1	1	1	1	1	1	-	1
				Ημέρες λειτουργίας	-	-	-	-	30	31	31	-	-	-	-	92
				Αριθμός επισκεπτών	0	0	0	0	120	124	124	0	0	0	0	368
				Εσοδα	0€	0€	0€	0€	3.600€	3.720€	3.720€	0€	0€	0€	0€	11.040,00€
Σύνολο δωματίων	62	Πληρότητα δωματίων (25%)	Πληρότητα	-	-	-	-	-	15	15	15	-	-	-	-	
			Αριθμός επισκεπτών	0	0	0	0	0	1.560	1.612	1.612	0	0	0	0	5768
			Εσοδα	0€	0€	0€	0€	0€	46.800€	48.360€	48.360€	0€	0€	0€	0€	173.040,00€

* Αριθμός επισκεπτών = Πληρότητα x 2 ή 4 (ανάλογα με το κτίριο) x ημέρες λειτουργίας.

** Έσοδα = πληρότητα x ημέρες λειτουργίας x τιμή δωματίου.

Πίνακας 6.5-31: Πρόβλεψη εσόδων από εστίαση και λοιπές υπηρεσίες για το 1ο έτος λειτουργίας (ξενοδοχειακό κατάλυμα ατομικής και ομαδικής διαβίωσης)

ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΟΥΝ (ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ)	4.048
Επισκέπτες (το 100% του συνόλου: 2 γεύματα)	4.048
Αριθμός γευμάτων (κατασκήνωση)	8.096
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΟΥΝ (ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ)	1.720
Επισκέπτες (το 70% του συνόλου: 1 γεύμα)	1.204
Επισκέπτες (το 30% του συνόλου: 2 γεύματα)	516
Αριθμός γευμάτων (ξενοδοχείο)	2.236
Συνολικός αριθμός γευμάτων	10.332
Κόστος γεύματος	7€
ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΣΤΙΑΣΗ	72.324€
Αριθμός επισκεπτών που θα κάνουν χρήση spa (15%)	258
Κόστος χρήσης spa ανά ώρα	20€
ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΧΡΗΣΗ SPA	5.160€
Αριθμός επισκεπτών που θα κάνουν χρήση ιππασίας (50% παιδιών και 10% επισκεπτών)	2.196
Κόστος χρήσης ιππασίας ανά ώρα	10€
ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΧΡΗΣΗ ΙΠΠΑΣΙΑΣ	21.960€
Αριθμός επισκεπτών που θα κάνουν χρήση ποδηλασίας (50% παιδιών και 10% επισκεπτών)	2.196
Κόστος χρήσης ποδηλασίας ανά ώρα	10€
ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΧΡΗΣΗ ΠΟΔΗΛΑΣΙΑΣ	21.960€
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΟΔΑ	121.404€

Πίνακας 6.5-32: Συγκεντρωτικός πίνακας εσόδων για το 1ο έτος λειτουργίας (ξενοδοχειακό κατάλυμα ατομικής και ομαδικής διαβίωσης)

Εσοδα από κλίνες	173.040€
Εσοδα από εστίαση και λοιπές υπηρεσίες	121.404€
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ 1^{ΟΥ} ΕΤΟΥΣ	294.444€

Πίνακας 6.5-33: Πρόβλεψη αποτελεσμάτων - βιωσιμότητα (ξενοδοχειακό κατάλυμα ατομικής και ομαδικής διαβίωσης)

	1 ^Ο ΕΤΟΣ	2 ^Ο ΕΤΟΣ	3 ^Ο ΕΤΟΣ	4 ^Ο ΕΤΟΣ	5 ^Ο ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΑ 5ΕΤΙΑΣ
Σύνολο εσόδων	294.444,00€	471.474,00€	667.457,00€	667.457,00€	667.457,00€	2.768.289,00€
Σύνολο δαπανών	229.644,00€	234.238,00€	239.062,00€	244.126,00€	249.444,00€	1.196.514,00€
Κέρδη προ φόρων, τόκων, αποσβέσεων (EBIDA)	64.800,00€	237.236,00€	428.395,00€	423.331,00€	418.013,00€	1.571.775,00€
EBIDA (%)	22,01%	50,32%	64,18%	63,42%	62,63%	56,78%
Αποσβέσεις	243.863,64€	243.863,64€	243.863,64€	243.863,64€	243.863,64€	1.219.318,20€
Κέρδη προ φόρων	-179.063,64€	-6.627,64€	184.531,36€	179.467,36€	174.149,36€	352.456,80€
Απόδοση (κέρδη / έσοδα x 100)	-60,81%	-1,41%	27,65%	26,89%	26,09%	12,73%

Συμπεράσματα

- Η κερδοφορία ξεκινάει στα τέλη του 2ου - αρχές του 3ου έτους λειτουργίας.
- Στο τέλος της 5ετίας πραγματοποιείται και η απόσβεση του επενδυτικού κεφαλαίου.

- Το νεκρό σημείο εμφανίζεται για τζίρο ύψους 482.925,64€, δηλαδή στο τέλος του 2ου έτους.

6.5.4 Χρηματοοικονομική ανάλυση

Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται και από τα αποτελέσματα της χρηματοοικονομικής ανάλυσης που ακολουθεί.

Πίνακας 6.5-34: Χρηματοοικονομική αξιολόγηση της επένδυσης για το πρώτο σενάριο αξιοποίησης (ξενοδοχειακό κατάλυμα)

ΕΤΟΣ	ΕΣΟΔΑ				ΕΞΟΔΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ				ΚΑΘΑΡΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ
	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΚΛΙΝΕΣ	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΔΙΑΤΡΟΦΗ	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΛΟΙΠΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΜΙΣΘΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΙΣΘΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	
0									-1.226.318,20€
1	156.650,00€	53.893,00€	29.600,00€	240.143,00€	8	13.611,25€	108.890,00€	198.860,00€	41.283,00€
2	249.300,00€	86.051,00€	47.280,00€	382.631,00€	8	13.611,25€	108.890,00€	203.086,00€	179.545,00€
3	354.850,00€	122.122,00€	67.100,00€	544.072,00€	8	13.611,25€	108.890,00€	207.523,00€	336.549,00€
4	354.850,00€	122.122,00€	67.100,00€	544.072,00€	8	13.611,25€	108.890,00€	212.183,00€	331.889,00€
5	354.850,00€	122.122,00€	67.100,00€	544.072,00€	8	13.611,25€	108.890,00€	217.075,00€	326.997,00€
Σύνολο:				2.254.990,00€	Σύνολο:				1.038.727,00€
									Καθαρό αποτέλεσμα 5ετίας: -10.055,20€

IRR	-0,23%
NPV	-194.445,87€
ROI	-0,82%

Πίνακας 6.5-35: Χρηματοοικονομική αξιολόγηση της επένδυσης για το δεύτερο σενάριο αξιοποίησης (αθλητικό κέντρο)

ΕΤΟΣ	ΕΣΟΔΑ				ΕΞΟΔΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ				ΚΑΘΑΡΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ
	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΚΛΙΝΕΣ	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΔΙΑΤΡΟΦΗ	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΛΟΙΠΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΜΙΣΘΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΙΣΘΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ	
0									-1.512.318,20€
1	72.680,00€	38.640,00€	16.560,00€	127.880,00€	9	5.881,11€	52.930,00€	114.587€	13.293,00€
2	115.320,00€	61.488,00€	26.360,00€	203.168,00€	9	5.881,11€	52.930,00€	117.537€	85.631,00€
3	160.080,00€	85.008,00€	36.440,00€	281.528,00€	9	5.881,11€	52.930,00€	120.635€	160.893,00€
4	160.080,00€	85.008,00€	36.440,00€	281.528,00€	9	5.881,11€	52.930,00€	123.888€	157.640,00€
5	160.080,00€	85.008,00€	36.440,00€	281.528,00€	9	5.881,11€	52.930,00€	127.304€	154.224,00€
Σύνολο:				1.175.632,00€	Σύνολο:				603.951,00€
									Καθαρό αποτέλεσμα 5ετίας: -940.637,20€

IRR	-22,74%
NPV	-983.308,17€
ROI	-62,20%

Πίνακας 6.5-36: Χρηματοοικονομική αξιολόγηση της επένδυσης για το τρίτο σενάριο αξιοποίησης (ξενοδοχειακό κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης)

ΕΤΟΣ	ΕΣΟΔΑ				ΕΞΟΔΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ				ΚΑΘΑΡΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ	
	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΚΛΙΝΕΣ	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΔΙΑΤΡΟΦΗ	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΛΟΙΠΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΜΙΣΘΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΙΣΘΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ		
0									-1.153.938,20€	
1	165.600,00€	38.640,00€	27.600,00€	231.840,00€	12	5.740,00€	68.880,00€	127.449,00€	104.391,00€	
2	253.920,00€	118.496,00€	84.640,00€	457.056,00€	12	5.740,00€	68.880,00€	130.205,00€	326.851,00€	
3	364.320,00€	170.016,00€	121.440,00€	655.776,00€	12	5.740,00€	68.880,00€	133.099,00€	522.677,00€	
4	364.320,00€	170.016,00€	121.440,00€	655.776,00€	12	5.740,00€	68.880,00€	136.138,00€	519.638,00€	
5	364.320,00€	170.016,00€	121.440,00€	655.776,00€	12	5.740,00€	68.880,00€	139.329,00€	516.447,00€	
Σύνολο:				2.656.224,00€	Σύνολο:				666.220,00€	1.990.004,00€
					Καθαρό αποτέλεσμα 5ετίας:				836.065,80€	

IRR	17,41%
NPV	500.581,47€
ROI	72,45%

Πίνακας 6.5-37: Χρηματοοικονομική αξιολόγηση της επένδυσης για το τέταρτο σενάριο αξιοποίησης (ξενοδοχειακό κατάλυμα ατομικής και ομαδικής διαβίωσης)

ΕΤΟΣ	ΕΣΟΔΑ				ΕΞΟΔΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ				ΚΑΘΑΡΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ	
	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΚΛΙΝΕΣ	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΔΙΑΤΡΟΦΗ	ΕΣΟΔΑ ΑΠΟ ΛΟΙΠΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΜΙΣΘΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΙΣΘΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ		
0									-1.241.318,20€	
1	173.040,00€	72.324,00€	49.080,00€	294.444,00€	12	10.934,08€	131.209,00€	229.644€	64.800,00€	
2	276.120,00€	116.214,00€	79.140,00€	471.474,00€	12	10.934,08€	131.209,00€	234.238€	237.236,00€	
3	392.100,00€	164.017,00€	111.340,00€	667.457,00€	12	10.934,08€	131.209,00€	239.062€	428.395,00€	
4	392.100,00€	164.017,00€	111.340,00€	667.457,00€	12	10.934,08€	131.209,00€	244.126€	423.331,00€	
5	392.100,00€	164.017,00€	111.340,00€	667.457,00€	12	10.934,08€	131.209,00€	249.444€	418.013,00€	
Σύνολο:				2.768.289,00€	Σύνολο:				1.196.514,00€	1.571.775,00€
					Καθαρό αποτέλεσμα 5ετίας:					330.456,80€

IRR	6,93%
NPV	77.561,36€
ROI	26,62%

Πίνακας 6.5-38: Συγκριτικά οικονομικά στοιχεία για κάθε επενδυτικό σενάριο

ΣΕΝΑΡΙΟ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ	ΑΝΑΓΚΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΙΝΗΣΗΣ	ΚΟΣΤΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ 5ΕΤΙΑΣ	ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΟ Α ΕΣΟΔΑ 5ΕΤΙΑΣ	ΚΕΡΔΗ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ 5ΕΤΙΑΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
Ξενοδοχειακό κατάλυμα ατομικής διαβίωσης	1.226.318,20€	103.872,70€	1.038.727,00€	2.254.990,00€	11.944,80€	0,53%	Εγκρίνεται
Αθλητικό κέντρο	1.512.318,20€	60.395,10€	603.951,00€	1.175.632,00€	-918.637,20€	-78,14%	Απορρίπτεται
Ξενοδοχειακό κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης	1.153.938,20€	66.622,00€	666.220,00€	2.656.224,00€	858.065,80€	32,30%	Εγκρίνεται
Ξενοδοχειακό κατάλυμα ατομικής και ομαδικής διαβίωσης	1.241.318,20€	119.651,40€	1.196.514,00€	2.768.289,00€	352.456,80€	12,73%	Εγκρίνεται

Πίνακας 6.5-39: Συγκεντρωτικός πίνακας με τους δείκτες χρηματοοικονομικής ανάλυσης

ΧΡΗΣΗ	IRR	NPV	ROI
Ξενοδοχειακό κατάλυμα ατομικής διαβίωσης	-0,23%	-194.445,87€	-0,82%
Αθλητικό κέντρο	-22,74%	-983.308,17€	-62,20%
Ξενοδοχειακό κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης	17,41%	500.581,47€	72,45%
Ξενοδοχειακό κατάλυμα ατομικής και ομαδικής διαβίωσης	6,93%	77.561,36€	26,62%

Άρα:

Βιώσιμα επενδυτικά σενάρια σε βάθος 5ετούς λειτουργίας είναι η μικτή/συνδυαστική χρήση ως ξενοδοχειακό κατάλυμα ομαδικής διαβίωσης με τους υψηλότερους δείκτες απόδοσης, έπεται η συνδυαστική χρήση (ξενοδοχειακό κατάλυμα ατομικής και ομαδικής διαβίωσης) και ακολουθεί η χρήση ως ξενοδοχειακό κατάλυμα (ατομικής διαβίωσης). Το σενάριο του αθλητικού κέντρου απορρίπτεται.

6.5.5 Προσέλκυση επενδυτών και κεφαλαίων

Η σοβαρή κρίση που αντιμετωπίζει η τοπική οικονομία του νομού Δράμας, αλλά και η συνολική αδυναμία της χώρας να στηρίξει την ανάκαμψη της τοπικής οικονομίας, μπορούν να αντιμετωπιστούν σχεδόν αποκλειστικά από την εισροή ιδιωτικών κεφαλαίων. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι ο τουρισμός αποτελεί κλάδο πρώτης προτεραιότητας για επενδύσεις, θεωρούμε ότι, παρά το γενικό αρνητικό επενδυτικό κλίμα, υπάρχουν τρόποι για την προσέλκυση υποψήφιων επενδυτών. Συγκεκριμένα αυτό μπορεί να υλοποιηθεί με τις εξής ενέργειες:

- Με την ανάδειξη και προβολή της επενδυτικής ευκαιρίας (λεπτομερής παρουσίαση της επενδυτικής πρότασης).
- Με την ανάπτυξη του δικτύου επαφών σε συνεργασία με άλλους φορείς σχετικούς με επιχειρήσεις και επενδύσεις (όπως τα επιμελητήρια, ο ΣΕΤΕ, ο ΣΕΒΕ, ο ΣΒΒΕ, το ΤΑΙΠΕΔ, κ.α.) με σκοπό την διοργάνωση επενδυτικών ημερίδων.
- Με την ευαισθητοποίηση των επιχειρήσεων (ελληνικών και ξένων) που ήδη δραστηριοποιούνται στον ευρύτερο τουριστικό κλάδο με στόχο την επέκταση των δραστηριοτήτων τους.
- Με τη υποβολή προτάσεων προς τους αρμόδιους φορείς για βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου ή για την απαλοιφή εμποδίων που δυσχεραίνουν την επενδυτική δραστηριότητα.
- Με την αποτελεσματική υποστήριξη των επενδυτών καθ' όλη τη διάρκεια της επενδυτικής διαδικασίας από τους τοπικούς και περιφερειακούς δημόσιους φορείς.

Για την ανεύρεση του επενδυτή θα ακολουθηθούν όλες οι νόμιμες διαδικασίες που εξασφαλίζουν την διαφάνεια και την αξιοκρατία. Απαραίτητη είναι η δημοσίευση πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος στον ημερήσιο καθημερινό τύπο καθώς και σε ημερήσια οικονομική εφημερίδα, όπου θα παρουσιάζονται αναλυτικά τα βασικά στοιχεία της ακίνητης περιουσίας προς εκμετάλλευση. Στη συνέχεια προκηρύσσεται ανοιχτός δημόσιος διαγωνισμός μετά το πέρας του οποίου, θα επιλεγεί η καταλληλότερη επενδυτική πρόταση. Αυτή η πρόταση θα πρέπει να είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομικής άποψης, αλλά παράλληλα θα πρέπει να διασφαλίζει ότι η οποιαδήποτε δραστηριότητα δεν θα διαταράξει με κανέναν τρόπο την ευαίσθητη ισορροπία του τοπικού φυσικού περιβάλλοντος.

Το θεσμικό πλαίσιο των επενδύσεων όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις (νέος επενδυτικός νόμος, ΕΣΠΑ) και η ύπαρξη των ΣΔΙΤ θα αποτελέσουν σημαντικά κίνητρα για τους υποψήφιους επενδυτές (βλ. Ενότητα 5.4).

6.5.6 Πιθανά χρηματοδοτικά σχήματα

Οι δυνητικές πηγές προέλευσης των απαιτούμενων κεφαλαίων διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

- Ίδια κεφάλαια (μετοχικό κεφάλαιο, αδιανέμητα κέρδη, κ.λπ.).
- Δανειακά κεφάλαια (τραπεζικά ή ομολογιακά).
- Επιδοτήσεις, οι οποίες χορηγούνται κυρίως από το Κράτος, χωρίς να υπάρχει

υποχρέωση επιστροφής αυτών ή πληρωμής αναλογούντων τόκων.

Για την αξιοποίηση των εγκαταστάσεων του Δασικού Χωριού Ελατιάς, παρουσιάζονται τα εξής τρία (3) εναλλακτικά σενάρια:

- Σενάριο 1:** Η αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας γίνεται εξ' ολοκλήρου από ιδιωτικά κεφάλαια. Η λειτουργία της επένδυσης αναλαμβάνεται εξ' ολοκλήρου από τον κατασκευαστή, ο οποίος εκμεταλλεύεται το σύνολο των εγκαταστάσεων για ορισμένο χρονικό διάστημα βάσει σύμβασης παραχώρησης με τον Δήμο. Μετά τη λήξη της περιόδου παραχώρησης το ακίνητο περιέρχεται στη δικαιοδοσία του Δήμου. Σύμφωνα με το σενάριο αυτό, το κόστος κατασκευής μπορεί να καλυφθεί από ίδια κεφάλαια σε ποσοστό 25%, από επιδότηση μέσω του αναπτυξιακού νόμου (βάσει επιλεξιμότητας) κατά 50% - το ανώτερο ποσοστό της κατηγορίας του έργου - και το υπόλοιπο 25% από τραπεζικό δανεισμό του ιδιώτη επενδυτή.
- Σενάριο 2:** Ο Δήμος συμμετέχει με ένα ποσό στο κόστος αξιοποίησης, η εκμετάλλευση του ακινήτου στη συνέχεια ανατίθεται εξ' ολοκλήρου στον ιδιώτη για μικρότερο χρονικό διάστημα απ' ότι στο σενάριο 1, μετά τη λήξη του οποίου η δικαιοδοσία του ακινήτου περιέρχεται στον Δήμο. Το σενάριο αυτό αποτελεί μια μορφή ΣΔΙΤ, που ιδρύεται μόνο για την κατασκευή του έργου. Την εκμετάλλευση την αναλαμβάνει εξ' ολοκλήρου ο ιδιώτης.
- Σενάριο 3:** Ο Δήμος συμμετέχει στο κόστος αξιοποίησης με ένα μέρος του, ενώ το υπόλοιπο καλύπτεται από ιδιωτικά κεφάλαια, όπως και στο Σενάριο 2. Η εκμετάλλευση του ακινήτου αναλαμβάνεται από μικτή εταιρεία εκμετάλλευσης την οποία συστήνουν ο Δήμος και ο ιδιώτης. Η μικτή εταιρεία εκμεταλλεύεται το ακίνητο με τους ίδιους όρους παραχώρησης που ισχύουν για το Σενάριο 1. Μετά το πέρας της περιόδου παραχώρησης η δικαιοδοσία του ακινήτου περιέρχεται στον Δήμο. Αποτελεί μια μορφή ΣΔΙΤ, που ιδρύεται και για την κατασκευή και για την εκμετάλλευση του έργου.

7 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

7.1 Διάρθρωση προτεινόμενου Επιχειρησιακού Προγράμματος

Για τον αποτελεσματικότερο συντονισμό της διαδικασίας της διαβούλευσης με τους ΟΤΑ, τις Υπηρεσίες και άλλους φορείς, η διάρθρωση ή αρχιτεκτονική του επιχειρησιακού σχεδιασμού σχεδιάστηκε ήδη αδρά κατά τη φάση Α του προγράμματος.

Η διάρθρωση αυτή αντανακλά τις αναπτυξιακές προτεραιότητες για την περιοχή παρέμβασης. Κατ' αυτόν τον τρόπο επιχειρείται να διαμορφωθεί η εικόνα ενός ενιαίου και συνεκτικού προγράμματος, που βασίζεται σε ιεραρχημένες συνολικές προτεραιότητες με βάση την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης και τα κρίσιμα ζητήματα.

Όπως διαπιστώνεται, η Ομάδα Έργου προσπάθησε να έχει ως βάση Κατηγορίες Πράξης / Δράσεις άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων και σε ορισμένες προσπάθειες να υπάρχει ακόμη και απόλυτη ταύτιση με αυτές. Ως βάση για τη αρχιτεκτονική του προγράμματος χρησιμοποιήθηκαν:

- **το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) «Αλέξανδρος Μπαλτατζής».** Ενδεικτικά αναφέρονται:
 - Κατηγορία Πράξης 125 - Δράση Α1 του Άξονα 1 (Εγγειοβελτιωτικά έργα και δράσεις),
 - Κατηγορία Πράξης 125 - Δράση Α5 του Άξονα 1 (Βελτίωση προσπελασιμότητας στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις),
 - Κατηγορία Πράξης 227 - Δράση 1 του Άξονα 2 (Έργα δασικής αναψυχής σε δημόσια δάση και δασικές εκτάσεις),
 - Άξονας 3 (Ποιότητα ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας),
 - Άξονας 4 (Προσέγγιση LEADER), κ.λπ.
- **ΕΠ «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη».** Ενδεικτικά αναφέρονται:
 - Άξονας Προτεραιότητας 1 (Προστασία ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος και αστικές μεταφορές - αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής - Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας),

- Άξονας Προτεραιότητας 2 (Προστασία και Διαχείριση Υδατικών Πόρων),
- Άξονας Προτεραιότητας 4 (Προστασία εδαφικών συστημάτων και διαχείριση στερεών αποβλήτων),
- Άξονας Προτεραιότητας 7 (Προστασία και διαχείριση υδατικών πόρων),
- Άξονας Προτεραιότητας 8 (Πρόληψη και αντιμετώπιση περιβαλλοντικού κινδύνου),
- Άξονας Προτεραιότητας 10 (Θεσμοί και μέσα άσκησης αποτελεσματικής περιβαλλοντικής πολιτικής), κ.λπ.
- **ΕΠ «Ψηφιακή Σύγκλιση».** Ενδεικτικά αναφέρεται:
 - Νήμα 3 (Ψηφιακή προστασία του φυσικού περιβάλλοντος).
- **ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα».** Ενδεικτικά αναφέρονται:
 - Άξονας Προτεραιότητας 2 (Ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας και της Εξωστρέφειας),
 - Άξονας Προτεραιότητας 3 (Ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της Χώρας και ενίσχυση της αειφορίας), κ.λπ.
- **ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού».** Ενδεικτικά αναφέρονται:
 - Θεματικός Άξονας Προτεραιότητας 2, Άξονες Προτεραιότητας 2.1, 2.2 και 2.3: «Ενίσχυση της Προσαρμοστικότητας του Ανθρώπινου Δυναμικού και των Επιχειρήσεων»,
 - Θεματικός Άξονας Προτεραιότητας 4, Άξονες Προτεραιότητας 4.1, 4.2, 4.3: «Πλήρης ενσωμάτωση του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού σε μια κοινωνία ίσων ευκαιριών» (Παρεμβάσεις για την κοινωνικοοικονομική ένταξη ευπαθών ομάδων όπως ΑΜΕΑ., άτομα με θρησκευτικές και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες, κ.λπ.).

Με βάση την αρχιτεκτονική των ανωτέρω χρηματοδοτικών εργαλείων και λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους του Επιχειρησιακού Σχεδίου για την ανάπτυξη του Ορεινού Χώρου του Δήμου Δράμας, προτείνουμε τους παρακάτω Άξονες Προτεραιότητας και Κατηγορίες Δράσεων:

ΑΞΟΝΑΣ 1: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η περιοχή διαθέτει ένα απaráμιλλης αξίας φυσικό περιβάλλον. Η αξία αυτή έγκειται τόσο στην άμεση χρήση του ως πόρο (δασοπονία, κτηνοτροφία, κ.λπ.) όσο και στην έμμεση χρήση του (οικοτουρισμός). Υπό την έννοια αυτή, και λαμβάνοντας υπόψη τις

πιέσεις που ήδη δέχεται ή μπορεί να δεχτεί περαιτέρω στο μέλλον, το φυσικό αυτό περιβάλλον πρέπει να προστατευτεί σε όλα τα επίπεδα. Ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων και ειδικότερες δράσεις οι οποίες θα μπορούσαν να ενταχθούν στον εν λόγω Άξονα είναι:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 1.1: Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος

- Προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού πυροπροστασίας στο δασικό χώρο
- Εφαρμογή μέτρων περιορισμού της ρύπανσης των υδατικών πόρων
- Εφαρμογή μέτρων παρακολούθησης και καταγραφής της επισκεψιμότητας σε ευαίσθητα οικοσυστήματα

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 1.2: Ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος

- Ψηφιακή προβολή των ορεινών δασικών οικοσυστημάτων
- Ενίσχυση δράσεων περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης μαζικού χαρακτήρα (περιβαλλοντικές κατασκηνώσεις, εθελοντισμός, ενημερώσεις σε σχολεία, κλπ.)
- Προσέλκυση εθελοντών για προγράμματα βελτίωσης - αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος

ΑΞΟΝΑΣ 2: ΕΝΙΣΧΥΣΗ - ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ

Η δασοπονία και η κτηνοτροφία είναι οι σημαντικότερες δραστηριότητες στον ορεινό χώρο, τόσο από άποψη απασχόλησης όσο και από άποψη παραγωγής. Ωστόσο, αυτές βρίσκονται σε κρίση, τόσο λόγω του γενικότερου πλαισίου όσο και λόγω των ιδιαιτεροτήτων που προκύπτουν μετά από την ίδρυση του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης. Επισημαίνεται ότι ο Δήμος Δράμας, λόγω έλλειψης σχετικών αρμοδιοτήτων ειδικά σε τομείς όπως η δασοπονία, μπορεί να λειτουργήσει τόσο αναγνωριστικά (δηλαδή κατανοώντας τα προβλήματα που δημιουργούνται και πιέζοντας θεσμικά) όσο και υποστηρικτικά με τη δημιουργία δημόσιας υποδομής ή την ενημέρωση των δυνητικών επιχειρηματιών.

Η επιχειρηματικότητα στην περιοχή είναι περιορισμένη. Ωστόσο, η παρούσα οικονομική κρίση ωθεί ένα μεγάλο αριθμό νέων ανέργων στη γεωργία, λόγω του χαμηλού της ρίσκου (ως επενδυτική δραστηριότητα) και λόγω της διαθεσιμότητας (ειδικά στην Ελλάδα) του βασικού της κεφαλαίου (γη). Είναι σημαντικό να ξεκινήσει, έστω και υπό το καθεστώς της παρούσας κρίσης, μια συζήτηση για την προσπάθεια προσέλκυσης νέου δυναμικού στον ορεινό χώρο, το οποίο θα απασχοληθεί με τον πρωτογενή τομέα και θα συμβάλλει τόσο στην αξιοποίηση του αδρανούς κεφαλαίου της περιοχής (γη) όσο και στη δημογραφική εξισορρόπηση. Λαμβάνοντας υπόψη ότι

οι δυνατότητες ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέας είναι σαφώς υψηλότερες σε σχέση με αυτές των άλλων τομέων, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στη συνάρθρωση του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα με τη γεωργία.

Σε ότι αφορά τον τουρισμό, θα πρέπει να σημειωθεί πως στη φάση αυτή της αρχικής ανάπτυξης του προορισμού της Δράμας, εντοπίζεται το κυριότερο πρόβλημά του: η έλλειψη της οργάνωσης του τουριστικού προϊόντος, γεγονός που επηρεάζει την τουριστική εμπειρία. Πράγματι, ενώ οι τουριστικοί πόροι υπάρχουν, εντούτοις αναπτύσσονται και προωθούνται αποσπασματικά και χωρίς οργανική διασύνδεση με άλλους. Η πολυφωνία, η ποικιλότητα και η διάχυση της ευθύνης της τουριστικής ανάπτυξης σε πολλούς φορείς δεν υποβοηθά την τουριστική ανάπτυξη αλλά αντίθετα, δημιουργεί συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ επιμέρους προορισμών εντός του ευρύτερου, αποπροσανατολίζει τον επισκέπτη και απομακρύνει το τοπικό σύστημα από το ζητούμενο στόχο που δεν είναι άλλος από την ολιστική αντιμετώπιση της τουριστικής ανάπτυξης.

Ιδιαίτερη θέση στην τουριστική αναπτυξιακή διαδικασία στο συγκεκριμένο ορεινό χώρο κατέχει η αξιοποίηση και ανάδειξη του χώρου του Δασικού Χωριού Ελατιάς ως κομβικό σημείο άσκησης και ελέγχου των οικότουριστικών δραστηριοτήτων, μέσα από μια διαδικασία που θα αναδείξει το Επιχειρησιακό Σχέδιο. Είναι απαραίτητο να αναγνωριστεί ο χώρος του Δασικού Χωριού Ελατιάς ως το ορόσημο του ορεινού όγκου, ως το κύριο χαρακτηριστικό που τον ταυτοποιεί και τον συνδέει με το περιορισμένο (από ποσοτική σκοπιά) ανθρώπινο κεφάλαιο.

Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ταξίδι στον προορισμό είναι ένα από τα σημαντικότερα κομμάτια της τουριστικής εμπειρίας. Όσο πιο ευχάριστο και αισθητικά άρτιο είναι αυτό, τόσο πιο πολύ συμβάλλει στη διαμόρφωση θετικής γνώμης και στάσης απέναντι στον προορισμό. Στην περίπτωση του ορεινού χώρου του Δήμου Δράμας, η πρόσβαση στην καρδιά του επιτυγχάνεται μέσω του οδικού άξονα Δράμας - Ελατιάς και τους επικείμενους σε αυτόν οικισμούς. Με βάση τα παραπάνω, προκύπτει η ανάγκη για τη βελτίωση και ανάδειξη του οδικού άξονα Δράμας - Ελατιάς.

Ειδικότερα, και σε ότι αφορά τη βελτίωση των τεχνικών χαρακτηριστικών του οδικού άξονα επισημαίνεται ότι αυτή θα μπορούσε να συμπληρώσει το ήδη εγκεκριμένο έργο της βελτίωσης της Επαρχιακής Οδού Δράμας - Σιδηρονέρου - Δασικού χωριού (προϋπολογισμού περ.€ 8.000.000). Η βελτίωση των τεχνικών χαρακτηριστικών θα μπορούσε να αφορά σειρά παρεμβάσεων στους τομείς της οδικής ασφάλειας, της

αισθητικής κατά μήκος του άξονα (π.χ. κάλυψη πρανών), της εγκατάστασης σημείων επικοινωνίας - έκτακτης ανάγκης, κ.λπ.

Η ανάδειξη σταθμών ενδιαφέροντος είναι επίσης σημαντική, με δεδομένο ότι αυτά κατά μήκος του οδικού άξονα δεν είναι λίγα σε αριθμό. Θέσεις θέας αλλά και μεγάλα και εντυπωσιακά έργα υποδομής όπως η γέφυρα των Παπάδων θα πρέπει να αναδειχθούν σε σημεία - σταθμούς, οι οποίοι θα ερμηνευτούν και θα παρουσιαστούν στους επισκέπτες του ορεινού χώρου.

Εξίσου σημαντική και άμεσα συνυφασμένη με την ανωτέρω κατηγορία παρεμβάσεων είναι και η τουριστική σήμανση κατά μήκος του άξονα. Η σήμανση αυτή θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από τις αρχές της ερμηνευτικής, να τοποθετηθεί με βάση τη χωροταξία των οικισμών και των σημείων - σταθμών αλλά και με βάση τη γενικότερη «εικόνα» της περιοχής, δηλαδή το brand αν αυτό προσδιοριστεί.

Τέλος, θα πρέπει να πραγματοποιηθούν στοχευμένες παρεμβάσεις σε οικισμούς κατά μήκος του άξονα, οι οποίοι θα μπορούσαν να αφορούν αισθητικές αναπλάσεις, μετατροπές εγκαταλειμμένων κτιρίων σε κέντρα ερμηνείας, κ.λπ. Γνώμονας των παρεμβάσεων αυτών θα πρέπει να είναι και η εξυπηρέτηση των κατοίκων της περιοχής μέσω της πολλαπλής χρήσης.

Ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων και ειδικότερες δράσεις οι οποίες θα μπορούσαν να ενταχθούν στον εν λόγω Άξονα είναι:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 2.1: Ενίσχυση της γεωργοκτηνοτροφικής και δασικής παραγωγής

- Έργα εγγείων βελτιώσεων μικρής κλίμακας (ταμιευτήρες, λιμνοδεξαμενές, κλπ.)
- Έργα οδοποιίας για την εξυπηρέτηση των γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων
- Εκσυγχρονισμός υποδομής κτηνοτροφικής παραγωγής (σταβλικές εγκαταστάσεις, ποιμνιοστάσια, αποθήκες, κλπ.)
- Έργα βελτίωσης βοσκοτόπων
- Υποστήριξη ίδρυσης / επέκτασης μονάδων βιολογικής καλλιέργειας, κτηνοτροφίας και ολοκληρωμένης διαχείρισης
- Υποστήριξη ίδρυσης / επέκτασης μονάδων παραγωγής καινοτόμων προϊόντων φυτικής και ζωικής παραγωγής (μανιτάρια, σαλιγκάρια, κλπ.)
- Υποστήριξη ίδρυσης / επέκτασης μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας εσωτερικών υδάτων

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 2.2: Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας

- Αύξηση της αξίας των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων
- Αύξηση της αξίας των δασοκομικών προϊόντων
- Υποστήριξη ίδρυσης / επέκτασης / εκσυγχρονισμού μονάδων παραγωγής ειδών διατροφής με βάση τα γεωργοκτηνοτροφικά προϊόντα μετά την πρώτη μεταποίηση
- Υποστήριξη ίδρυσης / επέκτασης / εκσυγχρονισμού βιοτεχνικών μονάδων όλων των κλάδων
- Υποστήριξη ίδρυσης / επέκτασης / εκσυγχρονισμού μονάδων οικοτεχνίας, χειροτεχνίας και παραγωγής ειδών παραδοσιακής τέχνης
- Υποστήριξη ίδρυσης / επέκτασης / εκσυγχρονισμού επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών όλων των κλάδων (πλην του τουρισμού)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 2.3: Ενίσχυση τουριστικών δραστηριοτήτων

- Ίδρυση ολοκληρωμένων τουριστικών επιχειρήσεων θεματικού χαρακτήρα
- Υποστήριξη ίδρυσης / επέκτασης / εκσυγχρονισμού υποδομών διανυκτέρευσης μικρής δυναμικότητας
- Υποστήριξη ίδρυσης / επέκτασης / εκσυγχρονισμού επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του τουρισμού της υπαίθρου (περιηγήσεις, canoe, kayak, rafting, κλπ.)
- Υποστήριξη ίδρυσης / επέκτασης / εκσυγχρονισμού χώρων εστίασης
- Ίδρυση / επέκταση / βελτίωση χώρων δασικής αναψυχής (θέσεις θέας, υπαίθριου γεύματος, κλπ.) με ιδιαίτερη μέριμνα στην προσβασιμότητα των ΑΜΕΑ.
- Κατασκευή / βελτίωση περιηγητικών μονοπατιών και ποδηλατικών διαδρομών
- Ενίσχυση δραστηριοτήτων αθλητικού τουρισμού μεγάλης κλίμακας
- Ίδρυση / επέκταση / εκσυγχρονισμός τοπικών κέντρων τουριστικής πληροφόρησης και ερμηνείας
- Ανάδειξη αξιοθέατων χώρων της φυσικής κληρονομιάς
- Αποκατάσταση / ανάδειξη μνημείων υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς (βρύσες, γεφύρια, μύλοι, πατητήρια, καλύβες, κλπ.)
- Έργα εκσυγχρονισμού και εξωραϊσμού εγκαταστάσεων στο δασικό χώρο (δασικά χωριά, εργοτάξια)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 2.4: Ενέργειες υποστήριξης της τοπικής οικονομικής βάσης

- Μελέτη ονοματοδοσίας (brand naming) και απόδοσης σήματος ποιότητας για την περιοχή παρέμβασης
- Προβολή των τοπικών προϊόντων όλων των κλάδων
- Προβολή των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής παρέμβασης
- Δικτύωση ομοειδών και συμπληρωματικών επιχειρήσεων και ενίσχυση των συνεργειών
- Πιστοποίηση των τοπικών προϊόντων όλων των κλάδων
- Ενέργειες κατάρτισης επαγγελματικών ομάδων (υλοτόμοι, δασοφύλακες, θηροφύλακες, κλπ.)
- Ενέργειες κατάρτισης του τοπικού πληθυσμού σε θέματα πράσινης ανάπτυξης και επιχειρηματικότητας
- Ενέργειες ενίσχυσης ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων και ακαδημαϊκών συνεργασιών

ΑΞΟΝΑΣ 3: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

Ο σκοπός για την ενίσχυση της ανθρώπινης παρουσίας στον ορεινό χώρο θα πρέπει απαραίτητα να συνοδεύεται από τη βελτίωση όλων των γενικότερων υποδομών και της ποιότητας ζωής, τόσο για τους κατοίκους όσο για τους τουρίστες - επισκέπτες που ευελπιστεί να προσελκύσει ο ορεινός χώρος. Ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων και ειδικότερες δράσεις οι οποίες θα μπορούσαν να ενταχθούν στην εν λόγω κατηγορία είναι:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 3.1: Βελτίωση των υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής φροντίδας

- Υποστήριξη εκσυγχρονισμού μονάδων πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας
- Δημιουργία κινητών ιατρικών μονάδων για την παροχή πρώτων βοηθειών στο δασικό χώρο

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 3.2: Βελτίωση των υπηρεσιών μεταφορών / τηλεπικοινωνιών

- Μελέτη / κατασκευή / βελτίωση βασικών οδικών αξόνων
- Επέκταση / αναβάθμιση της προσβασιμότητας στο διαδίκτυο

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 3.3: Ενίσχυση της πολιτικής προστασίας

- Υποστήριξη ίδρυσης / επέκτασης / εκσυγχρονισμού πυροσβεστικών σταθμών / κλιμακίων και μέσων
- Υποστήριξη εγκατάστασης πυροσβεστικών κρουνών και λοιπών βοηθητικών εγκαταστάσεων (π.χ. υδατοδεξαμενές) στο οικιστικό δίκτυο
- Δημιουργία / επέκταση / βελτίωση υποδομής και προμήθεια εξοπλισμού αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών (διαμορφωτές, εκχιονιστικά μηχανήματα, αποθηκευτικοί χώροι αλατιού, κλπ.)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 3.4: Αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος

- Βελτίωση ποιότητας και ποσότητας πόσιμου νερού
- Επέκταση / εκσυγχρονισμός δικτύου ύδρευσης
- Ίδρυση / επέκταση / εκσυγχρονισμός μονάδων επεξεργασίας οικιστικών λυμάτων
- Εφαρμογή πρότυπων μεθόδων αποκομιδής και διαχείρισης απορριμμάτων
- Βελτίωση και ανάπλαση κοινόχρηστων χώρων
- Αποκατάσταση εξωτερικών όψεων κτισμάτων με ιδιαίτερη αρχιτεκτονική / ιστορική αξία
- Καταγραφή των προβλημάτων και διατύπωση προτάσεων επίλυσής τους (διαδικασία - μεθοδολογία) στα πλαίσια της χωροταξικής και πολεοδομικής οργάνωσης των οικισμών της περιοχής παρέμβασης
- Ανάπτυξη και δημιουργία απαραίτητων υποβάθρων και εργαλείων για την εκπόνηση μελετών που αφορούν στην χωροταξική και πολεοδομική οργάνωση των οικισμών της περιοχής παρέμβασης
- Εκπόνηση των απαιτούμενων χωροταξικών και πολεοδομικών μελετών για την οργάνωση των οικισμών της περιοχής παρέμβασης

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 3.5: Στήριξη και ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού

- Ενίσχυση πολιτιστικών φορέων για την ίδρυση / επέκταση / εκσυγχρονισμό μικρής κλίμακας υποδομής και την προμήθεια σχετικού υλικού (στολές, όργανα, ηχητικά συστήματα, κλπ.)
- Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων
- Μελέτες καταγραφής και ανάδειξης στοιχείων άυλης και υλικής τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς

ΑΞΟΝΑΣ 4: ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

Η εξωστρέφεια θα πρέπει να εντάσσεται σε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο τουριστικής ανάπτυξης και συμμετοχικού σχεδιασμού για το σύνολο της ΠΕ Δράμας, ειδικά σε ότι αφορά τους τρόπους παρουσίασης, τους επιλεγμένους για προβολή πόρους, το brand που προαναφέρθηκε, κ.λπ. Εντούτοις, μπορούν να αναγνωριστούν ορισμένες κατηγορίες παρεμβάσεων που είναι αδιαμφισβήτητες και θα μπορούσαν να ενισχύσουν την τουριστική ανάπτυξη στην περιοχή.

Πρώτον, η ενίσχυση του διεθνούς τουριστικού χαρακτήρα της περιοχής μέσα από στοχευμένες δράσεις προσέλκυσης τουριστών από άλλες χώρες. Οι τουρίστες αυτοί θα μπορούσαν να έρχονται αποκλειστικά για οικοτουρισμό ή να συνδυάζουν οικοτουριστικές δραστηριότητες με δραστηριότητες μαζικού τουρισμού σε γειτονικούς προορισμούς (π.χ. Καβάλα). Ο συνδυασμός «θάλασσα - βουνό» είναι ιδιαιτέρως επίκαιρος και θα πρέπει να εξεταστεί και σε συνάρτηση με τα συμπεράσματα της ημερίδας «Ειδικές Μορφές Τουρισμού» του Ελληνογερμανικού Δικτύου Περιφερειών - Δήμων - Πολιτών (29 Μαΐου, Καβάλα).

Η εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων προβολής είναι επίσης σημαντική, με δεδομένη την εξέλιξη της τεχνολογίας και της ύπαρξης περισσότερο «συνειδητοποιημένων» τουριστών που επιθυμούν να «ανακαλύψουν» οι ίδιοι το προϊόν. Πάντως, η κατηγορία αυτή των παρεμβάσεων θα πρέπει να ενταχθεί, όπως προείπαμε, στη λογική μια ευρύτερης - ολιστικής αντιμετώπισης.

Η προσέλκυση ειδικών τουριστικών ομάδων είναι εξαιρετικής σημασίας για τους αναδυόμενους προορισμούς. Χαρακτηριστικά παραδείγματα ειδικών τουριστικών ομάδων είναι αυτά των ηλικιωμένων, των ΑΜΕΑ, των εθελοντών, των φοιτητών, μαθητών, αθλητών, κ.α. Η προσέλκυση αυτών των ομάδων θα πρέπει να επιτευχθεί μέσω της εκμετάλλευσης υπάρχοντων και ανεύρεσης νέων δικτύων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το Ελληνογερμανικό Δίκτυο Περιφερειών - Δήμων - Πολιτών.

Τέλος, άμεση σχέση με τα παραπάνω έχει και η προοπτική απόκτησης τεχνογνωσίας σε θέματα τουριστικής ανάπτυξης στον ορεινό χώρο. Η κεφαλαιοποίηση των επαφών του Δήμου θα επιτευχθεί μέσω της διάθεσης κονδυλίων για προγράμματα ανταλλαγών, επιτόπιων επισκέψεων, διοργάνωση ημερίδων, κ.α. Και πάλι αναφέρεται η προοπτική αξιοποίησης του Ελληνογερμανικού Δικτύου Περιφερειών - Δήμων - Πολιτών.

Ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων και ειδικότερες δράσεις οι οποίες θα μπορούσαν να ενταχθούν στην εν λόγω κατηγορία είναι:

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 4.1: Ενίσχυση συνεργασιών με άλλες περιοχές της Ελλάδας

- Σχεδιασμός και προώθηση τουριστικών πακέτων σε συνεργασία με παραθαλάσσιες περιοχές (τουρισμός βουνού - θάλασσας)
- Συνεργασίες σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος και πολιτιστικής κληρονομιάς
- Διατοπικές συνεργασίες τοπικών φορέων / επιχειρήσεων / δικτύων στον τομέα της επιχειρηματικότητας

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 4.2: Ενίσχυση διακρατικής / διασυνοριακής συνεργασίας

- Συνεργασία με παραμεθόριες περιοχές της Βουλγαρίας
- Διακρατική συνεργασία για την απόκτηση τεχνογνωσίας

Οι ανωτέρω Άξονες και Κατηγορίες Δράσεων παρουσιάζονται περιληπτικά στον παρακάτω Πίνακα.

Επισημαίνεται ότι το Επιχειρησιακό Σχέδιο δεν θα εξαντληθεί στην παράθεση έργων και υποστηρικτικών ενεργειών που εντάσσονται στην ανωτέρω αρχιτεκτονική αλλά θα προχωρήσει, σε ξεχωριστό τμήμα του, στην κατάθεση συγκεκριμένων προτάσεων επίλυσης θεμάτων θεσμικού - διοικητικού χαρακτήρα που δυσχεραίνουν την αναπτυξιακή διαδικασία στον ορεινό χώρο.

<u>ΑΞΟΝΑΣ 1</u> Προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος	<u>ΑΞΟΝΑΣ 2</u> Ενίσχυση - υποστήριξη της τοπικής οικονομικής βάσης	<u>ΑΞΟΝΑΣ 3</u> Βελτίωση υποδομών και ποιότητας ζωής	<u>ΑΞΟΝΑΣ 4</u> Εξωστρέφεια
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ <ul style="list-style-type: none"> 1.1 - Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος 1.2 - Ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος 	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ <ul style="list-style-type: none"> 2.1 - Ενίσχυση της γεωργοκτηνοτροφικής και δασικής παραγωγής 2.2 - Ενίσχυση τουριστικών δραστηριοτήτων 2.3 - Ενέργειες υποστήριξης της τοπικής οικονομικής βάσης 	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ <ul style="list-style-type: none"> 3.1 - Βελτίωση των υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής φροντίδας 3.2 - Βελτίωση μεταφορών / τηλεπικοινωνιών 3.3 - Ενίσχυση της πολιτικής προστασίας 3.4 - Αναβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος 3.5 - Στήριξη και ανάδειξη του τοπικού πολιτισμού 	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΔΡΑΣΕΩΝ <ul style="list-style-type: none"> 4.1 - Ενίσχυση διαδημοτικής συνεργασίας 4.2 - Ενίσχυση διακρατικής / διασυνοριακής συνεργασίας

7.2 Κατάρτιση Επιχειρησιακού Προγράμματος

7.2.1 Αποτελέσματα διαβούλευσης

Παρά τη σχετικά μεγάλη προσπάθεια για ευρεία διαβούλευση, τα αποτελέσματά της ήταν περιορισμένα. Εξαιρέση αποτελεί η εμπειριστατωμένη πρόταση του Παραρτήματος Ανατολικής Μακεδονίας του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας.

Συγκεκριμένα, στην εγγραφή διαβούλευση ανταποκρίθηκαν (κατά χρονολογική σειρά):

- Η Διεύθυνση Τεχνικών Έργων της Περιφερειακής Ενότητας Δράμας (ΑΠ: 5132/12.10.2012).
- Η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ν. Δράμας (ΑΠ: 294/172/19.10.2012).
- Ο Κυνηγετικός Σύλλογος Δράμας «Η Άρτεμις» (ΑΠ: 392/19.10.2012).
- Το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας (Παράρτημα Ανατολικής Μακεδονίας) (ΑΠ: 1011/22.10.2012).
- Η Ένωση Ξενοδόχων Ν. Δράμας (ΑΠ οικείου: 273/24.10.2012).

Οι εξαιρετικά χρήσιμες προτάσεις των ανωτέρω φορέων παρουσιάστηκαν κατά βάση ως ενέργειες ή γενικά έργα που πρέπει να υλοποιηθούν και όχι με τη μορφή συγκεκριμένων κοστολογημένων έργων. Παρουσιάζονται, όπως κατατέθηκαν από τους φορείς στον ανάδοχο, στο Παράρτημα V.

Από παλαιότερη διαβούλευση που διεξήχθη στο πλαίσιο του ευρύτερου ΟΠΒΑΟΡ επιλέχθηκαν επίσης τα παρακάτω έργα ανά Άξονα Προτεραιότητας, Κατηγορία Δράσεων και φορέα πρότασης, τα οποία θεωρήθηκαν επίκαιρα στο πλαίσιο και της παρούσας διαβούλευσης.

Πίνακας 7.2-1: Αποτελέσματα διαβούλευσης ΟΠΒΑΟΡ

ΑΞΟΝΑΣ	ΜΕΤΡΟ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ/ΗΣ ΕΡΓΟΥ/ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
1 - ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ / ΒΕΛΤΙΩΣΗ / ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	1.2 - ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ (ΣΤΑΘΕΡΟΣ ΚΑΙ ΦΟΡΗΤΟΣ) ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΥΠΟΠΕΡΙΟΧΗ Α ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ - ΤΜΗΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ

ΑΞΟΝΑΣ	ΜΕΤΡΟ	ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ/ΗΣ ΕΡΓΟΥ/ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
2 - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ	2.1 - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΑΣΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΗΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ (ΠΟΑΥ) ΣΤΟ ΒΑΘΥΡΕΜΑ ΔΡΑΜΑΣ	ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ - ΤΜΗΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ
2 - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ	2.1 - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΑΣΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΑΙ ΟΔΟΣΤΡΩΣΙΑ ΤΟΥ ΔΑΣΙΚΟΥ ΔΡΟΜΟΥ «ΟΡΟΠΕΔΙΟ - ΦΡΑΓΜΑ ΘΗΣΑΥΡΟΥ»	ΔΑΣΑΡΧΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ
2 - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ	2.1 - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΑΣΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ - ΕΞΩΡΑΙΣΜΟΣ ΚΤΙΡΙΑΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ ΔΑΣΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΕΛΑΤΙΑΣ	ΔΑΣΑΡΧΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ

7.2.2 Προτεινόμενα έργα και προϋπολογισμός

Τα/οι προτεινόμενα/-ες έργα/ενέργειες/μελέτες για την ανάπτυξη του ορεινού χώρου του Δήμου Δράμας (βλ. Πίνακα 7.2-2) βασίζονται στη φιλοσοφία της διασποράς της αναπτυξιακής παρέμβασης, της άμεσης απάντησης σε ορισμένα σημαντικά ζητήματα υποδομών που είναι αναγνωρισμένα από το Δήμο Δράμας, της ενεργοποίησης της αναπτυξιακής διαδικασίας βάσει των επικρατέστερων αναπτυξιακών σεναρίων (βλ. Κεφάλαιο 6) αλλά και της ικανοποίησης ορισμένων σημαντικών ζητημάτων που προέκυψαν από την όχι ιδιαίτερα «γόνιμη» διαδικασία της διαβούλευσης.

Έτσι, λοιπόν, οι κύριες «πηγές» από τις οποίες αντλήθηκαν τα έργα αυτά ήταν το εγκεκριμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα του Δήμου Δράμας (και τα σχετικά Τεχνικά Προγράμματα), το Επιχειρησιακό Σχέδιο του ΟΠΒΑΟΡ και, φυσικά, η διαβούλευση που έγινε στο πλαίσιο του παρόντος. Ειδικά για το ΟΠΒΑΟΡ αναφέρεται ότι έγινε «χρήση» έργων που μεν αρχικά προτάθηκαν σε αυτό, αλλά τελικά δεν εντάχθηκαν και χαρακτηρίστηκαν ως έργα Β Ομάδας (δηλ. επιλέξιμα προς χρηματοδότηση σε μεταγενέστερη φάση). Επίσης, παρουσιάζονται προτάσεις έργων που προέκυψαν από την Ομάδα Εργασίας του παρόντος.

Σημειώνεται ότι ο Φορέας Πρότασης δεν ταυτίζεται απαραίτητα με το δυνητικό Δικαιούχο του έργου και ότι η/οι πηγή/-ές χρηματοδότησης είναι ενδεικτικές.

Πίνακας 7.2-2: Προτεινόμενα/-ες έργα/ενέργειες/μελέτες για την ανάπτυξη του ορεινού χώρου του Δήμου Δράμας

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ / ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ / ΜΕΛΕΤΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΠΗΓΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΕΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΤΟΠΙΚΗ(ΕΣ) ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)	ΠΗΓΗ/ΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
ΑΞΟΝΑΣ 1. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ						111.500,00	
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 1.1. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ						61.500,00	
1	ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ (ΣΤΑΘΕΡΟΣ ΚΑΙ ΦΟΡΗΤΟΣ) ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΥΠΟΠΕΡΙΟΧΗ Α ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ - ΤΜΗΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	61.500,00	ΣΕΣ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 1.2. ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ						50.000,00	
2	ΕΡΓΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΑΓΡΙΑΣ ΠΑΝΙΔΑΣ	ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	50.000,00	ΣΕΣ
ΑΞΟΝΑΣ 2. ΕΝΙΣΧΥΣΗ - ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ						9.022.600,00	
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 2.1. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΑΣΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ						8.100.000,00	
3	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΑΙ ΟΔΟΣΤΡΩΣΙΑ ΤΟΥ ΔΑΣΙΚΟΥ ΔΡΟΜΟΥ «ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΕΛΑΤΙΑΣ - ΒΑΘΥΡΕΜΑ»	ΔΑΣΑΡΧΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΚΑΛΩΤΗΣ	2.600.000,00	ΣΕΣ
4	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΑΙ ΟΔΟΣΤΡΩΣΙΑ ΤΟΥ ΔΑΣΙΚΟΥ ΔΡΟΜΟΥ «ΟΡΟΠΕΔΙΟ - ΦΡΑΓΜΑ ΘΗΣΑΥΡΟΥ»	ΔΑΣΑΡΧΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	2.500.000,00	ΣΕΣ
5	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΑΙ ΟΔΟΣΤΡΩΣΙΑ ΤΟΥ ΔΑΣΙΚΟΥ ΔΡΟΜΟΥ «ΒΑΘΥΡΕΜΑ - ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΝΑΓΙΑ» (ΟΡΙΑ ΔΑΣΑΡΧΕΙΟΥ ΔΡΑΜΑΣ)	ΔΑΣΑΡΧΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΚΑΛΩΤΗΣ	2.000.000,00	ΣΕΣ

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ / ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ / ΜΕΛΕΤΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΠΗΓΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΕΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΤΟΠΙΚΗ(ΕΣ) ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)	ΠΗΓΗ/ΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
6	ΕΡΓΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΒΟΣΚΟΤΟΠΩΝ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ ΑΕ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	1.000.000,00	ΣΕΣ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 2.2. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ						675.000,00	
7	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	500.000,00	ΣΕΣ
8	ΕΚΔΟΣΗ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ ΟΔΗΓΩΝ ΓΙΑ ΤΡΕΙΣ (3) ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ ΑΕ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	50.000,00	ΣΕΣ
9	ΕΡΕΥΝΑ ΑΝΑΒΙΩΣΗΣ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	50.000,00	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ
10	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ «ΔΑΣΙΚΟ ΧΩΡΙΟ ΕΛΑΤΙΑΣ - ΣΤΡΑΒΟΡΕΜΑ»	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ ΑΕ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	25.000,00	ΣΕΣ
11	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ «ΔΕΝΔΡΑΚΙΑ - ΛΙΒΑΔΕΡΟ»	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ ΑΕ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΔΡΑΜΑΣ	ΔΡΑΜΑΣ	25.000,00	ΣΕΣ
12	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ «ΠΑΛΙΟ ΕΡΓΟΤΑΞΙΟ ΕΛΑΤΙΑΣ - ΕΡΕΙΠΙΑ ΕΛΑΤΙΑΣ - ΒΑΘΥΡΕΜΑ»	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ ΑΕ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	25.000,00	ΣΕΣ

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ / ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ / ΜΕΛΕΤΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΠΗΓΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΕΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΤΟΠΙΚΗ(ΕΣ) ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)	ΠΗΓΗ/ΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 2.3. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ						247.600,00	
13	ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΗΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ (ΠΟΑΥ) ΣΤΟ ΒΑΘΥΡΕΜΑ ΔΡΑΜΑΣ	ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ - ΤΜΗΜΑ ΑΛΙΕΙΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	147.600,00	ΣΕΣ
14	ΜΕΛΕΤΗ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ ΑΕ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	50.000,00	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ
15	ΜΕΛΕΤΗ ΛΙΒΑΔΟΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	50.000,00	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ
ΑΞΟΝΑΣ 3. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ						22.166.016,00	
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 3.1. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ						20.000,00	
16	ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΙΑΤΡΕΙΟΥ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	20.000,00	ΣΕΣ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 3.2. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ / ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ						19.720.000,00	
17	ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ «ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟ - ΣΚΑΛΩΤΗ» (12 ΧΛΜ) ΤΗΣ ΕΟ «ΔΡΑΜΑ - ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟ - ΣΚΑΛΩΤΗ»	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ, ΣΚΑΛΩΤΗΣ	8.000.000,00	ΣΕΣ
18	ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΟΔΟΥ «ΜΙΚΡΟΜΗΛΙΑ - ΠΑΠΑΔΕΣ»	ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ - ΤΜΗΜΑ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	7.300.000,00	ΣΕΣ

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ / ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ / ΜΕΛΕΤΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΠΗΓΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΕΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΤΟΠΙΚΗ(ΕΣ) ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)	ΠΗΓΗ/ΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
19	ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ ΚΑΙ ΟΔΙΚΗ ΣΥΝΔΕΣΗ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	1.500.000,00	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ, ΣΕΣ
20	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΟΔΟΥ «ΛΙΒΑΔΕΡΟ - ΔΕΝΔΡΑΚΙΑ»	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΔΡΑΜΑΣ	ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	420.000,00	ΣΕΣ
21	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΟΥ «ΚΑΛΛΙΦΥΤΟΣ - ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙ»	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΔΡΑΜΑΣ	ΚΑΛΛΙΦΥΤΟΥ, ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	2.500.000,00	ΣΕΣ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 3.3. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ						100.000,00	
22	ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΜΜΕΝΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΦΥΛΑΚΙΩΝ - ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΣΕ ΣΤΑΘΜΟΥΣ ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	100.000,00	ΣΕΣ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 3.4. ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ						2.276.016,00	
23	ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΩΝ ΧΩΡΩΝ - ΕΞΩΡΑΙΣΜΟΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	1.500.000,00	ΣΕΣ
24	ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΩΛΗΝΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΝΕΡΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	626.016,00	ΣΕΣ
25	ΕΡΓΑ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΔΡΑΜΑΣ	ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	150.000,00	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ / ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ / ΜΕΛΕΤΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΠΗΓΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΕΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΤΟΠΙΚΗ(ΕΣ) ΔΗΜΟΤΙΚΗ(ΕΣ) ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ(ΕΣ)	ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (€)	ΠΗΓΗ/ΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 3.5. ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ						50.000,00	
26	ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ - ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΤΗΣ ΟΡΕΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ ΑΕ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	50.000,00	ΙΔΙΟΙ ΠΟΡΟΙ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ
ΑΞΟΝΑΣ 4. ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ						350.000,00	
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 4.1. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΔΙΑΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ						50.000,00	
27	ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟ ΔΗΜΟ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ ΑΕ	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	50.000,00	ΣΕΣ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΕΩΝ 4.2. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΗΣ / ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ						300.000,00	
28	ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΣΕ ΔΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ ΑΕ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (ΠΑΡΟΝ)	ΟΛΕΣ	ΟΛΕΣ	300.000,00	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ						31.650.116,00	

7.2.3 Προτεινόμενες θεσμικές ενέργειες και άλλες παρεμβάσεις

Με γνώμονα τα ανωτέρω έργα που προτείνονται στο παρόν Επιχειρησιακό Σχέδιο και έχοντας υπόψη και τις ιδιωτικές επενδύσεις οι οποίες θα μπορούσαν να υλοποιηθούν στην ορεινή περιοχή του Δήμου Δράμας προτείνονται ορισμένες θεσμικές, πολιτικές και άλλες ενέργειες για την εξυπηρέτηση των στόχων του προγράμματος. Τονίζεται ότι οι περισσότερες εξ' αυτών των προτάσεων αποτελούν πάγια αιτήματα των φορέων της περιοχής, καταγράφονται και σε δημόσιες συζητήσεις και έχουν δημοσιευτεί κατά καιρούς στον τοπικό Τύπο (βλ. Μουρατίδης, 2002, 2006, 2007, 2009α, 2009β).

Ειδικότερα, αναφορικά με τον **Άξονα 1 (Προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος)**, παρατίθενται οι εξής επισημάνσεις - προτάσεις:

Οι Δασικές Υπηρεσίες (Δασαρχεία και Διευθύνσεις Δασών) αποτελούν τη ναυαρχίδα της προστασίας και διαχείρισης των δασικών οικοσυστημάτων της χώρας. Στην περίπτωση της Ελλάδας, τα δασικά οικοσυστήματα συνθέτουν ένα σημαντικό κεφάλαιο της δημόσιας περιουσίας που δεν μπορεί να απαξιωθεί ή να εκποιηθεί αφού εξυπηρετεί δεκάδες άλλους σημαντικούς σκοπούς πέραν της παραγωγής δασικών προϊόντων (προστασία από πλημμύρες, ρύθμιση κλίματος, κ.λπ.). Σε όλη την ορεινή περιοχή του Δήμου Δράμας, και ειδικά στην περιοχή της Ελατιάς, τα δασικά οικοσυστήματα είναι μεγάλης αξίας και πρέπει να διαχειριστούν απρόσκοπτα. Για να γίνει αυτό, απαιτείται η άμεση ενεργοποίηση του Εδικού Φορέα Δασών, ο οποίος είναι πρακτικά ανύπαρκτος. Στη βάση της δασικής παραγωγής (βλ. Ενότητα 4.5.1) και συνεισφοράς του στο Ειδικό Ταμείο Δασών, το Δασαρχείο Δράμας θα έπρεπε να ήταν ένας από τους μεγαλύτερους αποδέκτες χρηματοδότησης.

Ο Φορέας Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης (ΦΔΟΡ), είναι θεσμικά ο αρμοδιότερος όλων των φορέων για τη γενικότερη διαχείριση του χώρου του ΕΠΟΡ, με αποστολή την προστασία, διατήρηση και ανάδειξη των φυσικών οικοσυστημάτων καθώς και την περιβαλλοντική εκπαίδευση - ευαισθητοποίηση. Από την ουσιαστική ενεργοποίησή του (2005) μέχρι σήμερα δεν έχει εκπονηθεί ακόμη διαχειριστικό σχέδιο για την περιοχή του ΕΠΟΡ παρά το γεγονός ότι αυτό εντάχθηκε (μαζί με άλλα έργα) τόσο στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον (ΕΠΠΕΡ) κατά τη Γ Προγραμματική Περίοδο όσο και στο Επιχειρησιακό πρόγραμμα Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη (ΕΠΠΕΡΑΑ) που ακολούθησε κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο. Η έλλειψη αυτή του διαχειριστικού σχεδίου για το ΕΠΟΡ, η οποία πρέπει να θεραπευτεί άμεσα, δυσχεραίνει την αναπτυξιακή διαδικασία ποικιλοτρόπως αφού το τοπικό οικονομικό και κοινωνικό σύστημα δεν αντιλαμβάνεται σαφώς το πλαίσιο των περιορισμών αλλά

και των προοπτικών που ανοίγονται από τη λειτουργία της προστατευόμενης περιοχής.

Ένα σημαντικό πρόβλημα λειτουργίας του ΦΔΟΡ είναι και το οικονομικό, με δεδομένο ότι η λειτουργία του έχει συνδεθεί με το ΕΠΠΕΡΑΑ και, πριν από αυτό, με το ΕΠΠΕΡ. Καθώς η ίδρυση και η λειτουργία ΦΔ αποτελεί σημαντική υποχρέωση της χώρας στο πλαίσιο του δικτύου NATURA 2000, θα πρέπει να βρεθούν εναλλακτικοί ή/και πρόσθετοι τρόποι χρηματοδότησης της λειτουργίας τους, είτε από εθνικούς πόρους είτε από την εισπραξη περιβαλλοντικών τελών κατά αντιστοιχία με αυτών των ΟΤΑ (π.χ. τέλη υλοτομίας, τέλη κυνηγίου). Ειδικότερα προτείνεται, σύμφωνα με πρόταση του Μουρατίδη:

- Για τα τέλη υλοτομίας αναφέρεται ότι το γενικό σύνολο των φόρων (της τάξης του 5%) από την πώληση των δασικών προϊόντων που παρακρατήθηκαν υπέρ ΟΤΑ (δυνάμει του Ν 4260/62) ανήλθε για το σύνολο των Δήμων της ΠΕ Δράμας σε περίπου 300.000 € κατά την πενταετία 2006-2010. Αν και τα χρήματα αυτά του παρακρατηθέντος φόρου δασικών προϊόντων δεν έχουν -παρατύπως- ακόμη αποδοθεί στους ΟΤΑ, μέρος των τελών αυτών, εφόσον οι υλοτομίες λαμβάνουν χώρα εντός της περιοχής του ΕΠΟΡ, θα μπορούσε να εισπράττει ο ΦΔΟΡ βάσει σχετικής ρύθμισης.
- Για τα παράβολα έκδοσης άδειας κυνηγίου προτείνεται η επιβολή ειδικού πρόσθετου παράβολου, στην περίπτωση κατά την οποία κάποιος θέλει να κυνηγήσει σε επιτρεπόμενη περιοχή εντός της χωρικής αρμοδιότητας ΦΔ. Τα αναλογούντα ποσά θα πρέπει να αποδίδονται απευθείας, εν προκειμένω στον ΦΔΟΡ.

Σχετικά με το προτεινόμενο Προεδρικό Διάταγμα για την ανακήρυξη και λειτουργία του ΕΠΟΡ, επισημαίνεται ότι αυτό θα πρέπει να λάβει υπόψη του τόσο τους σκοπούς ίδρυσης των Εθνικών Πάρκων εν γένει όσο και την αναπτυξιακή προοπτική. Στο παρόν δείξαμε πως οι ρυθμίσεις της ισχύουσας ΚΥΑ επηρεάζουν την δασοπονία με την εφαρμογή μεθόδων υλοτομίας που είναι πρακτικά ανεφάρμοστες στις παρούσες συνθήκες (ΚΕΔ αντί για εμπορία). Επίσης, επισημαίνονται και αστοχίες της ΚΥΑ σε άλλα επίπεδα όπως αυτό της αρχικής απαγόρευσης τουριστικής υποδομής μικρής κλίμακας εντός της περιοχής Γ6, η οποία αναγνωρίστηκε άμεσα από τις αρμόδιες υπηρεσίες κατόπιν εισήγησης της Αναπτυξιακής Δράμας. Προτείνεται λοιπόν, στο πλαίσιο της τρέχουσας διαβούλευσης για το Προεδρικό Διάταγμα να αντιμετωπιστούν αυτά τα θέματα συνολικά με τη θέσπιση επιτροπών σε κάθε αρμόδιο φορέα (όπως αυτή που έχει συστήσει ο ΦΔΟΡ). Σε κάθε περίπτωση,

επισημαίνεται ότι υπάρχει σαφής έλλειψη επιστημονικών δεδομένων σε πολλά επίπεδα (πλην ίσως αυτών που αφορούν τη ξυλοπονία) και για αυτόν το λόγο είναι άμεση η εκπόνηση μελετών που αφορούν τις επιπτώσεις από την ίδρυση και λειτουργία του ΕΠΟΡ στους παραγωγικούς τομείς (προτείνονται στο παρόν) αλλά και η εφαρμογή καινοτόμων εργαλείων όπως το ολοκληρωμένο σύστημα σχεδιασμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης έργων που προτείνουμε για ένταξη στο ΟΠΒΑΟΡ

Ειδικά για το Δασικό Χωριό Ελατιάς, και όπως αναφέρθηκε τόσο στην Ενότητα 5.2 όσο και στο Παράρτημα Ι, προκύπτει άμεσα η ανάγκη τροποποίησης του υπάρχοντος σχεδίου (και υπό κατάρτιση) Προεδρικού Διατάγματος (ΠΔ) χαρακτηρισμού της περιοχής ως Εθνικό Πάρκο έτσι ώστε να αποδοθεί ιδιαίτερη έμφαση (κατά αντίστοιχο τρόπο που δίδεται στο Προεδρικό Διάταγμα στις ιαματικές πηγές Θερμιών του Δήμου Παρανεστίου στην περιοχή Γ6.Β του ΕΠΟΡ) στην τουριστική αξιοποίηση της ιδιαίτερης υποπεριοχής του «Δασικού Χωριού Ελατιάς» με κομβικό σημείο τις ήδη υφιστάμενες και υπό παραχώρηση στο Δήμο Δράμας κτιριακές εγκαταστάσεις και εκτάσεις ευθύνης της Δασικής Υπηρεσίας. Η ενέργεια αυτή είναι απαραίτητο να διεκπεραιωθεί πριν την έναρξη οποιασδήποτε συνεργασίας - σύμπραξης με ή προσέλκυσης ιδιώτη.

Αναφορικά με τον **Άξονα 2 (Ενίσχυση - υποστήριξη της τοπικής οικονομικής βάσης)**, παρατίθενται οι εξής επισημάνσεις - προτάσεις:

Τα δημόσια έργα ενίσχυσης της τοπικής οικονομικής βάσης που προτείνονται για ένταξη αφορούν κυρίως την παραγωγική διαδικασία της οποίας «επενδυτής» είναι το κράτος. Αφορά κυρίως τη δασοπονία και ειδικότερα, παρεμβάσεις στον τομέα της υποδομής (δασικοί δρόμοι, εργοτάξια, κ.λπ.). Οι θεσμικές και άλλες (πολιτικές) ενέργειες που απαιτούνται για την περαιτέρω στήριξη της δασικής παραγωγής έχουν αναλυθεί παραπάνω και αφορούν τη χρηματοδότηση των Δασικών Υπηρεσιών μέσω του Ειδικού Φορέα Δασών.

Μια άλλη σημαντική παρέμβαση που προτείνεται -και έχει προεκτάσεις τόσο στην παραγωγική διαδικασία αλλά και στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος- είναι αυτή της ρύθμισης της διαμονής των υλοτόμων στα δασικά συμπλέγματα κατά την υλοτομική περίοδο. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το υπό διαβούλευση ΠΔ, επιτρέπεται:

«η διανυκτέρευση των υλοτόμων, των κτηνοτρόφων και εν γένει των απασχολούμενων σε άλλες επιτρεπόμενες δράσεις και δραστηριότητες σε τροχόσπιτα ή σε πρόχειρες ξύλινες κατασκευές μόνο κατά την

περίοδο άσκησης των δραστηριοτήτων τους. Μετά το πέρας αυτής της περιόδου υποχρεωτικά απομακρύνουν αυτές τις κατασκευές καθώς και ότι άλλο έχουν κατασκευάσει ή χρησιμοποιήσει, λαμβάνοντας μέριμνα για την καθαριότητα και την προστασία του περιβάλλοντα χώρου».

Με δεδομένο ότι η ανάγκη κατασκευής αυτών των πρόχειρων παραπηγμάτων πηγάζει από τις ιδιαίτερες συνθήκες της περιοχής (μεγάλες αποστάσεις, δύσβατοι δρόμοι, κ.λπ.) προτείνεται να εξεταστεί στο πλαίσιο του υπό διαβούλευση ΠΔ η δυνατότητα δημιουργίας ειδικών ομαδικών θέσεων διανυκτέρευσης για τους δασεργάτες, τους κτηνοτρόφους και όποιους άλλους βρίσκονται σε ανάγκη διανυκτέρευσης στο δάσος. Οι οργανωμένες θέσεις κατασκήνωσης ή διαμονής με τροχόσπιτα θεωρείται ως πιο ενδεδειγμένη λύση για ένα Εθνικό Πάρκο τέτοιας εμβέλειας.

Σημαντική κρίνεται για όλη την περιοχή του ορεινού χώρου του Δήμου Δράμας, η αναβίωση του οικιστικού δικτύου. Για να γίνει αυτό απαιτείται η θεσμική κατοχύρωση της κυριότητας των οικισμών που ήτανε κατοικημένοι πριν λίγες δεκαετίες και έχουν πλέον παραχωρηθεί στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Η θεσμική αυτή ενέργεια θα έχει ως αποτέλεσμα την κατοχύρωση μικρών δυνητικών «θυλάκων» ανάπτυξης (κυρίως τουριστικής) εντός προστατευόμενων περιοχών όπως αυτής του ΕΠΟΡ.

Απαραίτητη προϋπόθεση, πάντως, για την προσπάθεια αναβίωσης του οικιστικού δικτύου είναι η διερεύνηση, ιστορική αναδρομή και οριστικοποίηση της κυριότητας των δεκάδων κτημάτων που κάποτε ανήκαν (έπειτα από οριστικές διανομές αγροκτημάτων ή Νόμων προηγούμενων δεκαετιών) στις πρώην αυτόνομες Κοινότητες και νυν Τοπικές Κοινότητες του Δήμου Δράμας. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος θα πρέπει να γίνει μια συνδυασμένη νομική και χωρική προσέγγιση των δεδομένων των εν λόγω κτημάτων από τις Υπηρεσίες του Δήμου Δράμας.

Δεδομένα για τη διερεύνηση, ιστορική αναδρομή και οριστικοποίηση της κυριότητας των κτημάτων πρέπει να υπάρχουν στα αρχεία της Τοπογραφικής Υπηρεσίας Δράμας αλλά και του Δασαρχείου Δράμας. Τα δεδομένα αυτά θα πρέπει να επεξεργαστούν από νομικό και τοπογράφο και ίσως απαιτηθεί δημόσια διαβούλευση κατά τα πρότυπα κατάρτισης του κτηματολογίου ή των δασικών χαρτών.

Ενδεικτικά, αναφέρονται οι κάτωθι εργασίες, οι οποίες θα μπορούσαν να προκύψουν στο πλαίσιο αυτής της διερεύνησης:

1. Καταγραφή των κτημάτων από τα πρωτότυπα Κτηματολόγια των Κοινοτήτων, που βρίσκονται στην κατοχή του Δήμου Δράμας.
2. Διερεύνηση των τίτλων κυριότητας των εν λόγω κτημάτων και όχι μόνο των διανομών ή των Νόμων ή/και Νομοθετικών Διαταγμάτων που κυρώνουν τις εν λόγω διανομές.
3. Διερεύνηση τυχόν πρόσθετων διανομών ή άλλων πράξεων που έλαβαν χώρα μετά την ημερομηνία σύνταξης των πρωτότυπων πρωτότυπα Κτηματολογίων των Κοινοτήτων, που βρίσκονται στην κατοχή του Δήμου Δράμας.
4. Διερεύνηση του χαρακτηρισμού των εν λόγω κτημάτων (π.χ. δασική έκταση) και αποσαφήνιση των αναπτυξιακών τους προοπτικών στη βάση της σημερινής νομοθεσίας.
5. Έρευνα ύπαρξης άλλων τίτλων ιδιοκτησίας ή μεταβολών κυριότητας.

Σχετικά με την ιδιωτική επιχειρηματικότητα, θα πρέπει να επισημάνουμε την χαρακτηριστική «αδυναμία» του τοπικού δυναμικού να αναπτύξει επιχειρηματική δράση, ειδικά στον τομέα της μεταποίησης (βλ. Ενότητα 5.4 αλλά και τη «ζοφερή» δημογραφική κατάσταση στις Ενότητες 4.3 και 4.4). Στην παρούσα κοινωνική και οικονομική συγκυρία, θεωρείται -κατά την άποψή μας- αδύνατη οποιαδήποτε προσπάθεια στήριξης της επιχειρηματικότητας αλλά και προσέλκυσης δυναμικού στην ορεινή ύπαιθρο (πολιτικές υποδοχής και φιλοξενίας). Θεωρείται όμως σκόπιμη η έναρξη κάποιου δημόσιου διαλόγου για τη δημιουργία και ενεργοποίηση ενός στοιχειώδους Κέντρου Ορεινής Επιχειρηματικότητας, το οποίο θα προσπαθήσει (εν όψει του ΣΕΣ) να προσεγγίσει άμεσα και να ενεργοποιήσει τα λιγοστά αλλά ενεργά και «ηγετικά» μέλη (leaders) των τοπικών κοινωνιών.

Αναφορικά με τον **τουρισμό**, επισημαίνονται τα εξής:

Οι διαδικασίες για τη διαμόρφωση της τουριστικής εμπειρίας και τη διαχείριση του χρόνου του επισκέπτη καθώς και αυτή του branding έχουν πολλά πλεονεκτήματα όταν αυτές γίνονται στα αρχικά στάδια της τουριστικής ανάπτυξης. Το κυριότερο όλων είναι η δυνατότητα που δίνεται στους σχεδιαστές του τουρισμού να σχεδιάσουν την τουριστική ανάπτυξη περισσότερο από την πλευρά της προσφοράς και λιγότερο από την πλευρά της ζήτησης. Συχνά, σε περιπτώσεις όπου η ζήτηση ξεπερνά τις προσδοκίες και το τουριστικό σύστημα αναπτύσσεται απότομα με βάση αυτή,

προκαλούνται σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στους πόρους. Αντίθετα, ο σχεδιασμός από την πλευρά της προσφοράς «κατευθύνει» την ανάπτυξη του τουριστικού συστήματος προς συγκεκριμένες υποδομές και πόρους, συγκεκριμένες ομάδες στόχου τουριστών, υψηλότερου επιπέδου εμπειρία, απτά οφέλη στην τοπική κοινότητα και μεγαλύτερο έλεγχο των επιπτώσεων. Φυσικά, θα πρέπει να θεωρείται αυτονόητο ότι η υπάρχουσα ζήτηση, έστω στα αρχικά στάδια και πριν το προϊόν διαμορφωθεί πλήρως και εφόσον δεν είναι μαζικού - αρνητικού χαρακτήρα, είναι επιθυμητή και θα πρέπει να διατηρείται και να λαμβάνεται υπόψη κατά το σχεδιασμό. Είναι επίσης απαραίτητο να μελετηθεί αδρά (η ζήτηση) έτσι ώστε να γνωρίζουν οι σχεδιαστές τα χαρακτηριστικά της, κυρίως σε ότι αφορά το προφίλ των επισκεπτών.

Στην Περιφερειακή Ενότητα Δράμας, και -φυσικά- και στον ορεινό όγκο εντοπίζεται ένα μεγάλο πρόβλημα: η έλλειψη της οργάνωσης του τουριστικού προϊόντος. Πράγματι, ενώ οι τουριστικοί πόροι υπάρχουν, εντούτοις αναπτύσσονται και προωθούνται αποσπασματικά και χωρίς οργανική διασύνδεση με άλλους. Η πολυφωνία, η ποικιλότητα και η διάχυση της ευθύνης της τουριστικής ανάπτυξης σε πολλούς φορείς δεν υποβοηθά την τουριστική ανάπτυξη αλλά αντίθετα, δημιουργεί συνθήκες ανταγωνισμού μεταξύ επιμέρους προορισμών εντός του ευρύτερου, αποπροσανατολίζει τον επισκέπτη και απομακρύνει το τοπικό σύστημα από το ζητούμενο στόχο που δεν είναι άλλος από την ολιστική αντιμετώπιση της τουριστικής ανάπτυξης. Ενδεικτικά αναφέρονται οι κάτωθι φορείς, οι οποίοι σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό επηρεάζουν την τουριστική ανάπτυξη αλλά λειτουργούν αποσπασματικά:

- Οι Δήμοι της περιοχής και κυρίως αυτός της Δράμας στον οποίον συγκεντρώνεται και η επισκεψιμότητα στο αστικό συγκρότημα.
- Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης.
- Η Αναπτυξιακή Δράμας - Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία ΟΤΑ
- Οι Δασικές Υπηρεσίες της περιοχής.
- Ο Φορέας Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης.
- Φορείς ιδιωτών που εμπλέκονται άμεσα στην τουριστική διαδικασία (Ένωση Ξενοδόχων, Τουριστικοί Πράκτορες, cluster, κ.λπ.).

Για την αντιμετώπιση του ανωτέρω προβλήματος προτείνεται ο σχεδιασμός της τουριστικής ανάπτυξης στην ΠΕ Δράμας (και φυσικά και στον ορεινό χώρο) βάσει ενός συγκεκριμένου πολύ-συμμετοχικού πλάνου, ενός «οδικού

χάρτη» που θα επιτρέψει το τοπικό τουριστικό σύστημα να οργανωθεί, να συνταχθεί και να αναπτυχθεί. Σε κάθε περίπτωση, κρίνονται απαραίτητα:

- η υπογραφή Προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ της Περιφερειακής Ενότητας Δράμας, των Δήμων, του ΦΔΟΡ, της Ένωσης Ξενοδόχων, των Τουριστικών Πρακτόρων, κ.α. με σκοπό την οργάνωση και δικτύωση των φορέων που εμπλέκονται στον τουρισμό και την ανάληψη συγκεκριμένων και συμπεφωνημένων δράσεων αλλά και συγκεκριμένων έργων στον τομέα της ανάδειξης και προβολής του τουριστικού προϊόντος της ΠΕ Δράμας.
- η καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης - οργάνωσης και διαχείρισης του τουριστικού προϊόντος.
- η κατάρτιση ενός συνολικού σχεδίου αναβάθμισης της τουριστικής εμπειρίας
- η εφαρμογή των κοινών δράσεων, κατόπιν διαβούλευσης και πολιτικής αποδοχής, από όλους τους συμβαλλόμενους βάσει κανόνων.

Τέλος, οι ανάγκες της περιοχής σε υποδομές σε όλους τους τομείς είναι πολλές και έχουν αναδειχτεί δεόντως στο παρόν. **Εντούτοις κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί για ακόμη μια φορά πως η αναγκαιότητα χωροταξικού σχεδιασμού πρώτου και δεύτερου βαθμού στα όρια του ΕΠΟΡ είναι μεγάλη.** Για το λόγο αυτό προτείνεται η διάθεση μέρους των πόρων του ΕΠ Μακεδονίας - Θράκης (στο πλαίσιο του ΟΠΒΑΟΡ) (ή εναλλακτικά του ΕΠΠΕΡΑΑ ή του ΕΤΕΡΠΣ) για το σκοπό εκπόνησης ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ από τους Δήμους που βρίσκονται εντός του ΕΠΟΡ ή γειτνιάζουν με αυτό.

8 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

- Αικατερινίδης, Γ. (1997) *Γιορτές και Δρώμενα στο Νομό Δράμας*. Δράμα: ΤΕΔΚ Ν. Δράμας
- Απτόγλου, Ι. (2007). *Η ανάπτυξη και η ορθολογική διαχείριση του οικότουρισμού στις προστατευόμενες περιοχές. Η περίπτωση των περιοχών Natura 2000 της Ελατίας και του Φρακτού στο Νομό Δράμας*. Μεταπτυχιακή διατριβή που κατατέθηκε στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- ΑΤΛΑΝΤΙΣ Συμβουλευτική ΑΕ (2007). *Μελέτη Εξειδίκευσης Σχεδίου Ανάπτυξης Οικότουρισμού (Προώθηση, Διαδρομές, Υπηρεσίες) και Ενεργειών Διαχείρισης Επισκεπτών και Περιβάλλοντος*. Μελέτη που εκπονήθηκε στο πλαίσιο της ΚΠ LEADER+ για λογαριασμό του Επιμελητηρίου Δράμας. Δράμα: Επιμελητήριο Δράμας.
- Γιαουτζή, Μ. και Στρατηγέα, Α. (2006). *Σχεδιασμός σεναρίων*. Αθήνα: ΕΜΠ.
- Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη (ΕΠΜ) Οροσειράς Ροδόπης (2006). Εγκρίθηκε με την υπ' αριθ. 186837/3275/25.09.2006 απόφαση του Γενικού Διευθυντή Περιβάλλοντος του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ
- Μουρατίδης, Μ. (2002). *Τοπική Δράση για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση*. Εφημερίδα «ΧΡΟΝΙΚΑ» Δράμας. Τεύχος 27/11/2002.
- Μουρατίδης, Μ. (2006). *Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Περιοχής Ροδόπης - Νέστου*. Εφημερίδα «ΧΡΟΝΙΚΑ» Δράμας. Τεύχος 30/10/2007.
- Μουρατίδης, Μ. (2006). *Συμπράξεις δημοσίου και ιδιωτικού τομέα για την ανάπτυξη του Ν. Δράμας*. Εφημερίδα «ΧΡΟΝΙΚΑ» Δράμας. Τεύχος 23/01/2006.
- Μουρατίδης, Μ. (2009α). *Ειδικά Περιβαλλοντικά και Ενεργειακά Τέλη: Δυνατότητες και προοπτικές για το Νομό Δράμας*. Εφημερίδα «ΧΡΟΝΙΚΑ» Δράμας. Τεύχος 23/10/2009.
- Μουρατίδης, Μ. (2009β). *Εθνικό Πάρκο Ροδόπης: Ευκαιρία για Δράση και όχι για Καταστροφολογία*. Εφημερίδα «ΧΡΟΝΙΚΑ» Δράμας. Τεύχος 26/10/2009.
- Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Δράμας (2011). *Μενοίκιο*. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.menoikio.com>. (Τελευταία πρόσβαση: 12/04/2011).
- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (2011) *Ερμηνευτικά κείμενα Ερευνητικού Προγράμματος «e-Demography»*. Διαθέσιμα στην ιστοσελίδα: <http://www.e-demography.gr/theory/>. (Τελευταία πρόσβαση: 24/02/2011).

- Παπάζογλου, Χ.Μ. (1999) *Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στο Νομό Δράμας (1914-1999)*. Θεσσαλονίκη: Μαϊάνδρος.
- Πελώνης, Π. (2010). *Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Βιώσιμης Ανάπτυξης: Η Περίπτωση του Δήμου Θηβαίων*. Διπλωματική Εργασία που κατατέθηκε στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Αθήνα: ΕΜΠ.
- Περιφερειακό Επιχειρησιακό Σχέδιο Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΠΕΣΔΑ) (2009). Εγκρίθηκε με την υπ' αριθ. 9424/9/03.09.2009 απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://diaamath.gr/>. (Τελευταία πρόσβαση: 13/04/2011).
- Πέτρου Ν. και Βιδάκης Κ. (2009). *Χρώματα του δάσους: Ροδόπη*. Αθήνα: Μίλητος.
- Σωφρονίδης, Π. (2010) *Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ανάπτυξης Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης*. Διπλωματική Εργασία που κατατέθηκε στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Αθήνα: ΕΜΠ.
- ΤΕΔΚ Ν. Δράμας (2001γ). *Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Κοινότητας Σιδηρονέρου*. Χρηματοδότηση: ΕΑΠΤΑ 2. Δράμα: Τ.Ε.Δ.Κ. Ν. Δράμας.
- ΤΕΔΚ Ν. Δράμας (2009). *Η πολιτισμική ταυτότητα της Δράμας και της περιοχής της*. (Πρωτοητικό Έντυπο 16 σελ.). Δράμα: Photo/Graphs Studio.
- Φορέας Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης (ΦΔΟΡ) (2011) *Περιοχή ευθύνης*. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.fdor.gr/>. (Τελευταία πρόσβαση: 12/04/2011).
- Thomaidis, N. (2003). *Rural Tourism and Endogenous Development: A Case Study of a Mountainous Area in Northern Greece*. Unpublished Ph.D. thesis. Aberdeen: University of Aberdeen.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι - ΥΛΟΠΟΙΗΘΕΙΣΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

✉ Κων/πόλεως 8, Δράμα 66 100
☎ 25210 47610, 47611
☎ 25210 47612
✉ aned@otenet.gr
URL www.aned.gr

Πληροφορίες: Μανόλης Χατζόπουλος
Δρ Νίκος Θωμάδης

Δράμα, 03.07.2012
Α.Π.: 155

ΠΡΟΣ: Φορέα Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης
Μεσοχώρι Παρανεστίου Δράμας
e-mail: info@fdor.gr

ΘΕΜΑ: Προσδιορισμός ζώνης/ζωνών προστασίας και επιτρεπόμενων χρήσεων - δραστηριοτήτων

Η Αναπτυξιακή Δράμας - Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α., δυνάμει της από 13.06.2012 υπογραφείσας σύμβασης ανάθεσης υπηρεσίας με το Δήμο Δράμας, ανέλαβε την εκπόνηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ανάπτυξης του Ορεινού Χώρου του Δήμου Δράμας.

Ειδικότερα αντικείμενα της ανατεθείσας σε εμάς υπηρεσίας είναι η διερεύνηση της δυνατότητας και των διαδικασιών παραχώρησης του Δασικού Χωριού Ελατιάς στο Δήμο Δράμας καθώς και η εξέταση των δυνατοτήτων αξιοποίησής του από το Δήμο.

Στο πλαίσιο των παραπάνω παρακαλούμε όπως βεβαιώσετε την ακριβή ζώνη προστασίας (ή τις ακριβείς ζώνες προστασίας) του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης στην οποία τοποθετούνται τα γήπεδα Α, Β, Γ, Δ και Ε που αποτυπώνονται στο υπ' αριθ. (1) συνημμένο Τοπογραφικό Διάγραμμα κλίμακας 1:500 (σε μορφή pdf) καθώς και να μας αποσαφηνίσετε τις επιτρεπόμενες χρήσεις - δραστηριότητες που υπαγορεύονται τόσο από την υπ' αριθ. 40379 Κ.Υ.Α. (Φ.Ε.Κ. 445/Δ/02.10.2009) όσο και από το σχεδιασμό σας στο πλαίσιο του σχεδίου διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε περαιτέρω πληροφορία - διευκρίνιση.

Με εκτίμηση
Για την Αναπτυξιακή Δράμας

Μανόλης Χατζόπουλος
Γενικός Διευθυντής

Συνημμένα:

1. Τοπογραφικό διάγραμμα 1:500 (σε μορφή pdf).

✉ Κων/πόλεως 8, Δράμα 66 100
☎ 25210 47610, 47611
☎ 25210 47612
✉ aned@otenet.gr
URL www.aned.gr

Πληροφορίες: Δρ Νίκος Θωμαΐδης

Δράμα, 05.07.2012
Α.Π.: 160

ΠΡΟΣ: ΤΜΗΜΑ ΕΠΟΙΚΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΔΑΣΜΟΥ

ΥΠΟΨΗ: κου Γ. ΣΑΒΒΟΥΛΙΔΗ

**ΘΕΜΑ: Προσδιορισμός εποικιστικής ζώνης – κοινόχρηστης έκτασης σε σχέση με τα
συνημμένα γήπεδα Α-Ε**

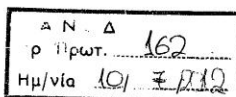
Αξιότιμοι Κύριοι,

Παρακαλούμε όπως χορηγήσετε βεβαίωση για τον προσδιορισμό εποικιστικής ζώνης – κοινόχρηστης έκτασης σε σχέση με τα συνημμένα γήπεδα Α-Ε καθώς και να χορηγήσετε σχετικό απόσπασμα διανομής.

Νίκος Θωμαΐδης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ

Δράμα 9 - 7 - 2012
Αρ. Πρωτ. : 11557

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΔΡΑΜΑΣ

Προς: Αναπτυξιακή Δράμας ΑΕ
Κων/πόλεως 8
Δράμα
Τ.Κ. 66100
Τηλ. 25210-47610

ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΕΠΟΙΚΙΣΜΟΥ & ΑΝΑΔΑΣΜΟΥ

Ταχ. Δ/ση : Διοικητήριο
Ταχ. Κωδ. : 661 00 ΔΡΑΜΑ
Πληροφορίες : Γεώργιος Σαββουλίδης
Τηλέφωνο : 2521351216
Telefax : 2521351297
E-mail : savvoulidisg@pamth.gov.gr

Θέμα : «Ιδιοκτησιακό καθεστώς - Δασικό χωριό Ελατιάς»

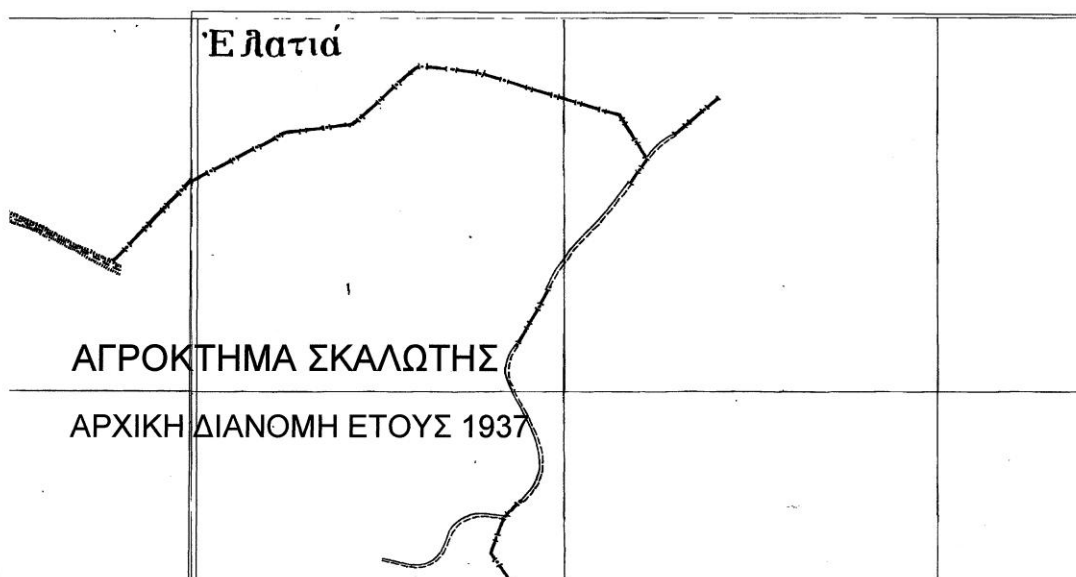
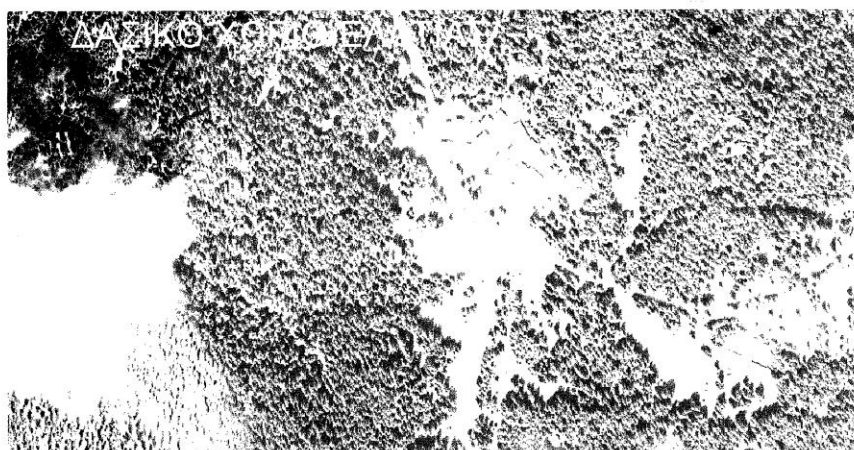
Σας ενημερώνουμε ότι οι περιοχές που περιγράφονται στον συνημμένο πίνακα συντεταγμένων που καταθέσατε, βρίσκονται εκτός διαγραμμάτων της Υπηρεσίας μας. Συνεπώς στην περιοχή ενδιαφέροντός σας δεν υπάρχουν διαθέσιμες-κοινόχρηστες εκτάσεις που διαχειριζόμαστε.

ΜΕ ΕΝΤΟΛΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ
Ο Αναπληρωτής Προϊστάμενος της Διεύθυνσης
Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής

Νικόλαος

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΘΕΣΗΣ ΔΑΣ. ΧΩΡΙΟΥ ΕΛΑΤΙΑΣ

ΔΡΑΜΑ 11/07/2012

Ο ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΣΑΒΒΟΥΛΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

12-JUL-2012 13:51 FROM

TO 2521047612

P.01

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ

Ταχ.Δ/ση: Βερμίου 2-1^{ης} Ιουλίου γωνία

Τηλεφ: 2521350645

FAX: 2521020000

e-mail: dimdramas@dra.forthnet.gr

Δράμα 12-7-2012

Αρ. Πρωτ. 42491

ΠΡΟΣ:

Γενικό Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης

Μακεδονίας – Θράκης

κ. ΘΥΜΙΟ ΣΩΚΟ

Τ. Οικονομίδη – Κ. Ρωσίδη 11

54008 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΘΕΜΑ: ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΓΕΙΤΟΝΙΚΩΝ ΓΗΠΕΔΩΝ ΤΟΥ ΕΡΓΟΤΑΞΙΟΥ ΕΛΑΤΙΑΣ ΔΡΑΜΑΣ (ΔΑΣΙΚΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΕΛΑΤΙΑΣ ΔΡΑΜΑΣ)

Σχ.:

(α) Το υπ' αριθ. 30056/07.06.2011 έγγραφό μας προς την Υπηρεσία σας

(β) Το υπ' αριθ. 9263/23.08.2011 έγγραφο της Διεύθυνσης Δασών Ν. Δράμας προς την Υπηρεσία σας

Κε Γενικέ,

Σε συνέχεια του υπ' αριθ. (α) σχετικού με το οποίο αιτηθήκαμε αρχικώς την παραχώρηση τμήματος του οικιστικού συγκροτήματος και γειτονικών γηπέδων του εργοταξίου Ελατίας Δράμας (δασικού χωριού Ελατίας Δράμας) στην Τοπική Κοινότητα Σκαλωτής του Δήμου Δράμας και έπειτα και από την κατάθεση της σύμφωνης γνώμης της Διεύθυνσης Δασών Ν. Δράμας που αποτυπώνεται στο υπ' αριθ. (β) σχετικό, σας διατυπώνουμε εκ νέου το οριστικοποιημένο αίτημά μας για παραχώρηση στο Δήμο Δράμας των γηπέδων Β, Γ, Δ και Ε, καθώς και των υπερκείμενων σε αυτών κτιριακών εγκαταστάσεων που αποτυπώνονται στο σχετικό φάκελο με τα Τοπογραφικά Διαγράμματα κλιμάκων 1:200 και 1:500 που επισυνάπτουμε. Αναλυτικά, πρόκειται για:

1. Έκταση 18.124,58 τ.μ. που περιλαμβάνει κτιριακές εγκαταστάσεις (Γήπεδο Β).
2. Έκταση 5.258,69 τ.μ. που αφορά χώρο αθλοπαιδιών (Γήπεδο Γ).
3. Έκταση 5.000,00 τ.μ. που αφορά χώρο αποθηκών, στάβλου και συνεργείου (Γήπεδο Δ).

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΘΗΚΕ

Αριθ. Διεκπ. 83.08.....

Δράμα 12 Ιουλ. 2012

12-JUL-2012 13:51 FROM

TO 2521047612

P.02

4. Έκταση 24.003,00 τ.μ. που αφορά γήπεδα όπου ασκούνται αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες (Γήπεδο Ε).

Υπενθυμίζεται ότι επιδίωξή μας είναι η αξιοποίηση των ανωτέρω εκτάσεων και κτιριακών εγκαταστάσεων για λόγους τουριστικούς, εκπαιδευτικούς και εν γένει λόγους που θα συμβάλλουν στην επίτευξη της αειφορικής ανάπτυξης στην ορεινή περιοχή του Δήμου μας αλλά και ευρύτερα. Ενδεικτική της ανωτέρω συγκροτημένης επιδίωξής μας είναι και η ανάθεση της κατάρτισης ολοκληρωμένου επιχειρησιακού σχεδίου για την ανάπτυξη της ορεινής περιοχής του Δήμου μας, όπου λαμβάνεται κυρίως πρόνοια για την αξιοποίηση των εκτάσεων και των εγκαταστάσεων σε σύμπραξη με ιδιώτη.

Με την πεποίθηση ότι η παραχώρηση θα συμβάλλει αποφασιστικά στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του Δήμου μας, ειδικά εν μέσω της παρούσας οικονομικής κρίσης, ευελπιστούμε σε θετική απάντηση στο αίτημά μας και σε άμεση δρομολόγηση όλων των απαιτούμενων ενεργειών.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΔΡΑΜΑΣ

 ΚΥΒΕΛΗΣ ΧΑΡΑΚΙΔΗΣ

TOTAL P.02

ΤΗΛ: 2524021030 FAX 2524022165

FDOR

001

Υπόψη κ. Ουλαΐδη

Αρ. Πρωτ.: 192/27-8-2012

ΠΑΡΟΧΟΡΙΕΣ: Πορτάλιου Παναγιώτα
Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου
Οροσειράς Ροδόπης
660 35 Μεσοχώρι Παρανεστίου Δράμας,
Τηλ: 2524021030 Φαξ: 2524022165
e-mail: portaliou@fdor.gr

Μεσοχώρι, 24.08.2012
Αριθ. Πρωτ.: 1205

ΠΡΟΣ: Αναπτυξιακή Δράμας Α.Ε.
Κωνσταντινουπόλεως 8
661 00 Δράμα
υπόψη κ. Χατζόπουλου, κ. Θωμάδη

ΘΕΜΑ: Προσδιορισμός ζώνης / ζωνών προστασίας και επιτρεπόμενων χρήσεων - δραστηριοτήτων
ΣΧΕΤ.: Το υπ' αριθμό 155/03-07-2012 έγγραφό σας

Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού σας ενημερώνουμε ότι τα γήπεδα Α,Β,Γ,Δ,Ε του συνημμένου στο σχετικό έγγραφό σας τοπογραφικού διαγράμματος βρίσκονται εντός της ζώνης Γ2 του ΕΠΟΡ, ενώ, όπως φαίνεται στη συνημμένη εικόνα κάποια από τα γήπεδα γεινιάζουν στις ζώνες Β4 και Β5 του ΕΠΟΡ. Σύμφωνα με την ΚΥΑ 40379/01-10-2009 (ΦΕΚ 445Δ'/02-10-2009) στη ζώνη Γ2 εντός της οποίας βρίσκονται οι εγκαταστάσεις του Δασικού Χωριού της Ελατιάς επιτρέπεται μεν η επίσκεψη της περιοχής, η παραμονή και η εστίαση σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους για το σκοπό αυτό από την ανατολή μέχρι τη δύση του ήλιου. Για την υποστήριξη των επιτρεπόμενων δραστηριοτήτων επιτρέπεται τόσο η δημιουργία ελαφρών υποδομών όσο και η συντήρηση, βελτίωση και συμπλήρωση των υφιστάμενων υποδομών (σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παραγράφους 2.3.4 και 2.3.5 του άρθρου 3 της προαναφερόμενης ΚΥΑ). Είναι λογικό συμπέρασμα ότι, εφόσον δεν επιτρέπεται η διανυκτέρευση εντός της ζώνης Γ2, δεν προβλέπεται η δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων καμιάς μορφής. Στο σχετικό σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος που έχει εισηγηθεί προς το ΥΠΕΚΑ ο ΦΔΟΡ στην παράγραφο 2.3.4 αναφέρεται επιπροσθέτως ότι στους επισκέπτες απαγορεύεται η κατασκήνωση σε όλες τις ζώνες του Εθνικού Πάρκου, πλην των χώρων κατασκήνωσης που έχουν διαμορφωθεί από τη Δασική Υπηρεσία εντός των χώρων των διάσπαρτων μόνιμων δασικών εργοταξίων.

Με γνώμονα ότι οι ζώνη Γ2 αποτελεί περιοχή ειδικής διαχείρισης λόγω της οικολογικής της αξίας, που περιλαμβάνει τέσσερις ζώνες Προστασίας της Φύσης (Β4, Β5, Β6 και Β7), τον Τόπο Κοινοτικής Σημασίας του Δικτύου NATURA 2000 με κωδικό GR 1140003 «Ελατιά – Πυραμίσ Κούτρα» και περιλαμβάνεται στη Ζώνη Ειδικής Προστασίας με κωδικό GR 1140008 «Κεντρική Ροδόπη και κοιλάδα Νέστου», σκοπός της ΚΥΑ 40379 και

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ - 660 35 Μεσοχώρι Παρανεστίου Δράμας | Τηλ: 2524021030 - Φαξ: 2524022165
MANAGING AUTHORITY OF RODOPI MOUNTAIN RANGE - 660 35 Mesochori, Paranessti, Greece | Tel: +30 2524 021030 - Fax: +302524022165
e-mail: info@fdor.gr | Website: <http://www.fdor.gr>

27/08 2012 10:47 FAX 2524022165

FDOR

002

κατ' επέκταση του υπό διαμόρφωση Προεδρικού Διατάγματος είναι η επίτευξη της ήπιας ανάπτυξής της. Για να υπάρξει λοιπόν η δυνατότητα αξιοποίησης του δασικού χωριού Ελατιάς θα πρέπει να υπάρξει ειδική σημειακή αναφορά - εξαίρεση στο σχετικό Προεδρικό Διάταγμα.

Για τον σκοπό αυτό θα πρέπει το Δ.Σ. του Φορέα να επεξεργασθεί, να εγκρίνει και να υποβάλει στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΚΑ την πρόταση του, ώστε αυτή να ενσωματωθεί στο υπό διαμόρφωση Π.Δ.

Σας υπενθυμίζουμε ωστόσο ότι η παρουσία στην περιοχή των όξινων τυρφώνων (ζώνες B4 και B5 του ΕΠΟΡ), οι οποίοι αποτελούν τύπο οικοτόπου προτεραιότητας (κωδικός NATURA 7130*) την καθιστά πολύ ευαίσθητη σε εξωγενείς επεμβάσεις, κυρίως όταν αυτές τροποποιούν την υδραυλική λειτουργία των τυρφώνων. Επομένως πιθανές τροποποιήσεις του υπό διαμόρφωση Προεδρικού Διατάγματος και κατ' επέκταση επιδιωκόμενες επεμβάσεις είναι απαραίτητο να γίνουν με ειδικό σχεδιασμό και αυστηρή επίβλεψη αντίστοιχα, ώστε να μην επηρεαστεί καθόλου η λειτουργία των εν λόγω οικοτόπων.

Για το Φορέα Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης
Ο Πρόεδρος του Δ.Σ.

Δρ. Νικόλαος Αβτζής
Ομοτ. Καθηγητής

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ
Δ Η Μ Α Ρ Χ Ο Σ

Δράμα, 11-10-2012
Αρ. Πρωτ. 60675

Ταχ.Δ/νση: Βερμίου 2-1^{ης} Ιουλίου γωνία
Τηλεφ: 2521350645
FAX: 2521020000
e-mail: dimdramas@dra.forthnet.gr

ΠΡΟΣ:

1. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
2. ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ

ΚΟΙΝ:

1. ΓΕΝΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ
2. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΦΥΣΙΚΟΥ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
3. ΓΕΝΙΚΟ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ
4. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ
ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΤΑ

**ΘΕΜΑ: ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ - ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΡΟΕΔΡΙΚΟΥ
ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ ΧΕΡΣΑΙΩΝ ΚΑΙ
ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ ΩΣ ΕΘΝΙΚΟ
ΠΑΡΚΟ**

ΣΧ.: (α) Το υπ' αριθ. 50907/03.09.2012 (ΟΡΘΗ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ) έγγραφό μας
προς το Φορέα Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης.

Σε συνέχεια του (α) σχετικού, με το οποίο υποβάλλαμε αρχικό σχέδιο
τροποποιήσεων του υπό διαμόρφωση ΠΔ στο Φορέα Διαχείρισης Οροσειράς

Ροδόπης (ΦΔΟΡ) και έπειτα από την παρουσίαση των θέσεων του Δήμου Δράμας στη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου του της 02.10.2012 από το Γενικό Γραμματέα του Δήμου Δράμας κ. Ι. Μουρατίδη, επανυποβάλλουμε αναθεωρημένο σχέδιο τροποποίησης της Παραγράφου 2.3 του Άρθρου 3 του προτεινόμενου σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος που αφορά τις επιτρεπόμενες χρήσεις εντός της Ζώνης Γ2 του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης.

Σημειώνεται ότι η παρούσα επανυποβολή είναι αποτέλεσμα της σύνθεσης των θέσεων και απόψεων που κατατέθηκαν είτε άτυπα από εκπροσώπους φορέων (π.χ. κυνηγοί, υλοτόμοι) ή επίσημα, κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης του εν λόγω Διοικητικού Συμβουλίου. Οδήγησε δε σε αναθεώρηση και αναδιατύπωση από μέρους του Δήμου Δράμας και του Τεχνικού μας Συμβούλου (Αναπτυξιακή Δράμας - Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία ΟΤΑ) των αρχικών προτάσεων τροποποιήσεων οι οποίες παρουσιάζονταν στο (α) σχετικό.

Σημειώνεται emphaticά ότι επιδίωξή μας ήταν και θα παραμείνει η αξιοποίηση μέρους του υφιστάμενου οικιστικού συγκροτήματος του «Δασικού Χωριού Ελατιάς» και τριών δορυφορικών γηπέδων για λόγους τουριστικούς, εκπαιδευτικούς και εν γένει λόγους που θα συμβάλλουν στην επίτευξη της αιφορικής ανάπτυξης στην ορεινή περιοχή του Δήμου μας αλλά και ευρύτερα.

Επίσης, επισημαίνεται για ακόμη μια φορά ότι οι εγκαταστάσεις του «Δασικού Χωριού Ελατιάς» -οι οποίες παραχωρήθηκαν στη Δασική Υπηρεσία πριν περίπου είκοσι (20) χρόνια για τους σκοπούς, μεταξύ άλλων, της φιλοξενίας των υπαλλήλων και των υλοτόμων και δεν χρησιμοποιήθηκαν παρά μόνο για λίγα χρόνια και μερικώς- βρίσκονται σε οριακό σημείο από άποψη λειτουργικότητας.

Με δεδομένο την ύπαρξη αυτής της ανενεργούς υποδομής κρίνεται απαραίτητη η απόδοση ιδιαίτερης έμφασης (κατά αντίστοιχο τρόπο που δίδεται στο Προεδρικό Διάταγμα στις ιαματικές πηγές Θερμιών του Δήμου Παρανεστίου στην περιοχή Γ6.Β του ΕΠΟΡ) στην τουριστική αξιοποίηση της ιδιαίτερης υποπεριοχής του «Δασικού Χωριού Ελατιάς» με κομβικό σημείο τις ήδη υφιστάμενες και υπό παραχώρηση στο Δήμο Δράμας κτιριακές εγκαταστάσεις και εκτάσεις ευθύνης της Δασικής Υπηρεσίας. Τονίζεται επίσης ότι είναι απαραίτητο να επιτραπεί η ίδρυση τουριστικού καταλύματος -το οποίο θα εξαιρείται από τις διατάξεις της υπ' αριθ. 2974/08.04.2009 ΚΥΑ που προβλέπει ως μέγιστη δυναμικότητα έκαστου καταλύματος τις σαράντα (40) κλίνες- επί των υπάρχουσών κτιριακών εγκαταστάσεων που αυτή στιγμή διαθέτει περίπου 220 κλίνες. Η συμπερίληψη αυτής της ευνοϊκής ρύθμισης θα υποβοηθήσει οποιαδήποτε αναπτυξιακή προσπάθεια, ειδικά αν αυτή προέλθει από ιδιώτη.

Με βάση τα ανωτέρω, προτείνουμε την τροποποίηση της Παραγράφου 2.3 του Άρθρου 3 του προτεινόμενου σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος που αφορά τις επιτρεπόμενες χρήσεις εντός της Ζώνης Γ2 του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης ως εξής:

Από (ισχύον σχέδιο):

2.3. Ζώνη Γ1: Περιοχή Ειδικής Διαχείρισης Δασών -Σημύδας, Ζώνη Γ2: Περιοχή Ειδικής Διαχείρισης Δασών Ερυθρελάτης -Δασικής Πεύκης, Ζώνη Γ3: Περιοχή Ειδικής Διαχείρισης Δασών Φαλακρού, Ζώνη Γ5: Περιοχή Ειδικής Διαχείρισης Αρκουδορέματος Χαϊντούς, Ζώνη Γ6-Α: Περιοχή Ειδικής Διαχείρισης Συνδυαζόμενων Εκτάσεων της Κύριας Έκτασης του Εθνικού Πάρκου)

Στις ζώνες αυτές επιτρέπονται:

- 2.3.1. Η επιστημονική έρευνα και η εκπαίδευση με τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1.1 τού παρόντος.
- 2.3.2. Οι διαχειριστικές δράσεις με τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1.2 τού παρόντος.
- 2.3.3. Η φύλαξη-επόπτευση με τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1.3 τού παρόντος άρθρου.
- 2.3.4. Η επίσκεψη της περιοχής με σκοπό την περιήγηση, εκπαίδευση και παρατήρηση της φύσης. Για την υποστήριξη αυτών των δραστηριοτήτων επιτρέπεται η δημιουργία ελαφράς υποδομής, μικρής κλίμακας, προσαρμοσμένης στη φυσιογνωμία της περιοχής, βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας. Για την περιβαλλοντική αδειοδότηση, η προαναφερόμενη υποδομή αντιμετωπίζεται ως έργο της Α2 κατηγορίας της υπ' αρ. 15393/2332 ΚΥΑ (1022 Β/2002). Στους επισκέπτες απαγορεύεται η κατασκήνωση σε όλες τις ζώνες του Εθνικού Πάρκου, πλην των χώρων κατασκήνωσης που έχουν διαμορφωθεί από τη Δασική Υπηρεσία εντός των χώρων των διάσπαρτων μόνιμων δασικών εργοταξίων. Επιτρέπεται η παραμονή και εστίαση μόνο σε διαμορφωμένους για το σκοπό αυτό χώρους από την ανατολή έως την δύση του ήλιου.
- 2.3.5. Η διανυκτέρευση των υλοτόμων, των κτηνοτρόφων και εν γένει των απασχολούμενων σε άλλες επιτρεπόμενες δράσεις και δραστηριότητες σε τροχόσπιτα ή σε πρόχειρες ξύλινες κατασκευές μόνο κατά την περίοδο άσκησης των δραστηριοτήτων τους. Μετά το πέρας αυτής της περιόδου υποχρεωτικά απομακρύνουν αυτές τις κατασκευές καθώς και ότι άλλο έχουν κατασκευάσει ή χρησιμοποιήσει, λαμβάνοντας μέριμνα για την καθαριότητα και την προστασία του περιβάλλοντα χώρου.

- 2.3.6. Τα έργα συντήρησης, βελτίωσης και συμπλήρωσης των υφιστάμενων δικτύων και υποδομών που εξυπηρετούν τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες καθώς και αυτές των οικισμών και των οικιστικών χρήσεων. Τα προαναφερόμενα έργα αντιμετωπίζονται για την Περιβαλλοντική Αδειοδότηση ως έργα τής Α2 κατηγορίας τής υπ' αρ. 15393/2332 ΚΥΑ (1022 Β/2002) όπως ισχύει. Επιτρέπονται επίσης τα έργα ανάπτυξης και προστασίας δασών, καθώς και έργα προστασίας εδαφών και διευθέτησης χειμάρρων σύμφωνα με την κείμενη δασική νομοθεσία.
- 2.3.7. Η κτηνοτροφία με οικόσιτα ζώα, πλην των χοίρων, σε εκτατική μορφή, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και βάσει εγκεκριμένης μελέτης βοσκοϊκανότητας και διαχείρισης βοσκοτόπων. Ειδικές ρυθμίσεις όσον αφορά τον τρόπο άσκησης της κτηνοτροφίας, τον αριθμό και το είδος των ζώων, την περίοδο βόσκησης και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την άσκηση της παραπάνω δραστηριότητας, μπορούν να προβλέπονται στο Σχέδιο Διαχείρισης και τον Κανονισμό Λειτουργίας του Εθνικού Πάρκου. Για την εξυπηρέτηση της δραστηριότητας επιτρέπεται η κατασκευή και χρήση υποδομής (στεγαστρα, ποτίστρες, στάνες, μικρά οικήματα διανυκτέρευσης κτηνοτρόφων) με έγκριση της καθ' ύλη αρμόδιας υπηρεσίας και μετά από σύμφωνη γνώμη του Φορέα Διαχείρισης.
- 2.3.8. Η συντήρηση-αξιοποίηση αρχαιολογικών χώρων και η αρχαιολογική έρευνα βάσει τής κείμενης νομοθεσίας.
- 2.3.9. Η θήρα βάσει τής κείμενης νομοθεσίας, εκτός και εάν διαφορετικά ορίζεται κατά περίπτωση ή συνολικά από τον Κανονισμό Λειτουργίας τού Εθνικού Πάρκου και σύμφωνα με το Διαχειριστικό Σχέδιο τής περιοχής. Επιτρέπεται η εκγύμναση κυνηγετικών σκύλων που συνοδεύονται από κυνηγούς ή κυναγωγούς, χωρίς να φέρουν κυνηγετικό όπλο, σε οριοθετημένες για το σκοπό αυτό ζώνες και σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και τις αποφάσεις των οικείων Δασικών Αρχών.
- 2.3.10. Η εκμετάλλευση του δασικού πλούτου και ειδικότερα του παραγωγικού δυναμικού των δασών σε ξυλώδη προϊόντα, βάσει της κείμενης νομοθεσίας και των εγκεκριμένων μελετών προστασίας και διαχείρισης δασών. Η διαχείριση των δασών των εν λόγω ζωνών πρέπει να έχουν ως γνώμονα την τήρηση βασικών αρχών προστασίας και διαχείρισης δασών όπως:
- η διατήρηση των προστατευόμενων κατά ζώνη δασικών σχηματισμών (σημύδας, δασικής Πεύκης, κλπ.),
 - η ορθολογική και αειφορική διαχείριση του παραγωγικού δυναμικού,

- η σαφής τήρηση οδηγιών της ΕΕ και διεθνών συμβάσεων περί αειφορίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας.

Σε κάθε περίπτωση πρέπει δεσμευτικά η εγκεκριμένη μελέτη προστασίας και διαχείρισης δασών των δασικών υπηρεσιών να προβλέπει καλλιέργεια και ανόρθωση του παραγωγικού δυναμικού του δάσους σε ποσοστό τουλάχιστον 20% της συνολικής έκτασης διαχείρισης των δασών αυτών.

Για λόγους προστασίας της βιοποικιλότητας και για διαχειριστικούς λόγους θα εξαιρούνται της παραγωγικής διαδικασίας εκτάσεις σχετικά υψηλής βιοποικιλότητας για να διατηρούνται ως φυσικά αποθέματα. Οι εκτάσεις αυτές θα ορίζονται κατά την εκπόνηση των μελετών προστασίας και διαχείρισης δασών των δασικών υπηρεσιών, σε συνεργασία της δασικής υπηρεσίας με τους καθ' ύλη αρμόδιους ειδικούς επιστήμονες (Πανεπιστημίων, ΤΕΙ, ΕΘΙΑΓΕ, ιδιώτες, κλπ.), θα έχουν μόνιμο χαρακτήρα και θα ικανοποιούν ερευνητικούς σκοπούς.

- 2.3.11. Η μελισσοκομία βάσει της ισχύουσα νομοθεσίας.
- 2.3.12. Η συλλογή φύλλων, καρπών και κλάδων βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας.
- 2.3.13. Η γεωργία στις νομίμως υφιστάμενες καλλιεργούμενες εκτάσεις, βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας.
- 2.3.14. Η κατασκευή, ήπιας μορφής και επέμβασης, έργων διαχείρισης υδάτινων πόρων (υδρομαστεύσεις, μεταφορά ύδατος, μικρές υδατοδεξαμενές και ποτίστρες), σύμφωνα με τη ισχύουσα νομοθεσία και τους ειδικότερους όρους, με την προϋπόθεση ότι δεν αλλοιώνονται βασικές οικολογικές διεργασίες (ύδατα, χλωρίδα, πανίδα, κ.λπ.) και η απαιτούμενη οικολογική παροχή στο υπάρχον υδάτινο οικοσύστημα.
- 2.3.15. Η διοργάνωση πολιτιστικών και αθλητικών εκδηλώσεων σε καθιερωμένους και ελεγχόμενους από τις δασικές υπηρεσίες χώρους μετά από σύμφωνη γνώμη του φορέα διαχείρισης.
- 2.3.16. Η κυκλοφορία με οχήματα και η προσπέλαση - διαμονή σε 24ωρη βάση, είτε σε μόνιμες εγκαταστάσεις είτε σε προσωρινές, των υπαλλήλων και του προσωπικού συνεργείων που απασχολούνται σε επιτρεπτές διαχειριστικές δραστηριότητες ή στη φύλαξη και επόπτευση της περιοχής.
- 2.3.17. Η κατασκευή και λειτουργία οδικού άξονα Παρανεστίου - Βουλγαρίας σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τους ειδικούς όρους και τα κατάλληλα τεχνικά και άλλα αντισταθμιστικά έργα, όπως θα ρυθμίζονται από το Σχέδιο Διαχείρισης και τον Κανονισμό Λειτουργίας της Π.Π.Ο.Ρ.

Σε (προτεινόμενο σχέδιο):

- 2.3. Ζώνη Γ1: Περιοχή Ειδικής Διαχείρισης Δασών - Σημύδας, Ζώνη Γ2: Περιοχή Ειδικής Διαχείρισης Δασών Ερυθρελάτης - Δασικής Πεύκης, Ζώνη Γ3: Περιοχή Ειδικής Διαχείρισης Δασών Φαλακρού, Ζώνη Γ5: Περιοχή Ειδικής Διαχείρισης Αρκουδορέματος - Χαϊντούς, Ζώνη Γ6-Α: Περιοχή Ειδικής Διαχείρισης Συνδυαζόμενων Εκτάσεων της Κύριας Έκτασης του Εθνικού Πάρκου

Στις ζώνες αυτές επιτρέπονται:

- 2.3.1. Η επιστημονική έρευνα και η εκπαίδευση με τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1.1 του παρόντος.
- 2.3.2. Οι διαχειριστικές δράσεις με τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1.2 του παρόντος.
- 2.3.3. Η φύλαξη-επόπτευση με τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1.3 του παρόντος άρθρου.
- 2.3.4. Η επίσκεψη της περιοχής με σκοπό την περιήγηση, εκπαίδευση και παρατήρηση της φύσης. Για την υποστήριξη αυτών των δραστηριοτήτων επιτρέπεται η δημιουργία ελαφράς υποδομής, μικρής κλίμακας, προσαρμοσμένης στη φυσιογνωμία της περιοχής, βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας. Για την περιβαλλοντική αδειοδότηση, η προαναφερόμενη υποδομή αντιμετωπίζεται ως έργο της Α2 κατηγορίας της υπ' αρ. 15393/2332/2002 ΚΥΑ (ΦΕΚ 1022Β/05.08.2002) όπως τροποποιείται κάθε φορά και ισχύει. Στους επισκέπτες απαγορεύεται η κατασκήνωση σε όλες τις ζώνες του Εθνικού Πάρκου, πλην των χώρων κατασκήνωσης που έχουν διαμορφωθεί από τη Δασική Υπηρεσία εντός των χώρων των διάσπαρτων μόνιμων δασικών εργοταξίων. Επιτρέπεται η παραμονή και εστίαση μόνο σε διαμορφωμένους για το σκοπό αυτό χώρους από την ανατολή έως την δύση του ήλιου.

2.3.5. Ο τουρισμός (μετά διανυκτερεύσεων) στην περιοχή της Ελατιάς και σε ακτίνα 1.000 μέτρων περιμετρικά των εγκαταστάσεων του «Δασικού Χωριού Ελατιάς» όπου επιτρέπεται:

- α) η ίδρυση ξενοδοχειακού ή άλλου είδους καταλύματος ανεξαρτήτως των διατάξεων της υπ' αριθ. 2974/08.04.2009 ΚΥΑ (ΦΕΚ 670Β/10.04.2009) όπως τροποποιείται κάθε φορά και ισχύει.**
- β) η κατασκευή συνοδής αθλητικής, οικοτουριστικής καθώς και άλλης πάσης φύσεως υποδομής που συμβάλλει στην αειφορική τουριστική ανάπτυξη της περιοχής χωρίς να έρχεται σε σύγκρουση με τις επιτρεπόμενες χρήσεις.**

Τα ως άνω έργα κατασκευάζονται βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας με τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του Άρθρου 3 του παρόντος και τη σύμφωνη γνώμη του Φορέα Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης. Για την περιβαλλοντική τους αδειοδότηση, αντιμετωπίζονται ως έργα της Α2 κατηγορίας της υπ' αριθ. Υ.Α. 1958/2012 (ΦΕΚ 21/Β/13.1.2012) (Κατάταξη δημοσίων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες και υποκατηγορίες σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 4 του Ν. 4014/21.9.11) όπως τροποποιείται κάθε φορά και ισχύει.

Η ανωτέρω πρόνοια για τουριστική ανάπτυξη σε ακτίνα 1.000 μέτρων περιμετρικά των εγκαταστάσεων του «Δασικού Χωριού Ελατιάς» δεν ισχύει για περιοχές που βρίσκονται εκτός της ζώνης Γ2, ακόμη και αν αυτές βρίσκονται εντός της ακτίνας τουριστικής ανάπτυξης των 1.000 μέτρων.

- 2.3.6. Η διανυκτέρευση των υλοτόμων, των κτηνοτρόφων και εν γένει των απασχολούμενων σε άλλες επιτρεπόμενες δράσεις και δραστηριότητες σε τροχόσπιτα ή σε πρόχειρες ξύλινες κατασκευές μόνο κατά την περίοδο άσκησης υλοτομικών ή κτηνοτροφικών ή άλλων επιτρεπόμενων δραστηριοτήτων. Μετά το πέρας αυτής της περιόδου, οι ανωτέρω απασχολούμενοι υποχρεωτικά απομακρύνουν αυτές τις κατασκευές καθώς και ό,τι άλλο έχουν κατασκευάσει ή χρησιμοποιήσει, λαμβάνοντας μέριμνα για την καθαριότητα και προστασία του περιβάλλοντα χώρου.

Ειδική απαγόρευση διανυκτέρευσης των υλοτόμων, των κτηνοτρόφων και εν γένει των απασχολούμενων σε άλλες επιτρεπόμενες δράσεις και δραστηριότητες θα ισχύει μετά την ολοκλήρωση των προβλεπόμενων επενδύσεων και υποδομών (2.3.5) σε απόσταση μικρότερη των 250 μέτρων από τη γραμμή που ενώνει τα άκρα των χώρων ανάπτυξης τουριστικών δραστηριοτήτων στην περιοχή του «Δασικού Χωριού Ελατιάς».

- 2.3.7. Τα έργα συντήρησης, βελτίωσης και συμπλήρωσης των υφιστάμενων δικτύων και υποδομών που εξυπηρετούν τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες καθώς και αυτές των οικισμών και των οικιστικών χρήσεων. Για την περιβαλλοντική τους αδειοδότηση, αντιμετωπίζονται ως έργα της Α2 κατηγορίας της υπ' αρ. 15393/2332/2002 ΚΥΑ (ΦΕΚ 1022Β/05.08.2002) όπως τροποποιείται κάθε φορά και ισχύει. Επιτρέπονται επίσης τα έργα ανάπτυξης και προστασίας δασών, καθώς και έργα προστασίας εδαφών και διευθέτησης χειμάρρων σύμφωνα με την κείμενη δασική νομοθεσία.

2.3.8. Η κτηνοτροφία με οικόσιτα ζώα, πλην των χοίρων, σε εκτατική μορφή, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και βάσει εγκεκριμένης μελέτης βοσκοϊκανότητας και διαχείρισης βοσκοτόπων. Ειδικές ρυθμίσεις όσον αφορά τον τρόπο άσκησης της κτηνοτροφίας, τον αριθμό και το είδος των ζώων, την περίοδο βόσκησης και κάθε άλλη λεπτομέρεια για την άσκηση της παραπάνω δραστηριότητας, μπορούν να προβλέπονται στο Σχέδιο Διαχείρισης και τον Κανονισμό Λειτουργίας του Εθνικού Πάρκου. Για την εξυπηρέτηση της δραστηριότητας επιτρέπεται η κατασκευή και χρήση υποδομής (στεγάστρα, ποτίστρες, στάνες, μικρά οικήματα διανυκτέρευσης κτηνοτρόφων) με έγκριση της καθ' ύλη αρμόδιας υπηρεσίας και μετά από σύμφωνη γνώμη του Φορέα Διαχείρισης.

2.3.9. Η συντήρηση-αξιοποίηση αρχαιολογικών χώρων και η αρχαιολογική έρευνα βάσει της κείμενης νομοθεσίας.

2.3.10. Η θήρα βάσει της κείμενης νομοθεσίας, εκτός και εάν διαφορετικά ορίζεται κατά περίπτωση ή συνολικά από τον Κανονισμό Λειτουργίας του Εθνικού Πάρκου και σύμφωνα με το Διαχειριστικό Σχέδιο της περιοχής. Επιτρέπεται η εκγύμναση κυνηγετικών σκύλων που συνοδεύονται από κυνηγούς ή κυναγωγούς, χωρίς να φέρουν κυνηγετικό όπλο, σε οριοθετημένες για το σκοπό αυτό ζώνες και σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και τις αποφάσεις των οικείων Δασικών Αρχών.

Ειδική απαγόρευση θήρας και εκγύμνασης σκύλων θα ισχύει μετά την ολοκλήρωση των προβλεπόμενων επενδύσεων και υποδομών (2.3.5) σε απόσταση μικρότερη των 250 μέτρων από τη γραμμή που ενώνει τα άκρα των χώρων ανάπτυξης τουριστικών δραστηριοτήτων του «Δασικού Χωριού Ελατίας».

2.3.11. Η εκμετάλλευση του δασικού πλούτου και ειδικότερα του παραγωγικού δυναμικού των δασών σε ξυλώδη προϊόντα, βάσει της κείμενης νομοθεσίας και των εγκεκριμένων μελετών προστασίας και διαχείρισης δασών. Η διαχείριση των δασών των εν λόγω ζωνών πρέπει να έχουν ως γνώμονα την τήρηση βασικών αρχών προστασίας και διαχείρισης δασών όπως:

- η διατήρηση των προστατευόμενων κατά ζώνη δασικών σχηματισμών (σημύδας, δασικής Πεύκης, κλπ.),
- η ορθολογική και αειφορική διαχείριση του παραγωγικού δυναμικού,
- η σαφής τήρηση οδηγιών της ΕΕ και διεθνών συμβάσεων περί αειφορίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας.

Σε κάθε περίπτωση πρέπει δεσμευτικά η εγκεκριμένη μελέτη προστασίας και διαχείρισης δασών των δασικών υπηρεσιών να προβλέπει καλλιέργεια

και ανόρθωση του παραγωγικού δυναμικού του δάσους σε ποσοστό τουλάχιστον 20% της συνολικής έκτασης διαχείρισης των δασών αυτών.

Για λόγους προστασίας της βιοποικιλότητας και για διαχειριστικούς λόγους θα εξαιρούνται της παραγωγικής διαδικασίας εκτάσεις σχετικά υψηλής βιοποικιλότητας για να διατηρούνται ως φυσικά αποθέματα. Οι εκτάσεις αυτές θα ορίζονται κατά την εκπόνηση των μελετών προστασίας και διαχείρισης δασών των δασικών υπηρεσιών, σε συνεργασία της δασικής υπηρεσίας με τους καθ' ύλη αρμόδιους ειδικούς επιστήμονες (Πανεπιστημίων, Τ.Ε.Ι., ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε., ιδιώτες, κλπ.), θα έχουν μόνιμο χαρακτήρα και θα ικανοποιούν ερευνητικούς σκοπούς.

- 2.3.12. Η μελισσοκομία βάσει της ισχύουσα νομοθεσίας.
- 2.3.13. Η συλλογή φύλλων, καρπών και κλάδων βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας.
- 2.3.14. Η γεωργία στις νομίμως υφιστάμενες καλλιεργούμενες εκτάσεις, βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας.
- 2.3.15. Η κατασκευή, ήπιας μορφής και επέμβασης, έργων διαχείρισης υδάτινων πόρων (υδρομαστεύσεις, μεταφορά ύδατος, μικρές υδατοδεξαμενές και ποτίστρες), σύμφωνα με τη ισχύουσα νομοθεσία και τους ειδικότερους όρους, με την προϋπόθεση ότι δεν αλλοιώνονται βασικές οικολογικές διεργασίες (ύδατα, χλωρίδα, πανίδα, κ.λπ.) και η απαιτούμενη οικολογική παροχή στο υπάρχον υδάτινο οικοσύστημα.
- 2.3.16. Η διοργάνωση πολιτιστικών και αθλητικών εκδηλώσεων σε καθιερωμένους και ελεγχόμενους από τις δασικές υπηρεσίες χώρους μετά από σύμφωνη γνώμη του φορέα διαχείρισης.
- 2.3.17. Η κυκλοφορία με οχήματα και η προσπέλαση - διαμονή σε 24ωρη βάση, είτε σε μόνιμες εγκαταστάσεις είτε σε προσωρινές, των υπαλλήλων και του προσωπικού συνεργείων που απασχολούνται σε επιτρεπτές διαχειριστικές δραστηριότητες ή στη φύλαξη και επόπτευση της περιοχής.
- 2.3.18. Η κατασκευή και λειτουργία οδικού άξονα Παρανεστίου - Βουλγαρίας σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τους ειδικούς όρους και τα κατάλληλα τεχνικά και άλλα αντισταθμιστικά έργα, όπως θα ρυθμίζονται από το Σχέδιο Διαχείρισης και τον Κανονισμό Λειτουργίας της Π.Π.Ο.Ρ.

Οι προστιθέμενες, τροποποιούμενες διατάξεις αποτυπώνονται με υπογράμμιση κειμένου και έντονη γραφή. Επισυνάπτεται σχετική έκθεση τεκμηρίωσης των προτεινόμενων παρεμβάσεων.

Ευελπιστώντας σε συναντίληψη της σημασίας των ανωτέρω συμπληρώσεων - τροποποιήσεων παρακαλούμε για τις ενέργειές σας.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΔΡΑΜΑΣ

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΧΑΡΑΚΙΔΗΣ

ΣΥΝ: (1) Έκθεση τεκμηρίωσης σκοπιμότητας των προτεινόμενων από το Δήμο Δράμας τροποποιήσεων του σχεδίου ΠΔ χαρακτηρισμού των χερσαίων και υδάτινων περιοχών της Οροσειράς Ροδόπης ως Εθνικό Πάρκο.

ΕΚΘΕΣΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ

ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟ ΔΡΑΜΑΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΝ
ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΠΡΟΕΔΡΙΚΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ
ΧΕΡΣΑΙΩΝ ΚΑΙ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ
ΩΣ ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση αφορά τις προτεινόμενες από το Δήμο Δράμας τροποποιήσεις του σχεδίου ΠΔ χαρακτηρισμού των χερσαίων και υδάτινων περιοχών της Οροσειράς Ροδόπης ως Εθνικό Πάρκο. Ειδικότερα, αυτές αφορούν την κατά εξαίρεση θέσπιση επιτρεπόμενων χρήσεων και περιορισμών επί συγκεκριμένης έκτασης στην περιοχή της Ελατιάς Δράμας, η οποία περιλαμβάνει τμήμα του Οικιστικού Συγκροτήματος του Εργοταξίου Ελατιάς Δράμας ή «Δασικού Χωριού Ελατιάς» καθώς και τρία γήπεδα πέριξ αυτού. Αναλυτικά, και όπως φαίνεται στο Σκαρίφημα 1, πρόκειται για:

1. Έκταση 18.124,58 τ.μ. που περιλαμβάνει κτιριακές εγκαταστάσεις (Γήπεδο Β).
2. Έκταση 5.258,69 τ.μ. που αφορά χώρο αθλοπαιδιών (Γήπεδο Γ).
3. Έκταση 5.000,00 τ.μ. που αφορά χώρο αποθηκών, στάβλου και συνεργείου (Γήπεδο Δ).
4. Έκταση 24.003,00 τ.μ. που αφορά γήπεδα όπου ασκούνται αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες (Γήπεδο Ε).

Οι τροποποιήσεις προτείνονται από το Δήμο Δράμας καθώς με το υπ' αριθ. 42491/12.07.2012 έγγραφό του προς την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας - Θράκης αιτείται την παραχώρηση των ανωτέρω εγκαταστάσεων και γηπέδων σε αυτόν. Επισημαίνεται ότι με το υπ' αριθ. 9263/23.08.2011 έγγραφό της προς την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας - Θράκης, η Διεύθυνση Δασών Ν. Δράμας συμφωνεί με την προοπτική της παραχώρησης, εκθέτοντας παράλληλα και ορισμένες από τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει στη διατήρηση του συνόλου των υπάρχουσών κτιριακών εγκαταστάσεων του «Δασικού Χωριού Ελατιάς».

Επιδίωξη του Δήμου Δράμας είναι η αποφυγή της περαιτέρω υποβάθμισης των υπάρχουσών κτιριακών εγκαταστάσεων μέσω της αξιοποίησής τους (καθώς και των δορυφορικών τους γηπέδων) για λόγους τουριστικούς, εκπαιδευτικούς και εν γένει λόγους που θα συμβάλλουν στην επίτευξη της αειφορικής ανάπτυξης στην ορεινή περιοχή του Δήμου αλλά και ευρύτερα. Ενδεικτική της ανωτέρω συγκροτημένης επιδίωξης είναι και η ανάθεση της κατάρτισης ενός ολοκληρωμένου επιχειρησιακού σχεδίου για την ανάπτυξη της περιοχής στην Αναπτυξιακή Δράμας -

Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία ΟΤΑ Το σχέδιο αυτό βρίσκεται ήδη στην πρώτη φάση εκπόνησής του.

Ο Δήμος Δράμας, καθώς αποδίδει μεγάλη έμφαση στις διαδικασίες του συμμετοχικού σχεδιασμού και της δημόσιας διαβούλευσης, απέστειλε με το υπ' αριθ. 50907/03.09.2012 έγγραφό του στο Φορέα Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης (ΦΔΟΡ) ένα αρχικό σχέδιο τροποποιήσεων του υπό διαμόρφωση ΠΔ. Στη συνέχεια, ο Γενικός Γραμματέας του Δήμου Δράμας κος Ι. Μουρατίδης παρουσίασε τις τροποποιήσεις αυτές (και τις γενικότερες αναπτυξιακές θέσεις του Δήμου) στη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΦΔΟΡ της 02.10.2012. Αποτέλεσμα της διαβούλευσης αυτής ήταν η μερική αναδιαμόρφωση από μέρους του Δήμου Δράμας και του Τεχνικού του Συμβούλου (Αναπτυξιακή Δράμας ΑΕ) των αρχικών προτάσεων τροποποιήσεων στη μορφή η οποία παρουσιάζεται στο παρόν έγγραφο.

Στις επόμενες παραγράφους παραθέτουμε τις κατά άρθρο του σχεδίου ΠΔ προτεινόμενες τροποποιήσεις καθώς και την κατά σημείο τεκμηρίωσή τους.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2.3.5 (ΠΡΟΣΤΙΘΕΤΑΙ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ)

2.3.5. Ο τουρισμός (μετά διανυκτερεύσεων) στην περιοχή της Ελατιάς και σε ακτίνα 1.000 μέτρων περιμετρικά των εγκαταστάσεων του «Δασικού Χωριού Ελατιάς» όπου επιτρέπεται:

α) η ίδρυση ξενοδοχειακού ή άλλου είδους καταλύματος ανεξαρτήτως των διατάξεων της υπ' αριθ. 2974/08.04.2009 ΚΥΑ (ΦΕΚ 670Β/10.04.2009) όπως τροποποιείται κάθε φορά και ισχύει.

β) η κατασκευή συνοδής αθλητικής, οικότουριστικής καθώς και άλλης πάσης φύσεως υποδομής που συμβάλλει στην αειφορική τουριστική ανάπτυξη της περιοχής χωρίς να έρχεται σε σύγκρουση με τις επιτρεπόμενες χρήσεις.

Τα ως άνω έργα κατασκευάζονται βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας με τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του Αρθρου 3 του παρόντος και τη σύμφωνη γνώμη του Φορέα Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης. Για την περιβαλλοντική τους αδειοδότηση, αντιμετωπίζονται ως έργα της Α2 κατηγορίας της υπ' αριθ. Υ.Α. 1958/2012 (ΦΕΚ 21/Β/13.1.2012) (Κατάταξη δημοσίων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες και υποκατηγορίες σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 4 του Ν. 4014/21.9.11) όπως τροποποιείται κάθε φορά και ισχύει.

Η ανωτέρω πρόνοια για τουριστική ανάπτυξη σε ακτίνα 1.000 μέτρων περιμετρικά των εγκαταστάσεων του «Δασικού Χωριού Ελατιάς» δεν ισχύει για περιοχές που βρίσκονται εκτός της ζώνης Γ2, ακόμη και αν αυτές βρίσκονται εντός της ακτίνας τουριστικής ανάπτυξης των 1.000 μέτρων.

Αιτιολόγηση:

Υποπαράγραφος 1

Με το υπ' αριθ. 155/03.07.2012 έγγραφό του, ο Τεχνικός Σύμβουλος του Δήμου Δράμας «Αναπτυξιακή Δράμας - Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία ΟΤΑ» ζήτησε από το ΦΔΟΡ την ακριβή οριοθέτηση του οικιστικού συγκροτήματος και των εν λόγω γηπέδων με σκοπό τον ακριβή προσδιορισμό των επιτρεπόμενων χρήσεων που υπαγορεύονται τόσο από την υπ' αριθ. 40379 ΚΥΑ (ΦΕΚ 445Δ/02.10.2009) όσο και από το σχεδιασμό του.

Ο ΦΔΟΡ με το υπ' αριθ. 1205/24.08.2012 έγγραφό του απάντησε ότι το αιτούμενο για παραχώρηση τμήμα του κτιριακού συγκροτήματος του «Δασικού Χωριού Ελατιάς» και τα δορυφορικά γήπεδα βρίσκονται εντός της ζώνης Γ2 όπου δεν επιτρέπεται η κατασκευή τουριστικών καταλυμάτων και λοιπών τουριστικών εγκαταστάσεων. Αντίθετα, επιτρέπονται τα έργα συντήρησης, βελτίωσης και συμπλήρωσης των υφιστάμενων δικτύων και υποδομών που εξυπηρετούν τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες, με τον τουρισμό όμως (δηλ. επίσκεψη συνοδευόμενη από τουλάχιστον μια διανυκτέρευση) να μην είναι μια από αυτές.

Με δεδομένο ότι,

- στην περιοχή του «Δασικού Χωριού Ελατιάς» υπάρχει **υφιστάμενη ανενεργή υποδομή μέτριας κλίμακας** (κτιριακό συγκρότημα και γειτονικά γήπεδα) η οποία δύναται να αξιοποιηθεί τουριστικά ως κατάλυμα (βλ. Φωτογραφίες), και
- έχουν ήδη ενταχθεί στο ΕΠ «Μακεδονία - Θράκη» -και στο πλαίσιο του Ολοκληρωμένου Προγράμματος Βιώσιμης Ανάπτυξης Οροσειράς Ροδόπης- τα έργα βελτίωσης της επαρχιακής οδού Δράμας - Σιδηρονέρου - «Δασικού χωριού Ελατιάς» που με την ολοκλήρωσή τους θα βελτιώσουν αποφασιστικά την πρόσβαση στον εν λόγω πόρο,

κρίνεται απαραίτητη η απόδοση ιδιαίτερης έμφασης (κατά αντίστοιχο τρόπο που δίδεται στο Προεδρικό Διάταγμα στις ιαματικές πηγές Θερμιών του Δήμου Παρανεστίου στην περιοχή Γ6.Β του ΕΠΟΡ) στην τουριστική αξιοποίηση της ιδιαίτερης υποπεριοχής του «Δασικού Χωριού Ελατιάς» με κομβικό σημείο τις ήδη υφιστάμενες και αιτούμενες προς παραχώρηση κτιριακές εγκαταστάσεις και εκτάσεις ευθύνης της Δασικής Υπηρεσίας. **Υπό την έννοια αυτή, κρίνεται σκόπιμο να επιτραπεί η ίδρυση τουριστικού καταλύματος και συνοδών τουριστικών εγκαταστάσεων σε μια εύλογη αναπτυξιακή περίμετρο 1.000 μέτρων με επίκεντρο το «Δασικό Χωριό Ελατιάς».**

Επισημαίνεται ότι αντίστοιχη περιμετρική ζώνη τουριστικής ανάπτυξης 1.000 μέτρων προτείνεται στο σχέδιο ΠΔ για την περίπτωση των ιαματικών πηγών Θερμιών. Στην

περίπτωση της περιοχής της Ελατίας, η ακτίνα αυτή υπερκαλύπτει την απόσταση μεταξύ των πιο ακραίων σημείων του πολυγώνου που δημιουργείται από τα άκρα των υπό παραχώρηση εγκαταστάσεων και γηπέδων (βλ. Σκαρίφημα 2).

Σε ότι αφορά τη σκοπιμότητα της τουριστικής ανάπτυξης στη συγκεκριμένη περιοχή, επισημαίνεται ότι αυτή υπαγορεύεται από τη διαρκώς αυξανόμενη οικότουριστική κίνηση στις εν λόγω περιοχές αλλά και τα αποτελέσματα εμπειρικών ερευνών, όπως αυτών των Thomaidis (2003)¹², Απτόγλου¹³ (2007) και Παρταλίδου (2005)¹⁴.

Η έρευνα του Thomaidis (2003), που εκτός των άλλων επιχείρησε να δώσει μια εικόνα του τουρίστα που επισκέπτονταν την περιοχή, έδειξε ότι η πλειονότητα των τουριστών ήταν Έλληνες που ταξίδευαν κυρίως από τα μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, είχαν ένα σχετικά υψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο και εισόδημα και είχαν μάθει για την περιοχή από συγγενείς και φίλους. Ίσως λόγω του χαρακτήρα αυτού επέλεξαν (κατά τη διεξαγωγή της έρευνας) να επιδοθούν σε δραστηριότητες σχετικές με τη φύση (περπάτημα, περιήγηση στη φύση, κλπ.) ενώ θεωρούσαν -σε ένα βαθμό- τους εαυτούς τους «εξερευνητές». Η έρευνα επίσης έδειξε ότι η μορφή του τουρισμού στο ορεινό τμήμα της ΠΕ Δράμας πριν μια δεκαετία περίπου παρουσίαζε μια σχετικά μικρή διάρκεια παραμονής, έλλειψη σύνδεσης με τα τοπικά προϊόντα και τον πολιτισμό της περιοχής αλλά και ένα έντονο καταγεγραμμένο ενδιαφέρον για επιστροφή στην περιοχή. Οι κυριότεροι προορισμοί των τουριστών ήταν το Δάσος της Ελατίας, το Δάσος του Φρακτού, το Χιονοδρομικό Κέντρο Φαλακρού, κ.λπ.

Νεότερη έρευνα που εξέτασε ειδικά την ανάπτυξη του οικότουρισμού στις περιοχές NATURA 2000 του Φρακτού και της Ελατίας (Απτόγλου, 2007) έδειξε ότι η πλειοψηφία των επισκεπτών το 2007 αποτελούνταν από άτομα με έντονη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση και άρτια ενημέρωση σχετικά με τις περιοχές που επισκέπτονται, με βασικές πηγές πληροφόρησής τους το οικείο περιβάλλον (συγγενείς, φίλοι) και το έντυπο υλικό (βιβλία, τουριστικά φυλλάδια). Οι περισσότεροι, είχαν επισκεφθεί τους εν λόγω προορισμούς και στο παρελθόν (κυρίως οι ντόπιοι), ενώ εξέφρασαν τη σχετική ικανοποίησή τους, δηλώνοντας ότι θα επιθυμούσαν να επανέλθουν στις περιοχές αυτές και στο προσεχές μέλλον. Τα συμπεράσματα αυτά έρχονται σχεδόν σε πλήρη ταύτιση με αυτήν της προαναφερθείσας έρευνας

¹² Thomaidis, N. (2003). *Rural Tourism and Endogenous Development: A Case Study of a Mountainous Area in Northern Greece*. Unpublished Ph.D. thesis. Aberdeen: University of Aberdeen.

¹³ Απτόγλου, Ι. (2007). *Η ανάπτυξη και η ορθολογική διαχείριση του οικότουρισμού στις προστατευόμενες περιοχές. Η περίπτωση των περιοχών Natura 2000 της Ελατίας και του Φρακτού στο Νομό Δράμας*. Μεταπτυχιακή διατριβή που κατατέθηκε στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

¹⁴ Παρταλίδου Μ. (2005). *Η προτυποποίηση ως παράγοντας διαχείρισης και προώθησης του αγροτικού τουρισμού*. Διδακτορική Διατριβή. Θεσσαλονίκη: Σχολή Γεωτεχνικών Επιστημών, Τμήμα Γεωπονίας.

(Thomaidis, 2003), δείχνοντας έτσι -κατά κάποιον τρόπο- και **την «παγίωση» του προορισμού ως κατά βάση οικοτουριστικό.**

Ενδιαφέροντα, ωστόσο, είναι τα ευρήματα του Απτόγλου (2007) αναφορικά με την πρόθεση επανεπίσκεψης στις περιοχές **Ελατιάς** και Φρακτού. Πολλοί ήταν αυτοί που, προκειμένου να επαναλάβαν την επίσκεψή τους, **έθεσαν ως απαραίτητη προϋπόθεση τη βελτίωση των υπαρχουσών συνθηκών, υποδομών και υπηρεσιών που προσφέρονταν.**

Επίσης, αναφέρεται η έρευνα της Παρταλίδου (2005), όπου ο προορισμός της Ελατιάς συγκαταλέγεται ως ένας από τους κυριότερους πόρους τουρισμού υπαίθρου (αγροτουριστικούς) σε πανελλήνιο επίπεδο.

Τέλος, σημειώνεται ότι στο εγκεκριμένο κείμενο του επιχειρησιακού σχεδίου του Ολοκληρωμένου Προγράμματος Βιώσιμης Ανάπτυξης Οροσειράς Ροδόπης (ΟΠΒΑΟΡ) που διαχειρίζεται η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης (ΑΜΘ) - και το οποίο αυτή τη στιγμή χρηματοδοτεί έργα περίπου 25 εκατομμυρίων Ευρώ σε όλον τον ορεινό χώρο της Περιφέρειας ΑΜΘ- **αναγνωρίζεται ειδικός αναπτυξιακός άξονας Δράμας - Ελατιάς** (Βλ. Χάρτη 1).

Ειδικότερα αναφέρεται¹⁵:

«Ο αναπτυξιακός αυτός άξονας ταυτίζεται με το τμήμα του Δήμου Δράμας και αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους χώρους της περιοχής παρέμβασης του ΟΠΒΑΟΡ, παρά τα ιδιαιτέρως αρνητικά δημογραφικά - κοινωνικά του δεδομένα [...]. Εντούτοις, τεράστια είναι η σημασία του για τον πρωτογενή τομέα και ειδικά για τη δασοπονία [...] καθώς και λόγω των προοπτικών που ανοίγονται σε αυτόν το θύλακα στον τομέα του οικοτουρισμού. Χαρακτηρίζεται ως «άξονας» αφού η κοινωνική και οικονομική δραστηριότητα συγκεντρώνεται στους οικισμούς κατά μήκος του ομώνυμου οδικού άξονα Δράμας - Ελατιάς και ειδικά στους Ταξιάρχες, Λιβαδερό, Σιδηρόνερο, Σκαλωτή Ελατιά [...]. Ο άξονας αυτός επηρεάζεται σχεδόν αποκλειστικά από το αστικό κέντρο της ΠΕ Δράμας, δηλαδή τη Δράμα και εμφανίζει μεγάλες προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης από την προτεινόμενη σύνδεσή του με τους αναπτυξιακούς θύλακες Κάτω Νευροκοπίου και Βώλακα μέσω του έργου σύνδεσης της οδού Παπαδών - Μικρομηλιάς. Εξαιρετικά σημαντική για οικισμούς όπως το Σιδηρόνερο θα πρέπει να θεωρείται η σύνδεση αυτού του άξονα με

¹⁵ Αναπτυξιακή Δράμας ΑΝ.ΑΕ Ο.Τ.Α., Ε.Π.Α. ΑΝ.ΑΕ Ο.Τ.Α., Αναπτυξιακή Ροδόπης ΑΝ.ΑΕ Ο.Τ.Α. (2011). *Επιχειρησιακό Σχέδιο Ολοκληρωμένου Προγράμματος Βιώσιμης Ανάπτυξης Οροσειράς Ροδόπης*. Κομοτηνή: Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης. Διαθέσιμο στο: http://www.eydamth.gr/CMS/index.php?option=com_content&view=article&id=446. Σελ.: 376-377.

αυτόν του Παρανεστίου σε όλους τους τομείς αλλά κυρίως στους τομείς των υπηρεσιών υγείας [...]. Αυταπόδεικτη είναι φυσικά, η σημασία των συνδέσεων Μικρομηλιάς - Παπάδων και Σιδηρονέρου - Θησαυρού, αλλά και άλλων βορειότερων που επιτυγχάνονται μέσω δασικών οδών (π.χ. Πιστόλα - Ζήτα), για τους σκοπούς του οικοτουρισμού [...].»

Υποπαράγραφος 1, σημείο α

Λαμβάνοντας υπόψη τη μεγάλη έκταση των **υφιστάμενων** εγκαταστάσεων και γηπέδων καθώς και την ανάγκη δημιουργίας υποδομής που μπορεί να εξυπηρετήσει σχετικά πολυπληθείς «εδικές» ομάδες τουριστών (αθλητές, φοιτητές, κ.λπ.) κρίνεται σκόπιμο να εξαιρεθούν αυτές (οι εγκαταστάσεις) από τις διατάξεις της υπ' αριθ. 2974/08.04.2009 ΚΥΑ που προβλέπει ως μέγιστη δυναμικότητα έκαστου καταλύματος τις σαράντα (40) κλίνες, διατάξεις οι οποίες ισχύουν στην περιοχή Γ6.Β του ΕΠΟΡ δυνάμει του υπ' αριθ. 32182/19.10.2010 εγγράφου του Τμήματος Νομικού και Συμβάσεων της Διεύθυνσης Νομοθετικού Έργου του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Ειδικότερα επισημαίνεται ότι η τωρινή, υπό παραχώρηση κτιριακή υποδομή του «Δασικού Χωριού Ελατιάς», η οποία και προβλέπεται να διαμορφωθεί σε τουριστικό κατάλυμα, διαθέτει περίπου 220 κλίνες, οι οποίες παλαιότερα χρησιμοποιήθηκαν μερικώς για τη φιλοξενία των υπαλλήλων της Δασικής Υπηρεσία και των υλοτόμων και τώρα πλέον δεν χρησιμοποιούνται.

Υποπαράγραφος 1, σημείο β

Η κατασκευή συνοδής αθλητικής, οικοτουριστικής καθώς και άλλης πάσης φύσεως υποδομής δεν θα έρχεται σε καμία περίπτωση σε σύγκρουση με τις επιτρεπόμενες χρήσεις στη ζώνη Γ2 και θα είναι ήπιας μορφής. Ο χαρακτήρας της υποδομής αυτής δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί σε αυτήν τη φάση αλλά θα περιγραφεί **αδρά** μετά το πέρας του επιχειρησιακού σχεδιασμού από μέρους του Δήμου Δράμας. Η δημιουργία της θα επιτραπεί **επί των δορυφορικών του οικιστικού συγκροτήματος του «Δασικού Χωριού Ελατιάς» γηπέδων Γ, Δ και Ε**, τα οποία τοποθετούνται **εντός της περιμετρικής ζώνης τουριστικής ανάπτυξης** των 1.000 μέτρων της Υποπαραγράφου 1.

Υποπαράγραφος 2

Για την περιβαλλοντική τους αδειοδότηση τα έργα που θα προταθούν, θα αντιμετωπίζονται ως έργα της Α2 κατηγορίας της υπ' αριθ. ΥΑ 1958/2012 (ΦΕΚ 21/Β/13.1.2012) (Κατάταξη δημοσίων και ιδιωτικών έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες και υποκατηγορίες σύμφωνα με το άρθρο 1 παράγραφος 4 του Ν. 4014/21.9.11). Η παρούσα ΥΑ αντικαθιστά την υπ' αριθ. 15393/2332 ΚΥΑ (ΦΕΚ 1022/Β/2002).

Υποπαράγραφος 3

Η ανωτέρω πρόνοια για τουριστική ανάπτυξη σε ακτίνα 1.000 μέτρων περιμετρικά των εγκαταστάσεων του «Δασικού Χωριού Ελατιάς» δεν ισχύει για:

- τη Ζώνη Β4, η οποία περιλαμβάνει τον αβαθή επίπεδο τυρφώνα έκτασης 900 τμ. που βρίσκεται στη θέση Καλύβια Κούτρα κοντά στο δασικό χωριό Ελατιάς, και
- τη Ζώνη Β5, η οποία περιλαμβάνει τον αβαθή επίπεδο τυρφώνα έκτασης 500 τμ. που βρίσκεται παραπλεύρως του δρόμου κοντά στο δασικό χωριό Ελατιάς,

παρά το γεγονός ότι αυτές βρίσκεται εντός της ακτίνας τουριστικής ανάπτυξης των 1.000 μέτρων. **Επισημαίνεται ότι ιδιαίτερη μνεία θα πρέπει να δοθεί στη διασφάλιση του αδιατάρακτου της ροής των υδάτων σε αυτούς τους τυρφώνες.**

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2.3.6 (ΠΡΩΗΝ 2.3.5, ΠΡΟΣΤΙΘΕΤΑΙ Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΥΠΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ)

2.3.6. Η διανυκτέρευση των υλοτόμων, των κτηνοτρόφων και εν γένει των απασχολούμενων σε άλλες επιτρεπόμενες δράσεις και δραστηριότητες σε τροχόσπιτα ή σε πρόχειρες ξύλινες κατασκευές μόνο κατά την περίοδο άσκησης υλοτομικών ή κτηνοτροφικών ή άλλων επιτρεπόμενων δραστηριοτήτων. Μετά το πέρας αυτής της περιόδου, οι ανωτέρω απασχολούμενοι υποχρεωτικά απομακρύνουν αυτές τις κατασκευές καθώς και ό,τι άλλο έχουν κατασκευάσει ή χρησιμοποιήσει, λαμβάνοντας μέριμνα για την καθαριότητα και προστασία του περιβάλλοντα χώρου.

Ειδική απαγόρευση διανυκτέρευσης των υλοτόμων, των κτηνοτρόφων και εν γένει των απασχολούμενων σε άλλες επιτρεπόμενες δράσεις και δραστηριότητες θα ισχύει μετά την ολοκλήρωση των προβλεπόμενων επενδύσεων και υποδομών (2.3.5) σε απόσταση μικρότερη των 250 μέτρων από τη γραμμή που ενώνει τα άκρα των χώρων ανάπτυξης τουριστικών δραστηριοτήτων στην περιοχή του «Δασικού Χωριού Ελατιάς».

Αιτιολόγηση:

Υποπαράγραφος 1

Παραμένει ως έχει.

Υποπαράγραφος 2

Ο σκοπός της προσθήκης της εν λόγω υποπαραγράφου δεν είναι άλλος από τη διασφάλιση της αισθητικής του χώρου του «Δασικού Χωριού Ελατιάς» και των δορυφορικών του γηπέδων σε περίπτωση οικοτουριστικής ανάπτυξης. Η περιοριστική ζώνη των 250 μέτρων από τη γραμμή που ενώνει τα άκρα των χώρων ανάπτυξης τουριστικών δραστηριοτήτων θεωρείται επαρκής και συναποφασίστηκε σε

σημαντικό βαθμό με εκπροσώπους των υλοτόμων σε ανεπίσημες διαβουλεύσεις με το Δήμο Δράμας (βλ. Σκαρίφημα 3). Επισημαίνεται ότι οι προτεινόμενη περιοριστική ζώνη συναποφασίστηκε να ισχύσει μετά την ολοκλήρωση των τυχόν τουριστικών παρεμβάσεων, έτσι ώστε να συνεχιστεί απρόσκοπτα η πρωτογενής δραστηριότητα στην υπό παραχώρηση περιοχή. Επισημαίνεται ότι η ειδική αυτή περιοριστική ζώνη προτείνεται κατά αντιστοιχία με αυτή που προτείνεται για τη ζώνη τουριστικής αξιοποίησης των Θερμιών στο ίδιο σχέδιο ΠΔ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2.3.10 (ΠΡΩΗΝ 2.3.9, ΠΡΟΣΤΙΘΕΤΑΙ Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΥΠΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ)

2.3.10. Η θήρα βάσει της κείμενης νομοθεσίας, εκτός και εάν διαφορετικά ορίζεται κατά περίπτωση ή συνολικά από τον Κανονισμό Λειτουργίας του Εθνικού Πάρκου και σύμφωνα με το Διαχειριστικό Σχέδιο της περιοχής. Επιτρέπεται η εκγύμναση κυνηγετικών σκύλων που συνοδεύονται από κυνηγούς ή κυναγωγούς, χωρίς να φέρουν κυνηγετικό όπλο, σε οριοθετημένες για το σκοπό αυτό ζώνες και σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και τις αποφάσεις των οικείων Δασικών Αρχών.

Ειδική απαγόρευση θήρας και εκγύμνασης σκύλων θα ισχύει μετά την ολοκλήρωση των προβλεπόμενων επενδύσεων και υποδομών (2.3.5) σε απόσταση μικρότερη των 250 μέτρων από τη γραμμή που ενώνει τα άκρα των χώρων ανάπτυξης τουριστικών δραστηριοτήτων του «Δασικού Χωριού Ελατιάς».

Αιτιολόγηση:

Υποπαράγραφος 1

Παραμένει ως έχει.

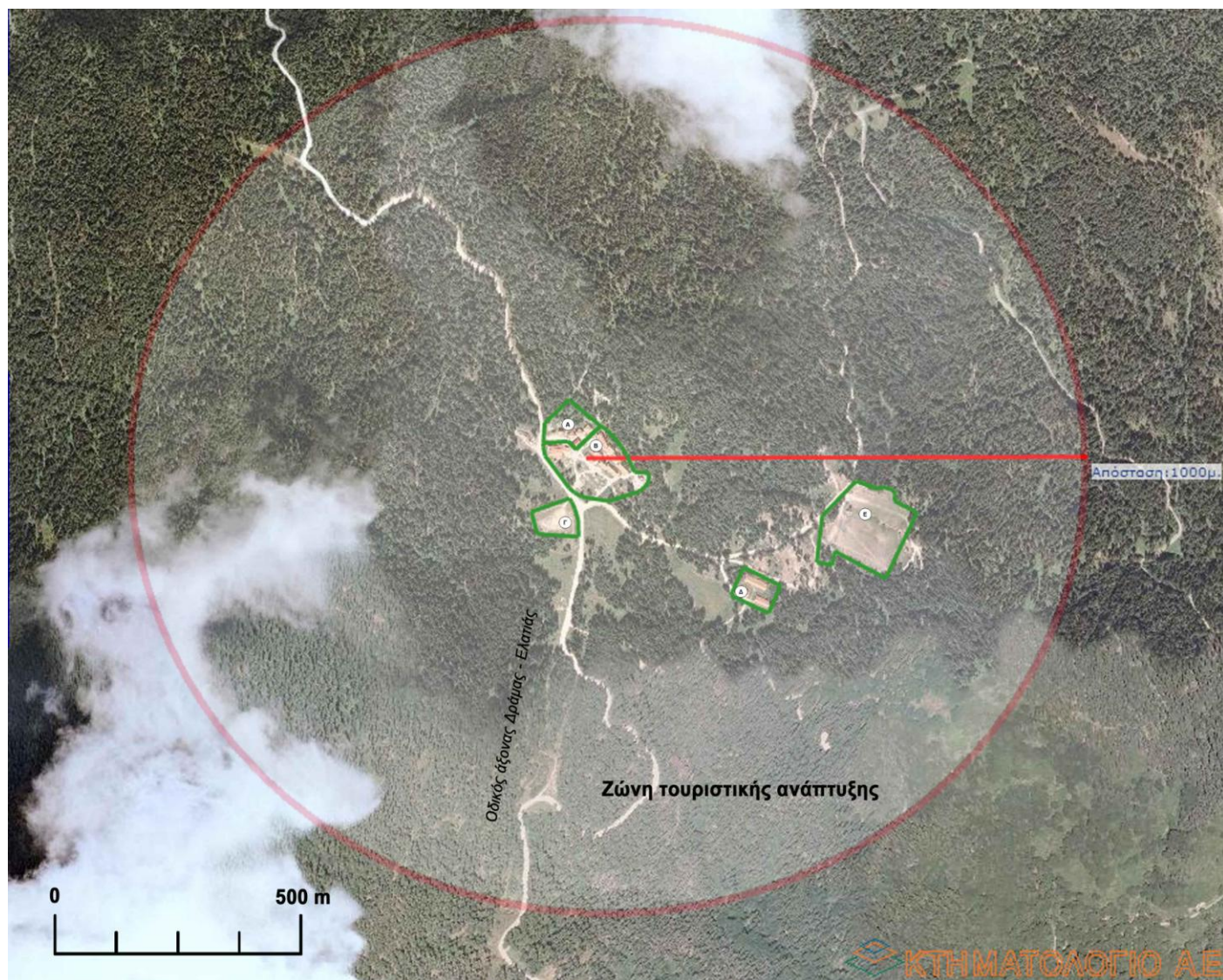
Υποπαράγραφος 2

Όπως και στην προτεινόμενη Παράγραφο 2.3.6, κρίνεται σκόπιμο να θεσπιστεί μια σχετικά μικρή σε έκταση περιοριστική ζώνη για το κυνήγι με μόνο και αποκλειστικό σκοπό την ασφάλεια των τουριστών. Η ελάχιστη επιτρεπόμενη απόσταση των 250 μέτρων από τη γραμμή που ενώνει τα άκρα των χώρων ανάπτυξης τουριστικών δραστηριοτήτων του «Δασικού Χωριού Ελατιάς» συναποφασίστηκε κατά τη διάρκεια άτυπων συναντήσεων εκπροσώπων των κυνηγών με το Δήμο Δράμας και είναι η ελάχιστη επιτρεπόμενη απόσταση άσκησης της εν λόγω δραστηριότητας από οικισμούς, βάσει της σχετικής νομοθεσίας. Με τον τρόπο αυτό προτείνεται η δημιουργία μιας ενιαίας ζώνης περιορισμών (διαμονής σε πρόχειρες εγκαταστάσεις και κυνηγιού) (βλ. Σκαρίφημα 3).

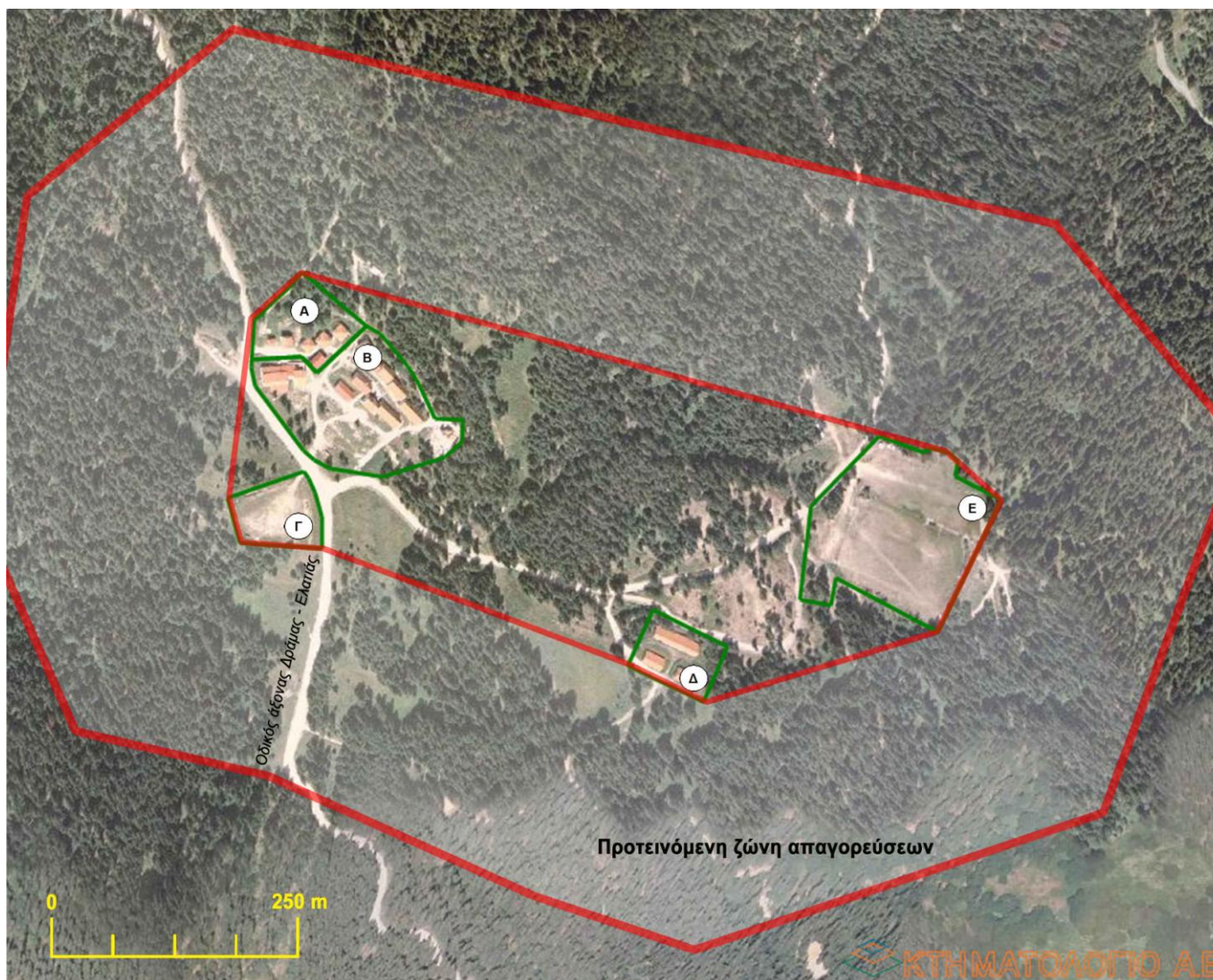
ΣΚΑΡΙΦΗΜΑ 1

ΣΚΑΡΙΦΗΜΑ 2

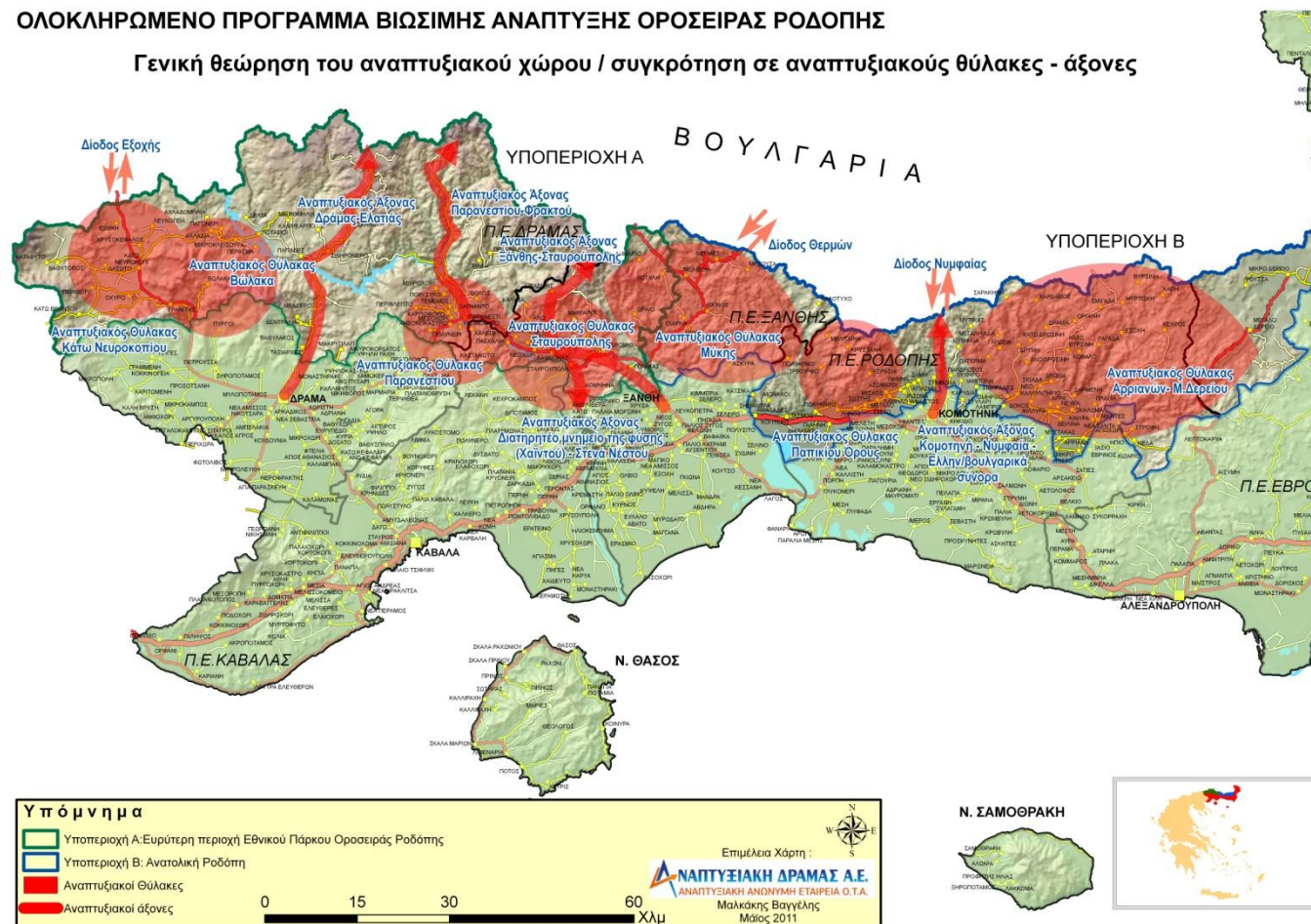
ΣΚΑΡΙΦΗΜΑ 3

ΧΑΡΤΗΣ 1

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ

Γενική θεώρηση του αναπτυξιακού χώρου / συγκρότηση σε αναπτυξιακούς θύλακες - άξονες

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

✉ Κων/πόλεως 8, Δράμα 66 100
☎ 25210 47610, 47611
📠 25210 47612
📧 aned@otenet.gr
🌐 www.aned.gr

Δράμα, 05.09.2012
Α.Π.: 205

ΠΡΟΣ: Όπως πίνακα αποδεκτών

Πληροφορίες: Μανόλης Χατζόπουλος
Νίκος Θωμαΐδης

**ΘΕΜΑ: Διαβούλευση στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ανάπτυξης του
Ορεινού Χώρου του Δήμου Δράμας**

Με την πρόσφατη βόρεια διεύρυνση του Δήμου Δράμας, δυνάμει του Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης), στην ευθύνη του Δήμου Δράμας περιήλθε η πρώην Κοινότητα Σιδηρονέρου (νυν Δημοτική Ενότητα Σιδηρονέρου). Η ορεινή αυτή Δημοτική Ενότητα, μαζί με τις Τοπικές Κοινότητες Μακρυπλαγίου και Λιβαδερού (οι οποίες προϋπήρχαν ως ορεινά Δημοτικά Διαμερίσματα στον προ-Καλλικρατικό Δήμο Δράμας), συνθέτουν έναν ιδιαίτερο φυσικό, κοινωνικό και οικονομικό χώρο που εμφανίζεται ριζικά διαφορετικός από το αστικό συγκρότημα του Δήμου Δράμας και τις δορυφορικές πεδινές του περιοχές.

Με δεδομένο ότι ο ορεινός αυτός χώρος διαθέτει ένα ισχυρό αναπτυξιακό προφίλ προέκυψε η αναγκαιότητα εκπόνησης ενός ολοκληρωμένου σχεδίου ανάπτυξής του. Το Επιχειρησιακό αυτό Σχέδιο θα συνθέτει παρεμβάσεις σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας, αλλά και σε θεσμικό επίπεδο, έτσι ώστε το ορεινό τμήμα του Δήμου Δράμας να καταστεί αξιοβίωτο, να αποτελέσει πόλο έλξης επισκεπτών και τουριστών, και να συνεισφέρει αποφασιστικά στην τοπική οικονομία του Δήμου αλλά και ευρύτερα.

Σε απάντηση της παραπάνω ανάγκης ο Δήμος Δράμας, δυνάμει της υπ' αριθ. 140/2012 απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου του, ανέθεσε στην Αναπτυξιακή Δράμας - Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία ΟΤΑ την εκπόνηση ολοκληρωμένου Επιχειρησιακού Σχεδίου ανάπτυξης του Ορεινού Χώρου του Δήμου Δράμας. Ο κύριος σκοπός του είναι η επίτευξη της αειφορικής ανάπτυξης στον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας με επιμέρους στόχους, μεταξύ άλλων:

- την εκμετάλλευση όλων των πόρων ανάπτυξης της περιοχής, σε συνεργασία με όλα τα επίπεδα διοίκησης,
- τη διασφάλιση της προστασίας της περιοχής στο πλαίσιο του ΕΠΟΡ,
- τη βελτίωση της ποιότητας ζωής στους οικισμούς,

- την προσέλκυση νέων κατοίκων στον ορεινό χώρο,
- την ειδική μελέτη αξιοποίησης πόρων που μπορούν να συμβάλλουν αποφασιστικά στην ανάπτυξη αλλά παραμένουν αδρανοποιημένοι ή υπολειτουργούντες για διάφορους λόγους (π.χ. Δασικό Χωριό Ελατιάς),
- τη δικτύωση όλων των εμπλεκόμενων φορέων στην προστασία, διαχείριση και ανάπτυξη του ορεινού όγκου.

Η Αναπτυξιακή Δράμας στην προσπάθεια της να συνθέσει τις τοπικές αναπτυξιακές επιδιώξεις και να σχεδιάσει συμμετοχικά αποζητά την έμπρακτη στήριξη όλων των φορέων έτσι ώστε το εν λόγω σχέδιο να αποτελέσει ένα πραγματικό εργαλείο αναπτυξιακού σχεδιασμού για το Δήμο Δράμας. Στο πλαίσιο αυτό, θα επιθυμούσαμε να καταγράψετε και να μας αποστείλετε γραπτώς (εφόσον υπάρχουν) τις γενικές σας απόψεις, τις αναπτυξιακές σας προτάσεις (σε μορφή έργων ή μελετών) καθώς και οποιεσδήποτε άλλες προτάσεις συνεργασίας θεωρείτε ότι εντάσσονται στο πνεύμα του εν λόγω Έργου. Για την αρτιότερη ενημέρωσή σας, επισυνάπτουμε σύντομο ενημερωτικό σημείωμα για το Έργο.

Παραμένοντας στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε περαιτέρω λεπτομέρεια ή διευκρίνιση, αναμένουμε την ανταπόκρισή σας.

Με εκτίμηση

Για την Αναπτυξιακή Δράμας ΑΕ

Μανόλης Χατζόπουλος

Γενικός Διευθυντής

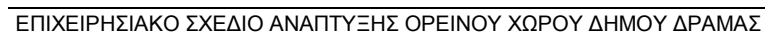
ΣΥΝ.: (1)Ενημερωτικό Σημείωμα

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

1. ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΑΣΩΝ ΔΡΑΜΑΣ
2. ΔΑΣΑΡΧΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ
3. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΡΑΜΑΣ / ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ
4. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΡΑΜΑΣ / ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
5. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΡΑΜΑΣ / ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
6. ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ, ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΡΑΜΑΣ, ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΟΠΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
7. ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ
8. ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΔΡΑΜΑΣ
9. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
10. ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
11. ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (ΔΡΑΜΑ)
12. ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΔΡΑΜΑΣ
13. ΕΝΩΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ ΔΡΑΜΑΣ
14. ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΡΑΜΑΣ
15. ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΔΡΑΜΑΣ
16. ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΥΛΟΤΟΜΩΝ ΔΡΑΜΑΣ
17. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΩΝ - ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΟΤΡΟΦΩΝ Ν. ΔΡΑΜΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II - ΧΑΡΤΕΣ

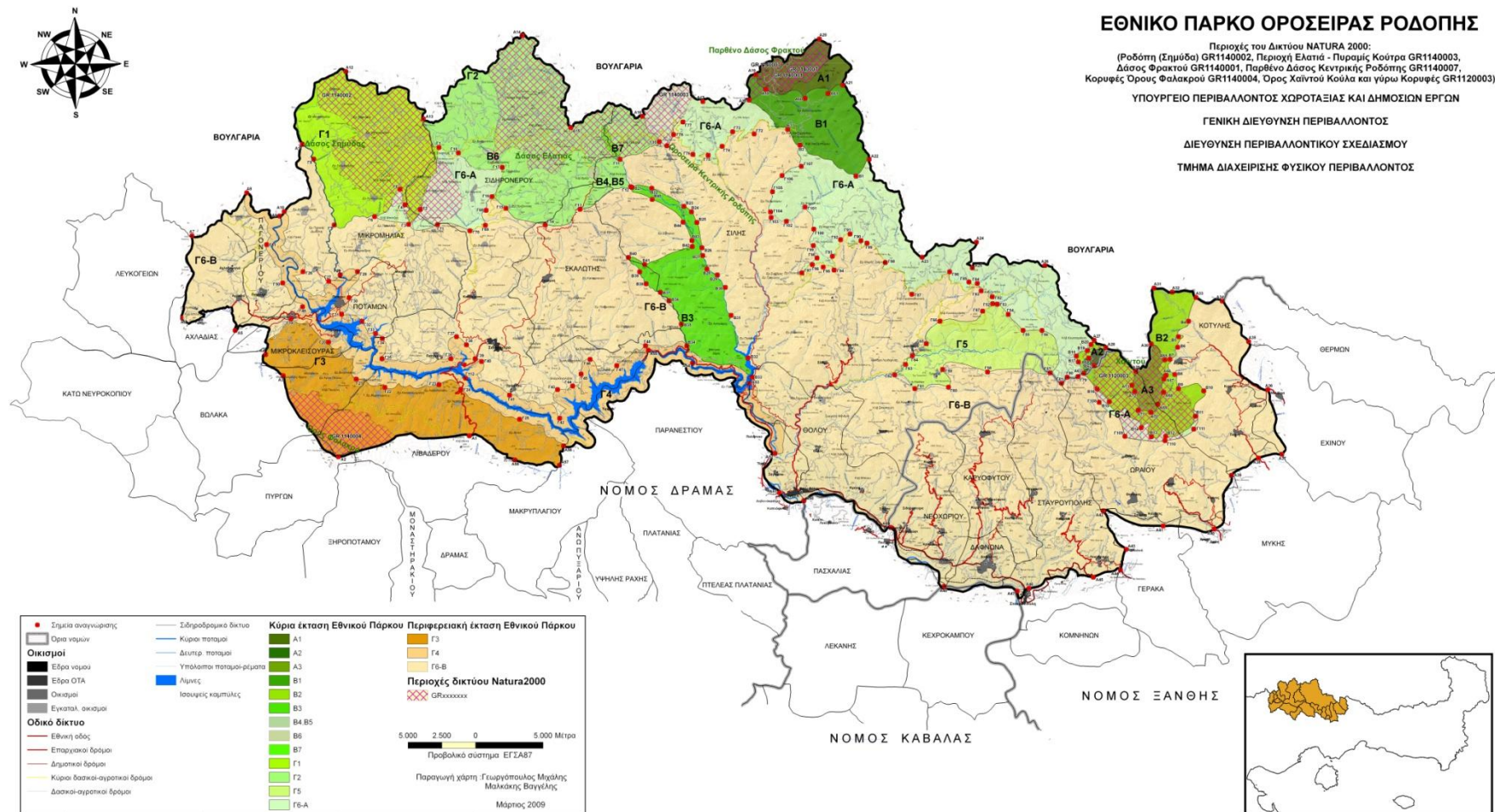
ΧΑΡΤΗΣ 1	ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ
ΧΑΡΤΗΣ 2	ΖΩΝΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ
ΧΑΡΤΗΣ 3	ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΚΑΤΑ CORINE 2000
ΧΑΡΤΗΣ 4	ΠΕΡΙΟΧΕΣ NATURA
ΧΑΡΤΗΣ 5	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΘΥΛΑΚΕΣ - ΑΞΟΝΕΣ ΣΤΟΝ ΟΡΕΙΝΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΠΑΜΟ

ΧΑΡΤΗΣ 2Α ΖΩΝΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ

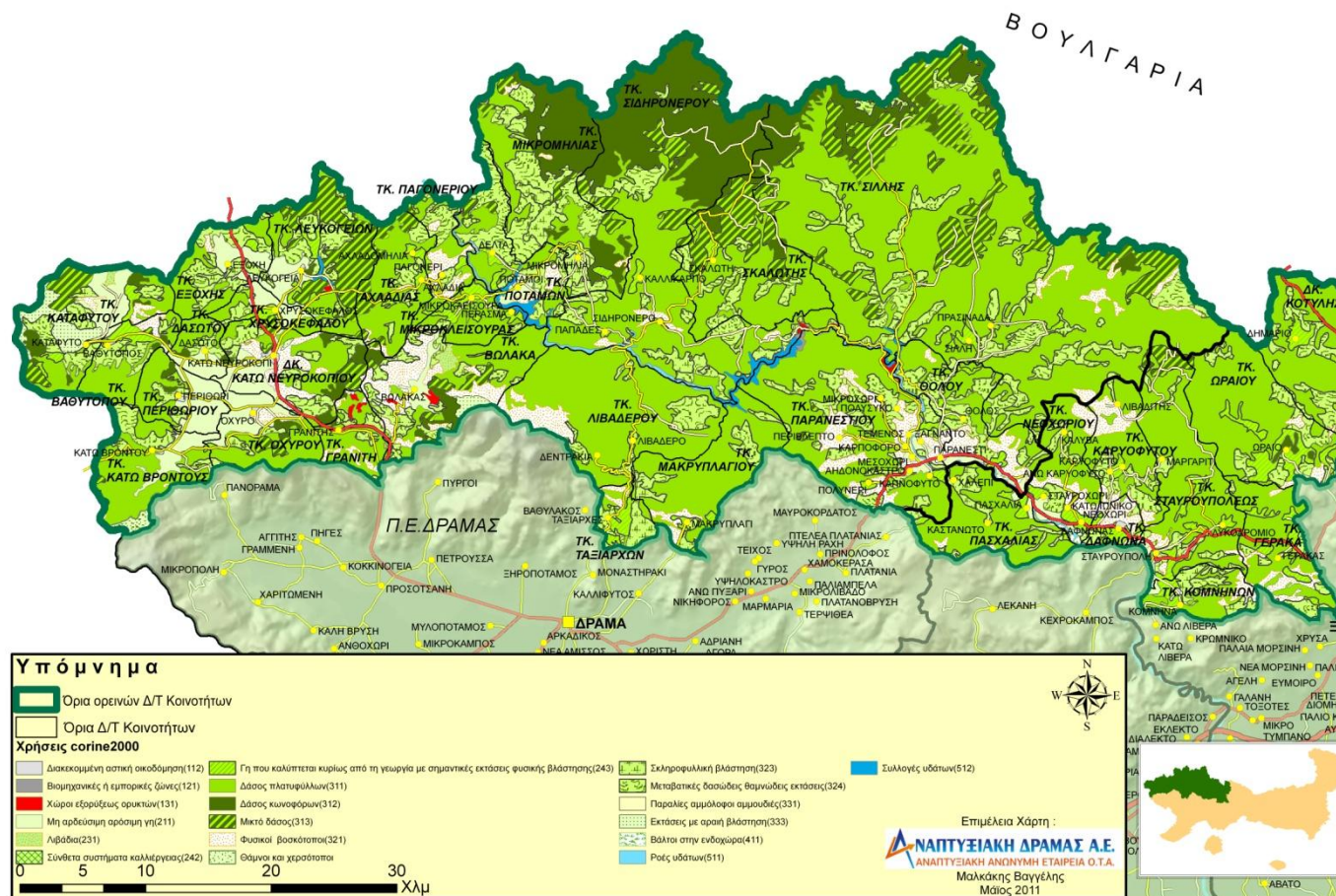

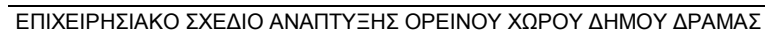
ΧΑΡΤΗΣ 2B ΖΩΝΕΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ (ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ)

ΧΑΡΤΗΣ 3

ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΚΑΤΑ CORINE 2000

ΧΑΡΤΗΣ 5

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΘΥΛΑΚΕΣ - ΑΞΟΝΕΣ ΣΤΟΝ ΟΡΕΙΝΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΠΑΜΘ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ - ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-1:	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ, ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΥΨΟΜΕΤΡΟ, ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΝΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗ - ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (2001)
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-2:	ΜΕΣΟΣ ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ (<i>r</i>) ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΑΝΑ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (ΔΕΚΑΕΤΙΕΣ '50, '60, '70, '80, '90)
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-3:	ΔΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΝΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗ - ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (2001)
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-4:	ΕΞΕΛΙΞΗ ΔΕΙΚΤΩΝ ΓΗΡΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΑΝΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗ - ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (1991-2001)
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-5:	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ ΑΝΑ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (2001)
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-6:	ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ ΚΑΙ ΜΕΛΗ ΑΥΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΜΕΝΟΥΝ ΣΕ ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ, ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΝΕΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΑΝΑ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (1991)
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-7:	ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ ΚΑΙ ΜΕΛΗ ΑΥΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΜΕΝΟΥΝ ΣΕ ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ, ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΝΕΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΑΝΑ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (2001)
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-8:	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΑΝΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΥΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΑΝΕΣΕΙΣ ΑΝΑ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (ΣΥΓΚΡΙΣΗ 1991 ΚΑΙ 2001)
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-9:	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΡΙΘΜΟΥ ΜΕΛΩΝ ΑΝΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΑΥΤΩΝ ΜΕ ΑΝΕΣΕΙΣ ΑΝΑ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (1991-2001)
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-10:	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΗΛΙΚΙΑΣ 10 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΑΝΑ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (2001)
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-11:	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΗΛΙΚΙΑΣ 10 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΑΝΑ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (1991)
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4-1:	ΚΑΤΑΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗ ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΟΝ Ο.Α.ΕΔ.
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Α-1:	ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ, ΜΕΣΗ ΕΚΤΑΣΗ, ΜΕΓΑΛΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ, ΔΕΝΔΡΟΚΟΜΙΑ, ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ, ΕΚΜΗΧΑΝΙΣΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟ ΕΤΟΣ 2006
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Α-2:	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΖΟΜΕΝΩΝ ΔΑΣΙΚΩΝ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΩΝ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Α-3:	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΖΟΜΕΝΩΝ ΔΑΣΙΚΩΝ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΩΝ ΟΡΕΙΝΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Α-4:	ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΔΑΣΙΚΩΝ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΩΝ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ (2001-2010)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5B-1:	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ ΝΑΣΕ ΚΑΙ ΔΗΜΟ/ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΥ ΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5B-2:	ΕΡΓΑ LEADER II ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟ ΚΑΙ Τ. ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5B-3:	ΕΡΓΑ ΟΠΑΑΧ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟ ΚΑΙ Τ. ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Γ-1:	ΤΥΠΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ, ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΛΙΝΩΝ ΑΝΑ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Γ-2:	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Γ-3:	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ ΝΑΣΕ ΚΑΙ ΔΗΜΟ/ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΥ ΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Γ-4:	ΕΡΓΑ LEADER II ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟ ΚΑΙ Τ. ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Γ-5:	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΕΡΓΩΝ LEADER II ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟ ΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Γ-6:	ΕΡΓΑ LEADER+ ΚΑΙ ΟΠΑΑΧ ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟ ΚΑΙ Τ. ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Γ-7:	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΕΡΓΩΝ LEADER II ΚΑΙ ΟΠΑΑΧ ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟ ΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.7-1:	ΑΡΧΕΙΟ ΘΕΤΙΚΩΝ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΝ Ρ.ΑΕ ΓΙΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ Α.ΠΕ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΕΠΟΡ ΜΕΧΡΙ 30-11-2009
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.8-1:	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΟΝ ΟΡΕΙΝΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (1920-2001)
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.8-2:	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΘΟΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΣΗ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΣΤΟΝ ΟΡΕΙΝΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ
ΠΙΝΑΚΑΣ 4.9-1:	ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-1: ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ, ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΥΨΟΜΕΤΡΟ, ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΝΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗ - ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (2001)

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΔΗΜΟΤΙΚΗ - ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΑΣΤΙΚΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΟΡΕΙΝΗ ΗΜΙΟΡΕΙΝΗ ΠΕΔΙΝΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ (Τ.ΧΜ.)		ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (ΚΑΤΟΙΚΟΙ ΑΝΑ Τ.ΧΜ.)
				ΜΕ ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΥΔΑΤΑ	ΧΩΡΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΥΔΑΤΑ	
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΡΑΜΑΣ (ΤΜ.)			230	195,78	195,60	1,17
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΑΓ	Ο	146	123,42	123,32	1,18
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	ΑΓ	Ο	84	72,36	72,28	1,16
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ			430	351,27	350,85	1,22
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΑΓ	Ο	346	257,72	257,29	1,34
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΚΑΛΩΤΗΣ	ΑΓ	Ο	84	93,56	93,56	0,90
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ			660	547	546	2,40

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2011) Στατιστικά θέματα / Απογραφή πληθυσμού της 18ης Μαρτίου 2001 / Επιφάνεια και Πληθυσμός κατά τάξεις μεγέθους, πυκνότητα και υψομετρικές ζώνες (Τόμος Ι). Διαθέσιμα στο δικτυακό τόπο: www.statistics.gr. Τελευταία πρόσβαση: 10/01/2011.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-2: ΜΕΣΟΣ ΕΤΗΣΙΟΣ ΡΥΘΜΟΣ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ (r) ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΑΝΑ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (ΔΕΚΑΕΤΙΕΣ '50, '60, '70, '80, '90)

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	1951 ⁽¹⁾	1961 ⁽²⁾	1951 - 1961	1971 ⁽³⁾	1961 - 1971	1981 ⁽⁴⁾	1971 - 1981	1991 ⁽⁵⁾	1981 - 1991	2001 ⁽⁶⁾	1991 - 2001	1951-2001
			r (‰)		r (‰)		r (‰)		r (‰)		r (‰)	r (‰)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΡΑΜΑΣ (ΤΜ.)	540	656	19,65	285	-79,99	238	-17,86	320	30,05	230	-32,48	-16,92
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	328	359	9,07	143	-87,94	166	15,03	202	19,82	146	-31,94	-16,06
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	212	297	34,29	142	-71,13	72	-65,66	118	50,64	84	-33,42	-18,35
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	1.173	1.073	-8,87	589	-58,22	325	-57,73	514	46,91	430	-17,69	-19,87
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	994	854	-15,07	512	-49,87	265	-63,74	383	37,52	346	-10,11	-20,88
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΚΑΛΩΤΗΣ	179	219	20,37	77	-99,25	60	-24,64	131	81,21	84	-43,47	-15,02
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	1.713	1.729	0,93	874	-65,95	563	-43,03	834	40,08	660	-23,13	-18,89

(1) Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος (1955) Πληθυσμός της Ελλάδος κατά την απογραφήν της 7ης Απριλίου 1951: Πραγματικός πληθυσμός κατά νομούς, επαρχίας, δήμους, κοινότητες, πόλεις και χωριά. Εθνικό Τυπογραφείο: Αθήνα.

(2) Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος (1962) Πληθυσμός της Ελλάδος κατά την απογραφήν της 19ης Μαρτίου 1961: Πραγματικός πληθυσμός κατά νομούς, επαρχίας, δήμους, κοινότητας και οικισμούς. Εθνικό Τυπογραφείο: Αθήνα.

(3) Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος (1972) Πληθυσμός της Ελλάδος κατά την απογραφήν της 14ης Μαρτίου 1971: Πραγματικός πληθυσμός κατά νομούς, επαρχίας, δήμους, κοινότητας και οικισμούς. ΕΣΥΕ: Αθήνα.

(4) Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος (1982) Πραγματικός Πληθυσμός της Ελλάδος κατά την απογραφή της 5 Απριλίου 1981 κατά νομούς, επαρχίες, δήμους, κοινότητες και οικισμούς. ΕΣΥΕ: Αθήνα.

(5) Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2011) (Απεστάλησαν με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κατόπιν αιτήματος της Ομάδας Έργου)

(6) Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2011) Στατιστικά θέματα / Απογραφή πληθυσμού της 18ης Μαρτίου 2001 / Δημογραφικά, οικονομικά και στοιχεία κατοικιών - νοικοκυριών (Δήμοι/Κοινότητες - ΔΔ/ΚΔ) (Τόμος V). Διαθέσιμα στο δικτυακό τόπο: www.statistics.gr. Τελευταία πρόσβαση: 10/01/2011.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-3: ΔΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΝΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗ - ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (2001)

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΑΣ ΦΥΛΩΝ ⁽¹⁾	ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΗΛΙΚΙΑΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ 0-14 ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ⁽²⁾	ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΗΛΙΚΙΑΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ 65+ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ⁽³⁾	ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΕΑΡΤΗΣΗΣ ⁽⁴⁾	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ ⁽⁵⁾	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ (Α) ⁽⁶⁾	ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ (Β) ⁽⁷⁾	ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΕΑΡΤΗΣΗΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ⁽⁸⁾
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΡΑΜΑΣ (ΤΜ.)	230	105	125	84,00	7,83	35,65	76,92	455,56	13,33	8,89	63,08
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	146	68	78	87,18	6,85	27,40	52,08	400,00	9,09	18,18	41,67
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	84	37	47	78,72	9,52	50,00	147,06	525,00	25,00	0,00	123,53
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	430	229	201	113,93	10,70	26,28	58,67	245,65	35,56	37,25	41,70
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	346	182	164	110,98	10,40	29,48	66,35	283,33	46,88	36,17	49,04
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΚΑΛΩΤΗΣ	84	47	37	127,03	11,90	13,10	33,33	110,00	7,69	50,00	17,46
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	660	334	326	102,45	9,70	29,55	64,59	304,69	26,67	23,96	48,63

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2011) Στατιστικά θέματα / Απογραφή πληθυσμού της 18ης Μαρτίου 2001 / Δημογραφικά, οικονομικά και στοιχεία κατοικιών - νοικοκυριών (Δήμοι/Κοινότητες - ΔΔ/ΚΔ) (Τόμος V). Διαθέσιμα στο δικτυακό τόπο: www.statistics.gr. Τελευταία πρόσβαση: 10/01/2011.

(1) $P(h) / P(f) \times 100$

(2) $P(0-14) / P \times 100$

(3) $P(65+) / P \times 100$

(4) $(P(0-14)+P(65+)) / P(15-64) \times 100$

(5) $P(65+) / P(0-14) \times 100$

(6) $P(10-14) / P(60-64) \times 100$

(7) $P(15-19) / P(65-69) \times 100$

(8) $P(65+) / P(15-64) \times 100$

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-4: ΕΞΕΛΙΞΗ ΔΕΙΚΤΩΝ ΓΗΡΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΑΝΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗ - ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (1991 - 2001)

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	1991 ⁽¹⁾							2001 ⁽²⁾							ΜΕΤΑΒΟΛΗ 1991 - 2001	
	ΣΥΝΟΛΟ	0-14	15-44	45-64	65+	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ ⁽³⁾	ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ⁽⁴⁾	ΣΥΝΟΛΟ	0-14	15-44	45-64	65+	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΡΑΜΑΣ (ΤΜ.)	320	46	112	117	45	97,83	19,65	230	18	54	76	82	455,56	63,08	357,73	43,43
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	202	36	74	71	21	58,33	14,48	146	10	41	55	40	400,00	41,67	341,67	27,18
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	118	10	38	46	24	240,00	28,57	84	8	13	21	42	525,00	123,53	285,00	94,96
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	514	90	190	174	60	66,67	16,48	430	46	148	123	113	245,65	41,70	178,99	25,21
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	383	64	131	136	52	81,25	19,48	346	36	118	90	102	283,33	49,04	202,08	29,56
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΚΑΛΩΤΗΣ	131	26	59	38	8	30,77	8,25	84	10	30	33	11	110,00	17,46	79,23	9,21
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	834	136	302	291	105	77,21	17,71	660	64	202	199	195	304,69	48,63	227,48	30,92

(1) Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2011) (Απεστάλησαν με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κατόπιν αιτήματος της Ομάδας Έργου)

(2) Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2011) Στατιστικά θέματα / Απογραφή πληθυσμού της 18ης Μαρτίου 2001 / Δημογραφικά, οικονομικά και στοιχεία κατοικιών - νοικοκυριών (Δήμοι/Κοινότητες - ΔΔ/ΚΔ) (Τόμος V). Διαθέσιμα στο δικτυακό τόπο: www.statistics.gr. Τελευταία πρόσβαση: 10/01/2011.

(3) $P(65+) / P(0-14) \times 100$

(4) $P(65+) / P(15-64) \times 100$

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-5: ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ ΑΝΑ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (2001)

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ		ΑΡΡΕΝΕΣ		ΘΗΛΕΙΣ	
	ΑΠΟΛΥΤΗ ΤΙΜΗ	%	ΑΠΟΛΥΤΗ ΤΙΜΗ	%	ΑΠΟΛΥΤΗ ΤΙΜΗ	%
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	146	100,00%	-68	-100,00%	78	100,00%
0-4	6	4,11%	-2	-2,94%	4	5,13%
5-9	2	1,37%	-1	-1,47%	1	1,28%
10-14	2	1,37%	-1	-1,47%	1	1,28%
15-19	4	2,74%	-1	-1,47%	3	3,85%
20-24	8	5,48%	-2	-2,94%	6	7,69%
25-29	6	4,11%	-3	-4,41%	3	3,85%
30-34	8	5,48%	-3	-4,41%	5	6,41%
35-39	4	2,74%	-2	-2,94%	2	2,56%
40-44	11	7,53%	-4	-5,88%	7	8,97%
45-49	8	5,48%	-3	-4,41%	5	6,41%
50-54	9	6,16%	-4	-5,88%	5	6,41%
55-59	16	10,96%	-6	-8,82%	10	12,82%
60-64	22	15,07%	-12	-17,65%	10	12,82%
65-69	22	15,07%	-12	-17,65%	10	12,82%
70-74	13	8,90%	-10	-14,71%	3	3,85%
75-79	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
80-84	4	2,74%	-2	-2,94%	2	2,56%
85+	1	0,68%	0	0,00%	1	1,28%
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	84	100,00%	-37	-100,00%	47	100,00%
0-4	1	1,19%	0	0,00%	1	2,13%
5-9	5	5,95%	-2	-5,41%	3	6,38%
10-14	2	2,38%	-1	-2,70%	1	2,13%
15-19	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
20-24	1	1,19%	-1	-2,70%	0	0,00%
25-29	1	1,19%	0	0,00%	1	2,13%
30-34	4	4,76%	-2	-5,41%	2	4,26%
35-39	6	7,14%	-4	-10,81%	2	4,26%
40-44	1	1,19%	-1	-2,70%	0	0,00%
45-49	4	4,76%	-1	-2,70%	3	6,38%
50-54	2	2,38%	0	0,00%	2	4,26%
55-59	7	8,33%	-3	-8,11%	4	8,51%
60-64	8	9,52%	-4	-10,81%	4	8,51%
65-69	23	27,38%	-9	-24,32%	14	29,79%
70-74	13	15,48%	-7	-18,92%	6	12,77%
75-79	3	3,57%	-1	-2,70%	2	4,26%
80-84	2	2,38%	-1	-2,70%	1	2,13%
85+	1	1,19%	0	0,00%	1	2,13%
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	346	100,00%	-182	-100,00%	164	100,00%
0-4	10	2,89%	-3	-1,65%	7	4,27%
5-9	11	3,18%	-7	-3,85%	4	2,44%
10-14	15	4,34%	-7	-3,85%	8	4,88%
15-19	17	4,91%	-9	-4,95%	8	4,88%
20-24	20	5,78%	-11	-6,04%	9	5,49%
25-29	12	3,47%	-6	-3,30%	6	3,66%
30-34	23	6,65%	-14	-7,69%	9	5,49%
35-39	19	5,49%	-9	-4,95%	10	6,10%
40-44	27	7,80%	-14	-7,69%	13	7,93%
45-49	19	5,49%	-12	-6,59%	7	4,27%
50-54	25	7,23%	-15	-8,24%	10	6,10%
55-59	14	4,05%	-6	-3,30%	8	4,88%
60-64	32	9,25%	-13	-7,14%	19	11,59%
65-69	47	13,58%	-24	-13,19%	23	14,02%
70-74	34	9,83%	-25	-13,74%	9	5,49%
75-79	7	2,02%	-1	-0,55%	6	3,66%
80-84	5	1,45%	-2	-1,10%	3	1,83%
85+	9	2,60%	-4	-2,20%	5	3,05%
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΚΑΛΩΤΗΣ	84	100,00%	-47	-100,00%	37	100,00%
0-4	4	4,76%	-2	-4,26%	2	5,41%
5-9	5	5,95%	-3	-6,38%	2	5,41%
10-14	1	1,19%	-1	-2,13%	0	0,00%
15-19	2	2,38%	-1	-2,13%	1	2,70%
20-24	8	9,52%	-3	-6,38%	5	13,51%
25-29	6	7,14%	-4	-8,51%	2	5,41%
30-34	4	4,76%	-3	-6,38%	1	2,70%
35-39	2	2,38%	-1	-2,13%	1	2,70%

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ		ΑΡΡΕΝΕΣ		ΘΗΛΕΙΣ	
	ΑΠΟΛΥΤΗ ΤΙΜΗ	%	ΑΠΟΛΥΤΗ ΤΙΜΗ	%	ΑΠΟΛΥΤΗ ΤΙΜΗ	%
40-44	8	9,52%	-2	-4,26%	6	16,22%
45-49	6	7,14%	-3	-6,38%	3	8,11%
50-54	9	10,71%	-7	-14,89%	2	5,41%
55-59	5	5,95%	-2	-4,26%	3	8,11%
60-64	13	15,48%	-9	-19,15%	4	10,81%
65-69	4	4,76%	-4	-8,51%	0	0,00%
70-74	4	4,76%	-2	-4,26%	2	5,41%
75-79	1	1,19%	0	0,00%	1	2,70%
80-84	2	2,38%	0	0,00%	2	5,41%
85+	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2011) Στατιστικά θέματα / Απογραφή πληθυσμού της 18ης Μαρτίου 2001 / Δημογραφικά, οικονομικά και στοιχεία κατοικιών - νοικοκυριών (Δήμοι/Κοινοότητες - ΔΔ/ΚΔ) (Τόμος V). Διαθέσιμα στο δικτυακό τόπο: www.statistics.gr. Τελευταία πρόσβαση: 10/01/2011.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-6: ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ ΚΑΙ ΜΕΛΗ ΑΥΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΜΕΝΟΥΝ ΣΕ ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ, ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΝΕΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΑΝΑ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (1991)

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ (ΜΕΛΩΝ) ΑΝΑ ΔΩΜΑΤΙΟ	ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ (ΣΥΝΟΛΟ)		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ						
		ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ	ΜΕΛΗ	ΚΟΥΖΙΝΑ	ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΦΩΣ	ΛΟΥΤΡΟ Η ΝΤΟΥΣ	ΥΔΡΕΥΣΗ ΜΕ ΒΡΥΣΗ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΘΕΡΜΑΝΣΗ	W.C. ΜΕ ΥΔΡΑΥΛΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ	ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ (ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΔΙΚΤΥΟ)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΡΑΜΑΣ(ΤΜ.)	ΣΥΝΟΛΟ	170	477	168	146	74	151	5	74	9
	ΚΑΤΩ ΤΟΥ 1,0	84	223	83	77	35	75	2	35	4
	1,0 - 1,4	44	95	44	34	23	39	1	23	3
	1,5 - 1,9	20	63	19	15	12	18	2	12	2
	2,0 - 2,9	10	49	10	10	4	9	0	3	0
	3,0 ΚΑΙ ΑΝΩ	12	47	12	10	0	10	0	1	0
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ	68	191	67	62	29	61	2	28	4
	ΚΑΤΩ ΤΟΥ 1,0	30	49	30	27	14	26	0	13	2
	1,0 - 1,4	18	52	17	15	10	16	2	10	2
	1,5 - 1,9	9	45	9	9	4	8	0	3	0
	2,0 - 2,9	10	41	10	10	0	10	0	1	0
	3,0 ΚΑΙ ΑΝΩ	1	4	1	1	1	1	0	1	0
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ	35	99	35	23	17	30	1	19	1
	ΚΑΤΩ ΤΟΥ 1,0	16	32	16	15	6	14	0	7	0
	1,0 - 1,4	14	46	14	7	9	13	1	10	1
	1,5 - 1,9	2	11	2	0	2	2	0	2	0
	2,0 - 2,9	1	4	1	1	0	1	0	0	0
	3,0 ΚΑΙ ΑΝΩ	2	6	2	0	0	0	0	0	0
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ	149	423	144	135	50	128	3	58	4
	ΚΑΤΩ ΤΟΥ 1,0	75	132	73	67	24	64	0	26	2
	1,0 - 1,4	44	154	43	42	16	40	1	21	0
	1,5 - 1,9	10	45	10	7	5	8	0	5	1
	2,0 - 2,9	18	85	18	17	5	16	2	6	1
	3,0 ΚΑΙ ΑΝΩ	2	7	0	2	0	0	0	0	0
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ	116	314	112	104	36	99	3	39	4
	ΚΑΤΩ ΤΟΥ 1,0	62	105	61	54	17	52	0	17	2
	1,0 - 1,4	33	115	32	31	12	30	1	14	0
	1,5 - 1,9	6	29	6	5	3	5	0	3	1
	2,0 - 2,9	13	58	13	12	4	12	2	5	1
	3,0 ΚΑΙ ΑΝΩ	2	7	0	2	0	0	0	0	0

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ (ΜΕΛΩΝ) ΑΝΑ ΔΩΜΑΤΙΟ	ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ (ΣΥΝΟΛΟ)		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ						
		ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ	ΜΕΛΗ	ΚΟΥΖΙΝΑ	ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΦΩΣ	ΛΟΥΤΡΟ Η ΝΤΟΥΣ	ΥΔΡΕΥΣΗ ΜΕ ΒΡΥΣΗ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΘΕΡΜΑΝΣΗ	W.C. ΜΕ ΥΔΡΑΥΛΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ	ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ (ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΔΙΚΤΥΟ)
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΚΑΛΩΤΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ	33	109	32	31	14	29	0	19	0
	ΚΑΤΩ ΤΟΥ 1,0	13	27	12	13	7	12	0	9	0
	1,0 - 1,4	11	39	11	11	4	10	0	7	0
	1,5 - 1,9	4	16	4	2	2	3	0	2	0
	2,0 - 2,9	5	27	5	5	1	4	0	1	0
	3,0 ΚΑΙ ΑΝΩ	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ	319	900	312	281	124	279	8	132	13
	ΚΑΤΩ ΤΟΥ 1,0	159	355	156	144	59	139	2	61	6
	1,0 - 1,4	88	249	87	76	39	79	2	44	3
	1,5 - 1,9	30	108	29	22	17	26	2	17	3
	2,0 - 2,9	28	134	28	27	9	25	2	9	1
	3,0 ΚΑΙ ΑΝΩ	14	54	12	12	0	10	0	1	0

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2011) (Απεστάλησαν με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κατόπιν αιτήματος της Ομάδας Έργου)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-7: ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ ΚΑΙ ΜΕΛΗ ΑΥΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΜΕΝΟΥΝ ΣΕ ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ, ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ ΚΑΤΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΝΕΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΑΝΑ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (2001)

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ (ΜΕΛΩΝ) ΑΝΑ ΔΩΜΑΤΙΟ	ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ		ΑΠΟ ΑΥΤΑ, ΜΟΙΡΑΖΟΝΤΑΙ ΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ		ΝΤΟΥΖΙΝΑ		ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΦΩΣ		ΛΟΥΤΡΟ Η ΝΤΟΥΣ		ΥΔΡΕΥΣΗ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ		ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΘΕΡΜΑΝΣΗ		W.C. ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ		ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ (ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΔΙΚΤΥΟ)	
		ΑΡΙΘΜΟΣ	ΜΕΛΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΜΕΛΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΜΕΛΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΜΕΛΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΜΕΛΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΜΕΛΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΜΕΛΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΜΕΛΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΜΕΛΗ
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ	58	148	0	0	58	148	55	142	48	119	55	142	5	16	51	133	1	1
	ΕΩΣ 1,0	30	55	0	0	30	55	29	54	27	50	29	54	2	4	26	49	1	1
	1,0 - 1,4	21	63	0	0	21	63	19	58	15	46	19	58	3	12	18	54	0	0
	1,5 - 1,9	5	19	0	0	5	19	5	19	5	19	5	19	0	0	5	19	0	0
	2,0 - 2,9	2	11	0	0	2	11	2	11	1	4	2	11	0	0	2	11	0	0
	3,0 - 3,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	4,0 +	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ΣΥΝΟΛΟ	35	78	0	0	32	75	32	75	27	63	34	77	10	23	23	56	1	5
	ΕΩΣ 1,0	29	51	0	0	26	48	26	48	23	45	28	50	8	12	19	38	0	0
	1,0 - 1,4	4	15	0	0	4	15	4	15	3	10	4	15	1	3	3	10	1	5
	1,5 - 1,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2,0 - 2,9	2	12	0	0	2	12	2	12	1	8	2	12	1	8	1	8	0	0
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	3,0 - 3,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4,0 +	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ΣΥΝΟΛΟ	125	299	6	15	125	299	121	292	118	284	124	298	5	13	83	197	1	4
	ΕΩΣ 1,0	82	154	0	0	82	154	79	150	79	151	81	153	5	13	60	120	0	0
	1,0 - 1,4	31	96	3	5	31	96	30	93	27	84	31	96	0	0	16	49	1	4
	1,5 - 1,9	4	12	0	0	4	12	4	12	4	12	4	12	0	0	2	6	0	0
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΚΑΛΩΤΗΣ	2,0 - 2,9	6	27	2	6	6	27	6	27	6	27	6	27	0	0	4	18	0	0
	3,0 - 3,9	1	6	0	0	1	6	1	6	1	6	1	6	0	0	0	0	0	0
	4,0 +	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	0	0	1	4	0	0
	ΣΥΝΟΛΟ	30	72	4	13	30	72	27	67	28	69	29	71	3	11	20	50	4	9
	ΕΩΣ 1,0	17	28	0	0	17	28	15	25	16	27	16	27	0	0	12	22	3	3
	1,0 - 1,4	9	27	2	5	9	27	8	25	8	25	9	27	2	7	6	18	0	0
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	1,5 - 1,9	2	9	0	0	2	9	2	9	2	9	2	9	0	0	1	6	1	6
	2,0 - 2,9	2	8	2	8	2	8	2	8	2	8	2	8	1	4	1	4	0	0
	3,0 - 3,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	4,0 +	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	ΣΥΝΟΛΟ	248	597	10	28	245	594	235	576	221	535	242	568	23	63	177	436	7	19
	ΕΩΣ 1,0	158	288	0	0	155	285	149	277	145	273	154	284	15	29	117	229	4	4
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	1,0 - 1,4	65	201	5	10	65	201	61	191	53	165	63	196	6	22	43	131	2	9
	1,5 - 1,9	11	40	0	0	11	40	11	40	11	40	11	40	0	0	8	31	1	6
	2,0 - 2,9	12	58	4	14	12	58	12	58	10	47	12	58	2	12	8	41	0	0
	3,0 - 3,9	1	6	0	0	1	6	1	6	1	6	1	6	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	4,0 +	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	0	0	1	4	0	0

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2011) (Απεστάλησαν με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κατόπιν αιτήματος της Ομάδας Έργου)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-8: ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ ΑΝΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΥΤΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΑΝΕΣΕΙΣ ΑΝΑ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (ΣΥΓΚΡΙΣΗ 1991 ΚΑΙ 2001)

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	1991								2001							
	ΜΕΛΗ / ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΠΟΥ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ							ΜΕΛΗ / ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΠΟΥ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ						
		ΚΟΥΖΙΝΑ	ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΦΩΣ	ΛΟΥΤΡΟ Η ΝΤΟΥΣ	ΥΔΡΕΥΣΗ ΜΕ ΒΡΥΣΗ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΘΕΡΜΑΝΣΗ	W.C. ΜΕ ΥΔΡΑΥΛΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ	ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ (ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΔΙΚΤΥΟ)		ΚΟΥΖΙΝΑ	ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΦΩΣ	ΛΟΥΤΡΟ Η ΝΤΟΥΣ	ΥΔΡΕΥΣΗ ΜΕ ΒΡΥΣΗ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΘΕΡΜΑΝΣΗ	W.C. ΜΕ ΥΔΡΑΥΛΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ	ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ (ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΔΙΚΤΥΟ)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΡΑΜΑΣ (ΤΜ.)	2,81	98,82	85,88	43,53	88,82	2,94	43,53	5,29	2,43	96,77	93,55	80,65	95,70	16,13	79,57	2,15
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	2,81	98,53	91,18	42,65	89,71	2,94	41,18	5,88	2,55	100,00	94,83	82,76	94,83	8,62	87,93	1,72
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	2,83	100,00	65,71	48,57	85,71	2,86	54,29	2,86	2,23	91,43	91,43	77,14	97,14	28,57	65,71	2,86
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	2,84	96,64	90,60	33,56	85,91	2,01	38,93	2,68	2,39	100,00	95,48	94,19	98,71	5,16	66,45	3,23
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	2,71	96,55	89,66	31,03	85,34	2,59	33,62	3,45	2,39	100,00	96,80	94,40	99,20	4,00	66,40	0,80
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΚΑΛΩΤΗΣ	3,30	96,97	93,94	42,42	87,88	0,00	57,58	0,00	2,40	100,00	90,00	93,33	96,67	10,00	66,67	13,33
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	2,82	97,81	88,09	38,87	87,46	2,51	41,38	4,08	2,41	98,79	94,76	89,11	97,58	9,27	71,37	2,82

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2011) (Απεστάλησαν με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κατόπιν αιτήματος της Ομάδας Έργου)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-9: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΡΙΘΜΟΥ ΜΕΛΩΝ ΑΝΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΑΥΤΩΝ ΜΕ ΑΝΕΣΕΙΣ ΑΝΑ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (1991-2001)

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΜΕΛΗ/ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 1991 - 2001 ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΠΟΥ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ,						
		ΚΟΥΖΙΝΑ	ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΦΩΣ	ΛΟΥΤΡΟ Η ΝΤΟΥΣ	ΥΔΡΕΥΣΗ ΜΕ ΒΡΥΣΗ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΙΚΙΑ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΘΕΡΜΑΝΣΗ	ΥΔΡΑΥΛΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ	ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ (ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΔΙΚΤΥΟ)
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΡΑΜΑΣ (Τ.Μ.)	-0,38%	-2,05%	7,67%	37,12%	6,88%	13,19%	36,04%	-3,14%
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	-0,26%	1,47%	3,65%	40,11%	5,12%	5,68%	46,75%	-4,16%
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	-0,60%	-8,57%	25,71%	28,57%	11,43%	25,71%	11,43%	0,00%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	-0,45%	3,36%	4,88%	60,64%	12,80%	3,15%	27,53%	0,54%
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	-0,31%	3,45%	7,14%	63,37%	13,86%	1,41%	32,78%	-2,65%
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΚΑΛΩΤΗΣ	-0,90%	3,03%	-3,94%	50,91%	8,79%	10,00%	9,09%	13,33%
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	-0,20%	19,33%	1,12%	26,58%	1,63%	20,27%	16,58%	52,65%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2011) (Απεστάλησαν με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κατόπιν αιτήματος της Ομάδας Έργου)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-10: ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΗΛΙΚΙΑΣ 10 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΑΝΑ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (2001)

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΦΥΛΟ	ΣΥΝΟΛΟ		ΚΑΤΟΧΟΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ ΤΙΤΛΟΥ		ΚΑΤΟΧΟΙ ΜΑΣΤΕΡ		ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΙ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ		ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΙ ΤΕΙ (ΚΑΤΕ, ΚΑΤΕΕ) ΚΑΙ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΣΧΟΛΩΝ		ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΙ ΜΕΤΑΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ		ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ		ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΙ ΤΕΛ		ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΙ ΤΕΣ		ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ 3ΤΑΞΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ		ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ		ΕΓΚΑΤΕΛΕΙΨΑΝ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ, ΑΛΛΑ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗ		ΔΕ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗ	
		ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΡΑΜΑΣ (Τ.Μ.)	ΣΥΝΟΛΟ	216	0,00%	0	0,00%	4	1,85%	3	1,39%	0	0,00%	28	12,96%	2	0,93%	3	1,39%	14	6,48%	117	54,17%	3	1,39%	30	13,89%	12	5,56%
	ΑΡΡΕΝΕΣ	100	0,00%	0	0,00%	1	1,00%	1	1,00%	0	0,00%	13	13,00%	2	2,00%	1	1,00%	6	6,00%	66	66,00%	2	2,00%	6	6,00%	2	2,00%
	ΘΗΛΕΙΣ	116	0,00%	0	0,00%	3	2,59%	2	1,72%	0	0,00%	15	12,93%	0	0,00%	2	1,72%	8	6,90%	51	43,97%	1	0,86%	24	20,69%	10	8,62%
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ	138	0,00%	0	0,00%	4	2,90%	3	2,17%	0	0,00%	23	16,67%	2	1,45%	3	2,17%	11	7,97%	75	54,35%	1	0,72%	5	3,62%	11	7,97%
	ΑΡΡΕΝΕΣ	65	0,00%	0	0,00%	1	1,54%	1	1,54%	0	0,00%	10	15,38%	2	3,08%	1	1,54%	4	6,15%	41	63,08%	1	1,54%	2	3,08%	2	3,08%
	ΘΗΛΕΙΣ	73	0,00%	0	0,00%	3	4,11%	2	2,74%	0	0,00%	13	17,81%	0	0,00%	2	2,74%	7	9,59%	34	46,58%	0	0,00%	3	4,11%	9	12,33%
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ	78	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	5	6,41%	0	0,00%	0	0,00%	3	3,85%	42	53,85%	2	2,56%	25	32,05%	1	1,28%
	ΑΡΡΕΝΕΣ	35	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	3	8,57%	0	0,00%	0	0,00%	2	5,71%	25	71,43%	1	2,86%	4	11,43%	0	0,00%
	ΘΗΛΕΙΣ	43	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	2	4,65%	0	0,00%	0	0,00%	1	2,33%	17	39,53%	1	2,33%	21	48,84%	1	2,33%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ	400	0,00%	0	0,00%	16	4,00%	16	4,00%	8	2,00%	48	12,00%	13	3,25%	13	3,25%	34	8,50%	172	43,00%	6	1,50%	63	15,75%	11	2,75%
	ΑΡΡΕΝΕΣ	214	0,00%	0	0,00%	7	3,27%	9	4,21%	4	1,87%	28	13,08%	6	2,80%	12	5,61%	23	10,75%	92	42,99%	4	1,87%	28	13,08%	1	0,47%
	ΘΗΛΕΙΣ	186	0,00%	0	0,00%	9	4,84%	7	3,76%	4	2,15%	20	10,75%	7	3,76%	1	0,54%	11	5,91%	80	43,01%	2	1,08%	35	18,82%	10	5,38%
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ	325	0,00%	0	0,00%	15	4,62%	14	4,31%	6	1,85%	38	11,69%	5	1,54%	13	4,00%	28	8,62%	134	41,23%	6	1,85%	58	17,85%	8	2,46%
	ΑΡΡΕΝΕΣ	172	0,00%	0	0,00%	7	4,07%	9	5,23%	4	2,33%	23	13,37%	0	0,00%	12	6,98%	19	11,05%	69	40,12%	4	2,33%	25	14,53%	0	0,00%
	ΘΗΛΕΙΣ	153	0,00%	0	0,00%	8	5,23%	5	3,27%	2	1,31%	15	9,80%	5	3,27%	1	0,65%	9	5,88%	65	42,48%	2	1,31%	33	21,57%	8	5,23%
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΚΑΛΩΤΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ	75	0,00%	0	0,00%	1	1,33%	2	2,67%	2	2,67%	10	13,33%	8	10,67%	0	0,00%	6	8,00%	38	50,67%	0	0,00%	5	6,67%	3	4,00%
	ΑΡΡΕΝΕΣ	42	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	5	11,90%	6	14,29%	0	0,00%	4	9,52%	23	54,76%	0	0,00%	3	7,14%	1	2,38%
	ΘΗΛΕΙΣ	33	0,00%	0	0,00%	1	3,03%	2	6,06%	2	6,06%	5	15,15%	2	6,06%	0	0,00%	2	6,06%	15	45,45%	0	0,00%	2	6,06%	2	6,06%
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ	616	0,00%	0	0,00%	20	3,25%	19	3,08%	8	1,30%	76	12,34%	15	2,44%	16	2,60%	48	7,79%	289	46,92%	9	1,46%	93	15,10%	23	3,73%
	ΑΡΡΕΝΕΣ	314	0,00%	0	0,00%	8	2,55%	10	3,18%	4	1,27%	41	13,06%	8	2,55%	13	4,14%	29	9,24%	158	50,32%	6	1,91%	34	10,83%	3	0,96%
	ΘΗΛΕΙΣ	302	0,00%	0	0,00%	12	3,97%	9	2,98%	4	1,32%	35	11,59%	7	2,32%	3	0,99%	19	6,29%	131	43,38%	3	0,99%	59	19,54%	20	6,62%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2011) (Απεστέλλησαν με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κατόπιν αιτήματος της Ομάδας Έργου)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3-11: ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΗΛΙΚΙΑΣ 10 ΕΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΩ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΑΝΑ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (1991)

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ / ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΦΥΛΟ	ΣΥΝΟΛΟ		ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΙ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ		ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΙ ΤΕΙ, ΚΑΤΕΕ		ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΙ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΣΧΟΛΩΝ		ΦΟΙΤΟΥΝ ΣΕ ΑΝΩΤΑΤΗ, ΤΕΙ Η ΑΝΩΤΕΡΗ ΣΧΟΛΗ		ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ		ΤΕΛΕΙΩΣΑΝ ΤΗ Γ ΤΑΞΗ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ		ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ		ΔΕΝ ΤΕΛΕΙΩΣΑΝ ΤΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ		ΑΓΡΑΜΜΑΤΟΙ - ΜΗ ΓΝΩΡΙΖΟΝΤΕΣ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΗ	
		ΑΡΙΘΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ		ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%	ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΡΑΜΑΣ (ΤΜ.)	ΣΥΝΟΛΟ	291	0	0,00%	6	2,06%	2	0,69%	0	0,00%	5	1,72%	40	13,75%	22	7,56%	134	46,05%	58	19,93%	24	8,25%
	ΑΡΡΕΝΕΣ	144	0	0,00%	4	2,78%	0	0,00%	0	0,00%	3	2,08%	22	15,28%	13	9,03%	71	49,31%	24	16,67%	7	4,86%
	ΘΗΛΕΙΣ	147	0	0,00%	2	1,36%	2	1,36%	0	0,00%	2	1,36%	18	12,24%	9	6,12%	63	42,86%	34	23,13%	17	11,56%
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ	179	0	0,00%	3	1,68%	2	1,12%	0	0,00%	1	0,56%	29	16,20%	16	8,94%	90	50,28%	27	15,08%	11	6,15%
	ΑΡΡΕΝΕΣ	92	0	0,00%	2	2,17%	0	0,00%	0	0,00%	1	1,09%	16	17,39%	9	9,78%	50	54,35%	11	11,96%	3	3,26%
	ΘΗΛΕΙΣ	87	0	0,00%	1	1,15%	2	2,30%	0	0,00%	0	0,00%	13	14,94%	7	8,05%	40	45,98%	16	18,39%	8	9,20%
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ	112	0	0,00%	3	2,68%	0	0,00%	0	0,00%	4	3,57%	11	9,82%	6	5,36%	44	39,29%	31	27,68%	13	11,61%
	ΑΡΡΕΝΕΣ	52	0	0,00%	2	3,85%	0	0,00%	0	0,00%	2	3,85%	6	11,54%	4	7,69%	21	40,38%	13	25,00%	4	7,69%
	ΘΗΛΕΙΣ	60	0	0,00%	1	1,67%	0	0,00%	0	0,00%	2	3,33%	5	8,33%	2	3,33%	23	38,33%	18	30,00%	9	15,00%
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ	460	0	0,00%	10	2,17%	5	1,09%	1	0,22%	11	2,39%	53	11,52%	47	8,91%	214	46,52%	87	18,91%	38	8,26%
	ΑΡΡΕΝΕΣ	256	0	0,00%	6	2,34%	1	0,39%	1	0,39%	5	1,95%	36	14,06%	25	9,77%	124	48,44%	46	17,97%	12	4,69%
	ΘΗΛΕΙΣ	204	0	0,00%	4	1,96%	4	1,96%	0	0,00%	6	2,94%	17	8,33%	16	7,84%	90	44,12%	41	20,10%	26	12,75%
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ	344	0	0,00%	9	2,62%	2	0,58%	0	0,00%	8	2,33%	38	11,05%	31	9,01%	148	43,02%	73	21,22%	35	10,17%
	ΑΡΡΕΝΕΣ	191	0	0,00%	5	2,62%	1	0,52%	0	0,00%	3	1,57%	27	14,14%	21	10,99%	85	44,50%	38	19,90%	11	5,76%
	ΘΗΛΕΙΣ	153	0	0,00%	4	2,61%	1	0,65%	0	0,00%	5	3,27%	11	7,19%	10	6,54%	63	41,18%	35	22,88%	24	15,69%
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΚΑΛΩΤΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ	116	0	0,00%	1	0,86%	3	2,59%	1	0,86%	3	2,59%	15	12,93%	10	8,62%	66	56,90%	14	12,07%	3	2,59%
	ΑΡΡΕΝΕΣ	65	0	0,00%	1	1,54%	0	0,00%	1	1,54%	2	3,08%	9	13,85%	4	6,15%	39	60,00%	8	12,31%	1	1,54%
	ΘΗΛΕΙΣ	51	0	0,00%	0	0,00%	3	5,88%	0	0,00%	1	1,96%	6	11,76%	6	11,76%	27	52,94%	6	11,76%	2	3,92%
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ	751	0	0,00%	16	2,13%	7	0,93%	1	0,13%	16	2,13%	93	12,38%	63	8,39%	348	46,34%	145	19,31%	62	8,26%
	ΑΡΡΕΝΕΣ	400	0	0,00%	10	2,50%	1	0,25%	1	0,25%	8	2,00%	58	14,50%	38	9,50%	195	48,75%	70	17,50%	19	4,75%
	ΘΗΛΕΙΣ	351	0	0,00%	6	1,71%	6	1,71%	0	0,00%	8	2,28%	35	9,97%	25	7,12%	153	43,59%	75	21,37%	43	12,25%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2011) (Απεστάλησαν με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κατόπιν αιτήματος της Ομάδας Έργου)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4-1: ΚΑΤΑΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗ ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΟΝ ΟΑΕΔ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ	ΗΛΙΚΙΑ	ΑΝΑΖΗΤΟΥΝΤΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑ (Α)			ΜΗ ΑΝΑΖΗΤΟΥΝΤΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑ (Β)			ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ (Α+Β)		
		ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΗΜΟΣ ΔΟΞΑΤΟΥ	-18	1	1	2	0	0	0	1	1	2
	19-25	70	75	145	5	1	6	75	76	151
	26-35	119	227	346	16	13	29	135	240	375
	36-45	113	165	278	20	7	27	133	172	305
	46-55	88	128	216	23	13	36	111	141	252
	56+	30	31	61	5	13	18	35	44	79
ΣΥΝΟΛΟ Δ. ΔΟΞΑΤΟΥ		421	627	1.048	69	47	116	490	674	1.164
ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	-18	6	12	18	3	0	3	9	12	21
	19-25	382	536	918	29	19	48	411	555	966
	26-35	672	1.294	1.966	64	84	148	736	1.378	2.114
	36-45	645	1.172	1.817	90	81	171	735	1.253	1.988
	46-55	547	864	1.411	91	79	170	638	943	1.581
	56+	250	233	483	52	87	139	302	320	622
ΣΥΝΟΛΟ Δ. ΔΡΑΜΑΣ		2.502	4.111	6.613	329	350	679	2.831	4.461	7.292
ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	-18	2	1	3	1	0	1	3	1	4
	19-25	31	47	78	7	5	12	38	52	90
	26-35	46	69	115	7	5	12	53	74	127
	36-45	44	46	90	6	2	8	50	48	98
	46-55	26	26	52	7	3	10	33	29	62
	56+	12	9	21	4	0	4	16	9	25
ΣΥΝΟΛΟ Δ. Κ. ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ		161	198	359	32	15	47	193	213	406
ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	-18	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	19-25	9	13	22	0	1	1	9	14	23
	26-35	17	23	40	1	2	3	18	25	43
	36-45	21	29	50	4	3	7	25	32	57
	46-55	10	19	29	1	4	5	11	23	34
	56+	9	9	18	3	0	3	12	9	21
ΣΥΝΟΛΟ Δ. ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ		66	93	159	9	10	19	75	103	178
ΔΗΜΟΣ ΠΡΟΣΟΤΣΑΝΗΣ	-18	0	1	1	1	0	1	1	1	2
	19-25	51	84	135	4	4	8	55	88	143
	26-35	82	127	209	10	4	14	92	131	223
	36-45	66	139	205	17	9	26	83	148	231
	46-55	77	90	167	18	6	24	95	96	191
	56+	29	22	51	9	16	25	38	38	76
ΣΥΝΟΛΟ Δ. ΠΡΟΣΟΤΣΑΝΗΣ		305	463	768	59	39	98	364	502	866
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΡΑΜΑΣ	-18	9	15	24	5	0	5	14	15	29
	19-25	543	755	1.298	45	30	75	588	785	1.373
	26-35	936	1.740	2.676	98	108	206	1.034	1.848	2.882
	36-45	889	1.551	2.440	137	102	239	1.026	1.653	2.679
	46-55	748	1.127	1.875	140	105	245	888	1.232	2.120
	56+	330	304	634	73	116	189	403	420	823

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2011) (Απεστάλησαν με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κατόπιν αιτήματος της Ομάδας Έργου)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Α-1: ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ, ΜΕΣΗ ΕΚΤΑΣΗ, ΜΕΓΑΛΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ, ΔΕΝΔΡΟΚΟΜΙΑ, ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ, ΕΚΜΗΧΑΝΙΣΗ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟ ΕΤΟΣ 2006

Α. ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ	
ΕΙΔΟΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ	ΕΚΤΑΣΗ ΣΕ ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ
ΜΙΚΤΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ	22
ΑΜΙΓΩΣ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ	75
ΑΜΙΓΩΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ	24

Β. ΜΕΣΗ ΕΚΤΑΣΗ ΑΝΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΕΚΤΑΣΗ ΣΕ ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ
ΤΚ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	2,13
ΤΚ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	71,67
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	6,28
ΤΚ ΣΚΑΛΩΤΗΣ	2,27

Γ. ΜΕΓΑΛΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ		
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΕΙΔΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ	ΕΚΤΑΣΗ ΣΕ ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΒΡΩΜΗ ΓΙΑ ΣΑΝΟ	350
	ΣΥΝΟΛΟ	350
ΤΚ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	ΚΡΙΘΑΡΙ ΓΙΑ ΣΑΝΟ	54
	ΣΥΝΟΛΟ	54
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ ΧΩΡΙΣ ΣΥΓΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	15
	ΣΥΝΟΛΟ	15
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΜΗΔΙΚΗ (ΠΟΛΥΕΤΕΣ ΤΡΙΦΥΛΛΙ)	100
	ΣΥΝΟΛΟ	100
ΤΚ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	ΣΙΤΑΡΙ ΜΑΛΑΚΟ	200
	ΣΥΝΟΛΟ	200
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΑΧΛΑΔΙΕΣ	3
	ΣΥΝΟΛΟ	3
ΤΚ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΚΑΡΥΔΙΕΣ	40
ΤΚ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	ΚΑΡΥΔΙΕΣ	44
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΚΑΡΥΔΙΕΣ	20
	ΣΥΝΟΛΟ	104
ΤΚ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΚΑΣΤΑΝΙΕΣ ΗΜΕΡΕΣ	10
	ΣΥΝΟΛΟ	10
ΤΚ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΕΣ (ΦΟΥΝΤΟΥΚΙΕΣ)	9
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΕΣ (ΦΟΥΝΤΟΥΚΙΕΣ)	20
	ΣΥΝΟΛΟ	29
ΤΚ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΜΗΛΙΕΣ	5
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΜΗΛΙΕΣ	7
	ΣΥΝΟΛΟ	12
ΤΚ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΑΓΓΟΥΡΙΑ ΥΠΑΙΘΡΟΥ	1
	ΣΥΝΟΛΟ	1
ΤΚ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΚΡΕΜΜΥΔΙΑ ΞΕΡΑ	4
	ΣΥΝΟΛΟ	4
ΤΚ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΛΑΧΑΝΑ (ΜΑΠΕΣ, ΚΡΑΜΒΟΛΑΧΑΝΑ)	2
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΛΑΧΑΝΑ (ΜΑΠΕΣ, ΚΡΑΜΒΟΛΑΧΑΝΑ)	2
	ΣΥΝΟΛΟ	4
ΤΚ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΜΕΛΙΤΖΑΝΕΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ	2
	ΣΥΝΟΛΟ	2
ΤΚ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΠΑΤΑΤΕΣ ΑΝΟΙΞΕΩΣ	2
ΤΚ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	ΠΑΤΑΤΕΣ ΑΝΟΙΞΕΩΣ	10
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΠΑΤΑΤΕΣ ΑΝΟΙΞΕΩΣ	27
	ΣΥΝΟΛΟ	39
ΤΚ ΣΚΑΛΩΤΗΣ	ΠΑΤΑΤΕΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΕΣ	14
	ΣΥΝΟΛΟ	14
ΤΚ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΦΑΣΟΛΙΑ ΧΩΡΙΣ ΣΥΓΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	4
ΤΚ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	ΦΑΣΟΛΙΑ ΧΩΡΙΣ ΣΥΓΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	2
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΦΑΣΟΛΙΑ ΧΩΡΙΣ ΣΥΓΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	10
ΤΚ ΣΚΑΛΩΤΗΣ	ΦΑΣΟΛΙΑ ΧΩΡΙΣ ΣΥΓΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	7
	ΣΥΝΟΛΟ	23
ΤΚ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ ΧΛΩΡΑ	10
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ ΧΛΩΡΑ	4
	ΣΥΝΟΛΟ	14
ΤΚ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΤΟΜΑΤΕΣ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΕΣ ΓΙΑ ΝΩΠΗ ΧΡΗΣΗ, ΥΠΑΙΘΡΟΥ	10
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΤΟΜΑΤΕΣ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΕΣ ΓΙΑ ΝΩΠΗ ΧΡΗΣΗ, ΥΠΑΙΘΡΟΥ	12
	ΣΥΝΟΛΟ	22

Δ. ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ			
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΕΙΔΟΣ ΕΚΤΡΟΦΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΖΩΩΝ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΑΛΑΚΤΟΣ (ΚΙΛΑ)
ΤΚ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	ΑΙΓΕΣ ΚΟΠΑΔΙΑΡΙΚΕΣ	1.640	88.000
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΑΙΓΕΣ ΚΟΠΑΔΙΑΡΙΚΕΣ	1.610	66.000
	ΣΥΝΟΛΟ	3.250	154.000
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΒΟΟΕΙΔΗ ΘΗΛΕΑ ΕΓΧΩΡΙΩΝ ΦΥΛΩΝ ΑΒΕΛΤΙΩΤΑ	100	
	ΣΥΝΟΛΟ	100	
ΤΚ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΒΟΟΕΙΔΗ ΘΗΛΕΑ ΕΓΧΩΡΙΩΝ ΦΥΛΩΝ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΑ	254	
ΤΚ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	ΒΟΟΕΙΔΗ ΘΗΛΕΑ ΕΓΧΩΡΙΩΝ ΦΥΛΩΝ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΑ	244	64.000
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΒΟΟΕΙΔΗ ΘΗΛΕΑ ΕΓΧΩΡΙΩΝ ΦΥΛΩΝ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΑ	490	
ΤΚ ΣΚΑΛΩΤΗΣ	ΒΟΟΕΙΔΗ ΘΗΛΕΑ ΕΓΧΩΡΙΩΝ ΦΥΛΩΝ ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΑ	300	
	ΣΥΝΟΛΟ	1.288	64.000
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΧΟΙΡΟΙ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (ΓΟΥΡΟΥΝΕΣ ΚΑΙ ΚΑΠΡΟΙ ΕΠΙΒΑΣΕΩΣ)	39	
	ΣΥΝΟΛΟ	39	
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΧΟΙΡΟΙ ΚΡΕΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΓΕΝΙΚΑ	10	
	ΣΥΝΟΛΟ	10	
ΤΚ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	ΠΡΟΒΑΤΑ ΚΟΠΑΔΙΑΡΙΚΑ	280	18.900
ΤΚ ΣΚΑΛΩΤΗΣ	ΠΡΟΒΑΤΑ ΚΟΠΑΔΙΑΡΙΚΑ	570	
	ΣΥΝΟΛΟ	850	18.900

Ε. ΕΚΜΗΧΑΝΙΣΗ ΓΕΩΡΓΙΑΣ - ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ		
ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΕΙΔΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ
ΤΚ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΔΙΑΞΟΝΙΚΟΙ ΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ (ΤΡΑΚΤΕΡ)	1
ΤΚ ΜΑΚΡΥΠΛΑΓΙΟΥ	ΔΙΑΞΟΝΙΚΟΙ ΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ (ΤΡΑΚΤΕΡ)	3
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΔΙΑΞΟΝΙΚΟΙ ΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ (ΤΡΑΚΤΕΡ)	8
	ΣΥΝΟΛΟ	12
ΤΚ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΜΟΝΟΑΞΟΝΙΚΟΙ ΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ (ΣΚΑΠΤΙΚΕΣ ΦΡΕΖΕΣ, ΚΛΠ.)	1
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΜΟΝΟΑΞΟΝΙΚΟΙ ΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ (ΣΚΑΠΤΙΚΕΣ ΦΡΕΖΕΣ, ΚΛΠ.)	5
ΤΚ ΣΚΑΛΩΤΗΣ	ΜΟΝΟΑΞΟΝΙΚΟΙ ΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ (ΣΚΑΠΤΙΚΕΣ ΦΡΕΖΕΣ, ΚΛΠ.)	3
	ΣΥΝΟΛΟ	9
ΤΚ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΑΠΛΕΣ ΧΟΡΤΟΣΥΛΛΕΚΤΙΚΕΣ ΜΗΧΑΝΕΣ	5
	ΣΥΝΟΛΟ	5
ΤΚ ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΑΡΔΕΥΣΗΣ ΜΕ ΣΤΑΓΟΝΕΣ	1
	ΣΥΝΟΛΟ	1
	ΑΛΩΝΙΣΤΙΚΕΣ ΜΗΧΑΝΕΣ ΚΑΘΕ ΤΥΠΟΥ	4
	ΣΥΝΟΛΟ	4

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (2011) (Απεστάλησαν με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κατόπιν αιτήματος της Ομάδας Έργου)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Α-2: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΖΟΜΕΝΩΝ ΔΑΣΙΚΩΝ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΩΝ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΟΝΟΜΑ ΔΑΣΟΥΣ	ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ	ΔΑΣΟΣΚΕΠΕΙΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ (ΣΤΡ.)	ΜΕΡΙΚΩΣ ΔΑΣΟΣΚΕΠΕΙΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ (ΣΤΡ.)	ΓΥΜΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ (ΣΤΡ.)	ΑΓΟΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ (ΣΤΡ.)	ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ (ΣΤΡ.)	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ (ΣΤΡ.)	ΚΥΡΙΑ ΔΑΣΟΠΟΝΙΚΑ ΕΙΔΗ	ΕΥΛΑΠΘΕΜΑ (Κ.Μ.)	ΜΕΣΟ ΕΤΗΣΙΟ ΛΗΜΜΑ (Κ.Μ.)
ΔΑΣΑΡΧΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ										
ΤΡΑΧΩΝΙΟΥ - ΔΙΠΟΤΑΜΩΝ ΚΑΙ ΔΡΥΜΟΥ	2009 - 2018	98.340,0	10.452,5	28.361,5	4.563,5	1.555,0	143.272,5	ΟΞΙΑ, ΔΑΣΙΚΗ ΠΕΥΚΗ	1.414.100,0	11.765,0
ΜΕΝΟΙΚΙΟΥ ΟΡΟΥΣ	2010 - 2019	28.729,0	42.181,0	21.515,0	14.602,0	57.894,0	164.921,0	ΟΞΙΑ, ΚΑΣΤΑΝΙΑ	372.300,0	4.211,4
ΠΕΡΙΒΛΕΠΤΟΥ - ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ	2005 - 2014	121.220,0	59.170,0	40.440,0	4.410,0	8.720,0	233.960,0	ΔΡΥΣ, ΟΞΙΑ	613.378,0	6.045,1
ΠΤΕΛΕΑΣ - ΠΛΑΤΑΝΙΑΣ - ΠΛΑΤΑΝΟΒΡΥΣΗΣ	2007 - 2016	99.050,0	59.200,0	31.160,0	9.550,0	35.940,0	234.900,0	ΔΡΥΣ, ΟΞΙΑ	269.902,0	1.633,0
ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ - ΜΥΡΣΙΝΕΡΟΥ - ΑΕΤΟΥ - ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΟΥ - ΚΑΛΛΙΦΥΤΟΥ - ΜΟΝΑΣΤΗΡΑΚΙΟΥ	2004 - 2013	196.644,0	11.664,0	60.521,0	6.724,0	56.240,0	331.793,0	ΔΡΥΣ, ΟΞΙΑ	847.926,0	11.687,0
ΘΟΛΟΥ - ΑΜΙΣΙΝΟΥ	2004 - 2014	29.172,6	19.376,8	19.854,9	2.316,7	6.199,5	76.920,5	ΔΡΥΣ, ΟΞΙΑ	160.618,0	3.328,0
ΒΩΛΑΚΑ - ΠΥΡΓΩΝ - ΠΕΤΡΟΥΣΑΣ Κ.ΛΠ.	2001 - 2011	62.580,0	90.865,0	62.620,0	38.000,0	46.895,0	300.960,0	ΔΡΥΣ, ΟΞΙΑ	478.383,0	5.010,0
ΔΥΤΙΚΟΥ ΝΕΣΤΟΥ	2007 - 2016	501.941,5	98.940,1	51.344,3	11.708,5	8.416,5	672.350,9	ΕΡΥΘΡΕΛΑΤΗ, ΔΑΣΙΚΗ ΠΕΥΚΗ	5.694.498,8	44.785,3
Β.Α. Ν. ΔΡΑΜΑΣ	2008 - 2017	243.422,5	27.105,1	14.265,4	6.990,5	1.164,0	292.947,5	ΟΞΙΑ	4.557.031,8	34.375,5
ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΤΕΧΝΗΤΟΙ ΛΕΥΚΩΝΕΣ	2008 - 2017	240,7	93,6	467,2	0,0	283,2	1.084,7	ΛΕΥΚΗ	3.391,8	3.391,8
ΤΕΧΝΗΤΑ ΔΑΣΗ ΠΕΥΚΗΣ ΔΑΣΑΡΧΕΙΟΥ ΔΡΑΜΑΣ	2008 - 2017	5.472,0	817,0	1.865,0	122,0	414,0	8.690,0	ΤΡΑΧΕΙΑ ΠΕΥΚΗ	38.858,0	111,4
ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΣΩΝ ΔΑΣΑΡΧΕΙΟΥ ΔΡΑΜΑΣ		1.386.812,3	419.865,1	332.414,3	98.987,2	223.721,2	2.461.800,1		14.450.387,5	126.343,6
ΔΑΣΑΡΧΕΙΟ ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ										
ΛΕΙΒΑΔΑΚΙΟΥ	2005 - 2014	56.170,0	15.370,0	14.170,0	730,0	12.530,0	98.970,0	ΔΡΥΣ, ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	343.155,1	3.890,5
ΕΞΟΧΗΣ - ΛΕΥΚΟΓΕΙΩΝ - ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	2005 - 2014	114.050,0	35.708,0	25.211,0	4.028,0	39.498,0	218.495,0	ΔΡΥΣ, ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	481.946,0	7.523,6
ΔΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΝΔ ΛΕΚΑΝΗΣ ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	2006 - 2015	133.780,2	27.998,3	34.299,8	1.351,5	4.098,6	201.528,4	ΟΞΙΑ, ΔΡΥΣ	1.852.829,0	21.913,3
ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΣΩΝ ΔΑΣΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ		304.000,2	79.076,3	73.680,8	6.109,5	56.126,6	518.993,4		2.677.930,1	33.327,4
ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΣΩΝ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ		1.690.812,5	498.941,4	406.095,1	105.096,7	279.847,8	2.980.793,5		17.128.317,5	159.671,0

Πηγή: Διεύθυνση Δασών Δράμας

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Α-3: ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΖΟΜΕΝΩΝ ΔΑΣΙΚΩΝ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΩΝ ΟΡΕΙΝΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ

ΔΑΣΟΣΚΕΠΕΙΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ (ΣΤΡ.)	ΜΕΡΙΚΩΣ ΔΑΣΟΣΚΕΠΕΙΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ (ΣΤΡ.)	ΓΥΜΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ (ΣΤΡ.)	ΑΓΟΝΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ (ΣΤΡ.)	ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ (ΣΤΡ.)	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΑΣΗ (ΣΤΡ.)	ΕΥΛΑΠΘΕΜΑ (Κ.Μ.)	ΜΕΣΟ ΕΤΗΣΙΟ ΛΗΜΜΑ (Κ.Μ.)
1.685.099,8	498.030,8	403.762,9	104.974,7	279.150,6	2.971.018,8	17.086.067,7	156.167,7

Πηγή: Επεξεργασία Πίνακα 3.5Α-2

Πίνακας 4.5Α-4: ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΔΑΣΙΚΩΝ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΩΝ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ ΑΝΑ ΕΤΟΣ (2001 - 2010)

Α/Α	ΕΙΔΟΣ ΔΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΙΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΑΔΑ	ΕΤΟΣ									
			2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
1	ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΞΥΛΕΙΑ ΕΡΥΘΡΕΛΑΤΗΣ	Κ.Μ.	10.935,00	15.412,00	23.491,75	21.359,12	31.424,98	27.576,88	20.834,92	15.143,86	6.739,51	8.875,78
2	ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΞΥΛΕΙΑ ΕΛΑΤΗΣ	Κ.Μ.	0,00	48,00	60,04	404,39	0,00	174,43	0,00	30,58	0,00	0,00
3	ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΞΥΛΕΙΑ Δ. ΠΕΥΚΗΣ	Κ.Μ.	23.860,62	30.569,44	36.037,57	36.442,06	28.028,57	25.250,82	26.546,61	18.349,08	13.360,65	12.452,11
4	ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΞΥΛΕΙΑ Μ. ΠΕΥΚΗΣ	Κ.Μ.	5.350,00	9.152,00	4.997,37	10.233,20	13.090,14	7.504,87	1.830,62	5.129,17	327,93	9.258,29
5	ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΞΥΛΕΙΑ Τ. ΠΕΥΚΗΣ	Κ.Μ.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	171,90	0,00	0,00
6	ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΞΥΛΕΙΑ ΟΞΙΑΣ	Κ.Μ.	12.023,88	10.814,05	11.053,85	16.818,37	15.042,07	21.468,74	18.675,38	12.383,10	14.288,07	6.913,77
7	ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΞΥΛΕΙΑ ΔΡΥΟΣ	Κ.Μ.	28,00	258,10	346,18	576,81	141,07	135,44	114,60	280,22	161,30	131,29
8	ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΞΥΛΕΙΑ ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ	Κ.Μ.	319,00	1.850,00	940,02	2.201,84	891,03	377,68	1.483,96	1.131,86	1.124,10	1.109,85
9	ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΞΥΛΕΙΑ ΛΕΥΚΗΣ	Κ.Μ.	321,00	350,00	156,23	215,99	6,70	353,13	27,60	307,14	357,30	0,00
10	ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΞΥΛΕΙΑ ΣΚΛΗΘΡΟΥ	Κ.Μ.	129,70	8,00	554,59	199,53	718,00	0,00	296,40	170,47	204,50	19,59
11	ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΞΥΛΕΙΑ ΣΗΜΥΔΑΣ	Κ.Μ.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	180,43	185,35
12	ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΞΥΛΕΙΑ ΚΕΡΑΣΙΑΣ	Κ.Μ.	76,31	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
13	ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΞΥΛΕΙΑ ΛΟΙΠΩΝ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΩΝ	Κ.Μ.	0,00	220,00	131,74	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
14	ΛΕΠΤΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΞΥΛΕΙΑ Μ. ΠΕΥΚΗΣ	Κ.Μ.	0,00	12,00	6,46	0,00	4,12	161,09	1,37	18,13	0,00	2,43
15	ΛΕΠΤΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΞΥΛΕΙΑ ΠΕΥΚΗΣ	Κ.Μ.	576,89	530,91	452,33	319,15	114,11	38,89	366,04	127,75	75,26	91,33
16	ΛΕΠΤΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΞΥΛΕΙΑ ΕΡΥΘΡΕΛΑΤΗΣ	Κ.Μ.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,99
17	ΛΕΠΤΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΞΥΛΕΙΑ ΟΞΙΑΣ	Κ.Μ.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	127,00	0,00
18	ΛΕΠΤΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΞΥΛΕΙΑ ΛΕΥΚΗΣ	Κ.Μ.	0,00	5,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
19	ΛΕΠΤΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΞΥΛΕΙΑ ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ	Κ.Μ.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	111,28	33,49
20	ΣΤΥΛΟΙ ΔΕΝ. Μ. ΠΕΥΚΗΣ	Κ.Μ.	648,00	988,00	966,58	949,31	2.253,59	1.533,17	1.692,74	4.237,85	284,75	7.342,19
21	ΣΤΥΛΟΙ ΔΕΝ. Δ. ΠΕΥΚΗΣ	Κ.Μ.	5.174,09	4.770,02	3.592,76	5.165,14	6.137,52	10.563,43	17.689,21	15.063,55	1.129,26	9.174,12
22	ΣΤΥΛΟΙ Ο.Τ.Ε. Μ. ΠΕΥΚΗΣ	Κ.Μ.	122,00	165,00	175,28	160,00	150,66	64,54	0,16	0,00	6,16	0,00
23	ΣΤΥΛΟΙ Ο.Τ.Ε. Δ. ΠΕΥΚΗΣ	Κ.Μ.	1.006,59	569,51	296,82	164,77	32,48	69,81	48,90	17,90	1,12	1,63
24	ΣΤΡΟΓΓΥΛΙΑ Δ. ΠΕΥΚΗΣ	Χ.Κ.Μ.	382,00	538,00	21,04	131,55	1.597,63	576,52	1.434,21	1.100,03	863,78	480,41
25	ΣΤΡΟΓΓΥΛΙΑ Μ. ΠΕΥΚΗΣ	Χ.Κ.Μ.	4.821,40	1.923,20	116,70	319,66	241,09	1.124,30	0,00	15,18	0,00	0,00
26	ΣΤΡΟΓΓΥΛΙΑ ΕΡΥΘΡΕΛΑΤΗΣ	Χ.Κ.Μ.	0,00	484,00	0,00	0,00	313,86	62,60	40,90	0,00	0,00	0,00
27	ΣΤΡΟΓΓΥΛΙΑ Τ. ΠΕΥΚΗΣ	Χ.Κ.Μ.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	50,00	0,00
28	ΣΤΡΟΓΓΥΛΙΑ ΕΛΑΤΗΣ	Χ.Κ.Μ.	0,00	0,00	11,10	11,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
29	ΣΤΡΟΓΓΥΛΙΑ ΟΞΙΑΣ	Χ.Κ.Μ.	1.029,30	912,90	385,82	916,49	717,59	1.221,40	823,32	567,19	569,98	519,46
30	ΣΤΡΟΓΓΥΛΙΑ ΔΡΥΟΣ	Χ.Κ.Μ.	366,00	1.367,90	1.634,77	832,29	939,48	2.621,63	682,16	1.384,89	1.234,21	228,39
31	ΣΤΡΟΓΓΥΛΙΑ ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ	Χ.Κ.Μ.	13,00	36,00	10,01	20,82	0,00	0,00	10,68	0,00	0,00	0,00
32	ΣΤΡΟΓΓΥΛΙΑ ΛΕΥΚΗΣ	Χ.Κ.Μ.	0,00	716,00	43,76	50,40	5,04	54,15	0,00	0,00	0,00	0,00
33	ΣΤΡΟΓΓΥΛΙΑ ΣΗΜΥΔΑΣ	Χ.Κ.Μ.	277,40	277,40	19,50	19,50	0,00	121,50	0,00	50,90	439,90	107,60
34	ΣΤΡΟΓΓΥΛΙΑ ΣΚΛΗΘΡΟΥ	Χ.Κ.Μ.	315,00	84,00	214,60	0,00	186,50	0,00	35,70	0,00	0,00	0,00
35	ΣΤΡΟΓΓΥΛΙΑ ΛΟΙΠΩΝ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΩΝ	Χ.Κ.Μ.	20,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
36	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΛΑΤΗΣ	Χ.Κ.Μ.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	23,30	0,00	0,00	0,00	0,00
37	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΡΥΘΡΕΛΑΤΗΣ	Χ.Κ.Μ.	280,00	1.060,00	350,92	100,32	1.017,20	0,00	97,85	255,68	123,43	196,43
38	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ Δ. ΠΕΥΚΗΣ	Χ.Κ.Μ.	5.595,00	7.179,00	7.199,00	9.503,06	12.500,61	20.109,90	19.830,03	12.823,21	5.914,95	5.659,87
39	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ Μ. ΠΕΥΚΗΣ	Χ.Κ.Μ.	349,00	735,00	5.569,18	10.133,73	7.030,72	7.049,43	134,20	1.034,55	96,67	925,38
40	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ Τ. ΠΕΥΚΗΣ	Χ.Κ.Μ.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
41	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΟΞΙΑΣ	Χ.Κ.Μ.	0,00	1.689,00	56,17	448,60	310,55	161,87	0,00	0,00	73,42	0,00
42	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΣΗΜΥΔΑΣ	Χ.Κ.Μ.	464,50	464,50	1.350,70	787,70	1.138,70	122,30	1.074,80	513,10	569,40	920,50
43	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΛΕΥΚΗΣ	Χ.Κ.Μ.	0,00	513,00	409,95	7,94	42,89	267,55	264,00	1.026,65	720,16	0,00

Α/Α	ΕΙΔΟΣ ΔΑΣΙΚΟΥ ΠΡΟΙΟΝΤΟΣ	ΜΟΝΑΔΑ	ΕΤΟΣ									
			2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
44	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ	Χ.Κ.Μ.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	29,52
45	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΣΚΛΗΘΡΟΥ	Χ.Κ.Μ.	374,60	374,60	803,20	136,80	0,00	0,00	856,50	0,00	0,00	0,00
46	ΚΑΥΣΟΞΥΛΑ Δ. ΠΕΥΚΗΣ	Χ.Κ.Μ.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	214,08	29,12	0,00	91,44	0,00
47	ΚΑΥΣΟΞΥΛΑ Μ. ΠΕΥΚΗΣ	Χ.Κ.Μ.	0,00	0,00	0,00	39,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
48	ΚΑΥΣΟΞΥΛΑ Τ. ΠΕΥΚΗΣ	Χ.Κ.Μ.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
49	ΚΑΥΣΟΞΥΛΑ ΟΞΙΑΣ	Χ.Κ.Μ.	15.304,40	14.634,40	18.361,16	25.270,29	31.199,31	38.972,00	38.470,91	26.700,43	25.261,41	22.916,86
50	ΚΑΥΣΟΞΥΛΑ ΔΡΥΟΣ	Χ.Κ.Μ.	33.434,40	47.962,40	90.743,35	89.889,05	80.058,15	70.239,24	70.596,23	72.331,21	66.419,67	49.474,84
51	ΚΑΥΣΟΞΥΛΑ ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ	Χ.Κ.Μ.	0,00	240,00	0,00	320,29	51,87	0,00	55,46	148,51	289,73	19,42
52	ΚΑΥΣΟΞΥΛΑ ΛΕΥΚΗΣ	Χ.Κ.Μ.	6,00	0,00	43,06	77,37	1.475,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
53	ΚΑΥΣΟΞΥΛΑ ΣΚΛΗΘΡΟΥ	Χ.Κ.Μ.	0,00	0,00	0,00	1.593,80	0,00	0,00	0,00	0,00	275,30	0,00
54	ΚΑΥΣΟΞΥΛΑ ΛΟΙΠΩΝ ΕΙΔΩΝ	Χ.Κ.Μ.	6.954,40	6.567,40	9.673,00	20.277,90	16.348,40	11.211,40	11.633,60	12.537,70	12.265,70	9.258,10
ΣΥΝΟΛΟ		Κ.Μ.	103.285,33	129.011,19	165.715,49	191.972,57	191.539,91	188.343,03	177.553,01	151.167,92	107.949,90	110.174,86

Πηγή: Διεύθυνση Δασών Δράμας

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5B-1: ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ NACE* ΚΑΙ ΔΗΜΟ/ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΥ ΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ

	ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ
Β - ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ		3		3
Γ - ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ		22	4	26
Δ - ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ	2	2		4
ΣΤ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	2	28	2	32
ΣΥΝΟΛΟ	4	55	6	65

* Nomenclature générale des activités économiques dans les Communautés européennes

Πηγή: Επιμελητήριο Δράμας (Επεξεργασία από Ομάδα Έργου)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5B-2: ΕΡΓΑ LEADER II ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟ ΚΑΙ Τ. ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΔΗΜΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ	75.029,00	45.017,40
ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΥΔΡΑΥΛΙΚΩΝ ΕΛΑΣΤΙΚΩΝ ΣΩΛΗΝΩΝ ΥΨΗΛΗΣ ΠΙΕΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ ΕΠΙΣΚΕΥΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	127.175,00	76.305,00
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΛΕΥΚΩΝ ΕΙΔΩΝ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	164.966,00	98.979,60
ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΙΚΟΥ ΓΕΡΑΝΟΥ ΜΟΝΑΔΑΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	29.347,00	17.608,20
ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΔΙΠΛΩΝ ΥΑΛΟΠΙΝΑΚΩΝ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	30.814,00	18.488,40
ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΣΥΝΕΡΓΕΙΟΥ ΕΠΙΣΚΕΥΗΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	251.980,00	151.188,00
ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΓΕΩΜΗΛΩΝ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΒΡΟΝΤΟΥΣ	97.482,00	58.489,20
ΣΥΣΚΕΥΑΣΤΗΡΙΟ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΤΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΠΑΤΑΤΑΣ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΒΡΟΝΤΟΥΣ	97.482,00	58.489,20
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ - ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ ΠΑΤΑΤΑΣ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	234.483,00	140.689,80
ΣΥΣΚΕΥΑΣΤΗΡΙΟ ΠΑΤΑΤΑΣ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	225.532,00	135.319,20
ΔΙΑΛΟΓΗΤΗΡΙΟ - ΣΥΣΚΕΥΑΣΤΗΡΙΟ ΓΕΩΜΗΛΩΝ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΛΕΥΚΟΓΕΙΩΝ	50.677,00	30.406,20
ΣΥΣΚΕΥΑΣΤΗΡΙΟ ΠΑΤΑΤΑΣ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΛΕΥΚΟΓΕΙΩΝ	58.694,00	35.216,40
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΞΗΡΩΝ ΚΑΡΠΩΝ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	150.060,00	90.036,00
ΕΠΙΤΟΠΙΑ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	ΣΙΛΗΣ	143.800,00	86.280,00
ΠΡΙΣΤΗΡΙΟ ΞΥΛΕΙΑΣ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΟΧΥΡΟΥ	223.481,00	134.088,60
ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΟΠΗΣ - ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΦΕ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	95.877,00	57.526,20
ΙΔΡΥΣΗ ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	82.987,00	49.792,20
ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	134.603,00	80.761,80
ΣΥΝΟΛΟ			2.274.469,00	1.364.681,40

Πηγή: Αρχείο Αναπτυξιακής Δράμας

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5B-3: ΕΡΓΑ ΟΠΑΑΧ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟ ΚΑΙ Τ. ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΔΗΜΟΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΑΛΕΞΕΩΣ (ΚΟΠΗΣ) ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΑΦΕ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	155.000,00	93.000,00
ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	105.120,35	63.072,21
ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ - ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΛΕΥΚΩΝ ΕΙΔΩΝ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	80.943,40	48.566,04
ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΥΣΚΕΥΑΣΤΗΡΙΟΥ - ΔΙΑΛΟΓΗΤΗΡΙΟΥ ΠΑΤΑΤΑΣ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	277.005,02	138.502,51
ΕΠΕΚΤΑΣΗ - ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΠΕΡΙΘΩΡΙΟΥ	261.388,74	156.833,24
ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ (Σ.Ο.Δ.) ΣΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΑΤΑΣ. ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ HACCP ΚΑΙ ISO 9001/2000 ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΗΤΗΡΙΟΥ - ΣΥΣΚΕΥΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	70.000,00	52.500,00
ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ (Σ.Ο.Δ.) ΣΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΑΤΑΣ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	19.800,00	14.850,00
ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ (Σ.Ο.Δ.) ΣΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΑΤΑΣ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	45.000,00	33.750,00
ΣΥΝΟΛΟ			1.014.257,51	601.074,00

Πηγή: Αρχείο Αναπτυξιακής Δράμας

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Γ-1: ΤΥΠΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ, ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΛΙΝΩΝ ΑΝΑ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ

Α/Α	ΤΥΠΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΛΙΝΩΝ
1	ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟ	4 ΚΛΕΙΔΙΩΝ	14
2	ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	ΤΑΞΙΑΡΧΕΣ	4 ΚΛΕΙΔΙΩΝ	30
3	ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	ΛΙΒΑΔΕΡΟ	4 ΚΛΕΙΔΙΩΝ	15
4	ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	ΒΩΛΑΚΑΣ	3 ΚΛΕΙΔΙΩΝ	6
5	ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙ	3 ΚΛΕΙΔΙΩΝ	12
6	ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	ΜΙΚΡΟΜΗΛΙΑ	2 ΚΛΕΙΔΙΩΝ	8
7	ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙ	2 ΚΛΕΙΔΙΩΝ	24
8	ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ	ΒΩΛΑΚΑΣ	-	24
9	ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ	ΒΩΛΑΚΑΣ	-	36
10	ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ	ΒΩΛΑΚΑΣ	-	20
11	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	ΓΡΑΝΙΤΗΣ	4 ΑΣΤΕΡΩΝ	62
12	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟ	3 ΑΣΤΕΡΩΝ	47
13	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	ΕΛΑΤΙΑ	3 ΑΣΤΕΡΩΝ	20
14	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙ	3 ΑΣΤΕΡΩΝ	23
15	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙ	3 ΑΣΤΕΡΩΝ	42
16	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	ΒΩΛΑΚΑΣ	3 ΑΣΤΕΡΩΝ	24
17	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	ΒΩΛΑΚΑΣ	3 ΑΣΤΕΡΩΝ	44
18	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙ	1 ΑΣΤΕΡΑ	20
19	ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ	ΧΙΟΝ. ΚΕΝΤΡΟ ΦΑΛΑΚΡΟΥ	-	80
ΣΥΝΟΛΟ ΚΛΙΝΩΝ				551

Πηγή: Αναπτυξιακή Δράμας (2010), Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Δράμας (2011)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Γ-2: ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ

ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ	ΚΛΙΝΕΣ	
		ΑΡΙΘΜΟΣ	%
ΒΩΛΑΚΑΣ	6	154	28%
ΓΡΑΝΙΤΗΣ	1	62	11%
ΕΛΑΤΙΑ	1	20	4%
ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙ	3	56	10%
ΛΙΒΑΔΕΡΟ	1	15	3%
ΜΙΚΡΟΜΗΛΙΑ	1	8	1%
ΠΑΡΑΝΕΣΤΙ	2	65	12%
ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟ	2	61	11%
ΤΑΞΙΑΡΧΕΣ	1	30	5%
ΧΙΟΝ. ΚΕΝΤΡΟ ΦΑΛΑΚΡΟΥ	1	80	15%
ΣΥΝΟΛΟ	19	551	100%

Πηγή: Επεξεργασία Πίνακα 3.5Γ-1

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Γ-3: ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ ΝΑΣΕ ΚΑΙ ΔΗΜΟ/ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΥ ΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ

	ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ
Ζ - ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ· ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ	3	102	13	118
Η - ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ	3	22	1	26
Θ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ	16	118	19	153
Ι - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ		1	1	2
ΙΑ - ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	1	4		5
ΙΓ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		1	1	2
ΙΔ - ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ		2	3	5
ΙΗ - ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ		1		1
ΙΘ - ΆΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ		12	2	14
ΙΣΤ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ		1	1	2
ΣΥΝΟΛΟ	23	264	41	328

Πηγή: Επιμελητήριο Δράμας (Επεξεργασία από Ομάδα Έργου)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Γ-4: ΕΡΓΑ LEADER II ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟ ΚΑΙ Τ. ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΔΗΜΟΣ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΓΡΑΝΙΤΗ	415.275,00	249.165,00
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	137.224,00	82.334,40
ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ ΤΥΠΟΥ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	217.438,00	130.462,80
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	123.801,00	74.280,60
ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	79.269,00	47.561,40
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΒΩΛΑΚΑ	166.920,00	100.152,00
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΜΙΚΡΟΜΗΛΙΑΣ	108.346,00	65.007,60
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	234.483,00	140.689,80

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΔΗΜΟΣ / ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ				
ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΙΣΚΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΝΟΙΚΙΑΣΗΣ ΕΙΔΩΝ ΣΚΙ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΒΩΛΑΚΑ	63.712,00	38.227,20
ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΤΑΒΕΡΝΑΣ	ΔΡΑΜΑΣ	ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	18.386,00	11.031,60
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΤΑΒΕΡΝΑΣ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΓΡΑΝΙΤΗ	110.401,00	66.240,60
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΨΗΣΤΑΡΙΑΣ - ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΥ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	86.107,00	51.664,20
ΣΥΝΟΛΟ			1.761.362,00	1.056.817,20

Πηγή: Αρχείο Αναπτυξιακής Δράμας

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Γ-5: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΕΡΓΩΝ LEADER II ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟ ΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ

ΔΗΜΟΣ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΡΑΜΑΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	18.386,00
	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	11.031,60
ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	988.455,00
	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	593.073,00
ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	440.769,00
	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	264.461,40
ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	313.752,00
	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	188.251,20
ΣΥΝΟΛΟ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	1.761.362,00
	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	1.056.817,20

Πηγή: Επεξεργασία Πίνακα 3.5Γ-4

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Γ-6: ΕΡΓΑ LEADER+ ΚΑΙ ΟΠΑΑΧ ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟ ΚΑΙ Τ. ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΔΗΜΟΣ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ	LEADER+	ΔΡΑΜΑΣ	ΛΙΒΑΔΕΡΟ	246.696,35	148.017,81
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ, 4 ΚΛΕΙΔΙΩΝ	LEADER+	ΔΡΑΜΑΣ	ΔΡΑΜΑ (ΤΑΞΙΑΡΧΕΣ)	451.656,72	270.994,03
ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ ΚΛΑΣΣΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ 3*	ΟΠΑΑΧ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΓΡΑΝΙΤΗΣ	440.000,00	264.000,00
ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΣΤΟ ΒΩΛΑΚΑ ΔΡΑΜΑΣ	ΟΠΑΑΧ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΒΩΛΑΚΑΣ	437.391,58	255.521,64
ΙΔΡΥΣΗ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΤΑΒΕΡΝΑΣ ΣΤΟ ΠΑΓΟΝΕΡΙ	ΟΠΑΑΧ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΠΑΓΟΝΕΡΙ	185.000,00	111.000,00
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ ΣΤΟ ΒΩΛΑΚΑ ΔΡΑΜΑΣ	ΟΠΑΑΧ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΒΩΛΑΚΑΣ	388.951,22	233.370,73

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΔΗΜΟΣ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
ΕΠΕΚΤΑΣΗ - ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ - ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ ΣΤΟ Κ.ΝΕΥΡΟΚΟΠΙ	ΟΠΑΑΧ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙ	159.611,00	95.766,60
ΙΔΡΥΣΗ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΤΑΒΕΡΝΑΣ ΣΤΟ ΒΩΛΑΚΑ ΔΡΑΜΑΣ	ΟΠΑΑΧ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΒΩΛΑΚΑΣ	63.000,00	37.800,00
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΑΣΤΕΡΩΝ & ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΟΠΑΑΧ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΒΩΛΑΚΑΣ	420.000,00	252.000,00
ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΚΛΑΣΣΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΤΡΙΩΝ ΑΣΤΕΡΩΝ	ΟΠΑΑΧ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΒΩΛΑΚΑΣ	260.000,00	156.000,00
ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΙΔΩΝ ΣΚΙ	ΟΠΑΑΧ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΦΑΛΑΚΡΟ	134.709,18	80.825,51
ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΕΙΔΩΝ ΣΚΙ	ΟΠΑΑΧ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΦΑΛΑΚΡΟ	95.722,89	57.433,73
ΙΔΡΥΣΗ ΜΟΝΑΔΑΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΛΩΜΕΝΩΝ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ	ΟΠΑΑΧ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΒΩΛΑΚΑΣ	209.622,21	125.773,33
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΚΛΑΣΣΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ 3 ΑΣΤΕΡΩΝ 10 ΔΩΜΑΤΙΩΝ	ΟΠΑΑΧ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙ	515.000,00	264.000,00
ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΚΛΑΣΣΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΤΡΙΩΝ ΑΣΤΕΡΩΝ	ΟΠΑΑΧ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙ	395.000,00	237.000,00
ΙΣΟΓΕΙΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΕΩΣ	ΟΠΑΑΧ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙ	105.663,05	63.397,83
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	ΟΠΑΑΧ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙ	336.889,00	202.133,40
ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΤΙΑΣΗΣ (ΤΑΒΕΡΝΑ) ΣΕ ΚΤΙΡΙΟ ΤΟΥ ΟΣΕ ΣΤΟ Δ.Δ. ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ, ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ, Ν. ΔΡΑΜΑΣ	ΟΠΑΑΧ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙ	212.256,41	127.353,85
ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΤΑΒΕΡΝΑ	ΟΠΑΑΧ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟ	79.000,00	47.400,00

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	ΔΗΜΟΣ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ
ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ, ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΥ	ΟΠΑΑΧ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟ	105.000,00	63.000,00
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΚΛΑΣΣΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ 3* (II) ΔΕΚΑ ΔΩΜΑΤΙΩΝ ΕΙΚΟΣΙ ΚΛΙΝΩΝ	ΟΠΑΑΧ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΕΛΑΤΙΑ	530.000,00	264.000,00
ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ ΚΛΑΣΣΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ 3*	ΟΠΑΑΧ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟ	265.355,49	159.213,29
ΣΥΝΟΛΟ				6.036.525,10	3.516.001,75

Πηγή: Αρχείο Αναπτυξιακής Δράμας

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5Γ-7: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΑΠΑΝΗΣ ΕΡΓΩΝ LEADER II ΚΑΙ ΟΠΑΑΧ ΤΡΙΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΚΑΤΑ ΔΗΜΟ ΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ

ΔΗΜΟΣ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ		ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
		LEADER+	ΟΠΑΑΧ	
ΔΡΑΜΑΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	698.353,07		698.353,07
	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	419.011,84		419.011,84
ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		2.794.008,08	2.794.008,08
	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		1.669.491,54	1.669.491,54
ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		1.564.808,46	1.564.808,46
	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		893.885,08	893.885,08
ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ		979.355,49	979.355,49
	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ		533.613,29	533.613,29
ΣΥΝΟΛΟ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	698.353,07	5.338.172,03	6.036.525,10
	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ	419.011,84	3.096.989,91	3.516.001,75

Πηγή: Επεξεργασία Πίνακα 3.5Γ-6

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.7-1: ΑΡΧΕΙΟ ΘΕΤΙΚΩΝ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΩΝ Ρ.ΑΕ ΓΙΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ Α.ΠΕ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΕΠΟΡ ΜΕΧΡΙ 30-11-2009*

Α/Α	ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΝΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ ΑΔΕΙΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗΣ Ρ.ΑΕ	ΠΕ	ΔΗΜΟΣ	ΘΕΣΗ	ΙΣΧΥΣ (MW)	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
1	ΔΕΗ. ΑΕ		ΡΑ 8038	ΔΡΑΜΑΣ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	Μ.Υ.Η.Ε. ΤΕΜΕΝΟΥΣ ΠΟΤΑΜΟΣ ΝΕΣΤΟΣ	15,00	ΜΙΚΡΑ ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΑ
2	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΕ	7/3/2003	ΡΑ 1212	ΔΡΑΜΑΣ	ΣΙΛΛΗΣ - ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	ΣΤΑ «ΕΛΛΗΝΙΚΑ» ΑΓΡΟΚΤΗΜΑ Δ.Δ. ΣΙΛΛΗΣ ΡΕΜΑ ΑΡΚΟΥΔΟΡΕΜΑ	2,00	ΜΙΚΡΑ ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΑ
3	Λ. Χ. ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	25/06/2007	ΡΑ 4158	ΞΑΝΘΗΣ	ΜΥΚΗΣ	ΡΕΜΑ ΤΣΑΙ - ΡΕΥΜΑ	1,20	ΜΙΚΡΑ ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΑ
4	Λ. Χ. ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΣ ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΕΧΝΙΚΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	25/06/2007	ΡΑ 4167	ΔΡΑΜΑΣ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΜΟΥΣΔΕΛΗ ΡΕΜΑ ΜΟΥΣΔΕΝ	1,54	ΜΙΚΡΑ ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΑ
5	ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΜΥΚΗΣ ΟΕ (ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΘΩΜΑΣ & ΣΙΑ ΟΕ)	12/05/2006	ΡΑ 3101	ΞΑΝΘΗΣ	ΜΥΚΗΣ	ΡΕΜΑ ΤΣΑΙ Δ.Δ. ΩΡΑΙΟΥ	1,30	ΜΙΚΡΑ ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΑ
6	ΝΕΓΑΑΚ ΑΕ	07/07/2009	ΡΑ 8184	ΔΡΑΜΑΣ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	ΡΕΜΑ ΟΞΥΑΣ Δ.Δ. ΣΙΛΛΗΣ	1,34	ΜΙΚΡΑ ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΑ
7	ΑΡΑΜΠΑΤΖΗΣ Β.Γ.	1/9/2008	ΡΑ 5658	ΔΡΑΜΑΣ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	ΡΕΜΑ ΔΙΑΒΟΛΟΡΕΜΑ	1,19	ΜΙΚΡΑ ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΑ
8	ΗΛΕΚΤΡΙΣΗ ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	7/1/2009	ΡΑ 5657	ΔΡΑΜΑΣ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ	ΡΕΜΑ ΦΑΡΑΣΙΝΟ	2,20	ΜΙΚΡΑ ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΑ
9	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ POWERG3.6.8.9REEN ΕΠΕ	8/12/2008	ΡΑ 7489	ΔΡΑΜΑΣ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΡΕΜΑ ΠΕΤΡΟΡΕΜΑ	1,00	ΜΙΚΡΑ ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΑ
10	ΝΑΝΚΟ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΥΔΑΤΟΣ - ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	23/06/2009	ΡΑ 7996	ΔΡΑΜΑΣ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ	ΡΕΜΑ ΜΟΥΣΔΑ	1,25	ΜΙΚΡΑ ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΑ

Πηγή: Φορέας Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης - Ρ.ΑΕ

*Μέσα στο 2010 δεν υπήρξαν αιτήσεις για Μ.Υ.Η.Ε. στο ΕΠΟΡ

Από τις αιτήσεις που έχουν πάρει θετική γνωμοδότηση από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας και που φαίνονται στον πιο πάνω πίνακα έχει κατασκευαστεί το 4 και τα 3, 5, 6, 7, 8,9 είναι στη φάση της εξέτασης της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.ΠΕ).

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.8-1: ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΟΝ ΟΡΕΙΝΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ (1920-2001)

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ (ΔΕ) / ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ (ΤΚ)	1920	1928	1940	1951	1961	1971	1981	1991	2001
ΔΕ ΔΡΑΜΑΣ									
ΤΚ Λιβαδερού									
Καστανόχωμα (Ζερνοβίτσα)	432	5	111	-	-	-	-	-	-
Ελές-Κιόι	67	-	-	-	-	-	-	-	-
Δενδράκια (Κράνιτσα)	297	124	184	168	132	12	65	81	100
Λιβαδερό (Μοκρός)	304	233	647	160	227	131	101	121	146
Ασβεστόλιθος (Μπόρνικ)	152	-	-	-	-	-	-	-	-
Μυρσίνερο (Γεπελές)	542	79	99	-	-	-	-	-	-
Χαράδρα (Ραζενίκ)	250	83	93	-	-	-	-	-	-
Αετός (Τουφάι)	194	-	-	-	-	-	-	-	-
Νεστοχώρι (Χανδέρ-Κιόι)	359	43	69	-	-	-	-	-	-
ΤΚ Μακρυπλάγιου									
Μακρυπλάγι (Ραβένια)	722	193	445	212	297	142	72	70	74
Σίψα	340	-	-	-	-	-	-	-	-
Λυκοδιάσελο (Κουρταλάρ)	147	62	39	-	-	-	-	-	-
Μαχαλετζίκ	94	-	-	-	-	-	-	-	-
Ξυλοκόπος (Ντομπροπούλ)	155	-	35	-	-	-	-	-	-
Πολύκαρπο (Ορμανλή)	259	100	160	-	-	-	-	48	10
Μαυρολίθι (Ρούσοβο)	223	71	76	-	-	-	-	-	-
Άνυδρο (Κοτζαλάρ)	206	93	-	-	-	-	-	-	-
Δρεπάνι (Ράπες)	-	132	59	-	-	-	-	-	-
Καστανιές (Τίκλοβα)	-	63	82	-	-	-	-	-	-
ΔΕ ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟΥ									
ΤΚ Σιδηρονέρου									
Σιδηρόνερο (Οσενίτσα)	684	332	494	423	477	393	219	274	206
Οροπέδιο (Βλαδίσκο)	352	204	275	-	90	11	-	29	40
Μαγνήσιο (Γκροσδέλ)	244	131	183	-	-	-	-	-	-
Καλλικάρπο (Λοφτίστα)	410	144	181	58	112	46	25	26	50
Κόκκινα (Μπούρχοβο)	226	226	91	-	-	-	-	-	-
Παπάδες (Παπάζ-Κιόι)	359	175	318	513	142	62	21	54	50
Συκίδια (Τσέρκιστα)	245	85	-	-	-	-	-	-	-
Βουνόχωρο (Πριμπόινα)	-	76	-	-	-	-	-	-	-
Λειμώνας (Ράσοβο)	-	152	-	-	-	-	-	-	-
Γέφυρα Νέστου	-	330	-	-	-	-	-	-	-
Ελατιάς (Καρά Ντερέ)	-	32	-	-	-	-	-	-	-
Διχάλιο	-	-	-	-	33	-	-	-	-
ΤΚ Σκαλωτής									
Σκαλωτή (Λιμπάν)	439	125	276	179	219	77	60	131	84
Πλακόστρωτο (Γκλουμ)	179	29	64	-	-	-	-	-	-
Κλειστά (Κολιού)	272	78	176	-	-	-	-	-	-
Κορίτα	33	-	-	-	-	-	-	-	-
Πετρότοπος (Μπίτσοβο)	248	38	-	-	-	-	-	-	-
Μελισσότοπος (Πρεσλόπ)	33	-	-	-	-	-	-	-	-
Μονοπάτι (Ρατίσανη)	49	-	-	-	-	-	-	-	-
Καϊσαριανό (Ρούσκοβο)	228	-	-	-	-	-	-	-	-
Στίρκλοβα	4	-	-	-	-	-	-	-	-
Θησαυρός (Τσερέσοβο)	229	54	108	-	-	-	-	-	-
Σταυροδρόμι (Ορχοβα)	-	13	-	-	-	-	-	-	-
Φανίτσα	55	-	-	-	-	-	-	-	-

Πηγή: Παπάζογλου (1999)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.8-2: ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΠΛΗΘΟΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΑΝΑ ΚΛΑΣΗ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΣΤΟΝ ΟΡΕΙΝΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ

ΚΛΑΣΗ ΜΕΓΕΘΟΥΣ (ΠΛΗΘΟΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΙΚΙΣΜΩΝ	% ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ	ΠΛΗΘΟΣ ΚΑΤΟΙΚΩΝ	% ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ
>2.000	0	0,00%	0	0,00%
1.000 - 2.000	0	0,00%	0	0,00%
500 - 999	0	0,00%	0	0,00%
200 - 499	1	11,11%	206	31,21%
100 - 199	1	11,11%	100	15,15%
1 - 99	7	77,78%	354	53,64%
ΣΥΝΟΛΟ	9	100,00%	660	100,00%

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.9-1: ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΟΡΕΙΝΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΕΚΔΗΛΩΣΗ	ΤΟΠΟΣ
7 - 8 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ	ΜΕΤΑΜΦΙΕΣΕΙΣ - ΑΡΑΓΗΔΕΣ	ΒΩΛΑΚΑΣ, ΠΑΓΟΝΕΡΙ
ΚΑΘΑΡΑ ΔΕΥΤΕΡΑ	ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ	ΠΕΡΙΘΩΡΙ
ΚΑΘΑΡΑ ΔΕΥΤΕΡΑ	ΚΟΥΛΟΥΜΑ	ΛΕΥΚΟΓΕΙΑ
6 ΑΠΡΙΛΙΟΥ	ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΜΑΧΗΣ ΟΧΥΡΩΝ ΛΙΣΣΕ	ΟΧΥΡΟ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΗΣ ΔΙΑΚΑΙΝΗΣΙΜΟΥ	ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ (ΚΟΥΡΜΠΑΝΙ)	ΔΑΣΩΤΟ
ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ	ΚΟΥΡΜΠΑΝΙ	ΦΑΛΛΑΚΡΟ (ΒΩΛΑΚΑΣ)
20 ΙΟΥΛΙΟΥ	ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ (ΗΛΙΑΝΑ)	ΒΩΛΑΚΑΣ
20 ΙΟΥΛΙΟΥ	ΑΝΤΑΜΩΜΑ ΣΑΡΑΚΑΤΣΑΝΩΝ	ΔΑΣΙΚΟ ΧΩΡΙΟ ΕΛΑΤΙΑΣ
ΙΟΥΛΙΟΣ	ΑΚΡΙΤΕΙΑ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙ
ΙΟΥΛΙΟΣ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΕΙΑ	ΠΑΡΑΝΕΣΤΙ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	ΓΙΟΡΤΗ ΠΑΤΑΤΑΣ	ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙ
2Η ΔΕΥΤΕΡΑ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ	ΚΟΥΠΤΣΙΑ	ΒΩΛΑΚΑΣ
8 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ	ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ (ΚΟΥΡΜΠΑΝΙ)	ΑΚΡΙΝΟ

Πηγή: ΤΕΔΚ Ν. Δράμας (2009: 7 - 8)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV - ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΟΡΦΟΛ

Κων/πόλεως 8, Δράμα 66 100
 25210 47610, 47611
 25210 47612
 aned@otenet.gr
 URL www.aned.gr

Δράμα, 10.06.2012
 Α.Π.: 258

ΠΡΟΣ: Όπως Πίνακα Αποδεκτών

ΘΕΜΑ: Πρόσκληση ειδικών (experts) σε συνάντηση ενημέρωσης - διαβούλευσης στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Σχεδίου Ανάπτυξης του Ορεινού Χώρου του Δήμου Δράμας

Με την πρόσφατη βόρεια διεύρυνση του Δήμου Δράμας, δυνάμει του Ν. 3852/2010 (Πρόγραμμα Καλλικράτης), στην ευθύνη του Δήμου Δράμας περιήλθε η πρώην Κοινότητα Σιδηρονέρου (νυν Δημοτική Ενότητα Σιδηρονέρου). Η ορεινή αυτή Δημοτική Ενότητα, μαζί με τις Τοπικές Κοινότητες Μακρυπλαγίου και Λιβαδερού (οι οποίες προϋπήρχαν ως ορεινά Δημοτικά Διαμερίσματα στον προ-Καλλικρατικό Δήμο Δράμας), συνθέτουν έναν ιδιαίτερο φυσικό, κοινωνικό και οικονομικό χώρο που εμφανίζεται ριζικά διαφορετικός από το αστικό συγκρότημα του Δήμου Δράμας και τις δορυφορικές πεδινές του περιοχές.

Με δεδομένο ότι ο ορεινός αυτός χώρος διαθέτει ένα ισχυρό αναπτυξιακό προφίλ προέκυψε η αναγκαιότητα εκπόνησης ενός ολοκληρωμένου σχεδίου ανάπτυξής του. Το Επιχειρησιακό αυτό Σχέδιο θα συνθέτει παρεμβάσεις σε συγκεκριμένους τομείς της οικονομίας, αλλά και σε θεσμικό επίπεδο, έτσι ώστε το ορεινό τμήμα του Δήμου Δράμας να καταστεί αξιοβίωτο, να αποτελέσει πόλο έλξης επισκεπτών και τουριστών, και να συνεισφέρει αποφασιστικά στην τοπική οικονομία του Δήμου αλλά και ευρύτερα.

Σε απάντηση της παραπάνω ανάγκης ο Δήμος Δράμας, δυνάμει της υπ' αριθ. 140/2012 απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου του, ανέθεσε στην Αναπτυξιακή Δράμας - Αναπτυξιακή Ανώνυμη Εταιρεία Ο.Τ.Α. την εκπόνηση ολοκληρωμένου Επιχειρησιακού Σχεδίου ανάπτυξης του Ορεινού Χώρου του Δήμου Δράμας.

Η Αναπτυξιακή Δράμας στην προσπάθειά της να συνθέσει τις τοπικές αναπτυξιακές επιδιώξεις και να σχεδιάσει αποτελεσματικά, εφαρμόζει μερικώς τη συμμετοχική μέθοδο στρατηγικής ανάλυσης LIPSOR. Το τελικό αποτέλεσμα της ανάλυσης αυτής θα είναι η παραγωγή εναλλακτικών σεναρίων ανάπτυξης για τον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας, μέσω του συνδυασμού πιθανών εξελίξεων αναπτυξιακών μεταβλητών.

Η Αναπτυξιακή Δράμας Α.Ε. έχει ήδη προχωρήσει στην πρώτη φάση της στρατηγικής ανάλυσης, επιλέγοντας τις μεταβλητές που επηρεάζουν την αναπτυξιακή πορεία του τοπικού συστήματος. Κατά τη δεύτερη φάση της ανάλυσης, όπου ζητούμε ευγενικά και τη δική σας συνδρομή, θα γίνει (συμμετοχικά) η παραγωγή υποθέσεων και σεναρίων για την εξελικτική πορεία του αναπτυξιακού συστήματος. Ζητούμε τη συνδρομή σας καθώς θεωρούμε ότι η επαγγελματική, ακαδημαϊκή ή

προσωπική σας δράση σας χαρακτηρίζει ως ειδικό (expert) στον τομέα σας και επιτρέπει να έχετε ειδική αλλά και γενική άποψη για την ανάπτυξη του ορεινού χώρου του Δήμου Δράμας.

Για τον παραπάνω λόγο καλείστε όπως παρευρεθείτε την **Πέμπτη 20.06.2013 και ώρα 18.00** στα γραφεία της Αναπτυξιακής Δράμας Α.Ε. (Κωνσταντινουπόλεως 8, Δράμα) με σκοπό την ενημέρωσή σας και, φυσικά, τη συμβολή σας στο συμμετοχικό σχεδιασμό.

Παραμένοντας στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε περαιτέρω λεπτομέρεια ή διευκρίνιση, αναμένουμε την ανταπόκρισή σας.

Με εκτίμηση

Για την Αναπτυξιακή Δράμας Α.Ε.

Δρ Νικόλαος Θωμαΐδης

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

1. **Καλατσίδης Ανέστης**, Γεωπόνος – Ιδιώτης Κτηνοτρόφος | anestiskal@gmail.com
2. **Μέρου Θεοδώρα**, Δρ Δασολόγος – Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Προϊστάμενη Τμήματος Δασοπονίας & Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος Τ.Ε.Ι. Καβάλας | thmerou@teikav.edu.gr
3. **Μουρατίδης Μάκης**, Γεωλόγος – Γενικός Γραμματέας Δήμου Δράμας, τ. Σύμβουλος Ανάπτυξης ΤΕΔΚ Ν. Δράμας | mmoura@dimosdramas.gr
4. **Ξόφης Παντελής**, Δρ Δασοπόνος – Στέλεχος Δασικής Υπηρεσίας | xofis@yahoo.com
5. **Πορτάλιου Γιούλη**, Μηχανικός Περιβάλλοντος, MSc – Υπεύθυνη Έργου Ε.Π.ΠΕΡ. Φορέα Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης | pportaliou@yahoo.gr
6. **Τζήμου Εύη**, Αρχιτέκτων Μηχανικός – Στέλεχος Π.Α.Μ.Θ. | euitzimou@hotmail.com
7. **Χατζόπουλος Μανόλης**, Ηλεκτρολόγος Μηχανικός & Οικονομολόγος – Διευθυντής Αναπτυξιακής Δράμας Α.Ε. | m.chatzopoulos@aned.gr

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ

**Συμμετοχική παραγωγή υποθέσεων ανάπτυξης και δόμηση εναλλακτικών
σεναρίων με τη βοήθεια της μεθόδου MORPHOL**

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΙΔΙΚΟΥ (expert)

Όνοματεπώνυμο:

Ειδικότητα:

Επάγγελμα:

Διεύθυνση:

Τηλέφωνο:

e-mail:

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	ΥΠΟΘΕΣΗ 1	ΥΠΟΘΕΣΗ 2
V01	Πολιτική στον κλάδο της δασοπονίας	FORE-HYP01 Αύξηση δασικής παραγωγής με διάνοιξη δασικών δρόμων και εκπόνηση διαχειριστικών μελετών. Προώθηση εκμηχάνισης και εντατικής απασχόλησης.	FORE-HYP02 Βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων δασικών προϊόντων με εισαγωγή και υιοθέτηση προτύπων ποιότητας και τυποποίησης. Επίσης, παραγωγή νέων προϊόντων. Έμφαση στην προσέλευση νέων απασχολούμενων στον κλάδο και εκπαίδευσή τους.
		ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %
V02	Πολιτική στον κλάδο της γεωργίας - κτηνοτροφίας	AGRI-HYP01 Αύξηση γεωργοκτηνοτροφικής ποιοτικής παραγωγής με εισαγωγή νέων μεθόδων καλλιέργειας (π.χ. βιολογική) και παραγωγή νέων προϊόντων υψηλής διατροφικής και φαρμακευτικής αξίας. Έμφαση στην προσέλευση νέων απασχολούμενων στον κλάδο και εκπαίδευσή τους. Branding προϊόντων.	AGRI-HYP02 Μεθοδευμένη και στοχευμένη εισαγωγή τοπικών προϊόντων στο τουριστικό προϊόν. Ενίσχυση ιδιωτικής ή/και κοινωνικής συνεταιριστικής επιχειρηματικότητας στο κλάδο της μεταποίησης των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων. Μεθοδευμένη ενίσχυση της τοπικής αλυσίδας τροφίμων. Branding προϊόντων.
		ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %
V03	Πολιτική στον κλάδο του τουρισμού	TOUR-HYP01 Βελτίωση προσβασιμότητας και οργάνωση - ανάδειξη του τουριστικού προϊόντος.	TOUR-HYP02 Ενίσχυση ιδιωτικής επιχειρηματικότητας στον τομέα των υπηρεσιών βελτίωση προσβασιμότητας και οργάνωση - ανάδειξη - ερμηνεία του τουριστικού προϊόντος. Branding του ορεινού όγκου ως οικοτουριστικός προορισμός.
		ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %
V04	Νομικό πλαίσιο προστασίας περιβάλλοντος	LEGA-HYP01 Αυστηρό νομικό πλαίσιο με ενίσχυση του υπάρχοντος καθεστώτος προστασίας του Ε.Π.Ο.Ρ. Απαγόρευση εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς. Απαγόρευση βόσκησης σε συγκεκριμένες ζώνες.	LEGA-HYP02 Μετριοπαθές νομικό πλαίσιο με επανεξέταση του υπάρχοντος καθεστώτος προστασίας του Ε.Π.Ο.Ρ.
		ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: %

ΥΠΟΘΕΣΗ 3 FORE-HYP03	ΑΛΛΗ ΥΠΟΘΕΣΗ ΠΑΡΑΚΑΛΩ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΤΕ FORE-HYP04	ΑΛΛΗ ΥΠΟΘΕΣΗ ΠΑΡΑΚΑΛΩ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΤΕ FORE-HYP05
Διατήρηση επιπέδων δασικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων με βελτίωση της πρόσβασης στα δασικά οικοσυστήματα.
.....
.....
.....
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ:%	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ:%	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ:%
AGRI-HYP03	AGRI -HYP04	AGRI -HYP05
Διατήρηση επιπέδων γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής και γκάμας παραγόμενων προϊόντων με βελτίωση των βοσκότοπων.
.....
.....
.....
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ:%	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ:%	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ:%
TOUR-HYP03	TOUR -HYP04	TOUR -HYP05
Τουριστική αξιοποίηση του Δασικού Χωριού Ελατιάς, ενίσχυση ιδιωτικής επιχειρηματικότητας στους τομείς της φιλοξενίας και των τουριστικών υπηρεσιών, βελτίωση προσβασιμότητας και οργάνωση - ανάδειξη - ερμηνεία του τουριστικού προϊόντος. Branding του ορεινού όγκου ως οικοτουριστικός προορισμός.
.....
.....
.....
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ:%	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ:%	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ:%
LEGA-HYP03	LEGA -HYP04	LEGA -HYP05
Νομικό πλαίσιο που επιτρέπει την ανάπτυξη παραγωγικών δραστηριοτήτων σε προστατευόμενες περιοχές του Ε.Π.Ο.Ρ. υπό προϋποθέσεις. Άρση απαγόρευσης εκμετάλλευσης και χρήσης του Δασικού Χωριού Ελατιάς για τουριστικούς σκοπούς και θέσπιση ειδικής ζώνης οικοτουριστικής ανάπτυξης. Άρση απαγόρευσης βόσκησης σε όλες τις ζώνες.
.....
.....
.....
ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ:%	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ:%	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΗ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ:%

ΕΠΙΘΥΜΗΤΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Αναφέρατε μέχρι τρεις (3) πιθανούς επιθυμητούς συνδυασμούς υποθέσεων χρησιμοποιώντας την κωδικοποίηση των υποθέσεων (π.χ. TOUR-HYP01 με LEGA-HYP03)

1. με

2. με

3. με

ΑΔΥΝΑΤΟΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΙ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Αναφέρατε μέχρι τρεις (3) συνδυασμούς υποθέσεων που θεωρείτε ότι είναι αδύνατοι χρησιμοποιώντας την κωδικοποίηση των υποθέσεων.

1. με

2. με

3. με

ΣΕΝΑΡΙΟ ΠΟΥ ΠΡΟΚΡΙΝΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗ ΚΡΙΣΗ ΣΑΣ

Κυκλώστε μια (1) υπόθεση από κάθε μεταβλητή.

FORE-HYP01	FORE-HYP02	FORE-HYP03	FORE-HYP04	FORE-HYP05
AGRI-HYP01	AGRI-HYP02	AGRI-HYP03	AGRI-HYP04	AGRI-HYP05
TOUR-HYP01	TOUR-HYP02	TOUR-HYP03	TOUR-HYP04	TOUR-HYP05
LEGA-HYP01	LEGA-HYP02	LEGA-HYP03	LEGA-HYP04	LEGA-HYP05

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

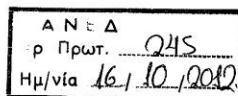
.....

.....

.....

.....

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V - ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ**

Δράμα, 12 - 10 - 2012

Αριθ. Πρωτ.: 5132

**ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

ΠΡΟΣ:

✓ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ Α.Ε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ 8

66100 ΔΡΑΜΑ

**Δ/ΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΔΡΑΜΑΣ**

Ταχ.Δ/ση : Διοικητήριο

Ταχ.Κώδικας : 661 00

Πληροφορίες : Ι. Χατζηαϊβάζ

Τηλέφωνο : 2521351451

Φαξ : 2521351449

e-mail : tyndrama@gmail.com

**ΘΕΜΑ: « ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ.**

ΣΧΕΤΙΚΟ: Το με αριθμό πρωτοκόλλου 205/05.09.2012 έγγραφό σας.

Αναγνωρίζοντας την αναγκαιότητα ύπαρξης ενός Ολοκληρωμένου Επιχειρησιακού Σχεδίου ανάπτυξης του ορεινού χώρου του Δήμου Δράμας με σκοπό την επίτευξη της αειφορικής ανάπτυξής του, και συμφωνώντας με την δομή του Σχεδίου που περιγράφεται στο ενημερωτικό σημείωμα που συνοδεύει το έγγραφό σας, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε στο πεδίο των αρμοδιοτήτων μας για τα έργα τα οποία υλοποιούνται ή προγραμματίζονται δια μέσου του Περιφερειακού Προγράμματος (Σ.Α.Ε.Π. 031/8) και αφορούν το επαρχιακό οδικό δίκτυο της περιοχής.

Το έργο «Βελτίωση Επαρχιακής οδού Δράμας-Σιδηρονέρου-Δασικού Χωριού (από Τ. Δ. Σκαλωτής προς Δασικό Χωριό) έως Χ. Θ. 11+800 προϋπολογισμού 6.790.000,00 ευρώ ήδη άρχισε να εκτελείται ενταγμένο στο Πρόγραμμα Σ.Α.Ε.Π. 031/8, με φορέα την Περιφέρεια Α.Μ.-Θ./Περιφερειακή Ενότητα Δράμας. Το έργο «Βελτίωση Επαρχιακής οδού Δράμας-Σιδηρονέρου-Δασικού Χωριού από τη Χ. Θ. 11+800 έως το Δασικό εργοτάξιο Ελατιάς» προϋπολογισμού 2.700.000,00 ευρώ, πρόκειται να ενταχθεί στο Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Βιώσιμης Ανάπτυξης Οροσειράς Ροδόπης, ενώ η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων του παραπάνω έργου προϋπολογισμού 33.000,00 ευρώ είναι ενταγμένη στο Τεχνικό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Α.Μ.-Θ. έτους 2012 (Σκέλος 20%) και αναμένεται σύντομα να ολοκληρωθεί.

Ακόμη η Διεύθυνση Τεχνικών Έργων της Π. Ε. Δράμας έχει ολοκληρωμένη την τεχνική μελέτη του έργου «Βελτίωση Επαρχιακής οδού Μικρομηλιάς – Παπάδων» ο προϋπολογισμός του οποίου ανέρχεται στα 6.950.000,00 ευρώ, και τη Μελέτη βελτίωσης της οδού Σιδηρονέρου-Θησαυρού, η οποία είναι ενταγμένη στο Πρόγραμμα ΣΑΜΠ 031/3.

Στη διάθεσή σας για περαιτέρω συνεργασία.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

1. Φ. Προγράμματος
2. Χρονολογικό Αρχείο

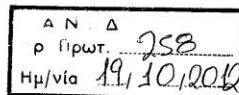
Ο Αντιπεριφερειάρχης Δράμας

Γ. Ξανθόπουλος

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

ΧΑΤΖΗΣΤΑΥΡΙΑΝΟΥ ΑΜΑΛΙΑ

ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΡΑΜΑΣ

Δράμα 19- 10- 2012

" Η ΑΡΤΕΜΙΣ "

Αριθ.Πρωτ. 392

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟ
 ΜΕ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛ. ΕΝΕΡΓ. & ΚΛΙΜ. ΑΛΛΑΓΗΣ
 ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΣΤ' ΚΥΝ. ΟΜΟΣΠ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ- ΘΡΑΚΗΣ
 ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΑΡΟΔΟΣ 1^{ης} ΙΟΥΛΙΟΥ Τ.Κ. 661 00 – ΔΡΑΜΑ
 ΤΗΛ. & FAX : 2521034461 email : info@kynigidrama.gr

Π Ρ Ο Σ: Αναπτυξιακή Εταιρεία Δράμας
Δράμα

Θ Ε Μ Α : "Διαβούλευση στο πλαίσιο του επιχειρησιακού σχεδίου ανάπτυξης του ορεινού χώρου του Δήμου Δράμας"

Σ Χ Ε Τ: 205/05-09-2012 έγγραφό σας

Σε απάντηση του σχετικού εγγράφου σας, έχουμε να καταθέσουμε τα εξής:

Ο Κυνηγετικός Σύλλογος Δράμας που έχει έδρα τη Δράμα και περιοχή ευθύνης 2.000.000 στρ., αριθμεί περί τα 1400 ενεργά μέλη και είναι ο μεγαλύτερος Κυνηγετικός Σύλλογος μεταξύ των 4 του νομού Δράμας. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που διαθέτουμε ο ορεινός χώρος της περιοχής μας δέχεται κάθε χρόνο (κυρίως κατά το φθινόπωρο και χειμώνα) εκατοντάδες επισκέπτες κυνηγούς, οι οποίοι πραγματοποιούν χιλιάδες ημερήσιες κυνηγετικές εξορμήσεις. Η επισκεψιμότητα αυτή του ορεινού χώρου συνιστά ένα εξειδικευμένο είδος τουρισμού γνωστός ως κυνηγετικός τουρισμός. Παλαιότερες μελέτες που έχουν γίνει τον έχουν αποτιμήσει και οικονομικά ως τρίτο στη σειρά πόρο μετά την ξυλοπονία και την κτηνοτροφία. Αξίζει να σημειωθεί επίσης ότι από το σύνολο των κυνηγετικών εξορμήσεων-επισκέψεων που πραγματοποιούνται στην περιοχή μας ποσοστό 30-35% ανήκει σε κυνηγούς κατοίκους εκτός της Περιφερειακής Ενότητας Δράμας.

Με δεδομένα τα παραπάνω και επί του επιχειρησιακού σχεδίου ανάπτυξης του ορεινού χώρου Δήμου Δράμας που μας αποστέιλατε συνημμένα, παραθέτουμε κάποιες εξειδικευμένες επισημάνσεις.

- Στην κατηγορία δράσης 2.1 στις ενδεικτικές δράσεις που θα μπορούσαν να ενταχθούν στην εν λόγω κατηγορία παράλληλα με τα έργα βελτίωσης βοσκοτόπων μπορούν να ενταχθούν και έργα βελτίωσης των ενδιατημάτων της άγριας πανίδας.
- Στην κατηγορία δράσεων 2.3 που περιλαμβάνει την ενίσχυση τουριστικών δραστηριοτήτων στις ενδεικτικές δράσεις "υποστήριξης ίδρυσης/επέκτασης/εκσυγχρονισμού υποδομών διανυκτέρευσης μικρής δυναμικότητας" προτείνουμε την ίδρυση ορεινών κάμπινγκ και καταφυγίων ορειβατικού τύπου. Επίσης στις δράσεις "έργων εκσυγχρονισμού και εξωραϊσμού εγκαταστάσεων στο δασικό χώρο" προτείνουμε να ενταχθούν και τα πρώην στρατιωτικά φυλάκια.
- Στην κατηγορία δράσεων 3.3 "ενίσχυση της πολιτικής προστασίας" προτείνουμε την χρήση του δικτύου των πρώην στρατιωτικών φυλακίων ως σταθμών πολιτικής προστασίας.

Συνοψίζοντας θα θέλαμε να αναφέρουμε ότι ο σχεδιασμός των δράσεων όπως περιλαμβάνονται στο σχετικό ενημερωτικό σημείωμα μας βρίσκει σύμφωνους. Επίσης καθώς οι δράσεις που αφορούν στα κυνηγετικά θέματα απαιτούν εξειδικευμένες γνώσεις προτιθέμεθα στο στάδιο εκπόνησης των μελετών να παράσχουμε κάθε δυνατή βοήθεια δια των επιστημονικών συνεργατών μας.

Ο Πρόεδρος

Με τιμή

Ο Γεν. Γραμματέας

Γεωργιάδης Ιωάννης

Παπαδόπουλος Γεώργιος

ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ
ΝΟΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ
Θεμιστοκλέους 31 – 66100 - Δ ρ ά μ α

Δράμα 19-10-2012

ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΡΙΘ ΠΡΩΤΟΚ. 294/172

ΠΡΟΣ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΔΡΑΜΑΣ

ΤΗΛΕΦΩΝΑ:

ΠΡΟΕΔΡΟΥ 2521030320
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ 2521033420
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ 2521034003
Κ. ΝΕΥΡΟΚΟΠΟΥ 2523022227

FAX 2521030460
e-mail: easdramas@otenet.gr
www.easdrama.gr

ΘΕΜΑ: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΟΡΕΙΝΟ ΟΓΚΟ ΤΗΣ ΔΡΑΜΑΣ

Σε απάντηση του εγγράφου σας όσον αφορά προτάσεις για τον ορεινό όγκο της Δράμας ,σας γνωρίζουμε τις προτάσεις μας ,οι οποίες γνωστοποιήθηκαν και στον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης Κ.Τσαυταρη Α.

Ζητάμε λοιπόν, τη συνέχιση της ισχύος του ΠΔ 126 που αφορά στην εμπορία ξυλείας για το νομό μας, αλλά και την ενίσχυση του δασαρχείου Δράμας με πιστώσεις για την ΚΕΔ, όπως και τη συντήρηση και διάνοιξη δρόμων στα σημεία υλοτομίας.

Με την υλοποίηση των πιο πάνω θα υπάρξει βελτίωση στον τρόπο λειτουργίας των Δασικών Συνεταιρισμών αλλά και δυνατότητα εξέλιξης της επαγγελματικής δραστηριότητας των υλοτόμων οι οποίοι αντιμετωπίζουν τη δεδομένη στιγμή μεγάλο βιοποριστικό πρόβλημα .

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΣΩΤΗΡΕΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ
 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
 ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 55, 65403 ΚΑΒΑΛΑ Τ.Θ.1379
 ΤΗΛ.: 2510 222942, FAX: 2510 231505
 E-mail: geoteeam@otenet.gr
 Web site: www.geotee-anmak.gr
 Πληροφορίες: Αμπελίδης Θεόδωρος

Καβάλα, 22-10-2012

Αριθ. Πρωτ: 1011

Προς: Αναπτυξιακή Δράμας Α.Ε.

Κοιν.: Όπως ο Πίνακας Διανομής

Θέμα: «Απόψεις και προτάσεις του παραρτήματος μας σχετικά με το Επιχειρησιακό Σχέδιο Ανάπτυξης του Ορεινού Χώρου του Δήμου Δράμας».

Σχετ.: Υπ. αριθμ. πρωτ. 205/05-09-2012 έγγραφο σας.

Το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Παράρτημα Ανατολικής Μακεδονίας είναι ο θεσμοθετημένος Επιστημονικός Σύμβουλος της Πολιτείας σε θέματα πρωτογενούς παραγωγής και προστασίας περιβάλλοντος (άρθρο 2 του Ν.1474/1984), με περιοχή αρμοδιότητας του τις Π.Ε. Καβάλας, Δράμας και Σερρών. Κινούμενο σε αυτά τα πλαίσια και επιτελώντας το ρόλο του, το παράρτημα μας, αξιοποιεί τη μεγάλη εμπειρία των συναδέλφων Γεωτεχνικών της περιοχής. Η εμπειρία αυτή αφορά σε ζητήματα και προβλήματα της περιοχής μας και ειδικότερα της Ορεινής Ροδόπης, καθότι είχε συστήσει σχετική ομάδα εργασίας για το θέμα αυτό (Ολοκληρωμένο πρόγραμμα βιώσιμης ανάπτυξης οροσειράς Ροδόπης).

Οι 4 βασικοί άξονες του εν λόγω προσχεδίου κινούνται στη σωστή κατεύθυνση. Για να είναι επιτυχημένο όμως και εφαρμόσιμο ένα τέτοιο επιχειρησιακό σχέδιο θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη και τα παρακάτω:

- 1) Τη δημιουργία διαχειριστικών μελετών εφόσον αυτές δεν υπάρχουν. Ενώ αν υπάρχουν να επικαιροποιηθούν.
- 2) Τη σύνταξη ΣΧΟΑΠ και ένταξη των περιοχών αυτών στο Γ.Π.Σ. του Δήμου Δράμας.
- 3) Λόγω της χαμηλής πυκνότητας πληθυσμού και του χαμηλού εισοδήματος αυτών θα πρέπει να δραστηριοποιηθεί ο τοπικός πληθυσμός με την

δημιουργία κατάλληλων μικρών συνεταιριστικών επιχειρήσεων αξιοποίησης είτε του ορυκτού πλούτου και των τοπικών προϊόντων της περιοχής είτε του τουριστικού προϊόντος αλλά και άλλων κλάδων της πρωτογενούς παραγωγής, συμβάλλοντας έτσι στη βελτίωση του εισοδήματος των κατοίκων της περιοχής και στην παραμονή τους εκεί. Πάντοτε με κατάλληλη χωροθέτηση των εκάστοτε δράσεων. Έτσι δεν θα παρατηρείται το φαινόμενο να έρχονται μεγάλες εταιρίες αξιοποίησης του πλούτου της περιοχής, οι οποίες θα βλάψουν την περιοχή οικονομικά ακόμα και αν τηρούν όλες τις περιβαλλοντικές προδιαγραφές, διότι ο πλούτος που θα παράγεται στην περιοχή σε μεγάλο ποσοστό θα φεύγει εκτός αυτής.

- 4) Οποιοδήποτε έργο θα κατασκευαστεί στην περιοχή θα πρέπει γίνει οργανωμένα εξασφαλίζοντας πρωτίστως, τόσο τη συντήρηση του, όσο και την συνεχόμενη και αδιάλειπτη λειτουργία του.
- 5) Τη σοβαρή έλλειψη προσωπικού, μέσων και κονδυλίων που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια σε όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες που διαχειρίζονται, επιβλέπουν ή υποστηρίζουν τα διάφορα προγράμματα ή και ακόμα συντάσσουν ή εφαρμόζουν τις διαχειριστικές μελέτες. Το πρόβλημα μάλιστα στην περίπτωση μας είναι εντονότερο στις Δασικές υπηρεσίες που ενώ αδυνατούν λόγω αυτών των ελλείψεων, καλούνται να υποστηρίξουν διάφορα πρόγραμμα. Συνεπώς όλες αυτές οι υπηρεσίες πρέπει να ενισχυθούν. Λύσεις σε αυτήν την περίπτωση μπορούν να δώσουν οι δήμοι της περιοχής πάντα σε συνεργασία και με επίβλεψη των κατά τόπους Δασαρχείων, χωρίς αλληλοεπικάλυψη αρμοδιοτήτων. Χαρακτηριστική περίπτωση είναι το δασικό χωριό Ελατιάς, ωφέλιμο θα ήταν να περιέλθει η χρήση του στο δήμο, ώστε έτσι να αποτελέσει μοχλό ανάπτυξης της περιοχής. Όλα αυτά ισχύουν με την προϋπόθεση της ομαλής χρηματοδότησης των δήμων, πράγμα που δεν συμβαίνει λόγω των δυσλειτουργιών του «Καλλικράτη». Άλλη λύση είναι η σύμπραξη του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα τηρώντας τις προϋποθέσεις του 3^{ου} κριτηρίου (ανωτέρω).
- 6) Όσον αφορά την παραγωγή και τη διάθεση προϊόντων της περιοχής πρέπει πρώτα να γίνουν ή να βελτιθούν οι υποδομές παραγωγής και

διάθεσης ασφαλών - και σύμφωνα με τις εκάστοτε προδιαγραφές - προϊόντων (σταυλικές εγκαταστάσεις, οδικό δίκτυο, εγκαταστάσεις επεξεργασίας κ.λ.π.) και κατόπιν να προωθήσουμε το μάρκετινγκ των προϊόντων της περιοχής δίνοντας τους μια Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης.

Τέλος, θα πρέπει να εκμεταλλευτούμε τη βιομηχανική υστέρηση της περιοχής προάγοντας την ανάπτυξή της, μέσω της αξιοποίησης του φυσικού περιβάλλοντος και του πρωτογενούς τομέα σε συνδυασμό με τον τουρισμό και τις τοπικές μορφές του (αγροτουρισμός, οικοτουρισμός κ.λ.π.). Ο όρος πράσινη ανάπτυξη δεν μπορεί να εφαρμοστεί στην περίπτωση μας, διότι προϋποθέτει επενδύσεις εντάσεως κεφαλαίου που δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν από τις τοπικές κοινωνίες και επίσης εναντιώνονται στη φυσιογνωμία της περιοχής. Άρα θα πρέπει να μιλάμε για Αειφόρο Ανάπτυξη και όχι για πράσινη ανάπτυξη.

Κλείνοντας, θέλουμε να τονίσουμε ότι εξαιτίας του πολυσύνθετου των δράσεων είναι πιθανό να προκύψουν συνέργειες με άλλα έργα ή ενέργειες που έχουν σχεδιαστεί ή προταθεί για τις συγκεκριμένες περιοχές παρέμβασης. Συνημμένα παρακάτω θα βρείτε αναλυτικότερα τις προτάσεις του παραρτήματος μας.

Ο Πρόεδρος της Δ.Ε.
του ΓΕΩΤ.Ε.
Ανατολικής Μακεδονίας

Ζαφείρης Μυστακίδης

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ**ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΤΟΥ ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ****Γενικές Επισημάνσεις - Γενικότερες Προτάσεις**

Σε γενικές γραμμές το παρόν επιχειρησιακό σχέδιο είναι επαρκές όσον αφορά την κατάρτισή του στο αρχικό στάδιο που βρίσκεται προς το παρόν. Παρακάτω αναφέρουμε όμως κάποιες επισημάνσεις (πέραν των προτάσεων) οι οποίες πιστεύουμε ότι εποικοδομητικά μπορούν να συμβάλουν στην επιτυχία του έργου.

Επίσης πολύ θετική είναι και η τελική επισήμανση που τοποθετεί το παρόν ενημερωτικό σχέδιο σε σωστό πλαίσιο, το «ότι το επιχειρησιακό δεν θα εξαντληθεί στην παράθεση έργων και υποστηρικτικών ενεργειών, αλλά θα προχωρήσει στην κατάθεση συγκεκριμένων προτάσεων επίλυσης θεμάτων θεσμικού – διοικητικού χαρακτήρα που δυσχεραίνουν την αναπτυξιακή διαδικασία στον ορεινό χώρο».

Μεγάλο μειονέκτημα για τη συγκεκριμένη περιοχή τα προηγούμενα χρόνια αποτέλεσε η εγγύτητα της με το μεγάλο αστικό κέντρο της Δράμας, λόγω και της τάσης αστυφιλίας που είχε αναπτυχθεί στην Ελληνική Κοινωνία τα προηγούμενα χρόνια. Η οικονομική κρίση που βιώνουμε σταδιακά μεταβάλλει τις τάσεις αυτές δημιουργώντας ένα κύμα επιστροφής των νέων στην ύπαιθρο, το οποίο θα πρέπει να εκμεταλλευτούμε και στην συγκεκριμένη περιοχή.

Σαν **γενική πρόταση** που θα πρέπει να επισημάνουμε και να προτείνουμε, και δεν διαφαίνεται στην παρούσα πρόταση της Αναπτυξιακής, είναι ότι ο σχεδιασμός σε ένα κομμάτι του ορεινού όγκου δεν μπορεί και δεν πρέπει να γίνει μονομερώς. **Στο σχεδιασμό θα πρέπει να προβλεφθεί ή / και να επιβάλλεται ο κοινός σχεδιασμός με τους Δήμους που γειτονεύουν: Δήμος Κάτω Νευροκοπίου – Δήμος Παρανεστίου.** Έτσι θα αναπτυχθεί η περιοχή σε ένα δίκτυο που θα ενοποιεί το χώρο και θα προωθεί δράσεις ολοκληρωμένου σχεδιασμού.

Έτσι για να είναι επιτυχημένο το συγκεκριμένο επιχειρησιακό σχέδιο θα πρέπει να το δούμε σφαιρικά και ευρύτερα μακριά από τον τοπικισμό του αστικού κέντρου της Δράμας. Άρα θα πρέπει να επιζητηθεί η συνεργασία και των όμορων Δήμων (Νευροκοπίου και Παρανεστίου), οι οποίοι θα πρέπει να συντάξουν ανάλογα συνεργαζόμενα επιχειρησιακά σχέδια με αυτό της Δράμας σε συνδυασμό πάντοτε και με το ολοκληρωμένο πρόγραμμα βιώσιμης ανάπτυξης οροσειράς Ροδόπης της Περιφέρειας Α.Μ.Θ.. Μόνο τότε θα διατηρηθεί και η ενότητα της περιοχής ολοκληρωμένα από τους Ποταμούς έως και το Δάσος της Χαϊντούς. Έτσι θα μπορέσει και η περιοχή του ορεινού χώρου Δράμας να μελετηθεί ως ένα διοικητικό και μόνο υποσύνολο δράσεων και έργων ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής, βασιζόμενο στο στρατηγικό πλάνο της ευρύτερης περιοχής και ειδικεύοντας σε επιμέρους αλληλο-συμπληρωμένους τομείς, όπως είναι ο τουρισμός και κατόπιν σε διοικητικές ενότητες, όπως π.χ. τουρισμός στην ορεινή περιοχή Δήμου Δράμας.

Έτσι, για παράδειγμα και επιχειρηματολογώντας για τα ανωτέρω αναφερόμενα θα μπορούσαμε να αναφέρουμε σαν προτάσεις τα παρακάτω: α) Ένα δίκτυο δασικών δρόμων που θα έχει πολλαπλές εισόδους - εξόδους σε όλους τους Δήμους και θα αυξάνει την επικοινωνία, θα βελτιώνει την πρόσβαση, και θα προάγει την επισκεψιμότητα. β) Ενώ στα πλαίσια της αναβάθμισης του οικιστικού περιβάλλοντος, ο σχεδιασμός θα πρέπει να γίνει σε μια κοινή βάση αντιμετώπισης των προβλημάτων, έτσι ώστε να άρει την απομόνωση και να εξοικονομήσει πόρους. Ο σχεδιασμός σ' αυτή τη βάση πιθανόν να δημιουργήσει και νέες διαδρομές, π.χ. η βελτίωση της σύνδεσης ΤΚ Μακρυπλαγίου – ΤΚ Νικηφόρου, οι οποίες θα μπορέσουν να στοχεύσουν στη φιλοξενία συγκεκριμένων δράσεων (ποδήλατο βουνού κ.λ.π.).

Δόκιμο θα ήταν λοιπόν να καταρτισθεί στην παρούσα φάση και το νομικό πλαίσιο συνεργασίας των Δήμων.

Ο ορεινός χώρος του Δήμου Δράμας διακρίνεται, όπως μας λέει και το ενημερωτικό σημείωμα, για το αναξιποίητο της περιοχής και το απέραντο της άγριας φύσης. Αυτό το χαρακτηριστικό θα πρέπει να διέπει την όλη φιλοσοφία ανάπτυξης της περιοχής, διαφυλάσσοντάς το ως μοναδικό συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι άλλων περιοχών της Ελλάδας και της Ευρώπης γενικότερα.

Η ανάπτυξη της περιοχής θα πρέπει να βασιστεί στα υπάρχοντα τοπικά κέντρα οικονομικής ανάπτυξης. Σαν τοπικά κέντρα ανάπτυξης θα έπρεπε να οριστούν οι υπάρχοντες οικισμοί και το Δασικό χωριό Ελατιάς (που για να επιτελέσει το ρόλο του θα πρέπει να παραμένει κάτω από Δημόσιο γενικότερα με κοινωνικό έλεγχο, π.χ. Δ.Σ. από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς συνοδευόμενο από επιστημονική συμβουλευτική επιτροπή).

Στα κέντρα αυτά θα πρέπει να εφαρμοστεί η επιτυχημένη εμπειρία προσέλκυσης ανθρώπων και όχι άμεσα οικονομικών κεφαλαίων (που δεν υπάρχουν σήμερα). Αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει παραχώρηση οικοπέδων στα χωριά σε συνδυασμό με παραχώρηση γεωργικής γης. Παραχωρήσεις χρήσης δασικών εκτάσεων θα πρέπει να γίνουν με σκοπό την κτηνοτροφία, την ιχθυοκαλλιέργεια, την εκτροφή θηραμάτων.

Ο Δήμος Δράμας επικουρούμενος από την Αναπτυξιακή Δράμας θα έπρεπε να επιζητά την **ίδρυση μονάδας-γραφείου** στο Δήμο ή στην ίδια την Αναπτυξιακή που είναι και ο ρόλος της, επανδρωμένο από επαρκή αριθμό γεωτεχνικών, ώστε να καταγράψουν κάθε δυναμικό που προσφέρει η περιοχή και να το προωθήσουν ως έτοιμες λύσεις (οικονομοτεχνικές μελέτες, αγορές διάθεσης προϊόντων, εξεύρεση χρηματοδοτήσεων - προγραμμάτων, συνένωση μικροεπενδύων – ανέργων σε κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις κ.α.) στους πολίτες της Δράμας αλλά και ευρύτερα που ενδιαφέρονται για μετεγκατάσταση - επενδύσεις στην περιοχή.

Ειδικότερες Προτάσεις ανά άξονα Δράσης:

ΑΞΟΝΑΣ 1

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Οι προτάσεις μας στον άξονα αυτό είναι οι παρακάτω:

- 1) *Δράση 1.1 και 1.2.* Στα άμεσα μέτρα οικονομικής απόδοσης για την περιοχή, που θα διασφάλιζε ταυτόχρονα και το φυσικό περιβάλλον της, είναι η ίδρυση Ελεγχόμενης Κυνηγετικής Περιοχής (αξιοποιώντας το σημερινό όνομα της περιοχής ως καλού κυνηγότοπου) δίνοντας παράλληλα

δουλειά στον τοπικό πληθυσμό και προσελκύοντας ταυτόχρονα νέους ανθρώπους από την πεδινή περιοχή.

- 2) Στους ορεινούς όγκους της Ελλάδας και της περιοχής μελέτης μας ειδικότερα, υπάρχουν σημαντικοί υδάτινοι φυσικοί πόροι που επιτρέπουν τη δημιουργία ορεινών λιμνοδεξαμενών και υγροτοπικών οικοσυστημάτων υψηλής βιοκοινωνικής λειτουργίας με δυνατότητες άμεσης παροχής νερού σε επείγεια και εναέρια πυροσβεστικά μέσα αλλά και χρήση τους για την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών. Τα υδαποθέματα αυτά μπορούν να συμβάλλουν στην ευρωστία και ανάπτυξη των δασικών οικοσυστημάτων και στην ανθεκτικότητά τους έναντι των δασικών πυρκαγιών. Γι' αυτό προτείνουμε τη δημιουργία τέτοιων στην περιοχή - αναλόγως και των αναγκών της περιοχής -καθότι αυτές οι λιμνοδεξαμενές θα έχουν πολλαπλή χρήση και εφαρμογή. Οι χρήσεις αυτών των δεξαμενών είναι πέραν της πυροσβεστικής γιατί μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως αρδευτικές για τις καλλιέργειες της περιοχής, για τη διευθέτηση των υδάτων ορεινών χειμάρρων, για τη χρήση στην κτηνοτροφία, ενώ ταυτόχρονα μπορούν να έχουν και άλλες χρήσεις οικότουρισμού όπως η αναψυχή και το ερασιτεχνικό ψάρεμα. Η κατασκευή τέτοιων δεξαμενών αναλόγως και των αναγκών της περιοχής μπορούν να γίνουν κατόπιν ειδικής μελέτης. Πληροφορικά σας αναφέρουμε ότι ανάλογες μελέτες έχουν ήδη γίνει στο Λαϊλιά Σερρών και μπορούμε να σας εξειδικεύσουμε το θέμα.
- 3) Στον άξονα κυρίως των Δράσεων 1 & δευτερευόντως στον άξονα 2 προτείνεται: Καταγραφή χλωρίδας – πανίδας αυτοχθόνων ειδών (άγρια φρούτα του δάσους, αγριολούλουδα, άγρια ζώα), προβολή τους σε εθνικούς καταλόγους, διάδοση του τρόπου διαφύλαξης - αειφορικής διαχείρισης.

ΑΞΟΝΑΣ 2

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΒΑΣΗΣ

Οι προτάσεις μας στον άξονα αυτό είναι οι παρακάτω:

- 1) Δράση 2.1 **Ενίσχυση της γεωργοκτηνοτροφικής παραγωγής.** Στην περιοχή αυτή είναι οξύμωρο να χρησιμοποιούμε τους όρους και τα

αναπτυξιακά πρότυπα άλλων περιοχών. Πρέπει να γνωρίζουμε ότι στον ορεινό όγκο όταν αναφερόμαστε στην κτηνοτροφία εννοούμε την εκτατική, όταν αναφερόμαστε στη γεωργία εννοούμε μικρές εκτάσεις χαμηλής απόδοσης. Βασικός άξονας κάθε αναπτυξιακής προσπάθειας στον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας είναι η προσπάθεια για την αύξηση του ποσοστού συμμετοχής στη συνολική παραγωγή του πρωτογενή τομέα προϊόντων με μοναδικά ποιοτικά χαρακτηριστικά (και όχι με ποσοτικά). Προς την κατεύθυνση αυτή (δημιουργία μη ανταλλάξιμης ταυτότητας) μπορεί να συνεισφέρει η παραγωγή γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων μέσα από πιστοποιημένα πρότυπα (Agro1, Agro2) έτσι ώστε να είναι αναγνωρίσιμα και να βελτιωθεί η εμπορευσιμότητά τους (ΠΟΠ, ΠΓΕ).

- 2) Στον Άξονα 2 και συγκεκριμένα στη Δράση 2.1 περί ενίσχυσης της γεωργοκτηνοτροφικής και δασικής παραγωγής μπορούμε να αναφέρουμε και τα παρακάτω:

Στο σχέδιο κειμένου που μας αποστείλατε αναφέρετε η διαπίστωση ότι οι παραπάνω δραστηριότητες είναι *σε κρίση* λόγω και της ίδρυσης του Εθνικού Πάρκου Οροσειράς Ροδόπης. Με αυτήν τη διαπίστωση διαφωνούμε διότι το γεγονός της ίδρυσης του πάρκου είναι επαρκής παράγοντας προβολής της περιοχής για τον εναλλακτικό τουρισμό και γνωστοποιεί τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά – άρα και τα πλεονεκτήματα της περιοχής ως προς τις παραγωγικές δυνατότητες της περιοχής. Αυτή η προβολή γίνεται σε δυνητικούς πελάτες των προϊόντων της περιοχής εντός της Ελληνικής επικράτειας προσδίδοντας το **Brand name της περιοχής δυτικής Ροδόπης** (και όχι όπως προτείνεται από το ενημερωτικό σημείωμα, ξεχωριστό Brand name μόνο για την ορεινή περιοχή του Δήμου).

Η κρίση αυτών των δραστηριοτήτων οφείλεται κυρίως σε πολλαπλούς άλλους λόγους (αστυφιλία, μετανάστευση, έλλειψη αναπτυξιακών προγραμμάτων, υποδομών κ.α.) η ανάλυση των οποίων δεν είναι της παρούσης αλλά αποτελούν μέρος και του Γεωργικού Προβλήματος της Χώρας μας τα τελευταία 50 χρόνια.

- 3) Δράση 2.1 - **Εγγειοβελτιωτικά έργα**: Όπως αναφέρθηκε και στον άξονα 1, το φυσικό περιβάλλον συμπεριλαμβάνεται στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής και μπορεί να προστατευθεί με τα κατάλληλα έργα (ορεινές λιμνοδεξαμενές πολλαπλών χρήσεων και σκοπών: αντιπυρικών, εμπλουτιστικών, αισθητικών) και να αναδειχθεί. Με τον τρόπο αυτό και ως προς τους γενικούς σκοπούς του Επιχειρησιακού Σχεδίου θα επιτευχθεί η προστασία, βελτίωση και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής, θα ενισχυθεί η τοπική οικονομική βάση και θα επέλθει σημαντική βελτίωση στις υποδομές και στην ποιότητα της ζωής.
- 4) Στην κατηγορία Δράσεων 2.1 – **εγγειοβελτιωτικά**, προτείνεται επίσης: Έργα συγκράτησης νερού στις υδρολογικές λεκάνες. Μελέτες εμπλουτισμού των υδρολογικών λεκανών με φυτεύσεις, με υδρομαστεύσεις, φράγματα μικρής κλίμακας, έργα στον ορεινό όγκο, τα οποία θα αλλάξουν την κατάσταση και μέσα στο αστικό συγκρότημα του Δήμου Δράμας, βελτιώνοντας τους Ξεροχέιμαρρους π.χ. Καλλιφύτου. Να αναφέρουμε εδώ ότι TK Μακρυπλαγίου, Λιβαδερού, βρίσκονται στην λεκάνη απορροής του Αγγίτη, ενώ η TK Σιδηρονέρου στη λεκάνη απορροής του Νέστου, αυτή η διαφοροποίηση θα πρέπει να μας οδηγήσει και σε διαφορετική αντιμετώπιση στη διαχείριση τους.
- 5) Δράση 2.1 - **Αγροτικός εξηλεκτρισμός**: Η ηλεκτροδότηση και η επέκταση του ηλεκτρικού δικτύου με σκοπό τη βελτίωση της βιωσιμότητας των γεωργικών και ιδιαίτερα των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων. Οι συγκεκριμένες παρεμβάσεις θα πρέπει να πραγματοποιούνται με απόλυτο σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον και στο τοπίο της υπαίθρου, ώστε αυτό να παραμένει αναλλοίωτο. Όπου η ηλεκτροδότηση δεν είναι δυνατή προτείνεται, είτε να ενισχυθεί η μετεγκατάσταση των κτηνοτροφικών μονάδων σε περιοχές με όλες τις απαραίτητες υποδομές (ηλεκτρικό, βιολογικούς καθαρισμούς κ.λ.π.), είτε να ενισχυθεί η εγκατάσταση φωτοβολταϊκών διατάξεων ή άλλων μορφών ανανεώσιμης ενέργειας σε αυτές τις μονάδες κατά τρόπο που να καταστούν ενεργειακά αυτόνομες. Εδώ, κρίνεται σκόπιμο να τονιστεί ότι μια κτηνοτροφική μονάδα που λειτουργεί χωρίς σύνδεση στο δίκτυο ηλεκτροδότησης δεν είναι σε θέση

να παράγει ποιοτικό προϊόν και να είναι ανταγωνιστική. Για παράδειγμα, χωρίς τη χρήση σύγχρονου αμελκτικού συγκροτήματος και παγολεκάνης δεν είναι εφικτή η παράδοση στις γαλακτοβιομηχανίες πρόβειου και γίδινου γάλακτος με επιθυμητά ποιοτικά χαρακτηριστικά (Ολική Μικροβιακή Χλωρίδα εντός των προβλεπόμενων ορίων). Επίσης, η έλλειψη δυνατότητας για χρήση μηχανολογικού εξοπλισμού στη διαχείριση της μονάδας (π.χ. ταινία διατροφής, σφυρόμυλος – χαρμανιέρα, τεχνητός θηλασμός αρνιών) λειτουργεί ανασταλτικά στην επίτευξη κερδοφορίας στα σημερινά οικονομικά πλαίσια.

- 6) Άξονας 2 (αφορά όλες τις δράσεις του άξονα): **Βελτίωση προσβασιμότητας στις αγροτικές εκμεταλλεύσεις (Αγροτική οδοποιία)**. Στην περιοχή του ορεινού χώρου του Δήμου Δράμας, τόσο λόγω της ιδιαίτερης γεωμορφολογίας που παρουσιάζει (ορεινοί όγκοι) όσο και της διασποράς των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, υπάρχει η ανάγκη κατασκευής αλλά και βελτίωσης της προσβασιμότητας προς τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις μέσω της βελτίωσης της αγροτικής οδοποιίας. Το υπάρχον αγροτικό δίκτυο εμφανίζει σε πολλά σημεία προβλήματα βατότητας, ιδιαίτερα κατά τους χειμερινούς μήνες, ενώ σε αρκετά σημεία απαιτείται και η διάνοιξη νέου. Οι χρήσεις αυτού του δικτύου θα είναι πολλαπλές τόσο για αγροτική χρήση, όσο και για την δασική προστασία και τον αγροτουρισμό. Από την άλλη η επέκταση και η βελτίωση της βατότητας του αγροτικού οδικού δικτύου μπορεί να συνεισφέρει στη μείωση του κόστους μεταφοράς των προϊόντων, την ευκολότερη και ταχύτερη πρόσβαση των γεωργικών μηχανημάτων και την ταχύτερη και ασφαλέστερη μεταφορά των ευπαθών προϊόντων. Η εξασφάλιση της εύκολης και ασφαλούς προσπελασιμότητας στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου και η παροχή των αναγκαίων προϋποθέσεων για τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό των καλλιεργητικών μεθόδων (πρόσβαση μηχανών, εύκολη διακίνηση της παραγωγής κ.ο.κ) συμβάλλει στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των εκμεταλλεύσεων με θετικές επιπτώσεις στο αγροτικό εισόδημα. Έτσι, στο

συγκεκριμένο Επιχειρησιακό Σχέδιο θα μπορούσαν να ενταχθούν, ενδεικτικά, οι ακόλουθες κατηγορίες έργων:

- Μελέτη και κατασκευή έργων αγροτικής οδοποιίας
- Χωματοургικές εργασίες (όπως διανοίξεις, επιχώσεις τάφρων, διευθετήσεις χειμάρρων)
- Τεχνικά έργα (όπως γέφυρες, ισόπεδες διαβάσεις)
- Στρώση του οδοστρώματος (με ασφαλτο ή 3^η χαλίκι) για την εξασφάλιση της βατότητας.

- 7) Άξονας 2 : **Διαφοροποίηση της πρωτογενούς παραγωγής.** Προς την κατεύθυνση της βελτίωσης της οικονομικής βιωσιμότητας του πρωτογενούς τομέα είναι δυνατό να συνεισφέρουν δράσεις που προωθούν τη διαφοροποίηση της πρωτογενούς παραγωγής με την ίδρυση / επέκταση μονάδων βιολογικής κτηνοτροφίας και ολοκληρωμένης διαχείρισης καθώς και μονάδων παραγωγής καινοτόμων προϊόντων φυτικής παραγωγής (Ίπποφάες, μηλοκαλλιέργειες (Κίκυ), τρούφα, κουκουναριά, φυλλοδρύς, αρώνιας, γκότζι - μπέρι κ.α.) καθώς και κάποιων «απαξιωμένων» καλλιεργειών όπως της κρανιάς, καστανιάς, καρυδιάς οι οποίες παρουσιάζουν υψηλή προσαρμοστικότητα και νέες εμπορικές προοπτικές σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές. Αυτές οι μονάδες παραγωγής καινοτόμων και μη προϊόντων θα πρέπει να είναι μονάδες μικρής κλίμακας που θα συμβαδίζουν με το χαρακτήρα της περιοχής (πιθανότατα θα μπορούσαν να δρουν και ως αγροτουριστικές μονάδες παρέχοντας τη δυνατότητα στους τουρίστες να παρακολουθούν ή να συμμετέχουν σε διάφορες φάσεις της παραγωγικής διαδικασίας). Λόγω των δυσμενών καιρικών συνθηκών δεν ενδείκνυται η σαλιγκαροεκτροφή με είδη που δεν είναι άριστα προσαρμοσμένα στις δυσμενείς καιρικές συνθήκες της περιοχής. Έτσι, προς το παρόν, και επειδή δεν υπάρχουν τέτοια εκτρεφόμενα είδη, δεν μπορεί να ευδοκιμήσει μια τέτοια εκτροφή. Η βιολογική κτηνοτροφία συνδέεται άρρηκτα με τη χρήση των βοσκοτόπων. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι στην περιοχή παρέμβασης συμπεριλαμβάνονται σημαντικές εκτάσεις βοσκοτόπων προκύπτει ότι οι δράσεις προώθησης της βιολογικής κτηνοτροφίας θα είχαν ιδιαίτερα

σημαντική συνεισφορά στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του πρωτογενούς τομέα μέσω της παραγωγής προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Η καταγραφή και χωροθέτηση των κτηνοτροφικών έργων και εγκαταστάσεων (ενεργών και ανενεργών), η αξιοποίηση τους με δεδομένο το κτιριακό όφελος που μπορεί να προκύψει (παλιά μαντριά αποτελούν αρχέτυπες κατοικίες, ενώ τα στέγαστρα και οι ποτίστρες αποτελούν έργα που θα πρέπει να διερευνηθεί η χρηστικότητα τους από τώρα και στο εξής, ή η δυνατότητα διττής χρήσης τους).

Ιδιαίτερα χρήσιμη για τη διαφοροποίηση της πρωτογενούς παραγωγής θα μπορούσε να αποδειχτεί η δημιουργία πιλοτικών αγρών και φυτωρίων για τις νέες καλλιέργειες, των οποίων επιδιώκεται η εγκατάσταση στην περιοχή έτσι ώστε αυτές να δοκιμαστούν και να διαπιστωθεί η προσαρμοστικότητα τους στις κλιματικές συνθήκες της περιοχής. Σε περίπτωση θετικών αποτελεσμάτων, η εισαγωγή τους σε εμπορική κλίμακα θα παρουσίαζε υψηλότερες πιθανότητες επιτυχίας.

Η παραγωγή καινοτόμων προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής υψηλής προστιθέμενης αξίας (π.χ. συλλεγόμενα ή καλλιεργούμενα μανιτάρια γανόδεσμα) μπορεί να αποτελέσει μια εναλλακτική διέξοδο στην ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος και να συνεισφέρει στην προσέλκυση νέων ανθρώπων στον πρωτογενή τομέα σε μια ευαίσθητη δημογραφικά περιοχή. Σημαντική συνεισφορά σε τέτοιες δράσεις θα μπορούσε να προσφέρει και ο Σύλλογος Μανιταρόφιλων Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης που δραστηριοποιείται στην περιοχή. Ήδη, εδώ και χρόνια ο σύλλογος αυτός διοργανώνει πληθώρα εκδηλώσεων σε αυτόν τον τομέα και αυτή η εμπειρία του θα πρέπει να αξιοποιηθεί.

- 8) Άξονας 2: **Διαφοροποίηση της πρωτογενούς παραγωγής – Αγροτουρισμός – Οικοτουρισμός:** Πρόκειται για δραστηριότητες που μπορεί να γίνουν μοχλός ανάπτυξης της περιοχής. Για την ανάπτυξη όμως αυτών των δραστηριοτήτων απαιτείται ειδική μελέτη ή αν τυχόν αυτή υπάρχει, επικαιροποίησή της στις νέες οικονομικές συνθήκες.

- 9) Άξονας 2 - **Κατάρτιση γεωργών, κτηνοτρόφων, δασεργατών**

Η κατάρτιση των αγροτών, των κτηνοτρόφων των δασεργατών αλλά και των κυνηγών κρίνεται απαραίτητη και θα μπορούσε να συνεισφέρει στη βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης τους, στην ανάδειξη των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της υπαίθρου, στην εξασφάλιση της παραγωγικής απασχόλησής τους και στη διασφάλιση της συμμετοχής τους στα άλλα μέτρα Αγροτικής Ανάπτυξης για τα οποία η αποδεδειγμένη επαρκής επαγγελματική κατάρτιση αποτελεί προϋπόθεση συμμετοχής. Είναι άλλωστε γεγονός ότι δεν είναι δυνατή η επιτυχία οποιασδήποτε αναπτυξιακής προσπάθειας χωρίς την άρτια εκπαίδευση του εμπλεκόμενου ανθρώπινου δυναμικού.

Οι θεματικές ενότητες που θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν είναι, ενδεικτικά, οι ακόλουθες:

- Βιολογική κτηνοτροφία
- Εκτατική εκτροφή μηρυκαστικών και ιδιαίτερα όσον αφορά τους επιστημονικούς κλάδους της Διατροφής και Αναπαραγωγής
- Εκπαίδευση στην παραγωγή καινοτόμων προϊόντων φυτικής και ζωϊκής παραγωγής (αρώνια, γκότζι – μπέρι, ιπποφαές κ.α.)
- Δημιουργία ή επέκταση της δράσης ήδη υπαρχόντων επιχειρήσεων προώθησης βιολογικών προϊόντων και ανάπτυξης εμπορικών δικτύων και συνεργασιών
- Παραγωγή βιολογικών τυροκομικών προϊόντων (επίσης μπορεί να συνδυαστεί με αγροτουριστικές δραστηριότητες)
- Διαχείριση και λειτουργία αγροτουριστικών επιχειρήσεων
- Ολοκληρωμένη διαχείριση
- Εκπαίδευση Δασεργατών
- Εκπαίδευση ντόπιων κατοίκων - κυνηγών στην προστασία και διατήρηση της χλωρίδας και πανίδας της περιοχής.

- 10) **Ειδική και πολύ σημαντική κατηγορία για τον άξονα 2 αποτελεί η διαχείριση των βοσκοτόπων και η κτηνοτροφία της περιοχής.** Για αυτό το λόγο θα αναφερθούμε σε αυτήν εκτενέστερα παρακάτω.

Στην Τοπική Κοινότητα Σιδηρονέρου (Σιδηρόνερο, Σκαλωτή και γύρω οικισμοί) υπάρχουν 24 εκτροφές με ζώα κρεοπαραγωγικής κατεύθυνσης, οι οποίες αποτελούνται από:

- 18 εκτροφές με 1120 θηλυκά Βοοειδή κρεοπαραγωγής ελευθέρως βοσκής
- 2 εκτροφές με 650 πρόβατα κρεοπαραγωγικής κατεύθυνσης
- 2 εκτροφές με 550 γίδια
- 2 εκτροφές με 100 ημιάγριες χοιρομητέρες

Η ετήσια παραγωγή των θηλαζουσών αγελάδων τροφοδοτεί με μοσχάρια Ζ.Β. έως 250 κιλών, στην ηλικία των 6 - 8 μηνών τους παχυντές - παραγωγούς σε όλη την Ελλάδα. Επίσης, τα παραγόμενα αμνοερίφια τροφοδοτούν την αγορά με κρέας υψηλής θρεπτικής αξίας. Ένα σύστημα παραγωγής και εμπορίας ζωοτροφών, μεταφορών, μεταποίησης και υπηρεσιών στηρίζεται στην ορεινή κτηνοτροφία της περιοχής.

Η κρεοπαραγωγός κτηνοτροφία στηρίζεται στη βόσκηση των ζώων στους βοσκότοπους (7 μήνες στη βοσκή και 5 στο στάβλο). Άρα, κάθε ενέργεια που αποσκοπεί στη βελτίωση της βοσκοϊκανότητας των βοσκότοπων στηρίζει το εισόδημα της κτηνοτροφίας. Σκοπός μας λοιπόν είναι η επιμήκυνση της διάρκειας παραμονής των ζώων στη βοσκή, με βοσκή υψηλής θρεπτικής αξίας. Συνεπώς, επιτακτική είναι η ανάγκη εκτέλεσης έργων βελτίωσης των βοσκοτόπων και ιδιαίτερα στη σημερινή εποχή όπου το κόστος διατροφής είναι υψηλό, λόγω της σημαντικής αύξησης των τιμών των ζωοτροφών, μιας και καλλιεργήσιμες εκτάσεις που άλλοτε κάλυπταν ανάγκες ζωοτροφών σήμερα αποδίδονται στην παραγωγή βιοκαυσίμων και εναλλακτικών μορφών χρήσης (φωτοβολταϊκά).

ΣΥΓΓΕΚΡΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑ ΑΜΕΣΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Πρόκειται για προτεινόμενα έργα από το **Σωματείο Κτηνοτρόφων Σιδηρονερίου-Σκαλωτής** άμεσων αναγκαιότητας, η υλοποίηση των οποίων θα έχει άμεσα θετικά αποτελέσματα.

1. Συντήρηση του υπάρχοντος δικτύου κτηνοτροφικών δρόμων κάθε Άνοιξη, όπως το δρόμο προς Ράσοβο, το δρόμο από Παπάδες προς Κορύλοβο, το

δρόμο από Κόκκινα προς Μαγνήσιο, το δρόμο από Φτέρνα προς Πίτσοβο-Πετρότοπος και το δρόμο από Σκαλωτή προς Βρίζα και Πλακόστρωτο.

2. Ποτίστρες στους βοσκότοπους.

- Κατασκευή ποτίστρας στη θέση ΜΑΓΝΗΣΙΟ και ΒΟΥΝΟΧΩΡΙ.
- Συντήρηση ποτίστρας και καλλιέργεια πηγών στη θέση ΓΕΙΛΕ του Οροπεδίου καθώς και ποτίστρας στη θέση ΠΛΑΤΑΝΙ του Οροπεδίου.
- Μεταφορά νερού από τη θέση ΒΑΣΙΛΗΣΑΣ ΒΡΑΧΙΑ προς ΡΙΨΗ και κατασκευή ποτίστρας στη θέση ΡΙΨΗ Σκαλωτής.
- Αντικατάσταση παλαιού υδρευτικού δικτύου από διασταύρωση Πλακόστρωτο προς στάβλο Λαζαρίδη, διότι σε πολλά σημεία οι σωλήνες έχουν εμφανιστεί στο έδαφος.
- Συντήρηση ποτίστρας στη θέση ΧΑΡΑΚΩΜΑΤΑ και στη θέση ΓΗΣΛΑ.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΒΟΣΚΟΤΟΠΩΝ

Α. Σημασία της ορθολογικής διαχείρισης των βοσκοτόπων

Ο κόστος της διατροφής σε μια κτηνοτροφική μονάδα αντιπροσωπεύει το **60 - 80%** του συνολικού κόστους λειτουργίας της. Η σωστή χρήση και διαχείριση των βοσκοτόπων μπορεί να συντελέσει στη μείωση του κόστους διατροφής κατά **30 - 50%** συντελώντας σε βελτίωση της ρευστότητας της κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης και σε ελαχιστοποίηση της εξάρτησής της από το τραπεζικό δανεισμό και τη διακύμανση των τιμών των ζωοτροφών στο εμπόριο.

Επίσης σημαντική είναι η συνεισφορά της ορθολογικής χρήσης των βοσκοτόπων στα ακόλουθα:

- η ευζωία των ζώων
- η αύξηση της παραγωγικότητας και της παραγωγικής ζωής του ζωικού κεφαλαίου.
- τα ποιοτικότερα προϊόντα.
- οι μικρότερες απαιτήσεις σε μηχανολογικό εξοπλισμό και αποθηκευτικούς χώρους.

- Η συμβολή στην επίτευξη περιβαλλοντικών στόχων, όπως μείωση στην κατανάλωση αρδευτικού νερού και μείωση νιτρικών, διαφόρων χημικών και εκπομπών αέριων.
- το μειωμένο κόστος εργασίας.
- η αποσυμφόρησή του στάβλου και η μείωση προσβολής από διάφορες ασθένειες (π.χ. στην περίπτωση των αγελάδων, μαστίτιδες).

Β. Νομικό καθεστώς – προβλήματα

Το νομικό καθεστώς των βοσκοτόπων ένα ανεπίλυτο πρόβλημα δεδομένου ότι οι αρκετές από τις διατάξεις περί οριοθέτησης βοσκοτόπων του Ν. 1734/87 κρίθηκαν ως αντισυνταγματικές από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Ειδικότερα, με την 664/90 απόφασή του, το ΣτΕ ακύρωσε πάνω από εκατό σχετικές νομαρχιακές πράξεις με ιδιαίτερη αναφορά στη δυνατότητα που έδινε ο νόμος για τη μεταβολή του δασικού χαρακτήρα και προσορισμού δασών και δασικών εκτάσεων. Έκτοτε, οι σχετικές διατάξεις του Ν.1734/87 (άρθρα 1,2,3,6) δεν εφαρμόζονται από τη Διοίκηση.

Είναι σαφές λοιπόν ότι το υπάρχον νομικό πλαίσιο δεν παρέχει το αναγκαίο υπόβαθρο για την ορθολογική αξιοποίηση των βοσκοτόπων. Είναι επιτακτική ανάγκη και απαραίτητη προϋπόθεση για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της κτηνοτροφίας της χώρας μας η μόνιμη λύση στα ζητήματα της οριοθέτησης των βοσκοτόπων, του προσδιορισμού της βοσκοϊκανότητας του, καθώς και του τρόπου αξιοποίησης τους. Προς την κατεύθυνση αυτή μπορεί να βοηθήσει η χρήση οικείων εργαλείων της νομοθεσίας όπως Γ.Π.Σ., Σ.Χ.Ο.Α.Α.Π., Π.Ε.Ο.Α.Π. κ.α.

Γ. Σπουδαιότητα της διαχείρισης βοσκοτόπων στον ορεινό χώρο του Δήμου Δράμας

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα, η εκτατική αιγοπροβατοτροφία και βοοτροφία πέραν του ότι ταιριάζει στα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά και το αναπτυξιακό προφίλ της περιοχής, συνεισφέρει και κατά ένα πολύ σημαντικό ποσοστό στο ακαθάριστο αγροτικό προϊόν της περιοχής.

Η εκτατική κτηνοτροφία στο εξεταζόμενο χώρο παρουσιάζει ισχυρό αναπτυξιακό δυναμικό και προοπτικές αξιοποιώντας τα ακόλουθα συγκριτικά πλεονεκτήματα:

- κλιματολογικές συνθήκες που διασφαλίζουν μακρά παραμονή των ζώων στους βοσκότοπους και,
- την ύπαρξη σημαντικών εκτάσεων βοσκοτόπων.

Πίνακας: Συγκεντρωτικά στοιχεία από τις ονομαστικές καταστάσεις δικαιούχων βοσκοτόπων του δήμου Δράμας για το έτος 2012.

ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	Βοοειδή			Πρόβατα		Κατσίκια		Άλογα Μουλάρια Γαϊδούρια	Χοιρομητέρες	Χοιρίδια πάχυνσης	Σ.Μ.
	2-6 μην.	6-24 μην.	Άνω 2 ετών.	6- 12 μην.	> 12 μην.	6-12 μην.	>12 μην.	Χ 1	Χ 0,4	Χ 0,27	
	Χ 0,2	Χ 0,6	Χ1	Χ 0,08	Χ 0,15	Χ 0,08	Χ 0,15				
ΣΚΑΛΩΤΗ	18	179	371				0	46			566
ΣΙΔΗΡΟΝΕΡΟ	42	141	421	0	240	80	516	52	129	68	755,76
ΛΙΒΑΔΕΡΟΥ	65	93	176	20	230	0	0	28	65	193	387,01
ΜΑΚΡΥΓΙΛΛΓΙ	50	64	203	50	572	0	3007	0	0	0	788,25
ΣΥΝΟΛΟ	175	477	1171	70	1042	80	3523	126	194	261	2497,02

Ένας σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας στην οικονομική βιωσιμότητα και ανταγωνιστικότητα των δύο προαναφερόμενων κλάδων αποτελεί η κατάσταση των βοσκοτόπων, οι οποίοι κατά το μεγαλύτερο μέρος και ιδιαίτερα περιμετρικά των οικισμών - είναι υποβαθμισμένοι, χαμηλής παραγωγικότητας και αδυνατούν, υπό τις παρούσες συνθήκες, να καλύψουν σημαντικό μέρος των αναγκών των ζώων. Το κόστος παραγωγής των κτηνοτροφικών προϊόντων (λόγω του υψηλού κόστους διατροφής) σημειώνει συνεχή αύξηση, η ανταγωνιστικότητα μειώνεται και ο κλάδος της εκτατικής κτηνοτροφίας βρίσκεται σε οριακό σημείο από πλευράς βιωσιμότητας. Για το λόγο αυτό κρίνεται επιτακτική η ανάγκη για την εκτέλεση έργων βελτίωσης των βοσκοτόπων.

Δ. Προτεινόμενες γενικότερες δράσεις στους βοσκοτόπους

Κινούμενοι σε αυτά τα πλαίσια και λόγω της ιδιομορφίας της περιοχής κρίνεται ότι η χρήση βελτιωμένου ζωικού κεφαλαίου και εντατικών μορφών εκτροφής είναι οικονομικά ασύμφορη. Για το λόγο αυτό, όλο το βάρος πρέπει

να δοθεί στην ενίσχυση της εκτατικής εκτροφής μηρυκαστικών μέσω και της εκτέλεσης διαφόρων δράσεων στους βοσκότοπους.

Ενδεικτικά, μπορούν να αναφερθούν τα ακόλουθα:

- Διάνοιξη δρόμων προς και μέσα στο βοσκότοπο
- Οριοθέτηση - κτηματογράφηση του βοσκότοπου. Είναι επιτακτική ανάγκη ο καθορισμός των ορίων της βοσκήσιμης έκτασης, διότι μετά το 2013 είναι υποχρεωτική η ύπαρξη μόνιμου βοσκότοπου για τη λήψη της ενιαίας ενίσχυσης από τους κτηνοτρόφους της εκτατικής μορφής κτηνοτροφίας.
- Έργα βελτίωσης της βοτανικής σύνθεσης του βοσκότοπου. Διαχείριση-αύξηση της παραγωγικότητας με καθάρισμα κέδρων και φτερών καθώς και των ανεπιθύμητων ξυλωδών ζιζανίων. Κατεργασία-ανασπορά με πολυετή λειμώνια φυτά όπως δακτυλίδα, λόλιο, μηδική, φεστούκα και τριφύλλια. Σπορά σε λωρίδες με ειδικά μηχανήματα, ώστε να μην καταστρέφεται η αυτοφυής βλάστηση. Έτσι, επιτυγχάνεται η βελτίωση της βοτανικής σύνθεσης του βοσκότοπου με ψυχανθή και αγρωστώδη φυτά υψηλής θρεπτικής αξίας. Ο εμπλουτισμός της φυσικής χλωρίδας μπορεί να γίνει με επιλεγμένους σπόρους από λειμώνια νομευτικά φυτά που υπάρχουν όμως στην περιοχή έτσι ώστε να μην διαταράσσεται και η τοπική χλωρίδα
- Ρύθμιση βοσκοφόρτωσης και ελεγχόμενη βόσκηση.
- Κατασκευή στεγάστρων και παγίδων αποπαρασίτωσης με υδροληψία στις βοσκές, ώστε και σε περίπτωση εμφάνισης μολυσματικών ασθενειών να μπορεί η Κτηνιατρική Υπηρεσία να κάνει επεμβάσεις όπως αιμοληψίες και εμβολιασμούς.
- Κατασκευή γεφυριών που ενώνουν ρέματα, χαράδρες στην περίπτωση που αυτά (γεφύρια) βοηθούν στην καλύτερη αξιοποίηση βοσκοτόπων.
- Κατασκευή τεχνικών έργων για την ύδρευση των ζώων (δεξαμενές νερού, ποτίστρες, υδρομαστεύσεις, αγωγοί μεταφοράς νερού, φρεάτια, γεωτρήσεις, αντλητικά συγκροτήματα κλπ.)
- Κατασκευή στεγάστρων για τη στέγαση των ζώων με πρόσθετο χώρο για τους ποιμένες. Η κατασκευή μπορεί να γίνεται είτε με προκατασκευές (προκάτ) ειδικά στις ορεινές περιοχές όπου οι καιρικές συνθήκες

περιορίζουν αισθητά τη χρονική διάρκεια εκτέλεσης των εργασιών ή με τον παραδοσιακό τρόπο.

- Κατασκευή μικρών έτοιμων κατασκευών (τύπου τολ, προκάτ) ή σιδηροκατασκευών για την προστασία των ζώων που βόσκουν ελεύθερα. Δηλ. βοοειδή, αιγοπρόβατα και κυρίως χοιρινά (ντόπια ή αγριογούρουνα) ειδικότερα στα πιο ορεινά τμήματα με τις πιο δύσκολες εδαφοκλιματικές συνθήκες.
- Περιφράξη – εξωτερική ή εσωτερική για την τμηματική (περιτροπική) βόσκηση στην περίπτωση τεχνητών λειμώνων.
- Κατασκευή φρακτών, όταν καθίσταται απολύτως αναγκαίο για το διαχωρισμό ορίων βοσκήσιμων εκτάσεων από τα δάση - δασικές εκτάσεις, με σκοπό τη διαφύλαξη των δασικών εκτάσεων από την ανεξέλεγκτη βόσκηση.

ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΟΥ ΘΑ ΣΤΗΡΙΞΟΥΝ ΤΗΝ ΟΡΕΙΝΗ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

• Ίδρυση και λειτουργία φορέα εποπτευόμενου από το Δήμο στελεχωμένου με Γεωπόνους - Ζωοτέχνες και Κτηνιάτρους με αντικείμενο την εκπόνηση μελετών, την παροχή τεχνικών συμβουλών, τη διαβούλευση, επικοινωνία, διάγνωση και αναγνώριση των αναγκών των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων.

• Ανάδειξη των τοπικών παραδειγμάτων καλών κτηνοτροφικών πρακτικών με την εφαρμογή της αρχής της πρόδρομης εκμετάλλευσης που προσδιορίζει μεταξύ των διαθέσιμων πρακτικών στην περιοχή την πιο αειφόρο και βιώσιμη και τη θέτει ως στόχο κοινής πρακτικής για όλες τις ανάλογες εκμεταλλεύσεις.

• Δημιουργία Ζώνης Κτηνοτροφίας ορεινού όγκου με σύστημα ολοκληρωμένης διαχείρισης και σύνδεση της ποιότητας του σφάγιου με την τιμή του.

• Ανάπτυξη Στρατηγικού Σχεδίου για τις Χρήσεις της Γης ενόψει των ελλείψεων και των συγκρούσεων που προβλέπονται στο μεσοπρόθεσμο

μέλλον μεταξύ των χρήσεων για διατροφή- ζωτροφές – βιοκαύσιμα-βιότοπους.

ΑΞΟΝΑΣ 3

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

Οι προτάσεις μας στον άξονα αυτό είναι οι παρακάτω:

- 1) Στην κατηγορία Δράσεων 3.4 προτείνεται: Η Αναζωογόνηση των παλαιών οικισμών. Η καταγραφή των παλαιών εγκαταλειμμένων κτισμάτων στους οικισμούς που σήμερα φθίνουν ή / και έχουν εγκαταλειφθεί (δημιουργία κτηματολογίου). Η καταγραφή του οικιστικού αποθέματος, θα δημιουργήσει τη βάση προϋποθέσεων κατοίκησης – αναζωογόνησης, ακόμη και σαν περιοχές ανάπτυξης δεύτερης κατοικίας.
- 2) Στην κατηγορία Δράσεων 3.6 προτείνεται: Η καταγραφή και διάδοση (τουλάχιστον σε επίπεδο Δήμου –Περιφερειακής Ενότητας) της τοπικής ιστορίας των περιοχών τόσο αυτών που κατοικούνται όσο και αυτών που έχουν καταστραφεί, έτσι ώστε να θυμηθούν οι παλαιότεροι και να διδαχθούν οι νεότεροι. Η γνώση της ιστορίας άλλωστε αποτελεί πράξη αυτογνωσίας. Στόχος η προβολή των υπαρχόντων και η δημιουργία νέων μνημείων διατηρώντας τις μνήμες (μιας και το μνημείο δίχως μνήμη είναι χωρίς αξία) και διαδίδοντας την τοπική ιστορία, δημιουργώντας στο χώρο προϋποθέσεις γνώσης με διαδραστικό τρόπο, δράση που μπορεί να λειτουργήσει συνεργιστικά με τα σχολεία της περιοχής και θα αποδώσει στον τόπο και στους κατοίκους την αξία που τους ανήκει.

ΑΞΟΝΑΣ 4

ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ

Οι προτάσεις μας στον άξονα αυτό είναι οι παρακάτω:

- Επαφή των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων του Δήμου με φορείς και παρόχους τεχνολογικών καινοτομιών (π.χ. στοχευμένες εκθέσεις, επισκέψεις, ημερίδες, εκπαιδεύσεις και συγκρίσεις τεχνολογιών).

- Επαφή των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων με τους φορείς εφαρμοσμένης έρευνας και εξειδικευμένη ενημέρωση για την Πολλαπλή Συμμόρφωση και την Ασφάλεια – Υγιεινή ζωοτροφών.

- Σύνδεση των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων με τους μεταποιητές και τις βιομηχανίες της περιοχής καθώς και των προϊόντων με την τροφοδοσία παιδικών σταθμών, σχολείων του Δήμου, στρατιωτικών μονάδων κ.λ.π. (πράσινες δημόσιες προμήθειες).

- Χρήση αυτόματων πωλητών γάλακτος από τους παραγωγούς στα πλησιέστερα μεγάλα αστικά κέντρα (Δράμα – Καβάλα - Ξάνθη). Η δράση αυτή μπορεί να προωθηθεί τόσο με τη χρηματοδότηση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων όσο και με τη συνεργασία καταναλωτικών οργάνωσεων. Πρόκειται για μια δράση που θα αναδείξει την υψηλή ποιότητα του γάλακτος της περιοχής (λόγω της εκτατικής μορφής κτηνοτροφίας) και θα βοηθήσει στο κλείσιμο του μεγάλου ανοίγματος ψαλίδας τιμών μεταξύ παραγωγού και καταναλωτή. Αυτή η ψαλίδα τιμών μειώνει δραστικά το γεωργικό εισόδημα αλλά και το εισόδημα των καταναλωτών, αποφέροντας παράλληλα μεγάλα κέρδη για τους μεσάζοντες. Με άλλα λόγια προτείνουμε έναν τρόπο απευθείας πώλησης γάλακτος στον καταναλωτή. Αυτό ήδη γίνεται σε κάποιο βαθμό στα προϊόντα κυρίως φυτικής προέλευσης. Ωστόσο θα μπορούσε να γίνει και στο γάλα, προϊόν πρώτης ανάγκης, με πολύ μεγάλη κατανάλωση και πολύ μεγάλη επίσης ψαλίδα τιμής μεταξύ παραγωγού και καταναλωτή.

Έτσι, συγκεκριμένα, προτείνουμε τη χρησιμοποίηση αυτόματων πωλητών γάλακτος όπου κάθε παραγωγός θα πουλά το δικό του γάλα απευθείας στον καταναλωτή. Το γάλα αυτό θα υπόκειται από το μηχάνημα σε κάποια μορφή παστερίωσης και καθαρισμού. Αυτό που πρέπει να γίνει από την πλευρά του κράτους είναι να νομοθετήσει και να περιγράψει με σαφήνεια την διαδικασία αδειοδότησης και τις προϋποθέσεις για την νόμιμη και ασφαλή εγκατάσταση των αυτόματων πωλητών όπως και για τις διαδικασίες ελέγχου.

Ο τρόπος αυτός πώλησης ήδη εφαρμόζεται σε χώρες του εξωτερικού και υπάρχουν σχετικές αναφορές στο διαδίκτυο: <http://www.ispania.gr/eidhseis/genikes/688-automatic-gala>. Θα είχε λοιπόν ενδιαφέρον η διερεύνηση της

δυνατότητας εφαρμογής αυτού του μέτρου στο συγκεκριμένο προϊόν αλλά και σε όσα άλλα προϊόντα μπορεί να γίνει κάτι παρόμοιο.

Κλείνοντας τις προτάσεις μας θέλουμε να ελπίζουμε ότι σε περιόδους επιδεινούμενης οικονομικής και της αναμενόμενης κοινωνικής κρίσης αυτά τα επιχειρησιακά σχέδια δεν θα είναι μόνο ευχολόγια άλλα θα αποτελέσουν μοχλούς εξόδου από την κρίση ολόκληρων περιοχών της χώρας μας. Μόνο τότε ένα τέτοιο επιχειρησιακό σχέδιο δεν μπορεί να χρεωθεί ως η δικαιολόγηση για την ιδιοκτησιακή μεταφορά του Δασικού Χωριού Ελατιάς από την Δασική υπηρεσία, στο Δήμο Δράμας και έπειτα σε Ιδιώτες. Η παραπάνω ανησυχία μας εδράζεται κυρίως στο γεγονός της υποχρηματοδότησης των Δήμων από την κεντρική εξουσία, γεγονός που έχει σημαντική επίδραση στην αποτελεσματικότητα των δράσεων που αναλαμβάνουν οι Δήμοι.

Τέλος,

Ευχαριστούμε ιδιαίτερα τους παρακάτω συναδέλφους για τις προτάσεις και τις ιδέες τους προκειμένου να συνταχθεί το ανωτέρω κείμενο:

-Αλεξανδρίδου Σωτηρία – Msc Γεωπόνο

Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Δράμας

-Αμπελίδη Θεόδωρο – Msc Γεωπόνο

Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Παράρτημα Ανατολικής Μακεδονίας

-Δαβή Μιχαήλ – Δασολόγο

Φορέας Διαχείρισης Λίμνης Κερκίνης

-Καλατσιδη Ανάστασιο – Γεωπόνο

Πρόεδρο Σωματείου Κτηνοτρόφων Σιδηρονερίου-Σκαλωτής

-Λαλέ Ευστράτιο – Msc Γεωπόνο

Δήμος Δράμας

-Δρ.Μαρίνο Διονύσιο – Δασολόγο

Δασαρχείο Σιδηροκάστρου

Πίνακας Διανομής

-κ. Αθανάσιο Τσαυτάρη
Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

-κ. Άρη Γιαννακίδη
Περιφερειάρχη Α.Μ.Θ.

-κ. Ιωάννη Ξανθόπουλο
Αντιπεριφερειάρχη Δράμας

- Δήμο Δράμας

- κ. Ούστογλου Γεώργιο
Αντιπεριφερειάρχη Πρωτογενούς Τομέα

- κ. Μιχαηλίδη Κων/νο
Πρόεδρο Περιφερειακού Συμβουλίου Α.Μ.Θ.

-Γεωτεχνικούς Περιφερειακούς Συμβούλους

-Δ.Σ. ΓΕΩΤ.Ε.Ε.

-Φορέας Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης

-Παραρτήματα ΓΕΩΤ.Ε.Ε.

-Μέλη του Παραρτήματος

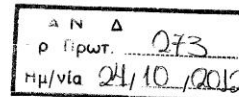
ΕΝΩΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ Ν.ΔΡΑΜΑΣ

ΔΡΑΜΑ 29-08-2011

ΠΡΟΣ: ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΡΑΜΑΣ Α.Ε.

Αριθμ. Πρωτ.
 Διεύθυνση: ΑΡΕΩΣ 3
 Τ.Κ. 66100 ΔΡΑΜΑ
 Τηλ: 25210 39372 και 6977661361
 Fax: 25210 39372
 Email: unionhoteldrama@gmail.com

ΚΟΙΝ:

Εμείς σαν Ένωση Ξενοδόχων Ν. Δράμας πιστεύουμε ότι ο τουρισμός δεν είναι υπόθεση του Δήμου Δράμας αλλά συλλογικά όλων των δήμων του Νομού μας.

οποιαδήποτε ενέργεια ή στόχευση θα πρέπει να γίνεται από κοινού με τους υπόλοιπους Δήμους ώστε να έχουμε τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Ο τουρίστας που έρχεται στο νομό μας δεν επισκέπτεται ποτέ μόνο έναν δήμο αλλά σχεδόν όλο τον νομό, για αυτό και θα πρέπει να δούμε συλλογικά το τουριστικό προϊόν μας.

Τι έχει ο νομός μας; βουνά, δάση, ποτάμια, σπήλαια, ιαματικά λουτρά, χιονοδρομικό κέντρο, μονοπάτια κ.α.

Όλοι οι δήμοι καλούνται να δημιουργήσουν υποδομές ώστε να στηρίξουμε το τουριστικό προϊόν της περιοχής μας!

Το ερώτημα είναι τι είδους όμως υποδομές? Θα αναφέρουμε μερικές από τις θέσεις μας επιγραμματικά.

1. οδικό δίκτυο

2. πινακίδες ενημέρωσης κατεύθυνσης καταλυμάτων – αξιοθεάτων

3. δημιουργία υποδομών αθλητικού τουρισμού στον ορεινό όγκο στην περιοχή του Βώλακα – Γρανίτη με την δημιουργία αθλητικού κέντρου και γηπέδων ποδοσφαίρου (ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ). Επίσης ιδανικός χώρος για την δημιουργία ενός αθλητικού κέντρου είναι το δασικό χωριό Ελατιάς, όπου σε συνεργασία με ιδιώτες μπορεί να γίνει σημαντικός πόλος έλξης ομάδων. Βασική προϋπόθεση είναι βέβαια να συνδεθεί οδικά το χωριό Ποταμοί με το Σιδηρόνερο.

4. ανάδειξη - αξιοποίηση ποταμού Νέστου, την δημιουργία εξέδρας στο ποταμό όπου θα μπορεί να είναι η αφετηρία για δράσεις στο Νέστο όπως ένα καράβι για ξεναγήσεις σε όλο το μήκος του ποταμού (σε συνεννόηση με την διεύθυνση ελέγχου υδάτινων πόρων του Νέστου μπορεί να συμβεί)

5. γραφείο ενημέρωσης τουριστών – επισκεπτών σε δύο ή τρία κομβικά σημεία του ορεινού όγκου ή την δημιουργία εντύπων που θα παρέχουν τις άνω πληροφορίες και θα υπάρχουν σε όλα τα καταλύματα και καταστήματα της περιοχής.

6. ανάδειξη - αξιοποίηση του ορεινού όγκου (μοναδική βιοποικιλότητα Ελατιάς – Φαλακρού, αθλητικός τουρισμός, πεζοπορία, ποδηλασία, φυσιολατρικός τουρισμός κ.α.)

7. ανάδειξη μονοπατιών (διεθνές Ε6 – γρανίτη - Παρανέστι) την σήμανση και τον καθαρισμό διαδρομών τόσο για περιπατητές καθώς και ποδηλατικές με στάσεις σε σημεία ενδιαφέροντος (θρησκευτικά – ιστορικά κ.α.). Τα παραπάνω μονοπάτια θα πρέπει να χαρτογραφηθούν για να μπορέσουμε να τα παρουσιάσουμε στους μελλοντικούς μας επισκέπτες. (εθελοντισμός και συμμετοχή των επιχειρήσεων). Προσσχί, δεν χρειάζεται να κάνουμε πολλά μονοπάτια τα οποία τελικά ούτε εμείς θα γνωρίζουμε καλά, αλλά θα μπερδεύουμε και τον επισκέπτη.

8. ανάδειξη – αξιοποίηση του συμπλέγματος του παρθένου δάσους. Θα μπορούσαμε να δημιουργήσουμε ελεγχόμενο χώρο για τους κυνηγούς, κυνηγητικό πάρκο, με είσοδο και έλεγχο θηραμάτων. Τα εν λόγω πάρκα έχουν γίνει κατά κόρον στο εξωτερικό και είναι μια πολύ σοβαρή πηγή εσόδων και πάταξης της λαθροθηρίας.

Οι παραπάνω προτάσεις είναι μερικές από τις δυνατότητες που έχουμε. Σαφώς και έχουμε και πολλές άλλες, αξιοποίηση του φαλακρού όρους όχι σαν χιονοδρομικό, των ιαματικών πηγών, του θρησκευτικού και οινικού τουρισμού.

Πιστεύουμε ότι δεν είναι δυνατόν να προσπαθούμε να κάνουμε πολλά πράγματα ταυτόχρονα, αυτό που μπορούμε να κάνουμε είναι να ιεραρχήσουμε τα θέλω μας και να βάλουμε στόχους σε βάση πενταετίας, το λιγότερο και να αρχίσουμε να υλοποιούμε το πλάνο μας. Σπασμωδικές κινήσεις προβολείς δεν έχουν αποτέλεσμα.

Κλείνοντας θεωρούμε ότι η Δράμα θα πρέπει να αναδείξει των φυσιολατρικό τουρισμό μέσα από περιπάτους, ποδηλατοδρόμους, αναρριχήσεις, δράσεις στο υδάτινο στοιχείο.

Στην διάθεση σας για περαιτέρω προτάσεις και συζητήσεις για την τουριστική ανάδειξη του Νομού μας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI - ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΑΣΙΚΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΕΛΑΤΙΑΣ

Α/Α	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΡΟΦΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΜΒΑΔΟΝ (Τ.Μ.)	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑ Τ.Μ.	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ (ΚΤΙΡΙΑΚΑ)	ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ
1	Κτίριο Υπηρεσιών	1	Ισόγειο	166,76	Διοικητικές Υπηρεσίες	Γυμναστήριο - spa	500,00 €	83.380,00 €	Εξωτερική θερμομόνωση, καθαιρέσεις τοιχοποιιών, τοιχοποιίες, δάπεδα, επιχρίσματα, ελαιοχρωματισμοί, εξωτερικά - εσωτερικά κουφώματα, αντικατάσταση πριζών - διακοπών - φωτιστικών, υδραυλικά, ηλεκτρικό σύστημα θέρμανσης
2	Κτίριο 1	2	Ισόγειο	261,79	8 δωμάτια	Κατάλυμα 6μηνι χρήση	230,00 €	120.423,40 €	Επιδιόρθωση επιχρισμάτων, δάπεδα, ελαιοχρωματισμοί (εσωτερικοί - εξωτερικοί), εσωτερικά κουφώματα, αντικατάσταση πριζών - διακοπών - φωτιστικών, WC, αντικατάσταση θερμαντικών σωμάτων
			Όροφος	261,79	8 δωμάτια				
3	Κτίριο 2	2	Ισόγειο	107,30	3 δωμάτια	Κατάλυμα 12μηνι χρήση	450,00 €	241.182,00 €	Εξωτερική θερμομόνωση, δάπεδα, επιχρίσματα, ελαιοχρωματισμοί, εξωτερικά - εσωτερικά κουφώματα, αντικατάσταση πριζών - διακοπών - φωτιστικών, υδραυλικά, αυτόνομη συστήματος θέρμανσης
4	Κτίριο 3	2	Όροφος	107,30	3 δωμάτια				
5	Κτίριο 4	2	Ισόγειο	160,68	6 δωμάτια	Κατάλυμα 6μηνι χρήση	230,00 €	93.858,40 €	Επιδιόρθωση επιχρισμάτων, δάπεδα, ελαιοχρωματισμοί (εσωτερικοί - εξωτερικοί), εσωτερικά κουφώματα, αντικατάσταση πριζών - διακοπών - φωτιστικών, WC, αντικατάσταση θερμαντικών σωμάτων
			Όροφος	160,68	6 δωμάτια				
6	Κτίριο 5	2	Ισόγειο	204,04	7 δωμάτια	Κατάλυμα 6μηνι χρήση	230,00 €	95.450,00 €	Επιδιόρθωση επιχρισμάτων, δάπεδα, ελαιοχρωματισμοί (εσωτερικοί - εξωτερικού), εσωτερικά κουφώματα, αντικατάσταση πριζών - διακοπών - φωτιστικών, WC, αντικατάσταση θερμαντικών σωμάτων
			Όροφος	204,04	7 δωμάτια				

Α/Α	ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΚΤΙΡΙΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΡΟΦΩΝ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΕΜΒΑΔΟΝ (Τ.Μ.)	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΧΡΗΣΗ	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑ Τ.Μ.	ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ (ΚΤΙΡΙΑΚΑ)	ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ
7	Κτίριο 6	2	Υπόγειο	117,17	Υποσταθμός, Λεβητοστάσιο	Ως έχει	175,00 €	41.009,50 €	Καθαίρεσεις τοιχοποιιών, ελαιοχρωματισμοί, ηλεκτρολογικά, υδραυλικά
			Ισόγειο	117,17	4 δωμάτια	Βοηθητικοί χώροι			
			Όροφος	117,17	4 δωμάτια	Βοηθητικοί χώροι			
8	Κτίριο 7	2	Ισόγειο	157,49	5 δωμάτια	Ως έχει	230,00 €	72.445,40 €	Επιδιόρθωση επιχρισμάτων, δάπεδα, ελαιοχρωματισμοί (εσωτερικοί - εξωτερικοί), εσωτερικά κουφώματα, αντικατάσταση πριζών - διακοπών - φωτιστικών, WC, αντικατάσταση θερμαντικών σωμάτων
			Όροφος	157,49	5 δωμάτια	Ως έχει			
9	Εστιατόριο	3	Υπόγειο		Λεβητοστάσιο	Ως έχει	250,00 €	225.922,50 €	Επιδιόρθωση επιχρισμάτων, δάπεδα, ελαιοχρωματισμοί (εσωτερικοί - εξωτερικοί), αντικατάσταση πριζών - διακοπών - φωτιστικών, WC, αντικατάσταση θερμαντικών σωμάτων
			Ισόγειο	725,80	Εστίαση	Εστίαση - υποδοχή			
			Όροφος	177,89	Αίθουσα διαλέξεων	Ως έχει			
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ								973.671,20 €	